

ధర్మము

విచారణ

ప్రపంచ వంచకుల మోసములు

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కౌశిక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శిక్షపతి

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాచారి

గురు గోరక్ష మహర్షి

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు పీఠప్రసాద్ స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు శ్రీనివాస స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయి

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు హాయి బాలా

గురు ఆరబింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమహార్య

వందే గురుపరంపరాం...

నన్ను “నేను” తెలుసుకోవటానికి

నన్ను “నేను” మార్పుకోవటానికి

“నేను” గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంథాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంథాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంథాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకే దాదాపు 5000 పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా <http://www.new.dli.ernet.in>), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(<https://archive.org>), గూగుల్ వెబ్ సైట్(<https://www.google.co.in>), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(<http://www.microsoft.com>) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంథాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటి, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంథాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in> లేక <http://www.dli.ernet.in>
- 2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: <http://www.sairealattitudemanagement.org>
- 3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: <https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: <https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement>

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: <https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంథపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 9000000004162

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంథముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు *

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc. X

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals Newspapers Palm-Leaves (Manuscripts)

Title:

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language:

Scanning Centre: Any Centre

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none"> Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none"> INSA	<ul style="list-style-type: none"> Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	<ul style="list-style-type: none"> Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z					
Author's Last Name																														
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z					
Year																														
1850-1900					1901-1910					1911-1920					1921-1930					1931-1940					1941-1950					1951-
Subject																														
Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...																						
Language																														
Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu																						

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

ప్రపంచవంచకులవెనాసములు.

రచయిత :

ప్రేమచంద్ శివరాజ్ దేవి

అనువాదం :

సీతాదేవి

పాఠశాల ప్రచురిణాలయం,

విజయవాడ : :

శ్రీ ర మ్మ.

ప్రపంచవంచకులవేదానుమయలు.

భ గ వ త్పార్థ న.

ఉ. శ్రీకరమైన తేజగిరి శ జేరి జగంబున భక్తకోటి న
స్తోకదయార్ద్ర దృష్టులను శ జూచి నిరంతర మీప్సితార్థము
జోకనొనంగు నిత్య పరిశుద్ధగుణాకరు వేంకటేశు ను
బ్రోవలంతునామదివి శ నుస్థిరభక్తి సభిష్టసిద్ధికిన్.

క. శ్రీమదలక్ష్మీంగ.

హేమనిభాంగమదంబ శ నింత్రాదిసుర
స్తోమార్చిత సమభంగ
స్వామినినిదయాంతరంగ శ బాలనుతింతున్.

క. పకలసురసిద్ధసాధ్య

ప్రకరస్తుతు నేకగంతు శ పాననుని వినా
యకుభక్తి దలంతుమత్కృతి
కొకటియు విఘ్నంబుగలుగ శ కుండుట కొఱకున్.

క. స్మరియించెద వాక్కుద్ధిం

గరుణం గలిగించుటకు జగద్వంద్యమనుం
దరవేణి నమనిరాణి
వరదాయపట్టిన శ్రీరవాణివాణిన్.

గీ. మకపులను గురుపండిత శ ప్రకరములను

వినుతిగావించెదనుమత్తవిత్వమందు
గలుగు నెరసులుమన్నించి శ కరుణతోడ
గుణములున్నంతవట్టున్ శ కొనుడటంచు.

చ. వసుధజనుల్ దయారహిత రే వర్తనులై యవినీశీనెప్పుడు
 న్వసుఖములున్ స్వలాభమును రే చాలగఁగోరి ధనాశనొందొరు
 వసిగొని పెక్కుచందముల రే వంచనఁజేయు విచిత్రకార్యముల్
 వసయునుజూచి నేఁదెలియఁబల్కుఁగఁబూనితి తత్కుతంత్రముల్

అ. దీనిఁబదివిధేని రే మానవుల్ తామెట్లు
 మోసపోవునదియు రే మోసగించు,
 వారుచేయుచును రే వారెట్టివారాటఁ,
 దెలిసికొనిమెలంగఁ రే గలరుచెడక.

సీ. శ్రీవత్సగోత్రజ రే శ్రేష్ఠుడై విఖ్యాతి
 జెందిన లక్ష్మీనృసింహనూరి,
 పుత్రుండపుణ్యచరిత్ర సావిత్రింబ
 యందు నేనుద్భవ రే మైనవాఁడ,
 పిచ్చయాహ్వాయుడహృత్ప్రియయుమహాలక్ష్మీ
 యను పెరుగలదియు రే నైననాధ్వీ,
 బ్రమదంబెల్లర్పఁ జేరెట్టివవాఁడను
 శేషాద్రివిభునిభరజించువాఁడ,

గీ. సమరవిజయాశ్వచారిత్ర మాదియైన
 గ్రంథములు పెక్కులొగివద్యగద్యఘక్కి
 వ్రాసివెలయించి నుతిఁగొన్న రే వాఁడనిపుడు
 తెలిపెదను వంచకుల తంత్రములనుపూని.

దైవ ప్రార్థన మోసము.

ప్రపంచమున మనుష్యజన్మము నొత్తినవాని కేదియో యొకకోరిక కలిగియుండును. అట్టివాఁడు తన యవేక్షఁ దీర్చుకొనుటకుఁ దలంచినపుడు భగవంతునిసయితము మోసముఁజేయుటకు నెనుకదీయఁడు. ఆకార్యము తనకు నాధ్యముగానిదని వాఁడు తలంచుటలేదు. అది వానిసహజగుణము. ఉదయముననే నిద్రలేచి కండ్లునలుపుకొనుచు తనలో నేదేని యొకటి లాభకరమైన కార్యముం దలంచుకొని దానికొఱకై ప్రయాణమైపోవుచు దారిలోనో, లేక పయనమైనసమయముననో, గణేశ్వరుఁడు, పరమశివుఁడు, విష్ణువు, నుబ్రహ్మణ్యుఁడు, దుర్గ, కాళి, మారి, పోలేఁష్టు, హనుమంతుఁడు, మధురవీరుఁడు, వీరభద్రుఁడు మొదలుగాగల దేవతల యాలయములనుచూచి “విఘ్నేశా! బ్రతుకు తెరువు వివరింపవయా!” యని యడిగిన చందముగా గుడిలో పొచ్చియో నెలుపటనుండియో తనలో, “ఓస్వామీ! ఓమహాతల్లి! నేను తలంచినకార్య మనుకూలించి ఫలసిద్ధియైనయెడల మీ దేవళము లిడియఁగొట్టించి మిక్కిలి యున్నతముగను, నాణెముగను, ధృఢముగనుం గట్టించెద. కుంభాభిషేకము చేయించెద. మహాదాడంబరముగా తిరునాళ్లునుజరిపించెద. మేలయినవస్త్రములును, రత్నాభరణములుం దెచ్చి నమర్పించెద. జతలుజతలుగా పొంగల్లుపెట్టించెద. మదించిన కున్నపోతులను, పొట్టేల్లను, గోల్లను బలియిచ్చెద. నెదురుకుంభముం టోయించెద, దేవళముల చుట్టునుం బొద్దుదండము బెట్టెద” నని “గుడి గోదేవుడి కంగటిలోఁజుంకాయ లర్పణ” మనులాగున నొకఁజుంకాయుం గొట్టుటకుసయితము తనకు గతిలేకపోయినను “వేయిఁజుంకాయుం గొట్టెదను, వాహనములుచేయించెద, పూల తేరుఁగట్టించెద” నని తనకుతోచిన ట్లంతయుం జెప్పి, మహాభక్తితో స్తోత్రముఁజేసి దారి గోపోయెడివా రెవ్వరేనియుం దనచర్యల నెఱుంగబోయెదరేనో నుని యెంచి నలువంకలంజూచి రెండుచేతులతో పెళపెళ చెఱవలు గొట్టుకొని కణతలుకందునట్లు, పిడికిళ్లతో మొట్టుకొని, చేతులుమాడ్చి నెవులువట్టుకొని గుంజల్లు పెట్టి, భూమిమీఁద నాగిలంబడి దండముఁ బెట్టి లేచి కరములుజోడించి నిలుచుకొని, “హరిహరి! శివశివా! అద్వి

వేంకటేశా! కరి మొరాలించి రక్షించిన కరుణాకరా! సభలో చ్చాప దికి మానభంగము గలుగకుండ వలువలొసంగిన పరపురుషా! స్త్రీహా దునిగాచిన పాపనస్వరూపా! నీకు ప్రతిసంవత్సరమును హోమాన్నివ ముఁ జేయించెదను. కాలుండు పట్టికొనిపోవవచ్చిన మార్కండేయుని గాచిన మహాదేవా! త్రిపురంబులను నాశమొనరించి జగంబులకు భయంబుమాన్పిన కైలాసనిలయా! హాలాహలముంద్రావి ప్రాణులసం రక్షించిన పరమేశ్వరా! నీకు నిత్యాభిషేక నిత్యదీపారాధన నైవేద్య ములు నడుచుచుండుటకుం దగిన యేర్పాటులంజేసెద నోమహాశక్తి! అంకాశమ్మా! పోలేరవ్వుత్తలీ! మీకేటేట జాతరలుం గొలుపులుం జేయించెద. కల్లును సారాయమును, బుడ్లుబుడ్లుగాను, పీపాయిపీపాయి గాను తెప్పించి సమర్పించెద. మీకు ముడుపులుగట్టుకొనెద. త్రాగని ఖాళ్లను త్రాగునట్లుచేసియు, నాడనివారి నాడునట్లుచేసియు, పోలీను వారివశమై యపరాధములు చెల్లించునట్లుచేసెద. ఎన్నియాటంకములు కలిగినను మీప్రార్థనలు తప్పకచెల్లించెద" నని యెన్నెన్నియో లెక్క పెట్టుటకు శక్యముగాని ప్రార్థనలు చేసికొని వెడలిపోయి తానుపోయి నంతట తలంచినకార్యము సఫలముకాగానే "కొండంత దేవు నికి గోరంతపత్రి" యని యైనను సమర్పింపక "ఏదో యొకటి యెపు డో యొకనాఁడ జేయవచ్చును ఎంచిన దేమియునులేదుబో" యనెడి యుపేక్షతో దినములు గడుపుచు, కాలము జరిగినంతట తాను గావించిన మ్రొక్కుబడులను దేవుల్లు మఱచిపోయినారని యెంచి కాలణా కర్పూరమునకై నను గతిలేని వాని చందంబున గనవడుచు, మొదటి తనభక్తి మాయమై దేవాలయములు కనబడినపుడు వానిముందుగా బోయినచో నొకవేళ తన ప్రార్థనలు దేవుల్లకు జ్ఞాపకమునకు వచ్చు నేమో యని వానికి వెనుకదారిగా చుట్టిపోవుట కారంభించును. వాఁడు తనలో "బేను! నిజమే! అపుడేమోప్రార్థనముజేసితిఁగాని యవి యన్నియుంజరుపుట కెవనికి సాధ్యమగును? ఎంత డబ్బుగావలయును? కలిగినంతవట్టును దేవుడనియు దయ్యమనియు కర్చుచేసుకొనిపెమ్మట నేనేమి చేయవలయును? బిడ్డలును నేనును నల్లాడవలసినదేకదా! బాగు బాగు! దేవుడు తానుగావచ్చి చెప్పినట్లు జరిగించలేదని యడు గఁజూపునా? అడిగినేని యెప్పుడొలోచించెదగాక. ఆ దేవుడు వచ్చుట

యు నడుగుటయు నెట్టో చూచెద.* ఒకవేళ దేవుడు తానుగానే యడుగుటకు వచ్చినయెడల మిద్దెమీదనో, గాడెలోనో, యేమూలనోదాగి (తాను రేపు దేహయాత్రచేయబోవుట నెఱుంగక) “ఎచ్చటికో దేశయాత్ర చేయబోయినా” డని చెప్పించెద. అటులచెప్పింసచో మునిగినదేమి? అనాడేమో తెలియక మ్రొక్కుకొంటినిగాని యది నిజముగా మనస్సు ర్తిగా యెఱింగి చేసిన ప్రార్థనకానే కాదు. నేను తెలిసియే చెప్పితి ననుట కాధారమెయ్యది? సాక్షియెవ్వడు? సాక్షియునులేదు, స్వామియునులేడు. దేవుడు నాకుజేసినమేలెయ్యది? అన్నిటిని నేనేకర్తనుగాని దేవుడుండుటయు సహాయముజేయుటయునున్నదా? షట్టిమాట. దుర్భ్రమయే గాని మతేమియునులేదు. “భగవంతుఁడొసంగలేని ఫలమును, ప్రయత్నమువలనఁ బొందనగు” నని పెద్దలు చెప్పుదురు. నేను కష్టపడి ప్రయత్నించి చేయకున్నయెడల నేకార్యమునకై నను ఫలముకలుగునా? ఎట్లుకలుగును? గుడులేమిటికి? కొనేట్లేమిటికి; వీనివలన నావంతేనియుం బ్రయోజనములేదు. ఇవియన్నియుం దెలివిలేని వారలు నిజముగా నేమోయున్నదని భ్రమించి విగ్రహములుచేయించి పేరులుబెట్టి పూజించెదరు అంతేగాని విశేషములెవ్వియుం గలుగవు. ఇదియెఱింగిన నావంటివారు దైవమునకు భయమొందనేమిటికి? ఆవేలుపు లెవ్వరో, మేమిచేయు ధురో చూచెదగాక” యని తమమాటలను వేఱువిధముగాత్రిప్పి దైవమునే పంచింపజూచు మోసగాండ్రుం గని వేలుపులే భయమొంది మిన్నకున్నపుడు వారివిషయమున మనవంటివార మేమిచేయగలము? వ్రాయనది సత్యముగానే వ్రాయుట మనము చేయవలసినవిధి ఇదిచదివిన వారిలోనను, వినిన వారిలోనను వేయింట నొక్కఁడైనను, వివేకవంతుఁడైన సత్పథఁబున వర్తింపక పోవునా? చూతము. ఈనమ్మకముతోడనే నేనీవిషయములు వివరించుచున్నాను.

క. కేవలవంచకులై భువి

దేవతలంగికురువెట్టఁ १ దివిరెడివారిం

కేవిధమున జేయఁగమది

లోవెఱుతురు? సంశయించి १ లోకమున, బలీ!

జవళియంగళ్ల మోసము.

లోకములో ప్రతిమరుష్యునకును నత్యావశ్యకములైనవి రెండు. అవియేననగా: కూడును, గుడ్డయును. ఈరెండింటిలో, కూడు ప్రాణాధారమైనదైనను నది యొకపూట లేకుండినను, తనయింట నెటుల భుజించినను నెవ్వరికిం దెలియదు, గాని వస్త్రముమాత్రమందఱికిం గనబడునట్టిదిగాన సాధ్యమైనంతవరకును శుభ్రమైనవిగా ధరించుకొనుచుండవలయును. ఎవఁడు మేలైన వెలపొడుగు వస్త్రములు ధరించునో వానికి లోకమున గౌరవమును మరియాదయుంగలుగును. “కట్టలేనివాఁడు కట్టెతోనమాన” మని లోకోక్తి గలదుగదా! “పొట్టవాడినను, కట్టుమాయగూడ” దనియుం జెప్పెదరు. కాఁబట్టి మనుష్యునకు మంచివస్త్రము కలిగియుండుట ముఖ్యముగాని, పేదవారికది సాధ్యముకాక పోవచ్చును. అయినను తమశక్త్యానుసారముగా తాము కట్టుకొనెడి బట్టలు శుభ్రముగా నుంచుకొనుటకుం దగినవిగా కొనుచుండవలయును. మనము వస్త్రములుకొనుటకై జవళి యంగళ్లకుఁబోయినపుడు వారియోచ్చును, నేర్పును, మార్పునుం దెలిసికొనుట యసాధ్యము. వారిలో వారుమాటలాడుకొనుమాటలును, లెక్కలును, విలాసములును, గుఱుతులును, మిక్కిలి నూత్నములై నవై యుండును. కండ్లుచే దరునట్లు రంగురంగు గుడ్డలతోడను, పలు తెఱఁగుల యద్దములతోడను, బీడుపాలతోడను తమయంగళ్లనలంకరించియుందురు. బట్టలుకొనుట కెవ్వఁడైననువచ్చినయెడల మహావినయముతో వానికి నమస్కారముఁ జేసి తత్పూర్వమతని నెచ్చటనోచూచి సంభాషించి యెఱింగియున్న వారివలె నతిచాతుర్యముగా మాటలాడుదురు. వచ్చినవాఁడడిగినరకము తమదగ్గఱ లేకపోయినను “కలదు కూర్చుండుఁడు, ఇంచుకదయచేసి మాయొద్దనుండెడి రకములనుచూడుఁడు. మీరు కొనకపోయినను పోయెదరు. కడ్డాయమేమియును లేదు గాని మీవంటివాడు ముఖ్యముగాచూచుటయే చాలును. అదియే మాకులాభము” అని యతని గూర్చుండఁజేసి, యొకటి నడుగుటకులోపల పదియారు రకములు తెచ్చి యంగడియంతయుంబఱచి వానిని వర్ణించి వర్ణించి యతనిమనస్సు తిగుగునట్లును కొనుటకు కోరికలుగునట్లునుం జేయుదురు. మఱ

తలువిప్పి విదిర్చి విదిర్చి పెడల్పునుం బొడవునుం గలిగియుండునదియుం బోలె, బహుకంఠముగా రెండుచేతులతోడనుపట్టుకొని గుడ్డయొక్క నాణెమును సేతచదరమునుం జూపుదురు. కొనెడివాడు వేటుకమున డిగినను, లేక తాముగానే యైనను, “అయ్యా! ఇదిగో! వేటుగా వెల పొడుగు రకముకూడామున్నది చిత్తగించండి” యని యదేనస్రము లుండు బీరువాలో, లోలనుంచి యుండెడి, “కాంచీపురం అ. ప. మడి. తీసుకొనిరా! ఒరే! ఆరణిగట్టిచాయ. క. క. విలాసంలెమ్మ” అనిచెప్పుదురు తోడనే లోలనుండుపిల్లవాడు మడతలు మడతలుగా తెచ్చి ముందువేయును. ఆతేబడినవన్నియు మొదటగనవటచిన దాని కంటెతక్కువ రకముగానేయుండును. అందు. అ. క. విలాసమునునది. అడవ పడియున్నది క. క. విలాసము. కన్నుపడక కట్టిపెట్టినది ఇట్లే పలుతెఱఁగులరహస్యపు విలాసములు పెక్కులందును. ఇంక వెలల విషయమనిననో, వారినేర్పునంతయును నపుడు వినియోగించుదురు” ఏనుండీ! మీకు వ్యత్యాసముగాఁ జెప్పుదుమా? కరారువెల చెప్పెదము. ఇదిగో! మఱియొకరికై నయెడల మేముచూపము. మీకు పట్టి చూపెదము చిత్తగించండి, మీదయకావలయునుగాని నాలుగణాలు యెక్కువగా మీవంటివారియొద్ద యెక్కువలాభమును మేముపొంద గోరము. మాకు గూఁసాయకొకయణా మీరులాభమిచ్చిన చాలును. మీవంటివారు మాయంగడికివచ్చుటయే మాకుగొప్పలాభము. ఇతరులవలె తరతరంబులెంచక యత్యాసచే మేములేనిపోని ధరలుచెప్పెడివారముకాము. మావ్యాపారమునంధు మీబోంట్లకు నమ్మకము కలుగవలయునుగాని లాభముముఖ్యముకాదు. క్రమముగా వ్యాపారముఁజేయుచుండినయెడల భగవంతుఁడిచ్చినమట్టుకే మేముతృప్తిసొందుటమంచిదని కరారుధరయే చెప్పుచుందుము. మాన్యాయము నెఱింగి మఱియొకసారి మాయంగడికే రావలయున నెడికోరికతో మీకు పట్టిని చూపించుచున్నాము” అని తాముగానే తథ్యురచేసిపెట్టుకొనియున్న పట్టికనబఱచి, (ఈతగింజనిచ్చి తాటిగింజ తీసుకొనులాగున) కుళ్లాయి వేసి, యొకటికి మూడంతలలాభముతో డబ్బులాగుకొందురు. “నల్లారు, సేలము. ఉప్పాడ, కాకినాడ, కొఱినాడు, సీమ, బనారసు, మొగలై నచోట్లనుండి మేలై నధోవతులు, పంచెలు, వివిధములయిన

చీరలు, చిత్రాడలు, ప్రొత్తప్రొత్తదీనులు పెప్పించియున్నాము. ఓయీ మూ! రంశి, రంశి, చూడండి, మీకుయిష్టమైన రకములున్నవి, వరసముగాయిచ్చెడము. అన్నియునంగల్లే! అంతయును మనుష్యులే! ఏమిప్రయోజనము? మామొద్దనుండురకములు ప్రొత్తవి. ఇట్టిని యిశరులయొద్దదొఱకవు. వారు సాధారణమైన సరకును తెప్పించి యొక్కన తెలకమ్ముదురు. మావద్దలి యదిగాదు. లాభములేకపోయినను, అసలు తెలకయినా యిచ్చి కాతాసంపాదించవలయునని మాయభిప్రాయము ఇవిగో! రకములుచూచిపోండు'డని వచ్చుచుంబోవుమండు స్త్రీలనుమహావినయముతో పిలుచుచుండుదురు వారిమాటలువినినమ్ని యేయమ్మయైనను వచ్చిచయెడల ములునాడే మొదటిదాయకువచ్చునవియు నడాసుగాపడియున్నవియు కాగితములలో బహుభాగ్రతగా కట్టబడియున్నవియునైన పశుశమను మాయరంగుతో మెఱయుమండు చీరలు తెచ్చి యొక్కవవిలువగలవియుబోలె, క్రిందనొకగుడ్డవఱచి దానిపై నాచీరలను బహుభాగ్రతగాఱచి చూపి భ్రమించజేసి యేమేమో కపటపుమాటలు చెప్పి వానిని కొనుటకు నమ్మితింజడదీసి తమలో మఱి యొకనితో "ఒరే! ఏదీ? ఆపట్టియిమ్ము అచ్చుగాను మొదట మనయంగడికివచ్చినందున నెక్కుడుధరచెప్పెదిమని భయపడునట్లున్నది. మన న్యాయమీమెకు తెలియవలెను. మఱియొకసారి వేరేయంగడికిపోవడం లంపకూడదు. లాభములేకున్నను, మొదటితడవయగుటచే యసలు ధరకై నా యివ్వవలసినదే!" యని తామువ్రాసిపెట్టుకొనియున్న పట్టిని చదివి, పరిభాషలో నొకరితో నొకరుమాటలాడుకొని "సరే! నష్టమయిననయ్యెను. యాయమ్మగారి కాతాయుంటేచాలు" నని ప్రకాశముగాపలికి, రెట్టింపువెల, లాభము, దుకాణము బాడుగ, ధర్మము, వడ్డీ, సంబళము, యివియన్నియుండేర్చి ధరనుకడుగేర్చుతోతీర్తాననించి యంటగట్టి డబ్బులాగుకొందురు. గుడ్డలుచించి యిచ్చునపుడు "యిదేమోణియిపుడే యంగడితెఱచినాము ఈదినము మీచేతిబోణి చూడవలయును. ఏదీ? రూకలు ముందుబోణిచేయుమని తొలుతనే ప్రయమును తీసుకొందురు. మోసమునకు మాతృస్థానము చెన్నపురిలోనిజవులియంగళ్లని చెప్పక తప్పదు. జవులియంగళ్లలోని మోసము నెఱుంగని వల్ల టూరివారలయినప్పటికిని వర్తకులించుకయైనను దయయు, ధర్మము

భ్యాసాభ్య తచ్చికిత్సానుపాస పథ్యాపథ్యంబులును, వింశత్రకరణమున
ఉన్నాదాపస్తావలక్షణత తస్మాద్భ్యాసాభ్య తచ్చికిత్సానుపాసపథ్యాపథ్యం
బులును, వింశత్రకరణమున భగవద్రవణాగ్రామకప్రణాపాడినాగ్ని
వర్ణనా లూతప్రణ మర్కట్యన్బున గతగండ గండమాల కర్ణముఖ
దంతా బిహ్వ తాల గత కంఠగత దంతనా తుండిప్రణ కూపద తిరాడ
స్నాయుకస్తవప్రణ గతగ్రంథి గతకీలాస్య స్ఫోటకీలక కాలస్ఫోటాదిక
శీపవనోగనిదాన తల్లక్షణత తస్మాద్భ్యాసాభ్య తచ్చికిత్సానుపాసపథ్యా
పథ్యంబులును, ద్వావింశత్రకరణమున అదగల్గ కాంధాలతీవి వృతాది
పీఠిక కచ్చీక వల్మీక ప సిక జాగర్దభాది న్వక్షుద్ర రోగలక్షణ
తచ్చికిత్సానుపాసంబులును, త్రయోవింశత్రకరణమున విచలక్షణ తచ్చికి
త్సానుపాసాదులును, చతుర్వింశత్రకరణమున ద్వలాతిసంక గ్రహాభ్యా
సోగోగపాండిగోగ కామలారక్షపి త్తక్షయగోగ కానహిక్మా భ్యాసా

సోగోగ తృష్టా దాహాన్వారదాపస్తా వాతగో గాక్షిర్ణమాల
సూలానా హోదావర్త గుల్మ హృదోగమూత్రోకృచ్ఛా
శ్మరీరోగ ప్రమేహోదరశోఘ గతగండగండమాల శీపవనమస్తకప్రణ
భగవద్రవణముఖకర్ణగోగకర్ణనిపాక తచ్చునునోపాయంబులును,
పంచవింశత్రకరణమున సరగంధ కాచిద్రవ్యశుద్ధులును సర్వరోహశుద్ధి
తద్భస్మసింధూరకృమంబులును మృత్యురోహమృతీకరణంబున తద్భస్మ
గు గుణంబులును నవరత్నశుద్ధి తద్భస్మగుణంబులును గలిగియుండు
అది సర్వగ్రంథములయొక్క సారముగలది యగుటంజేసియు నిక్కలి
కాలంబున దనించునట్టి సర్వగోగనిదానాదులును దోషదూష్యబలము
లకు నెచ్చక తగ్గక నోపాలియుండునట్టి యావధ వీర్యవిపాకశక్తులతో
గూడిన చికిత్సలును గలదియగుటంజేసియు “కతా బసవకః స్మృతః”
అనుపదనరీతిని గలియుగమునకీలనవరాజీయమున కేత్రేష్వత్వమనాదిగ
బూనులచే గలిగించుట

విషమముల శేషనందేహ విశేషనివారకములు. వివరణము భువి నమూనరాహిత్యము. చికిత్సలు నకలరోగహరసాధకములు. కాన్యన నిట్టలంబుగఁ గన్పట్టజేసినట్టులఁ బెక్కు వైద్యగ్రంథములు లెక్కకు మీటియుండటంచేసి వానియందీగ్రంథమును నిజబుద్ధివై శేష్యంబు పగిదిజగతీజనులు నిజశరీరరక్షణార్థంబై యభ్యసించినవారోగ్యలక్ష్మిని జ్ఞానఁగొందురు. నకలపురుషార్థసిద్ధి దాని వెనువెంటనంటియుండు.

అట్టియభ్యాసలోపంబున వైద్యులపాదములఁబట్టునావశ్యకము తటస్థించు. ఇచ్చుడు నర్వసాధారణంబుగ వైద్యశాస్త్ర మెరింగినవారికి ననుభవము కొరవడియుండు. అనుభవ ముండువారికి శాస్త్రజ్ఞానము శూన్యమైయుండు ఈరెంటినెరింగి నమ మోచితముగఁ జికిత్స నేయు వాఁడ రాజవైద్యుండు. శాస్త్రపజ్ఞానవిహీనుండగు వైద్యుం డమృత తుల్యంబులగు నాషధముల నొసంగిన నవిశ్రుము, పితుగు విషము, అనువానింబోలి రోగించువు; కావున మనహిందూ దేశమునందిపురుగుల వైద్యులలోఁ గొందఱు మొఱకులు శాస్త్రానుభవముల రెంటియుండు నొకదానినైన నెఱుంగక యుదరపోషణార్థంబై బూరిమోటలచేదమ వోటి జ్ఞానధాటిగల రోగులతోటిని నమ్మించినెక్కుమనాధను కలుగఁ జేయుచు “యమాద వ్యధికోవైద్యో యమః ప్రాణహానో మతః। ధన ప్రాణహానో వైద్యః పాపినంతం విపర్జయేత్” అను వచనప్రకారము వారి యర్థప్రాణముల నవహరింతును అట్టివారలయమకింకలకంఠఁ గృష్ణాత్ములనుటకుఁ గొంక నేల? అక్కటా! “వైద్యంబును సంగీతమును దెలియనివార లెవ్వరును లేరు” అను లోలోక్తి యేల కల్లయగు? ఎక్కడఁబాచినను లెక్కకు నెక్కుడగు చెక్కుంబ్రా వైద్యులు పిక్కిటిల్లె డరు గాని యందు నిజమారసిన మాటి కొక్కంటైన నిక్కంపు వైద్యుండు చిక్కులు మిక్కిలి యెక్కువంబు.

నెంచక, వారి నేమార్పుచుండుదురు. వెలపొడుగు దినుసులనుచూపి, మట్టమైనవానినిచ్చుటయు, మూరతక్కువగా యున్నదనిన, వెడల్పు భారియైనదని కొలతబట్టిచూపుటయు, చాయపోవునేమో, యనిన “ఒహో! వెలసరసముగాయిచ్చుటవలన యిట్లుతోచుచున్నదా? దళ సరిగ్గుడ్డ, గట్టిచాయ ఈవెలకీనెంబరుగుడ్డ ప్రక్కయంగడిలో యిచ్చిన యెడల మాకుదీనిక్రయమేయివ్వనలదు. ఊరకనేయిచ్చెద” మని నమ్మి కబుట్టునట్లుచెప్పుట, మొదలైనతంత్రములుచేయుటలో, వారినిమించి నవారులేరనిచెప్పిన, యదియతిశయోక్తికాదు. లేచిపోవుచున్నవారిని గుడ్డపట్టిలాగిక్కుచ్చుండబెట్టి బేరమాడుదురు. చెన్నపట్టణపు జంటిలో మేనులుగాయుండువారువచ్చి లేని యంగళ్లవాళ్లయదృష్టముపండినదే! అందును, తమ సకియలతోజోడిగావచ్చినయెడల యింకచెప్పవలసినది యేలేదు. ఇతర దేశముల బొకమల్లు, మడవీ, కేంరేక్, లాంగ్క్లాత్ సిల్కుదినుసులు, కారికముమల్లు 1703 నెంబరుచలునమల్లు, మొదలైన రకములనడుగుటకు పూర్వముగానేయెత్తి వారిముందువేయుదురు. “ఇంకను క్రొత్తరకములచెక్కులు, చీటిచీరలు పలువిధములైనవియున్నవి. మల్లులొకపీసునుతీసినయెడల నాటపించెలును నొకతుండు గుడ్డయునగును. ఒకగజముగుడ్డ ధారాళముగా యొకరవికయగును, చీటి చీరలు యెనిమిది-అొమ్మిది, గజములలో యున్నవి. గాని అమ్మగారికి యెనిమిది జములచీరయే చాలును” అనిచెప్పి వానిపై బుద్ధిప్రసరింపజేయుదురు. ఒకవేళ నేడైన చీరనుతీసికొనిపోయినచో యదిలోపల కొమ్మిలుపడి కుట్టినదిగాయుండును. నెలచెప్పడములో, “ఒకేధర మీ ణో వ్యత్యాసముగాచెప్పము గెయి కేమాట. మరల మీరునెలయమగ కూడదు” అని వేయినవ్యత్యాసములుచేసి చెప్పుదురు. “అయ్యా! కొంచెము మాయందు దయయించి పోస్టుముద్రతోయుండు పట్టిని చూడండి, మానిజము మీకు తెలియవచ్చు”నని తమకు యితరవిషయమున వచ్చి యుండుకవరులో వ్రాసిపెట్టియున్న లిస్టును వెలునుంజూపుదురు. ఒకవేళ నెవఁడైనంగొంచెము తక్కువనెలయిడిగనని “ఇదేమిరాకర్తము. పాడుకొతి యడ్డముగా నడుస్తుంది” యని పరిభాషలో తిట్టుదురు. ఈమాటలయర్థము నొకవేళకనిపట్టి స్త్రీలులజ్జపడి “కానిండు గుడ్డనుచించు”డనిచెప్పినచో, రెండుచిటికెనవ్రేళ్లను గుడ్డక్రిందఁజేర్చి యాగు

డ్డ మిక్కిలిగట్టిదై చింపుటకుకష్టమయియున్నట్లునటింపుచు, ఊపిరిబిగి
యబట్టిచింపుదురు. నిజముగా యదిపట్టుకొన్న వీడివచ్చునంతటి దార్ధ్య
ముగలదై యుండును. గజము కట్టితో కొలుచునపుడు గజమునకొక
యంగుళముచొప్పున తమయొద్దనిలుచు ప్రక్కకు త్రోయుచులాగి
బిరబిరంగొలుతురు. 6 గజములుతీసికొని యింటికిపోయికొలిచినయెడల
5! గజముగాయుండును. తీసుకొనిపోయిన వాఁడావస్త్రము నొకనెలది
నములవరకును జినిగిపోకయుంచుకొనఁగలిగెనేని యతఁడంతయో
గట్టివాఁడనిచెప్పవచ్చును. యదిపదునైదుదినములలోపలనే చినుగుపట్టి
పోకయుండనేయుండదు. ఇటువంటి పగలుకొల్లగొట్టు మోసగాండ్రను
చూచి భయపడి కొని కట్టుకొనలేక పరమశివుఁడు పులితోలును ఏను
గుతోలును గట్టుకొన్నాఁడుకాబోలు. వీనములాభమున కానందముట
యుత్తమము. మోసముజేసినవాఁడు తుదకు దాసరిగాకతప్పదు. ఈజవులి
యంగల్ల వర్తకులవిషయమున కడుజాగ్రత్తగా ప్రవర్తించుటమంచిది.

గీ జవులియంగల్లవారి మోసంబెఱుంగ

వనజ భవుడై ననేరఁడు శ్రీ హనుజుఁడెంత?

సాధ్యమైసంత వరికును శ్రీ బాగినూరు

లై ప్రవర్తించనగుఁ గొన శ్రీ నదిగోదేని.

బియ్యపు వర్తకుల మోసము.

ఈ బియ్యపు వ్యాపారము జేయువారు కాలము నెఱింగి యెచ్చుట సంతుల్యపండి పుష్కలముగా బియ్యము దొరకునో యాచోటులను తెలిసికొనిపోయి మిక్కిలి చౌకగా బియ్యమును ఇట్టి తెచ్చెదరు. అక్కడను యీపనులలో బాగుగా నారి తేరిన ఏజంట్లనుంచుదురు. వారు సమయము నకు దగినట్లు బియ్యమును తయారు చేయించి వంపుదురు. బియ్యమును దంచియిచ్చు వారు సయితము మూడుపాళ్లు తమయిలాకావారలుగా నేయుందురు. వారు వడ్లను తగినంత కాలము నీళ్లలో నూరజెట్టి యుడికించి యెండలో పోసి చక్కగా యెండినంతట గోటితో గొయిలించినవిధముగా గింజలు విలుగకుండులాగున బహుపక్వముగా యుమకను తీసివేయుదురుగాని, రాయి, ఇసుక, తవుడు మొదలగునవి మాత్రము తీసివేయరు. ఈయన వస్తుసహితముగానే బియ్యమువచ్చి చేరును. ఆ బియ్యమును వంట చేసినయెడల గబ్బుకొట్టుచుండును. ఆవాసనకు పేగులు పెరుకుకొని బయటికి వచ్చును. ఇట్టి బియ్యములో తవుడు తీసినది యెక్కువ వెలగలది. తవుడును రాయియు లేని బియ్యము మఱియు సధికమైన ధరకొప్పుదురు. కొనుటకు పోయినపుడు రకములు వేలు వేలుగా జూపి “అమ్మా! చిన్నసంబావులు, పెద్దసంబావులు, గుండుసంబావులు, కళింగసంబావులు, వాడసంబావులు, కారుసంబావులు, నల్లూరుసంబావులు, జలకరసంబావులు, పిపాణములు, మొలకొలుకులు, గడ్డవరి, పిచ్చవరి, స్వర్ణవరి, ఇన్నిదినుసులున్నవి. అన్నము మల్లెపూవులవలె నై సుగానుండును. మిగుల నొదుగుబడి గలిగినవిగానుండును. మంచి రుచిగలిగి యన్నమారోగ్యమును కలిగించును. మాయొద్ద మేలరకం బియ్యము కలుగుట బట్టి ముప్పాతికపాలు యీసట్టణము లోనివారు మూర్ఖులుగానే తీసికొనిపోవుదురు. సాధారణముగా మాకు బస్తాలుబస్తాలుగా పిళ్ళేషముగా సెలవగును. చిల్లరనిక్రయం చాలాతక్కువ. అదుగో! తరగరి యున్నాడు. అతనికి కొలతకూలినచ్చివేయుడు, కరారుగానుండు పడితో, పెద్దగాచెప్పి కొద్దిగాకొలుచుటలో తరగరి భూవలినాయుడు,

చాల మంచి నేర్పుగలవాడు. యోగ్యుడు. నచ్చినవా రతఃకులించి ననేతప్ప మాకొలతకునమ్మింపను" అని చెప్పుదురు. వర్తకులననుసరించి కొలతగాండ్రాయంగల్ల యొద్ద యెప్పుడునుంగనిపెట్టుకొనియుండుదురు. ఇట్టికొలతలు కొలిచినవారితే కాల్చుచేతులు కుటచిత్రై మరెన్నియో రూములతోడను, కుష్ఠురోగములతోడను నల్లాడుటకు సిగ్గుమెయ్యంను పాపాత్ములని చెప్పనొయును. బియ్యమునుకొను పేదసాదు స్త్రీలము కృత్రిల్లకును, దీవనలకును, పాతకమునకును నాధాగమైవవారీ యన్యాయపు కొలతగొలిచి లోకులనొట్లగొట్టి వర్తకులకు లాభము జేయు క్రూరాత్ములే! ఇంకకూలివారలన్ననో, మేలైనబియ్యమును తమ యొడిలో వేసికొని "అమ్మా! బియ్యపుమండీకా? నోవుచున్నారు. ఇదిగో! ఈబియ్యమునుచూడండి. ఈరక మాయొక్క యంగడిలోమా త్రమేయున్నవి. రండిరండి నయముగా వెలితీర్చానంచేసియుప్పించెదను. ఈరకముతప్ప మీరువేలుబియ్యం తీయవలదు. తక్కినవన్నియును కల పట్టమైనవి" యనిచెప్పి తనవాడుకయంగడికి పిలుచుకొనిపోయి తానే క్రొత్తవానివలె యంగడివానితో తగవులాడి ధరయితరపుమండీల కంటె యెక్కువగా తీర్చానించును. మండీవాడు తనకుగొప్పనష్టము కలిగినట్లు కోపగించుకొని "ఓహో! మంచివాడనే! నీవెందుకువచ్చి నావోయ్. బాగానేచూన్నది బేరముచేసివెలితీర్చి మూకు లాభములే కుండునట్లుచేసినావు. నీవంటివారలతో బేరముచేసినయెడల మేము ది వాలాకావలసినదే! చాలుచాలు. ఈయమ్మనలన మాకు రెండణాలువ చ్చుననితలంచితిమి. అదిలేకుండునట్లు నీవుపుణ్యముగట్టుకొంటివి. ఇంత మాత్రముచాలు. నింకబో" మ్మని కండ్లెట్టి చేసితగవులాడుదురు. ఆకుపల్లెచెప్పి, యెదువడులగునట్లుకొలిచిన యాబియ్యమును గోతములో వేసిమూటగట్టి యాకూలివానితో "అబ్బా! మూటయెట్లుకొనుము చిన్నంగడివీధికిపోవలయు" నని చెప్పినయెడల వాడు మూటనెత్తు కొని బహువేగముగా, యూసామిని కలుసుకొననియకుండా ముందు నడిచి వెనుకయామె పిలుచుచుండినను నింక "రావమ్మా రా! ఆవీధి నేనెలుంగుదును బడవు నెత్తినపెట్టుకొని నిలువమ నడివేమి, నీవు మోయుచున్నగదా తెలియును" అనిచెప్పి బిరబిర చంగాయంగిల్లినందులోదూటి నిమిషములో మూటతోకూడా మాయమగును. కుయ్యో

“మొత్తోయని, వానినిగానక కూతలుబెట్టుచూ మరలి మండీయొద్దకు వచ్చి, మనిషిగురుఱుతులు చెప్పియడిగిన, మండీయాసామి కోపగించు కొని, “భేష్. నీవుయెవరమ్మా! శుద్ధపయిత్యముఁజెట్టిన దానవుగాయు న్నావు. ఎవఁడో దారినిబోయెడివానినిపిలుచుకొనివచ్చి బియ్యపుమూటను వానితలపై బెట్టి పిలుచుకొనిపోయి వాఁడేమరించిపోగా యిచ్చ టికివచ్చి వానిసమాచారమునుగూర్చి మమ్మడిగెదవేమి? బాగానేయు న్నది. పో! పో!” యని బయటఁబంపివేయుదురు. నిజములో యీ మండీవ్యాపారులు దొంగకూలివాండ్రకు సహాయముగాయుండి లోకులనన్యాయముఁజేయించి, వాఁడేమార్చి తెచ్చిన బియ్యములో సగము తాముగైకొని సగము వానికొసంగుచుండుదురు. కాదేని తమవద్దికి కొనుటకై వచ్చినవారికి యోగ్యుఁడైన కూలివానినేర్పాటుచేయవలసినది తమకువిధికాదా? ఇతరులిచ్చుటకంటె వీరుతక్కువధరకు బియ్యమివ్వగలరా? ఇట్లు, దుర్గంధపుకంపును, కొలచుటలో తంత్రమును, వెలలోయన్యాయమును, మొదలయిన యకార్యములు బియ్యపువర్తకులు చేయుచున్నయెడల పేదవారలు బ్రతుకుటెట్లు? చాపవలసినదే! ఇట్టి వారలను దేవుఁడే విచారింపవలయును.

క. తండుల వర్తకులారా!

మండీలకు వచ్చుపేద రీ మనుజుల కడుపులో

మండింపక దేవుండొక

డుండుటఁదలపోసి మ్మెలఁగు రీ దుచితపుథంగికో.

మూర్మా ర్కెట్టు విపరీతమైన మోసము.

ఈమూర్మా ర్కెట్టు చెన్నపురిలో, 'వీపిల్లుపాడు' అను పేరు గల శృంగారపు తోటలో కట్టబడియుండు కట్టడము. దీనికి మూర్ దొరగారి పేరుపెట్టి కట్టటచే, మూర్మా ర్కెట్టునిచ్చెను. ఈ కట్టడములో, సామానులమ్మియుండు తీరును, మనోహారంకారమును వర్ణించుటకాదిశేషునకైన శిష్యముకాదేమోయని తలంచవలసియుండును. సాక్షాత్పర సేవ్యుడే స్వయముగావచ్చినను, అతనికి సయితము గిట్టువేయు పుణ్యాత్ము లిందుగలరు. మాటలాడనేర్చిన కుక్కయైనను మూర్మా ర్కెట్టువ్యాపారులతో మాటలాడుటకుసాధ్యమేకాదనవలయును. ఇంచుక యేమరినచో తలమీదగుడ్డసయితము మాయమైపోవును. ఎంతచాతుర్యముగలవాడైనను, సమర్థుడైనను, యీమూర్కెట్టుకుపోయినప్పుడు తుదకుదప్పిడియైనను వారికిననుర్పించి యిట్లు చేరవలయును. అవరాధ కానుక చెల్లించక తప్పదు. ఒకవేళ నూటి కొక్కడెవ్వడైన నేమారకనచ్చేనేని వానిసంతయో గట్టివాడని చెప్పదగును. వ్యాపారశాలను ప్రవేశింపగానే వర్తకులు "కమాన్సార్ సిజ్డెన్సార్, వాట్డుయు వాట్సార్, దిస్ యాజ్ గుడ్ తింగ్స్ సార్, పెరి ఫిస్ రీట్, సార్సార్, కమాన్, కమాన్, హీయర్" అని యిం చుకైన తడబాటులేక నోరునొప్పి గలుగుననియైన కొంచెము నిదానింపక, ఇంగ్లీషుభాషాపాండిత్యములో మహాప్రసిద్ధి కెక్కినవారివలె తెలిసియు తెలియనిబట్టరు యింగ్లీషుమాటలతో బిర్రుర నామానులపేరులనన్నిటిని యొకగుక్కలో చెప్పివేయుదురు. అప్పుడు వస్తువుల గొనుటకుపోయినవాడు, మూర్కెట్టువ్యాపారుల యింగ్లీషుమాటలను విని "అహా! ఇట్లు వచ్చియురాని యింగ్లీషు మాటలాడుచున్నావో, ఏమి హిందువులుగ యుండియు స్వదేశభాషలయిన, యెరినము, తెలుగు వీరికి తెలియనే తెలియదా? ఇంగ్లీషువారిచే తయారుచేయబడిన వస్తువులను ముట్టగానే వీరి స్వభాష యంతరించినది కాబోలు" నని తలంపవలసియుండును మనలనడుగెత్తి యవలంబెట్టినయక కూతలు

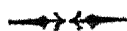
బెట్టి యూరకపిలువదొడంగుదురు. ఏవస్తువును తీయుటకిష్టములేకున్న ను ఏరుచేయుతోందటకులోబడి విధిలేకయేదైన నొకవస్తువునెత్తుకొని వెలయడిగినయెడల, యావస్తువు యొక అణా వెలచేయునదిగాయుండిన, యెనిమిది అణాలు లేక ఆఱు అణాలునుచెప్పియె త్తినవస్తువును మరలక్రింద బెట్టనీయక మిగుల నయమైనమాటలుచెప్పి నమ్మతినొందింపఁ బ్రయత్నింపుదురు. వస్తువును తీయువాఁడు భయఁడిపోవునట్లు వెంబడి నుండెడి యంగడివాఁడును, వర్తకునికే నహాయముగామాటలాడును. లాభము లేక వస్తువు నివ్వఁజాలరనియెంచి యాఱు అణాలుచెప్పిన వస్తువును మూడణాలకెడిగినచో, యంగడివాఁడు యిష్టము లేనివానివలె సంకోచించి, వినుగుతో “సరి! ఎత్తండిసార్ ఇప్పుడెయంగడి తెఱచినాను, మొట్టమొదట బేరము. అసలు వెళ్ళకైనా యివ్వవలసినదని యిచ్చినాను అదియునుగాక మీరుగొప్పవారుగానున్నారు. మీయిష్టప్రకారముగానే తీసుకొనుఁడు. మఱియొకరికీ ధరకివ్వఁజాలను. కొంచెముసేపు మీరునిలిచిచూచుచుంటిరేని ఇదేమాదిరివస్తువును మీకండ్లకెదుటనే యర్థహాసాయకు విక్రయించెదను. కానిండు కానిండు” యాయొక యణాచేయుదానిని మూడణాలకిచ్చును. తీసినవస్తువునకు చాలినంత డబ్బులేకపోయినయెడల చేతిగొడుగో, మీఁదిగుడ్డయో, మఱియేదో యొకటి లాగుకొంటురు. అవియునులేకయున్నయెడల నోటబట్టరానితిట్లుదిట్టుదురు. ఎంతటివీరహూర విక్రమాహ్లాదుగానుండినను వీరియొద్ద తనశక్తియెంతమాత్రమునుం గొఱగాకపోవును. నిమిషములో సంగళ్ల వారందఱునుంగూడుకొని యతనిమీఁదికి తగవులాటకు సిద్ధమగుదురు. అసమయమున నెవనిజంభమును సాగనేసాగదు సందునదూఱి పాళిపోవుటయే యుత్తమము లేదేని దెబ్బలు పడకతప్పదు.

క. మూర్ఖార్థైక్యతన శ సుంతయు

ధర్మంబనుమాటనున్న శ తానెవఁడైనన్

కర్మవశంబునబోయిన

మగ్గుముఁదలియంగలేక శ మదివెతనొందున్.

గడియారముల మోసము.

వెలుపటి యూళ్లజనులు వచ్చినపుడు వారినిచూచి, గడియారముల యంగడివాడుగాని, మఱియొకయంగడివాడుగాని, యొకడు గుమారు రెండురూపాయలు వెలచేయునదియు, బంగారు, లేక వెండి తోగిట్టువేయబడినదియైన యొకగడియారమును చేతబట్టుకొని ఇతరగ్రామవాసునివలె వేషముధరించి, వచ్చినవారికి యాగడియారము నుచూపుచు “నేనుదూరదేశమువాడను ఇచ్చటికొక కార్యార్థముగా వచ్చినాను నాయొద్దనుండిన డబ్బుకర్చువడిపోయినది. ఇప్పుడు చేతనొక దమ్మిడియైనను లేదు. ఈచెన్నఁట్టణములో యెంత డబ్బుజెచ్చినను, నిమిషములోకర్చువడును. నేనుత్వరితముగా మాయూరికిపోవలసియున్నది. ఇచ్చట నెవ్వరునునాకు తెలిసి చేబదులుగానిచ్చువారు నయినములేరు. ఏమిచేయవలయును? నాయొద్ద యాగడియారము మాత్రమున్నది. దీనినయినను విక్రయించి డబ్బుతీసుకొని యూరికిబోవఁదలంచి నాను. కాబట్టి యమ్మివేసె”నని బయటియూళ్ల వారికి వినునట్లుగా చెప్పుచు వారియొద్దకువచ్చును. వానికి లోనొకపుకాండై న యంగడివర్తకులాగడియారమునుచూచి రు. 12లు మొదలు రు. 15ల వరకును బేరముజేసి రూపాయలు వానికి బలాత్కారముగా నివ్వజేయుదురు. వాఁడా రూపాయలు పుచ్చుకొనక వారినిచూచి “ఏమయ్యా! చాలా మోసముగాయున్నదే! మొన్ననే దీనిని రు. 50 లకు కలఁత్రాలో తీసినాను. ఇచ్చటికివచ్చినాను. నాయవసరమునుబట్టి నేనువిక్రయింపఁదలంచితి. అయినను నింతటి యన్యాయమైన వెలకడుగవచ్చునా? ఈలాగున మీరు మీసొత్తుగాయుండిన యిచ్చివేయుదురా? ఓయగ్గా! చెన్నఁట్టణములోని యాసాములు సామాన్యులుగారని చెప్పుదురు. అది నిజముగానేయున్నది. గుమ్మడికాయను కూటిముద్దలో దాచేవారుగా యున్నారే! సరిసరి! మీరడిగిన ధరకివ్వఁజాలను. నాగడియారమును మఱియెవ్వరికైన నిచ్చెదనుగాని యివ్వండి నిువ్వండి” యని వినుగుచు కోపముగలవానివలె నభియింపుచు వారిచేతనుండు తన గడియారమును తీసుకొని మరలును. ఇదియంతయుం జూచుచుండిన యన్యథలమువాడు మిక్కిలియపేక్షతో తానాగడియారమును చేతికి

దీసికొని దానినాణెమునుచూచును ఇట్లుతఁడు చూచుచుండగా మఱి యొకయంగడివాఁడా గడియారపు స్వంతగానిని పిలుచును. నాలుగైదు మాసలుపిలుచునంతవరకును, గడియారముగల యాసామి పోకపిమ్మట కడుబిగువుతో పిలిచిన యంగడివానియొద్దకుపోవును. ఆయంగడివాఁడా గడియారమును రు 20ల వరకునడిగి వెలఁజెచ్చించును. ఆధరకును నివ్వనొల్లనని యాగడియారగాఁడు బయటియూరియాసామి కొనఁగి “అయ్యా! మీకుకావలసియుండినయెడల వారజిగినదానిపై నింక నైదురూపాయలుచేర్చియిచ్చిదీనినితీసికొనుఁడు. వస్తువుచాలామంచిది. ఆమోసగాండ్రకిచ్చుటకన్న మీకొనంగినపేరై ననుండును. ఆలోచింప వలదు. తీసుకొనుండుసాఁ. మీరీ నెంబరుగడియారము నీపట్టణములో తీయనెంచి ఏయినపడుమున రు 60 లకు తక్కువగా యివ్వఁజాలరు. నేనునాయవసరమునుబట్టి యిట్లునష్టమున కమ్ముచున్నాను. జాగ్రత్తగా వాడుకొనిన మీయొద్దనిది 15 సంవత్సరములు బాగుగాపనిచేయును” అనిబహునయతరముగా మాటలాడును. బయటియూరివాఁడు తనలో “అన్నివిషయమునుతెలిసిన యాయంగిల్లనర్థకులే రు 20ల కడుగుచు న్నారు. ఇతఁడామొత్తమునకు నయిత మివ్వఁజాలనని నిరాకరించెను. కాఁబట్టి ఇతఁడుచెప్పినట్లు యిది యేబదిరూపాయలకే తీసియుండును. ఇతఁ డన్యథావాసుఁడుగా కనబడుచున్నాఁడు. ఈచెన్నపట్టణపు మోస గాండ్రవంటివాఁడుగా నుండలేదు. ఏమో యవసరమును బట్టి యమ్ము కొనుచున్నాఁడు. ఇంక నైదురూపాయ లిప్పుడికొగుచున్నాడు. కావున యిచ్చి నీపిలిచుకొనుట యుక్తము” అని తనలోయెంచి వాఁడుకొరిన లాగున నధికముగా నైదురూపాయలునిచ్చి గడియారమును తీసుకొని తానులాభముగల బేరముచేసినందుకై సంతోషంబుకొంది పోవును. ఆగడియారము వానియొద్ద రెండుగంటలకొఱమునడుచుట మహాకష్టము. కొన్నిగంటలలోపల నష్టములుగల క యదిప్రాణములేని శరీరము వలె గానూసినదే! కొనినవాఁడు తనకు విక్రయించినవానిని కనిపట్టుఁ జాలక తన యవివేకమునకు దుఃఖించి దానిని వారవేయవలసినవాఁడై

గును. అమ్మినవాడు తనకునహాయముగా బేరముసాగించిన యంగడి వర్తకులకు తమయేర్పాటు ప్రకారము కమిషన్ యిచ్చిపోయి మఱి యొకవిధముగా వేషమునుధరించి వేటొకగడియారమును మొదటిదా నివంటిదితీసుకొని యింకొకని కెవనికై నను టోపీవేయుటకు బయలు దేరును. “ఓగుణవంతులై నవర్తకులారా! మీమనస్సునకు సరిపడదని యెఱింగియు నటువంటిపనినిజేయు మిమ్ము దేవుడుమాత్ర మేనుచేయును? మీకుమీరే యోజించి యక్రమప్రవర్తనమును మానిన యెడల కొంతయైనను మేలుగలుగును.”

క. గడియారంబులఁ గొనఁగా

గడిఁగినవారిట్టిపంచకప్రభువులచేఁ

బడకయెఱింగినవారల

నడిగితగినచోట్లుఁదెలిసి శ్రీ యదికొనఁగఁదగున్.

సులోచనములమ్మువారి మోసము.

ఒకడు నాలుగణాలువెలచేయుగిట్టుగమ్మునను, అద్దపుపెంకు బిళ్లలును, నందముగానమచ్చిన సులోచనములనుచేకఁబట్టుకొని ముక్కుటద్దముల వ్యాపారముఁ జేయువానికి సమీపములో నటునిటుందిరుగుచుండి యచటికెవ్వఁడైననుకొనుటకై వచ్చినయెడల నెచ్చటనుండియో యపుడేవచ్చినవానివలె యంగడివానియొద్దకుఁబెంచి తనయొద్దనుండి యద్దపుజతనుచూపి “అయ్యా! ఈయద్దములజతను తీసుకొనదరా? నేను వీనిని విక్రయించఁదలంచినాను” అనిచెప్పును. అంగడివాడు చేతఁదీసికొనియటుజూచి, “యివి దేనికమ్మెదవు? మంచిరికముగానే యున్నదే!” యనును. తెచ్చినవాడు వ్యాపారస్థునితో “ఇది నాతండ్రి తనకఁగా చాలాగొప్పవారియొక్క సిఫారసుపై తంజావూరునుండి తెప్పించుకొన్నాఁడుచూడుము. అసలుస్ఫటికపుబిళ్లలు ఆయన చనిపోయినాడు. కావున వీనితో మాకెన్నోకిని యావశ్యకములేదు. అందువలన నమ్మివేయఁదలంచినాను. మీకుకావలసియుండిన తీసుకొనుఁడు. బహుత్కారమేమియునులేదు. నస్తుప్రమంచించిదై యుండిన నెవ్వరై ననుతీసి

కొందురు. వెలపోదని భయపడవలసినదిలేదు” అని విగుప్తగామాట
లాడును. అంగడివాడ దానిబాగుగాపరిశోధించువానివలె నటునిటుం
దిప్పిత్రిప్పిచురలచూచి తృప్తిపొందినట్లునటించి “దీనిని రు 5 లకు
యిచ్చినయెడలతీసుకొనెద” నని యడుగును. తెచ్చినవాడివ్వకొల్లనని
దానినితీసుకొని కొంచెమటుపోగానే కొనుటకై వచ్చియున్నవాడు వాని
వెంటబోయి తనకిమ్మనియడుగును. తెచ్చినవాడతనిజూచి “ఏమయ్యా!
నాతండ్రిగారు స్వంతమునకుగారు 25లకు తెప్పించినాడు. పాపాత్ముఁ
డైన యాయంగడివాడనాడయపు ధరకుయిమ్మని యడుగుచున్నాడు.
తనసొమ్ముగాయుండినయెడల యిటువంటిమేలైనదానిని నలుబదిరూపా
యలవెలచెప్పి యుండును. పరులసొత్తును తెగతేరగా కబళింపఁబలంచి
నాడు. వానియొద్ద నెన్నోబిళ్లలున్నవిగదా! దీనితో సమానమైనదాని
నొకటిఁ జూపుమనుండు. అటులచూపెనేని నేనీజతను వానికుచితము
గాయిచ్చిపోయెద. ఈమూఁగ్కొట్టు వ్యాపారముఁ జేయువారు గొప్ప
మోసగాండ్రు, మహాదుడుకుగా మాటలాడుదురు” అని మిక్కిలి న్యాయ
స్థునివలె పలుకును. వానిమాటలు సత్యమనినవ్వి కొనవచ్చినవాడా
యంగడివాడడిగిన ధరకంటె నొకరూపాయయో, రెండోయిచ్చి దా
నినితీసుకొని తాను నక్కకొమ్ముక్రిక్కివచ్చినట్లుభావించి గొప్పలా
భముపొందినవానిలాగు తలంచుకొనిపోవును. అమ్మినవాడంగడివానికి
కమిషనిచ్చి మఱియొకజతనుబట్టుకొని తిరుగుచుండును. అయ్యో!
పాపము! కొన్నవానికొసొత్తు 48 దమ్మిడీలకంటె నెక్కువ చేయదని
పిమ్మట తెలిసి చింతించును.

కాబట్టిజరులారా! నంచకులమాటలు నమ్మకుండు చక్కగాయె
ఱింగి ప్రవర్తించుట మంచిది లేనియెడల నష్టమును, వ్యసనమును
పొందుదురు.

క. ముక్కద్దము లక్కటవడి

యొక్కడనైనం గొనంగ నేగినచోదా

జక్కగ నెఱిగినవానిని

యొక్కనివెంటఁగొనిపోవు నే యుచితముచాలన్.

గిట్టు ఉంగరముల మోసము.

ఒకడు నాగెమ్మనగిట్టు ఉంగరమును తన ప్రేలిలో ధరించుకొని సాయంసమయమున, నేనో మిక్కిలి చింపకొనియున్న వానిని గునసభినయింపుచు, తన పెండ్లిగానచ్చు మనుష్యులతో “అయ్యా! ఇది దొంగల వట్టణముగాయున్నది. అదిగో! ఆ క్రమంలో కడచినట్లై టుదిగివచ్చిపడుకొంటిని. నేను నిర్మించునదాయగు లో నాగిరియారమును, జబ్బుపెట్టుకొనియున్న మనిబాక్కును, నెక్కడో బహుశేషగా తీసుకొనిపోయినాడు. ఏమచేయుదను? నేను నేడవియులు దేరి మఱు రకుపోవలసియున్నది. నాచేతవచ్చుశియైననులేదు. ఉన్నదంతయు మని బాక్కులోనే పెట్టియుంటిని. ఇది క్రొత్తవోలు. నన్నెరింగిన వాని క్కరై న నిచ్చటలేదు. ‘ఇంకేమిగిలినా! ఈశ్వరా!’ యని చింతించుచు న్నాను. ఏమోనాయదృష్టముగాని, ఈయంగరమొకటిమాత్రము లక్కి నది. ప్రేలినండి తీసి పట్టుకొని యుండిన. నిదయుం బోయియేయుంటు. ఎట్లోదేవుని దయవలన నిలిచినది. ఈయంగరము మారొయిచ్చి సూజు పడి రు 50 లకు చేయించినాను. రూపు నాయంగరయయించి కినిని మీయెద్దనుంచుకొని రు 15 లునాకొనంగితిలేని, రైలుచార్జికిని యిత రసెలవులకును నాకుచాలును. ఇదితీసుకొని రూపాయలున్ను, మీనిలొన మున్ను యివ్వండి. నేనుపోయిననెంటునే మీరొకనంగిన ముక్కనును కా రము మణియార్జనచేసి నాయంగరమును తేల్చించుకొంటాను. ఏదా? యింత కష్టమే పడవలసినది లేదు. నేను యెనిమిదిరోజులకు లోపల మరల యాయూరికి రావలసినదనియున్నది. అగత్యమైన కార్యముకా బట్టి తప్పకవచ్చెద. అప్పుడు వడ్డితోగూరాయలుచ్చి యంగరమును పుచ్చుకొనెనటనును. “ఆజిబోతుగాని కనడ్యవాది సహాయ”మనినవీతిగా, రావేళగల మనుష్యుడూ మోసగానిమాటలు నిజములని నన్ను వాడు కొరినవ్రకారము రు 15 లునువానికిచ్చి, యంగరమును తీసుకొనితనలో “ఇది మంచియుంగరముగా యున్నది. దీనిని వీనికి మరల యివ్వక యుంచుకొనవలయును. ఒకవేళ వీడవచ్చి రూపాయలనిచ్చి దీనిం

గొనిపోవుచోహూ, నికలగివ యుశాయము చూడవలయు” నని యొంది వానికి నొప్పున నయత్రసించెన్చి “అబ్బ! ఈయత్రసుకు మణి యూర్జునచేయుము. ఏదా? చచ్చినపుడిమ్ము” అనిచచ్చి మహాసంతోషముతో పోవుచు. దిబ్బురహితానినవాడు “రెడవుడేసివచో యొకవేళ తనమోసము నుంగియునుననవాడు తెలిసికొనునేమో” యని త్వరితముగా నెక్కియును. ఉంగియు గొనిపోయినవాడు తానుచేసినదానినిగలకు. పుకదానినిమింపునేయించుటకై కంసలవానియొద్దకుగొనిచనిపోవును. అచిచూచి కంసాలినన్ని “కాలహాసయితముచేయని యిత్తడి యుంగియుండిచ్చి ముతంపువేయమనిననేమిచెప్పవలయును?” అని నెనకపాటనేయును. పాషము? పేరాశగాడపుడు తానుమోసపోవుటను తెలిసికొని దుఃఖపడి యుంటికిపోవుచు—జనులారా! అసాధ్యపు వంచకులను, పిఠాగలనామును, నందకోయున్నాను. వారిల నిట్లే భగవంతుడువచ్చియుండి వారివానికి వగినదుఃఖము లనుభవింపజేయును.

క. వంచకుల మాటలన్నియు

మించినదపులనుచు బుద్ధిమంతులు తమలో

నెంచుభవిదురచేతువ

హించినవాఁ డొందుదుఃఖ ॥ మెంతయునెపుడున్.

ఫౌన్ టెన్ పేనాల మోసము.

ఒకడజను గూశాయన్నరవెలగల జపాకపౌకౌటే పేనాలను తెచ్చి 14 కాదెట్లని తప్పుపేరుగల యిత్తడి నిబ్బులనుపట్టి ధారాళముగా జాతవగిన వచ్చయింకిని పేనాలోపోసి, సెక్రెట్రీయను యొద్దను, మూర్మాదెట్టువగ్గజను చీనాబజారులోనను మతియు నచ్చటచ్చటను, కొండలు తాడేదో యువసరమైన పనిగలిగి వచ్చుచున్న వారివలెను, ఏమో యావశ్యకముగలిగి యమ్మెడివారివలెను, పేనా చేత బట్టుకొని యమ్ముటకు తిరుగుచుందురు. తాము విక్రయించునరత్నము నది సరిగావ్రాయునో లేదోయనెడి సందేహముతో మానక గట్టిమాటకని పేనావిగిర్చి తామే వ్రాసిచూచుచుందురు వెలయన్ననోవేళ

మూడు, రెండు, ఒకటి, యిట్లుచెప్పి బేరము జరిపి యైదు నిమిషములలో కడపట పదియణాలకో, యెనిమిదణాలకో, ఆటణాలకో, యిచ్చి “దొరికినవరకును గోవిందా!” యని నచ్చినమట్టుకునుం దట్టుకొనిపోవుదురు. తీసుకొనిపోయిన వానికాపేనా లక్షణము మఱుసటి త్షణమున తెలియును. ఇట్లుచేయుచుండుటచేత “ఊరఁజెడిచిన వాఁడొంటె శ్శువాఁ”డన్నట్లు వీరివలన నిజమును తెలిసికొనుటకునయితము కష్టము గాయున్నది. నిజమైన 1:1 కా రెట్లు పేనాలను తీయవలయుననినను, సందేహింపవలసినట్లేర్పడినది. ఈపోలి వ్యాపారము మన దేశమున నెపుడంతరించునో తెలిసినదికాదు. ఎన్నఁడు మనభారతీయులు సుగుణవంతులగుదురోకదా!

క. నానావిధములఘోరతె

పేనాలనుజూపించూపి శ పేరులనిడియె

త్తైనఁగికురిచియొగులకు

వానినివిక్రయముఁ జేయువారి నెఱుఁగుడీ!

వేరుశనగల మూటలు వచ్చినట్లు నటించి చేయుమోసము.

నిర్భూరము తిరువణ్ణామల మొదలైనచోట్లయందలి రైలుస్టేషనులనుండి యొకప్యాను అనగారైల్వేస్టేషనులో మనమొప్పించెడి సామానుల కొనఁగెడి రజేదు ధారము. దానిని సామానుల నెల్లటి ప్రేషనులోయిచ్చి యెత్తవలసిన దానినెట్లో దొంగిలించితేచ్చి, దానితో, మూటలవివరము, తూనిక, చార్జి, పేరు, విలాసము దిగుమునికావలసిన ప్రేషను మొదలయినవి వ్రాసుకొని, శనగగింజల వ్యాపారము చేయువారి మండలికుపోయి తాను 200 మూటలు మేలయిన బొగ్గుగొయెండిన సరకును తెచ్చియున్నట్లుచెప్పి ధరివిచారించును. అవంచకని మాటలునిని, నుండవర్తకుఁడు విక్కిలి యాశనొంది యానెరిగినంతయుం దానే తీసుకొనునట్లు చెప్పి “అయ్యా! వెలవిషయములో మీయిష్ట ప్రకార మీకనిండు ఈయూరిలో వెలవిచారించి దానిపై నొక సూపాయ

నాయొద్ద యెక్కువగా తీసుకొనుడు. దానికధికముగా మీరుకోరరా” దనిచెప్పును. దైన్యముగానడుగుకొనును. వచ్చినవాడు కొంచెము యోచించి “సరే! ఆలాగేకానిండు మొత్తముగా మీకేయిచ్చెదను. గాని, నాతోకూడ మఱియొకయాసామి వచ్చియున్నాడు. అతనినిపంపి నేసిననేగాని నాసరకు నాయిష్టప్రకార మమ్ముకొనుటకు వీలుండదు. అతడు సి. వి. నాదమునినాయుడుమండ్రి తనకువాడుకచోటనియు నచ్చటసరకునిమ్మనియు జెప్పుచున్నాడు. అతడు చెప్పినచోట నిచ్చుటకు నాకుసమ్యక్తతేదు. మీరుమంచివారుగా కనబడుచున్నారు. ఇది మొదలు నేనుమీయొద్దనే వాడుకనేర్పఱచుకొనఁదలంచినాను. నాతోడును మానువుకొనవలయును” అనిచెప్పి తానువెంట దోక్కినివచ్చి కొంతదూరముగా కూర్చుండబెట్టి యున్నవానినిచూచి “అండే నేను చెప్పినమనుష్యుఁడు వానికి రూ 100లు ఇవ్వవలయును. అవియిచ్చిక్లబ్బులో వానికి భోజనముఁ బెట్టించివచ్చెద. ఇదిగో! ప్యాసురశీదు. దీనిని మీయొద్దనుంచుకొనుఁడు పిమ్మటవచ్చి యన్నివిషయములునుమాట్లాడెదను. ఇప్పుడు నూలురూపాయలివ్వండి” యని నలుకును. ఆశాపితాచ మావేశించుమున్న మండీవర్తకుడు తనలో “వీనికిముందుగా రూపాయ లడ్వైంసుగయిచ్చితినేని పిమ్మట వెలవిషయములో వీఁడు మనయిష్టము చొప్పున నొప్పుకొనఁగలఁడు. ఇన్నూటు మూటలు మొత్తముగా యున్నవి. విడువకూడదు. సరకుమంచిదిగానేయుండు” నని యాలోచించి యారశీదునుతీసుకొని, వానికి నూరురూపాయలు నిచ్చివేయును. వచ్చినవాడా రూపాయలుతీసుకొని తాను కూర్చుండబెట్టినవచ్చినవానితోఁగూడి పాటిపోవును. వర్తకుఁడు సరకుతెచ్చిన యాసామినిఁగానక యొచ్చి నిరీక్షింపవలసినంతకాలమువరకును యెదుగునూచి రానంతట సందేహముతో రయిల్ట్టవనుకపోయి రసీదుచూపి మూటలనుగఱించివిచారించినయెడల అయ్యో! పాపము! తాను కేసులో చీక్కుకొనక తప్పించుకొనివచ్చినచాలును. అనియే గొప్పలాభము చెందినట్లని తోచును. “రూపాయలుపోయినఁబోవును నేరములో దగుల్కొనక పోలినేని మంచికాలమనియెంచవలయు” నని తల్లడిల్లి యెట్లోయొకవేళ

తప్పించుకొన్నయెడల “బ్రతికితి దేవుడా!” యని యిల్లుచేరును. ఇటు పంటిమోసగాండ్రను నన్ని వ్యాపారముఁ జేసినయెడల బాగుగానే వర్ధిల్లుదురు. ఈమామూవాదుల విషయమును జ్ఞాపకమున నుంచుకొన వలయును.

ఆ. వేఱుకనగవప్పు శ్రీ విలుచుటకై తెచ్చి
నాడననుచుమోస శ్రీ గాఢుచెప్పి
నటుల నేవచించి శ్రీ యటనటఁగికురించి
ధనముఁగొందుకొని శ్రీ కొనుటమేలు.

సరాబు అంగళ్ల మోసము.

ఎవఁడైననొకఁడు బంగారమునమ్ముటకై సరాబులయంగళ్లకు పోయి చూపినయెడల యాబంగారము నొరగల్గి మీఁద 5 నిమిషముల వరకును మాటలాడుచూ రాచిచూచును. ప్రక్కయంగడివానికి చూపి వన్నెబాడుమనును వాఁడు తీసుకొని తనరాత్రిపైరాచిచూచును. యిట్లే నలుగురైదుగురు రాచిరాచి చూచెదరు. మఱియొక్క డై ననుబంగారు తెచ్చినయెడల దానికి నీటుచూచుటకు నయిశమింపంగారమునో మరల రాచుదురు. నీనినిఁబట్టి యోచింపగా నీటుచూచుటకు నయిశము నారి యొద్దబంగారుండదని తంపవలయును. అంశటితోవిడిచి చూచుటఁ జేసివట్టే; అటుల రాచిరాచియైనంతట దానిని ద్రావనములోనైచి, యెత్తి యెంతవన్నెగలదానినైనను, తక్కువవన్నెయనిచ్చి నిష్కారఁ జేసి తక్కువనెలకడిగి ‘వరహాయెత్తు శ్రయంయింతి’ యని తీర్మానించు కొని దానినికరగి “ఇది వన్నెతక్కువబంగారము మన పిచ్చిచూకీ”నిన వెలకు తీసినయెడల మాకుగిట్టదు. మఱియొక్కరికై నం బావుము. తల్లం చియిచ్చినయెడల ‘నేనుతీసుకొనెద’ నని ధనము దింపివేయును. నాలుగొక్కొక్కవారోగాని యొకరుతీసుకొనకొల్లకుండుదురు. ముగిసిన ధనము వాని కేయివ్వఁదలంచినచో, తూనికవేయుటలో పూరామోసముఁ జేయుదురు. వారియొద్ద తీయునపుడువయోగించు నగము, నిచ్చునపుడువయోగించునదియు రెండువిధములైన పడికట్లుండును. తమకనుకూల

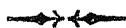
మైనదానినివేసి తూచి చిల్లరగా గురిగింజలయెత్తు లెక్కతేలినయెడల దానినిత్రోసివేసి లెక్కబెప్పుదురు ఇవ్వనలసినట్లేర్పడినడబ్బులో 1లణా 2లణాలు ధర్మకర్ములకని పట్టుకొని మిగతనిచ్చివేయుదురు. తమకు జక్కి నవానిని వారూరకపోనివ్వరు. “తనకొకతూనికయు దారుబోతులకొక తూనికయు” ననుట వీరియందు తెలియవచ్చును.

క. తెలివిచెడివై డినిసరా

బులయొద్దకు విక్రయింపఁ శ బోయినవారల్,

బలుమోసగించినగబాల్

మెలకువతో సంగ్రహించి శ మెప్పింతురొరున్.

బంగారునగలు చేయువారి మోసము.

బంగారుపనివారికి పాపభీతియున్నదా? తల్లి తాలిబాట్టులోనను తస్కరింపకమానరు. ఈరకమువారు మనతో యెంతటి యన్యోన్య మైత్రి కలిగియుండినను, తాముచేయు పొడిఁబెట్టెడిపనిని విడువనే విడు వరు. వీరియొద్దకుపోయినపు డెంతటి జగజ్జాలతంత్రజ్ఞుడయినను నేమరి పోవలసినదే! తప్పదు. వీరును సరాబులవలె రెండువిధముల పనికిట్లు పెట్టుకొని మోసగింతురు. చేకాపులు చేయూటకై మనము బంగార మునిచ్చి దగ్గఱఁగూర్చుండి కరగించినయెడల ఆకరఁగుచున్న బంగారుపై నీరుకారుతో మాటిమాటిని వడ్లపొట్టును యెత్తివేయుచు కలియబెట్టుచున్నట్లుండి యొకమాఁరాపొట్టుతోకూడా నీరుకారుతో బంగారునుకూడాఁదొంగిలించి యాకారును కుంపటిలోఁగొచ్చి మిగిలినదియెత్తి కడ్డిగాబోసితూచియుచ్చెదరు. ఇంతపనియు నొకనిమిషములోనై పోవును. కంసాలులు మొదలుగాగల యీబంగారపు పనివారియొద్ద కొంచెము యెక్కువగా సగలుచేయున్నపక్షమున తామా స్థానమునువిడిచి మాయమైపోవుటయుంగలదు. చేడిగాజు (కాపు)లుచేసి రాగికడ్డిని దూర్చుటకు పూర్వము తూనికవేసి యెత్తు యింత బంగారమని ఆసామికిచూపు నపుడు ముందే యాబంగారపు గొట్టమునకు లోతట్టున నాముదము నుపూసిపెట్టుదురు. అందువలన యెక్కువతూనిక తేలును, ఈవిషయము

నగగలవానికి తెలియనే తెలియదు. మేలైన బంగారమునిచ్చినయెడల వారియబ్బమీఁద యాన బెట్టిచెప్పెదను. వరహాయెత్తు బంగారములో 4 గురిగింజలయెత్తైనను యి త్తడినికలుపకమానరు. అటులకలిపి ఆయెత్తు మంచిబంగారమును తాముపరిగ్రహింతురు. ఈరీతిగా లోకుల నన్యాయ ముగామోసగించి దానిని కొనిపోయి సారాయియంగడికో, కల్లుదుకాణమునకో, లేక తత్కాలదయావరనస్తుశాలయైన కాశీకల్లుబ్బనకో, దిన దినమును క్రిస్తికట్టినచ్చుచుందురు. సర్కారుకిస్తుకై నను నొకనాడుగడు వ్రదొరకును గాని సారాయి కల్లంగల్లకొకగంటయైనను తడవుచేసిన ప్రాణము మీఁదికివచ్చును. ఇట్టి మహావంచకులైన దుండగిండ్రచేఁ జక్కినయెడల యమునిచేఁ జక్కినట్లే! ముద్దుబెట్టి తియ్యని తినుబండ మును తీవరముగాతీసుకొనుటకు ఆటంక మేమిగలదు? అకటకటా! వీరికి భయపడియే పరమానందస్వరూపుడైన పరమేశ్వరుఁడు బంగారపునగ లుధరించుటనువిడిచి పాముల నాభరణముగా ధరించఁదొడంగెనుకాబోలు, “కంసాలిజిత్తు లంగడిలోను, చాకలివానిజిత్తు దారిలోను” నన్న సామెత వీరిజిత్తువలననే కలిగియుండును. మొదట సగసాలజిత్తును చదివినాము. వెనుక చాకలివానిజిత్తు రాబోవుచున్నది. గమనించియుండుడు. గమనించియుండుడు.

గీ. పసిడిగొనిపోయి యగసాలిపాలుఁజేసి
బదులువాఁడిచ్చు తక్కువప్రైఁడిఁదెచ్చి
నష్టమొందుదు రెఱుంగక १ నగలుచేసి
యొసఁగినదిచాలుననిలోకు २ లసలుగనక.

వడ్డికి డబ్బునిచ్చువారు చేయు మోసము.

మనయిండ్లలోనుండు మోసజనులుకొందఱును, చేయిదిరిగిన నేర్పటికత్తెలుకొందఱును, అత్తకు మామకు మొగళ్లకు మఱియు నింటఁగల యితరులకును తెలియనిలాగున వస్తువులను దొంగతనముగా యొరులకొకటి సగముగావిలిచి, తానునుతినక మనసార పరులకును యివ్వక డబ్బునుకూడబెట్టి యుంచెదరు. అడబ్బును వడ్డీలకెవ్వరికైన నిచ్చి వృద్ధిచేయవలయుననెడి యపేక్షగలవారై రహస్యముగా స్వయముగానో, లేక దీనికిగాయండు తరగరి యాడంగులమూలముగానో, వడ్డికి యెవ్వరికేనియు నిచ్చుటగలదు. మొదట మొదట కొంచెముగా పయికమునిచ్చి దానివలన వచ్చువడ్డీయు, వరిపు, రాశి, చూచి యధికముగా యివ్వనారంభింతురు కొన్నిసమయములలో, తరగరికత్తెలకు కమిషన్ రహస్యముగా యేర్పఱచుకొని కొందఱు మోసకత్తెలయిన స్త్రీలు బంగారునగలును, వానివలెనేయుండు గిల్లునగలునుం గుడువయుంచి ద్రవ్యమును తీసికొనిపోవుదురు. ఇదియంతయుం బరమరహస్య వ్యాపారమగుటచే నగలు మంచివో, కావో, యని చూచుకొనుటకు సయితము వారికి వలనుగాకయండును. తరగరిమాటలే వారికి వేదవాక్యములు. చాలాకాలమువరకును నగలుతీసుకొని డబ్బునివ్వక దినములు జరిగినంతట తమయొద్ద కుడువపెట్టిన మనిషిపేరున, అడయాశమును, చెప్పి యక్కప్రక్కముల యిండ్లలో విచారింతురు. ఇప్పుడు, నడుములోనుండినది నడినెత్తికెక్కును. ఆనగలలో కొన్ని, దొంగిలించి తెచ్చి నవిగాయండి పోలీసుల పరముగావలసిన దుర్దశయును తటస్థించును. “గిల్లెట్టునగలుదీసి, పట్టిగిలించినది. వడ్డికి డబ్బునిచ్చినదుడ్డులేదు గుచ్చులేదు” అనెడి పాటకుగుఱియై తమధనమును పోగొట్టుకొని యిగిలించుదురు. అత్త, మామ, వదినె, మరది, మగఁడు, మొదలగువారి కిటువంటి స్త్రీలపై తమకు గలిగియున్నప్రియమును విడుతుదు, దురాశయు

నిరాశగానగును. నీతి—అజ్ఞానులైన పడతులారా! మీబిడ్డలను, ప్రియులకును, కడుపాటపెట్టి తృప్తిచేయక, ఇట్లు దురారోపించి పాపపు నష్టి వ్యాపారిమునుచేసిన పరిమాత్ముడు మీతలలపై మెట్టునగుట నిశ్చయము. కొందఱు మహమ్మదీయులు కొర్రానులోచెప్పియున్న కథలను సరించి యిచ్చటికిని రేపటికిని వడ్డికిడబ్బుతీసుకొనరు. ఈవిషయము నాలభ్రదేశవాసులును గమనించి స్రవర్ణింతురుగాక యని నమ్ముచున్నాను.

ఆ. తొడరియింటిలోన ర దొంగిలివస్తువు

లమ్మిధనముఁజేర్చి ర యదియొకలక

వడ్డికొనఁగి వారు దుష్టాని నివృత్త

చనినచింతిలుదురు ర చానలకట!

రస్తాలో బంగారు దొంగకునట్లు చేయు మోసము.

ఇద్దరు ముగ్గురు మోసగాండ్రుజేరుకొని చిక్కగొయ్యన యిత్తమీనుక నొకదానినితీసుకొని దానిక బంగారుగిట్టునిచ్చి, యదిచేతకట్టాల్సి రస్తావెంబడితిరుగుచుండి అలియని స్త్రీ యెవతయైనను సగనట్రధరించి యొంటరిగా వచ్చుచున్నప్పుడు, వారిలో నొకఁడు తమసొంత నుండు గిట్టుచేసిన యిత్తమీనున నొస్త్రీకి కనుజులొగున రహస్యముగా దారిలో వేసిపొవును. ఇదియెఱుంగని యుచిన్నది వాటాత్తుగాతన ముందు మెఱయుచున్నకడ్డినిచూచి, తటాలునవంగి దానినితీసికొనఁబోవు సమయమునఁ తటాలున వెనుకగాఁకుండువచ్చి “ఏమిటికమ్మా! ఓహో! సరే! దానిలో నాకున్నా భాగమువ్వవలయునునుచూ!” యని చెప్పును. దానియతఁడుచూచెనేమోయని భయముఁజెందినస్త్రీ యామె “ఏమియును లేదు” అని దానిని దానుకొనఁబోచుచు. అప్పుడు—చూచినవాఁడు.—‘నేనుచూచినాను లేదన్నవిచిటనా! నాకునుదానిలోపాలున్నది. ఇచ్చితవా? సరే! లేనియెడల పోలీసువారితో చెప్పదను’

అని బెదిరించును. మఱియొకఁడంతలో దారినిఁబోవువానివలెవచ్చి వారునివాదపడుచున్నచోటనిలిచి యావృత్తాంతమును విచారించును.

చూచినవాఁడు:—“అయ్యా! బంగారుకడ్డియొకటి యాయమ్మ యిచ్చటఁబడియుండగాచూచి తీసికొనెను. నేనును చూచి దానికొక కై వచ్చుటకుముందే యీమెయెత్తుకొన్నది. దానిలో నాకున్నాభాగము యివ్వవలయును. అదినుమారు 80రూపాయలు మతింపుచేయఁదగినది. ఇంచుమించుగా నాటుపానులుండుననుకొంటిని అంతటికితగ్గదు. న్యాయముగా నాకుదానిలో భాగముపంచియివ్వదేని నేనువిడువను. పోలీసువారికి చెప్పియొప్పగించెదను” అనును.

మధ్యస్థుఁడు:—“ఉండవయ్యా! బహుశొందఱకాడవు నాత్ర గాడవునుగా యున్నావు. కొంచెము తాలిమితో మాట్లాడుము. పోలీసులోఁచెప్పిన పక్షమున నేమిఫలము? చెప్పమయ్యా! సమాధానము. త్వరఁడెదవు. ఏదో యొకవిధముగా మీరిరువురును సమాధానముగా తీర్మానంచేసికొనిపోక, పోలీసఁట, యొప్పగించుట యఁట, పాపము! ఈయమ్మ యెవ్వరోగాని మంచియోగ్యురాలుగా కనఁబడుచున్నది. నేను శీఘ్రముగా పోవలయును. నీవీమెను తొందఱపెట్టుటచూచినంతట పోవుటకు కాళ్లురాలేదు. స్త్రీలను తొందఱ పెట్టకూడదు. త్వరితముగా నెట్లోయొకలాగున నాయెదుటనే తీర్మానమును చేసికొనుఁడు. నేను మందలయుండి మీతగరారుతీర్చిపోయెద” “ఏదీ? అమ్మా! నీకు దొఱకిన యాబంగారమును చూపుము?” అని దాని నామెయొద్దనుండిఁచేతికితీసికొని బాగా త్రిప్పిత్రిప్పిచూచి యీమెను కొంచెము యెడముగాపిలుచుకొనిపోయి “అమ్మా! ఈకడ్డి నెవరోగొట్టుకొన్నారోగాని నీకుప్రాప్తమున్నందున దొఱకినది. బంగారును చివరకు గలది నాబుద్ధికి నూటురూపాయలు వెలచేయునని తోచుచున్నది. పాపము! నేనునానితో నీకుగామాటలాడెదను. “పో తలచుచూచిన భూతములుకూడా భ్రమించు” నని సామెతగలదు! దా! నీవు తెలియుని యాడుదాడవుగాయున్నావు. నేను ధిరనుతగ్గించి మతింపుచెప్పి దానిని చైనగముగా పునుకొవలసినదనియు నీనగముభగవునబుచ్చుచు నీడ్చి తీసుకొనినది నన్నియుంజెప్పెద. ఒకవేళ వాఁడునీకిచ్చుటకు తనయొద్ద ధనములేదన్నయెడల వానిభాగమునకు నీవుకట్టియివ్వవలసిన దానికి

నేనొకమాదిరిగా యేర్పాటుచేసెద. ఈరెండువిధములలో మనముక విధమున పునరింపవలయును. లేకున్న కష్టాని వాఁడుకొనిపోవుచుగాని విడిచిపెట్టఁడు. కాదేని పోలీసువారితోనైనా చెప్పుచు. పోలీసుకు పోయినచో యొకవేళ దొంగకేసు క్రిందిచార్జిచేసినను చేయదురు. పిమ్మట చాలాకష్టమును నష్టమును కలుగును. నీవేమియుం బురుకకుండుము. నేనే తీర్మానముచేసి నిన్నుపంపెదను” అని రహస్యముగాచెప్పి మరలించూచిన వానియొద్దకువచ్చి “అయ్యా! నేను బాగుగా చూచినాను. ఇది నీవుచెప్పినంత వెలచేయదు. 50 రూపాయలు మతింపు కెక్కుడుగా నుండదు. కాబట్టి యీమెకు దానిలోనగము 20 లు యిచ్చి కష్టాని తీసుకొనిపొండు. ఇంకవృథాగా తగాదాపడవలదు. నేనాలోచించి పక్షపాతములేక న్యాయముగాచెప్పినాను” అని తీర్మానముచెప్పును. చూచినవాఁడు కొంచెము సమ్మతించనివానివలెనటించి “నలే! పద్దమనుష్యులుచెప్పినట్లు వినకపోవుటమంచిదికాదు. ఆలాగే యిచ్చెదనుగాని నాయిల్లు కోడంబాకములోనున్నది. ఈమెకు నావెంట రమ్మనిచ్చెప్పును. తోక్కులిపోయి రూపాయలనిచ్చిపంపెద” ననును. మధ్యస్థుఁడు వానిమాటలకు సమ్మతించక—“ఏమయ్యా! అక్రమముగాయున్నది. ఒక యాడుమనిషియేమి? నీవెంటరావడమేమి? అటులవచ్చుటకువీలుగాదు” అనును. ఇంతలో యాస్త్రీ మధ్యస్థునితో “అలాగైతే నాయిల్లు తండి యూరునేటలోయున్నది. ఇతనినచ్చటికి నాతోకూడారమ్మనంకి. ఇతనికి రూపాయలిచ్చి కష్టనేనేపుచ్చుకొంటాను” అనిచెప్పును. మధ్యస్థుఁడొమె మాటలనంగీకరించినవానివలె “బౌసాను. ఈమెచెప్పినది బాగానేయున్నది. ఏమయ్యా! ఈమెతోకూడా పోయి నీభాగము రూపాయలుపుచ్చుకొనెదవా?” యనును. దానికివాఁ డొప్పుకొనక “నలే! నలే! బాగుగానే యున్నది. ఈమెమాత్రము రాకూడదట. నేనుపోవలయునట నాకేమియుం బనిలేదని యభిప్రాయము కాఁబోలు. ఇచ్చట నాపక్షముగా మాట్లాడువారెవరును లేనందున తోచినట్లుం శయుంజెప్పుచున్నాట. చాలు చాలు ఏదీ? కష్టాని యివ్వండి? కొనిపోయి పోలీసులో యొప్పుగించెదను. పిమ్మట యెట్లు కావలసియుంటే యట్లుజరుగఁ గలదు” అని కడుచిగువుగా బలుకును. మధ్యస్థముఁడై యివాఁడు వానినిఁ జూచి “తాళుమయ్యా! తొందట పడ

దస్త్ర. కొంచెము శాంతమును వహింపు" మని యామెను మరల దూరముగా పిలుచుకొనిపోయి "ఇట్లు వృథాగా కాలహరణము జేయుట మంచిదికాదు. మఱి యెవరైనావచ్చిరేని యీరహస్యము బయలుపడును. ఊరకుంటేకాదు. నీయొద్ద నేమైనా? యున్నదా?" అని యడుగుచు. ఆమె "అ! నావద్దనా? రెండురూపాలుమాత్రమే యున్నవి" అనిన "సరి! అవియుండనిట్లుగాని, నీచెవులోనుండు కమ్మలుమతింపునేసి వానికిచ్చివేయుము. బంగారుకడ్డిని నానికివ్వవలదు. నీవేతీసికొని పోము. నేడునీకు మంచియదృష్టముకలిగినది, నేను చెప్పినట్లుచేయు" మని చెప్పుచునేవచ్చి, "అబ్బా! ఈమెయొద్ద ఇప్పుడుడబ్బులేదు. ఇదిగో! ఈమెకమ్మలున్నవి. వీనిని నీకు చేరవలసిన రూపాయలకు చెల్లుగాతీసుకొనిపోము. ఈకమ్మలు 10 వరహాలు, లేక 8 వరహాలకు తక్కువగాక వెలచేయును" అని యామెచూచి "అమ్మా! ఏవీ? యాకమ్మలుతీసి నాచేతికిమ్ము?" అని నలుకును. చూచినవాడు "ఆహా! ఇదిమంచిమధ్యస్థమయ్యా! బేప్ బేప్. మధ్యస్థమనిన ఇల్లుండవలయును. నేనిచ్చినట్లైతే రూపాయలు ఇరువదియైదు గొక్కముగా యివ్వవలయును. మీరిచ్చినట్లైన పదిరూపాయలు వెలచేయు సొట్టకమ్మలిచ్చి నూరురూపాయల బంగారును తట్టుకొనిపోవలసినది కాబోలు. మంచిదే! ఇది బహు యోగ్యమైన మధ్యస్థము" అని నిరాకరించి మాట్లాడును ఇంతలో మధ్యస్థుడొకమ్మలుతీయించి చేతబట్టుకొని "అమ్మా! రెండురూపాయలున్నవంటివే. ఏవీ? అవి యిట్లుమ్ము?" అని యడిగివుచ్చుకొని కమ్మలును రూపాయలును వానిచేతజెట్టి వానితో "అబ్బా! వ్యర్థముగా పెటపెట మాట్లాడవలదు. నేను చెప్పెడిమాటలు వినుము. ఎవరైన నేమి పాపము! ఆడమనిషి. ఇవి తీసుకొని నామాటకు బదులుచెప్పక పోము. ఈమెను చిక్కులుపెట్టుట మంచిదికాదు. నలుగురికిం దెలిసినయెడల సంకటముకలుగును. పోలీసువారికి తెలిసి పట్టుకొనిన యెడ్డింతురు. వృథాగా యీసొత్తుమీకిగుచ్చుకును లేకపోవును. కష్టపడుదురు." అని రెండుచేతులునుం బట్టుకొని బతిమాలుకొనును. వాడు మిక్కిలి విసుగుతో కమ్మలును రూపాయలునుంబుచ్చుకొని "సరి! ఇది నాదుర్బలము. సహాయులులేకపోయినారు" అని గొణుగుచు వెడలిపోవును.

మధ్యస్థముచేసినవాడాయెను పంపివేసి, తానెచ్చటికో పోవునానివలె కొంచముదూరముపోయి తనసంగడికాండ్రతోచేరును. అంతట వారని దీనుకొని తమకుల దేవతయైన సారాయుండుదివ్యభవనమునకుపోయి నిత్యకానుకనుచెల్లించి మహోత్సాహముతోపోవుదురు. హాసాయలును కమ్మలును సమర్పించి కడ్డినితీసుకొనిపోయిన యామెయన్ననో, యధికసంతోషముతో, యేపనియునుగమనింపక దానినెచ్చటనైన నితరులకెటుంగరానట్లు కుండలలోదాచి మాటిమాటికినివచ్చి దాని నెత్తిచూచుటయు, దాచుటయు, నిట్లే కాలము జరుపుచుండును. “ఇంతములేనిదానికి బంగారుదొతీకితే పగలు రాత్రియు పట్టిచూడడమే!” యనుసామెతగా, యెవ్వరితోడనుంజెప్పక కడ్డినిమాత్రమప్పుడప్పుడు తాకితాకిచూచుచు, వారివారిని మురుగులుచేయుటకును, గొలుసులుచేయుటకును, బంగారెంతపట్టునదియుం, గూలియెంతయైనదియును విచారించుదొడంగును. బంగారునుచూపుమని ఎవరేనియు నడిగినచో దృష్టిదోషముకలుగునని చూపనేచూపకుండును. *తుదకు సంతోషముతోయించి తనకు తానుగానేతెచ్చి రహస్యముగా యెవ్వరికైనను చూపును. బుద్ధిమంతులైనవారా కడ్డినిచూచి గిట్టువేసిన యిత్తడికడ్డియగుటఁజెలిసికొని, పరిహాసించగా, కన్నవారెల్లరును కేలిసేయగా, నదియిత్తడియని స్పష్టపడుటయు, సిగ్గును, దుఃఖమును నలికేయించగా, మగిండుచచ్చి దానిచేత మూలగూగ్గుండి యేడ్చును. ఎంతటిబుద్ధిశాలులుగాయుండినను పైపాపచెప్పినట్టి మోసము నెఱుంగఁజాలక యేమరిపోవుదును. కాంట్రీమనులారా! ఇట్టిసందర్భములలో జాగ్రత్తగాయుండుట నందితి:—

ఆ. మోసగాండ్రుగిట్టు శ్రీ జీవితయిత్తడి

తునకతెచ్చినైచి శ్రీ కనకమనుచు

వాదూలాడిధనము శ్రీ వంచించికొందురు

వారిచేతఁబక్కు శ్రీ వడుటచేఁబు.

కుట్రపువారి మోసము.

కుట్రపువానియంగడిలో గుడ్డనుయిచ్చి కట్టియిమ్మనిన దాని లోనేవో యొక భిన్నమును పెట్టక మానరు. ఒకగజముగుడ్డలో పాతికగ జ్జమైనను దొంగిలించి 'యెట్లో' చాలియుంబానిక చూపికించి, కొలకొను నదిగానో యించుక తక్కువగానో కట్టి మననె త్తినవేయుదురు. ఒక నేళ మనము "ఇదేమి? చూచుకుండామున్నదే!" యని యడిగిన "ఇపు డిట్లే యుండును చలవచేసికంతట సాగి సరిగావచ్చును" అని సమా థానముం చెప్పుదురు. సాతగిలితెగిన నూలునుపెట్టి తమకిష్టమువచ్చి నట్లు కట్టుబద్దగానో దూరదూరముగానో కట్టుదురు. వీళ్లును, బంగా రుసనివాండ్రు వస్త్ర, కిమ్మర, సింఛర, మొదలైనవనులు చేయువారి వలెనే, దినములో, చారములో, నెలలో, సంవత్సరములో, తాముకుట్టి యిచ్చుటకు గడపుచెప్పుటగలదు. అయితే సాగారణముగా దినముల లెక్కయుండదనియే చెప్పవలయును. గుడ్డనై న్నాయిమ్మని తొండటపెట్టి నచో మనమివ్వగానే చించికత్తిరించిపెట్టిన తునుకలను మూటగట్టి తీసుకొని పొమ్మనిచెప్పుదురు. అటుల చింపినదానిని గొనిపోవుటకు మనకుమనసునాదు. ఒక పేసతీసుకొనిపోయినను, నొకడుచించినగుడ్డను మఱియొకడు కట్టినొల్లడు. వారిలో నిట్టికట్టుబాటొకటి కలదని చెప్పెదరు. కాబట్టియే యిచ్చివతోడనే యందుకొంత దొంగిలించి మిగతను తనయిష్టముభంగిని కత్తిరించిపెట్టును. మనమిచ్చిన కొలత ప్రకార మా తునుకలనింకొకడు కట్టుటను సాధ్యముకానేరదు. వీరిలో నొకరిదొంగతనము నొకరు బయలుపరిచవలసివచ్చునను తలం పుకొ, మేమొకరు చింపినగుడ్డను మఱియొకరుకట్టినొల్ల"మని గౌర వముగా చెప్పుకొందునకాని, నేటికియిటుగాదు. కొన్నిసమయముల లో కూలి గుండెతమగా యేర్పాటుచేసుకొనక వచ్చినయెడల కట్టికా గానే వారడిగినంతయుంబూలి యిచ్చివీటవలసినదే! ఇవ్వనియెడల బిరబిరకుట్టినట్లు విప్పినేముదురు. పట్టడి డబ్బుసంపాదించి కొన్నగు డ్డను చెడగొట్టుకొనుట కెవనికైననుసమ్మతమై యుండునా? వారడిగి

నంతయు నిష్పవలసినట్లేవచ్చును. ఈకుట్రపువాండ్రు సామాన్యమైన యాసాములని తలంపకూడదు. మాటలాడునపుడు కడునెమ్మదిగాను న్యాయముగాను సంభాషించి పనివిషయములో తమచాతుర్యముఁ జూపుదురు. కావున వీరివట్ల చాలాజాగ్రత్తగా ప్రసర్తింపవలసి యుండును.

గీ మూయకుట్రపువారి నశేమ్మంగరాదు
వస్త్రములగుట్టనొసంగిన శ నానిజాల
ఓక్కులను బెట్టియలయించి శ తుక్కుజేసి
గుడ్డదొంగిలిచ్చును శ గొనకవిడట.

చెప్పలప్పువారి మోసము.

కుజలీయంగళ్లు, చైనాబహు, మూర్ఖాక్కెట్టు మొదలగుట్ల ములలో ప్రవేశించినమును, సాయంకాలమున, పలురకముల చెప్పుజొళ్లను తీసికొనివచ్చి “చెప్పు”య్యా! చెప్పు జొడయ్యా! జొడు” అని గొంతెత్తి యెరుచుచుండు మాదివా. ప్రతి ఏకాండు యిటునటుం దిరుగుచుండుదుగు ఆ చెప్పున్నచో ప్రాణములును పొందించి దట్టముగా కనబడటకై బంగమచ్చుపూసి కయినిమీఁదను లోపల పెట్టినవట్టి కనబడకుండలాగున నేర్పజోకుట్టి దానికి పాలిష్ చేసి, తరుక్కుగా పెట్టుకొని, మాటిమాటికిని తుడుచుచు, చేతబట్టుకొని యందఱకుం గనపఱచుచుండుదుగు ఎన్నడైననుచూచి భ్రమించి బేరముచేసినయెడల నది నాలుగణాలు సయితము తాళనిజోడుగాయుండినను రెండు, రెండున్నరయో చూపాయలువలచెప్పి “అయ్యా! ఇదియేదైన క్రొంచగ్గుముతో కుట్టినది నాలుగుసంవత్సరములు చెక్కుచెదరకుండును. ఈరకము జోడి దియొకటియే యున్నది. మీకు కొలతపరిచోవు” ననిచెప్పుదుగు. కొనఁదలంచినవాడు తక్కువవెలకడిగి, తనకు దానికంటె యెక్కువసేరకు నలదని భింశితముగాచెప్పినయెడల, సమయానుసారము “వచ్చినదిగాబట్టు నల్లకాటిరాముండా!” యన్నట్లు దొరకినమట్టుకును చేతవేసుకొని పోవుదుగు. కొనినవాడాచెప్పలు వేలువేలుతునుకలుగా వీడిపోయి యుపయోగములేకపోయి పాతవేయును, ఇందు పేదవారుగానుండు

మాదిగలు కొంచెము చిన్న మోసములు చేసినను చేయుదురుగాని, డబ్బుగల మాదిగవాండ్లు తమ గౌరవమునకు లోటుగలుగకుండుటకై, పెద్ద పెద్ద మోసములనే చేయుచు, సంపాదించుచుండెదరు. వీరితంత్రము గొప్పది

ఆ. చెప్పలమ్మవారి శ్రీ తప్పుమాటలునమ్మి
మోసపోయిజోడఁ శ్రీ దీనుకొనక
బాగుగాగదానిఁ శ్రీ బరిశీలనముఁజేసి
కొనుఁడుదారబోను శ్రీ కొనకడబ్బు.

రంకులాడులు చేయు మోసము.

కొన్నవానినివిడిచి కన్నవాని నెల్లనుం దడవుచుండెడి కొందఱు బుద్ధిలేనిరంకులమారిగాడిదలుసాయంకాలము సుమారు 7,8 గంటలైన తరువాత చాలాయంతస్తుగల మంచికుటుంబములోవుట్టిన జవ్వనుల వలె కొంచెము మేలై కనపడుచీరెయు రవికయుధరించి, గిట్టునగలు పెట్టుకొని రస్తాలలో నొకప్రక్కగా కడునడకునతో పోవుదురు. మింటనుండు చుక్కలను, తలలోనివెండ్రుకలను లెక్కపెట్టినను పెట్టవచ్చునుగాని, ఈలాటిస్త్రీలతో కూడినపురుషులను లెక్కపెట్టతరముగాదు. ఉత్తమపత్నికి యొకరా, యిరువురా? గణితముచేయు చిత్రపుత్రునడిగినను, వీరిపురుషులను లెక్కించి చెప్పజాలక తడబాటునొందును. ఇటువంటి మహాగుణవంతులు తామెంటిగా నడివీధిలోపోవుచుండచూచిన కోడెకాండ్రువెనుదగిలిపోవుచుండును. అటులపోయినవారిలో నెవ్వఁడైనను, తానూరకుండక “అమ్మా! ఎక్కడికిపోవుచున్నాను? ఒంటిగా వెళ్లుచున్నాఁలే!” యనిమతియాదగామాటలాడును. అపుడదిమ్మనువుగా

స్త్రీ—మీరెక్కడికిపోవలయును?

నుగవాడు—ఏమీ? నేనురాయపేటకు పోవలయును.

స్త్రీ—ఆలాగా? మంచిది. నేను మైలాపూరికి పోవలయును.

అబ్బో! యెంటరిగాపోవుటకు భయముగాయున్నది. రాయపేటకు దాటిన, పిమ్మట మైలాపూరికిపోవుటలో భయములేదు. “జనములు నడ మాడుచుండుదురుకదా!” యని యెంచివచ్చినాను—అనిచెప్పును.

ఆయనవనఁడు దానిమాటలువిని తనలో “ఇంతమట్టుకు నిప్పటికి మాటలువచ్చినవిగదా! ఇంతతప్పుదు—ఇది తగిలియేరీతి” నని యెంచి కొంచెమూ బాణనుసమీపించి నడుచును. అదియును వెంటికి గానేవచ్చుచుండును.

మగవాఁడు—ఏనుమ్మా ! ఇంతరక్తియొసంగుట నొంటిగా నోయెదను? నేనుతోడినచ్చెద భయపడవలను. కానలసిచుంటుంటే నేను కూడా నేవచ్చెదను.

స్త్రీ (మోసిముసినగవుతో) ఘరవాలేదుగాని, ఏమిటి! నాయన మానుఁడు యాదినమెట్లు తానొంటిరిగాంచి కోరియుండెడినో! ఈపాడుశనివారము, ఆదివారము వీవులువచ్చే యింకాకూడా నా నుదుటనేకూర్చుండియుంటాఁడు. నేడేమోయింను అనునుండిరా శివగ. నాచెల్లెలిబిడ్డకు కాయించాయున్నట్లు తెలిసిచది. నీవ్రాముగాపోయి చూచి రావచ్చుచనివచ్చునాను. పోగాలున బయలుదేరివచ్చిన దుర్బల చేతనొక దమ్మిడియైనను తిసికొనుక ప్రయాణమైనవచ్చితి. బిడ్డలకేజ్జ నా తీసుకొని పోవలయును. ఏమిచేయవచ్చును? నో! ఊరినీ ఇప్పుడు చింతించుట తగునా?

మగవాఁడు —దానికేమిలే! నేను నీకు కావలసిన సొరల నిచ్చెదను. ఎంతకావలయును? మంచిదిగాని, లింతయవగరమెందుకు? ఈ రాత్రి మనయింటనుండి తెల్లవాలేంతట నుభముగా పోకూడదా?

స్త్రీ—దానికేమిలండి, నేనడుగకనే యిచ్చెదరని చెప్పితిరిగదా? అదేచాలును. మీరంతమాత్రము వయగలుగుటయేగొప్ప.

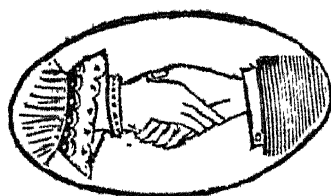
మగవాఁడు—(దిగ్గజుని చేరుగడగవచ్చి) ఎంతకావలయును?

స్త్రీ—తత్పూర్వముయెఱింగి చుచున్నదిగయున్నదానివలె తనతల్లి సతనిమీఁదికవాల్చి భజముపై చేయిస్తచి, జేబులోను రేముడిలోను నుండినసరకునుం దిడవీతీసికొనును. అప్పుడా యావనము “ఏమీ? సందేహపడదేలే? ఇచ్చట నెవ్వరునులే భయమెందుకు? హా! దిగ్గజుకురమ్ము” అని దానినాలింగనము జేసకొనబోవును. ఆసమయమున యామాయలాడి “బావా! ఇంతటి యనసరమెందుకు? కొంచె మొప్పుకొనకూడదా?” యనిచ్చెప్పుడు నీ బిరబి నానుష్యమువచ్చుచుం బోవుచుండెడి నదిరస్త్రాలోకిబోవును. ఇంకజేయవలసిన దేమియున్నది?

ఆపురుషుడు దానిని పిలుచుటకును మాటలాడుటకును, నెవరైనా జూతురని సంకోచించి, భయపడి, దొంగకు తేలుగుట్టిన విధముగా గుక్కురు మిక్కురుమనక నిర్విణ్ణుడై నిలుచును. ఒకవేళ నెవడైనను, కొంచెము ధైర్యశాలిగాయుండి దగ్గఱకుపోయి “ఏమీ? నామొద్ద హాకలుపుచ్చుకొని మరలయివ్వకవచ్చినావు. నా హాకలుయిచ్చివేయు” మనియడిగెనేని, “అయ్యో! ఇదియేమయ్యా! ఇతడెవరు? అన్యాయముగా నన్నుబలాత్కరింపవచ్చినాడు. రహస్య తొందఱ పెట్టుచున్నాడు. కుయ్యో! మొత్తో”యని కూతలుబెట్టి జమలనుజేచ్చి నేరము మోపి యాపురుషుని తగులుపఱచుటయునుంగలడు. ఇటువంటి దొంగరంకుముండలబ్రతుకు యేసీమలోచూచినను ప్రబలముగా వృద్ధియగుచున్నది. ఈకలియుగములో వీరికితోడుబోయిన సోమరిపోతులైన దుర్మార్గువు పురుషులును పెక్కుండ్రుకలరు. వీరికిని వారికిని జతసరిపోయినది. ఇట్టిచెడ్డగుణముగల స్త్రీలపొంతకరుగక మెలంగుట ఔమకరము.

ఆ. రంకులాడులాడు శ బొంకులువినివొంగి
యానఁజెందివబ్బు శ నర్పణఁబుఁ
జేసిఫలములేక శ చింతతోపండ్లిగి
లించుపురుషులిదిద శ లంచుకొనుడు.

వేశ్యల మోసము.

వేశ్యాజాతిలో జన్మించినవారు “భగవంతునకు మేమే సేవ చేయవలసినవారము. దేవాలములలో యెక్కువగా స్వతంత్రముగల వారమును మేమే! మేమే దేవునికి ప్రియుల” మని దేవుని పేరు జెప్పి దేవాలయములకు యుద్రవేయించుకొని వెళివాడుకకలదు సాధారణముగా ఎల్లచోటుల నిట్లు జరుగుచుండుటను మనము చూచుచున్నారము. ఇటువంటివారు బ్రతుకే తమాశ్రయించి యుండునట్టియు ధాఫరుపనిచేయుటయందు చాతుర్యముగలిగి యారితేరినట్టియు మనుష్యులమూలముగా, నెవ్వని నైన ధనికఁడుగాయున్నవానిని బహులాభువముతో తమవలలో వేసికొని, వానితలఁదడవి, వానితెలివితేటలు పూజ్యమగునట్లుచేయుదురు. “ప్రియనాయకా! మనోహరా!” యని మహాప్రియముగలవారివలె బిలుచుచు మాటిమాటికిని తమచేజిక్కుకొనినవానికి, మోహమును, తమపై కూరిమియు సతిశయింప నటించి పెదవితో పెదవిఁ గదియించి ముద్దులొసంగియు ముద్దుఁజెప్పుకొనియుంజొక్కించి, “మోహనాంగా! నిమిషకాలమైనను నేను నిన్నెడబాసియుండఁజాలను. ఎప్పుడైన నటుల సంభవించెనా? నాప్రాణములు పోవును. ఈమాట నెప్పుడును నీవు మరువవలదు. నా దేహమును, ప్రాణములును, నాకుగలిగినయీ స్తి సర్వమును ఈమూడును నీకుమనఃపూర్వకముగా దత్తముఁజేసితి. ఏమోనని తలఁచెదవు కాబోలు, దేవునిసాక్షిగా నీపాదములు సాక్షిగా యీమాటసత్యమునత్య” మని శిరమునచేయినిడి బాసలుచేసి సన్నిధిఁ గును. గాని యది యంతయు మాయాజాలమగుట నతఁడు కడపట తెలిసికొనును—ఇంక మాత్రమేకాదు. ఒకవేళ నేదేనియుం గొంచె మసందర్భముతట స్థించి యింక యాలస్యముగావచ్చినయెడల, వచ్చెడినడించెలిసికొని ఒకటింటమంచముపై బడి కడుదీనముగా నేడ్చుచుండును. ఇంటిలోనికిరాగానే వెల్లగాతలయెత్తి క్రీగంటఁజూచిదిగ్గున లేచివచ్చిపైబడి కఁగిలించి కన్నులనీరు కాలునలై పాటగా వెక్కివెక్కియేడ్చుచు, వానికి తమయందు కనికర మతిశయింపనట్లునటించురు. అట్లేడ్చుటఁజూచి వారినుంచు కొనియుండు పురుషులు లాలించి ముద్దిడుకొని మిక్కిలి కూరిమితో

“ఏమీ? ఇట్లుండటకు కారణమెయ్యది? ఏడ్చుచుండెదవేమిటికి? ఎవరే మనిరి? ఏమికావలయును?” అనియడిగినయెడల జాలిమించులాగున నతి దీనముగ గద్గదస్వరముతో “ఇంతతడవు నీవురాకుండుట కేమికారణము? నిన్ను చూడకయుండలేనని ముందే చెప్పియుండలేదా? ఆమాట నపుడే మఱచితివికాబోలు. ఔను? పురుషులకెప్పటిమాట లపుడే! పిమ్మట బాహుమఱచిపోదురు. ఈపాపపుస్త్రీజాతికి మాత్రము వారివలె మనస్సు ధృఢముగాయుండదు. తామునలచినవానికి హృదయభూర్వముగా తమశరీరమునర్పించి యతనితోడిదయ లోకంబచిసప్పి, యెల్లపుడుందమ ప్రియుని నడబాయజాలక తపించుచుండుదురు. మామానసము వెన్నవలె కరంగుచు. మీకటులనుండదు. పురుషులు రాతిగుండెగలవారు ఊ! ఔను! నమో! ఎదటబడినపుడే యీలాలనాను, ప్రియమును, అడుగు దాటి చూసలఁబోయిన యంతయు మాయమగును. నీవు చిత్తవృత్తి నెఱింగియు నిట్లు నమ్మినదాన నగు నన్ను తల్లకపెట్టుట నీకును చిది కాదు. పదినిమిషములు నీవాలస్యముగావచ్చినందుకే నామానసమో ర్వలేదు. ఏమో మునింగినట్లు కడుపు కుములుచున్నది. నీరాకకై యెదు రుచూచిచూచి నాకన్నులు పూచిపోయినవి. ఇంకమీఁద నిటులజేయు నట్లైన నేనునహించలేను.” అని తనకతనిపైఁగలప్రేమ యెఱుంగవచ్చు నట్లుపలికి వేడుకొనును. లేక, యలుకఁబూని బిరబిరంబోయి నేలఁ బరుండి పలుకకపొరలును. ముందటికంటె నధికముగా నేడువనారంభించును. ఈవిధమునంతయుంజూచి దానినివలచియున్న, ధనికుఁడైన లేవ యనునీటుకాఁడు తనమనస్సుకరింగి “ఆహా! ఈసుందరాంగికి నాపై నెంతటి ప్రియముగలిగియున్నది? నన్నెడబాసి పదినిమిషము లాలస్య ముగానుండినందునకే యెంతతపించుచున్నది? ప్రేమయనిన నిదియే ప్రేమ. వరించినయెడల నిటువంటి పొలతుకనే వరింపవలయును.” అని తలంచుకొని దానిపై నత్యంతమైన యనురాగముగలవాఁడై, చేరఁ బోయి, లాలించియు బజిమాలియు, నేమీమియో వస్తువులందెచ్చియి చ్చునట్లు ప్రమాణముఁజేసియు, ముద్దిడుకొని, మెల్లగాలేవనెత్తి, తనపై నుండునది యెంతటివెలపొడుగైన పరిశుభ్రవస్త్రముగా యుండినను, దానితోపియురాలికండ్లుతుడిచి, స్రవన్నచిత్తంజేసి, యది యేదియడిగి

నను ముందువెనుకయోజింపక తెచ్చియిచ్చుటకు సంసిద్ధుండై యుండును. అని డామాయలాడి యతడుసంపూర్ణముగా తనకు నేతుంకయ్యెననిశేలిసికొని మిగిలినమోహముగలగానినెల నభివయి చి శృంగారచే న్నబొనరింపును, సమయముజూచి, పండ్లకావనముగా “నాకా నగకావలయును, మంచివనమైనదియిట్లుకావలెను నాపేరట కొంతభూమి యుండుననియు ఆబీసవాకావలయును. ఈమంచముకావలయును. ఇచ్చి రగావలయును. ఆరనికగావలయును. ఈసెట్టె కావలయును. ఎల్లప్పుడును నేను మంచిపాట్రాగవలయును. దానికై మట్టమైనదియు సమృద్ధిగా పాలనిచ్చునదియునైన యావు నొకదానినితెప్పించి యివ్వఁచును” నని యిట్లే కొంచెకొంచెముగా నొక్కొక్కటిగా, వానివలన, కొక్కముగను, నగలుగను, భూములుగను, వస్తువస్తుముగను క్రమముగానంగ్రహించుకొని తనచేతి కీలుబొమ్మనుచేసి వానినాడించుచు, తలంచినలాగు సకల భోగములుననుభవించి కడవటవానిని బుకానకీగును గావించి కాని విడువదు. అంతమాత్రముతోబోయిన నదియును గొంతవేలుగానేయుండును. వాడప్పటికైనను ధన్యుడే! యని యెంచవచ్చును. గాని ప్రతి ఫలముగలిగింపక పోనివ్వరు. అదియేది? ప్రాణములున్నంతవరకును నల్లాడుచుండునట్లు తీరిని పలువిధములైన దుర్వాస్యధుల ననుభవించగ బాల్పడఁజేసి విడుతురు. తంత్రగత్తెలైన నెలయాండ్రు తమవిటకాంత్రకు కడవట నొసంగి గౌరవించెడి ప్రత్యువకార మిదియెకాని మఱియేమియునులేదు. వారినివలచి వారిమాటలునన్ని వాగుకోరినట్లు భవమును వెచ్చపెట్టి లొల్లకాడై, గోగములచేపీడింపఁబడి, తొక్కులువిడిగిపవడివలెనై, యీగలుదోలుకొనుచు, వీధుల బిచ్చగానివలె దిగువలసిన దేతప్ప వేశ్యాలోలుండు నుఖమొందఁజాలడు. లోకములో వుగము. లెందఱో యిట్లు బోగముచడుచు మామలకు లోనై, తమయాలుబిడ్డలనల్లాడింజెట్టి, రేయింబగళ్లు. వారిగృహములే స్వగృహములుగానెంచి యవటబడియుండిధనముఁబోగొట్టుకొని యాహుణచేయర్థచంద్రప్రయోగమునుపొందివెలవడి, జోగులైన సరదేశులై “అన్న మోరాయచంద్రా!” యని యల్లాడువారును, ప్రాణములు పోగొట్టుకొన్నవారునుం గలరు. ఇది యందఱు నెఱింగిన నవయమే! ఇదియంతయు వయసుగత్తెలయిన మాయలాడులు నటించువిధము. ఇంకగొంతవయసుచెల్లినవారన్ననో?

ఊరకుండెదరా? అదివట్టిచూట! తమసామగ్ధ్యముకొలందియు, దామును, చూడకమానకు. పెద్దచేయిగలవారుగా తమకెవ్వరునుంగనిపింపక పోవుటచే కొందఱు నయసుచెల్లినవేశ్యలు, సాయంసమయములయందు తమ ముఖములను, బాగుగా కడుగుకొని, గోడకు సున్నముఁగొట్టువిధముగా (ముసలి మొగమగుటచే ముడతలు తెలియకమఱుగుబడునట్లు)దట్టముగా ఘ్రుడరుఁగొట్టుకొని, సొగసుగబాట్టుఁ బెట్టుకొని, కన్నులకాటుకఁ దీర్చి, తళతళమెఱుచుచుండు చీటిచీరెను ఖచితముగా చుంగులుజాఱఁ ధరించి, గ్లాసుగోమట్లుననో, మఱియేదైన నొకరకముననో కుట్టించిన జాకెట్టుదొడిగి, తనశరీరముయొక్క కలబందకంపు కొంతతొలంగు భంగి గమగమపరిమళించు, వాసనచందనమునలంది, తాంబూలము నునమలుచు, సగముముఖముకనుపడునట్లు వాకిలియొరగానిలిచి, వీధినివచ్చుచుంబోవుచుండువారింజూచి, కన్నుసైగలును, చేతిసైగలునుం జేసిపిలుచుచు, “రాండీ! పరవాలేదు జంకెదరేల? త్రొత్తవారెవ్వరును లేరు” అని బహుప్రియముగల వారివలెపలుకుచును. ఎవరైననువారిమాటలునమ్మి ఇంటిలోనికిప్రవేశించిరేని, యింకచెప్పుననినదేలేదు. ఏమిచేయుదురు? వలలోచిక్కుకొన్నాఁడనుటయెఱింగి చేయిబట్టిపిలుచుకొని పోయి వగలమాటఁబలుకుచు, కౌఁగలించి మంచముమీఁదఁగూర్చుండఁజేసి ముద్దుపెట్టుకొని ముసిముసినగవులనగుచు పైనచేయినేసి, ప్రక్కఁగూర్చుండి “మీవంటిగొప్పవారు సంసర్పరమున నొకనాఁడైనను మాయొంటికివచ్చిచూచి పోసూకడా? మేమేమినేరముజేసితిమి? మీరిదివరకు రెండఁమూడుసార్లుబీధిలోపోవుచుండగాచూచి పిలువవలయునని తలంచితనిగాని మఱియెవ్వరో మీవెంటనుండిరి. గాన మీకుకోపమువచ్చునేమో యని తలంచిమానితి. నాయదృష్టముచే నేఁడు మీతోమాట్లాడుటకుసమయముతటస్థించెను. ఎప్పుడైనామీసొత్తునొకరూపాయ మేమనుభవించకూడదు కాఁబోలు. ఏదీ? నేఁడేమేనియుంగలదేమోచూచెద” నని మాటలాడుచు వానిచొక్కాయజేబునను, బొడ్డుకొంగుననుండఁచి యున్నమట్టుకుంగొని “మీసొమ్మనకు మేము సర్వస్వతంత్రులము. మాదేహము మీఁదన” మని వానిని నోరెత్తనీయక చేయుదురు. వారిచేష్టలచే తన్నయఁడై, యాపురుషుఁడు తనకుటోపీవేయునదియొచ్చింక వారేమిచేసినను మాఱుచెప్పక సవ్యుచుం

డును. అటుల డబ్బులు గొనినంత మీదిమాటయేమి? “సరే! మీరెచ్చటికో తొందటగాబోవుచుంటిరి. మీపనికి భంగముగాపిలిచి యిచ్చటతడవుచేసినాను. పోయి యాపనితీర్పుకొనిరండు, రేపురాత్రికి దయచేసిన యనుకూలముగాయుండును నాకునిండాప్రియముగలదుగా ని యేమిచేయుదును? ఈదినమెందువలననో తెల్లవారుజాము మొదలు కడుపునొప్పి ప్రారంభించి చాలాబాధపెట్టినది. ఇంచుకత్గినదిగాని యి వుడున్నూసంకటముగానే యున్నది. అయిననేమి? ముంగిరిపోయినదా? ఈదినముజరుగుకార్యము రేపుజరుగును. మనసుకలిసినంతట నెప్పుడైన నొక్కటియే! మీదయయుంటే యదియేవనివేలు. మఱచిపోయెదరు నుమా! పోయిరండీ!” యని పంపివేయుటకుందగినమాటలు నేర్పుగాఁ జెప్పి యిలువెడిలింపఁజూతురు. ఆపురుషుఁడు చేయునదిలేక గుక్కురు మిక్కురుమనక పోవలసిదే! వారు తమయొద్దనుండినహాకలుపోగొట్టు కొని మొగములుప్రేమవైచుకొని లేచిపోవుచుండగా తమకెంతయో ప్రీతియున్నట్టునటించి “ఇదిగో! మఱచిపోయినాను. ఒకమాట రేపువచ్చెదగా లేక మానెదరా! మీదయ యెట్టిదియో తెలియునుగాక. కాని నచ్చునపుడు క్రొత్తగావచ్చియుండెరకము బాలామణిచీరయొకటి తీసికొని రండు మఱచిపోవలదు. అదికట్టుకొని మీతో” అని లజ్జనభి సయించి “ఇంకనేమియుం జెప్పరాదు. ఆచీరనుకెచ్చిననే నేను మీతోమాటలాడుదు” నని పంపివేయును. వెలవెలబోయి దేబెమో ములతో యాపురుషులు యిలువెడిలి యెవరైనా తామచటనుండి పోవుటచుమాత్రురేమోయ నెడి సందేహముతో యటునిటుంజూచుచు పులిబాటింబడి తప్పించుకొనిన లేడిచందముగా వీధింబడి “బ్రతికతిమి రా! దేవుడా!” యని గొట్టూర్చి వెడలిపోవుదురు. అంతటనైనను బుద్ధి దెచ్చుకొనని యవివేకులైన కొందఱు మఱునాఁడు తామామాయ లాడులయొద్దకుఁబోవనెంచివారుచెప్పిన చీరలుబజారులోవిచారించి వా నివెల రు 50-60లు గానుండుటవలన కొనిపోవుటకు శక్తిచాలక వారి ముఖమునుచూచుటకులజ్జించి, యాదారిని పోవుటనుసయితము మాను కొందురు. ఒకవేళ పురుషులలో నెవఁడైనను గడుసువాఁడుగాయుండి, వేళ్ళ వెడలబంపుటకు చూచినపుడుపోక, తానేమైనను ముష్కరముఁ జేయఁదలంచినయెడలయింతకుపూర్వము మీరుచదివినరంకులాండ్రకథ

లోవలె జరిగిననుజరుగును లేదా? వానిచేతిలో నేదేనియు నొకవస్తువు నిచ్చి బిరబిరవాకిటికిపోయి “దొంగదొంగ ఎవడోదొంగవచ్చి ప్రవేశించి మాసాత్తులుగొనిపోవుచున్నాడని, నిమిషములోగుంపునుగూర్చియవ మానపఱచి పోలీసువారికొప్పగింతచేసిననుం జేయుదురు. మిత్రులారా! ఈవేశ్యలుచేయు తంత్రములంజెప్పఁదలంచినచో యనంతములున్నవి. వానిని వ్రాయుట కిచ్చట చోటుచాలదు. ముఖ్యముగా జెప్పుట యే మనఁగా:—వారి తంత్రములకును, మాయమాటలకును లోబడక జాగ్రతగా పురుషులు ప్రవర్తించుట శ్రేయస్కరమనియే! లోబడిన చెడక తప్పదు.

క. కలుగని కూరిమితమకుం

గలిగినవిధమున నటించి శ కపటోక్తులచే

నలరించిడబ్బుఁగొనియెడి

వెలయాండ్రునఁమ్మువారు శ వెతపడుదురిలన్.

బీచ్ఛగాండ్రుచేయు మోసము.

కష్టపడి యేదేనియుంబనిచేసినంపాదించి పొట్టజోసుకొనుటకు ప్రయత్నించని సోమరిపోతులు కొందఱు సకలమును నెఱింగిన మహాత్ములవలె తలనుజడలుదాల్చి నడి న త్తిలో ముడిఁబెట్టి దేహమంతయు విభూతిపూసుకొని, యోగదండమును, నిడుపైన యిసుపనీరుకాటునుం బట్టుకొని వచ్చి, చెట్టుక్రిందనో, దేవాలయములయొద్దనో కూర్చుండి యన్యులతో పలుకక, మానముగాయుందురు. సామాన్యజను లటువంటివారినిఁజూచి ఎవరో, మహానుభావులనియెంచి, భయభక్తులుగలవారై, నమస్కరించి, తమకుతమకుతోచిన కానుకనుసమర్పించిపోవుదురు. సాయంకాలమునయామోసపుసోమరులటుల తమకుదొఱికిన డబ్బునకు గంజాయిం గొని చిలుములోఁబెట్టి యాపొగను బీల్చియు, సారాయముం ద్రాగియు దేహములుతెలియక పొరలుచుండుదురు.

ఇంకఁగొందఱు, నాగదారిమీఁదను, ముండ్లకంపలమీఁదను, తంత్రముగా, నిలిచియుం బరుండియుఁ గూర్చుండియు, యోగముద్ర నుండువారివలెనటించుదురు. వారికిశిష్యులమని పేరుఁ బెట్టుకొని కొందఱ

అప్రకృతునినిచి “స్వామి మహాత్ముడు యోగమునుబూనియున్నాడు. వీరినిదర్శించిన నశలనంతటములం దొలంగు” ననిచెప్పి పాలను పండ్లును, తమగురువులకు కొని నమర్పించు నెనంబున డబ్బుసంపాదించుచు. చీకటిపడగానే, గురుశిష్యులుకలిసి యాడబ్బును కొనిపోయి సారాయియంగడిలో కానుకను జెల్లించి యానందింతురు.

మఱికొందఱు, చిన్నబిడ్డలకు, ముఖమునను దేహమునను చమురుబూసిలోపలకుండుముము బెట్టి మడిచినదూది బిల్లలను చమురులోతడిసి యచటనచటనంటించి పండబెట్టి, చీమును, రక్తమునుంగా అుచుండువ్రణములపై గనుకటచుచు, “అయ్యా! ధర్మము. అమ్మా ధర్మము. కన్నులారయీ ఘోరమునుచూడండి, చూచి యూరకబోవకుండు. ధర్మమివ్వండి” యని మొరబెట్టుచు, యాచించి, డబ్బును సంపాదించుచుండుదురు.

మఱికొందఱు, వీధులవెంబడిని నిలిచి, వచ్చుచుంబోవుచుండు వారలంజూచి, మహాదైన్యముతో “అమ్మా! యువకాలణాయుంఁబయివ్వండి అయ్యా! కాలణాయువ్వండి, మీకుభోజనముపెట్టించిన ఫలముకలుగును. నేడుప్రాధ్దునమొనలుకొని యింతవరకును, నేమియునా హారములేదు. మిక్కిలి యాశలిబాధించుచున్న” నని యాచించి డబ్బునుసంపాదించి మహానంతోషముతో సాయంకాలమున కల్లంగడికఁబోయి చెల్లగట్టివత్తురు.

ఇంకనుంగొందఱు, యెక్కడనైనయుండు గుడ్డి, కుంటి, గురూపి, మొండి, యిటువంటివారిని పిలుచుకొనినచ్చి, రోడ్లవెంబడిలోనను, వీధులమొదటను, పేరుతిరునాళ్లు జరుగుకాలమున దేవాలయగోపురద్వారములయొరనఁగూర్చుండ బెట్టి, తామొకపాత్రమునుబట్టుకొనినెంబడినిలిచి జనులకు వారినిచూపిచూపి, యాచనఁజేసి గూఁగలుసంపాదించి, యందేదోకొంచెమా, గుడ్డికుంటి, వారలచేతఁబెట్టి తక్కినదితాము తీసుకొందురు. పాదము. తామటులతీసుకొన్నను, యాడబ్బును వారు వ్యర్థముగా తమయొద్దనుంచుకొనక నద్విషయముననే విసియోగింపుదురు. ఏమిచేయుదురు? కల్లంగడి కామేశ్వరీదేవి కర్పింపుదురు.

ఇంకకొందఱు చిన్నబిడ్డలను చేతులలోఁబెట్టి కావిగుడ్డలుగట్టి యుగ్గుపాత్రలు చేతఁబట్టకొని పోయెడివారిని నచ్చువారిని, పాలధర్మ

ము. బిడ్డకు పాలిచ్చిన ధర్మ” మని యటచుచు, యాచించి డబ్బునంపా దింపుదురు.

మఱియుం గొందఱు వృద్ధులుగానుండువారు, తుర్రము, అజవ ము, తెలుగు, యింగ్లీషు, భాషలలో నోటీసునుండించి గేయక కా గితములయట్టకా నోటీసునంటించి చేతికిదారముగట్టి వేలాడవై చుకొని కూర్చుండి ముందుగుడ్డనపఱచి తామే దానిమీఁద కొన్నిపైసలను వేసిపెట్టుకొని జనులను యాచింపుదురు. ఆనోటీసు నెవ్వరైననుచదిలిన చో, యందిట్లుండును, “నేనుండునది యుత్తరమున నెల్లూరుజిల్లా, భార్యచనిపోయినది. నాయిల్లు కాలి సర్వమును నాశమైనది. నాకు కుమారులునలుగురును, నైదుగురుకుమార్తెలుండిరి. వారిలోకొడుకులు నలుగురును, మహామారివలనను, కలరావలనను, నొకరివెంబడియొక రుగా మరణించినారు. కుమార్తెలలో నొకచిన్నదినయితము మృతినొందినది. ఇంకనలుగురు కూతుండ్రున్నారు, వారుపుష్పవతులై యుండుట చే శీఘ్రముగావివాహములు జరిగింపవలసినది యగత్యముగాయున్నది. నేనువృద్ధుండను, అదియుచుంగాక సర్వమును పోగొట్టుకొని చెడినవాండను. అందఱుస్వభవులును తమకుతోచినసహాయముఁ జేసి పుణ్యము నుగట్టుకొనుడని వేడుచున్నాను.” అని యుండును. దానినిచదివిన వారు మనసుకరగి “అయ్యో! పాపము! బాగా బ్రతికిచెడినాఁ” డని యెంచి, యేదోతోచిన గూకయో, పాతికయో, వేసిపోవుదురు. ఆడబ్బునుచేర్చి, పాడుచీట్లాటకో, గంజాయి, మద్దతుమాజమునకో, కల్లు సారాయికో, సమర్పించి, మునుఁగువేసుకొని ముండలవలె బోవుదురు.

ఇంకనుగొందఱొకతంత్రముబుచ్చుదురు. ఒకఁడు తనపై గుడ్డలో నొకకొనను కొంచెము కృపాలును, మఱియొకకొనను కొంచెము ఉప్పును, నాలుగైదు మిఠాయిలునుం గట్టుకొని యెవరియింటికైనను వచ్చి, వారికి జాలిగలుగులాగున “అమ్మా! మేము కాంచీపురముకాపు రస్థులము, నాభార్య తొమ్మిది నెలలగర్భవతిగానుండినది. దానిపుట్టినిల్లు తిరువళ్లూరు, అమ్మగ రింటికపోవుటకుగా పిలుచుకొనివచ్చినాను. ఇచ్చటికిరాగానే నొప్పులుకనిపించి ప్రసవించినది. అదిగో! ఆప్రక్కవీధిలో యొకపుణ్యస్థుని యింటినడవలో యున్నది. ప్రసవమును నచ్చటనేయొనది. ఆమూడ్డవయింటిలో కొంచెము ఉప్పును, మిఠసకాయలు, చింత

పండునుయిచ్చినారు మీరు దయచేసి పథ్యముగానుండుటకనువుగా నొకనురవడి ప్రాతవియ్యమునిచ్చితేని మీకెంతయోపుణ్యముకలుగు” నని యీ చమత్కారముగా తీసుకొందురు. ఇట్లే చాలాయండ్లకుబోయి మాయమాటలుచెప్పి బియ్యమును, వస్తుసామగ్రియుసంపాదించి వాని నికొనిపోయి తమకంటె బీదలగువారికి విక్రయించి యాడబ్బును త్రాగుటయందుపయోగించెదరు.

మఱికొందఱు ఒకయి తృడితట్టలో రాగితో చేయబడిన పాదములును శూలములునుంట్టెక్కుకొని, తాము దేహమంతయు విభూతిబూసికొని యాతట్టను చేతఁజెట్టి వీధులలోతిరుగుచు, తమ్ము సమీపించిన వారితలపై తటాలున చిటికెడువిభూతింజల్లి, నిలువరించి, వారినోటిలో కొంచెముబూదివేసి “ఓయబ్బా! నీచింతలన్నియు నేటితోతీజీపోయినవి. విభూతితగిలించి. వీడిందినీ మజ్జానము. ఇంకనీ కేమియు గొరంతకలుగదు. శంకరుండుతోడై నీకు సంతోషమును కలిగించును. సకలకార్యములును సఫలములగు”నని చెప్పి, మరలకొంకమువిభూతిచల్లి శూలముతో దేహమునుతడవి తలమీఁదయుంచి “నాయనా! దేవునికి కానుకసమర్పింపుము. భగవంతునకొకడక్షీణనిచ్చుకొనుము. శీఘ్రముగా నీకార్యములు కూడినచ్చు” నని చెప్పి వారిని వివేచక కానులు లాగుకొందురు గాని కడపట నవి కల్లంగడిలోచేరును.

ఇంకం గొందఱు లజ్జలేనిస్త్రీలు జేసవెడల్పుగల కందను సడుమునకుఁజూట్టుకొని యంగములన్నియుండెలియుచుండగా యింటింటికింబోయి “అమ్మా! కట్టుటకు గుడ్డలేదు. ఇదిగో! చూడండి. నన్నీగతిఁజేసి నామగఁడు మరయొకదానిని మరిగి దానితోకూడా యొక్కడికో పోయినాఁడు. తినుటకు కూడును, కట్టుటకు గుడ్డయునులేక నేనీలాగున నల్లాడుచున్నాను. మానహీనముగా యున్నది. కరుణించి యేదయినా యొకప్రాతగుడ్డనిచ్చితేని మీపేరుజెప్పి కట్టుకొంటాను. మీకుమిక్కిలి పుణ్యముకలుగు”నని బతిమాలి యడుగును ఆడుమనిషి యట్లు మానముచెడి తిరుగుటనుచూచి స్త్రీలు “అయ్యో! పాపము! ఆడువుట్టువుఁ బుట్టిఁ దిటూనుండుట మిక్కిలియుంగష్టముగదా!” యని కనికరించి ఏదయినను ప్రాతబడిఁచీరయో, ధోవతియో, పంచయో యిచ్చినయెడల దానినికట్టుకొని యచటనుండి మరుగునకుబోయి యావస్త్రమును

విప్పి తనవారిచేనొసఁగి మఱియొకవీధికిపోయి మొదటి వేషముతో యాచించి సంపాదించుదురు.

ఇంకనుగొందఱు మోదామాయకాండ్రు పలుపనిమూల మోసగించి డబ్బుసంపాదించెదరు. ఒకఁడు యింటంటికిని వచ్చి ‘అమ్మా! నేనుండునది పుడుచేరి. పెద్దఅనువ్రతిలో నాకుఁగలిగియుండిన వాత్రోగమును తీర్చుకొనుటకై యిచ్చటికి వచ్చినాను. రెండుమాసములైనను వ్రతిలోయంటిని. దేవునిదయవలన కొంచెము నెమ్మదించినది. అచటి నుండి బయటవచ్చినాను. రెండుదినములనుండి యాహారము లేదు. నేను బీదవాఁడనగుటచే నాయొద్దదమ్మి డైచను లేదు. దయచేసి మీరు కొంచెము సహాయముచేయుఁడు నాయూరునకుఁబోయి చేరెదను’ అనికడుదీనముగా చెప్పి గోడగోడున నేడ్చును. చూచినవారు వాని మాటలునిజములని నమ్మి జాలిపడియేదైన గొంచెమురైలుచార్జికిగా వానికొసంగుదురు. యిటులనే యక్కడక్కడనడిగి సంపాదించి చూకల నెత్తుకొనిపోయి కులదైవముగల్గంగడికర్పించి తప్పద్రాగియానందముతో సంగడికాండ్రనుగూడి పాటపాడుచుండుదురు.

ఇటువంటి సోమరులగు బిచ్చగాండ్రనుగూర్చి వ్రాయఁదలంచినచో యీపుస్తకముచాలదు. ఈలాటిసోమరుల నొకమారుపట్టుకొని తగినట్లు దండించినయెడల వీరసంఖ్యతగ్గిపోవును. అదిచేయువారెవరు? కుంటివాగును, గుడ్డివారును వేరుగతిలేని కారణమున బిచ్చమడిగికొనిపోయి జీవించుట న్యాయముగాయుండును. వీరైనను చేయఁదగినపని నేదేనియునిచ్చిచేయించినచో, సుఖముగాజీవింతురు. మంచి దేహపటుత్వముగలిగి పనిచేసి సంపాదించగలవారునయితము బిచ్చమెత్తుటకు ప్రారంభించి లోకులను మోసగించుట మిక్కిలి శోచనీయమైనవిషయము. పుణ్యాత్ములగు వారు దానము ధర్మము జేయునపుడు దుష్కార్యములకువినియోగించు దుర్మార్గులకొసంగక, యోజించి యన్నవస్తుములకుగతిలేని వారినిగూర్తించుట మంచిది.

క. పలువిధములైనవేషం

బులుదాలిచిజనుల మోసములుజేయుచు డ

బ్బులను గడించుమహామా

యలకాండ్రకు ధర్మమొనఁగు శ్రీ టక్రమముజనుల్.

మార్వాడీల మోసము.

ఉత్తరముగుజరాత్ దేశముననుండివచ్చిన గుజరాతీలును, మార్వాడీలును ఇచ్చటికిఁజేరి మొదటమొదట నొకచిన్నయరసుబాడుగకుతీసుకొని యంగడిఁజెట్టి వ్యాపారమునకు ప్రారంభించుదురు. ఆవ్యాపారమేమనగా, వస్త్రములును, పాత్రములు మొదలగువస్తువులును, కుదువయుంచుకొని వడ్డికి జబ్బునొసంగుదురు. అదిసామాన్యమగు వడ్డికాదు. కుదువయుంచినపి వస్త్రములుగా యుండినచో నెల 1కి-రు 1కి 0-2-0లును, ఇత్తడి, రాగిసామానులుగయుండిన గు 1కి0-1-6 యునువడ్డీతీయుదురు. బంగారము, వెండినగలుయినయెడల, సూపాయకు 0-0-6 యునుం 0-1-0 యునుతీసుకొందురు. వీరియొద్ద మూడువిధముల లెక్కలు స్థలములందును, కుదువయుంచినదియొక నెలయైతే వీరదానికి ముందు నెలవారము లెక్కపుస్తకముతో వ్రాసి యుండుదురు. కుదువయుంచినసొమ్మును తీసుకొనుటకు బాకీమొత్తమును పూర్ణముగాకట్టినచు ముస దానికివచ్చుట నాలుగై దుదినములకుగాని యూసొమ్ముదానొసంగదు. ఎక్కువ నెలచేయగలసొమ్ముగాయుండిన “ఇప్పుడుగూపాయలు దొప్పెనరగిగినా? అవసరములేదు. కావలసియుండిన దొకింను వచ్చుచున్నాము తీసికొనుం” డనిచెప్పుదురు. ఒకవేళ యవసరముగలిగిరాపాయుండిగిన, యూసొమ్ముయొక్కమతింపుధరలో నాలుగింట నొకభాగముమాత్రమే యొసంగుదురు. అయ్యయో! ఈమార్వాడీలచేజబ్బుకొనిన సొమ్మును, సొమ్ముగల వాడునుతప్ప బయటబడుటనుగోక్షము. కుదువలేక యున్నతీసుకొనెడి వక్షమున వానియాస్తిని తెలుసుకొని గు 100లకు రు2ల డిస్కొంటు గాతీసుకొని రు7లకు మాత్రముయిచ్చుదు. 100 కు బాండుప్రణామించే ఘచ్చుకొని నెల 1కి గు10ల ప్రకారముగా వడ్డీతో కూడా ఖండితముగా వసూలుచేసుకొందురు. ఒక నెలవాయిదా తప్పెనేని వడ్డికి యెదుగువడ్డీ కట్టితీయకమానదు. ఇచ్చినసూపాయలు బాండులోచెల్లువేయక కట్టియుండి యొక్కొక్కప్పుడా బాండునువద్దలో దాఖలుచేయుటయును గలదు. అరకాసైనను విడువరు తమయొద్ద సొమ్ము కుదువయుంచినందుకుగాని, పయిము చెల్లుయిచ్చినందుకుగాని యొకదానికిని రసీదు నివ్వరు. అంతయును, వారిని, వారిమాటనునమ్ని చేయవలసినదే! వారు

మాత్ర మితరులను నమ్మరు. ఇదియేమనగా తామెప్పుడును నసత్యమును పలుకని పుణ్యపురుషులంట, తక్కినవారు తమవంటివారుకారంట, ఈయన్యాయమును దేవుడే విచారించవలయును. ఇటువంటి పరమచండాలురయొద్ద మనసాత్తునుపెట్టి మనవిలాసమున్నూ వ్రాసియిచ్చి యేదైనాయవసరముకలిగి కొంచెమధికముగా డబ్బునడిగితిమేని, ప్రాణములుపోయినను యిచ్చనేయివ్వరు. ఈవరదేశ కేపుమారులు మనదక్షిణదేశవాసుల నణుమాత్రమైనను నమ్మరు. ఈసత్యసంధులు తామొకటిలోనాలుగవవంతుగా డబ్బుయిచ్చి చేర్చిపెట్టినసాత్తులను మొత్తము చేసుకొని యున్నట్లుండి యంతయు మూటగట్టుకొని యొకరాత్రికిలోనబ సంగడి తాళమువేసి రయిలెక్కి యితరులకు తెలియకుండాపోయి న్యదేశమునుచేరుటయుంగలదు. అక్కప్రక్కలనుండు మార్వాడీలను తలద్రుంచునట్లుండినను, దానికైనను నమ్మించెదరుగాని, మనమడిగినచో పారిపోయినవాడుంజెడి వాస్తవమైన స్థానమును మనకు చెప్పనే చెప్పరు. కొంతమంది మార్వాడీలు ఒకనెలవాయిదాపై కుదువయుంచుకొని డబ్బునిచ్చి సాత్తుగలవాడు రూపాయలుచెల్లించు తేదిలో యంగడి తెఱవక తాళమువేసియుంచుదురు. సాత్తుగలవాడు రూపాయలందీసికొని తిరిగితిరిగి యూరకబోవలసినదే! పిమ్మట వచ్చినపుడడిగినచో “నేను నాయంగడిని తెఱచియేముంటిని, మీరేరాలే” దని సాధించును. తరువాత రెండునెలలవడ్డిని తీసుకొని సాత్తునిచ్చును. ఇటులనే సాకులుగలిగించి యపుడపుడంగడిని తెఱవకయుండి సమయముచూచి తమయూరికి పారిపోవుదురు. లేదా? మఱియెచ్చటనైనను దూరముగ్గాపోయి యంగడినిబెట్టుదురు. ఒకవేళ నెవ్వడైన యున్నచోటును తెలుసుకొని పోయి యడిగినయెడల సగమునకు సగమైనను దొరుకుటయుగలదు. గాని యిటులపోయి చిక్కులుపడి యడిగి తెచ్చుకొనుటకు పేదవారికి సాధ్యముకాదు. పాపః . వారేమిచేయుదురు? తమసాత్తు వడ్డిలోమునిగిపోయినదనియెంచి, చేయునదిలేక యెట్లో, గాలమును గడపుదురు. ఇంకఁ గొందఱు మార్వాడీ పుణ్యపురుషులు రు 10 లలో యొకకమ్మలజతను తయారుచేయించి యుంచుకొని తమయంగడికివచ్చువారికి వానినిచూపి “ఇవి కుదువయుంచబడినవి. వడ్డి యధికమైనందున మామొత్తమునకు చెల్లుగావచ్చినది. ఇది ప్రాతనగ, బహుద్ర

ధముగను, సుందరముగనుం గట్టబడినజత. స్వయముగా కట్టించడలరిచినచో కూలిమొదలై నతగులుబడు లెక్కువగాయగును. మేము కూలి తగ్గించి యిచ్చెదము. యింతమంచిజత మీకు చిక్కుటకష్టము. యొక్కొకటి యెపుడో యొకసారి యిట్లువచ్చును, వెలయునుసంతయధికముగాలేదు. రు 50లు మాత్రమే! తీసుకొనుడు. చాలామంచికన్న" లని పలుతెఱంగుల తంత్రపుమాటల చెప్పి తీసుకొనునట్లుచేసి యొకటికి నాలుగంతలధికముగా డబ్బునులాగుకొందురు తరువాత యాజ్ఞా మ్మలు స్వరలోచెడిపోయినవని వారినడిగినప్పుడు మీరు వాడుకొనుటలో దోషమానలన నవి చెడిపోయియుండునని చెప్పుదురు. ఈవ్రకారముగా డబ్బును సంపాదించి కూడబెట్టి కొన్నిదినములలో ధనికులై తమదేశమునే మఱచిపోయి, ఈదక్షిణదేశమునే మాన్యభూరుగా నంచుకొనియిచ్చుటనేమిదైలుమేడలుంగట్టుకొని, గుచ్చుడిపండులవలెను, బానకడవవలెను, పొట్టలు పెంచుకొని, ఏనుగులనలె బలిసి మదోన్మత్తులై, నిర్లక్ష్యముగా కోర్కెలకును, రోడ్లయందును దిగుగుచుండెదరు. ఇది మనము చూచుచునేయున్నారము. వీరిలో యెవ్వఁడైనను తా నిచ్చటికివచ్చి తాను తెచ్చినధనమును నృద్ధిచేసికొనుటకు చాలనిపేదవాఁడై యున్నచో చేసెడి యుపాయమేమనగా, తటాలున మునుఁగుపెట్టుకొని చచ్చినవీనుఁగువలె పండుకొని, తలద్రక్కు దీచుచును, యీవలనానల తట్టస్తాంబాళములును నుంచుకొనియుందురు. వారిబంధువులందరును వచ్చి, వారివారి శక్తికితగినట్లు రూపాయలును, సవరనులను, తట్టలో వేసిపోవుదురు. ఇట్లువేసినడబ్బు నూఱులలెక్కగాయగును. ఆడబ్బును పెట్టుకొని, వ్యాపారమును సాగించి, గొప్పధనికుఁడుగాను, సాహుకారుగాను, మోటారుకారులలో నెక్కి తిగుగువాఁడుగాను, గౌరవస్థుఁడుగాను నగును. ఇదేమి ప్రభుత్వము? చూచితిరా! ఒకటికిదిగా యక్రమవడ్డికట్టి మోసపులెక్కలు వేసి, లోకులసొత్తు నక్రమముగా సంపాదించి సదా సుఖముగా భోజనముచేయుచు జీవించునట్లు వీరినుడుట బ్రహ్మభిఖించియున్నాఁడు కాఁబోలు.

క. అకటా! మార్వాడీ వ, రైతులవలననష్టఁగొనఁగఁ 3 దగ
దెవ్వరికిఁ, యొకవేళఁ గొనినచో తప్పక కష్టము నప్త
మనరు 3 బడయుదురు జనుల్.

కూరగాయలమ్మవారి మోసము,

సాధారణముగా తక్కిన యన్నియూళ్లకంటెను చెన్నపురిలో కూరగాయలయంగళ్లు విశేషమనియే చెప్పవలయును. నలుదిక్కుల నితరస్థలములనుండి యిచ్చటికి నానాదినసుల కాయగూరలును, దినదినమును రైలుబండ్లమీఁదను, యెద్దులబండ్లమీఁదను వచ్చుచుండును. అటుల వచ్చుచుండుటచే నిలువచిక్కి విశేషముగా గడ్డదినసులును, కాయదినసులును, కుల్లిపోవుచుండును. అటుల కుల్లి నవానిని యేలము వేయుదురు. లేదా? పైజుచీట్లువేసి వచ్చినమట్టుకును సొమ్ముజేయుదురు. వానినితీసినవారు, గడ్డలుగాని, కాయలుగాని కుల్లి నవరకునుం గోసివేసి వానిపై మంచివానిని కొంచెమువేసి కొనవచ్చినవారికి మంచివానినిమాదిరిచూపి ఆవెలకే యాకుల్లి నవానిని సయితముచేర్చి తూచివేయుదురు. ఇదేమి? కుల్లి నవిగామున్నవేయని యెవ్వరైన నడిగిరేని మిక్కిలి కోపముతో “ఏమయ్య! మేము మనుష్యులముగామని తలంచితిరా? మీయొద్ద డబ్బుతీసుకొని చెడిపోయినవరకు నిచ్చుటకు మేమంతటి తెలివిలేనివారమా? అటులచేయకూడదని మేమెఱుంగమా? మూటలలో నలుగుడు కొంచెముకలిగితే యాభాగమునిచ్చుట ధర్మముకాదని చక్కబరచి పెట్టుకొని యిచ్చుచున్నాము. దీనికంటె మంచి వెచ్చటనుండునో యాయంగళ్లలో చూపుడు చూత” మని దడదడ చెప్పివేయుదురు. ఎంచి యివ్వవలసినవైనచో మనల నంటనివ్వరు. వారేయెంచుదురు. ఆయెంచెడివేగములో పదింటికొకటి లెక్క యధికముగాజేర్చి లెక్కింతురు. మనము యింటికితెచ్చి లెక్కపెట్టినచో నూటికి పది ఖండితముగా తగ్గిపోవును. తూచి యివ్వవలసియుండినచో వెలకుతగినట్లుండు తక్కెడతోడను, ఆతక్కెడకుతగిన గుండ్లతోడను తూచుదురు. మొగ్గుగాయిచ్చినట్లు కనవరచుటకై వస్తువు వేసియుండువైపున తాముతూచు, కాయలో గడ్డలో తటాలునవేయుదురు. ఆవిసరున కది క్రిందికివాలును. వెంటనే పట్టుకొని, తీయవచ్చిన వారిగుడ్డలోపోయుదురు. లేక త్రాసుముల్లును పడేశట్లు వేసియుండప్రక్కకు పంగునట్లుగా వ్రేలితో యదిమివట్టుదురు లేక కాలిబొటనవ్రేలిపై,

గుండ్లు వేసియుండుతట్ట నానించి మీడికి లేచియున్నట్లుచేయుటయో, కాయలు వేసినప్రక్క తట్టను క్రిందికడంచుటయో, యొకటిచేసి మ్రొగ్గుగాయిచ్చినట్లు కనబరతురు. తీయవచ్చినవానికిని యంగడిచానికిని మధ్య తక్కుడయిండుటవలనను, కాయలు మంచివిగానుండునో లేదో యని కొనవచ్చినవాడు చూచుకొనుచుండుటవలనను క్రిందినైపున కాలివేలితో యంగడివాడు చేయుచుండుతంత్రము తీసికొనినాడు తెలిసికొనజాలడు. వాడిపోయిన వంకాయలు, నిమ్మకాయలు మొదలగువానిపై మాటిమాటికిని నీళ్లుచల్లుచు, వానిని మంచివానితో కలిపి యెట్లో తంత్రముచేసి యెంతిచెడిపోయినవాని నైనను, నెవరికో యొకరి కంటగట్టి పట్టుకొందురు. కొంచెము గెడునువాడుగా యుండి, యెవడైనను, “ఇదేమి? ప్రాతగుండువేసి రూచుచున్నా” వని యడిగిన, మొగము చిట్టించుకొని “అయ్యా! ఇది మంచిక కాలముకాదు. ప్రాతగుండ్ల కరారుగాను పను. ఇప్పుటవి వీసెకు పలముతక్కువ. ఆగుండ్లతోతూచి, మిమ్ము మోసముచేయడమున కిష్టములేక, నేనీ ప్రాతదానినే వేసితూచినాను వాడుకగా మావస్త్రతీసికెవారు క్రొత్తగుండ్లు వేసితూచిన కోరిగించుకొందురు. వారు యీప్రాతదానినే వేయుమని తగవులాడుదురు. కాబట్టి యీవాడుకనుట్టి నేనిట్లుచేసినాను సరే! మీకెప్పుడులేనియెడల కాయ లిట్లుపోయండి, క్రొత్తగుండు వేసి తూచియిచ్చుదురు. అట్లుచేయుట నాకును మంచిదియే!” యని తక్కుడతట్టను పట్టుకొని, తీసుకొనినవాని నందుబోయుడని త్వరపెట్టుదురు. కొనవచ్చినవాడు దినిజముగానేయుండునని నమ్మి మరల నొసంగక తానేమో లాభముగాతీసిన వానినలె నెంచి క్రయమునిచ్చి వెడలిపోవును. అవి యింటికి కొనిపోయి యొకవేళ నూనిక వేసినయెడల వీసెయైనచో కెద పలములకు ఖండితముగా సరిపోవును. చూచితిరా? అల్పవ్యాపారముగా కనబడు కాయగూరల వర్తకముయొక్కతీరు యిట్లుండును. వస్తువులమాచ్చియు, తప్పుగుండ్లువేసియు, తూనికలో మోసముజేసియు, యిబ్బడివెలచెప్పియు, ఈపాపాత్ములు లోకుల నేమరించి యన్యాయముగా డబ్బుసంపాదించెదరు. వీరిచాతుర్యమును తెలిసికొనుటకు సాధ్యముకాదు. వీరిటువంటి తంత్రమున నేయపాధ్యాయునియొద్ద నేర్చుకొనినో తెలియకున్నది. వీరిని దేవుడే విచారింపవల

యును. కాయగూరలు తీసెడువారు, యీ మహానుభావుల మోసములను గుర్తించి కడుజాగరూకులై కొనవలయును. లేదా? టోపీవేసు కొనవలసినదే!

క. నమ్మించి కూరగాయల

నమ్మెడివంచకులు పరుల శ్రయర్థంబును తా

మెమ్మెయినేని హరింతురు

దమ్మమునెంచరు యెఱుంగఁ శ దగ్గుగొనెడి తటిక.

సారాయి యంగళ్ల మోసము.

సారాయిత్రాగెడివా రదియమ్మెడి యంగడివాని దయయుండి నచాలునని యెంచి, వానియొద్దకుఁ జేరుచుండుదురు. అంగడివానికి తమపై దయతప్పునేమోయని త్రాగుబోతులు వాఁడు చేయుమోసమును గమనించి తెలిసికొన బ్రయత్నింపరు. వారికేమియుండెలియదు. సాధారణముగా సారాయినమ్మెడువారు స్వచ్ఛమైనదిగా యిచ్చుటయే లేదు. సగమునకుసగము నీళ్లుచేర్చి యందు మైకముఁగలిగించు వస్తువులనుగలిపివిక్రయింతురు. పైయధికారు లాతంత్రమును తెలిసికొనినచో కష్టమువచ్చునని యెంచి, వారి నెట్లో తమకు లోబరచుకొందురు. కొలుచునపు డాకొలతపాత్రమును తమముఖమునకు సరిగాయెత్తి పట్టుకొని బుడ్డినుండి యందు సారాయింబోసి కొలుతురు. అపు డాకొలతపాత్రము తమవైపున కొరగియుండును. దానివలన నాల్గింట నొకభాగము కొలతకు తగ్గిపోవును. చిన్నపాత్రముగా యుండుటచే చూచువారల కాతంత్రము నెలియదు ఇదియనుగాక, బుడ్డినుండి కొలతపాత్రములో సారాయిని బోయునపుడు మీఁదికెత్తి సన్నగా నిదానముగాఁబోయుదురు. అటులబోయు టెందుకనగా ధారగా మెల్లగాఁబోసినచో నురుగుకలుగునట. నురుగువలన కొలతపాత్రము నిండినట్టుతోఁచును. మఱిన్ని లక్కయో, మైనమో కొలతగిన్నెకు లోవైపున సంఠించియుండుటయుం గలదు. లోకుల సన్న్యాసముచేసి సంపాదించి, తనయంట యూలుబిడ్డల నల్లాడఁబెట్టి గడించినదబ్బును సారాయియంద

గల్గకు దారబోసి తప్పదాగి వీధులలోబొరలు యీమోసగాండ్లైన త్రాగుబోతులను సారాయియంగడివాండ్రు మోసగించుట న్యాయమైనదే! యది తగినప్రాయశ్చిత్తమే!

సారాయిత్రాగెడివారు, ఉదయమున త్రాగువాడు, మధ్యాహ్నము త్రాగువాడు, సాయంత్రము త్రాగువాడు, రాత్రి త్రాగువాడు, బుడ్డిబుడ్డిగా త్రాగువాడు, పాతకత్రాగుడుగాడు, అరత్రాగుడుగాడు, పూరాత్రాగుడుగాడు ఇటుల పలువిధములవారుగలరు. ఈయన్నితెలుగుల త్రాగెడివారును, నంగడివానిదయకు పాత్రులై యుండవలసినదియే, వాడు వీరినందఱి నెఱింగియుండును. ఆత్రాగెడి సమయము వచ్చినయెడల భార్యమెడలో తాళిబొట్టునైనను తెగనమ్మి రూకలుతీసుకొని యంగడియొద్దకు హాజరుకావలసినదే, తప్పదు. ఈమహాత్ములు వచ్చుసమయ మంగడివాఁ డెఱుంగును గాన, యెవని కెట్లు చేయవలయునో యట్లుచేయుటకు సిద్ధముగాయుండును. ఒకఁడు ముందువచ్చి తప్పత్రాగి దేహస్పృతి తప్పి యాయంగడికి యెదురుగానే రోడ్డుపైబడి వాంతిచేసికొనుచు, చూచువారల కనవ్యాముగా పొరలుచుండగా, మఱియొకఁడువచ్చి యంగడివానితో యూపారలునుండువానికి యిచ్చిగదానికంటే కొంచెము యెక్కుడు పూటుగలదిగా యిమ్మని యడిగి కైకొనును. ఆహా! ఆయీనంద మాషకమహంసలకే తెలియవలయును. గాని యన్య లెఱుంగఁజాలరు. ఎప్పుడును ధారాళముగా సారాయమును మంచిసీళ్లవలె వాడుకొనుచుండు త్రాగుడు గాండ్రసయితము కొందఱుగలరు. క్రొత్తగాత్రాగుటకు ప్రారంభించిన యీమోసము, కొందఱు త్రాగుబోతు పెద్దమనుష్యులును, ధారాళముగా యందఱివలె యంగడిలోనికివచ్చుటకు కొంచెము సంకోచింపుదురు. అటువంటియోగ్యులు తీసుకొనుటకై మఱియొకప్రక్క గోడకు చిన్నతలుపు సమర్పబడియుండును. అచ్చటికివచ్చి వారు తలుపు తెరిచి వెలుపటనుండి యంగడివానినిఁబిలిచి 'రెండున్నర' యనిచెప్పి క్రయం రూకలు వానిచేతి కందియిత్తురు. అంగడివాఁ డారూకలుతీసుకొని తన యిష్టప్రకారము కొలిచి గ్లాసలోపోసి అందియిచ్చును. దానినిపుచ్చుకొని "మసాల్ వడలున్నవా? యుంటే యివ్వండి లేనియెడల నాలుగు గింజలు కనగలో, పెసలో పెట్టండి" యని యడిగి, యున్నవని యం

గడివాడు నడలిచ్చెనేని ననే యున్నది. లేదన్నచో నాలుగుగింజలు శనగలై ననుం బ్రాంచుకొని నోటవేసుకొని మరలుదురు. సారాయి త్రాగినంతట యోకిరింపుకలుగును చాని నడగించుకొనుటకే వార లటులచేయుదురు. త్రాగికాగానే యటువంటివస్తువులను వేదినైనను నోటవేసుకొనుట వారికివాడుక. అపుణ్యాత్ములు ముక్కులు బిగబట్టి కనుబొమలు ముడుచుకొని, నోరు వేగ్యముగా తెఱచుకొని త్రాగుట ను చూచుచున్నప్పు డెంతయు వింతగాయుండును. అంతటిమహాకష్ట ముతో పానముచేయుదురు. అప్పటివారిహాసములను ఘోటోపట్టి యా కటముల నమ్ముకొనిన మంచిలాభము దొరకును. అటుల యంగడి వానివలన టోపీవేయించుకొని, వాడిచ్చిన సారాయింద్రాగి రోష్ట పై పాడుచు నాడుచు వచ్చుచున్నపుడు వారివినోదమునుచూచి వర్ణించుటకు దేశతలకు ప్రభుడైన వేయికండ్లుగల యింద్రునకునయితము సాధ్యముకాదని చెప్పనలయును. ఇటువంటివార లయోగ్యులనియు దొంగలనియుం బేరొందుట కాటంకమేమి? తనబుద్ధినిహూర్చి వెట్టి వానింజేయు యీపాడుసారాయికి తనడబ్బునంతయు సమర్పించి బీదలైనవా రెందఱోగలను. ఈత్రాగుబోతు తనమును సారాయుడు కాణములును మనదేశమున నడుగంటినగాని, భరతఖండము మంచి స్థితికి రాజాలదు. అయ్యో! అటువంటికాలమువచ్చునా? ఎన్నడు?

గీ అల మెడ తాళినైనను నీ నమ్మితి నంగ
గూడ. లేకున్న డబ్బును నీ గొంచుపోయి
మద్య దేవతకర్పించి నీ మహిని బొరలు
నట్టివాడుక విడిన సోఖ్యంబుగలుగు.

చాకలివారల మోసము.

సా ధారణముగా పట్టణస్థలములలో చాకలివారికి యుతికియిచ్చుటకై గుడ్డ నిచ్చినపుడు మరల నది మనయొద్దకువచ్చేనేని క్రొత్తవస్త్రమును కొన్నట్లే తలంపవలెను. గుడ్డమొల మురికిపోగొట్టుటకని యెల్లా యిది మట్టి యుపద్రెట్టి గుడ్డను దూదినింజనల జేయుదురు. మనమువేసిన గుడ్డల నన్ని వేసిగాని, పోక యట్లే యంగడివానికిచ్చిగాని సావాయి త్రాగుదురు. వేసినగుడ్డ నడిగిచయెడల “సామీ! నేనేమిసేతును. ఏటి యోరగా యూర వేసియుంటని, తటాలున నీళ్లవచ్చి కొట్టుకొనిపోయినది. నేను చూడనేజేద్దు. చూపిల్లను చూచుచుండమనిచెప్పిని. అదియాట లాడుచు నీళ్లవచ్చినవే చెప్పలేదు. మీదేకాదు ఇంకా గొప్పనాళ్లవి చాలాపోయినవి. వారితో ఈసమావారమునుచెప్పగా మన్నించి పొమ్మన్నారు” అనిచెప్పును. చాలాచింతపడుచున్నట్లినయించి దండములుపెట్టుచు. కొన్నిచోట్లలో యీచాకలివారలు గొప్పవారి విలువగల వస్త్రములను చేర్చుకొని మూటగట్టుకొని దూరముగా నేదేనియుం బల్లెకు పాటిపోవుటయుంగలదు.

చెన్నపట్టణములో వంచన లేని వాషింగ్ కంపెనీయనియు, మోసములేని లాండరీయనియు, పలువిధములపేరులతో బోర్డులువేసిన చాకలివారియంగల్లుగలవు. చౌకగా చలువచేసి యివ్వబడునట్లు వస్త్రములు నయితము ప్రకటనజేయుచుందురుగాని కూలితో యేమాత్రమును తక్కువ యుండనేయుండదు. గుడ్డయొకటింటికి ఒకలగా, రెండగాలు తీయకవిడువరు. కొంచెము శీఘ్రముగ కావలయునని కోరితిమేని యధికచార్జి యివ్వవలయును. తప్పుదు. వీరియొద్ద గుడ్డనిచ్చితిమేని యొకచలవతో యాగుడ్డసరిపోయినట్లే! మఱుచలవకు దానిరూపమేయుండదు. దూదివలెనైపోవును. ఇట్లు పోగొట్టుటకన్నను కొంచెము శ్రద్ధపుచ్చుకొని మనమే యతుకుకొనుట యుక్తము. ప్రతచాకలివారలకు బదులుగా మేము క్రొత్తచాకలుల మేర్పడినామని యెక్కడచూచినను తురకలును, ముదలి, నాయుడు, గొల్ల, మాల, సెట్టి, మొదలుగాగల వారసయితము గుడ్డలను చలవజేసియిచ్చెడి వ్యాపారము నవలం

దీంచి యంగళ్లు పెట్టి పెద్దపెద్దవేరులతో బోర్డులను వేసుకొని కూర్చుండి పుట్టినదిమొదలు గుడ్డల, నుళుకుటయే వృత్తిగాజీవించు చాకలివారి బ్రతుకును చెటుపుచుండెదరు. ఇటువంటి లాండరీలలో గుడ్డలనిచ్చు విలాసపురుషులు ప్రతినెలయుం గ్రోత్తవికొనుటకు డబ్బు సంపాదించి పెట్టుకొనియుండక తప్పదు. జనులారా! ప్రతినెలమును శుభ్రముగా మీవస్త్రములను మీరేయుదుకుకొనుట మంచిదికాదా? యుద్యోగస్థులుగాయున్నచో యోగ్యుడైన చాకలివానిని విచారించి వలసినంత వరకును తనగుడ్డలను చలనజేయించుకొనవలయునేగాని వానికిని యింటంగలవస్త్రములన్నియు వేయకూడదు. వేసినచో మొదటచెప్పినట్లు చేయకమానడు.

క. చాకలికి గుడ్డవేయుట

యేకడుమోనంబు తెచ్చి యివ్వకదానిం

బోకడ యిడికలుఁ ద్రాగుం

గాకుండిన విక్రయంబుఁ గావించుకొనున్.

ఇల్లు బాడుగకు తీసుకొనునట్లు చేయుమోనము.

ఒక ముసలివాడు, ముసలిదియును, నొకటై యేయిల్లు కాళీ గాయున్నదని చూచి తెలిసికొని కాళీపడియున్న యిల్లునుఘాచి యింటివారి దగ్గఱకుపోయి బాడుగ మాట్లాడుదురు. ముసలిని తాము మాట్లాడుకొనినస్థలము నటునిటుంజూచి యిష్టపడినదానివలె నటించి, ముసలివానితో “ఈ యిల్లు మన కనుకూలముగానేయున్నది. నాకు నమ్మతమే! మంచిదిరండి! పోయి రేపటిదినము మనకు కావలసినసామానులను తీసుకొని వచ్చిచేరుదము. రేపువచ్చునట్లును మఱియెవ్వరికి నివ్వకుండునట్లును, మీరు వీరితోచెప్పి లేనండి, ప్రార్థనైవది. వచ్చి నపని యనుకూలముగా కుదిరినది ఇంకపోవుద” మని చెప్పును. ఆమాటలువినగానే ముసలివాడు మండిపడి, వాకిట యరుగుపైఁగూర్చుండి కదలక, మహాకోపముతో, ముసలిదానింజూచి “ఒసే! ఇంకనోరుఘా

నుకొని యూరకుండుము. నీప్రసంగము చాలును. నేనక్కడనే నీకు చెప్పియుండలేదా? ఆచండాలుని ముగ్గుము నిధి నేను చూతునని తలచితవా? ఒసే! ఒసే! ఎంతధీమసము? ఎంత పొగగుబోతుతనము? ఆహా! నన్ను తాకి వాడు చేయెత్తికొట్టినాడే! యటువంటివానిముఖమును చూడఁదగునా? ఛీ! ఛీ! వానియెదటికై నం బోవుదునా? నేను బుద్ధిలేనివాడనని తలచితిపితాబోలు. ఇష్టమున్నయెవల నీవుపొమ్ము. నన్ను తోడఁదఱచెట్టవలదు. ప్రాణములు బోవుచున్న నను నేను రా"నని బహుఖండితముగాను, కడుగోషముతోడనుంబలుకను. అప్పుడ్నిట్లువాదించుకొందురు.

ముసలిది—మీకిదియేమి వెళ్ళితనము? వాడు మననిష్కాణా? తెలివిలేక తొందరపడి యొకదెబ్బ కొట్టినాడు. నిజమే! అయిన? తండ్రి సహించుకొనకూడదా? ఇంతవయసుచెల్లినను, మీకింకను మంచిచెడుగులు తెలియలేదు. అయినంతవరకునైనది ఉండనిస్వండి కుటుంబవిషయములనుగురించి యింతటి యుగ్రహముఁజెంది ఎందు రరహస్యములు బయటపఱచవచ్చునా? రండి లేవండి కేవలదినమువచ్చి మీయిష్టప్రకారమే యిచ్చటచేసుడిము.

ముసలివాడు—ఒసే! ఒకలేమాట. నీకుకొడుకుకావలసియుంటే నీవుపో! నేనునాచు. నాకు కుమారుఁడా వాడు? భగవంతుఁడు నాకేదో యొకవిధముగా జీవనమున కీచ్చియున్నాడు. నాకువచ్చు పెకావను పదిరూపాయలు నాకుచాలును. వానినిచ్చుకొని నుఖముగానుంటాను వాడు నాకుదండుగగా నొకపూటవచ్చుచును విడికెన్నముచ్చు లేదు నాపెకావ 10 రూపాయలున్నా కేచ్చి చేతులలోబోయుచున్నందున, నింతకూడఁ దెట్టినాడు. ఇంక నేనుబ్రతుకేనా? చూతేము. నాపెకావనే నాకుచాలును. వాని సంపాద్యము నాకక్కరలేదు. నాబ్రతుకు తెరువు నే నెఱుంగుదును. వ్యర్థముగా ఉండవలచేయకుము. నీవు గాడిదజన్మ మెత్తినదానవు? పోవే! పో! బుద్ధిలేనిదానా! ఇంకొకసారి యింటికిరమ్మని చెప్పితివా? తరువాత నీయెముకలు విఱుగఁదన్నుదును. బాగుగా యోజించుకొనుము. నాయిష్టప్రకారము నడుచుకొనెడిదానవైనచో, ఇవిగో! ఈరెండురూపాయలును తీసుకొని

యంగడికిపోయి, కావలసిన వస్తువులఁదెచ్చి వంటచేయుము. ఇవే. నూ పాయలు తీసుకొను” మని బహుబిగువుగా చెప్పును.

వీరివివాదమును విని యింటివారలు దగ్గరకువచ్చి, “ఏల? ఇట్లు తగవులాడుట కేమికారణము?” అని విచారించుదురు. ఇదికలిగినదేకదా! వారటుల సడిగినంతట ముసలిది వారలంజూచి “అమ్మా! ఇంతవయసు చెల్లిన పెద్దవాఁడైన యీయన యెంత వితండపుమనిషిగాయున్నాడు? మీరేచూడండి? ఒకవేళ మనకడుపునపుట్టినవాఁడు, మనకుమారుఁడు మతిలేకఱిగిపోయినాడు. ఱిగిపోయినాడు. ఱిగిపోయినాడు? ఇంతయోగ్రహముఁ జెందవచ్చునా? వాఁడుచేసినది నేరమే! కాదనను, గాని, యెనను పెద్దవాఁడైన తనకు కొంతశాంతము కలిగియుండవలయును. అట్టేలేచి వేరుగానుండుటకు వచ్చినాఁడు. సరే! తనయిష్టప్రకారమే యుండవచ్చును. అయిన తటాలునరాగానే వచ్చినచోట నన్నియు నమరియుండునా? వంటచేయుటయుం బెట్టుటయు నెట్లు? ఈదినముపోయి కావలసినసామానుఁ గొని రేపు వచ్చుచేరుదమని పిలిచినందుకుగా యిటులమాట్లాడుచు న్నాఁడు. మంచిదిగానే యిట్లుకుదిరినది, చేత డబ్బున్నూ పెట్టుకొనియు న్నాము. అయిన? వంటచేసికొనుటకు పాత్రములు కావలయునుగదా! అవిలేకున్న నెట్లుజరుగును? ఎక్కడనుండివచ్చును? పోయి వానినైనం దెచ్చుకొనవలదా? ఈకష్టమంతయుం దినకేమితెలియును? మీరైన నీయనకు కొంచెము శైలియచెప్పింపుడు. ఇదేమిపాపమో మహాయుగ్రముగాయున్నాఁడు” అనిచెప్పును. అప్పుడు యింటివారు తమవలన నైనంతవరకును ముసలివానికి సమాధానముఁ జెప్పుదురు గాని యతఁడు “ననేమిరా”యని వారిమాటలు తిరస్కరించి “ఈవిషయమునుగూ రించి మీరెవ్వరును నేమియు నాతో చెప్పవలదు. నేనింక యాప్రక్క ముఖముఁబెట్టుకుండునట్లు ప్రమాణముఁ జేసుకొన్నాను. మీరెంతచెప్పినను ప్రయోజనములే” దని ఖండితముగా మాటలాడును. అప్పుడు యింటివారుతమలోనొండొరులు వీఁడుకడురోషగాఁడుగాయున్నాఁడు. ఈముసలిది యెంతవీకులాడినను, మొదటనుండియు వట్టుదలవిడువక యుకమాటలోననే నిలిచియున్నాడని చెప్పుకొనివారివివాదమునుచూచి ముసలిదానితో “సరే! ఎంతచెప్పిననునింక నితఁడురాననుచున్నాఁడు. ఊరక నీవు బతిమాలుటవలన కార్యములేదు కాని మేము పాత్రముల

నిచ్చెదము. ఇప్పటికి వంటచేసుకొనుడు. కేళటికిపోయి పొచ్చుకొందువుగాక మీసామారులు” అనిచెప్పి తమయింటనుండిగొనిపో వారికి కావలసిన పాత్రములు తెచ్చి యెసంగదుగు. ముసలిని నీధిలేక నారి మాటలకు సన్ననించినదానివలె సభినయించి చూపాత్రములు తీసుకొని తాము బాడుగకు తీర్చానించుకొనిన గదిలో వంటచేయును. ముసలిదియు ముసలివాడును భోజనముజేయుదుగు. అదిమొదలు నమకే దియో పనియున్నలాగున మాటిమాటిని నెలువటపోవుటయు, వచ్చుటయునుగానుందురు. నా రిపడు లేమోయని యింటివారు దాని నంతగా గమనింపకుండుదురు. నమయముచూచి వారలికపురుగున తవరికుద్దనుండునట్టియు, మఱియుం జేతికిఁజక్కినట్టియు పాత్రములనెప్పుకొని సందడిలేకుండా నాటిరాత్రియో లేక, ముసలిరాత్రియో కడుబ్రాత్రగా కప్పిదీయుదురు. చూచితిరా! తంత్రము. పాత్రములనెచ్చినవారిచని బలబలు కావలసినదే! ఇట్లు బహుయోగ్యులవలె నటించి వరులసాత్తుల నవహరింతురు.

గీ. బాడుగకుగడిగొని వంట శీ పాత్రములకు
తట్టుముట్టాడగని దయదలచి యింటి
వారొసంగిన నడులేయి శీ వాని సంగ్ర
హించుకొని పోవుదురుగాన శీ కీయఁదగదు.

దారినిపోవు వారిస్త్రాత్తు నపహరించుమోసము.

కొందఱు పోదాలును, దొంగలునైన, యవకు లొకటిగా కూడి, దారిలోపోయెడివారెన్నఁదెనను, సంచిలోగాని, యొడిలోగాని, యేదైనా యుంచుకొని పోవుచున్నారాయని కనుచుండుదుగు. ఎవఁడైన నటువంటివాడు కనుపడగానే, వీరిలో నొకరితోనొకరు జగడము పెట్టుకొని కొట్టుకొనుచు, వారిలో నొకనిని, తక్కినవారలు తరుముకొనివత్తురు. దెబ్బలుతీసువాడు మహాధయముఁజెందినవానివలె వేగముగా తరుముకొనివచ్చెడివారికి చిక్కక పరుగెత్తివచ్చి యా పోవుచున్నమనుష్యుని తటాలున గట్టిగా కాఁగలించుకొని, “అయ్యా! సామీ!

సామీ! నన్నురక్షించండి ఈపాపాత్ము లందఱును నొకటై నన్ను కొట్టు చున్నారు అయ్యా! వచ్చుచున్నారు నేను వీరిచే దెబ్బలుపడి చచ్చి పోవునట్లున్నది ఇంక వీరు నన్ను బ్రతుకనివ్వరు. మీరు నన్ను కాపాడి వీరిని నాయొద్దకు రాసీయక తరిమివేయండి” యనిగోడుగోడున నేడ్చు ను. అదిచూచి యామనుష్యుడు పరితాపముగలవాడై, కొట్టవచ్చు చున్నవారింజూచి “ఏమిరా! ఈయన్యాయము. ఒకనిని మీరిందరుచేరి కొట్టవచ్చునా? పాపము! వీని నెందుకుకొట్టెదరు ఇదిమఁచిపనిగాదు. పొండుపొండు లేనియెడల తాణావానితో చెప్పెదను. నృగా చిక్కు పడుదురు. ఇంక వీనిజోలికిరావల”దని తనయొద్ద యున్నవానికి సహాయ ముగా మాటలాడును. కొట్టవచ్చుచున్నవారా మనుష్యునిచూచి “ఏమి సామీ! మీరు వానిదుర్మార్గము తెలియక చెప్పెదరు. వీడెంతపనిని చేసి ననుకొంటిరి. యమ్ము మోసముచేసి యెట్లు చెరిచినాడు? పరమదుర్మార్గుడు. మేము వీని విడిచిపెట్టిపోవునమా ? ఎట్లుతపించుకొనునో చూతము. సామీ! మీరు విడిచిపెట్టి మీదారినిపొండు. వీని నీదినము విడువము” అని మాటలుపెంచి కౌగలించుకొని యున్నవానినిపట్టి లాగి యందఱు నామనుష్యుని చుట్టుకొందురు. ఆమనుష్యుడు వారి దుర్మార్గమునకు కోపముజెంది వివాదపడుచుండగా వారిలో యొకఁడు నేర్పుతో యామనుష్యుని సంచిలోనో జేబులోనో యుండినదానిని సంగ్రహించుకొని మెల్లగాపెనుకగానే మరుగై పోవును. అంతట తక్కిన వారా కౌగలించుకొని యేడ్చుచున్నవానింజూచి “నరే! పొమ్ము. ఈ దిన మీయనవలన నీవు బ్రతికినావు. రేపటికై నం జిక్కకపోవుదువా? చూతముగాక” యని వానినిబెదరించి విడిచిపెట్టిపోవుదురు. కౌగలిం చియున్నవాడూ మనుష్యునితోకూడా కొంచెముదూర మిరిగి, మఱియొ కదారి జోవువానివలె నింకొకవీధిగుండాపోయి తన సంగడికాండ్రతో చేరి సంపాదించినసొత్తులో భాగమును పంచుకొనును ఇటుల నక్ర మముగా సంపాదించినసొత్తు త్రాగుటకో సిగరెట్లు బీడీలుం గొను టకో నాటకములకో కాఫీహోటలకో సమర్పింతురు. మఱికొందఱు దారిలో నెరఁడైనను జేబులోడబ్బునుంచుకొనిపోవుచుండటను కనిపట్టి యొకనివెనుక నొకఁడు బిరబిర యామనుష్యుని కెదురుగావచ్చుచుం డురు. మొదటివాడూ మనుష్యునకు సరిగావచ్చి తటాలున నతఁడు తన

పైచాకినట్లు తాకి నిలుచుకొని, మహాకోపముతో తనముఖమును యామనుష్యునిముఖముతో చేరినట్లుచేసి “ఏమయ్యా! నీకు కండ్లు తెలియదా? పైబడెదవేమి? కొంచెమైనను నీకు తెలియవట్లున్నదే! దారినిబోయెడివారినిసయితము గమనించకపోవలెనా?” యని తగవునకు ప్రారంభించును. వెనుకవచ్చుచున్నవారు వారివివాదమునుచూచువారివలె చుట్టునునిలుతురు. ఆమనుష్యుడు తనలో “ఇదేమి సంగటమువచ్చినదిరా? వీరిచేతచిక్కుకొంటి”నని తనలో తగవులాడుచున్నవారికి సమాధానముజెప్పుచుండును. అటుల నేమరియుండుసమయములో నొకడు చుట్టునుండువారి వెనుకనుండి యతిలాఘవముతో యా మనుష్యుని జేబులోయండినడబ్బునో, మనిపరసునో, యపహరించుకొని పారిపోవును. వాడు సొత్తును కొనిపోవువరకును నెదురుతాకినవాడు తగవులాడుచుండి, వాడు మరుగుకాగానే యామనుష్యు నొకమారు కడు తిరస్కారముగా “చాలుచాలు నీకిది మంచిదికాదు. పోవయ్యా! పోనో!” యని యలక్ష్యముచేసి పలికి విడిచినెడలిపోవును. ఆమనుష్యుడు తాను వానినుండితప్పించుకొన్నదే గొప్పయదృష్టముగా నెంచుకొని నెలలిపోవును. ఆవల యాదుర్బాగులుచేరుకొని లభించినడబ్బును పంచుకొని తమకులదేవత నారాధించుటకై మధ్యశాలలంజేరుదురు. ఇటువంటివారలనుసయితము కనిన తెలిదండ్రులు తమపుత్రులుగానెంచి సంతసించుచుండెనుకదా! ఆహా! వీరినిగురించి కాలము దుఃఖించును. జయిలు వీరికై యెదురు చూచుచుండును.

క. దారింబోయెడివారిం,

గూగులు గిరులించియిట్లుకొందుగుడబ్బుకా

వారలు చేరగవచ్చిన,

దూరముగాలొలగి నేర్పుతో జనగదగున్.

జట్కబండివారి మోసము.

చెన్నపురిలో జట్కబండిని మాట్లాడుటకు బండ్లు నిలుచునోటనుకుపోతిమేని యొకరికంటె ముందుగా యొకరువచ్చి “రండి! సామీ! ఇదిగో! సిద్ధముగా బండికట్టియున్నది, యెక్కండి, శీఘ్రముగా తీసికొని పోయెద.” అచ్చటనుండెడి వానిలో నాగుట్ట మేమంచిది త్వరితముగా పరుగెత్తు”నని యడ్డమువచ్చును. అందరును నిశ్చలములకుదురు. ఎవనినోయొకని చూచి, మనము పోవదలంచిన స్థలమును చెప్పి “అయ్యో! నీవెరుంగుదువా? తెలుసు నా” యని యడిగినచో “ఓహో! ఏమిస్వామీ! ఇట్లుచెప్పెదరు. ఈవూరిలోపుట్టి పెరిగి బుద్ధితెలిసినదిమొదలు యీ స్థలిలో యుండి యూరంతయుం దిరిగెడి నేనెఱుంగనిచో టాకటముల నా? రండిరండి యెక్కండి. రోడ్లలో బండిచాలితడవు నిలువకూడదు. పోలీసులు పట్టుకొందును శీఘ్రముగా యెక్కండి యెక్కండి” యని బండిని దాపునకు లాగుకొనివచ్చి నిలిపి స్వర పట్టును. బాచుగ యెండుయని యడిగితిమేని “ఎక్కండి సామీ! మీరు క్రొత్తవారివలె నడుగుచున్నారేమి? మీరు తెలియని దేమియున్నది” కష్టమును చూచి మీయిష్టకారము బాడుగయివ్వండి. త్వరితముగా యెక్కండి” యని మిక్కిలి దడబడజేసి తనబండిలో యెక్కించుకొనును. మాటిమాటికిని ననపట్టుచు చవుకుతో కొట్టుచుండినను, వానిగుట్ట మడుగెత్తిపట్టుటయే కష్టముగా యుండును. త్వరితముగా తోలుననియంటిమేని కొవగించుకొని, “ఏమండీ! దేహము చెమటపట్టునట్లు గుట్టము పరుగెత్తుచున్నను, నింకనుం దరుముమనెదరు బాగుగా నేయున్నది. ఇంతకంటె వేగముగా పోవునా? ఇదిమాత్రము మనవంటిజీవముకాదా? శక్తినిమించి యెట్లుపోగలదు? మీరులాగితే కష్టము తెలుసును. బండిలోకూర్చుండి యెన్నిమాటలైనం జెప్పవచ్చు”నని యధిక ప్రసంగముఁ జేయుటకు ప్రారంభించును. కాని యంతకంటె నడిపింపఁడు. అదియునడవఁజాలదు పోవలసినస్థలము సమీపముగాయుండినను, దానిదారినిపోక యటుగిటుం జుట్టిచుట్టి చాలాయాలస్యముఁజేసి తీసుకొనివచ్చి, బాడుగ యివ్వబోయినపుడు మిక్కిలి తడవైనదనియు, చాలాదూరమనియుం దగవులాడి రొమ్మచేసి యొకటికి రెండంతలధికముగా బాడుగఁదీసికొనును. వానితో తగవు

లాడబాక యెక్కివచ్చినవాడడిగినంతయు నిచ్చివేయును. కొంచెము యేమరినవాడుగా తోచెనేని ప్రోరాటమునకునయికము నిష్ఠపడును. కొందఱు బండివాండ్లు “శ్రీశ్రీశ్రీ” గా కొనిపోయెను” మని యెక్కించుకొని, కొంచెముదూరముపోయి నిలుపుకొని యింక నెవ్వరై ననువచ్చి యెక్కుదురోయని చూచుచుందురు “అబ్బా! ఇట్లు తడవుచేయుచున్నావే! పోనిమ్ము. నేను శ్రీస్తుముగాపోవలయు” ననినయెడల కోపముతో “బేస్. ఏమయ్యా! మీరుబుచ్చే యాయబ్బపుబాడుగకా పోవడము? చాలుచాలు యింకెవ్వరై ననుకుండా యెక్కక పోనిచ్చుటకు పీలుకాదు. ఇప్పుడులేకున్న దిగిపోండి” యని ఖండితముగాబలుకును. అటులనైన నాకుసరిపడ”దని బండిని దిగినయెడల “యంతవరకును వచ్చినందుకు బాడుగ నిచ్చిపా”మ్మని తగాదాపఱచును. మఱియొకబండివాడును వానికి సహాయముగానే పలుకును. తుదకు యిచ్చితీరవలసినదే! ఎవడైన నేదేనియు వస్తువును బండిలోపెట్టి మఱచి దిగిపోయి కొంచెముదూర మరిగినంత జిక్కిరివచ్చి మరల వానియొద్దకుపోయి యడిగినయెడల “నాబండిలో నేమియు లేనేలేదు. ఇదిగో! బండియిట్లే విప్పిపెట్టియున్నాను. ఉంటే చూచుకొనుడు” అని యావస్తువును దాచుకొని యేమియుండెలియనట్లు పలుకును. వీరుచేయు పనులు మఱియు నెన్నోకలవు. ఈ బండ్లవాండ్లయొక్కద్రవము కట్టణములయందేగాక బయటి యూళ్ళయందును చాలచోటులలో కలిగియుండును. ఇట్టిదుర్మార్గులయిన బండ్లవారల క్రతుకుతెగువు మంచిది కాకపోవుటవలననే, దేవుడు వీరిదాష్ట్యము నకరించుటకై లెక్కలేని మోసాదులకారులును, త్రాంబండ్లును, యేర్పడునట్లుచేసెను. అయినను పూర్ణముగా నింకను వీరివలకగలుగు సంకటములు నిదర్శింపకున్నవి. గుట్టమాలు, యెద్దులు మొదలగువానియొక్క శాపమే వీరికి మోక్షము కాని వేతేమియునులేదు.

క. జటకాల్ దోలెడివారలు

కుటిలాత్ములు వారినమ్మగూడదు మాటల్

దిటముగఁ దమకుంగుదిరిన

యటుమీఁదట నెక్కిపోవుటర్హంబు జనుల్.

కాలదాగాని వేంకటేశ్వరుని పేరు చెప్పి వాని చేతగల చొంబులో వైగు డ్దనందుగుండా వేయదురు. ఈలాగువాఁడా యూరంతయుందిరిగి నాయంత్రమువరకును సంపాదించుకొని కూడినడబ్బుతో తేచి నూర్యుడస్తమించగానే, కల్లంగడికిపోయి మహాభక్తితో తాను తెచ్చిన కానుకలు చెల్లించి యాచుబిడ్డలతో, సురామహాదేవిని సేవించి యానందవారిధిగా నోయెనునుండును. మఱునాఁడును నిట్లే మఱియొక గ్రామమునకుపోయి డబ్బుసంపాదించును. మఱియొకఁ డిదేవిధముగా సంపాదించువాని మఱిపాలతో నంటించిన వెండ్రుకలడలును, దాసిరీసములును నంటించుకొని పట్టెనామములు తీర్చితానునుతన భార్యయువను పులో తడిపినగుడ్డలుకట్టి కొంగుముడివేసుకొని తానుయి త్తడివల్లెమును భార్య నామములు బెట్టిన చొంబును చేతబట్టుకొని యింటింటికినివచ్చి, ముందు చెప్పినట్లే, తనకు గొప్పవ్యాధి కలిగినదనియు, యెన్నిమందులు చేసినను కుదురకపోయినదనియు, తునకు యేమిగొండలవానికొండకు గొంగుముట్లువేసుకొని భార్యతోకూడా వచ్చి సేవించునటుల మొక్కుకొని ముడుపుగట్టుకొంటిననియు, తనబాధ తీరినదనియు తీరువత్తీ కానుకలుగొని ప్రార్థన చెల్లించఁబోవుచున్నాననియు బొంకి పాటగా చెప్పుచు “గోవిందా! గోవిందా! వడ్డికానులవానికి కానుకలు సమర్పించుకొనఁడి, ఆయెదుగొండలవానికి ప్రీతిగా కానుకల నివ్వఁడి” యని కూతలు పెట్టి కడుభక్తిగలవానివలె నటించి వారువారు నిచ్చెడి కానులను చేతితట్టలో వేయించుకొని పోవుచుండును. కాని యివ్వకత్తిలేక యెవరైనను బియ్యమును పెట్టినను వలదనిచెప్పఁడు. దానికై వానిభార్య పట్టుకొనియున్న చొంబులో వేయించుకొనును. యిట్లు సంపాదించి బియ్యమును తమకు భోజనమునకు పెట్టుకొని డబ్బును గోవింకనామస్మరణతో కల్లంగడికో, సారాయియంగడికో కొనిపోయి తారును తనభార్యయుఁ దప్పత్రాగి చేతిరూకలు “గోవిందా! గోవిందా!” యని కానుక చెల్లించిపోవును ఈకల్లంగడిభక్తులు తనపేరుచెప్పి “గోవిందా! గోవిందా!” యని యటచెడి చెవులు తూట్టువడునట్టి ధన్వికి సహింపజాలక కాఁబోలు వేంకటేశ్వరుఁడుపోయి యేమిగొండలకావలచేరియుండుటయని తోచును. ఆహా! ఏమిమోసము? భగవంతుని పేరుచెప్పి కపటవేషములతో లోకుల నేనురించి డబ్బు సంపాదించి,

కల్లుసారాయిత్రాగి యానందించెడి యిట్టివార లేగలిని పొందుదురో తెలిసినదికాదు. భగవంతుఁడీ దుర్మార్గుల దుష్ప్రవర్తనము తొలఁగించుకాల మెప్పుడువచ్చునోగదా! ఇట్టివారు దృఢకాయులుగాయండియు శరీరస్థముచేసి సంపాదించి జీవించుటకు సన్ననింపడు. మన దేశమున గిటువంటి బిచ్చగాండ్ర సంఖ్య దినేదినే మిఱమిరిపోవుచున్నదేకాని తగ్గుటలేదు. ఇది కాలమహిమకాఁజోలు.

క. అరదుగ పాటలుపాడుచు

తిరుపతికేగెదనునేను శ దేవునిఁగొలువక

వరదునకుఁ గాన్కలిన్మునె

దరు కవటపు బిచ్చగాండ్రు శ దానినెఱుఁగుఁదా!

బిచ్చగతైవై ద్యుని పెదకునట్లు చేయుమోసము.

ఒకస్త్రీ తన పైఁటకొంగుతో బిడ్డను నడుమున కొకవైపున గట్టుకొని బిచ్చపుగింజలు వేయించుకొనెడినంచి మఱియొకవంక భుజమునకు దగిల్చి యింటింటికిని వచ్చి.

పాట.

అదిలచ్చిమిసీత యడవుకుబోయె - రామాహరీ!

కాయలాకులుదిని కాపురముజేసె - రామాహరీ!

మాయలేడిఁసూచె మాతల్లిసీత - రామాహరీ!

వట్టినాకిమ్మని పడతికొరింది - రామాహరీ!

విల్లునమ్ములుగొని పెడలెరాముండు - రామాహరీ!

అటచనేయా లేడి హా! సీత! యనుచు - రామాహరీ!

అమాటలువినగానే యకలిపోయింది - రామాహరీ!

మాయన్నపోవయ్య! మరదిలచ్చుముఁదా! - రామాహరీ!

అదిగొనింటివెయ న్న యటచుచున్నాఁడు - రామాహరీ.

అనిచెప్పితామరిది సంపెనాసీత - రామాహరీ!

అని యట్లు పాటపాడుచు బిచ్చముగడుగును. ఇంటివారలు బిచ్చముపెట్టగాని, యవట యాయుంటివాడుగాని, మఱియెవరుగాని యుండినయెడల

చూచి వారు స్త్రీలుగా యుండినను షరుషులుగా యుండినను “పుణ్యాత్ములారా! మిమ్ముకటిచుడుగాతానండీ! ఏమనగా నా సమాచారముచేస్తానండీ! మేముండుచోటు నెల్లూరుసీమలోనండీ! ఉన్నట్టుండి నాకుకడుపులో గొప్ప బాధపట్టింది. అదియింతింత బాధయనిచెప్ప శిష్యముగాదు. గర్భములో ఒకటేగుండీ! ఒకటేపోటు కూడులేదు నీళ్లు లేదు. ఒకటే అల్లాటమైపోయింది. ఎవరేమిచెప్పితే యామందులంతా తిన్నాను. అధికము కావడమేకాని తగ్గడములేదు. యెముకలు బయట పడ్డాయి. పుల్లలాగా అయిపోయినాను. ఇంకబ్రతకలేననితోచింది ఏమి చేసినను కుదరలేదు. లేవశక్తిలేక సంవత్సరకాలము మంచములో పడి యుండినాను అంతట ఒకపుణ్యాత్ముడు ఆయయ్యమనిసి యని చెప్పలే నండీ! ఆయొకటేశుడే! ఆయెడుగుండలదేవుడేనండీ! మేముండేచోటున ఆవారిసేవాతూవుండి వాకిట మంచంపై బడి అల్లాడుచుండేనన్నుచూచి మానండికి యెమికరుణపుట్టిందో పిలిచినట్లు నాదగ్గరకు వచ్చినాడండీ! నన్నుయెగాదిగాచూచి తలయాడించి “ఈలాగున యెన్నాళ్ళనుండి బాధపడుచున్నా”వని యడిగెను నేనుచెప్పలేక పలుకలేదు. మావాళ్లు సవిస్తారం అంతా చెప్పినారండీ! ఆయనయొద్దనుండి సంచితోనుండి యేదో చిటికెడుభంగ్గంతిసి నీళ్లుతెమ్మని యానీళ్లలోవేసియిచ్చినాడండీ! అంతే! ఆయనయిచ్చింది. “నెలదినములలో మరలి యీదారినివస్తాను. అప్పుడు నీకు నెమ్మదిగా ఉంటుంది” అనిచెప్పిపోయినాడండీ! మఱుదినముతెల్లవారేవఱకు ఆబాధ మూడుపాళ్లు తగ్గిపోయినది ఆమఱునాడు బాధమాయమైపోయింది. కులాసాగా ఉండింది. దేవుడిలాగా వచ్చినాబాధ మాన్పినాడండీ” యని మఱియుం దనకు మందిచ్చినవాని సనేకవిధంబుల శ్లాఘించును, వినుచున్నవారు దానిని “అతడు నెలదినములయిన తరువాత మరల వచ్చినాడా?” యని యడుగుదురు. బిచ్చపుది “బాసండి చెప్పినప్రకారం వచ్చినాడు. నేను పాదములకు మ్రొక్కి “మీదయల్ల బ్రతకనా”ని వేడుకొన్నాను. నాపెద్దబిడ్డకు ద్రవ్యమంతా పొడలు, గజ్జి, కురుపులుకలిగి బాధపడుతుండిందండీ! ఆబిడ్డను చూచి యేగోచితకట్టి తినమన్నాడు. తనదారినిగోయినాడు. అంతే! ఒకటేపూట దానితోనే యావుండ్లు, పొడలు నాలుగై దురోజులలో యెండిపోయి ద్రవ్యం బంగారులాగా అయిందండీ! ఆయనదేవుడేగాని

మణిసిగాడండి!” అని చెప్పుచు వినుచున్నవారు “అతడెచ్చట నుండు నదియు తె నుగొంటివా?” యని యడుగుదురు. బిచ్చపుది “అడిగినా నండి! ఆయనయేమియుచెప్పలేదు వెళ్లిపోయినాడు. రెండోనారి ఆయన వచ్చినపుడు మఱియొకమనిషి యావుణ్యాత్ముఁడో కూడావచ్చి యుండును. ఆ రెండవాయన నాతోరహస్యంగా “ఆయనయందేచోటు యెవరికన్ని చెప్పఁడు ఇంకొకయేండ్లవాఁడుగా యుండినప్పుడే నందరవు జోలిమాని పెద్ద పాదంబట్టినాఁడు. గొప్పగొప్ప గోసాయిలెల్ల యెన్నోచుటుకాలు, పరమ హంసక్రీయలు నేర్చుకొన్నాఁడు. ఎప్పుడూ గంజాయితాగుతూ ఊహురు తిరుగుతుంటాఁడు. ఎవరికైనను యేదైనా ఉపకారముచేస్తే తనకు గంజాయాకు శలవుకుతప్ప మఱి యేమిన్ని తీసుకొనేవాఁడుకాఁడు.” అని చెప్పినాఁడు. నాదగ్గఱ రెండుసూపాయలుండినవి. ఆవుణ్యాత్ముడికి అంతటి ఉపకారంచేసినవానికి వెయ్యిసూపాయలు యిచ్చినా ఋణము తీతదు. మేము పేదవాళ్లము. గంజాయి కని యారెండుసూపాయలై నాయిచ్చి దండముపెట్టవలెనని నేనులేచేలోపలనే వెళ్లిపోయినాఁడు. రెండోమనిషిచేత యివ్వబోతే తానుకనుకోవడంలేదన్నాఁడు. ఇంతమీరించెప్పడం యెందుకంటే, నామొగుడికి యిప్పుడు శూలనొప్పి శనిపోటుకలిగి మంచంలోపడి బాధపడుతూ లేవలేకున్నాడండి! ఆయనపాదములు పట్టుకొని నేమిఁకొంటే యేదయినా యిస్తాడని ఆయనవలెనే తిరుగుతుండేవాళ్లనంతా విచారించుకొంటూ గ్రామాలన్ని తిరుగుతున్నానండి! నిన్న అదిగో! ప్రక్కయూరిలో యొక మనిషి కనుపడినాఁడు. మీతోచెప్పినట్లే నానంగతులన్ని చెప్పినాను. నేనుచెప్పినగుఱుతు లెల్లాయని. “ఓహో! బొనాను. చూచినాను. నిన్న సాయంకాలము నాకొకబాధయుండగా చూచి మందిచ్చిపోయినాఁడు. యేమియు తీసికొనలేదు. నేనె బలవంతములేసి గంజాయికని యొక రూపాయ నిచ్చినాను. ఆప్రక్కయూరితట్టు వెళ్లినాఁడు. అక్కడికిపోతే చిక్కవచ్చు” నని చెప్పి ఈయూరు దారిచూపించినాఁడు. నిన్న ప్రొద్దు గూకునప్పటికి వచ్చినాను. రాత్రియంతా యొకచోట పడియుండి ప్రొద్దటినండి వీధివిధగా తిరుగుచున్నాను. కనుపడలేదు. మీరెవరైన చూచియంటిరేమోనని యడుగుటకే యిన్ని చెప్పినాను. సుమారు మూడై యేండ్లుండఁడు. గురిడు మొగము. చామనబాతుమనిషి, యెట్లు

మట్టి రంగుగడ్డలు కట్టుకొని యుంటాడు. మొగాన పచ్చబొట్టుపొడిచి యున్నది. మెడలో రాతిపూసలదండ బేసికొని యుంటాడు. ఆమనిమీ ని యీ ప్రక్కవచ్చినపుడు మీరుచూచియుంటే చెప్పండి మీకుపుణ్యం ఉంటుంది. పెదకి కనుకొంటాను. ఒకవేళ మీరు చూడకున్నట్టుయితే ఈతట్టు వచ్చినయెడల, యొక యాడగుతురు, ఈలాగాకష్టపడి పెదకు తున్నదనిచెప్పండి” అని యీ ప్రకారము చెప్పివెనుచున్నవారిని బతి మాలు కొనును వారు “అటువంటివాఁ డిచ్చటికిరా లేదు. మేముచూ డలేదు. వచ్చినయెడల యాలాగే చెప్పెదము పో” న్నుని పలుకుదురు. అది వెల్లిపోవును

మఱి కొంతసేపటి కాయాడుమనిషి చెప్పిన గుఱుతులు సరిగా గలిగిన మగవాఁ డొకఁడు సంకకు సంచి నొకదానిని తగిలించుకొని యావీధిలోవచ్చును. ముందువచ్చిన యాడుది వానిని గురించిన చూత్ర మచ్చటచ్చట చెప్పిపోవుచున్నందున, నెవరైనను వానిని చూచిన వారు పిలిచి “పాపము! కన్నాక యాడుమనిషి పెదకుచున్నది. ఇంతకు కొంచెము ముందుగా యావీధికివచ్చి విచారించి బిచ్చమడుగుకొని పోయినది, దానికిని దాని బిడ్డకును నీవు మందునిచ్చి వారికి కలిగియుండిన బాధలు మూడుపూటలలో నివారిణయగునట్లు చేసినావట.” అనిచెప్పి “అది చెప్పిపోయిన మాటలు వాస్తవమేనా?” యని యాడు గుదురు. ఆమనుష్యుఁడు తలయూచి “బ్రాహ్మ! నిజమే!” యనును. ఇంతలో నలుగు రైదుగురు చేరుదురు. వారిలో నొకఁడు “నాకొక బాధయున్నది. ఏదైనను మందునిచ్చెదవా?” యనియడుగును. “ఆలాగే! యిచ్చెద”నని యొకరివాకిట యరుగుపై సంచి ముందుబెట్టుకొని కూర్చుండి వ్యాధిచిహ్నములనడుగును. అతఁడు తనకుకలిగిన బాధయు, నెప్పటినుండి కలిగియుండునదియుం జెప్పును. ఆవై ద్యుడు తలయూచి “ఫరవాలేదు నేనింత గురుప్రసాదంయిచ్చెదను. పద్ధతుని కటాక్షం మూడుపూటలలో మీకు బెగ్గైపోతుంది. భయములేదు. గురునాథుని దయయుంటే అన్నిరోగములునిర్మూలమైపోతాయి నేనుయిచ్చునది గోనాయుచుట్కామందు. మీకుదొరికేదికాదు. నాపద్ధతునియాజ్ఞ లేనందున మందుకుగా నేనేమియు పుచ్చుకొనడములేదు. ఇంతజనులకు ఉపకారం చేయమని గురునాథుఁడు చెప్పినాఁడు. మందుకు ఖరీదులేదు

కొనేయెడల నేనిచ్చుదానికే యాబై రూపాయలుగను. మీకుగురునాథు
 నకు నమ్మతంగా, ఊరకనేయిస్తాను. గురుప్రసాదం (గంబాయి) నీను
 కొనుటకు నాకేదై నాయివ్వండి. ఈమందు వ్యము గిశ్యము లేదు. అన్ని
 యుతినవచ్చును. అన్నివసలు చేయవచ్చును.” అని చెప్పును. మందు
 తీసుకొనఁదలచిన ముగ్ధుడు “మంచిది. ఆలాగే! మందుయిమ్ము”
 అనును. వాడు నుంచుండి చిన్నసీసాలు రెండుమూడుతీసి, యందలి
 తెల్లగను, యెఱ్ఱగను, నల్లగను, నుండెడి మూడురంగులధన్యములను
 మూడింటినుండియు, కొంచె కొంచె మొక కాకితపునుకలో వేసి
 కలిపి “నిధ్యగుప్రసాదం” అని యెట్లయుగమిడిచి యాడిగినవాని కొనఁగి
 “ఇది మూడుపూటలమందు ప్రకటననును నిదయముచే స్వల్ప
 మూడింట నొకభాగముచేసి తీసికొవలెను మూడుదినములుచేయిండి
 గురుకటాక్షం మీద్రదేహం బంగారం అయిపోతుంది” యనిచెప్పును
 మందుక్రయంకొరనందుకు సంతోషించి, తీసుకొనినవాడు గంబాయి
 కిగా వానికొకరూపాయకు తక్కువలేకుండాయిచ్చి, యచటనుండెడి
 తక్కినవానితో “గోసాయిక్రియలు తప్పక మేలుచేయును. ఇవిదొర
 కడం చాలాకష్టము. ఏమందులవలననుం గుదురనివాడ్యము లొకపూ
 టలో గోసాయిమందులవలన నివర్తయగును ఈమధ్య మా మేనత్త
 కొమారునకు బలమైన యొకవ్యాధి సంభవించి యెన్నోమందులుచే
 యిందితిన్నాడు. యెంతో డబ్బు కర్చుపెట్టినాడు. వైద్యులకు లెక్క
 యేలేదు. ఏమియుప్రయోజనము లేకపోయినది. ఒకనాఁ డిట్లు యొక
 బైరాగివచ్చి గంబాయి కేమైనా యివ్వమనియు, పరమహంసక్రియ
 నిచ్చదననియచెప్పగా వానిమాటలు యెవ్వరును నమ్మలేదు. కోగిగా
 యన్నవాడు “వ్యాధివచ్చినవాడును, వెట్టివాడును నొక్కటియే!”
 యన్నట్లు “ఏపుట్టలో యేపాముగలదో యెవ్వరెయ్యగదు”రనియెంచి
 యొకరూపాయి నిచ్చి వానియొద్ద చిటికెడుధన్యముతీసుకొని తిన్నాఁ
 డు. ఆయాశ్చర్యము నేమనిచెప్పవచ్చును? రెండుపూటలకే వ్యాధి
 మాయమైపోయినది. అందఱును నపుడానందించి యాబై రాగిని పెదకి
 నారుగాని యతఁడు కనుపడలేదు. కాబట్టి యిట్టివారిమందులవలన
 తప్పక గుణముకలుగును” అచెప్పును. అంతట లోకములో ప్రతివానికిని,
 యెన్నో యొకసంకటము కలిగియేయొండునుగదా! వాడువాడును, కడు

పులోమంటయనియు, నొప్పియనియు, జీర్ణశక్తిలేదనియు, నిట్లే తమకు తమకు కలిగినరోగములు చెప్పదురు. వాడు వారివారికిని తనయొద్ద నుండెడి భస్మములనుకొందఱికి కలిపియు, కొందఱికి కలుపకయు, నిట్లు మార్పులతోయిచ్చి గంజాయికిగా ప్రతివానియొద్దను డబ్బునీసుకొని సీసాలుసంచిలో వేసి భుజమునకు తగిలించుకొని “జేగురునాథా! భగవాన్! జేసిద్ధురస్వామి!” యనిపలుకుచు లేచి యటనుండి కదలిపోవును. మందుతీసుకొనినవాడు వాడుచెప్పిపోయిన వద్దప్రవేశారముగా పుచ్చుకొని యందుచే ప్రయోజనములేకపోయినంతట వానిమాటలునమ్ని గంజాయికని డబ్బునమర్పించి వాడిచ్చినపొడి తీసుకొనిన తమ యవి వేకమునుగూర్చి చింతింపుదురు, వాడిచ్చినభస్మములు, నామగోవు యొక్కయు యిటుకయొక్కయు, బొగ్గుయొక్కయు, మెత్తగాచేసినీసాలలోనాసియుండిన పొడులేగాని మతేనియునుగాదు. వానికిముందు వచ్చినయాడుదియు వాడును భార్యభర్తలేగాని యన్యులుగారు. ఆయువతి ముందుగా నచ్చటచ్చట నటులచెప్పిపోవుచుండును. వెనుక మగవాడు సంచితోబై రాగివలెవచ్చును. ఆయాడుదానిమాటలువినిన వారునమ్ని వానియొద్ద మందుతీసుకొని గంజాయికొనుటకుగా ననెడి నెసముతో వాడడిగినట్లు డబ్బునిచ్చి కడవట తాము నెట్టివెంగళప్పలగుదురు. ఆమోనగాడు యీతెఱగున డబ్బుసంపాదించి సాయంకాలమున తామేర్పటచుకొనిన సాంకేతికస్థలములో భార్యనుకలుసుకొని మహాదుత్సాహముతో సారాయిదుకాణమునకపోయి తాను సంపాదించిన డబ్బునుచెల్లగట్టి కావలసినంతత్రాగి ముసాఫరుకానాలోనో, చావడిలోనోపోయి శియనించి పరమానంద మనుభవించుచుండును. జనులారా! చూచితిరా! బిచ్చగాండ్లు చేయుమోనము.

గీ. మూడుపూటలలోరోగ శ్రీ ములనుమాన్యు
వాడుగోసాయివాడె! యీ శ్రీ వంకననుచు
పెదకియాడుదిపోవగా శ్రీ వెనుకమగండు
వచ్చుదానొక్క బైరాగి శ్రీ వలె నెఱుంగుండు

దుబుదుక్కి వాండ్ర మోసము.

భరతఖండమున హీనజాతులని చెప్పుబడువారిలో దుబుదుక్కి వారు నొకతెగవారని చెప్పఁదగినవారు. ఈ తెగవారికి, గృహములు గాని, నివాసస్థానములుగాని, వ్యవసాయపు భూములుగాని యుండవు. కుటుంబసహితముగా, నూనూరునుందిరిగి బిచ్చమెత్తుకొని జీవించుచుండుదురు. ఆయా గ్రామములలోని చావళ్లలోగాని, సత్రములపెంబడిగాని వీరు రెండుమూడు కుటుంబము లొక్కజట్టివచ్చిదిగి, యాచుట్టుప్రక్కల గ్రామములలోతిరిగి భిక్షమెత్తుకొని వసతిగాయుండు వఱియొకయూరికి బోవుచుండుదురు. వీరికి భిక్షమెత్తుకొనుటయే జీవనముగాని, కాయస్త్రోతమునకు పూనుకొని యితర కార్యములేవియైనోనోనీ సంపాదించుకొననొల్లదు. వీరలుచేయవనియేనునగా, వేకువకాలముననేతేచి ముఖముగడుగుకొని గంజత్రాగి, మోమునకావిబొట్టుబెట్టి కుంకుమరేఖవీర్చి యైదాదరకముల గుడ్డలు మెలిచి పాగాచుట్టుకొని చొక్కాయితొడిగి తలగుడ్డకును చేతులకును రాగితాయతుబుగట్టుకొని, రెట్టలకు పలువిధముల కడియములుతొడిగి, యక్కడక్కడ యూచించి సంపాదించిన మంచివియుం జనినవియునైన వివిధరంగుల వస్త్రములను పాదములవరకును జీరాడుచుండునట్లు రెండు భుజములమీదను వేసుకొని యొకవంక పెద్దదగు కట్టనంచి దగిలించుకొని వీవున వులితోలుగాని, చిటుతతోలుగాని యొకదానిని వ్రేలగట్టుకొని, దుబుదుక్కియనువాద్యము చేతబట్టుకొని దానిని కడునేర్పుగావాయించుచు, గ్రామములో ప్రవేశించి “ఈవీధికి మంచికాలము రాబోవుచున్నది. మేలైనదినములురానున్నవి ఏకొఱంతయునుం గలుగదు మిక్కిలిసంతోషంకలుగును. మంచిలాభమువచ్చును. పలుకవే, యంబా! మేలైనవాక్కునీయవే! మహామాయీ! పలుకవే, కాళీ! పలుకవే! మంచిమాట చెప్పవే! ఆయీ! మళయాళశక్తి! ఉద్బండశక్తి! అంకాళభగవతీ! కుట్టిశాత్రాక! భద్రకాళీ! శుభమైనవాక్కునీయవే! తల్లీ!” యనియటచుచు, వీధులుతిరిగి యొకరింఁటికివచ్చి “అయ్యగారికి మంచికాలము వచ్చును. మంచిమద్యప్తము కలుగబోవుచున్నది. మేలైన శుభసమాచారము వ్రాసినబాబువచ్చును. అడుగో! ఆపిల్లవాడికి అదృష్టంసట్లు

తుంది. బొజ్జ పెరుగుతుంది. ఇనుపురు పెండ్లాలకు మగండు కాబోతాడు. సంసారము పాలుపొంగినట్లుగా పొంగుతుంది, మహాశక్తి, మహాయాశ దేవత మేలై నవలకు పలుకుతున్నది. అట్లు చెప్పవేయంబా! యటుల బలుకవేతిల్లి! అయ్యకుజయకాలము జయకాలము. ఒకరిమూలముగా తఁచనివలంపుగా కొంతడబ్బురాగలదు. మీకు పట్టియున్నవీడ వదలి పోతుంది, శనితోలంగిపోయినది. అదిగో! ఆమూలగాయుండేవాడు మీమీద విరోధం సాధించుచున్నాడు మిమ్ముచెఱచుటకు ప్రయత్నము జేయుచున్నాడు. మీకుపగవాడైన యాచండాలుడు. ఆపాపాఁగ్గుడు. ఇంకకూడినంతశీఘ్రములో “అయ్యా! యని కూలిపోగలడు. వానికిచెడ్డకాలం చేరువలోయున్నది. ఈచిన్నవాడు బలేమోసగాండ్రు ప్రతాడు డబ్బుగలవాడవుతాడు. ఆ యదృష్టం ముఖమున కనబడుతున్నది, అయినను, బలేరోసగాడు. కోపం ముక్కుమీదనే యుంటుంది, ఆదిశక్తి, దుర్గాంబ, మహామాయ కలిగినది కలిగినట్లు పలుకుచున్నది. మీపై పగఁబూనియుండే చండాలుడు, ఆదుర్భాగ్గుడు వానినోట మట్టివడుతుంది ఒకచిన్న పనిచేసినయెడల వాడు మట్టిలో కలిసిపోవును. ఇదో! ఈవైపుననుండి దుష్టపిశాచమొకటి రాత్రులు తిరుగుతున్నది. ఈయింటినమీపముగా రాకుండునట్లు దానివాత మన్నివేస్తాను. నేనొకమేలైన యువకారంచేస్తాను. మీపగవాడు పాడై పోవునట్లుచేస్తాను. అయ్యా! మీరు తొడిగివిడిచిన ప్రాతచొక్కాయ యొకటియివ్వండి చాలును. అదిగో! ఆయింటిస్వామిగారు యీపంచదయచేసినారు. వారుమహారాజులుగా ఉండవలెను. వారిని దేవుడురక్షించును. అమ్మగారు తొడిగివిడిచిన రవికయదిగో! దండెముమీద వేసియున్నది. అదిదయచెయ్యండి మీకుపట్టిన వీడవదలునట్లు నేనుమంచి కార్యముచేసిపోయెదను. మఱేమియునాకు మీరివ్వనక్కఱలేదు. మీరుపై నవేనుకొనియుండే వస్త్రమునుయివ్వండి. అదేచాలును. అమ్మగారూ! ఒకపడిబియ్యమును, మిరపకాయలును, చింతపండును, ఉప్పున్నూ, చేటలోతీసుకొనిరండి! నేను గొప్పపనిజేసియున్నాను. మరల మీ బియ్యమును మీరేతీసికొనిపొండు! నాక్కఱలేదు. అయ్యగారిచ్చే వస్త్రముచాలును. నెలదినములలో నేను మరలవస్తాను. అప్పుడు మహాయాశశక్తిగటాతుం మీకుకలిగితే, తిమ్మడికి యొకవస్త్రంయివ్వండి.

అమ్మా! తాయీ! మేలుచేయవే! తల్లీ! జగదాంబా! వీడతొలిగిం
చవే! యాదిశక్తీ! పరంజ్యోతి! బగళాముఖీ! అమ్మా! బియ్యంవేగం
తెన్నండి, మీపగవాడు నాశమైపోతాడు. మీకుపట్టిన శని తొలగి
పోతుంది. మంచీయదృష్టం పెట్టుతుంది" అనియిల్లుతోచినమాటలన్ని
యుంజెప్పును వానిమాటలన్నియు నట్టేరిగియు, వాడుధరించియున్న
కడియములు, తాయెతులు కుంకుమచేళ్ళు కాపుబొట్టునుంజూచి భ
మసియు తెలివి లేనిస్త్రీలా మాటలనునమ్మి, వానిమాటలలో నేదేనియు
నొకటితమకుటుంబ విషయమున సరిదాకినయెడల యదియాధారము
జేసికొని వాస్తవముగా డుబుడుక్కివాండ్లకు మళయాళశక్తిచిశ్చమై
యుండి భూతిభవిష్యద్వర్తమానములను చెప్పుచుండుననియు, వారియొ
ద్దగొప్పక్రియలుండుననియుదలంచి, తమవీడవదలించుకొనుటకై వాడు
చెప్పినట్లు బియ్యమును యితరవస్తువులుండెచ్చి వానిముందుపెట్టుదురు.
అటులయుంచగానే, వాడుతనయొద్ద వెండ్రుకత్రాళ్లుచుట్టి బంగ్లూ
సియెండఁబెట్టి తయారుచేసి సంచిలోపెట్టుకొనియున్నట్టి యెముకను
వెలికిదీసి, "ఇదిగో! ఇదియొకచండాలునియెముక. ఈపాపాత్ముడు నాశ
మైపోయినాడు. వీనినోటచుట్టివేసి మంత్రముతో కట్టుకట్టినాను. మీ
వీడవీనిమూలంగా వీడిపోతుంది. ఈదుర్మార్గుడనుభవిస్తాడు" అని
చెప్పియాయెముకను వారు తెచ్చిన బియ్యముమీఁదుపెట్టి "అంబా!
పగవాని మట్టిలోగలుపవే! మళయాళశక్తీ! నాశముఁజేయవే!" యని
పాడి తానుంచిన యెముకపై నుమిసినట్లుగా యాబియ్యమున, కాటి
తుప్పుతుప్పుననుమ్మినైచి, పండ్లుగొఱుకుచు, గ్రుడ్లురిమి యెముకను
చూచుచు "ఒరే! చండాలుడా! తొలగిపో! తొలగిపో! ఇంకనీవీ
యింటివంక తలయెత్తిచూడవద్దు. చూచితీవా? మళయాళశక్తి నిన్ను
మట్టిపాలుచేస్తుంది. శీఘ్రముగా, వేగిరముగా, ఓరిపాపాత్ముడా! తొ
లగిపో! తొలగిపో" అని వలుకుచు, యెముకనుపట్టుకొని చేటలోనిబియ్య
మునకు మూడుసార్లుచుట్టి, మరల బియ్యపైనుంచి మూడుసార్లు
ముండ్లటివలెయుమిసి, యంతటయెముకను సంచిలోపెట్టుకొని, "అమ్మా!
నేటితో మీవీడవదలిపోయింది. మీకు పగవాడుగాయుండే పాపా
త్ముడు మట్టిపాలైపోతాడు. ఇంక భయములేదు. మళయాళతాయి
మీకు నాశముగా ఉంటుంది. మంచీయదృష్టం కలుగుతుంది. అమ్మ

గారూ! ఇదిగో! మీరు తెచ్చిన బియ్యము వస్తువులతో తీసుకొనిపోండి” అని చెప్పెను. ఎదటనుండి, వాడు మనుష్యుని యెముకయని చెప్పి దాని తో దిగదుడిచి మీదయుంచబడినదియు, మాటిమాటికి నెంగిలి యుమిసినదియు, వీడతొలఁగుటకై పెట్టినదియునైన యా బియ్యమును, వస్తువులను నుట్టుటకునయితము సమ్మతించక వివేకహీనులైన యా యాడంగులు భయపడుచుండి “మాకక్కఱలేదు. వస్తువులును బియ్యమును నీవేతీసికొను” మని చెప్పుదురు. అటుల వారుచెప్పెదరనుటయుండేవాఁడెఱిగియుండును. గాన, వానినితీసి తననంచితో బోసుకొని, తానాపనిని చేసినందుకై మంచిదిగాయొక యంగవస్త్రమును, దానికి వడ్డిగా యొకరవికయుం బుచ్చుకొని వెడలిపోవును. ఈమాయకాండైన “డుబుడుక్కివాండ్రు నంతానములేనివారికి బిడ్డలుకలుగుటకుక్రియలుకట్టె” మనిచెప్పి, మూడువర్ణముల నూలుకండెలు తెప్పించి తమనంచితో పెట్టుకొనియున్న యెండినవేటొకటితీసి యంగుళముపొడవుత్రుంచి దానికొనూలుచుట్టి, “సాంబ్రాణిపొగవేసి రెట్టకుకట్టుకొను”డని యిచ్చి, యొంటి, యర, రొక్కముగాని, బియ్యముగాని, వస్త్రముగాని సమయానుసారముగా నొడవుకొని పోవుటయుంగలదు. ఇట్లుసంపాదించినగుడ్డలును, బియ్యమును, తమకంటె పేదవారైన జనులకు విక్రయింతురు. ఇటువంటివారియొద్ద డబ్బుకూడా యుండునని లోకులుచెప్పెదరు. అదియెంతవరకునిజమో దేవునకేయెరుక. ఇవి మగవారుచేయు పనులు, ఇంకవీరిలోస్త్రీలు చినిగినవస్త్రములను కుట్టియిచ్చెదమని నూది యుదారమునుగొని యింటింటికింబోయి యడుగుదురు. మనయిండ్లలో తమవస్త్రమును కట్టుకొనజాలని సోమరులైనస్త్రీలు, గుడ్డలు కుట్టుటకు వారిచే యిచ్చినయెడల కట్టుచున్నట్లేయుండి యింటివారేదైన పని గలిగితోపలపోయిన, సమయమునుచూచి కుట్టుచున్నగుడ్డలోమూరెడు చించిదాచుకొని మిగతనుకుట్టి మడిచియిచ్చి కూలి తీసుకొనిపోవుదురు. సమయముదొరికెనా? మొత్తముగా యిచ్చినగుడ్డల నట్లేయెత్తుకొని ప్లాటిపోవు వారునుంగలరు. తరువాతయింటివారు బబలబలాడ వలసినదే! వారినికనిపట్టుటకు సాధ్యముకానేకాదు. వెదకఁబూనినచో వృథా ప్రయాసముతప్ప లాభములేదు. ఈజాతబిచ్చుగాండ్రులనే తిరిగినంపా

దించుకొని జీవనముచేయదుగుగాని స్థిరముగా నొకచోట నివాసము నేర్పజుచుకొని యుండెడివారుకారు.

గీ. మాయడుబుక్కివారల శ్రీ మాటలెల్ల
సత్యమగునని నమ్మగా శ్రీ జనదుజనులు
మనలంగికురించి యేదేని శ్రీ గొనుటకాటకు
పాకుదురు సర్వవిషయముల్ శ్రీ దెలిసినట్లు.

వీధి భాగవతగాండ్ర మోసము.

వేషములుకట్టుకొని యాటలాడువారికి భాగవతగాండ్రనిపేరు. వీరి కొంచెకొంచెము భూమిపుట్రపెట్టుకొని వ్యవసాయముజేసికొనుచుతః సయంతరమునకుఁ దగినట్లు యిల్లువాకిలి నేద్యమునకు కావలసిన పళ్లువులుంగలిగి పరిపాటిగా జీవనసదుపాయము గలవారై యుందురు. ప్లవసాయము జరిగింపవలసిన కాలమున యాపనులు జరిగించుకొనుచుండి, తీరుబడిగాయుండుకాలములో పదుగురు పదునైదుగురు జతగూడి వేళముగట్టి యాటలాడి డబ్బు సంపాదించుకొనుటకై యూళ్ళున నయూజుమై పోదురు సాధారణముగా యిటువంటి మేళములలో, త్రాగుబోతులును, చదువు తెలియనివారను, స్వేచ్ఛజాతుల వారును, శరీరకష్టముచేసి సంపాదించుకొని సోమరులును ముఖ్యముగాచేరుదురు. ఇట్టివారలగు నాటకగాండ్రకూటమునకే భాగవతమేళమనిపేరు. వీరలేదేనియొక గ్రామమునకుఁబోయి, యందలి పెద్దమనుష్యులను ప్రార్థించి యాటకుగా తాంబూలమునుపుచ్చుకొందురు. ఆటకుగా నిర్ణయింపఁబడినదిసముకొంచెము యెడముగాయుండినయెడల మఱికొన్ని గ్రామములకుపోయి యక్కడక్కడ గ్రామస్థులను ప్రార్థించి కేళిక తాంబూలములంగొని, ఏ గ్రామములో ముందుగాజరుగునట్లే యా గ్రామమునకు తామెంతదూరముననుండినను నాటి సాయంకాలమునకు వచ్చిచేరుదురు. ఆదినము గ్రామస్థులే వీరికి మూడుపూటలును భోజనము పెట్టవలయును నీరుతమయిండ్లలోనుండునపుడు పుల్లనీళ్లును, గంజినీళ్లును ద్రాగుటతప్పయిదువైస భోజనమెఱుంగరు. కావున తామాటలాడవచ్చిన గ్రామములో, తమ కన్నము పెట్టెడివారి కొంపలు కూల్చివేయుదురు చెప్పింపిన

దేవు? ఒక్కొక్కడు రెండుసేదల బియ్యపుటన్నముతోగాని సంతృప్తి నొండడు. “ఆకలిగొడ్డున కనపచేనుదొరకిన” దన్నట్లు మితము తెలియక భుజింతురు. గ్రామస్థులకష్టము భోజనము పెట్టుటతో తీటునదికాదు. ఆటపండిరి వేయించువలయును. వేషమునకు తగినట్లుమంచివస్త్రములు సంపాదించి యివ్వవలయును. వీరియొద్ద కట్టుబట్టతప్ప వేటుగుడ్డలుండవు. వేషముసామానులు, జెముడుకొయ్యలు, పొనికకొయ్యలు మొదలైనవానితో తయారుచేసి, యద్దపుముక్కలు, కాకిబంగారము, నతికియుండును. కొందఱుభాగవతులు కేళికనాడు తత్పూర్వ ముక్కడక్కడ తమకు గ్రామస్థులు బహుమానముగా యిచ్చినబట్టలుగాని, చాకలివాడినడిగి తెచ్చుకొన్నవానినిగానికట్టి వేషము వేయుటయుంగలదు ఇంక యాటక్రమచున్ననో, మొట్టమొదట చోపుదారివాని వేషముతో నొకండువచ్చును. వానిసంభాషణయంతయు హాస్యముగాయుండును. అట్టియాభాసకరమైన యనహ్యాపు మాటలువిని జనులు మహాదానందమునుఁ జెందుదురు. అంతటయిగురులు తెరఁజెట్టుకొందురు. తెరకువెనుక మహాదాడంబరముతో, సుంకరకొండడి వేషమువచ్చి నిలిచి గంతులు వేసిపాడుచు, వెలుపటికివచ్చుటకులోపల రెండఁముడుసారులు తెఱవంచునట్లుచేసి తనముఖము జనులకు కనఁబడునట్లుచేసి మరలతెఱయెత్తించును. కడపటిసారి తెరగుడ్డ సర్థభాగమువంచుదురు. అప్పుడు హాస్యగాఁడు తానుసిద్ధముగా యుంచుకొనియున్న అంకాయబుట్టిలో నుండు గుగ్గిలపుపొడి పిడికిలినిండుగాగొని యిరువంకలచాకళ్లుబట్టుకొని యున్నదివ్విటీలనొకటిగా చేచ్చునట్లుచేసి వేషగానిముఖమున కెదురుగా యాగుగ్గిలపుపొడిని దివ్విటీలమంటపైఁజల్లును. అదిభగ్గుభగ్గున మంటలెగయగానే, తెరతీసివేయఁబడును. అంతట పెద్దపెద్ద కూతలువేయుచు వేయుచుఎగిరిగంతులువేయుచు, వేషగాఁడు సభలోవ్రత్యక్షమగును. ఓదేవుడా! ఓయబ్బా! ఓతండీ! ఆహవమేమియావము? ఎక్కడిగాంభీర్యము ఏమనవచ్చును? ఎగిరికుండెనవలెనిలిచి గ్రుడ్డుగిరిగిరద్రిష్టుచు, ఉరిమిచూచుచు, చేతిలోకొయ్యక తినిపట్టుకొని శక్తిగుడిముందు నిలిపియుండ్చుభేతాళశిలావిగ్రహము వలెచూచుటకు భయంకరముగానుండును. అంతటిచక్కని సుంకరికొండడి వేషగాఁడు సభావమస్కారము చేసి పాడుటకారంభించును. ఇంక చెప్పవలసినదియేలేదు. మెడయు

శదుమును, ప్రక్కలును చేతులును, కాళ్లునునొక్కొకటి మొక్కొకవం
కకులాగుకొనినపుడు. ఆఘోరమును వ్రాయుటకుసాధ్యమేకావేరదు.
కండ్లారచూచియే తెలుసుకొనవలయును. కంఠస్వకమున్నో పాటకు
ప్రారంభించగానే, తమజాతిలోని దానికూతులుగా భ్రమించిచాళి
యింటచుండు గాడిదలు పిండ్రపెట్టదొడగును. నిదురబోవుచున్న
బిడ్డలు కలవరపడి మేలుకొని యెప్పులకారంభింతురు. ఇట్లుకుప్పిగంగు
లతో, గాడ్లభంజనముతో కొంతయ్యకొంత తడవాడికంతట, ప్రి
వేషములయ్యుట. ఆటపాటలును గొప్పతనమును భుజవ వేషములకన్న
ను, స్త్రీవేషములకేమిగలదు. ఈవేషగాండ్రు తామకాటనగానిసపు
డు పాడుచునినచోయెచివాడవలననయ్యెడికనిగాదు. అమగుతాళం వేయ
కున్న కోలయండి మాటయేవేషలదు. వేషగాడు సభచుట్టివచ్చునపు
డంతయు దిద్దిబిల్లిగుంకలంబట్టుకొని చాళివాండ్రును, ప్రిమేళం
తాళగాడు మృదంగము వాయింపువాడు మొదలగువారు తమతమ
పనులుచేయుచుకూడా తిగుగుచుండవలయును. అప్పుడుపురుషవేషమును
కూడాచేరి యాడుచుతిరుగుటయు, తనవేషమునకు తగిగట్లుపాడి చూప
రులకు తృప్తికొలుపుటకుగా చేసెనుండుకొయ్యకత్తితో దిద్దిబిల్లికొట్టి
రవలురాలుసట్లు చేయుటకలదు. యిటుచేయుటలో కొన్నిచోట్లయందు
గుడ్డుకాలి వివక్షకూడా సంభవించినవంట. ఇట్లనీరు వేయుగంతుల
కును, పాటలకును, నంతోపించి గ్రానస్థులుమెచ్చుకొని వాని యవస్థ
రపునోటితో సభలోతమపేరుచెప్పి పొగడుచుండగా జనులువిని తమ్ము
మెచ్చుకొనవలయునని యెంచి వేషగానిబిలిచి రెండణాలు, నాలు
గణాలు పొగడింపుకూలని యెనంగుదుగు. వాడూ కూలదేసికొని
పాటనిలిపి, యల్లిబిల్లిగాదిరిగి (అహో! శుభోజయం-వసునగా-శ్రీమన్న
హారాబాధిరాజులైన, దయావంతులైన, ధర్మమూర్తులైన, మహా
యోగ్యులైన, ఫలానిపేరుగలవారు, పుత్రపాత్రులతోడను, ధనధాన్య
భోగములతోడను, నిత్యసంతోషముకలిగి, దీప్తాయురారోగ్యములు
గలిగి యాచంద్రార్కస్థాయిగా వర్ధిల్లవలయును. వారుభాగవతులయం
దు కనుగొంచి సభలో వేషగానికి బహుమానముగాయిచ్చిన గట్టివెండి
రూపాయలువదింటిని పుచ్చుకొంటిమి ఇదికోటిరూపాయలుగా భగవ
దర్పణంభగవదర్పణం" అని పొగడును. పొగడింపుపాటయని ప్రత్యేక

ముగా పాడుటయుం గలదు. ఈలాగున బహుమతిగా యివ్వఁబడిన డబ్బు నందరు నొకటిగాచేర్చి సమముగా భాగములుపంచుకొని, యాట కై యివ్వఁబడినకట్నము రూపాయలున్న విభజించి తీసుకొనిపోయి రేయింబగళ్ళు విధివిరామము లేక, సారాయిగాని కల్లుగాని త్రాగి యొడ ల్లేఱుంగక పొరలాడుచుండుదురు. కొన్నియూళ్లలో వీరికి ప్రతిసంవత్సరము నొకటియో రెండో యాటలాడి కట్నముతీసికొని పోయెడి మూ మూలుహక్కునయితము కలిగియుండుదురు. ఏదైనను సందర్భమువలన మామూలుగ్రామములలోయెందైనను సేసంవత్సరముగాని, యాట జరుగకపోయినపుడా, గ్రామమున కలహముగాని, ఏదోయొకవిపత్తుగాని సంభవించెనేని, ఆయూరివారి భయము చెప్పితీరదు “మనగ్రామములో మామూలుగా జరుగుచుండిన కేళికను నిలిపినందున, దేవుడికి కోపముకలిగినది. సంకటములు సంభవించినవి. ఇంకనిలుపకూడ”దని యపుడేయందఱునుచేరి యాలోజించి గ్రామంలో చందాలు వసూలు చేసి, కేళికనాడించుటకు ప్రయత్నముఁజేయుదురు.

సాధారణముగా పల్లెటూళ్లలో యిటువంటి వ్యర్థమైన యవివేకవంతు లెందఱోగలరు. వీరివలె నిరుపయోగకార్యములకు డబ్బువెచ్చు పెట్టెడివారు మఱి యెవ్వరునుండరు ఈమఱిహీనులు తాము చేయుపనులు మిక్కిలి గౌరవము గలిగించుననియు తామెంతయు సమర్థులనియుం దలంపుచుండుదురు. మన దేశవాసుల కిటువంటి యవివేకము తొలంగినపుడుగాని దేశము మంచిస్థితికిరాజాలదు. కటకటా! ఈపాడు త్రాగుబోతురోత వేషగాండ్ర యాటలు మెచ్చుకొని డబ్బుదారబోసెదరే కాని, యాడబ్బు నేదైన సత్కార్యములకు వినియోగించకూడదా? అటులచేసినచో వీరిమర్యాదకు లోపమువచ్చుననియు దేవుడు తమ్ము శిక్షించుననియుం దలంచుచుండెదరు కాఁబోలు.

గీ. లర్హమనియఁ గాదనియెంచ १ కాటగాండ్ర
కర్థమొనఁగిన ఫలము నుం २ త్రైసంగలదె?
ఆవగను దుర్వ్రాయంబు జే ३ యంగనేల?
మంచివనులకుదానివె ४ చ్చించరాదా?

బట్టల దొంగలించు కొనెడివాని మోసము.

దొంగలించుటయం దాటితేతిన వాండ్రైన మోసగాండ్లు చేయుట గొట్టనగా బిచ్చమునకు వచ్చినవారివలెనడుగుచు యింటిన డనలోనికివచ్చును. ఇంటివా రేదేనియుం బనిగాయుండి నమ్ము గనునిం పకున్నయెడల నట్లునిలువజూచి తమకు కనుపడిన వస్త్రముంగొని చల్ల గా జాతిపోవుదురు. గుడ్డలేకాక యూసమయమున పాత్రవేస్తే సరిగ్గి నచో యరియం గృహస్థులము గావలసినదే! మఱి కొంగులు, ఇంటి వారు గాలిగొలుపు కిక్కిరియించి పెట్టియుండినపుడుగూచి మెల్లగా నిడులైన వెదుగునుం గొనిపోయి, మంచముమీదగూని దండెమున గాని వేసియుండగుడ్డలను కడులొడుగుముతో తీసి చంకఁబెట్టుకొని జరుగుదురు ఎవరేనియుం బలైకొన్నవారలు సంకుప్తులుగా నుండు వారి యింటికి వచ్చియుండి చెన్నవట్టలను దొంగలమోస మొందుగక, ధోవతిగాని, చీరగాని, వెంటల నారగట్టియున్నయెడల చూచి పక్కా కేపుమూరి యెవరును బయట లేని నబియుమునగాని విచ్చివీధిలోవిచ్చు చుం బోవుచుండెడివారికి సుదేహము కలుగకుండరాగున. “చీచీ! ఈ యండువాండ్ర కన్నిసారులుచెప్పినను కొంచమైనను బుద్ధిలేదు. నాణెమును నాగరికతయు మించిపోయినది. గవ్వను మెండై నది. ఇప్పి నమాటను లేకమైననువినను. వీధిలో గుడ్డను యెండగట్టినమాటయే జ్ఞాపకము లేదుకాబోలు యెండినతోడ చూచుచుండి విచ్చుకొని పోరాదేమో! అంతకంటె చేసెడినియేమి? ఒకసారి దానినెవరైనం గొని పోయిరేని పిన్నుట బుద్ధివచ్చును. అపుడుగాని జ్ఞాపకము కలిగి యుండదు. ఇటువంటి వారలు సంసారమెట్లుచేసెదరో తెలిసినదికాదు.” అని న్య తగానివలె మహాకోపముతో దానిని బిరబిరవిచ్చి చుట్టి యటునిటుంజూచి సంకఁబెట్టుకొని మాయమగును. పిన్నుట చెప్పెడి దేమికలదు? గుడ్డనారగట్టినవా రదియెండినదేమోయని చూచి విచ్చు కొని పోవుటకువచ్చి దానినిగానక రోదనగానమునకు ప్రారంభించి శోక వరాలిరాగ మాలాపనఁ జేయవలసినదే! ఇటువంటి కేపుమూరివాండ్రు, జోగులవలెను, నన్యాసులవలెను, దానరులవలెను? డబ్బుకుక్కివాండ్ర వలెను, మఱియు పనేకవిధములైన మాయవేషములతో బిచ్చమున

కు వచ్చినవారివలె యింటింటికీజోయి, యచ్చటచ్చటయిండ్లలోని సందర్భములును, వస్తువులుండు స్థానములును, మార్గములును, కడునేర్పుతో కనుగొనిపోయి, రాత్రికాలములలో తాము గుఱుతు పెట్టుకొని పోయిన యింటికీవచ్చి దొరకిన వస్తువులను సంగ్రహించుకొని దారిఁ బట్టదురు ఆహా! వీరి నేర్పు నెంతిమెచ్చినను మెచ్చుకొనవచ్చును. లోకములోగల జీవకోటిలో యెక్కడక్కడ మొకమానవజాతికే కలుగుచున్నది. ఎందువలన? వీరుచేయు దుష్కార్యములును మోసమునే కారణముగాని వేఱుగాదు. ఇటుల చెడుకార్యములు చేయక నత్ప్రసర్తనము కలిగియుండెడి సజ్జనులకు భగవంతుఁడు సహాయముఁ జేయక మానఁడు.

ఆ. తలుపుఁ దెఱచియింట ర తామెఱుంగనివారి

నింటికడవదాట ర నిచ్చుటయును

చెఱుపులోనఁజొచ్చి ర చేతఁ జిక్కినవాని

నవపారిండుఁజూతు ర రదనెఱింగి.

మాయనన్యాసుల మోసము.

మోసగాండ్రీద్దరు మాగ్గురుచేరి యొకఁడు కావి లంగోటా పెట్టుకొని మట్టిపావుతో నంటించిన మాయజడలుదాల్చి యినుపనీరు కాఱుఁ బట్టుకొని గొప్పయోగివలెను, తక్కిన యిరువురును శిష్యులవలెను వేషములుధరించి, వట్టణములకు కొంత దూరముగాపోయి మార్గము వెంబడి యొకచెట్టునీడను కూర్చుండి యుండుదురు. గ్రహచారముచాలక యాదారిని పోవుచుండువారిలో నెవఁడై నంబల్లెటూరివాఁడు కొంచెము మంచి యాసామిగాకనుపడెనా? వానికి టోపీవేసివంపుటకు ప్రయత్నింతురు. ఎట్లినన, గురువుగాయుండునన్యాసి యాదారినిబోయెడు మనుష్యుఁడు సమీపించగానే వానినిపిలిచి “పుణ్యాత్ముడా! బకపైసాయిచ్చెదనా? చాలును. బంగిత్రాగు చిలిమిగొట్టము తీసుకొనవలయు” ననియడుగును. ఆగ్రామవాసి యంతటిదై స్వముగా నడిగినందున కనికరించి “స్వామీ! ఆలాగేయిచ్చెద. ఇదిగోతీసికొనుఁ”డని తనచొక్కా జేచినుండితీసి యొకకాలణా యివ్వఁజోవును. కాని సన్యాసితీసుకొన నొల్లఁడు. గ్రామవాసినిచూచినవ్వి “నీవు చాలానుంచివాఁడవుగాయు

న్నావు. ఏమిచెప్పెదవోయని యడిగినాను. నాకవశ్యములేదు పొమ్ము పో” మన్నిపలుకును. గ్రామవాసి యతనిమాటలువిని తనలో “ఔరా! పోవుచున్నవానిచిలిచి యడిగియివ్వబోయిన వలదనుచున్నాఁడు. అడుగవేల?” యనితలంచుచు దారిబట్టి నాలుగడుగులు పెట్టుటకులోపలనే యాసన్యాసి యేమో యోజించినవానివలె సభినయించి మరలయూనుమ్యునిచిలిచి “పుణ్యాత్ముఁడా! యోగ్యుఁడవుగా కనబడుచున్నావు. సాధువునకు రెండణాలుగంజాయికివ్వకూడదా?” యనియడుగును. అపుడు వెంబడిసిలిచియున్న శిష్యులలో నొకఁడాయనుమ్యునిఁజూచి యిమ్మని సైఁగఁజేయును. గ్రామవాసి, “కాలణాచాలదని కఁబోలు వలదనెను. పాపము! రెండణాలునునిచ్చెదను.” అనితలంచి తటాలునజేబులో చేయిబెట్టితీసి యోగిచేతఁ బెట్టబోవుచు. కొట్టవచ్చినపుడు వెంటచి వెనుకకుఁ బోవువానివలె యాసన్యాసివెనుకకుబోయి “ఎందువలదు. నీడబ్బునీవేయుంచుకొనుము. నాకక్కఱలేదు. నీమనస్సుకోధించుటకుఁ దలంచి యడిగినాను. అంతమాత్రమేగాని ఇది నాకేమిచేయుటకు? ఇంకనీవుపొమ్ము. కోపములేనివాఁడవు. మంచివాఁడవు. నీకుభగవంతుఁడు సాయమగుఁగాక” యనిపలుకును. ఆసంసారి సన్యాసియొక్క మాటలకు మఱియునాశ్చర్యముఁజెంది తనలో “ఇదేమివంత? ఇతఁడు రెండుమారులును మొదటనడిగి వెనుకవలదనెను? నిజముగా వేడుకగా నేనేమిచెప్పెదనో చూతమని యడిగినాఁడనియే తోచుచున్నది” యని తలంచుకొనుచు పోవనారంభించును. నూరుగజములు పోయినంతట, సన్యాసి యతనిని మరలబిలుచును. సంసారియదటనే నిలుచుకొని తిరిగి చూచి “ఇకఁడుమాటిమాటికినిం బిలుచుచు నాప్రయాణమునకుభంగముచేయుచున్నాఁడు. అడిగినట్లు యివ్వఁబోయినను తీసుకొనుటలేదు. ఏలనో మరలబిలుచుచున్నాఁడు” అని యిందుకయాలొబించి మరలి యతనియొద్దకువచ్చును. ఆయోగి నవ్వుమొగముతో సంసారినిచూచి “గుణవంతుఁడా! ఈసదానందునకు నీవేలధరించియున్న యుంగిరము నిచ్చుటకు నమ్మితింపుదువా? ఇచ్చెదవా?” యనియడుగును. ఉంగరము చాలావెలగలదగుటచే సంసారి దానినిచ్చుటకు కొంచెముసంకోచించును. ఈసారిశిష్యులిరువురును వెనుకనుండి ఇచ్చివేయుము భయపడవలదని హస్తములతోడను. నేత్రములతోడను సైఁగఁజేయుదును. నల్ల

సారిసంశయించుచుండుటను యాయోగసన్యాసిచూచి “నాయనా! ఏమీ? సందేహించెదవా? ఇంతలోనే చిత్తశుద్ధికోలంగిపోయినదా? సరే! ఆలాగైనచో, “ఇచ్చుటకు సమ్మతముగానుండలేదనిచెప్పి వెడలి పొమ్ము చాలును. నీవటులచెప్పటయే మాకుసంతోషము. దేవునకు నీయందనుగ్రహము కలుగలేదనుట తెలిసికొనియెదను” అనును. మరల శిష్యులుత్వరితముగాయిమ్ము. ఫగవాలేదని నైఁగజేయుదురు. బుద్ధిహీనుడైన యావల్లెటూరివాడు “ఇంతకుపూర్వమువలెనే మనశ్శుద్ధిం దెలిసికొనుటకే యిటులనడుగుచున్నాడు. ఈసన్యాసి నిరపేక్షుడుగా కనుకట్టుచున్నాడు. ఉంగరమునిచ్చినను యితఁడుతీసుకొననొల్లడు. మరలనిచ్చుటనిశ్చయము. అడిగినవ్రకారం సందేహమువీడియిచ్చెదను. పిన్నుట నేటుల నేమేమిచెప్పనో చూశము” అని యెంచి తటాలున వెల పొడుగైన తనయుంగరమునుతీసి సన్యాసిచేతఁబెట్టును. అతఁడుముందు డబ్బునలదనిచెప్పినట్లు చెప్పక యుంగరమును బుచ్చుకొని యాసంసారి చేతలోచిటికెడువిభూతిపెట్టి “నాయనా! చాలాసంతోషము సంతోషము, ఆనందము ఆనందము. పరమాత్ముడు నీకుచాలాసహాయము చేయును. ఇల్లుచేరుటకులోపలనే మంచియదృష్టము నీకుకలుగును. ఇంకపోపో! నీచిత్తశుద్ధికి మెచ్చి చిటికెడు విభూతియిచ్చి ఈపరమాత్ముడు నీయందనుగ్రహముచూపినాడు. భయపడవలదు. వెడలిపో” మ్మనును. “సందేహింపక కొంచెముదూరముపొమ్ము మరలపిలిచి నీవస్తువును నీకొనంగు”నని యాశిష్యులలోనొకఁడు సన్యాసికితెలియక చెప్పినట్లు చెవిలో గునగునబలుకును. ఆవెట్టిసంసారి వారిమాటలునమ్ని. స్వాములవారు కొంచెముదూరము పోయినంతట పూర్వమువలెనే పిలిచి యుంగరము నిచ్చుననితలంచి. అచ్చటచ్చట నిలిచినిలిచి తిరిగిచూచుచు పోవుచుండును. ఆమహాత్ముఁడసారి ముందటివలెచేయక కూర్చుండియు ‘న్నట్లుండి, గ్రామవాసివఃటియొక మాటటుతిరిగిచూచుటకులోపల శిష్యున మేతముగా సదృశ్యుడగును. ఇంక నేమియున్నది? సంసారి తానుమోస మొందుటను తెలిసికొని యేదిశకుపరుగై త్రియెందువెదకినను, మాయ మైపోయిన మహాత్మునియొక్కగాని, శిష్యులుయొక్కగాని జాడయేకను పడదు. ఇంటికిపోవుటకులోపల యదృష్టము కలుగుననిచెప్పెను. ఆయ దృష్టమిదియే కాఁబోలునని మొగము వేలవై చుకొని చింతయు దైన్య

మును మనంబుగలించునుడగా యింటికిఁబోవును. ఇక్కఁకు మోసపోయి సొమ్ముఁబోగొట్టుకొని వచ్చి విషయము పిన్నుటనతఁడేచెప్పగా వినినజనులు “వీషశున్దవెగిశప్పగాయున్నాఁడు యేయఁది సొమ్ముదార బోసికొని వచ్చినాఁ”డని చేతులుదట్టి పరిహాసించినవృద్ధులు. ఇది సొమ్ముపోఁగొట్టుకొనినదిగాక నైవిశేషము. ఇటువంటివారుగాక యోగ నన్యానుమతి వేషముధరించి లోకులను మోసగించెడి మహానుభావులు కొండలుగలరు. వారలుచేయవలయు వేషవిధముగాయుండును. ఎట్లనిన, పక్కాదొంగ గాడిదలిద్దరు ముగ్గురుకూడి ముందుచెప్పినట్లే యొకఁడు యోగీశ్వరుఁడనెడి పేరుఁబెట్టుకొని గురువుగను, తక్కినయిరువురును శిష్యులుగను వేషములువేసుకొని దూరముగాయుండెడి పవతియైన గ్రామము నొకదానిని చూచుకొని యా యూరివెలపటనుండు మామిడితోట లేక తుంకాయతోట యిట్టివానిలో యేదోయొకటి యనుకూలముగాచూచి యందుచేరుదురు. వారిలో గురువైనవాఁడు బ్రతుకుజీవనముగా తమయొద్దనంపాదించి పెట్టుకొనియుండు మాయజడలును, నిడుదలైన మాయగోళ్లునుధరించి సొరకాయబుట్టుకొకదానిని ముందుంచుకొని యోగదండమునై నానికూర్చుండి కండ్లుమూయుచు తెఱచుచుం మిణకరించుచుండును. మానముద్రవహించి యెవ్వరితోడనుంబలుకఁడు. ఎదుటకొయ్య పావకోళ్లుంచియుండును. చూచినవారు, జడలును, దాడి, మీసములును, గోళ్లును నిజముగా పెంచబడినవిగానే తలంతురుగాని యవి యంటించుకొనినవని తెలిసికొనఁజాలరు అంతటి నేర్పుగా వానినంటించుకొనియుండును. రెండుమూడురోజు లట్లే యేదోయొకవిధముగా వారాతోటలోనేయుండికాలముగడపుదురు. అంతలో గ్రామవాసులలో నెవ్వఁడైన నొకఁడుచూచి “ఓహో! ఎవ్వఁడో మహాత్ముఁడు వచ్చియున్నాఁడు. గ్రామములో ప్రవేశింపనొల్లక కాఁబోలు యీతోటలోచేరినాఁడు. విచారించెదగాక” యని సమీపించి దండముఁబెట్టును. యోగిపలుకఁడు. శిష్యులమహాత్ముఁడుమాటలాడడనియు యోగనిష్ఠలోనే యెల్లపుడు నుండుననియు జెప్పుదురు. ఆసరి సారిగ్రామములోఁగిఁబోయి, యావృత్తాంతము నొందలి జనులకెఱిగించి “గొప్పయోగి యొకఁడువచ్చి మనగ్రామముచెంతజేరి యుండగా మనమువారినివిచారించి నత్కరింపకుండుట శ్రేయస్కరముకాదు”

అనిచెప్పును. అంతట యాయూరిలోని పురుషులును, స్త్రీలును, గుంపులుగుంపులుగాగూడి యోగింద్రుని దర్శనార్థముగా, యశఃకున్నతోట నువచ్చిచూచి మానముతో కూర్చుండియుండెడి యామహాత్మునకు మ్రొక్కి, శిష్యునిమూచి స్వామివారిసృష్టాంతమును విచారించును. శిష్యుఁడుచాగితో, “మహాయోగీశ్వరులవాగు. శ్రీశైలవర్ణతమునందలి యొకకోనలో నివసి చియుండుదురు. అపుడపుడు వీరు దేశయాత్రచే యుటకలదు. ఇప్పుడున్నా అటుల యాత్రచేయుట కేవచ్చినారు. ఈదారినిపోవుచుండి యిచ్చట వారికి హాయిగాతోచినందున రెండుమూడు దినములండి పోవదలంచి నిలిచినారు. మేము వీరికిశిష్యులము - ఇంకను నెందరోశిష్యులున్నారుగాని వారలాశ్రమమందే యున్నాడు. ఈమహాత్ముఁడు చాలాకాలమునుండి బ్రహ్మయోగమనెడిగొప్పయోగమునవలంబించియున్నాడు. అది యిప్పుడు పూర్ణమగునమయము తటస్థించినది. ఆయోగము సంపూర్ణముచేయుటకు మూడునెలలువట్టును. దానిని కడపుకొని పోవుట కిదియనుకూలమైన స్థలముగా యున్నదనియు నిచ్చటనేయుండి కఃపుకొనిపోవలయుననియు, లేక మఱియొకగ్రామముదగ్గరకుపోయి నెరవేర్చుకొనవచ్చుననియు నిట్లుయోజించుచున్నాడు. ఎచ్చటనుండినను నదిప్రారంభించుటకు స్థిరముగా యొకస్థలము నిర్ధారణచేసికొనినఁగాని ప్రయత్నించుటకు వలనుగాదు ఎచ్చటనైననుసరే! ఆయోగము నమాప్తముకాగానే వెళ్లుదును.” అని చెప్పును. ఆమాటలువిన్నగ్రామస్థులు తమలో కలియ బలుకుకొని, “చాలగొప్పవాఁడుగా కనబడుచున్నాఁడు. ఈ యోగీశ్వరుఁడు చేయదలంచిన యోగము నిచ్చటనే సంపూర్ణముఁ జేసికొనిపోవుట మన గ్రామమునకు ఔమకరము. ఏదో మనవలన నైనంతవరకును సహాయముచేయుదము. వీరి నిచ్చట నిలుపుటయేమంచి”దని నిశ్చయముచేసి శిష్యుని బిలచి “అయ్యా! మీరిది యూరనుకొంటిరా? పాడనుకొంటిరా? ఇంత గొప్ప మహాత్ములు తలంపని తలంపుగా మాగ్రామమునకు వచ్చుట మాయదృష్టముకాని వేఱుకాదు, ఇట్లుండగా చేయదలంచిన కార్యము నిచ్చటనే జగుపుష్పినక మఱి యేగ్రామమునకైనా పోవలయు ననియేల తలంపవలయుట్లు? ఇతర గ్రామస్థులు చేయునంతటి సహాయము మేముచేయఁజాలనా దితలంచితిరి కాఁబోలు. అలాగు మీరెంచకుండు. ఇంకనెక్క

డికినిఁ బోవలసినదిలేదు. ఇంక దీనికొకటై స్వామువా కెచ్చటికిని బోవలదు, వీరుచేయు యోగము నిచ్చటనే పూర్ణము గావించుకొని పోవచ్చును” అని దృఢముగా చెప్పి యుప్పుడే ప్రయత్నించి వారుండు టకై యచ్చటనే వసారా యొకటి కల్పించి యందుండిఉండి ప్రార్థించి నంతట శిష్యుండు “అది నాయుష్టముకాదు రాత్రికి మహాత్ముడు నిష్ఠ చూలించి యున్నపుడు చెప్పి వారియభిప్రాయమును తెలిసికొని మీకు చెప్పెను. లేపుమీరిచటికిరెండు విషయము తెలియు”నని చెప్పిపంపి వేయును. గ్రామజనులు పోయినంతట వారుకను మాయపు వలలోద గులుకొనిరని సంశోషచిత్తులై యాగాత్రికడవుదురు. మఱునాఁడు గ్రామస్థులు మరలచరుడెఱుగు. శిష్యుండు వారితో ఈక్రింది విధముగా సంభాషించును—గ్రామస్థులు అయ్యా! యోగీంద్రు లిచ్చటనుండు టకు నమ్మితింചినారా? ఏమిచెప్పినారు? యుండెదమన్నారా?

శిష్యుండు—మా కేమియుం జేయవలసిన సహాయములేదు. వ సారా కట్టించి యిచ్చితిరి. అదియే చాలును. ఇంకేమియువలదు.

ఇట్లు శిష్యులును జనులును మాటలాచుకొండగా నొండొరు లు పైఁగలుచేసికొని గ్రామస్థులు కొందఱు బిరబిరఁబోయి, పాలును చక్కెరయు, పండ్లునుంగొనివచ్చి తీసుకొనుచుండి శిష్యునకివ్వవత్తురు. ఆతఁడు వానిని గైకొనక తమకు వలదని పట్టుదలతోవారిప్రార్థన నిరా కరించును. బలాశ్కరించి బహువిధముల వేడుకొనినవాడట వారి మాటలను త్రోయుటకు వలనుగాక తీసుకొనినవానివలె నటించి య యిష్టముగా వుచ్చుకొనును. అటుల యోగీశ్వరునకు పాలుపండ్లును యిచ్చి శిష్యులకు భోజనసామగ్రినమ్మిద్దె గా తెచ్చియొసంగుదురు. యిప్పు డు శిష్యుండు మొదటచేసి నంతటి బిగింపులేకనే తెచ్చిన వానినివు చ్చుకొనును. అది మొదలు జనుల రాకపోక లధికమగును. గాని యోగి వారువచ్చినపుడు వసారాలోనేయుండును. వెలుపటముఖమైననుంజూ పెడు. ఇట్లుల రెండుమూడుదినములు జరిగినంతట శిష్యులతో గ్రామవా నులకు కొంచెముచనపుకలుగును. అప్పుడాసంసారులలోనొకఁడు శిష్యుని జూచి “అయ్యా! యోగీంద్రులవారికి మంత్రవిషయమును, వైద్య విషయమునుకూడా తెలిసియే యుండుననితలంచెదను. నాయా కా నరి యెసదేనా?” యనియడుగును.

శిష్యుఁడు:—ఓహో! ఇదియు నొకగొప్పవిషయమని యడుగవలయునా? ఈమహాత్మునకు తెలియనివిషయమొకటి లోకములో యుండునా? ఇప్పటికి వదేండ్లుగా నేను వీరికిశిష్యుడై చేరి పరిచర్య చేయుచున్నాను. తత్పూర్వముమాట నేనెఱుంగను గాని, వీరియొద్ద నేనుచేరిన తరువాత-పిశాచ బాధలు కలవారును వ్యాధిగ్రస్తులునువచ్చి యాశ్రయించి స్వస్థమయినంతట సంతోషించిపోయినవా రెండఱోగలరు. ఒకరా? యిరువురా? నూలులు, వేలు, లెక్కయున్నగదా? అటుల క్షేమమొందినవాగు సంతోషముతో యెంతోడబ్బునిచ్చినారు. నిరపేక్షమతులైన వీరి కేమిటికి? ఆడబ్బును పెట్టి యచ్చటచ్చట ధర్మమతములనుకట్టించినాగు. ఈవైపుగా వీరువచ్చుటకిదియే మొదటిసారి యగుట వలన యీప్రాంతములలో వీరిమహత్వము నెవ్వరునెఱుంగరు. వీరద్వితీయులు.

గ్రామ—ఆహా! స్వామీ! అంతగొప్పవారా? యోగసిద్ధిగలవారుగదా వారి కేమి? తలంచినయెడల యెట్టికార్యమైనను జరుగుచుండును. అయ్యా! నరేగాని, ఈయోగీంద్రులవారికి పేరెయ్యది?

శిష్యుఁడు:—బ్రహ్మసందపరిపూర్ణులని వీరికినామము.

గ్రామ:—అబ్బా! చాలాగొప్పవారుగా యున్నారే!

శిష్యుఁడు:—ఔను, వీరిమహిమను తెలుసుకొనినవారేలేరు.

ఇట్లు వారుమాట్లాడుచుండగా గ్రామవాసి మఱియొకఁడు శిష్యునింజూచి “స్వామీ! మాయంటనా సహోదరుఁడొకఁడు చాలాదినములనుండి యొకవ్యాధికలిగి బాధపడుచున్నాఁడు. సడకనుండి లేచుటయేలేదు. వానిని యోగీంద్రులవారికిచూపినయెడల బాగాయుండుననితోచుచున్నది. తోడ్కొనివత్తునా?” యనియడుగును. ఆమాటవిని వెంటగువడినట్లునటించి శిష్యుఁడతనికిట్లుచును.

శిష్యుఁడు:—వారెప్పుడును యోగనిష్ఠతో యుండెదరని ముందే చెప్పితినిగదా! వారికిటువంటిపనులకుపూనుకొనుటకు సమయమెప్పుడు? ఎపుడో యొకసమయమున దినమున కొక గంటకాలము నిష్ఠచాలించి యుండుదురు. అంతే! అపుడును మాటలాడరు మానముగానే యుండెదరు. ఇట్లువారువ్రతమును పూనియున్నారు. సరిగావగలురెండుజాములకేదైనా దొరికినయెడల పండును పాలును పుచ్చుకొందురు, దొరకని

యెడల వదిలకునులేవత్తే! నిరాపరాధిగానే మరలనివ్వబూనెగరు ఏదియు లేనపుడు వారికియోగ్యముగనుచులేదు వీరిపాదసేవచేయువారికిదేవుఁ డనిచివలెకూడ విడిచిపోవుచును మదిగలుగదు. జేసినపున, తపోబలము నుట్టిగయెయుండును ఇట్లుండ మీవానినెప్పుడుచూచును?

ప్రశ్న:—శ్రీరామా! మీరీటులచెప్పినపుడు నేనేమి మాగుబలు
 నేరగును? మీకును విరము కలిగినేమి గాకార్యము పెట్టగోరుదు. ఎట్లు
 గుం కెప్పుగలదు. జనగనే జనగును ఇది యువ కారకార్యము. చాలా
 శోధించుచున్నాము దయచేసి మీరనుమతించితిరా? మాకు డేమ
 మా'లెక్కట్లు' నువ్వయిచు చాలాది యోగిండ్రిలవనో మీరు కొంశము
 నువ్వచేయింజి ప్రార్థించెదము.

శిష్యుడు:— సరే! చూడమో, వాడు నిష్ఠనాశించియుండునమయ
ముని నేను వానికుడుచారము. తేయుచుండునప్పుడు “స్వామీ! మీమ
కిగారును గూర్తొంకము వాడెరుగిండు. పేరండునకులు మీకీగ్రామవా
సులకీర్తి ను నొకకారి కుచేసి యచ్చటకును డా యొకమతమును కట్టిం
చినందుల యాదేశమిందుకు మీ ధర్మమునకేయించును. ఈగ్రామవా
నుల చాలాదోషములుగూ నొకటమచున్నాడు. ఇటువంటివారి కుపకార
ముచేయకపోరా” వినిచెప్పినను.

గ్రామ:—అంశమాశ్రమము మీదవున్నానుగట్టకొనిన చాటను
మాకార్యమనుకూలమును. మంచిదగాని, న్వాహి! యోగిగారికి
కూవలన గానమివచ్చులేనె న నుండినచప్పుండి కావలసిన వస్తులను
చేయటకు మేముసిద్ధముగాయున్నాము. మీరు దేనికిగాని సంజేహము
పెట్టుకొనవలదు

శిష్యుః:—ఆయనకు మీరు చేయవలసిన చేయమున్నది? సర్వం గ
పరిత్యాగముఁ జేసి ప్రపంచవిషయములలో బుద్ధిహింసీయక సత్యానం
దయోగముఁ నుండెడి వారేమి కావలయును? ధనముగాని, ఐతీయే
ననిగాని యక్కఱయేలేదు. మీరు వృథా ప్రయాసఁ బుచ్చుకొనవలదు.
వాగ్దానము సంపూర్ణమైనంతట మీ కెద్యో యింతయువకారమును
చేసియే పోగలరు. మీరుకొంచెముదినములు తాలిమిలో యుండఁచు.

అని సమాధానముచెప్పి శిష్యుడు తృప్తిచెంది వారినింపి నేయును. యోగీంద్రుల యనుగ్రహముం బడయుటకును, వారినినంద

ర్థించుటకును దినేది నేవచ్చెడి జనసంఖ్యయధికమగుచుండును, శిష్యులు క్రమక్రమముగా తమకువంట చేసుకొనుటకు పాత్రములు లేవనియు వస్తువులు లేవనియు నదికావలెననియు, నిదికావలయుననియు, నిట్లేయొక్కొక్కరినడిగియొక్కొక్కటి తెప్పించియు న్ననదార్థములును సేకరించి యావసారాలో దాచిపెట్టుచుండుదురు జనులుపోయినంతట తమయిష్టమువచ్చినట్లు వలయుపదార్థములను వంటఁజేసికొని మువ్వకును సంతుష్టిగా భోజనము చేయుచు మిక్కిలి యుల్లాసముతో యుండుదురు. యోగినిచూడవలయునని వచ్చినవారి కతనిదర్శనమేకలుగదు. వసారాలోనికెవ్వరునుపోరాదు. అతఁడు వెలపటికిరానేరాఁడు. ఇంకచాచుటయెట్లు? కొలదిదినములైనతరువాత తమయోగ్యతకుఁ దగినట్లుగా, గుడిసెవేటుముండలన్నేహమునంపాదిచిరహస్తముగా రాత్రులువారలతోగూడి యానందచునుభవించుచుండుదురు. ఈప్రకారముగా రెండు మూడు నెలలుజరిగినంత “యోగవ్రతము సంపూర్ణమగుటకింకమూడు దినములుమాత్రమే కొఱవయున్న”దని శిష్యుఁడు గ్రామస్థులతో చెప్పును. రేపటిదినము కడపటినిపొపూర్తికాలమని శిష్యుఁడు జనులనుపిలిచి “ఈకార్యము నెఱవేరుటకు కొంచెము డబ్బు కావలసియున్నది. యోగి శ్వరుల వారెపుడును నిష్ఠతోనే యుంటున్నారు. అందుచే శలవులకయిబ్బంది కలుగునట్లున్నది. వారు సాధారణమైనస్థితిలోయుంటే యేభయముచులేదు. ఒక కాలణాగాని, యర్థణాగాని బంగారుచేసియిచ్చియుండుదురు. అదిపెట్టుకొని మేము సులభముగా పనులను నెరవేర్చుచుండుదుము. ఏమిథలంచిరోగాని యెదియుంజెప్పకనేయున్నారు. ఎట్లుజరుగవలయునో తోచలేదు మీరాలోచింపక యీ కార్యశలవులకుగావన్నూ టురూపాదులివ్వండి. వ్రతముసంపూర్ణమై వారునిష్ఠవిడువగానే, మీయొద్ద మేముతీసికొని కార్యముజరిగించుటచుచెప్పి మీడబ్బుమీకిప్పించెదము. వారుతలంచిరేని యెదునిముషములలో మీరిచ్చినదానికిబృధిగామీకొనంగుదురు. భయములేదు వారెఱింగినపిమ్మట నిమిషమైననూనిగువరు. ఈవిషయము మేము తెలియజేయునంతవరకును యోగిశ్వరుల హరికిగాని యితరజనులకుగాని తెలియకూడదు. రహస్యముగా జరుగవలయును” అని యుక్తియుక్తముగఁ తగినవారితోపలుకుదురు. వారిమాటలువిని యాగ్రునువాసులలో భవంతియై నెఱుంగు “ఇంక మిగిలి

మంచి కాలమువచ్చినది. ఎట్లయినను వీరిదయను సంపాదించుటమంచిది" యని యొకఁడొకఁడు తలపోసుకొని శిష్యులతో "సో! ఆలాగేయిచ్చెదము. మీరు కార్యమును జరిగించండి" యనిచెప్పి, యన్నవాడింటనుండియు లేనివాఁడు మఱియొకనియొద్ద వశ్యమువ్రాసియిచ్చి యప్పుతీసుకొనియు భాగములప్రకారం వాగుకోరిక వొప్పున నాలుగునూలుల గూపాయలును మొదటి నాటిసాయంత్రము తెచ్చినమర్పింపుదుగు శిష్యులంతటితో విడిచెను. ఒకరికి ప్రతియక మఱియొకరిని రహస్యముగా యడిగి వారివారియొద్ద దొరకనవరకును గుంజుకొందురు. సుమారు నేయిరూపాయలరకును యిట్లు సూలుచేసి ముదిసము కార్యము ప్రారంభింపఁబడుననియు, వారందఱునువచ్చి మందటయుండి జరిగించవలయుననియుంజెప్పి శిష్యులువారినిసంతోషపెట్టుదురు. బుద్ధిగానులైన యాగ్రామవాసులమాటలు సత్యము అనినమ్నింపుదురు. ఆశాపిశాచ పీడితులైన కొందఱుమూఢులు గుంపుచేరి, "మనమీ యోగీశ్వరునిదయనుసంపాదించి బంగారుచేయు విద్యను గ్రహింపవలయును. అయిదారేడ్డకు ముందొకయోగి ప్రక్కగ్రామములో నిపుడు భాగ్యవంతుఁడుగాయుండెనట రాజమువాకిటికివచ్చి కూర్చున్నాడట. అతఁడా యోగికి యెక్కడనో కొంచెము పాలును చక్కెరయుండచ్చి యిచ్చినాడట. యోగి యవిపుచ్చుకొని సంతోషించి, యేదో యవదేశం చేసిపోయినాడట. అదిమొదలు నట రాజముగొప్పమాంత్రికఁడ నాడు. నైద్యముకూడా చేయడం ప్రారంభించినాడు నానాటికి మంచిపేరునుచెంది బాగానేంపాదించి పూరియిండ్లుపడగొట్టి మిదెటిల్లుకట్టించినాడు వదిపుట్టకాన్యం పండేమాగాని భూములను, తోట దొడ్డి గొడ్డుగోదలు సంపాదించినాడు. రొక్కముకూడా పదివేలకుపైగానే యుండునని చెప్పుకొంటారు. ఇప్పుడేదేనాభూలోకం అని యడిగేస్తేలోయన్నాడు. ఇదియంతయు యోగియనుగ్రహంవలన కలిగినదేకాని వేటువిధముగా వచ్చినదికాదు. కాబట్టి యోగులు, గోసాయాలు మొదలయినవారియొద్ద మంచిమహిమ కలిగియుంటుంది. ఈయోగీశ్వరుండును గొప్పప్రభావం కలిగినవాఁడుగాయున్నాడు. మనమీయనను విడువకూడదు. మనలో యెవడోయొకఁడు గ్రహించినచూచాలును. పిమ్మట నొకరికొకరువదేశం చేసుకొనవచ్చు"నని యొకవఁజేయుచుండుదురు. శిష్యులనుకూలులై

యుండినచో తమకోరికకొనసాగున నెడి తలంపుతో వారు చెప్పినట్లెల్లం జేయుచుండుదురు. శిష్యులు గురునితో చెప్పి యుపదేశముజేయింతాగని యామూఘున నమ్మకము కాబట్టి తాముతాము డబ్బు తెచ్చుటయు నిచ్చుటయు నొకరివిషయము మఱియొకరికి తెలియకుండలాగున చేయు చుండుదురు. వ్రతారంభదినము రేపనగానే మొదటినాటిరాత్రి యే శిష్యులు చేయవలసిన తమకార్యములన్నియు తయారుచేయుదురు. చీకటిపడిజనులందఱునుం బోయినతరువాత సమస్తసామగ్రిలును, పాత్రములును, డబ్బును, మూటలుగట్టుకొని యితరులకు తెలియకుండా యాగురుశిష్యులు పరారిచి త్రగింపుదురు. మఱునాటి యుదయమున గ్రామవాసులువచ్చిచూచి, తాముకట్టించిన వసారాతప్ప మఱియేవస్తువయు లేకుండుటయు, యామోసగాండ్రు కనబడకపోవుటయుంజూచి వారు చేసిన యద్భుతమాయాతంత్రమును తెలుసుకొని వెలవెలబోయిన ముఖముతో యొకరినొకరుచూచుకొనుచు, తాముమోసపోయి డబ్బును పోగొట్టుకొనుటశలించి చింతకాయలుదినినకోతులచందమున పండ్లిగిలిచి మొగడుచచ్చిన ముండలవలె యేళ్ళును, తమదఃఖమును కట్టకాలక యాన్మతాంత మొరులతోచెప్పి యుంగలార్తురు. గాని యావి న్నరివాగతియు కలుగనేయైయున్నందున వారలు తమలో “వీరునుమన వలెనేడబ్బు బోగొట్టుకొని మనలోచేరినారుగదా! ఇదికొంత మే”లని నంతసించిరాప్పిన వారికేదియో సమాధానమును పలుకుదురు. పూర్వపుణ్యవశమున నెవ్వఁడైనను నొకఁడు డబ్బునిష్క తప్పించుకొనియుండినచో వాఁడు పోగొట్టుకొనిన వారలంగని “సత్కార్యమునుచేసి చింతిల్లెద రేమిటికి? యోగీశ్వరులవారి యోగము మీరిచ్చినడబ్బుతో తుదముట్టినది. వారు నంతోషముగా శరీరముతో స్వర్గమునకరిగిరి. ఇంక పగవనిలే”దని పరిహసించి నవ్వుచుండును. ఇట్టి బుద్ధిహీనులు కష్టపడి సంపాదించినడబ్బును తామనుభవింపకయు, నితరులకేవ్యయు, సత్కార్యములకు వినియోగింపకయు చాచిదాది తంత్రగాండ్రవలలో దగులుకొని మోసపోయి యత్యాశచే యున్నవిత్తమును పోగొట్టుకొని కడపట నిరాశజెంది దుఃఖింపుదురు

ఈప్రకారముగా యెన్నిచోటులనో, యెన్నిసాక్షులలో మోసగాండ్లు మాయవేషములతో జనుల నేనురించుటయు డబ్బు సంక్రమించు

కొని పోవుటయు, చూచుచుండియు, వినుచుండియు, బుద్ధి లేనివారై తాము మిక్కిలి వివేకముగలవారుగా నెంచుకొనుచుండు ప్రజలు జాల గాండ్ర మాయోచాయములను తెలిసికొనజాలక యున్నమట్టుకఁబో న్నొట్టకొని చుట్టునుచునుండుదురు. కాబట్టి జనులారా ! ఇటులనచ్చు మాయ నేషగాండ్రనుచూచి భ్రమించి వారిమాటలు నమ్మి చచ్చెడక జాగ్రత్త తో మెలంగుట శ్రేయస్కరము.

గీ. కపట నన్యాసు లండఱో శ్రీ గలరువారు
జనులఁ గడు నేర్పుతోడ మోసంబొనర్చి,
ధనముఁగొనిపోవఁ జాతురా శ్రీ తంత్రములను
గాంచి నమ్మినవారికిఁ శ్రీ గలుగుచేటు.

పగటివేషగాండ్ర మోసము.

పెద్దపట్టణములయందును, పల్లెటూళ్లయందును, పగటివేషములు వేయువారలు మహదాడంబరముతో తిరుగుచుందురు. వీరి వేషము లును నాట్యమునువర్జింపుట కెంతటివహళవికిని సాధ్యముకాదు. ఈవే షగాండ్రునా? కొజ్జారండలును పనిచేయుటకు కొఱగాని దేవకుంక లును, తలమాసిన మొగముండలును కూడుకొని యిటుల వేషములు వేసి యాటలాడి సంపాదించి జీవించుచుండు భ్రష్టులుగాని, మఱియె వ్వరును గారు. వీరొకజాతికి చేరినవారని పలుకుటకు వలనుగాదు. వేణు గోపాలశతకములోని “దూదేకులహుసేను దొమ్మరికొండడు, పట్రమం గఁడు, గాండ్రబాలిగాఁడు” అనే పద్యములో చెప్పబడిన మహానుభావు లందఱును వీరిలోనివారే! యనవలయును. వీరు గ్రామబహిష్కరదేశ ములలోచేరి, పానికచెక్కలలో యస్తవుముక్కల తిలకించి రంగువూ సిన హారములు, కిరీటములు, కడియములు, కప్పులు, తలసాములు, భుజకీర్తులు, మఱియుం బలువిధముల భూషణములుం దగిలించుకొని, చెమట దుర్వాసనతో కూడిన మలినవస్త్రములు ధరించి, పగలు రెం డుజాములకు మీఁదట యెండవేడిమికొంచెము తగ్గిన పిమ్మట నాట కమునకు ప్రారంభముఁ జేయుదురు. వీరి నేర్పుకొనియుండెడి చిత్రాం

గినాటకము, ఎరుకలవేషకథ, గొల్లవేషపుకథ, జలక్రీడలు, నలనాటకము, హరిశ్చంద్ర నాటకము, సుంకర కొండడికథ, మొదలగువానిలో నే దియో యోటి మొనరికి మద్దెల తాళములు గొట్టుదును. పాటస్వర స్వమునిననో చెప్పశక్యముగాదు. వేషగాని పాటకును శ్రుతికిని సంబంధమియ్య దదు. గాలిరోపురముమీదికోటికి క్రిందనుండి కొబ్బరకాయ వినరివేసి ట్టుండును. వేషగాని కర్ణకరోరగాగముదీ మగానేస్వజాతిజంతువేమోనని భ్రమచి చుట్టుప్రక్కల దిరుగుచుండెడి గాడిద లోండ్ర పెట్టదొడంగును. అయ్యో! ఆపాటల లిత్యము నేమనిచెప్పవచ్చును? వామిరోగముచే నరములు లాగుకొనుచువలె నిటువటు పంగి నీలుచు, చెవియొకచేతితో మూసికొని పిశాచమువలె నోరుదెరచి భయంకర స్వరముతో “అమ్మలారా! తాళకాలనే! అక్కలారా! సైదనరనే!” యని పాడుటకు మొదలు పెట్టును. స్త్రీపురుష వేషములు మోహితీకయమున నొకరినొకని వేడుకొనుటయు, సన్నుతింపక పోవుటయు విరహవ్యధచే చింతించుటయు ముఖ్యముగా నాటకముకొని యంతిమత్రైయుండును మధ్యమధ్య హాస్యగాడు వినోదముగా నెప్పుడిమాటలను చూడవచ్చినవారువిని యానంద కరవశులగుచుండుదురు. ఇయవలక్షణనాటకమును చూచుటకై రూక పాతిక చేతరబట్టుకొని, హద్దుమీరివర్తించు మనించిన వయసుగ త్రైయను, రంకులాడిమాయముండలును, తాప్పుడుగ త్రైల బోధనలలోచగులుకొని కోడెగాండ్రకై వెదకులాడుకులుకలాడులును, ఇంటిలో పనిపాటలులేక కూర్చుండియుండెడి ముసలి విధవలును, ఈయిటుకులాడలం జూచుటకును, తమవలలో వేసుకొనుటకునునై కోడెకాండ్రును గుంపులు గుంపులుగా తమవసులను శీఘ్రముగా తీర్చుకొని యత్యాతురముతోవచ్చి యాటగాండ్రకుచుట్టును వలయాకారముగా నిలిచియుం గూర్చుండియు సంతోషముతో చూచుచుండుదురు. ఈకోడెకాండ్రను వయసుక త్రైలనుంజూచినతోడనే వేషగాడు మోహనంబంధమైన కట్టును మిగుల నెక్కువగా పాడుచుండును. ఇది విని దృష్టికుండలవలెనుండు తలలనాడించుచు సంతోషించుచుండెడి యగుమాడిముండలనడిగియొక్కింత పోకచెక్కయు సగమాకును పొగాకుచెక్కయుంబెట్టించుకొని గొట్టెలు నెమరువేయునట్లు నమలుచు, కొందఱు రంకులాడులు తమకుదావున

నుండెడి విటకాండ్ర నోరకంటఁజూచుచు కిలకిలనవ్వునుంచుదురు. వేష గాండ్రు వారివారినడిగి, యాకు వక్క పోగాకఁబెట్టించుకొని నమలుచు పాడునపుడు తమ్మనము నోటికొలంకులనుండి జూలుచుండటనుచూడగా యాగానరసముటుల స్రవించుచున్న దేమోయని తోచును. వేషముయొక్క యందమునకును, పాటయొక్క మోధుర్లమునకును మెచ్చుకొని జాణకఁజ్ఱెలు కొందఱు తాంబూలములలోనను, నల్లములలోనను, కూకలో, పాపలాలో, లార్దరూపాయలోయుంచి వారికి యినామొసంగుదురు. అకిటుకు నెఱింగియున్న వేషగాఁడు వానిని బాగ్రితా బెట్టుకొనును. తమకు లేకపోయినను నెట్లయినను కష్టపడి నాలుగు వస్తువులు సంపాదించి వంటచేసి యన్నము, కూరలు, మాంసము మొదలైనవానిని తెచ్చి రహస్యముగా వేషగాండ్ర కారగింపుచేసెడి మదించిన రండలునుంగొందఱుగలదు. తమమునట్టలేక వారిని మోహించి కొందఱు స్త్రీలు తమ యింటికిరహస్యని రహస్యముగా కాప్పిపుచ్చి సంకేతస్థలములో వారినిగూడి ముచ్చటదీర్చుకొనుట కలదు. కొందఱు యాటగాండ్రమీఁది వలపు నడంచుకొనజాలక నమయముచూచి చేతికిదొరికిన సొత్తులనుగొని వారితోగూడి వరారి చిత్తగింపుదురు. ఎండతో స్త్రీలు ఆవగటి వేషములవారి మూలమాన భ్రష్టులైపోదువురు. కొందఱు వీరికి తమమీఁద ప్రేమకులుగుటకుగా కావలసినవరకును, కల్లును, సారాయియుం బోయింపుదురు. ఈయాట లాడెడివారి దుర్మడత నెఱింగిన బుద్ధిమంతులైన కొందఱు గ్రామవాసులు వీరిని తమగ్రామములో నడుగుబెట్టనీయక తరిమి వేయుదురు. అయినను, తమకు గౌరవహానియు నవకీరియుం గలుగునని కాఁబోలు. కొందఱు వీరి నాదరించుచుండెదరు. వీధిభాగవతులవలె వీరు గ్రామస్థులను ప్రార్థించి యాటకు తాంబూలమును పుచ్చుకొనుటయు, నాడుటయులేదు. తమకు తామే గ్రామములోని బహిరంగస్థలములలో ప్రారంభించి చూడవచ్చిన వారలు తమ కొనంగెడి బహుమానమునుగైకొనిపోవుదురు. వీరిొక్క గ్రామములో నెలయు, రెండునెలలును వసించి ప్రతిదినము నాటసాగించుచుండుట గలదు. “పిల్లికడుపు నిండినను, బావలో తలఁబెట్టుట మానదనిన సామెతగా” స్త్రీలు తమ భర్తలయెడల నంతయనురాగము కలిగివచ్చుగాయండినను, చపలచిత్తగుటచే వేఱుకొని పైదకుచుం

ఉదరు. అటువంటినారలీ వేషగాంధ్రవలలోదగుల్కొని భ్రష్టులగుట సంభవించును ఓ నాటకప్రియులారా! జాగ్రత్త! ఆటపాటలలో మోహితులరై యేనుకపోవక కన్నుగలిగి శాంతలనేమరక ముఖంపుడు.

ఆ. పగటివేషగాంధ్ర శ పాటలు, నాటలు
వినియుఁగనియు మెచ్చి శ మోదులకట!
వానివలలఁ జిక్కువడిపోయెదరుగాన
నట్టిచోట్లకువిదఁ శ లరుగఁదగదు.

కొళాయిలయొద్దచేయు మోసము.

ఈకొళాయిలయొద్ద జరుగు మోసములు పట్టణములయందు మాత్రమేజరుగుచుండును. పల్లెటూళ్ళలో కొళాయిలుండవు. కావున నిట్టి యుపద్రవ మచ్చటయుండదు. ఉన్నచోట నెట్లు జరుగుననగా చిన్నవాండ్రైన బాలికలుగాని, బాలురుగాని, యేదైన యొకపాత్రమును గొనివచ్చి కొళాయియొద్ద నీళ్లుపట్టుకొనుచుండినయెడల కేళిమారివాఁడుచూచి తాను నొక చీన్నపాత్రమును చేఁగొని నీటికై వచ్చినవానివలె వచ్చి కొంచెము నిలిచి నీగుపట్టుచున్న యాబాలికనో బాలకుని నో చూచి “అదిగో! ఆప్రక్కయంగడికిపోయి కాలణాకు బీడిలుతీసుకొని యొకకాలణా నీవు తీసుకొనుము నీవు వచ్చేలోపల నీబిందెకునేను నీళ్లుపట్టి పెట్టెద శీఘ్రముగాపోయిర”మ్మని నెమ్మదిగాచెప్పి రెండ కాణులు చేతబట్టును. ఆబాలికయో, బాలుఁడో, నిమిషములో తనకు కాలణావచ్చుననియు, నేదైనను తీసుకొనవచ్చుననియు నానచెంది యర్ధణా తీసుకొని యంగడికి పరుగెత్తి పోవును. వెంటనే యామోసగాఁడాపాత్రములో నీనీరుఁబారబోసి, బిందెనుగొని యతివేగముగా పాటిపోవును. అంగడికిపోయి బీడిలు తెచ్చి వచిన్నవాండ్రు కొళాయియొద్ద తమపాత్రమును గాని మనుష్యునిగాని కానక యలునిటుంజూచి యేడ్చుచు తమయింటికి పోయి తాముచేసిన నేరమునకై యింట్ల పెద్దవారిచే బెట్టిలుపుచ్చుకొందురు. కాలణాలాభమునకుపోయి పదిరూపాయల నొత్తును పోఁగొట్టు

కొనవలసివచ్చినదిగదా! చూచితిరా! మోసము. గొప్పపట్టణములలో యిట్టివనులు ప్రతిదినము నెచ్చటనో యొకచోట నెన్ని యోజనముగలవనో యుండును. పాపాత్ములైన ఈ మోసగాండ్రు నక్కాచువారిచే పట్టువడి దండన ననుభవించి చుంకినను వీరికి బుద్ధిగాకయుండుట మిక్కిలి వింతగా యున్నది.

ఆ. నీరుబట్టుచున్న నీ వారలగిడీల
కనిచి వారిపాత్ర నీ ముఠవారిచి
పాటిపోవుదుగు కరీషటపు దుగ్గాళ్లు
మోచురికను మెలంగు నీ డిదియెఱింగి.

బావిలో సొమ్ముపడినట్లు చేయు మోసము.

పట్టణములకు నెలువటనుండు దారిలో నదైనా యొక బావియొద్ద దొంగమోసగాండ్రు తన యిలాకాలో మోసపద్ధతు చక్కగా నేర్పిన ముఠారు 7-8యేండ్ల వయసుగల పిల్లవానికి మంచి చొక్కాయుం దొడగి దట్టిచుట్టి చేయవలసిన పద్ధతినెఱపి నిలిపి తాను దూరమున మునుగుగా నిలిచియుండును. ఆ బాలుడు బావియొద్దనిలుచుకొనియుండి యెవడైనా యాదారిలో వచ్చుచున్న నయమున మాటిమాటికిని బావిలో తొంగిచూచుచు నెక్కినెక్కి యేడ్చుచుండును. ఒంటిగా నిలిచి యటుల రోదనము చేయుచున్న బాలుని జూచి యాదారిని పోవుచున్న మనుష్యుడు చాల బాలివడి కొంచెము దగ్గరకుబోయి “అబ్బాగూ! ఒంటరిగా యీ బావియొద్దను నిలిచి యేడ్చుచుండెదవేల? కారణమేమి?” యని విచారించును అపుడాచిన్నవాడు మఱియు నేడ్చుచు, ఆమనుష్యుని చూచి యిట్లుచెప్పును. “అయ్యా! నేనును యింక నలుగురు పిల్లవాండ్రును వేడకగా నాటలాడుటకై యిచ్చటికి వచ్చినాము. ఆడుచుండుపపుడొకసారి మేమీ బావిలోతొంగి నీడలుచూచుచుంటిమి. అపుడు నేనుకొంచెమధికముగా వంగినను తటాలున నామెడలో యుండిన బంగారపుగొలుసు బావిలో పడిపోయినది. అంతట నేను యేడువనారంభింపగా యా నేరము తమమీఁ

దిక్కి వచ్చునని భయపడి యాపిల్లవాండు నన్ను విడిచి పాటిపోయినాడు. గొలుసు పోగొట్టుకొని యింటికి పోయినయెడల మావాళ్లు నన్ను కొట్టుదురు. నాకు భయముగాయున్నది” యనిచెప్పి మతియు వెక్కిరిచి యేడ్చును. ఆ బాలుని మాటలు వినగానే యామనుష్యునకు దురాశ నిజమని తనలో “ఈ ప్రాంతముల నెవ్వరును మనుష్యులు లేకున్నారు. కావలె బట్టి నేను శీఘ్రముగా బావీలోనికి గొలుసును వెదకి యది దొరకగా పిలియొడిలో దాచుకొని కనుపడలేదని పిల్లవానితో చెప్పి సంగ్రహిస్తాము” కొని పోయెదను. వీరు చెప్పెడిమాటలనుబట్టి యోజింపగా పక్షిసంగము గొలుసు కనీసము పదిసవరనులయినను నుండకపోదని తోచుచు త్రికుల ఈదినము నేను నిద్రలేచినవేళ మంచిది. ఎవరిముఖమును చూచుగునాగాని మంచి యదృష్టము కలుగునట్లున్నది. తడవుచేయకూడదు”గాటల తలంచి బాలునిజూచి “నాయనా! భయపడకుము. యేడువకు. పాపము కానీకు సహాయముచేసెద. నేను బావీలోనికి వెదకి నీబంగారుగొలుసును తెచ్చియిచ్చి పోయెదను. ఇవిగో! నాబట్టలునుచొక్కాయయు గొడుగును నిచటబెట్టి బావీలోనికిదను వీనిని జాగ్రత్తగా చూచుచుండుము నేను దిగెద” ననిచెప్పును. బాలుడు సంతోషముతో “అయ్యా! ఆలాగే కనిపెట్టుకొని యుంటా” ననును. వచ్చిన మనుష్యుడు చిన్నగుడ్డను మొలకు చుట్టుకొని తన వస్త్రములును, కొంచెము డబ్బు జేబులోగల కాచొక్కాయయు, గొడుగును నచట పిల్లవాని చెంతనునిచి బిరబిరయ త్యాతురముతో బావీలోదిగును. వాడు నీళ్లలోదిగగానే, వాడుంచి పోయిన గుడ్డలును గొడుగునుం గైకొని యా బాలుడు బహువేగముగా పరుగెత్తి తనవానితో చేరుకొని యవి వానిచేయొసంగును. అంతట యిరువురును నిమిషములో జాడతెలియకుండా మాయమగుదురు. బావీలోనికిగవవాడందరు గొలుసును వెదకివెదకి కానక విసుగుజెంది తన కష్టము వృథాయగుటకు చింతింపుచు నిరాశచేసుకొని యెక్కివచ్చి యొడ్డున తానుపెట్టిన గుడ్డలుగాని, బాలుడుగాని కనబడక పోవుటయు, వెలవెలబోయి దిగులోండి నలువంకలంజూచి కానక “అయ్యా! పరునిసొత్తు సవహరింపవలయుననెడి దురాశచే నావస్తువులనే పోగొట్టుకొంటినే! ఆహా! పదేండ్లపిల్లవానిచే మోసపోయినానుగదా! వానిచ ముట్కార మేమని చెప్పవచ్చును?” అని తలంచుకొని కట్టుకొనుటకు

సయితము గుడ్డలేక సిగ్గుచాంది బానిలోనికి వెళ్ళిపోతే చమురుతోడనే బాని బట్టును. మోసగాంధ్రుడేమియు కార్మికుల బాని వానికం దుండునోటిచిత్తముగాయుండును. కావున బానిగ్రామముండవలెను.

ఆ ఒరుని మోసగించు నే నుద్దేశముగానిని
నపుడు వానిసొమ్ము నే ననుష్ఠించెను
బాని తానుగొనిన నే పశుచతురతనేను
మాయ కాని కొకడు నే మాయకాడు.

నసు-చూచిదొంగతనముకనిపట్టు మోసము.

హిందువులకు మంత్రతంత్రములునుండు నమ్మకముగలదు. కాంత్రీ యీ దేశమున మనవాడు వానికొట్టకై యెంత ద్రవ్యమైనను శిలవ్రుజేయుటకు వెనుదీయరు. ఇది పరంపరగా వాడుకయైపోయినది. సాధారణముగా మనయిండ్లలో యేబిడ్డకై నను, ముక్తియార్జియినను కొండము దేహముబబ్బగాయంకిన యెడల ముసలమ్మలూరికుండరు. దృష్టిదోషమనియు, బాల్యగ్రహము నియు నింను నేసిమియో పేరులు పెట్టి, యేమయ్యగానినో, శాస్త్రీగానినో, యోగినో, ప్రార్థించి గోతునువిభూతిమంత్రించి యిప్పించిన నెన్నోయగునని పాకులాడుచుండుట మనము చూచుచు స్పష్టమయ్యె? ఈ నెట్టిద్రమ నూటికికొంబదిమందికి కలిగియుండుననిన నశ్వమునకు దూరముకాదు. ఇట్టియల్ప విషయములలోననే గాక, పెద్ద పెద్దకార్యములనయిత మెన్నియో చేయించి ధనప్రయమాంత్రీయిడును. అందులనగలుగు ఫలితము వారికిని దేవునికిని మాత్రమే లియవలయును. ఇట్లుభక్తుపెట్టుకొని నండ్డిగలింపుచుండుట మాత్రము మనకుగలబలమందును. ఇటువంటికార్యములలోన సంజనమాపేసిచూచి, పోయినసొత్తును, దొంగను, కనిపట్టుటయొకటి. ఇదిజగజ్జాలపుమోసము ఎవరియింటనైనను నేదేనియు నాభరణముగాని, మణియేదైన వస్తువుగాని, దొంగిలింపబడినయెడల జీరుగునదేమనగా, ఆయింటిలోనుండు ముసలియుండలును, పెడకట్టగయ్యాళిస్త్రీలును, కూడి "అయ్యా! సొమ్ముపోగొట్టుకొని యూర

కుండుటెట్లు? ఏదోతగినవయొకటిచేసి దొంగనుకోవట్టవలయును. దీని కెన్నోసాధనములైన పనులున్నవి. లేకపోయినచో? కుండమంత్రమో, మొరిటమంత్రమో, తంబలమంత్రమో, యేదోయొకటిచేసినయెడల నిజము తెలిసికొనవచ్చును. ఇటులగాక దొంగను స్పష్టముగా తెలుసు కొనుటకు మంచి యుపాయ మన్నిటికంటె మేలైన దొకటి గలదు. అంజనము వేయించుటయే యుపాయము. మంచి వానినిగా పిలిపించి యాపనిని జేయించితిమేని తప్పుక దొంగయు పోయినసాము నున్నట్లుటనిశ్చయము” అనియోజనజేయుచుండగా, వారిప్రసంగము నువినుచు యెంత కలిచియున్నవారిలో మాయలాడియు, మాంత్రికుల కుచే దోడుగవర్తించుచు, నెచ్చటనైన నేదేనిసందర్భము కలుగునాయని యరయుచుండుచదియు నైన తంత్రగ్రైయొకతె, వారిమాటలలో ప్రవేశమాను కలిగించుకొని “బానాను? అమ్మా! అదినిజమే! కాటుక వేసిచూచినయెడల సొత్తును, దానింగొనిపోయిన వానిని స్పష్టముగా తెలుసుకొనవచ్చును. దొంగతనమును కనిపట్టుటకు దీనినిమించినది మఱియొకటిలేదు. మీరు యోచించినది బాగానేయున్నది. కాని, అంజనము వేయువాడు నేర్పుగలవాడై యుండవలెను. ఎందఱెందఱో తాముకాటుకవేసి చూడెదమనెదరు. అందఱిని నమ్మరాదు. సామర్థ్యముగలవాడు నూటికొక్కడైయుండును. తక్కినవారు యెప్పడమేగాని ప్రయోజనము కనబడదు. శ్రద్ధముగా ప్రయాసపడి ఫలితము లేకమానుకొని పోయినవారిని నేనెందఱిలో చూచియున్నాను. అటువంటివారు కూడదు. గట్టివాడుగా యుండవలయును. అటువంటివాడైనయెడల మీసాము చిక్కినట్లే! దొంగయు దొరకినవాడే! ఎఱిగినవానినియో గృతంగలవానిని పిలిపించుటమంచిది. ఈవిషయమున మిక్కిలిప్రసిద్ధి జేందినవా డొకడన్నాడు. అతడైనచో యాపనినిసాధించగలడు. నందేహించవలసినదిలేదు. చాలాగట్టివాడు. నాకు తెలిసినంతవరకును వలుచోట్లచూచినాడు. ఒకచోటనైనను వృథాకా లేదుఅదేమిమహిమ యోగాని కండ్లతో తానుచూచినట్లేచెప్పి సొత్తుతోదొంగనుపట్టియచ్చును. మీరువిన్నారోలేదోగాని, వారమురోజులక్రిందట వింతయైన దొంగతనమొకటిజరిగినది. రైస్మిల్లు సాదమునిసెట్టిగారియింట్లోయంజనముండగనే రఫలయొడ్డిగపోయినది. వారు తమవలననే సంతవరకును

దానికొత్తకై ప్రయత్నించి తుదకునిరాశచేసుకొన్నారు. దానివెల వేయి రూపాయలకే కడపట నెవరో చెప్పగాని యాయంజగానిపిలిపించినారు. నిమిషములోపట్టిచ్చినాడు. వారింటనుంచేయుచున్న యాడుమనిషియే దొంగిలించినది. సొత్తుదొరికినంతట పెట్టిగారుసంతోషించి గొప్పబహుమానముజేసి మెచ్చుకొనిపంపినారు. అదిపోనీగాని మొన్నటిమాట జెప్పుదు? ఏమైనది? సాధు రామమేస్త్రివీధిలో, బాలశృష్టనాయుడు గారి గృహమున బంగారపుటాడ్యాణము, కాసులదండ, రనలకమ్మలు, మఱియునేమేమో చిన్న చేపెట్టెలోపెట్టి దానిని యినుపపెట్టెలో పెట్టుటకు మఱచినారట. అదివెలుపలనేయుండినది. నగలతోకూడా యా పెట్టెమాయమైపోయినది. పోలీసులకు తెలిసినారు. అనుమానముగల చోట్ల సోదావేయించినారు. ఏమిచేసిననులాభముకలుగలేదు. కడపట యాకాటుక వేయు మాంత్రికుని పిలిపించినారు. అప్పటిసొత్తులుపోయి నెలదినము లైనవట. అతఁడువచ్చి యంజనము వేసిచూచి, వారి యింటి నొకరుగ నుండువాఁడా పెట్టెనుకొనిపోయి యూరివెలుపట మామిడితోటలో పూడ్చియుండుటను తెలుసుకొని యింటివారలను, పోలీసువారినివెంట బెట్టుకొనిపోయి తానుచూచిన గుఱుతుల ప్రకారం ఆస్థలములో త్రవ్వించగా నగలతోకూడా పెట్టెదొరికినది. పిమ్మట నొకరును వారేమిచేసినారో తెలియదు. అంజనగానిని పోలీసువారుకూడా చాలామెచ్చుకొన్నారు. నాకు తెలిసినంతవరకును కాటుక వేసిచూచి దొంగసొత్తును తెలుసుకొనుటలో వానివంటి నమగ్గుడులేదు చాలా గట్టివాఁడు. మంత్రశాస్త్రమున నారితేఱినవారికేగాని యితరులకా విద్యలభింపదు. నేనుచెప్పినవాఁడన్ననో, అన్నిటియందును సంపూర్ణమైన శక్తిగలమొసగాఁడు. అతఁడు పిలువగానే కటాఱున వచ్చెడువాఁడుకాఁడు. ఎవరైన బాగాయెఱిగినవారుపోయి ప్రార్థించిపిలుచుకొనిరావలయును. ఔను! సామర్థ్యముగలవాఁడు యితరులను లక్ష్యపెట్టునా? వానికేమి? మనవంటివా రెందతోగదా! ఎట్లయినను మీరతఁజిలుచుకొనివచ్చితేనే మీసొమ్ము గొనిపోయినదొంగను కనిపట్టియచ్చును. నేనుదృఢముగా చెప్పగలను" అని చెప్పను. ఇంటిలోనియాడంగులా మాయలాడి మాటలువిని, యామంత్రగాని నెవ్విధముననైనను పిలిపించవలయుననెడి తలంపుగొని, యింటిలోబహుమనిషి దొంగి

యంగలార్చి “యంజనగానిఁ బిలిపించి యంజనము వేయించవలసిన” దని ముష్కరముగాఁ బట్టుపట్టి “అయ్యో! బిడ్డపోయిననుపురిటికంపుకూ వలే”దన్నచందముగా, సొమ్ముసోయి యదియింక దొరకదని నిశ్చయించి కొనినంతట నయితము మీకీదురాశ యింకనుమానలేదా? చీ!అయం జనములు గింజనములు శుద్ధమోసము, నాకునమ్మతములే”దని యెంతచెప్పినను వినక బాధింపుదురు. తుదకతఁడు “మీయిష్టప్రకారము చేసికొనుండు. నేనుప్రవేశించను అంతయుం జూచుచుండెద” నని యాబాధ్యతను వారిమీఁదనేవేసి, వారివలన బాధతప్పినదే చాలునని యూరకుండును. అంతట నింటిలోనిస్త్రీలు తమతోడ నంజనగాని విషయమును చెప్పినపోలమ్మనుపిలిచి “ఓయమ్మా! నీకుపుణ్యముకలుగును మాకుకొండె మువతారముచేయుము. కాటుక వేసిచూచెడి యామంత్ర గానిని నీవు బాగాయెఱింగితి. న్నట్లు నీమాటలనుబట్టి గ్రహించితిమి. కావున నీవుశీఘ్రముగాపోయి యెవ్వధముననయినను నతనిని పిలుచు కొనిరావలసినది. మాసొత్తులు దేవునిదయవలన దొరికెనేని మేమునీవు చేసినమేలునుమరువము. గొప్పబహుమానము చేసెదము అడ్డుమాటలు చెప్పకత్వరితముగా పోయిర”మ్మనిపోవుటకును వచ్చుటకును బండిచార్చి యు చేతిశలవులకును బెట్టుకొనుమని, కన్ను పెట్టుటకు గణాధిపతివ్రాజగా నొకటియోరెండో రూపాయలు చేతనొనంగి ప్రయాణముజేయుదురు. అయినను, తనయింటవంటగానందున భోజనముచేయలేదనిచెప్పి, యా తరగరిమోసగత్తె యచ్చటనేయన్న మఁదిని యాకులువక్కలుండిసికొని వయినమైపోవును. అంజనమువేసెడివాఁడు నచ్చుననియు, తమసొత్తులు చిక్కుననియు, నింటిస్త్రీలు మిక్కిలియాశతో యిరుగుపొరుగుల యమ్మలక్కలతో తద్విషయమై ప్రస్తాపించి గుసగుసలాడుచు మంత్రగాని రాకకునిరీక్షించుచుండుదురు. తరగరియాడుచి తనకు తెలిసియున్న వాడు కదానునియొద్దకుఁబోయి వర్తమానమునుచెప్పి, మఱియుం గొన్ని రహస్యములెఱింగించి “మంచిచోటు యుక్తిగా యెంతడబ్బును లాగినను లాగుకొనవచ్చును. ఈవిషయములో నీచాతుర్యమంతయుం గనుపరచవలయు”ననిన వాఁడుదానితో “నీవామాటచెప్పవలసినదియేలేదు. యేచోట యెట్లుచేయవలయునోయటులచేసి వారికినమ్మకముబుట్టినవగలను. నీవు కొత్తదానివలె నాశక్తి తెలిసియుండియుం జెప్పెదవేల? యెట్లు

ను చూచుటయే లేదు. నాయొద్దకే కావలసినవారు వచ్చి నామాటయినన్ని పోవుచుండుదురు. వచ్చినవా రెవ్వరు నష్టముచెందినది లేదు. ఎవరైనను విడువక చాలా బలాత్కరించినపుడు విధిలేక వారి మాట నిరాకరింపకూడదని యాస్థలమునకుమాత్రమే పోవును. అదియు నూటికి యొకటో రెండో చోట్లు మాత్రమే ! ఇపుడన్ననో యీ యమ్ముగారు చేసిన తొందటబట్టి రావలసినవచ్చినది. సరే! ఎట్లో యొకలాగున వచ్చినాను. వృత్తాంతమును చెప్పినారు గదా! చూడవచ్చును లేదు.” అని కడుశాంతముగా చెప్పును. ఇంటివా రతడు “చూడవచ్చును చూడవచ్చు”నని యెప్పుడో చూచునట్లు చెప్పుచుండుట విని “అయ్యో! అటులాడు. మీరు దయయుంచి నేడేచూడవలయును. ఆలస్యము చేయడ మెందుకు? కొంచెము శ్రద్ధవహించండి” అని తొందర పెట్టి ప్రార్థనజేయుదురు. వాడు కొంచెమాలోజించి వారిని చూచి “ఈదినము చూచుటకు వీలుకాదు. క్రొత్తపేటలో యొకరి యింట నిన్న దొంగతనము జరిగి చాలా సొమ్ముపోయినది వారు వచ్చి చాలా ప్రార్థించినారు. గొప్పవా రగుటవలన యీదినము వచ్చునట్లు మాటయిచ్చినాను. యిపుడుకూడా యిరువురుమనుష్యులు వచ్చి మాయింటియొద్ద నున్నారు. ఈమెచేసిన తొందటవలన యిచటికివచ్చి మీతో మాట్లాడి పోవచ్చునని యామనుష్యుల నచటనే యుండవలసి నట్లుచెప్పినవచ్చినాను. వారిని యీమెయుచూచినవచ్చినది. కాబట్టి నేడు నేనచ్చటికి పోయితటవలయును. ఇచ్చటికి రేపటిదినము వచ్చేద ఆలస్య మగుచున్నదని మీరు భయపడవలదు. మించిబోయిన జేమియులేదు. పాతాళలోకములో యున్నను మీ సొత్తును కనిపట్టగలను. ధైర్యము గాయుండుడు. సరే గాని” యని వలికి మరల కొంచె మాలోజించి “దొంగతన మెచటజరిగినది? ఆస్థమెక్కడ?” అని యడుగును ఇంటి వాగులో, నొకస్త్రీ “అదిగో! ఆయిరిలో నే! నగలు చిన్న పెట్టియలో పెట్టి యాబీరువా నడిమియరలో యుంచినాను. తలుపు మూసి బీగము వేసినాను. ఏదో తొందట పని వలన బీగములను తీసుకొనక యాబీరువాలో నట్లెక్కిల్చియుంచి పెట్టినాను. మరల యాజ్ఞాపకమేలేదు. నేనీ యరలోవచ్చి చూడనులేదు. సాయంత్రము ప్రక్కయింటికిపోయినాను. అపుడు యింట నెవ్వరునులేరు. వాకిటి తలుపునకు బీగము వేయకుండా

దగ్గఱకు మూసిపోయినాను. కొంతసేపటికి వచ్చినాను. అప్పుడున్నా దొరువా చూడలేదు. పాత్ర భోజనముచేసి పడుకొనబోవునమయమున బీగములకూట జ్ఞాపింపివది. బోయిచూడగా నేను తగిల్చినట్లైయుండినది. బీగవ పెరిచికి వివాసు. అందు నగలపెట్టె కనుబడలేదు. ఎట్లు బోయినదో దేవునికి మిమిపంటివారికిని చెలియవలెనేకాని మాకేనియుం చెలియకున్నది. నువ్వగుగా ను 400లు మతింపుగల నగలపెట్టెలో యుండినది. ఏమి మాయమో, ఎవరు వారిందినాగో యాజ్ఞాకుదొరకలేదు. మీరు పెద్దమనసుచేసి శ్రద్ధపుచ్చుకొని సొత్తునున్నా దొంగనున్నా కనిపట్టకలసి దేకాని యితరవిధముగా దొరుకు ననెడి నమ్మకములేకున్నది. ఈవని మీపలన గావలయునేకాని యింక నొకరి వలన నగునదికాదు" అని బహువిధమాల వేషకొందురు. అతడు వివరముగా నృత్యాంతమును చెబుచుకొని తలయూచి "సరి! మంచిది. కాని నేను చేపటి యుదయమున వచ్చెద. పూజకు సామానులను, కావలసిన యితరసన్నువులను సిద్ధముచేసి పెట్టండి నేనువచ్చిపంతట నొకటియుం గొఱంత యుండికూడదు ఏమి తక్కువైనను ప్రయోజనము కలుగదు. ఇగో! యానమ్మలూట్టి వ్రాసి యచ్చన శ్లోకకారముగా తయారు చేయివలసినది" అని పూజకు కావలసిన సామానులను, వస్త్రములు, ఫలములు, పలువిధముల భక్ష్యములు మొదలై ము సుమారు 500 లకు తక్కువ గానుండునట్లు తక్కువైన దమ్మును ఇంటివ్రేలు వాడు చెప్పి నట్లు చేయించుచుటకు నమ్మించి "నీవు త్వర రాకు నిన"దని వేడి తాంబూలము నిచ్చి పంపెదను. అతడు బోయింతట తమవిషయ మాన శ్రద్ధవహించి ప్రయోజనానికిపోయి యున్నది బిగ నుగ నివచ్చిన పోలవచ్చును బిగ్గిలై బ్రాభిగించి "లమ్మా! ఈకార్యమంతయు నీవు దగ్గఱ నుండి బరిగించవలసిన"దని కోరుదును. పోలన్న తనను తీసుకొంటులేదని మొదట కొంత బిగింపుచేయునుగాని పండు ప్రార్థించిపంతట విధిలేక యొప్పుకొనినదానివలె నటించి నమ్మించి ముప్పుటలను తనభోజనమునగా యచ్చటనే కడపుకొనును. ఇంటియాడంగులు ఇంక తమసొత్తులు దొరకుననెడి సంతోషముతో మంత్రగఢు చెప్పిపోయి నప్రకారముగా, భక్ష్యములు సిద్ధముచేసి, పండ్లు, వస్త్రములు, సారాయి, యితర పూజాద్రవ్యములు తయారుచేసి పెట్టుదురు. మఱునటిచినమున

సూర్యోదయకాలమునకు మాంత్రికుడు చెప్పినమాట ప్రకారమువచ్చితనకు విజనముగా నుండు ప్రత్యేకపుటరయొకటి శుద్ధిచేయించి సిద్ధపరుపబడిన వస్తువులన్నియు నందు పెట్టించి, యందఱును తానుపిలుచునంతవరకు లోకలరాకూడదని చెప్పి తలుపుమూసుకొని లోపలచేరి పూజ జరిగించుచున్నవానివలె నటించును. తనకు కావలసినవరకు నచటనుండు భక్ష్యములును వజ్రములు తృప్తిగా భజించి, పిమ్మట నొకకలశముఁ బెట్టి, మిగిలిన భక్ష్యములు, ఫలములు దానికి ముందుపై పున నునిచి, తానుతినినట్లు తెలియకుండుటకై వాఁమీఁద పూవు పోసి, కొన్నిపూవులతో యాకలశము నలంకరించి కర్పూరము వెలిగించి, తలుపుఁ దెఱచి జనులు లోపలవచ్చి కూర్చుండవచ్చునని చెప్పును. అతఁడు చేయువనులును, సొమ్ము కనిపెట్టు సామర్థ్యమును చూచుటకై యింటివ రేగాక వారికి ముఖ్యులుగా యుండెడి యరుగుపొరుగువారునువచ్చి యరలో కూర్చుండుదురు. అంతట వాఁడు తనరొండిని దోపుకొనియున్న చిన్నపిల్ల నొకదానినితీసి యందుండి నల్లనికాటుకను గురిగించి ప్రమాణముగొని దాని నొక తమలపాకుపై చుక్కగా పెట్టి, యాతమలపాకునకు ధూవదీపనై వేద్యము లొనరించి యచ్చటనుండిన చిన్న బాలురలో నెవనినైన నొకనిం బిలిచి కూర్చుండఁబెట్టి, వానిముఖమున గోలెడు విభూతిరాచి తలపై నాలుగు అక్షింతలు వేసి, మంత్రించువానివలె యొకనిమిషకాలము పెనవులు గదఱుచుండి పిమ్మట “అబ్బాయీ! ఇదిగో! ఈయాకుపైఁ బెట్టిన కాటుకచుక్కమీఁద దృష్టి నిలిపిచూడుము. చూచి నీకేమి కనువడునో చెప్పుము” అని యాకు వాని యరచేతఁ బెట్టును. ఆబాలుఁడు దృష్టించి 5-6 నిమిషము లపైచూచి “నాకేమియుం దెలియలే”దనును. మంత్రగాఁడు “సరీ! వీనికి కాటుకశక్తి యంటలేదు. వీనివలన ప్రయోజనము లే”దనిమఱియొక పిల్ల వానిని పిలిచిచూడుమనును. వాఁడును మొదటివానివలె చెప్పును. వరుసగా నలుగురైదుగురు పిల్లవాండ్రచేత నిచ్చిచూడుమనును. అందఱును మొదటివానివలెనే చెప్పుదురు. తరువాత మంత్రగాడు యింటివానినిజూచి “వీరెవ్వరునుంజూచుటకుపయోగించువారుగా నుండలేదు. వీధిలో నెవ్వరైననుండిన యొక బాలుని దొడ్కొనిరండి” యని చెప్పును. వారు బిరబిరబోయి యిద్దరు ముగ్గురిని పిలుచుకొనినచ్చివిడుతురు. వారిచేతయిచ్చినను మాకేమియుం

దెలియలేదని పలుకుచును. ఇంతలో మఱియొకపిల్లవాడు వీధిలో నాడు చుండగా వానిని బుజ్జగించిపొందుచును. వాడు భయపడి కొంచెమున దూరముష్కరము చేయును. ఇంటినాగు వానికి చిరుబండముల బ్రోవలులు యాతఁడూని బుజ్జగించునో ముల్లెఁగా పిరి మకొనిచచ్చి విడుదలగునో యెట్లన వాని మంచిచూడటంబో వానిని దగ్గఱకుఁగొని ధైర్యముచెల్పి మాన్పునడఁ బెట్టి కాటుక తమముసారును వారిచేతిలోఁ బెట్టి “నాయనా! భయము లేదు ధైర్యముగా నూని నీకేమయినంగఁ జూపినయెడల చెప్పము” అని వీపునట్టి దడుపునచ్చింపుచును. అన్నిసాఁడు నిదానముగా పరినిరూపములు కాటుకనుదృష్టించిచూచి దేహమునడవడనడవడంగా పాహాభయముతో “అయ్యో! అయ్యో! అబ్బబ్బో! ఏదో గొప్ప నొంటిపగనబడుచున్నది. ఆ నెలుగులో దిచ్చటియవట్టుకొని యైవారుగురు భయంకరరూపములతో నామీఁదికిరచ్చుచున్నారు. నాప్రాణములు పోవుచున్నది. వీరు నన్నేమి చేయుదురో తెలిసినదికాదు. దగ్గఱగా వచ్చినారు. ఇంక నెట్లు? చాలాభయముగాయున్నది” యని మేనుచనురింపగా తహతహపాటుతో పలుకుచు. కాటుకవేయువాఁడు వానివీపునట్టి “ఘరవా లేదు. భయపడకుము నేనున్నాను. వారు నిన్నేమియుండేయఁజాల” రని ధైర్యముచెప్పి యింటివారినిచూచి “సరి! వీనికియంజనశక్తి బాగుగానంటి నది. చూడదగినవాఁడు దొరకఁ జేమోననియు, నా కాటుకవ్యర్థమైనదని మీరుతలంతులేమోననియు నేను చాలాభయపడినాను. ఇప్పుడు నాకు పరిపూర్ణమైన ధైర్యముగలిగినది. ఇంక వీనిమూలముగా యెంతకార్యమైననుసాధింపగలను. సంజేహములేదు మంచికాలము” అనిపలికి ఇంచుకయోచించి “సరి! దారిదొరికినది. శీఘ్రముగా రుచులు దక్షిణతెచ్చి పెట్టండి. దక్షిణపెట్టకున్నయెడల భతాసుఁడు సొత్తును, దానిఁ గొనిపోయినవానినిఁ జూడనొల్లఁడు. అటుల దక్షిణపెట్టకుండినచో నేను మంత్రించనేకూడదు. దారిచిక్కినంతట తడవుచేయుటలో లాభములేదు. ఆవాహనయైనదేవత తొలంగిపోవును. తెండుతెం”దని త్వరచేయును. అటుపై మంత్రించుటనుమాని యూరకకూర్చుండును. ఇంటివా రతని మాటలువిని యవలకుఁబోయి యొకరితోనొకరు “అయ్యో! ఇతఁడు మొదటదక్షిణకావలయుననిచెప్పక యిప్పుడు తెమ్మునుచున్నాఁడు. అంజనముచూడుటకు కల్పమంతయని నిర్ణయించుకొనలేదు. దక్షిణయే

యిరునదియై నురూపాయలై నపుడు కట్నమేమడుగునో తెలిసినదికాదు. ఇప్పటికే పూజసామానులకుగా యేబదిరూపాయలకు పైగానేయైనది. ఎట్లు? దక్షిణపెట్టుకున్నచో అంజనము చూడననుచున్నాడు. చేయుచున్నకార్యమును తటాలునమానివేయుట యోగ్యముకాదుగదా! ఈ యల్పమునకు మనమాలోచించితిమేని సనిచెడిపోవును. మొదటనేమనమాలోచనచేయక కర్పుపెట్టినాము. ఇప్పుడు చింతించిన లాభమేమి? ఏమైననగును. చేయుచున్నవనిని నడుమ నిలువరాదు. ఇచ్చితీరివలసినదియే!” అని యాలోచించి దమ్ముడియైనను తక్కువలేకుండా వాడు కోరికప్రకారముగాతెచ్చి దక్షిణపెట్టుదురు. అంతటమంత్రగాడు మరల జవముప్రారంభించి బాలునిజూచి “అబ్బాయీ! చూడు! ఇప్పుడునీకేమికనబడుచున్నది? చెప్పము?” అని యడుగును. ఆపిల్లవాఁడేమియుండెలియలేదనును. కాటుకవేయువాఁడొక నిమ్మపండును కోసి యాబాలునికి దిగదుడిచి కొంచెము విభూతి మీదజల్లి “భయపడవలదు. యిప్పుడు దృష్టినిలిపి చూడు”మని చెప్పును. ఆచిన్నవాఁడు కొంచెముతడవుచూచి “ఓయబ్బో! అదేమిరూపము? ఎంతపెద్దనోరు? ఎంతపొడుగుకోరిలు. ఓయయ్యా! అప్పటికప్పటికీపెరిగి పెద్దదగుచున్నది. తాఁటిచెట్టుపొడుగైనది. నిప్పులురాలుకన్నులతో నన్నుచూచి పండ్లగిరించి గ్రుడ్లు గిరగిరఁద్రవ్వుచున్నది. అయ్యయ్యా! వచ్చెనువచ్చెను. ఆభూతము నామీఁదికిదూఁకుచున్నది. చాలా భయముగానున్న”దని కూతలు బెట్టి గజగజవడంకుచు “ఈభూతము నన్నుమ్రింగివేయుట నిశ్చయము. ఇంక నేను చూడఁజాలను నేనువెళ్లెద. నావలనగా”దని లేవబోవును. అంజనగాఁడు వానినిపట్టుకొని “అబ్బీ! కదలకుము. నీకేమియుభయములేదు. అది నిన్నేమియుంజేయదు అటులకనుపించునేగాని మఱేమియుదుడుకుతనముఁజేయునదికాదు. ఎవరనుకొంటివి? భేతాళుఁడునుమా! దైర్యముతోదండముఁబెట్టి దొంగిలించుకొనిపోబడినసొమ్మును చూపుమనియడుగుము. అంతట యాభయంకరరూపముమాని నీకు కనుపడియంతయుండెప్పును” అని బోధించును. ఆపిల్లవాఁడు కొన్నినిమిషములఘ్రేజూచుచుండ “ఓయిభేతాళుఁడా! ఓయయ్యా! నన్నేమియుంజేయకుము. కరుణించి దొంగలెత్తుకొనిపోయినసొమ్ములను దొంగనుంజూపుము. కోపముమాను”మని వేడుకొనును. అందఱును నాశ్చర్యముతో

బాలుడు చెప్పేడిమాటలను వినుచుండుదురు. మంత్రగాడు పిల్లవానిని నూచి “బాలుడు డిప్పుడెప్పున్నాడు? ఏమిచెప్పుచున్నాడు?” అని యగుగును. బాలుడు పెరినిమిషము లేనియుంబలుక మాగుండు, “అధిశుంకరగూము మాయమైనది. పెద్దకోటిమోటి కనబడుచున్నది. యావెలుతుకులో నదిగో! శివుడిగుడి కనపడుచున్నది. గుడిమీఁద బంగారునీరుపోసిన శివురమున్నది. వాకిట బంగారునీరు ధ్వజస్తంభమున్నది. గంటలు గణగణ గాలికిమోగుచున్నవి. గుడికదురుగా పెద్దవీధియున్నది. ఆవీధిలో కొంచెముమారము పోయి కంటిట యుత్తరపునైపున నందువీధి యొకటి కనబడుచున్నది. అయిదొండుదాటినంతట పెద్ద మద్దెటిల్లున్నది. దానికి తూర్పువాకిలి. ఆయింటిలో కూటమునకు దక్షిణభాగమున నర యొకటికలదు. అందు పెద్దబీరువా యున్నది. బీరువామూసి తాళముల గుత్తియంచే తగిల్చియున్నది. బీరువాతాళము దానియందుదూర్బబడి తక్కినదీగములు ప్రేలాడుచున్నవి. బీరువాతలుపులపై అ. క. మ. యని యొకవైపునను, ధనలక్ష్మీయని యొకవైపునను ప్రాయఃబడియున్నది” యని చెప్పుచుండగా విని యింటిలోని మతిలేనియాడువా కొకరినూచి యొకరు మహదాశ్చర్యముతో “బేరా! విన్నారటకన్నా! ఎనఁదో వీధిలో యాకొనుచున్నపిల్లవాడు ఎప్పుడును వచ్చిచూచియున్నవాడు గాఁడుగదా! వీనికి మన యింటిలోనివిషయము లెట్లు తెలియును? పుట్టుపూర్వోత్తరములు వండు నాలిచి చేకఁబెట్టినట్లు చెప్పుచున్నాడు. మనయింటిలోనిగురుతులును, జరిగిన సందర్భములును పేరఁబెరింగునా? భేతాళం డివియన్నియుం జూపుచున్నాడుకాబోలు. మంత్రగాడు చాలాగట్టివాఁడుగాయున్నాడు. ఇతఁడు నిస్సంశయముగా దొంగను పట్టియివ్వఁగలడనితోచుచున్నది” యని రహస్యముగా మాటలాడుకొని యంజనమువేయువానిమహిమకు మెచ్చుకొని వానిని కొనియాడుచుండుదురు. కడవట వాడు తమనోట మట్టిగొట్టిపోవునని పాపము వారెఱుంగరు. ఎట్లు తెలియును?

మంత్రగాఁ డడుగుచుండగా యాబాలుడు మతియునిట్లుచెప్పును. “తాళములగుత్తి బీరువయందు ప్రేలాడుచున్నవేగాని యింటిలోనివారెవరును కనుపడలేదు.” అనిచెప్పుచుండబాలుడుచెప్పిన ప్రతిమాటకు నునంజనగాడు “అ!నరే! ఊ!పిమ్మట? ఏమికనబడుచున్నది? బాగాజూచి

“కప్పు”మని యూకొట్టుచు హెచ్చరించుచుండును. ఆపనివాడు “వాకిటి తలుపు దగ్గఱకు మూసియున్నది. ఆడుమనిషి యొకతెవచ్చి కడవలో నిలిచి యటునిటుంజూచి తలుపు తెఱచి లోకలికివచ్చినది బిరబిరబీరువాయుండెడి యరలోనికిరిగి, బీగముతోతలుపులు తెఱచి బీరువలోచూచుచున్నది మూరెడుపొడుగు, జానెడువెళల్పుగల నల్లరంగుపూసినచిన్న పెట్టెనెత్తుకొని సంకఠెట్టుకొని మరల బీరువామూసి పడివడిగా వాకిటి తలుపువేసి వీధిలో ప్రవేశించి వేగముగా యుత్తరపు దిశగా పోవుచు న్నది. సూర్యాస్తమానమైనది. ఆయాడుమనిషి యూరుదాటినది. అచటనుండు చెట్టుగుంపులో వుండియొకతెయూడుమనిషియు మగవాడొకడును నిలిచియున్నారు. పెట్టెగొనిపోయినమనిషి పారియొద్దకుచేరి, యేమోచెప్పి యాపెట్టెను పురుషునిచేత యిచ్చినది. చీకటివడి యిసుమ్యలు జాడగా కనబడుచున్నగు. వారును గురునుగూడి యొక్కడిగో పోవుచు న్నారు. మొదటియాడుదానిని యెచ్చటనోచూచినట్లున్నది కాని తక్కిన స్త్రీపురుషులు గుఱుతు తెలియలేదు. వాతచాలాదూరముపోయినారు. రైలురోడ్డు కనబడుచున్నది. దానిని చాటినారు.” అనిచెప్పగానే యింటివారు రహస్యముగా తమలో నొకరికొకరి “అహా! విన్నారా! బట్ట బయ్యలై నది. మనకెచ్చట సంబేహముగలదో యుదేవచ్చినది. ఆముండయే! ముదటనుండియు నాకుదానిమీదనే సంబేహము. మీరునమ్మరై తిరిగదా! ఇప్పుడేమిచెప్పెదరు?” అని యొకతెము “ఔనే! దొంగ ముండలశక్తి యెవరికి తెలియును? అది యంత గొప్పపని చేయునా? యిది యెంచినాము. అహా! ఎంతద్రోహమునకు పాలుపడినది. మఱి యొకతె దానిచెల్లెలై యుండును. అదిమగనివిడిచి యూహానుదిరిగియన్ని విద్యలయందును నారి తేజీస జాణకత్తై అచగవాడు దానినిటకాడుకాఁబోలు. బాగా తెలిసికొనినపిమ్మటగదా? వారికి దుర్గతికలుగుట. కానీ తెలియనిండు. వారినిపట్టి తెప్పించి కత్తికి కండగా కోయించక విడిచెదమా?” యని పండ్లుగొఱుకుచు పిల్లవానిమాటలు వినుచుందురు. అంజనగాఁడు బాలునింగని “నాయనా! బాగుగా జూడుము? వారు రైలురోడ్డుదాటి యెట్లుబోయిరి?” యని యడుగును. వాఁడు అదిగో! రోడ్డుకు కొంచెముదూరములో మామిడితోట యున్నది. వారాతోటలో ప్రవేశించినారు. లోపల సంధకారమయముగాయున్నది. చెట్లు

క్రిక్కిరిసియున్నందున నునుమూలు తెలియరాలేదు. గాని అయ్యయో! మొట్టమొదట కనుక కనడాకొన్నప్పుడు భయపడకూడదు. అబ్బో! అబ్బో! నోరు తెరచుకొని ప్రశ్నప్రశ్నలు పెట్టక పోవచ్చును. అట్లేనాని నా పై అువ్వుచున్నది. ఓతంప్రే! ఓయోహూ! నా ప్రాణములు నిలుపవు. అబ్బో! హో! హో! వచ్చింది వచ్చింది. ఇంక నీవు బాధపడు. చాలా భయముగా యున్నది" యనిచెప్పవలెననిపెట్టి గింకలను గంతుచు, చేతపట్టుకొనియున్న యంజనపు తిమలపాకు తటాలున క్రిందఁ జెట్టి పాకీ పోవుట కుంకించును. మంత్రవాది వానినిచ్చుకొని, "ఓరే! నాయనా! ఏల భయపడెదవు? భేతాళున కింతకోపము కలుగుట కేలకారణమున్నది? నీవేమైన నక్రమమైనదిని చేసితివా? చేసియుండిన దాచక పలుకు"మని యడుగును. బాలుడు "బుద్ధివైచియప్రాకటది దాని ప్రేలితో తోసినాను అప్పుడు జూపుడుప్రేలి కింయక యెంగిలి తగిలినది. లేశమాత్రమే! ఆచేతితో కాలు తమలపాకును త్రాసినాను. యింతే నేనుచేసినది. వెంటనే యిట్లుభయంకరరూపము కనబడుచున్నది" యని చెప్పను. ఆమాటలువిని మంత్రగాడు వెలవెంబోయి "ఓరీ సునికీమాలి నవాడా! కడావట యిట్లుచేసితివేమిగా! ఇంక నది విషము లూరకుండిన, స్పష్టముగా సంతయుం డెలియునుగదా! ఇంకలో నీకలుడుదృష్టిగలిగినదా? ఆయాకున కెంగిలి తగులనచ్చునా? కడపట చెడగొట్టి నావు. చీ! బుద్ధిహీనుడా! కావుననే భేతాళునకు కోపమువచ్చినది. వృథాబయముగలిగించునా? వరే! తెలియకతప్పుచేసితినిని చెంపలుగొట్టుకొని దండముఁజెట్టి తప్పుతొలపించునుని వేడుకొని యింక నన్నను తప్పుచేయక కూర్చుండి యాశ్చర్యపును లెచటికి బోయిరో దేమిచేసినారో జూచిచెప్పుము. బాగాదృష్టింపించిచిరి వేని యాచిటికి బోయిగి బాగుగా కనబడును" అని కూర్చుండఁజెట్టబోవును. అపిల్లవాడు మూర్ఖముగా "ఓయబ్బా! నావలనగాదు, నేనింక జూడలేను. నాకు

మిక్కిలి భయముగాయున్నది. మీరు నన్ను చంపినను నేనుచూడను” అని వైద్యునిపట్టు వదలించుకొని తటాలున పాటిపోవును. ఈచీన్నవాఁడెవఁడు? అంజనము వేయువానికి సంబంధించినవాఁడేకాని యన్యుడుకాఁడు. వానిని యిటువంటిపరులలో ప్రవర్తింపవలసినరీతినినేర్పి మంత్రగాఁడు కానుపోయినచోట వెలువట నాట్లాడుచున్నవానివలె నుండునట్లుచేసి వానిని పిలుచుకొనివచ్చునట్లు యుక్తిగావించి తత్పూర్వముగానే తానునేర్చియున్నమాటలు వానిచే చెప్పించి యింటివారిని భ్రమింపఁజేయుచుండును. అంజనగాఁడు పోలవ్వువలనను ఇంటివారివలనను వృత్తాంతమును తెలుసుకొనిపోయి యాపిల్లవానికి చెప్పవలసినరీతినంతయుంజెప్పి వీధియందాడుచుండునట్లుచేసి, తానేమియుం నెఱుంగనివానివలె తనకుచు పిల్లవానికిని సంబంధము కలిగియుండుట తెలియనీయక యుపాయముగా వానిని పిలుచుకొనివచ్చునట్లుచేసి పయినతెలిసిన విషయముగా వానిచేచెప్పించెను. వాడుకవడియున్నయాపిల్ల వాఁడు నేర్చినట్లు జరిగించి విషయము పూర్ణముగా చెప్పక పూర్వమే వాడుక ప్రకారములేచి పాటిపోయెను. ఈ మహాతంత్రము తెలుసుకొనుట యెట్లు? ఇంకగతియేమి? పిమ్మట అంజనమువేయువాఁడు వెలవెలబోయినట్లభినయించి కొంచె మాలోజించి “ఓరిపాపాత్ముఁడా! ఇంక వదిలిమిషములు చూడక పాడుచేసితి వేమిరా! ఇంతలోనే దుర్బుద్ధిపుట్టినదా? అయ్యో! చేసినపనియంతయు వ్యర్థము గావించినావు.” అని కోపముతో యాపిల్లవానిని సూషించి యింటివారినిచూచి “ఇంకేమి చేయవచ్చును? దుష్టుఁడైన యాముండాకొడుకు తుట్టతుదికు పాడుగావించి వెళ్లి నాఁడు. పదినిమిషములుండక భయపడి పరుగెత్తిపోయెను. ఈదినము పనిచెడిపోయినది. ఇంక చూడకూడదు. శుక్రవారమునాఁడు మరల కాటుకవేసి చూచెదను. ఇప్పటివలెనే పూజకు నర్హమును సిద్ధముచేసి యుంచండి. నేను వచ్చిచూచి మీసాత్ముఁ గొనిపోయినవారిని, ఆసొమ్ము లుండుచోటునుం దెలిసికొని స్పష్టముగా చెప్పెదను. ఇపుడు మూడుపాళ్లు తెలిసికొంటిమి. ఇంక కొనిపోయినమనుష్యులను, సాత్తులుండు స్థలమును మాత్రమే మనము తెలిసికొనవలయును. ఇదియంతగా ప్రయాసలోనిదికాదు. కష్టమంతయు మొదటనే యుండెను. అది గడచిపోయినది. ఇంక సులభముగా తెలుసుకొనవచ్చును. ఈచూచినపిల్లవా

నికి కాటుక బాగాయంటి దృష్టి స్పష్టముగా పాటినది. కాని ఇంకా
వాడిట్లుచేసి పోయినా... సరే! జరిగినదానిని గురించి చీంతించినచో
ఫలములేదు. అయినవని నై నది ఉండనిండు. మహామాయ మునిగిపో
యినదిలేదు. ఈసారిచూడములో నివరమేర్పడకతప్పదు. కొంచెమాల
నగ్నమగుటతప్ప యింపు. నష్ట మేగుయును లేదు పూజనానూనలు కొ
ఱత లేకుండా మీరు తయారైచేసి పట్టుకు చాలును. తరువాతవని నా
చేతిలో యున్నది. మీరుభయపడవలదు. ఎచ్చటనుండినను మీసామ్ము
రాట్టియిచ్చెద ”నని చెప్పెను. వాడేమి చేయబడు? వెల్లువయి వాని
మాటలువిని గురించి కడు పులు సద్గుమనగా వ్యవహారతో మాట
లాడుటకునయినము నోరుకాక వానినిచూచి వెల్లుగా “మంచిరిపోయి
రమ్మని పలుకుదురు అంజనగాఁను. రానుతిసగా మిగిలియున్న భక్త్య
మలు, వండ్లు, మఱియ. నచ్చట పెట్టించిన పన్నులు... చూటగట్టుకొని
తనమంత్రము చక్కగా పనిచేసినదని లోలోన నింతసింపుదు మెల్లగా
యిల్లువొకటి పోవును అంతట యింటిలోని బుద్ధిలేని యా యాడంగు
లోకపోటలేరి, “అయ్యో! వంతకన్నచేరి యు పోయెను ప్రయోజనము
లేకపోయినది. మహామాయల యంజ ము పేయను యునచిచెప్పినాఁడు.
ఇప్పుడు వేసి చూసికే యింనుపించుగా నూనినూపముల పెరివయ్యె
ను. ఈసారివేయించినచో పూజనానూనలు మరలయుపయోగముకాకెదా,
యింతకన్నను నెక్కుడనినో నె ప్రచేయ తప్పదు. ఇప్పుడెక్కడ యిరు
నదియెదు చూసామునో సరిపోయినది. ఈసారి యెంతకెచ్చి పెట్టును
నునో తెలిసిపడికాదు. పోయినమట్టుకు పోయినది, కావలసినంతవరకు
నై నది. నాగవారిచూపులు నిగ్గ బుద్ధి జేనివారమై సనము చేసిన యత్న
మునకు భగవంతుండు తగిన ప్రాచుర్వ్యము చేసినాఁడు. యింతమ
ట్టుకు చేసిన పని చాలును. ఇంక దొంగిలు తేలుకుట్టికట్టు గుక్కరు
విచ్చుకుమానకుండుట మంచి” నని యులోలించి యంతకంతో యాప్ర
యత్నమునునూని యూరకుండుదుగు. తేనా? ఒక వేర వారికిను బుద్ధి
రాక కొటపవిషయమును తెలుసుకొనవలయున నెడి యపేక్షగలవారై
మరల నష్టమునుపెట్టుకొనుటకు నిశ్చయించుకొని యంజనగానిగి పిలు
చుకొని వచ్చుటకు పోయినయెడల య నా మజాడయే తెలియదు. పోల
మ్మును పిలిచి విచారింపవచ్చునని వెదకిన యెడల యా మాయలాడి

వారికి కనుపించిన నే కనుపించదు. అంతటితో నిరాశచేసుకొని తమయ వివేకమును గురించి దుఃఖమునొంది చేయునదిలేక మిన్నకుండదుగు. పోలమ్మ యంజనగానిని సాంకేతిక నలమున సంధించి తనకు కావలసిన కమిషన్ పుచ్చుకొని సంతనముతో పోవును. ఈరుహాత్మురాలు ఇట్లే యచ్చటచ్చటం దిరుగుచు, నేదైన సంకల్పము కలిగినయెడల మంత్ర గానిని పిలుచునట్లు నచ్చజెప్పి పురికొల్పి యాయంజనగానిని పిలుచు కొనివచ్చి పయిన చెప్పినట్లు తంత్రము చేయుటకు తాను తెలుసుకొనిన విషయములన్నియుం దెలిపి యెఱుంగనట్లుండును. అంజనగాడు పోలమ్మవలన పృథ్వాంతమంతయుం దెలిసికొని యుండుటచే నమ యానుగుణ్యముగానటించి డబ్బులాగుకొనిపోయి పోలమ్మకు కమిషన్ యిచ్చి పంపుచుండును వీరికిదియేవృత్తి యిరువురికినియిల్లువాకిలిభూమి పుట్ర దేమియును నుండదు. కాబట్టి వారినికనుగొనుట కష్టము. జను లారా! ఇట్లే మోసగాండ్రు తరగరులమూలమున నచ్చటచ్చటజరుగు విషయములు తెలుసుకొని, దీనికొకకై తమయొద్ద నుంచుకొనియున్న పిల్లవాండ్రకు చెప్పనలసిన విధమును బోధించి, తాముపోయెడి సమీ పమున నాట్లాడుకొనుచుండునట్లుచేసి, యింటివారిద్వారా వానిని పిలి పించి, తమకు కావలసిన మాటలు చెప్పింతుగు. వారికింగల సంబంధ మును, తంత్రమును నెఱుంగక నిజమనినమ్ని జనులు మోసపోవుదురు.

అంజనముచూచి దొంగలనుకనిపట్టుట మహామోసముగాని నిజ ములేకమైననులేదు. అదియే నిజమైనయెడల గవర్నమెంటువారు కోట్ల కొలది ద్రవ్యమును కర్చుపెట్టి పోలీసు డిపార్టుమెంటును పెట్టుకొననేమి టికి? వీరికే గొప్పజీతములనిచ్చి పెట్టుకొందురుగదా! ప్రపంచమున జ రుగుచుండు దొంగతనములను నులభముగా తెలుసుకొనుచుండుదురు కదా! అది సర్కారువారి కెంతయో లాభకరముగా నుండునుగదా! ఇటువంటి మోసగాండ్రు చెప్పెడిమాటలునమ్ని లోబడి జనులుతాము కష్టపడి సంపాదించిన డబ్బును దారబోసి, కడపట తమ యవివేకమును గురించి పశ్చాత్తాపమునొంది దుఃఖపడుచుండుదురు. ఆహా! ఇదియెంతటి యన్యాయ మనవలయును? ఎంతటి మోసము? ఈమాయకాండ్రు చెప్పెడి మాటలునమ్మక వీరిని చెంత చేర్చకుండుట శ్రేయము. లేదా? నష్టకష్టముల సాలగుదురు.

గీ. దొంగ కొనిపోయినట్టిసోత్తును నెటింగి
యంజనముఁజూచి చెప్పెదో ననుచువచ్చి
కల్లమాటలు వలికిరొక్కంబుఁ గొనెడి
తంత్రగాండ్రు నమ్మఁగాఁ దగదు జనులు.

బ్రాహ్మణులు జీవించు మోసము.

సాధారణముగా బ్రాహ్మణులమనియు, తమకంటె జాతిలో యెక్కువ వారు లేరనియు గర్వముతో డంబముగా బలుకుచు తిరుగుచుండు వారల నెందఱిని చూచుచున్నాము కాని వారు తమజాతికి సంబంధించిన సదాచార సంపదమాత్ర మెఱుంగరని చెప్పవచ్చును. తమకంటె తక్కువ వర్ణములవారని యెవరిని చెప్పెదో యటువంటి క్రిందితరగతులలోని వారు సయితము చేయ సాహసించలేని నీచకార్యములను ఈయత్తముల మనెడి బ్రాహ్మణులు చేయుటకు వెనుదీయరు. వర్ణాచార, వంశాచార, ధర్మములకన్నను, ధనార్జనాచారము వీరికి ముఖ్యము. స్నానము, సంధ్య, జపము, తపము, ననుట యెట్టిదో వీరిలో మూడువంతులవారికి తెలియనే తెలియదు. తాము బ్రాహ్మణులని పించుకొనుటకు కాఁబోలు మురికిబట్టి చెమటలోనాని, నల్లగా తోలు వారు వలె నుండెడి జందెమును మాత్రము విడువక తగిలించుకొని యండుదురు. వీరిముఖములలో ప్రేతకళ తాండవమూడుచుండును. ఆచార విషయమున నూటికి కోటికి నెవఁడైన నొకఁడుండునేమో గాని, తక్కినవారు తమ జాతి యెట్టిదియో, తమశీల మెటుల నుండ దగినదియో తలంపనైన తలంపరు ఏనూటికి పదిమందియో తాకవృత్తి నవలంబించి కొంచెము విలక్షణముగా కనుపడినను, తక్కిన వారికి వైదిక వృత్తియే ముఖ్యమైన జీవనము. ఈవైదిక వృత్తిగల వారిని పగటి వేషగాండ్రని చెప్పినను చెప్పవచ్చును. వేషము మాత్రము వేసినను, దురాచారమంతయు వీరియందే నెలకొని యుండును. యీ రకములో చేరినవారిలో కొందఱుచేయునదేమనగ, ప్రొద్దుననే నిద్రలేచి ముఖము కడుగుకొని విభూతి రేఖలుదీర్చి గండపు బొట్టు పెట్టుకొని బిళ్లగోచులతో ధోనతులు గట్టి, మొదటిరాత్రి పుల్లనీళ్లలో వేసిన యన్నమో

లేక పులిసిన దోసెయో, యిడ్డనయో తినిగాని, లేక కాఫిహోటలు నకు పోయిగాని కడుపు నింపుకొని నోట నేమియు వేయనివారివలె నాలుగు వీధులుందిరిగి, యే యింటిలో శ్రార్థమో, యెవరి కొంపలో కర్పాంతరమో, యెవని గృహమున పెండ్లియో, పుణ్యాహమో, లేక యెక్కడ సమారాధనయో, ఎక్కడ నవగ్రహదానము నిచ్చెదరో యని విచారించుచుండుదురు. కొందఱు యేగుంట గట్టునో, యే రావి చెట్టు దగ్గఱనో, యేగుడిముందటనో చేరి యొకరితో నొకరు “అయింట నొక ముసలివాఁడు చచ్చినాఁడు. ఆనాయుఁడు కొంచెము కలిగిన వాఁడే! అతనియింట నేఁడుతిథి అదిగో! ఆపెద్దగృహమున కర్మజరుగుచున్నది. బ్రాహ్మణులకు భూరియిష్టదలంచియున్నాఁడు” యని యిట్లు తెలియబలుకుకొని, ఎచ్చటనైనను నేదేని విశేష కార్యము జరుగుచున్న యెడల సతఁ డేజాతికిచేరినవాఁడై యున్ననునరే! పిలిచినవారివలెపోయి తత్పూర్వమే యచటికివచ్చియున్న బ్రాహ్మణులతో (వారును వీరివలె వచ్చినవారే!) చేరికూర్చుండి, “ఎవుడు దక్షిణ నొసంగుదురా, దాన మొసంగుదురా” యని నోళ్లు తెఱచుకొని, తమకు బియ్యమో, వస్త్రమో, గొడుగో, చొంబో, మఱియేదియో యొకటి దొరకక పొదనెడి యాశతో, తమకు బొత్తుగా యేమంత్రమునుం దెలియక పోయినను, తెలిసినవారివలె నవినయింపుచు, మంత్రములు పలుకుచున్న వారితో చేరి పెదవులు గదల్చుచు గొణుగుచుండుదురు. తమచేత యక్షతలివ్వక పోయినను ఎవుడును తమయొద్ద పొట్లము గట్టిపెట్టుకొని యుండుదురు గాన పానిలో నాలుగుగింజలుతీసి తాముగానే యజమానునిపై వినరి వేసి, తక్కినమంత్రము సంతయు విడిచి కడపటనందుకొని గట్టిగా “శత మానంభవతి, శతాయుఃపురుషః, ఆయుష్యేవేంద్రియ, ప్రతితిష్ఠతి. చిరం జీవి చిరంజీవి, సుఖీభవ సుఖీభవ. అష్టైశ్వర్యాభి వృద్ధిరస్తు” అని చెప్పి యాశీర్వదింపుదురు. యజమానుఁడు తనశక్తికొలదిఁ దోచినది రూకయో, పాతికయో, యొసంగినయెడల తీసుకొని సంతోషింపరు. కుమారునకు వివాహమనియు, కాళియాత్రకుపోవుచున్నాననియు, భగవత్కైంకర్యమనియు, సంతర్పణయనియు, చెప్పి మీరు గొప్పవారును, ధర్మచింతగల దాతలునని నినినచ్చినాను. తగినసహాయము జేయవలయు

పివేయుదురు. ఇట్లే కొంతకాలమునకు పూర్వ మొక బ్రాహ్మణుడు బాగుగాచదువుకొనినవాడే. యొక పేద బ్రాహ్మణపిల్లవానిని వెంట గొని చెన్నపట్టణములో గొప్పధనికుడైన యొక సెట్టిగారియొద్ద కరిగి “అయ్యా! వీనితండ్రి చనిపోయినాడు. నిరుపేద. కర్మ జరుగవలసియున్నది. యేమియు గతిలేదు. అయ్యా! పాపము! బ్రాహ్మణచిన్నవాడే! కర్మ చేయకుండిన జాతిభ్రష్టునిజేయదురే! యని ధర్మచింతతో ఇతనికి వి నాకును సంబంధమేమియు లేకపోయినను, మీవంటి గొప్పవారిని యాచించి యీ కార్యమును నెరవేర్చి బ్రాహ్మణులలో కలుపనెంచి నాను. ఇదియే నేనుచేయగల సహాయము. కొందఱు పెద్దమనుష్యులు కొంతవరకు సహాయము చేసినారు. తామును ఈపుణ్యకార్యమునకు సహాయము చేయవలయు”నని యడిగెను. ఆ సెట్టిగారు చాలామంచివారును, ధర్మగుణముగలవారను సగుటవలన, యీ కార్యమునకు యిరువదిరూపాయల నివ్వఁదలంచి లోపలనుండి తెప్పించెను. ఇంతలో యీ బ్రాహ్మణుని నెఱింగినవాఁడును, సెట్టిగారి కాశ్రితుఁడును నైన బ్రాహ్మణుఁడొకఁ డచ్చటికివచ్చి పిల్లవానిజూచి “ఓరే! ఇదేమిరా! ఇచ్చట వచ్చి యున్నావు. నీనుగానక నీతండ్రియు, నీతల్లియు వీధివీధియుండిరిగి వెదకుచున్నారు. శీఘ్రముగాపోరా! పో!” యని చెప్పెను. వానిని పిలుచు కొనివచ్చిన మహానుభావునితలపై పడుగుపడినట్లైనది. సెట్టిగారి కాశ్చర్యముకలిగినది. అతఁడా యాశ్రితునిజూచి “ఏమీ? ఈచిన్నవానితండ్రి యున్నాడా? చనిపోయినాడనియు కర్మజరుగుటకు గతిలేదనియు, నేమైనను సహాయము చేయవలసినదనియు, ఈశాస్త్రిగారు తోడ్కొనివచ్చినారే! ఏదినిజము?” అనియడిగెను. ఆ బ్రాహ్మణుఁడు, శాస్త్రివంకచూచెను. శాస్త్రి వెలవెలబోయి పలుకఁజాలకుండెను. వచ్చిన బ్రాహ్మణుఁడు నవ్వెను. సెట్టిగారు శాస్త్రి చేసినతంత్రమును గ్రహించెను. అటుమీఁద జరిగినదియుం జెప్పవలయునా? మఱేమియు విశేషములేదుగాని, సెట్టిగారు మహాకోపమునుచెంది, “చీ! చీ! లేచిపో” మ్మని నవ్వుకరువంకచూచెను. వాఁడు బిలిచి నర్థచంద్రప్రయోగముజేసి శాస్త్రిగారిని వీధికి జేర్చెను. ఆవిషయము విన్నవారందఱును చీవాట్లు పెట్టిరి. శాస్త్రి మునుకు వేసుకొని తటాలున నొకసందుఁజొచ్చి మాయమయ్యెను. ఈవిధము

గానే కొడుకు పెండ్లియనియు, కుమార్తె సీమంతమనియు, భార్య కానుక నియు, నింకను నెన్నియో కారణములు చెప్పి దయచేసి “మీరు మీకు మీకు, తోచినసహాయము చేయు” డని యాచించి దొరకినవరకును గుంజకొందురు. సామాన్యమైన యుద్యోగముతోనుండువారైనను, తాము కచ్చేరికిపోవుచుండగా దారిలో నెక్కడైనను సంతర్పణజరుగు చున్నయెడల పోవుచున్నపనినిమాని తటాలున చొక్కాయతీసి ప్రక్క యింటనునిచి విభూతినడిగి పూనుకొని కొళాయిలో వయ్యగుడ్డతడిపి తల పై వేసికొని శుదిగా స్నానము చేసివచ్చుచున్నవానిని లెపోయి కూర్చుండి సంపూర్ణముగా భుజించినచ్చి పిమ్మట తన యాసీనుకుచని పై యధికారు లింతయాలస్యముగా వచ్చితివేల? యనియడిగిన, తేలుకుట్టినదనియో, జ్వరమువచ్చినదనియో సమాధానముచెప్పును. ఎవడైనా సదాచార వరుండైన బ్రాహ్మణుండు శ్రద్ధగా తనతండ్రి తిథిచేయువాడై యిటు వంటివారిని బ్రాహ్మణార్థము నియమించినయెడల, సూర్యోదయము కాగానే కాఫిహోటలునుపోయి కావలసినంతవరకును నిడ్డలి కాఫి పుచ్చుకొని నోట గంగజోయనివారినలె బిళ్లగోచులుచెట్టి వస్త్రములు ధరించి వచ్చి కూర్చుండుదురు. ఒకటియో, రెండో రూపాయ లిచ్చు నట్లు మొదటనే యేర్పాటుచేసుకొనకకాని నిరుంత్రణ కొప్పుకొనదు. ఎంత శ్రద్ధగలవాడై యున్నను శ్రార్థముచేయువాడూ వారడిగిన దక్షిణనిచ్చుటకు శక్తిలేని పేదవాడై యుండినచో, వానిగతియధోగతయే! తిథి విడువవలసినదే! ననేమిరా; యని నిరాకరించిపోవుదురు. భార్య మెకలోని తాలియైన నమ్మి వారికిసమర్పించిననే యాతిథి నెరవేరును. ఎవడైనా వారు బ్రాహ్మణార్థము నియమించబడియుండుట నెఱిగి యుండి కాఫిహోటలులో ఫలహారముచేయుటనుజూచి “ఏమండీ; మీరు నేడు నిరుంత్రణ కొప్పుకొంటిరనివింటినే? కాఫి, నిడ్డలి పుచ్చుకొని పోవచ్చునా?” యనిన ఓహో; నీవెఱింగిన దింతమాత్రమేనా? “అత్తారాముని నలించకూడదు. ఎండుకొనియుండి బ్రాహ్మణార్థముచని కూర్చుండినచో భోజనమేయిష్టపడదు. ఈష్టిగా భుజింపనియెడల కర్తయొక్కపితరులు తృప్తిపొందరు కావుననే మేమిట్లు చేసెదము. కడు వులో కొంచెము చల్లగాయున్నయెడల సంతృప్తిగా భోజనముచేయవచ్చును” అని వలుకుదురు. అటువంటివారినివిడిచి మఱియొకని నిర్ణయించు

చుటకు వలనుగాదు. ఎందువలన ననగా, సామాన్యముగా యీపై దీ కన్పత్తిలో తిరుగువారంబును నొకవిద్య చదివినవారేగాని వీరిలో యుత్తముఁ డనదగినవాఁ డొకఁడునులేడు. ఒకవేళ నూటి కొకఁడుండిన యతఁడు రానొల్లఁడు ఇంక నేమిచేయవలయును? “గతిలేనివానికి గంజియేపానక” మున్నట్లు వీరిని పట్టుకొని యల్లాడవలసినదియే; ఇటు వంటివారికి దండము బెట్టుటవలన నేమిలాభము? నమస్కారముచేసిన యెడల బదులుగా తమచేయి తొమ్మువరకు నెత్తుదురు. అదియేమనగా, తమచేత నెపుడును నగ్నిహోత్రఁడు వసించునట, కాబట్టి చేయెత్తి బదులునమస్కారము చేసినచో యెడటివాఁడు దగ్ధమగునట, దానికా వారటులచేసెదరట, ఇది వారుచెప్పెడిసమాధానము. ఈధర్మవేత్త లొకదినముననే నాలుగైదుచోటులలో బ్రాహ్మణార్థముచేసి యచ్చట చ్చటను వచ్చుదక్షిణనను కొంగునముడుచుకొని పోవుచుండుదురు. ఇటు లసరిపాదించి చీకటిపడగానే మిఠాయిపొట్లములు, ఫలములు, పూల దండలుందీసికొని, యేవేళ్యయింటికో యేబజారు రంకులాడియింటికో పోయి, తాము కొనిపోయినవస్తువులును డబ్బునునమర్పించి యచట గాలక్షేపముగావించి చెవులుజాడించుకొని, మునుకు వేసుకొని, త్రాడు త్రెంచిన క్రొత్తముగడలవలె యిల్లుచేరుచుండుదురు. అయ్యో; వీరెక్కడి బ్రాహ్మణులు? వీరికి యుత్తమత్వ మెఱులసిద్ధించును? ఈ యనాచారప్రవర్తకులు చేయుదుష్కార్యములును, వీరి నడవడియుం జెప్పవలయుననిన యెంతయోగలదు ఇటువంటివారు యోగ్యులనినన్ని వీరికి దానములు ధర్మములు చేయుటవలన లేకమైనను ఫలముగలుగిదు. వీరికి చ్చుటకన్న కూడు గుడ్డయులేక వీధులలోబడి యల్లాడుచుండు పేదల కొసంగినచో యెంతయో పుణ్యముకలుగును. ఓధర్మకరులారా; ఈబ్రాహ్మణసామధానులగు మోసగాండ్రను నమ్ముకుండు.

గీ. “అధికులము మేము జాతుల శ్రయం”దటంచు

మిగులగొప్పగతము దామె శ్ర పొగడుకొనుచు

చేయఁగూడని వసులను శ్ర చేయుచుండు

వాని నద్రాహ్మణుండని శ్ర వలుకదగుని?

దేవాలయములలో బ్రాహ్మణుల మోసము.

దేవళములలో పూజచేయుటయే పనిగాయుండెడి యర్చకులుగాక వంటచేయుటకును, పరిచారమునకునునై కొందఱు బ్రాహ్మణులు నియమింపబడియుండుదురు. గుడిలోనుండెడివారి కందఱి కంటెచు వంటసాల యందుండువానివని జయముగాజరుగును. దేవుని కేవలార్థము లేకపోయినను వంటల వానికొకటియైతరు తక్కువయుండదు. ప్రతిదినమును నెవరోయొకరు దేవునకు తళిహ వేయించుటకై సకలవస్తువులుం దెచ్చియిచ్చుచుండురు. ఎవ్వరును యివ్వనినాడుమాత్రము దేవాలయపు సామగ్రి నందుకొని తళిహ వేయుదురు. కాని యది చాలాయరుదుగా యెప్పుడో యొకపు డొకనాడు తటస్థించును. కొంచెము పేరుప్రఖ్యాతిగల గుడులయందేపరిచారకబ్రాహ్మ లుండెనరు. గాన, నటువంటియాలయములలో సదా యెవ్వరోయొకరువచ్చి యర్చనచేయించువారై నై వేద్యమునకు వలయు వస్తుసామగ్రిం దెచ్చి యొసంగుదురు. అటులనిచ్చినప్రతివస్తువునందును నర్థభాగము పాచకున కర్పణముకావలసినదే! మిగిలినదానిని యజమానుని యిష్టానుసారముగా పుళియోగిరమో, ధద్యోదనమో, ఉష్ణపాంగలియో, చక్కెరపాంగలియో, యొకటిచేసి వడలు పాయసము, మొదలగునవి తయారుగావించి ప్రతిదానియందునునై వేద్యముకాకపూర్వమే మూడింటనొకభాగము వేటుపాత్రములలో నుంచుకొని శేషమును నివేదనకు తెచ్చి పెట్టును. అర్చనచేయించువాడు తానొసంగినదంతయు పచనముజేసినాడని తలంచునుగాని వంట వాడు చేసెడిమోసము తెలుసుకొనజాలడు. ఇంక పూజారియన్ననో అభిషేకముచేయుటకై యెళినీరు, పెంకాయలు, కస్తూరి, కుంకుమ పూవు, పచ్చకర్పూరము, మొదలగునవియు. పంచామృతస్నానమున కని పెరుగు, పాలు, నేయి, తేనె, చక్కెర, ఫలములు మొదలగునవియు. దీపశేలపు పుష్పములు, పరిచారక కట్టము, తళిహకట్టము, చందనముతీసిన కూలి యిటువంటివన్నియు పదిరూపాయ లగునట్లు పట్టివాసి తమలపాకులు, వక్కలు, కర్పూరము, దక్షిణ యివి 4 రూపాయలగుననిచెప్పను. “తమలపాకులు, కర్పూరము నింతయగునా?” యని అడిగిన “మీరు గొప్పవారు భక్తితో దేవున కర్చనచేయించుటకు

వచ్చినపుడు పదిచుండి బ్రాహ్మణులకు పదితాంబూలములున్నూజై దీ
లాలు దక్షిణయునుచ్చిన నెంతయో శ్రేయస్కరముగానుంటున్నాలో
పేకమవుడు మంత్రములుచెప్పెడివారికిని, పూజకు నామములు చది
వువారికిని దక్షిణయిచ్చకున్న నెట్లు? మొన్న చొక్కలింగసెట్టిగారువచ్చి
యర్చనచేయించినారు. వారికి వట్టి తయారుచేయగా యేబదిరూపాయ
లై నవి. నేను మీకు వస్తువునిచ్చి యుత్సాహించియేవ్రాసినాను. ఇంకను
తగ్గించుటకు నలనుకాదు" అని చెప్పెను. వచ్చినవాడా పట్టినకారము
నగలమును తెచ్చియిచ్చును. వానిలో నగమతీసి గర్భగృహములో
నొకమూలదాచి, తక్కినవి యుపయోగించును అభిషేకమునకు తెచ్చిన
తెంకాయలందు రెంటికెక్కుడుపయోగించడు. కాయలు కొట్టియిచ్చు
టకై యతనికినంబంధించినవాడొకడు లోపల నొకవైపుననుండి
కత్తితో యెళ్లనీరుకాయలనుచెక్కి యవి యచ్చటనేపెట్టి, అభిషేకము
చేసి నీరైపోయినబుట్టను తనవైపుగా నర్చకుడువేయగానే యచట
గిన్నెలో చాటుగావించుకొనియున్న కొళాయినీరు నాబుట్టలో నగము
నకుముంచి మరల నందిచ్చుచుండును ఎన్ని కాయలు తేబడియుండునో
యన్నిసారు లటులచేయుదురు. అర్చనచేయించువాఁ డెదుటనుండిచూ
చుచు కాయలు తెక్కపెట్టుచుండునేకాని యొక యెళ్లనీరుకాయయే
యన్నిమాగులు నీళ్ళలో మునిగివచ్చుచున్నదని తెలుసుకొనజాలడు.
నీళ్లులేనికాయలను మూలబడవేయుచున్నారని తలంచును ఇంక పుష్ప
ములకన్ననో ముండుదిన మెవ్వరోవచ్చి యర్చనచేయించి నపుడువేసిన
దండ లట్లేతీసియుంచియుండి, వానిని మొదటనలంకరించి పైపై నపు
డుతెచ్చినదండలలో నొకటియో రెండో కర్తకు తెలియకుండులాగున
నలంకారముచేయును. అభిషేకముచేయునపుడు మంత్రములుచెప్పెడి
బ్రాహ్మణులు తమకు మంత్రములు తెలియకపోయినను తెలిసినవారివలె
నటచి యేవో తమనోటికివచ్చినట్లుచెప్పదురు. పూజనారంభించినపుడు
నామములుచెప్పెడివాడు పుస్తకమునుచూచి, నూటి కేబది విడిచి
చెచ్చి యొదునిమిషములలో సహస్రనామములును ముగించును. నైవే
ద్యముకాగానే కర్పూరమువెలిగించి కర్తయొద్దకు తెచ్చి విభూతియు,
వక్రియు, నగముతెంకాయయు, రెండు సలిగిపోయినయరటిపండ్లును,
దేవునినామనిచ్చి "ఇంకనా యర్చనచేసినదక్షిణ యొకటికొఱ

వయున్నది. అది మీకెంతయుయిష్టమో, యంతయిచ్ఛవచ్చును. ఇంత మాత్రమివ్వండియని నేను మిమ్ముడుగుటలేదు” అనిచెప్పును. అర్చనచేయింపవచ్చిననాఁడనివి “ఓహో! అన్ని శైలపులనుచేర్చి పట్టివ్రాసి పుచ్చుకొని యితఁడు మరల తనకు దక్షిణనిమ్మునుచున్నాఁడే! ఇంటికి పోవుటకులోపల వీరు దేవుని గనఁజూచునట్లున్నదే! సరిసరి! బాగానే యున్నది. వచ్చినవారినిపట్టి నెత్తురులేకుండా పీల్చెడి గుడి దయ్యముల వలెనున్నారు” అని తనలో నణుగుచు, నచటికివచ్చియున్న యితరపెద్ద మనుష్యులలో వెలితిగానుండుననెడితలంపుతో మారువలుకక యొక రూపాయ తట్టలోవేసి దేవునిచూచి, “స్వామీ! బుద్ధివచ్చినది శీఘ్రముగా వీరిబారినుండి నన్ను తప్పింపు”మని చెంపలుకొట్టుకొనును. ఇంతలో పరిచారకబ్రాహ్మణుఁడు, చేసినతలిహలో యర్చకునిభాగముతమ భాగము మొదటతీసిపెట్టుకొని అడుగుమాడినపదార్థము లొకగిన్నెలో పెట్టుకొని పై నాకుమూనుకొనిపోయి కర్తయింటిలో యిచ్చినచ్చును. అతడింటికిపోయి ప్రసాదముఁదినుటకు తెమ్మనినపుడు బ్రాహ్మణులుచేసిన కుట్రను తెలిసికొని దొంగకు తేలుకుట్టినట్లుండును. వంటవాఁడు కొనిపోయినవస్తువులను యధేచ్ఛగా తనయింట వంటజేయించి గుడి నుండితెచ్చిన ప్రసాదమునుపెట్టుకొనిభుజించి హాయిగాయుండును. అర్చకుఁడన్ననో తాను మిగిలించుకొనినపానిలో నగము తనయింటికిచేర్చి మిగతను నాఁటిరాత్రికి వేశ్యామందిరమునకు కొనిపోయి, దేవునియందు భక్తిలేకపోయినను, దానికి భక్తితోనమర్పించి యానందముఁజెందును. దేవాలయములలోనుండు బ్రాహ్మణులలో కొందఱు తాము తిని మిగిలిన యేవులిహోరయో, యేనధ్యోదనమో కొంచె మొక యాకులో పొట్లముగాజుట్టి, పాసిపోయినయరటిపం దొకటియు, రెండు కమలాకిచ్చిలిదబ్బును, కొంచెము యెండినప్రతిఁ..., విభూతియుం గొని యేరెడ్డిగారియొద్దకో, యేసెట్టిగారియొద్దకో, యేపిళ్లగారియొద్దకో పోయి “ఏమండీ! మీకు దేవునిప్రసాదము తెచ్చి యిచ్చిపోవలయునని కాలాసారము ప్రయత్నించినాను గాని తీరుబడిలేకపోయినది. ఏమి చేసువచ్చును? నాకొలుపు యెటువంటిదో మీకు తెలిసినదేకదా! నిన్న గొప్పయర్చనజరిగినది. పులుసన్నము తలిహవేయించినారు. ఆప్రసాదము మీకు యివ్వవలయునని కొంచెముతీసిపెట్టినాను. చాగాప్రాప్తు

పోయినందున, నేనవుడువచ్చినయెడల మీరు నిదురించుచుండుదురని యెంచి యట్లే పెట్టియుండి యిపుడుతెచ్చినాను. ఇదిగో! పుచ్చుకొనుండు. మీరు నిండాదైవభక్తిగలవారని నేనెఱుంగుదును. దేవుని కార్యమనినను, దేవునిప్రసాదమనినను మీకు ప్రియమధికము. కావుననే మీకుగా నేను శ్రద్ధతో ముందుగా కొంచెము ప్రసాదమునుతీసి వేఱుగాయుంచి తక్కినది వినియోగముచేసినాను. రేపటిదినము కృత్రిక, శుక్రవారము, గొప్పమంచిదినము. రేపు మీరొకయర్చనజరిగించండి. ఈవెలలో చేయించెడియర్చన చాలా విశేషమైనది. సమస్తమైన పీఠలునుతొలంగి మీకు దేహారోగ్యము కలిగియుండును. రేపటిదిన మర్చనచేయించవలయునని యెండతో యత్నించుచున్నారు. మీరుప్రయత్నముచేసేయెడల వారినినిలిపిమీయర్చనయే జరుగునట్లుచేసెదను.” అని చెప్పుదురు. సమయోచితముగా చెప్పిన వారిమాటలకు లోబడి యర్చనయు నభిషేకమునుచేయించుటకు నమ్మితింది “అలాగే! రేపటిదినము మనయర్చయే జరిగింపు”డని కావలసినసామానులుతీసి యిచ్చేనేని యిక సతనిప్రాణములు తీసుకమానరు. అదికావలయునిది కావలయు నని చెప్పి తెప్పించుకొని తమయింటవేసికొని, మఱియెవఁడైన నర్చనచేయించుచుండిన నదియే యర్చనయనిచెప్పి యాప్రసాదములో నొకింతప్రసాదమును, కొంచెము కుంకుమ, విభూతి, రెండు దళములువత్రియొకగొబ్బెరతునుక, యరటిపండు చేతఁబెట్టి టాపీవేసి వంపుదురు. ఆహా! వీరుచేయుచుండెడి యక్రమములను లెక్కింపసాధ్యమేకాదు. ఈబ్రాహ్మణు లిట్లు దుష్ప్రవర్తన కలిగియుండినను, దేవుడు వారియెడల నించుకై నను కొపముబూసక నయిచి యట్టేచూచుచుండుటచిత్రము. వారికేదైన గీడుగలిగించినచో, తనకుగావించెడియాయలృపూజయుగూడా చేయక మానివేయుదురేమోయని వెఱచియుండునుకాబోలు.

ఓబ్రాహ్మణులారా! దైవభక్తిగలవారై డబ్బుకర్మపెట్టి దేవునర్పింపుడని కొరినవారిని మోసముఁజేసి వారిచ్చిసపదార్థములను గొని పోయి మీరు హాయిగాభుజించి త్రేచుచుండుట ధర్మమగునా? ఇందువలన మీకు పంచాభివృద్ధియగునా? దైవము సహాయముచేయునా? ఇదియొక్కాలసంతోషమనుట నాలోచించుడు.

ఆ. దేవపూజకొఱకు శ్రీ దెచ్చియిచ్చినవస్తు
తరినినంగ్రహించి శ్రీ తప్పమాట
లాడినమ్మబలికి శ్రీ యన్యులంగికురింతు
రకట! గుళ్లలోని శ్రీ యవనిసురులు.

కాఫిహోటలు మోసము.

మన దేశమున నాగరికాభివృద్ధియగుకొలఁదని కొంచెము పెద్దది గాయుండెడి యేమూరియందుచూచినను కాఫిహోటల్లు మితిమీరిపోయినవి. కాలమహిమ యెట్టిదో కాని పూర్వము గంజిత్రాగి కష్టపడి పనిచేసి కూటికినంపాదించుకొనుటయే యసాధ్యముగా యల్లాడుచుండిన నిరుపేదలునయిత మిపుడు యెట్లొ యొకవిధమున వెతలొంది డబ్బునంపాదించి సూర్యోదయముకాగానే కాఫిహోటలుకుపోయి, తనయింటిలో యాపూటకు గతిలేక యున్నను తాను సంపాదించిన డబ్బును హోటలువానికియిచ్చి, యొకకప్పు కాఫి, రెండుయిడ్డెనలుం బుచ్చుకొనకండిన బ్రతుక లేక స్థితియేర్పడినది. ఈమూలముగా పేదవారలు డబ్బుపోకొట్టుకొని, భార్యలను, బిడ్డలను, కూడులేక తల్లడిల్లఁజేయుట నెక్కడచూచినను చూడవచ్చును. దినేదినే యీహోటలులనంభియై ప్రతిస్థలమునను నెక్కుడగుచున్నవే కాని తగ్గుటలేదు అన్నిస్థలములకంటెను చెన్నఁజ్ఞానము నివి మతియునధికము. ఏదీధియందుచూచినను, పెద్ద పెద్దజోర్లు వేయబడిన వడుగున కొకటియుండును. వీనిలో కొన్నిటికి రెస్తారెంట్లనియు, కొన్నిటికి భవనములనియు, కొన్నిటికి విలాసములనియు పేరులుండును. హోటల్ పేరులతో నుండునవియుం గొన్నికలవు. ప్రతిహోటలువాకిటను తమలపాకులు, వక్కలపొడి, బీడిలు, సిగరెట్లు, సోడావాటరుదిననులుఁ గల యొకయంగడి తప్పకయుండును. కొందఱు ధనికులు కాఫిహోటలులకనియే ప్లానువేసి యిండ్లుకట్టించి బాడుగ కొనంగియుండుదురు. ఆయిండ్లుకట్టనపుడే తమలపాకుల యంగడికి పయితము ప్లానువేయుదురుకాబోలు. కాఫిహోటలు దేవాలయమున యంగడులు విఘ్నేశ్వరునిగుడాలని చెప్పవచ్చును. హోటలు పెట్టుకొనదలంచినవాడు వాకిట తమలపాకులయంగడి పెట్టుటకు వసతియు

న్నదాలేదాయనుట మొదట చూచుకొనిననేగాని చేరడు. ఒక్కొక్క హోటలువాకిటను, “తంజావూరుహోటల్, కుంభకోణంహోటల్, కోయంబుత్తూరుహోటల్, మాయవరంహోటల్, బాంబేరెస్టారెంటు, మోహనభవనము. సుందరభవనము” అని పెద్దయక్షరములతో, గొప్పబోర్డులను వ్రేలాడగట్టుదురు. ఉండూరువాడైనను యీపేరులలో నేదోయొకటి పెట్టుకొనునేగాని తనయూరుపేరు పెట్టుకొననొల్లడు. దీనినిపట్టిచూడగా, బ్రహ్మసృష్టిచేయునపుడు పయినచెప్పబడినపేరులు గల పట్టణవాసులను, కాఫిహోటల్లు పెట్టుటకుగానే సృజించినాడేమో యనితోచును. ఆగౌరము వారికిమాత్రమే కలిగియుండునుకాబోలు. ఇంక యాహోబల్లలోచేయు వస్తువులన్ననో కొన్ని పేరులు మనమువిని యుండునవియైననుకావు. సాధారణముగా మసాలువడలు, పొగోడిలు, కాకపుబూంది, పెరుగువడలు, లడ్డు, జిలేబి, యివి యందఱునెటింగి నవే! కాని, బోండాలు, బజ్జాలు, ఉప్పేరి, జాంగిరి, పాల్కోవా, పాల పోళీలు, పూట్సాలడ్, కేసరి, సేమ్యా, సేమ్యాపాయనం, మఱియు తెక్కలేనిపేరులతో యెన్నియొకలవు. ఇవియన్నియు బల్లెటూళ్లవారి లో మూడుపాళ్లజనులకు తెలియవు హోటలువారి కేటలాగ్చూచిన యెడల వస్తువులపేరులుగలవు న్నకము రెండుపాఠములకు తక్కువయుండదు. ఇడ్డలి, దోసె, ఉప్పుమావు. (ఇవియొక్కొకటి పలుదిరుసులు) కాఫి, టీ, కోకో, మర్చతుదినుసులు. వానిగుణమును, రుచియు, పారిశుధ్యమును నెట్లుండినను కొంతలేక పేరులుమాత్రము గంభీరముగా యుండును. శీకాయవిత్తనములు మూడుపాళ్లును కాఫిగింజ లొకపాలునుకలిపి వేయించి పొడిచేసి యాపొడరువేసి కాఫి తయారుచేయుదురు. అర్థభాగము నీళ్లును, నగ్గభాగము పాలునుచేర్చి దానిలో నొక విధమైన పొడరువేసి యందరికిని కనుపడుచోట పెద్దబాగ్గులకుంటి పైగిన్నెలోపోసి కాగబెట్టియుండురు. పయినచెప్పినపొడివేసి వడియగట్టినకపాయ మొకపాత్రము (కిట్టల్)లో పోసియుంచుదురు. వచ్చినవాని కాకపాయమును కప్పులో కొంతవిడిచి కుంపటిమీఁద తెల్లచున్నపాలను గరిటెతోయెత్తి యందుపోసి, యావిద్యలో యారి తేరియుండు నొకరులు (బ్రాహ్మణయువకులు) పొడుగుగాయెత్తి యొకకప్పులో నుండి మఱియొకకప్పులోపోసి తెచ్చిపెట్టుదురు. శీకాయగింజలపొడి

యగుటచే నురుగుగలిగి, పొడదుపాగుటవలన చిక్కనయైయుండుటను
చూచి మంచిపాలువేయుటవలన నట్లున్నదని తీసుకొనువాడు తలం
చును ఆకాఫిత్రాగిన కొన్నినిమిషములకే కడుపులో వికారము ప్రారం
భమగును. అటుల కషాయము వడిమకట్టుకొనికవిప్పుట యాకాఫిపొడి
పిప్పిని యెండబెట్టి క్రొత్తగింజల పొడితోచేర్చి మరల కషాయము
చేయుదురు. తీమాట చెప్పవలసినదియేలేదు ఏవేవో యాకుకలిపి
కషాయముచేసియిచ్చి ప్రజలయారోగ్యమును చెడగొట్టుదురు. కల్లును,
సారాయియుం ద్రాగుటయే దురాచారముగాఁదలంచెదరు. కాని వాని
కంటె యీకాఫిత్రాగుట మఱియు ననాచారమని చెప్పవచ్చు. ఆచార
ముమాట యట్లుండగా, సాధారణము జనులకు కలుగుచున్నరోగము
లలో మూడుపాళ్లు కాఫిహోటలులవలననే కలుగుచున్నవనఁదగును.
ఆచారవంతులమని నీల్లుచుండువారునయితము దురాచారముల కునికి
పట్టుకొని కాఫిహోటలులోపోయి యంచట నందఱితోడనుకలిసి కాఫిపుచ్చ
కొని వచ్చుచుండుదురు కాఫిహోటలులో జాతిభేదములేనేలేదు. అటుల
భేదమునెంచువారచటికిపోవుట కర్హులుగాదు. పోనివానికి మరియూ
దముఘనశయంకక్కున. కావున నెచ్చట నెట్లుండినను కాఫిహోట
లుకు పోయినపు డచటియేర్పాటుకు బద్ధుఁడుకాకతప్పదు. స్వరాజ్య
సంఘనాయకులు జాతిభేదము కూడదనుచున్నందున ఈకాఫిహోటల్ల
వారు వారియాజ్ఞానుసారముగా నందఱును నొకటిగాఁజేయుచున్నాగు
కాఁబోలు. అయ్యో! అచటజరుగుచుండుఘోరము నేమనవచ్చును?
హోటలులో పనిచేయుచుండువారిని చూచినచో, తిత్పూర్వ మూడు
దినములనాఁడు తినినతిండినయితము వాంతియగును. 12 మొదలు 25
సంవత్సరములవరకును వయసుగలిగిన బ్రాహ్మణమువకులును, అజువం
టివయసుగలవారే మళయాళపురూర్షులును, నొక్కొక్కహోటలులోను
పెక్కెండ్రుండుదురు చెమటబట్టిన దేహములును, ముగికిచేనల్లబడి మేని
చెప్పునలన నానిన జంజములును, నూనెమరకలతోనుండు చెడమా
సిన మొలగుడ్డలునుగలిగి యాబ్రాహ్మణమువకులు ఫలహారములు.
కాఫితెచ్చినపుడు చూచినయెడల పెగులువెడలివచ్చునట్లు ఓకిరింతకలు
గును, వారిలో కొందఱు పెద్దవాఁడుగాయుండు ప్రతివానికిని షుక్కిట
పొగాకుతమ్మయుండితీటును. వాఁడు పనితోందఱలో యారసము నుమ్మి

చేయుటకుతీరక నోటనేయుంచుకొని యేదయినా మాటలాడవలసినపు డాసారము క్రిందబడుననికాబోలు తల మీదికెత్తి మాటలాడును. కాఫి డిగాక్షనుకుబడులుకుగా నొక్కొకపుడా తమ్మరసము నాలుగు బొట్లు కప్పులోపడుటకు కలదు. గాని అయ్యరుగారి యా పావనమైన యెంగిలి దొరుకుటయే పావనమనికాబోలు దాని నెవ్వరును గమనిం పరు. ఇడ్డెనకును, దోసెకును పిండిరుబ్బువానినిచూచినయెడల యాదుః ఖము చెప్పితిరునదికాదు. దేహమునుండి కాలుచున్నచెమట మోచేయి ద్వారా పిండిలో బొట్టుబొట్టుగాపడుచుండును. పొడుముసీల్చి ముక్కు ననుండి చీమిడి కాటి పడుచుండును. నడుమనడుమ ముక్కుచీది చేయి కడుగనై నకడుగక యట్లే టుబ్బుచుండును. తమలపాకులు, పొగాకు నమలుచుండుటచే కలిగిన పావనవేదసారము నప్పుడప్పుడు నుమియు టలో కొంత యాపిండిలో పడుచుండును. కాఫిహోటల్లకు పోవుజను లకు తాముతినెడి వస్తువులవలన జబ్బుకలుగకుండటకై దేవుఁ డయ్య రుగారిచీమిడియు, చెమటయు, నెంగిలియు సిద్ధావధక్రియలుగా నుండు నట్లు నిర్ణయించెనేమో, లేక యాదోసెలు, ఇడ్డెనయుం దివిన పావన రిహారముగునేమో నిశ్చయింప వలనుగాదు. మఱియొకఘోరమునుచెప్పి మఱచినాను ఇడ్డెనకును దోసెకునుఱుగ్బి పయినచెప్పినప్రకారముగా తయారుచేసినపిండి పెద్ద పెద్దకుండలలోవేసి యొకమూల బెట్టియుందురు. రేపటికికావలసిపిండి యీదినమే తయారుచేసి పులియబెట్టినగాని బాగాయుండడట. అటులపెట్టినపిండి కుండలమీద మూతవేయుట వారెఱుంగనేయెఱుంగరు. కావున నందు ఈగలు, పరటలు, చీమటలు, జల్లులు, యెలుకపిల్లలు పడి చచ్చియుండును. మఱునాటియుదయమున వానినన్నిటిం దీశినైచి ఇడ్డెనయు, దోసెయు తయారుచేయుదురు. తీసివేయుటలో తప్పిదారిపోయిన చిమటలు మొదలైన చిన్నజంతువు లట్లేయుండుటగలదు. వానితోడనే పిండి నువయోగింపుదురు. ఆయి డ్డెనలు దోసెలు తినెడి నవనాగరికు వానినినమలి నోటిలో కరకరలాడి నపుడు, అయ్యరుగా రందువేసిన పచ్చిమిరపకాయతునుకలని తలంచి కడుప్రియముతోడ నారగింతురు. ఈకర్మమున కేమనవలయును? మొద టినాడుచేసిన మసాలువడులుగాని, పొగ డీలుగాని కర్చుపడక మిగిలిన యెడల వానిని రాత్రి నీళ్లలోవేసి నానబెట్టి మఱునాడు మరల ఱుబ్బి

కొంచెము కొత్తపిండినిచేర్చి పిసికి మరలకాల్చి తాముచేసికొనిత్రమ మితరులకు తెలియకుండుటకై పెరుగులోవేసి, వానిని పెరుగువడలుగా నువయోగింతురు. ఉప్పుపిండి, కేసరి, రవపొంగలి మొదలగువానికి చొకగావచ్చు మక్కినరవ నంగడినుండితెచ్చి జల్లెడవట్టియైనవేయక యస్తేపోసిచేయుదురు. కావున నందు చిన్నచిన్న తెల్లనిపురుగులుచచ్చి నీల్లుకొనియుండును. అటులచేయనియెడల రుచి తగ్గిపోవునుకాబోలు బోర్డులో “పరిశుద్ధమైనతెతో తయారుచేయబడిన పదార్థములు దొరుకు”నని యుండును. అదిచూచి యెవడైనను వాస్తవముగానేయుండునని లోపలికిపోయికూర్చుండి యేదైన నొకవస్తువునుతెప్పించి నోట వేసికొనిన శుద్ధమోసము. నూనెతప్ప వేయకాదు. అనూనెయైననుశ్రేష్ఠమైనది కానేకాదు. వేరుశనగలు, నూవులు, గొబ్బెరలవలన తీయబడిన తైలత్రయనమ్మేళనము. వచ్చినవాఁడవి నూనెపదార్థములని తెలిసికొనినను, ఏమైననునడిగిన తనగౌరవము కొఱంతయగునని మిన్నక కావలసినవరకుందిని మిగతవిడిచి అయ్యగుగారి కానుకఁజల్లించిపోవును. ఇది యెంతటియక్రమము? ఒకపడిపాలతో ముందు చెప్పియున్నప్రకారముచేసి యేబదికప్పులకాఫీ కువయోగింతురు. ఇటువంటికాఫిహోటల్లకు ప్రతిదినమునుపోవుట గౌరవమనితలంచి పోవువారు పెక్కుండ్రుకలరు. ఇందు రెండుపూటలును పోయెడివానికి మరియొక మఱియునధికము. కొందఱుగౌరవార్థముగా తమమిత్రులను సయితము పిలుచుకొనిపోయి వారికయ్యెడిసెలపు తామేపెట్టుకొందురు. “నర్వం జగన్నాథం” అనుటకు సరిగాయుండెడి యిట్టి పుణ్యక్షేత్రమైన హోటలులకు పోయినయెడల పెద్దహోటలో వరుసలువరుసలుగా రాజ్ఞి(మ్యూర్బిల్స్ట్రోన్) బెంచీలును, కురిచీలును నుంచబడియుండును, పోయి మహాస్వాతంత్ర్యముగా నచట కూర్చుండగానే, అయ్యరులు టప్పురులతో మంచినీళ్లు తెచ్చి పెట్టి “ఎన్నావేణుంగో!” యని యడుగుదురు. పోయినవాఁడేదైన నొకవస్తువు నడిగినయెడల యడుగకనే యేబదివస్తువులపేరుచెప్పి యొకటితెమ్మనినదిదినసులుతెచ్చిపెట్టి “ఇన్నివస్తువు లావశ్యకములే”దనిన “ఎన్నాంగో! వుదుసాగ ప్రపేర్చేయ్దా యిరుక్కురో, ఇదు రెంబనల్లాయిరుక్కుం, చుడచుడ కొంచెం సాపిటుపారింగళ్ తెరియుం” అని స్లోక్ మాటలుచెప్పి యవి యామసుష్యుఁడు తీసుకొనునట్లు చేయుదురు.

ఒక్కదిననును వేటువేటు ప్లేటు (తట్టల)లో తెచ్చి పెట్టుదురు. జీతము నిచ్చి యుంచుకొనిన సేవకునికన్న నధికవిషయముతో “ఇన్నుంయె న్నావేఱుం? పూట్ సాలాడ్ చూడాయిరుక్క, బాంగిరి రెండుతరట్టు మా? మయసూరుపాగ్ రెంబా నల్లాయిరుక్కుం సేమ్యాయెడ్డలి, రవ కేసరి కొందునరట్టుమా? సాపుడుంగోసార్ ఒంగళు క్కాహవేదానే తయారుపడ్డయిరుక్కురో” యని నూటిమాటికిని బలాత్కరించుచు ప్రక్కనెఁడైన నేదేనియశీసచో యావస్తువును వీనికిని యడుగకనే యొక ప్లేటు (తట్ట)లో తెచ్చియించిపోవును. కావలసినవారు వుచ్చు కొనికాగానే, ఎంగిలిపాత్రములు కడుగుటకుగానే మలయాళరాజ్య మునజన్మించి చెన్నతట్టణపు కాఫిహోటళ్లలో వచ్చియుండు మొక్కల వంటియుపకులూ యెంగిలిప్లేటులను; కప్పులనుకొనిపోయి వానినికడుగు టకుగా నీళ్లుపోసిపెట్టియున్న తొట్టిలోముంచి తెచ్చి పెట్టుదురు. ఉద యమునపోసిననీళ్లే యాతొట్టిలో సాయంకాలమువరకును నుండును గాని, కాఫి త్రాగవచ్చినవారికి పుణ్యలోకముకలుగదని కాఁబోలు. యెడతెగక కొళ్లొసీరు వచ్చుచుండినను, తొట్టినిసీరు పారబోసి మంచిసీళ్లునందుబోయరు. ఆపావనతొట్టి తీర్థములోనే పాత్రములు ముంచి తెచ్చి పెట్టుదురు. సమ్మర్ల మధిమయినపుడు తొందఱలో యొక్కొకసమయమున యాతొట్టిలో కప్పులను ముంచుటనయితము మాని యట్లే తెచ్చి పెట్టుదురు. ఒకఁడుతని యెంగిలివచార్థములు పడి యున్న టేబిలును గుడ్డతో సగముయెంగిలివస్తువులుపోకనే తుడిచివేయు దురు. అల్యుమినియముననో, యిత్తడియందో నాలుగు లేక నయిదా న్నుల కెక్కుడుపట్టకుండా యుండునలుల కాఫికప్పులును, వానికితగిన ప్లేటులును హెచ్చుతక్కువలు లేక తయారుచేయించి పెట్టియుండుదురు. ఆగిన్నెలలోవారు నాలుగైదుసార్లు కాఫిమీదికె త్తిపోసి తెచ్చి పెట్టు దురుగాన నురుగువలన గిన్నెకునిండుగా నుండునట్లుతోచును. ఆనురు గడంగినంతట గిన్నెకునగమునకు మాత్రమేయుండును. వారుచేయు తంత్రములలో యిదియొకతంత్రము. ఏకకాలమున నూలుగురువచ్చి కూర్చున్నను, ఎందఱి కెన్నివస్తువులనిచ్చినను, దమ్మిడియెనను లెక్క తప్పిపోవక వస్తువుల నిచ్చువారు నిమిషములో ఇంతమాత్రమనిచెప్పి హోటలు యజమానునికి తెలియుటకై గట్టిగా “ఆటా, రెండుపేర్”

ఒంబదణా మూన్రవేత్" యనిపలుకుదురు. యమునివానగాఁడొక వేళ లెక్క తప్పిపోయినను పోవచ్చునుగాని కాఫిహోట లయ్యెనుకుత ప్పదు. యజమానుఁడు డ్రాయర్ పేబిలుముందు కుర్చీవేసికొని తమల పాకులునమలుచు వాకిటియొరఁ గూర్చుండియుండును. హోటలులో భక్షణములు, కాఫిపుచ్చుకొనినవారు, మేనేజరుగారియొద్ద లెక్కప్రకారము డబ్బుచెల్లగట్టి వాకిలిదాటవలసియుండును. సర్కారువారికివన్ను చెల్లించుటకై నను కొంతతడవు కలిగియుండునుగాని కాఫిహోటలులో తక్షణమే చెల్లించకతప్పదు. కొందఱు విలాసపురుషులు తరుయొద్ద డబ్బులేకపోయినను, చొంబో, తపిలయో, మఱియేదోయొకటి మార్వాడీలయొద్దనో, మఱియెచ్చటనో యొకచోట కుదువయుంచి, యొకటో రెండో రూపాయలు తీసుకొని కడుడంబముగా తమదుస్థితి యెట్లుండినను, కొందఱున్నేహితులను వెంటఁబెట్టుకొనిపోయి యచ్చట చేతగల రొకలుదారజోసి, కడవటమిగిలినయణానో, యర్ధణానో, వాకిటనుండెడి వక్కాకులయంగడి గణపతికినమర్పించి చెవులువాడించుకొనిపోవుదురు. ఈహోటలులలో సమర్పించుటకు డబ్బు లేకపోవుటచేత దొంగతనములు చాలామెండగుచున్నవి. మఱికొన్నిసామాన్యమైన హోటలులలో, పేబిలులు, కురిచీలును నుండవు. ఇట్టివానిలో కొన్నిటియందు సన్నపలకలకు కాళ్లువేసి కూర్చుండటకై పెట్టియుండుదురు. కొన్నిటియందు క్రిందనేకూర్చుండవలయును పెద్దహోటల్లోవలెయిచ్చటపెట్టును, స్నానులునునుండవు. ఆకులలో తెచ్చి పెట్టుదురు. యిల్లంతయు కరిదూపముక్రమ్మి నేలధూళినిండి యసహ్యముగాయుండును. పోయిన వానియొడలుగాని, గుడ్డలుగాని, తప్పిదారి గోడలకు కూపములకుఁదగిలెనా? యాకరిధూపము మసి లక్కవలె యంటుకొని మరలవిడువదు. నడుమనొకచింపి యీతాకులచాపయో, గోతపుపట్టయో, పెదురుతడికయో, యడ్డముపెట్టి, యామరుగున పదార్థములుతయారుచేయుదురు. అచటికి పోయినవారు తమదేహమును గుడ్డలును జాగ్రతగా చూచుకొని కూర్చుండనియెడల వెంటపటికివచ్చినపుడు పిశాచములవలెమారు రూపముతో రావలసియుండును. నేలతేమయు నచ్చటచ్చట బిడ్డలు వేసిన యెంగిలిమెతుకులును పడియుండును. లోపలనుండి వెలుపటికి నీళ్లు పోయెడి తూముకాలువలో రుబ్బుచున్నపుడు పడినపిండి పడినిండి కడు

గకున్న కారణమునమురిగి పురుగులుపట్టి చూచుటకనవ్యమై దుర్గంధంబు
 వీచుచున్నది. అంతటితోతగాయండినను వారాకాలుపకడుగుటగాని
 యిల్లుశుభ్రముగా చిమ్ముటగాని లేనేలేదు తోళ్ళవలెనుండు జంబె
 ములతో, చినిగినమురికి కన్నలపు తుండుగుడ్డలను మొలకుచుట్టుకొని
 పొయ్యిసెగలోనుండి చెమటలుగాలుచుండగా, దేహముకలబందగబ్బు
 గొట్టుచుండగా, అయ్యవగురు దోసెయో, యిడ్డెనయో, యుప్పుపిం
 డియో, యొకయూకులోపెట్టుకొని, యెనిమిదిదినముల కొకటేసారిగా
 నూరి యొకమట్టిపాత్రలో మురగవేసియుండు చట్నీ (పచ్చడి)తోకొం
 చముయెత్తి నీళ్లుపోసికలిపి కొంచెము వానిపై వేసుకుని తినుటకై నోరు
 తెరుచుకొని ముందువై పున కూర్చున్నవారికి ప్రత్యక్షమగును. ఆసమ
 యమున నయ్యగుగారి యాకారసౌష్ఠ్యము, చేసినవస్తువుల పరిశుద్ధత
 చూడగానే కడుపునిండును. “ఓదేవుడా! మానుడుట నిట్టిదుస్థితిని
 చెందునట్లు వ్రాసితివిగదా!” యని యేడ్చుచున్నారో యని తోచులా
 గున, ఉప్పుపులును మృగ్యమైన కటికమిరపకాయ చట్నీ తినడమునలన
 వచ్చినవారు కండ్లనీళ్లు కారముచే కాలుచుండగా విధిలేక తిని యడిగిన
 డబ్బునమర్పించి పోవుచుండును. వీరుపాత్రములు నయితము తోమరు
 నూనె జిడ్డును పిండియునంటి పేరుకొనియుండును పాత్రముపోయినను
 పోవునుగాని యందంటుకొనిన పిండివిడువదు. ఈరకములో చేరినవారు
 ఉప్పుపిండి, యిడ్డెన, దోసె, యిటువంటి యల్పవస్తువులు మాత్రమే
 చేయుదురు. ఎవరైనను “ఏమండీ! మఱి యెవ్వరైననులేవా?” యని
 యడిగినచో, అతివముననో, లేక “మేము పుదుశాహ హోటల్
 ఓపకానేసినోమ్? ఇప్పుడుదా ప్రారంభము. క్రమమాగ యెల్లోం
 తయాయనేస్తాము.” అని వచ్చిరాని తెలుగులోనో, తమ హీనదశ తెలియ
 కుండునట్లు డంబముగాపలుకుదురు. ఏదైనా యిడ్డెనలుగాని, దోసెలు
 గాని మొదటిదినము కర్చుపడక నిలువయుండినచో, వానినిపొడిపొడిగా
 చేసి, పచ్చిమిరపకాయలు, కరేపాకు, మినపబేడలు, ఆవాలు బాణలిలో
 వేసి నూనెకొంచెముపోసి తిరుగబోసి ఉప్పుపిండివలె చేసుకొని భక్షిం
 పుదురు. ఆదినము వారికుటుంబమునకంతయు నదియేభోజనము. మసా
 లావడలు మిగిలినయెడల మజ్జిగవులునులోవేసి, యామవడలపేరుతో,
 వచ్చినవారికిచ్చి సొమ్ముచేయుదురు. ఇంకకాఫీ చున్నచో, చక్కెరమాట

తలంపవలసినదియేలేదు. తాటిబెల్లముగాని, ఈతబెల్లముగానితెచ్చి పెద్దకుండలో నీళ్లునిండుగా తెరలబెట్టి యందులోవేసి శీతావృత్తుల పొడి కొంచెముకలిపి నడిచుగట్టి పొయ్యిమీఁద బెట్టియుండురు. ఆపాడుకపాయమును గిన్నెలో పోసుకొని షిల్లిగెరిపెనీళ్లుగలిసినపాలనందుగలిపితెచ్చి వేడివేడిగాముందుపెట్టుదురు. అదిచూచుటకు కపాయమువలె నల్లగాయుండును. కొంచెముచల్లారెనా? త్రాగుటకేయింపితముకాదు ఆవుపంచితము వాసనగొట్టుచుండును. మొదటచెప్పినపెద్ద పెద్దహోటలులలో చేయువానికన్నను వీరుచేయు దోసెలయుండును, ఇడ్డెనయుండును, చచ్చినయీఁగలు, చీమలు, చిమటలు, నధికముగా నుండును. అవియెంతయధికముగానుండిన యంతయధికముగా తాము చేసినవస్తువులు రుచికలిగియుండునని వీరి యభిప్రాయము కాఁబోలు. ఇంకనేవేవియోపురుగులు, చిన్నరాళ్లు, బొగ్గుతునుకలు, వెండ్రుకలు, నమ్మధిగానుండుగాని యేదియుండక్కువకలుగదు. ఇటువంటి కన్నలపు హోటల్లకుపోయి యీవస్తువులనుతినిన వారికి వ్యాధులు రాకపోవు టెట్లు? కాఫిహోటలులు లోకమునకు మేలుచేయునవిగా యెవరైనను దలంతురేమోకాని, యటులతలంచుట చాలపొరబాటును, నవివేకము నునగునని చెప్పకతప్పదు. అవిజనులకు మహోద్రవకాదులుకాని, లాభదాయకములుకావు ఆరోగ్యము చేరుచునట్టియు, దేహమునకుజబ్బుతటస్థించునట్లు చేయునట్టియు నగు వానిలో కాఫిహోట లగ్రస్థానమును పొందినదని చెప్పవచ్చును. ఆవస్తువులు దినువారు రోగదేవతను ప్రార్థించి యింటికి తోడ్కొనివచ్చినట్లే తలంపవలయును. క్రమక్రమముగా కాఫిత్రాగెడివారినంఖ్య యెక్కుడగుచుండుటవలన హోటల్ల నంఖ్యయునధికమగుచున్నది పూర్వము కాఫిపేరైనవినియెఱుంగనివారునయితము ప్రస్తుతకాలమున సూర్యోదయమగుటయే తడవుగా కాఫి పుచ్చుకొనకున్న నిర్వహింపలేనిస్థితికివచ్చినది. వేళకుపుచ్చుకొనకున్న తలనొప్పి కలుగుననియు, కడుపులోనంకటముగా నుండుననియు, యేసనిచేయుటకును తోచదనియు, నుత్సాహము లేకుండుననియు సాకులుచెప్పియే కష్టమయిననుచేసి డబ్బునంపాదించి దానికొఱకు ప్రయముచేసెదరు. కాని యేదరురభ్యాసమనియు, తమకుకలిగెడి జబ్బులన్నియు, కాఫిత్రాగుటవలన వచ్చినవేయనియు కొంచెమైన నాలోజం

వరు. కాలమహిమగదా! ఇది. పోకిలాలు రెండువేళలను, కాఫిహోటలుకుపోయి వన్నుకెల్లించి రాకున్నయెడల తమప్రతిష్ఠకు లోపముకలుగుననియెంచి తల్లిమెడతడవియో, భార్యతాళి నూడబెసుకుకొనియో, వారిష్వకున్నకొట్టి యెట్లయినంగొని వానినమ్ని తామునుతమస్నేహితులును విలాసముగాపోయి కుర్చీలమీదకూర్చుండి “స్వామీ! ఎన్నాంగో! అయ్యోర్ వాళ్ - శీఘ్రమూగ రెండేయిడ్డలి, సాంబార్ పోటుకొండు వారింగళ్, చుడచుడదోసై, ఉర్లకయన్ గు పోటుకొండువారింగళ్. ఉష్టమావ్ కుడుంగళ్” అని మఱియు తమకేయేసన్నపు కావలయునో యవి యమగుదురు అయ్యగుగారు తెచ్చి పేబిలులపై నుంచగానే, ఒక వేళనతడమఱది యివ్వకున్నచో కోపముతో “ఎన్నాంగో! స్పూకా యెంగే?” యని యొకడును. “ఎమండీ! ఆకులో యిచ్చినారు, ప్లేటు లేదా? నాలుపురమువాళ్లమని తలంచినారా? కొంచెమైనను మీకుమనుష్యుల మరియాద తెలియదు. గణపతియయ్యగుగారు లేరా? నతేశయ్యగుగా రెక్కడపోయినారు? వారున్నచో యిటులజరుగదు. ఎవరెవరికెటుల యివ్వవలయునో వారెఱుంగుదురు. సరే! ప్లేటుకొనిరండి, స్పూనుతెండి, కాఫి, కాఫి, అమర్ గారూ! కాఫీయివ్వండి! ప్లేటింగు డిక్లానువేసి యివ్వండి, చక్కెరయింకకొంచెంచేయండి, స్పెషలువంగా యందోసెలేదా?” యని తొంఱిపెట్టి యడిగిపుచ్చుకొని ఇంగిలీషు వారివలె స్పూనులతోయెత్తి నోటబెట్టుకొందురు. కావలసినవరకునునై సంతట వాకిటియొద్దలెక్కప్రకారము చూకలను మేనేజరుగారికిచెల్లించి వెలుపలవచ్చి తమలపాకుల యంగడిలో ఆకులు, వక్కపొడి, వాసన పొగాకు, సిగరెట్లు, బీడిలుతీసుకొని కేపించియున్న కాసులువదలించుకొని వేడుకగా మాట్లాడుచు పోవునపుడు “మున్నూరుకూపాయలు పోయి, మూతిమీసాలునుపోయిన”వనినట్లు చేతగలకాసులును, యింటి లోనివస్తువులును, పోయినవనెడి దుఃఖముగాని, లజ్జగానిలేక గొప్పధనికులవలెగర్వముతో “ఏమటోయ్, ఈహోటలంతగా మేలైనదికాదు. నేనుచూచినవానిలో యిదియూజ్ లెస్. బాంబేరెస్టారెంటు ఫస్టు. ఆ నందభుక్షకండు. కనరాహోటలుకూడా ఫర్వాలేదు. కుంభకోణం మనిషియ్యోర్ హోటలు బోడ్డులు, గీడ్డులు దడబుడలుమాత్రమే కాని యంతగా మేలయ్యిందికాదు.” అని తమకంటె కాఫిహోటలుల

యందలి యాధిపత్యతాల్పత్వములు తెలిసినవారు లేనట్లు నలుగురికిని దోచులాగు వర్ణింపుదురు. కల్లంగడుల సంఖ్యగన్నను కాఫిహోటలుల సంఖ్య యాధికమగుచుండుటయు వాని మూలమున భవనస్థమును, హ్యాధులనుభవించుటయుం జూచుచు, ఇవి జరుల కహికకాదుగుట యెఱింగియు, మద్యము, కల్లుత్రాగకూడదని నిషేధించుచున్న గాంధీ మహాత్ముడు మొదలగు వారలీ కాఫి త్రాగుదును మాన్ప బ్రయత్నింప కుపేక్షించియుండుట కడువిచిత్రము. కారణము తెలిసినదికాదు. మూడుపాళ్లు కాఫిహోటల్లు బ్రాహ్మణులవేయైనను, ఇతరులవి లేకపోలేదు. శూద్రులు, మహమ్మదీయులు నయితము కాఫిహోటల్లు పెట్టుకొనియే యున్నారు. బల్ తమాష్, వెల్ కమ్” అనివాడుచినవటములు వాకిటగట్టియు పోగుగా బొమ్మలు నిలిపియు, గ్రామోహాను పెట్టలు పెట్టి పేట్లు మార్చిమార్చివేసి యింపుపాటవినిపించియు, వీధిలోపోయెడి వారిమనంబులు తమచింతకాకర్నింపుదురు. ఇతరులు చూతురనుశంకచే తలలపై ముసుగు వేసుకొని, జండెములు కనబడకుండునట్లు చేసుకొని లోపలప్రవేశించి భుజించిపోయెడి సదాచారసంపన్నులారా! అందఱి కంటెను మేమేయధికులమని డంభములు పలుకుచు నకలనీచకృత్యములు నొనరించుటకు వెనుదీయని యుత్తములారా! రండి!” యనిపిలుచుచున్నవో యచునట్లుగానమాధుర్వత చవులపోకుచుండును. అటువంటి హోటల్లలో చూడినట్టియు, కుల్లిచెడినట్టియు, సరిగాయుడకనట్టియు మత్స్యమాంసములను మహాప్రియముతోనారగించిపోవుచును. ఈవివేక దూరులు “తమగతియెట్లుండునో, తమమాంసమునే, కుక్కయో, నక్కయో, కాకియో, గద్దయో, పెటికితినునుగదా!” యనుటందలపక యితరజంతుమాంసము సధికాపేక్షతో భుజించెదరు. ఇదికడుకోచనీయాంసము. అచటతయారుచేయు కూరలపేరులు మాత్రము మహాగౌరవముగా యుండును. ఆదూఃఖమునెంతచెప్పిననుతీరదు. అయ్యో! లెక్కలేనిపురువులు, నీరగులు, నందుకలిసియుండును. చేయునపుడన్ననో ఆపనివాని దేహమునుండి జాతి చెమ్మటయు, ముక్కునుండికాటుచీనుడియు, నందు పడుచుండును. ఆసమయమున చూచినయెడల తత్సూర్యమూడుదినములకుముందుతినినవదాగ్ధములునయితము వేగులతో కూడావెలికినచ్చును. అందుకొన్ని టికిచాప్ కూరలనియు, కొన్ని టికికలగులుపుకూరలనియు వేపు

డుకూరలనియు, మఱి నెన్నో పేరులుండును. ఆ చెమటయుంజీమిడియు వాని లోకలియకున్న రుచిభట్టుట లేదుకాబోలు. చూచుటకుమాత్రము దా గుగదోచుచుండును వీనిజూదలిదోషములు తెలుసుకొనలేక వివేకర హితులైన జనులు గ మలుమెచ్చుచు తృప్తిగా యారగించిపోయెదరు. భగవంతుడా? వీరికి మెట్టిదియో నీవేయెఱుంగవలయును. జను లారా ! ఈయన్యాయపు కాఫిహోటల్ల యనవ్యత నింకనైనా చెలిసి కొని వానిజేరకుందురుగాక.

ఆ. తెల్లవారగానె శ దినకృత్యముగకాఫి
త్రాగకున్నయెడల శ తల్లడిల్లు
పుణ్యపురుషులార! శ పూర్వస్థితినిమీరు
మదిదలంచిదాని శ వదలరాదె?

మందుల నమ్మెడివారి మోసము.

కొందఱు మోసగాంధ్రు (వీరిలో స్త్రీలునయితముఁ గొప్పగొప్ప సంచులను భుజములకు దగిలించుకొని, కావివస్త్రమును, కావిచొక్కా యును, కావితలపాగయు, స్త్రీలైనచో కావీచీరయు) ధరించి ముఖముల యందు విభూతిరేఖలును, సింధూరపుబొట్టునుం బెట్టుకొని గొప్పపట్టణ ములలోను, పెద్దపెద్దయూళ్లయందునుంజేరి జనులు విశేషముగా వచ్చుచుంబోవుచుండెడి వీధులలో యొక్కొక రొక్కొకచోట నొక యొక తమమందులయంగడిపెట్టుటకు కూర్చుండుదురు. ఇటువంటివారు చెన్నపట్టణములో మిక్కుటముగా ప్రతిదినమును కానవచ్చుచుండెదరు. వీరు కొన్నిసమయములలో జతలుజతలుగా యుండుటయుం గలదు. తాము కూర్చుండినచోట నొకజనుకాణాగాని, మఱియేదైనవట్టను గాని, వస్త్రముగాని, విశాలముగా ముందుపఱచుకొని తమయొద్దనుండు పెద్దనంచినివిప్పి యందునంగ్రహించి తయారుచేసిపెట్టుకొనియున్నవలు రంగుల చూర్ణములుగలకాకితపు పెద్దపెద్దపొట్టములును, చిన్నవియుపెద్ద వియునైన సీసాలును, కొన్నిచెక్కలును, వేళ్లును, పేరునూరులేని యనేక వర్ణముల గింజలును, యెండిన బహువిధములకాయలునుతీసి యాపట్ట

మీఁద వరుసగాఁ బెట్టుదురు. పొట్లముగాని, మఱిదేనినిఁగాని యొక్కొక్కటి యెత్తియుంచునపుడును, బిగ్గఱగా దారినిపోవువారికందఱకు వినునట్లుగా “ఓ! వాతవునొప్పుటకు, ఓ! కడుపులోమఱుటకు, ఓ! అజీర్ణరోగాలకు, ఓ! మేఘవ్రణాలకు, ఓ! రక్తపుష్టిగలుగుటకు, ఓ! ఆకలిగలిగించుటకు, ఓ! ఉబ్బసముమానుటకు, ఓ! పైత్యవ్యాధులకు, ఓ! శిరోబాఠములకు, ఓ! మలబద్ధకానకు” ననియఱచి ఔషధము పెట్టుచుండును. వానియఱపులువినియు, వాఁడచటపెట్టుచున్న వివిధములై సచూర్ణములు, మాత్రలు, వేళ్లు, గింజలుంజూచియు వచ్చుచుంజోవుచుండ వారువారు బైరాగులుగాన పరమహంసక్రియలు వారియొద్దనుండుననెడిభ్రమతో యుచటికివచ్చి గుంపుగాఁజేరి చూచుచుండుదురు. వాఁడటులచెప్పిచెప్పి యొక్కొక్కటిగా పరచి యున్నవస్తుముకడకును సండులేకయుంచును. అయినను వానిసంచితో నుండువానిలో సచటబెట్టినవి నూటిలోనొకభాగముమాత్రమే! మునిసి పాలిటివారి యాక్షేపణయు జనుల రాకపోకలయాటంకమును తేనిచో యాసిద్ధులిరువురుచేరిరేని వారియొద్దనుండు మందులతో యొకవీధియంతయు నింపుదురుకాజోలు. ఇటులవాఁడఱచియఱచి రోగములపేరులు చెప్పి దానిదానికి తగినమందుఁదీసిపెట్టుచుండగా, యటచేరినమనుష్యులలో నొకరితోనొకరు. ఔనయ్య! మనడాక్టరులు మోటారులపైవచ్చి యేదోయొక రబ్బరుగొట్టమును చెవిలోపెట్టుకొని దాని మఱియొకభాగమును రోగిరోముననుంచియు నచ్చటచ్చట దేహముపై నుంచియు చూచి, తానేమో వ్యాధిలక్షణమును గ్రహించినట్లు తలయూఁచి యింటివారితో, “సరి! మీరుచాలా డిలై చేసినారసార్ మొదటనే నాయొద్దకు వచ్చియుండవలసినది. థిన్ యీజ్ వెరి సిరియస్ కేస్ చాలా లంగ్స్ చెడిపోయినది. హార్ట్ మిక్కిలివీక్ నెస్ లోయున్నది. దేహంలో బ్లెడ్ లేదు. అయినను భయపడవలదు. నేనుస్కిత్ అండ్ కంపెనీకి యొకచీటివ్రాసియిచ్చెదను. మీరుపోయి యందువ్రాసినమందు తెచ్చియివ్వండి బెటరవుండి ఫరవాలేదు” అనిచెప్పి యొకమందువ్రాసియిచ్చి తానువచ్చినందుకుగా నాలుగో, ఐదోరూపాయలు దక్షిణపుచ్చుకొనిపోవును. ఆకంపెనీకిపోయి చీటిచూపించినయెడల దానిక్రయం 10 రూపాయలని వారుచెప్పుదురు. వ్యాధివచ్చినవాడు వెట్టివాఁడునొకటి, యన్నట్లు వారిడిగినంతయునిచ్చి యామందు తెచ్చియిచ్చినయెడల నివ్వరయోజనము. వృధాగా నష్టము

కెందుటతప్ప వేరులాభము లేదు. ఇటువంటివిషయములు ప్రతిదినమును చూచుచుండియు, మనము వారిమాటలుసమ్మి వారి కేడబ్బుదారబోయు చున్నాముగాని, యిటులవీధులలో గూర్చుండి రూకకో, పాతికకో, జీవనార్థముగా నొషధముల సమ్మకొనుచుండెడి వీరిమాటలనుగాని, వీరిమందులనుగాని మనము నవ్వజాలము. కాలమిట్లేపోయినది. పూర్వమీ యానువ్రతులును మందులపావులును నెక్కడయుండినవి? ఇప్పుడుగదా యిని యన్నియు యింగ్లీషురాజ్యములలో ప్రబలినవి. వారుపోసెడినీళ్లుదివ్యౌషధములనినమ్మి యితరములై నవ్యాధికి తగినమందులు పుచ్చుకొనక, యాపాడు నీళ్లేత్రాగి గుణము లేక రోగమెక్కుడై తుదకు ప్రాణములు పోగొట్టుకొనుచున్నారు. ఈయానువ్రతులు ప్రబలినపిమ్మటనే మన దేశములో జనసప్తమెక్కుడైనది. ముందు మన పెద్దలందఱును, నిటువంటివారి యొద్దన్వృక్తయమునిచ్చి మందుగొనివాడియు, కొన్ని నమములలో తామెయేదోమందు చేసిపుచ్చుకొనియు, నిరోగులై చాలా కాలము జీవించుచుండినారు. ఇప్పుడు కాలచుహిమ యిట్లేర్పడినది. ఈమాటలువిన్నచో నవనాగరికులు పరిహాసము చేసెదరు. వారిజోలిమనకెందుకు? గాని, నాకుమాత్రము వీరిమందులయందు నవ్వుక మధికముగాఁగలదు. నాతమ్ముడు వానిని నీవునుచూచియే యుండుదువు. ఆక్రాపుచేనుకొన్నవాఁడు యెఱ్ఱగాయుంటాడు. కొంచెము నన్ననిమనిషి వాఁడుసార్. కష్టంసు ఆఫీసులో యుండినవాఁడు వానిస్థితి యేమనుకున్నారు? ఉన్నట్టుండి వాని కొక జబ్బుకలిగినది. ఇంకడాక్టరులు, ఆనుపత్రులు మందులు చెప్పవలసినది లేదు రూపాయలుమాత్రము మూడువందలు సెలవు. ఆమందుపలన నుగుణమునకుమాటుగా దుర్గుణములెక్కుడైనవి. అన్నివిడచి పెట్టినాము. ఇట్లే యొక బైరాగి యమ్ముచుండగా, ధైర్యముఁ జేసి నాలుగణాల కొకచూర్ణమును కొనిపోయిచ్చినాను. ఏమిచెప్పేదిసార్. ఆవిచిత్రము మూడే పూటలు. నేనిచ్చినది అంతే! ఆజబ్బుగిబ్బు యెట్లుపోయినదో! తగినయకాషధము దిననంత యదియేలయుండును? మాయము. అదిమొదలు నేను వీరిమందులను మిక్కిలి నమ్ముచుందును. “ఇవి యల్పక్రయమునకిచ్చెదరు. ఏమో! యిందుగుణము కలుగబోవునా?” యని తలంచెదరు. కాని యదిపొరబాటు. తప్పక గుణముకలుగునని నేనుదృఢముగా చెప్పుగలనని దీర్ఘోపన్యాసములు గావించుచు నిలిచియుండుదురు. అప్పుడు

కొంచెము మంచిచొక్కాయయు వస్త్రములును ధరించియున్నవాడొకఁడు గుంపుజొచ్చి మెల్లగా తప్పించుకొని ముందువచ్చి బైరాగినిజూచి, ఏమయ్యా! మరలవచ్చునట్లుచెప్పి రానేలేదు. మూడుదినములనుండి మిమ్మునాల్గువక్కులను వెదకుచున్నాను. నీవు మాపాలిటికి దేవుడవుగాని యనఁడవుగావు. పోనుండినవ్రాణము నీవలన దక్కినది. ఇంక పదిపూటల కామందు పుచ్చుకోవలయునని మాకోరిక. ఇదగో! మందు క్రయంపుచ్చుకొని యాషధము నిమ్ము" అని చొక్కాజేబీనుండి రెండురూపాయలు తీసి వానిచేత బెట్టును. వాఁడాడబ్బుపుచ్చుకొని యొకకాకితములోనాల్గుగైదువర్ణములచూర్ణము కొంచెముకొంచెమువేసికలిపి, మడిచియిచ్చి, ఇపుడింకొకమందు కిలిపియున్నాను. ఇదిరక్తముకలిగి బలమువచ్చుటకుగాచేర్చినాను. దీనితో సంపూర్ణారోగ్యముకలుగుతుంది. ముందుచెప్పినదే పత్యము. ఆవ, యపిసి, గుమ్మిడి, నూనెమాత్రము పనికిరావు. తక్కినవన్నియుతినవచ్చు"నని చెప్పును. అదిచూచియు, యామాటలువినియు, నచట నుపన్యసించుచుండినవారిలో నొకఁడు తక్కినవారింజూచి "ఇదిగో! చూచినారా! నేనుచెప్పినమాట సరిపోయినదిగదా? ఎక్కడినుండియో వెదకుకొనివచ్చి మందుఁదీనుకొని పోవుచున్నాఁడు. ఈవట్టణములో వైద్యులులేకనా? యితనియొద్దకువచ్చినాఁడు విచారించండి! మీకితఁడేమిచెప్పినో తెలియును" అని తానే మందుకొన్నవానితో "ఈమందులు మంచివేనా? గుణమొనంగునా?" యని యడుగును.

మందు పుచ్చుకొన్నవాడు:— ఈమందులూ ? నేను చెప్పడమువలన నేమిప్రయోజనము? మీరునమ్మెదరా? వారివారి నమ్మకముగదా? నమ్మకము గలిగినయెడల నన్నియుమంచివే! గుణమున్నాకలుగును.

అడిగినవాడు:— అదేనయ్యా! నమ్మకపుమాటయే! ఒకసారితీసి వాడియో, లేక యెవరై నంగొని యుపయోగించియో తెలిసియున్నగదా! నమ్మకము కలుగును. నీమాటలనుబట్టి యంతకుమున్ను పుచ్చుకున్నట్లుతోచినది. గుణమేనా?

మందుపుచ్చుకొన్నవాడు:— నివృత్తాషధములందీ! ఇవిమనము తెలివి లేక పృథాగా డాక్టరులకు డబ్బు దారజాయుచుండుదుము గాని ప్ర

యోజనములేదు. ఈమందులు క్రయముతక్కువ. ఇదియొకసుఖము. తప్పక గుణముకలిగితిమిను. ఇది నాయనభవము.

అడిగినవాడు:—ఏవ్యాధికిగా యీమందును తీసుకొంటివి? ఇదియెరకు నీవు తీసుకొనినయకావడమునయిత మిదియేనా?

మందువుచ్చుకొన్నవాడు:—ఔను! ఆమందేయిది. కీళ్ళుకీళ్ళుబట్టుకొనిపోయినవి. మాతల్లికండీ! నేను చేయించని వైద్యమే లేదనవలెను. ఎన్నోమందులైనవి. ఎందఱో డాక్టరులు చూచినారు. డబ్బు పోవడమేకాని యుపయోగము లేకపోయినది. తుదకీ మహానుభావుఁడు దేవుఁడివలె కనబడి చూర్ణము నీచ్చినాఁడు దానికిగా క్రయం మూడురూపాయలు యిచ్చితిని. ఆ మూడురూపాయలతో మాయమ్మప్రాణములు దక్కినవి. ఆమె జీవించునని యెవరునుం దలంపలేదు ఇప్పుడు ముందు మందులిచ్చినవైద్యులుచూచి తలవంచుకొన్నారు. వారిమొగం వారి కేమియు తెలియదు. పట్టి డంబాచారివేషములుమాత్రమే! ఇంకాపదిపూటలీచుండేవాడుట మంచిదని తీసుకొనిపోవుచున్నాను.

వానినడిగినవాఁ డచటివారిని చూచి “ఏమయ్యా! సరేనా? ఈపెద్దమనిషిచెప్పినమాటలు. నేను చెప్పినదానికి సరిపోయినవా? ఇది యంతయు నమ్మకముమీఁద నిలిచియున్నది ఏపుట్టలో యేపాము గలదో తెలిసికొనుటకష్టము. చూచుట కివి యేవో రంగుచూర్ణములు గాఁతోచును. అనుభవముమీఁదగాని వీనిగుణము తెలియదు. నాకు మారునకు జీర్ణశక్తి చాలాతగ్గిపోయినది. ఇతనియొద్ద దానికిగా తీసుకొనఁదలచినాను” అని ముందుకుపోయి “బాబూ! మాపిన్నవానికి సరిగా యాకలిలేదు. ఇంతకుమున్ను మీవాఁడే యొకఁడు చూర్ణమిచ్చినాఁడు. నాలుగుపూటలకు చాలా గుణముకలిగినది. ఆట్లాటపిల్లవాఁడు గాన వాఁడుసరిగాతీసుకొనలేదు. ఆడవాండు పొరబాటున మందుపోఁగొట్టినారు. ఇప్పుడు దానికిగా యిచ్చెదవా?” యని యడుగును. మందులవాఁడు “పుచ్చుకో! బాబూ! ఇదిగో! మందు. అయిదుపూటలు వాడిచూడండి. దీనిగుణం తెలుస్తుంది. ఇవ్వమనెదరా? యనును. ఆమె ముగ్ధుఁడైపోయెను. మందులవాఁడొక నల్లనిచూర్ణముఁగల పొట్లమునువిప్పి కాకిపు తునుక లో నొక్కొక చిటికడవేసి, చిన్నచిన్నభాగా వదిపా

ట్టములునుడిచి యామనుష్యునిచే నిచ్చి “క్రమముగా తేనెలోలిపి
యివ్వండి. దినమునకు రెండుసార్లు ఉదయంసాయంత్రం వధ్యము
లేడు.” అనిచెప్పును. మందులనుకొనినవాడు దానిక్రయము మొదట
నడుగకుండియు నొకరూపాయని వానిచేతఁబెట్టును నాడు చిన్న
తోయి “బాబూ! ఏమయిచ్చినారు? తెలిసినవారు మీరు యిట్లుచేయ
వచ్చునా? యనిన, “కానిమ్ము! మఱియొకసమయం మందు కావలసి
యున్నది. మాయిట్లు చూచియున్నావుగదా! పదిదినములు సిదానిం
చుము. ఇప్పుడు డబ్బులేదు. ఇంతేయండినది. నేనీరూపాయ వేరేకర్పు
కుతెచ్చినాను. నిన్ను చూచినంతట మందులనుకొనుటకు బుద్ధిపుట్టి పు
చ్చుకొన్నాను. ఇప్పటికినంతోపించుమనిచెప్పి యాపొట్టములు జేబిలో
పెట్టుకొని వెడలిపోవును. అదిచూచి యచట కూడినవారు తామెక్కు
వగా డబ్బునిచ్చి డాక్టరులయొద్ద మందుపుచ్చుకొన శక్తిలేనివారగు
టచే, తమకుతమకు గలిగిన రోగములుచెప్పి, యొకటి, యర, కాలు
యిచ్చి, యతనియొద్ద వాడిచ్చిన దేదో యొకటిపుచ్చుకొనిపోవుదురు.
వాడు సాయంత్రమునకులోపల యిట్లే ప్రతిదినమును కనీస మయిదా
గురూపాయలు సంపాదించి, చీకటిపడగానే కుటుంబసహితముగా మా
యం దేవీ నివాసమైన కల్లంగడికిపోయి కానుకచెల్లించి తృప్తిగా తాని,
యేసత్రపువాకిటనో, యే ముసాపగు కానాయుడో, యేచాపడిలోన
నో పరుండి మహదానందసాగరంబులో మునిగియుండును. పాఠకులీ
మందులు మంచివిగానేయుండుననియు, మొదటను, రెండవసారి మం
దులు పుచ్చుకొని పోయినవారా యకాషధములుకొని వాడి గుణముఁ
గనుఁగొనియున్న వారేననియు దలంతురుకాఁజోలు. అదియంతయు కేవ
ల జగజ్జాలముగాని వేటుకాదు మెత్తగాపొడిచేసి తాల్చి, వస్త్రకాళిత
ముఁజేసిన నామముగడ్డ, విభూతి, బొగ్గు, ఇటికెర్రాళ్ళు, గుంటగలగర,
మొదలైనవాని యెండినయాకులు, మొదలగువాని చూర్ణములేగాని
యవి మఱి యెవ్వియుఁగావు. ఆపొడుల నొకదానితోనొకటి రంగుభే
దము కలుగునట్లు కలిపి, కొన్నియు పొట్టములుగట్టియు, కొంతసేసాల
లోఁజోసియు పెట్టుకొని యుండుదురు. మెత్తనిబంకమట్టి బాగుగా
నలిపి మాత్రలుచేసి కొన్నిసేసాలలో బెట్టియుండురు. వేప, రావి, యత్తి,
తుమ్మ, మొదలైనవాని చెక్కలుతెచ్చి పలురకములుగా రంగువేసి గు

అటు తెలియకుండుకట్టుచేసియు, తమకుదొరికిన చిన్నకాట్లవేళ్లును, పెరు
నయితము తెలియనివంతగా నుండువిత్తనములును సేకరించి యెండించి
పెట్టుకొని యుండుదురు. అవియన్నియు జనుల భ్రమింజేయుటకై
పెట్టుకొనియున్నవేకాని, యిచ్చినవి చూర్లములుమాత్రమే! మొదట
మందుకొనిన యిరువురును వారిలోనివారే! అచ్యులవలెవచ్చి యటుల
టక్కుమాటలాడి జనులకు సమ్మకము కలుగుటకై యటుల నటించిన
వారు. ఈమహామోసమును తెలియలేక వారిమాటలనుభవసిద్ధము
లనినమ్ని జనులు తామునుం దీసికొనిపోవుదురు. అవి యుపయోగించి
గుణములేక కనబడినపుడా మందులవాని నడిగినయెడల, మందుపుచ్చు
కొన్నది చాలదనియో, యది యిచ్చినది తానుకాదనియో, సమయా
నుసారముగాచెప్పి తప్పించుకొనిపోవును. ఇటుల ప్రజలనేమరించి డబ్బు
సంపాదించి దుర్వినియోగముఁ జేయువారిని ప్రభుత్వముచేయు ధర్మ
ప్రభువులు, శరీరకష్టముజేసి యేదో యొకవృత్తినవలంబించి సంపాదన
ముచేసి జీవించునటుల తగిన కట్టుబాటు లొనరింపఁబూనక యుపేక్షిం
చియుండుట మన దురదృష్టముగదా! జనులారా! ఇట్టివారినినమ్ని మం
దులు కొనక మీరెఱింగిన యోగ్యుడైన నై దుస్థిని యొద్దనే యాప
ధములు పుచ్చుకొనుట శ్రేయస్కరమని తలంపుడు.

ఆ. రంగు లెనగుచుండు १ రాలు అప్పలుదెచ్చి
పొడులుజేసి పెద్ద २ పొట్లలులను
గట్టిమందులనుచు ३ కడుసమ్మఁగాఁబట్కి
యమ్ముచుండువారి ४ నమ్మరాదు.

భోజనహోటలులలో చేయు మోసము

ఏగొప్పకట్టణముందుచూచినను కాఫిహోటల్లవలెనే, వీధివీధిలో నను నొకటియో రెండో భోజనపుహోటల్లును ఉండితీరును. ఇవి యూ యాపట్టణములలోని పుణ్యస్థలములుకాబోలు. ఎచ్చటెచ్చటనుండియో తారాస్థూలై వచ్చినవారందఱును సదావీనిలోనికరిగి తీర్థప్రసాదములు స్వీకరించి కానుకచెల్లించి జన్మపాపము జేసికొని పోవుచుండుదురు. ఈమహాస్థలములలో హోటలు యజమానుఁడే దేవుడు. ఈదేవుని యనుగ్రహము కలిగినవారికిమాత్రమే కొంచెము మంచి ప్రసాదము లభించును లేనివారికి కానుకచెల్లించినను, సాధారణముగా “నలుగురి తోఁబాటు కోరించా!” యని పోషలసినదే! ఇతర గొప్పకట్టణములవేరు లును, క్రొత్తక్రొత్త వింతపేరులు వ్రాయించిన నిడివియు వెడల్పు నుంగల పలకలను వాకిట ప్రేలఁగట్టుదురు. చెన్నపురిలో యిట్టివి యే వీధియందు కోరినను చూడవచ్చును. “తంజావూరు నీలకంఠమయ్యర్ సాపాడుహోటల్, మైసూరుకిష్టప్ప భోజనహోటల్, మలబారు నారాయణసామయ్యర్ మీల్సహోట”లనియు, “మహారాజాహోటల్, మనోరంజనీహోటల్, గణపతిహోటల్, శారదావిలాసం హోటల్” అనియు వానికి వివిధములైన పేరులు వ్రాయబడియుండును. ఈహోటల్లుపెట్టెడి సత్పురుషులు, ప్రాతగిలినవియు, సగము సిద్ధిలమైనవియు, నేకారణము చేతనైనను కాపురముచేయుటకు యెవరికిని యిష్టములేకపోవుటచే పాడుపడియుండునవియునైన యిండ్లుచూచి నయముగా బాడుగమాట్లాడు కొని వానిలో చేరుదురు. మొట్టమొదట వాకిలివైపు కొంచెము బాగుఁ జేయించి బోర్డు వ్రేలగట్టి వాకిటి కొకవైపున వెలుపల తమలపాకుల యంగడి నేర్పాటుజేయుదురు. వక్కాకుల యంగడిపెట్టివచో విఘ్నేశ్వరపూజఁజేసిపట్టు వారియభిప్రాయముకాబోలు. తరువాత చిల్లులు పడినవియు, సొట్టలు పోయినవియునైన ప్రాతపాత్రములకొన్నియు కుండలు కొన్నియు; తేచ్చుకొని తమయద్యోగమునకు ప్రారంభింతురు. క్రొత్తగా ప్రారంభించినపుడు కొందఱు తమభోజనముయొక్క పరిశుద్ధతనుగురించియు, పదార్థవిశేషములను గురించియు బహుశంబము గావర్ణించివాసి యచ్చువేయించిన పత్రికలు నాలుగువైపులను జను

లకు విరివిగాయెసంగి తమప్రసిద్ధి పెట్టిచేయుదురు. ఈయాడంబరమును, దడబుడలునుంజూచి యన్యస్థలంబులనుండి కార్యాన్వయవచ్చిన జనులు, వారిభోజనము దొరకునని తలంచి యచటికిపోవుదురు. అయ్యో! భూరదూశము పోయిచూచిన వానికేయెరుక. భోపలికి పోయి యేవైపుగాచూచినను, సిగిలమై సగముకూలియున్న యింటి కొయ్యలును, పెంకు గుట్టలును, పందికొక్కులుతోడినమట్టి రాసులును జలదారికాలువల దుర్వాసనయు, జమ్ముమని ముసరియుండెడి యీగలును, సాలెపురువులగుండ్రును, కరిఘాపపుఘాళియు కనుపించును. అవిచూడగానే కన్నులచల్లబడి కడుపునిండిపోవును. ఆమధ్యనేనాలుగు ప్రాతవెదురు తడికలుగాని, చినిగిన గోనెనట్టలుగాని యడ్డముకట్టి వాని వెనుక నంటకేర్పాటు చేసికొనియుందురు. తత్పూర్వమువచ్చి భోజనముఁ జేసిపోయినవారి యాకులలోనుండి చిందినవియు, తమబిడ్డలుతినుచుండినపుడు చిందినమజ్జిగవులునుతో కలిసినవియునైన మెతుకులంతటను నశ్రుపడియుండును. ఎవడైనవచ్చి “ఏమండీ! అన్నముపెట్టెదరాడన్నదా? అయిపోయినదా!”యని యడిగినయెడల “ఓహో! లేకపోవడమెందువలన? మాహోటలులో యేగంటగోవచ్చినను యన్నిపదార్థములును సిద్ధముగాయుండను అన్నియునున్నవిగాని యీదినముమనుష్యులధికముగా వచ్చుటచే యాకులైపోయినవి. రెండునిముషములు కూర్చుండఁడు. మనిషినిపంపి తెప్పించెద నని యొకయోటి బాజిబిక్కలపెట్టెమీఁద కూర్చుండఁబెట్టి యొకపిల్లవానిలిబిచి “కృష్ణా! పోపో! నేనుపోయి యొకేసాగిగా నాలుగుకట్టలుతీసికొని వచ్చెదనుగాని ప్రస్తుతము నీవు మంచివిగా యొకయర్థణాకు విస్తళ్లు తీసికొనిపరుగునరమ్ము” అని వానిచే యర్థణానిచ్చి పంపివేయును. అప్పుడు వచ్చియున్నవాఁడు గాక తత్పూర్వమచటికి భోజనమునకువచ్చి తినిపోయినవా రొకరిద్దటికంటె యధికముగానుండరు. అయినను హోటలువాఁడు పూటకు నూర్గురో, మఱియు నెక్కుడుగనో వచ్చుచున్నట్లు ప్రగ్భాములుచెప్పును. అన్నిపదార్థములును, యధేష్టముగా సమృద్ధిగయున్నవని వచ్చినవానిని కూర్చుండఁబెట్టుటయేకాని యొకటియునుండదు. అతఁడు వచ్చినతరువాత తామువెలతక్కువగా తెచ్చిపెట్టుకొనియున్నదియు, తవుడు, మట్టి, రాళ్లు, సమృద్ధిగా కలిసియుండునదియునైన బియ్యము నట్లెకొలిచి

నీళ్లలోబోసి పొయిరూద బెట్టుచును. వచ్చినవాడు “ఏమండీ! ఆలస్యముగాయున్నదే! నేనుశీఘ్రముగా పోవలయును. అన్నము త్వరగా పెట్టండి” యని తొందరచేసిన “ఇదిగో! విస్తళ్ళరావడమే యాలస్యము. సిద్ధముగాయున్నాను. రాగానేచడ్డిచెదను ఆరాస్కేల్, యేపనికి పంపినను యిటేచేస్తూఉంటాడు. పనితొందరి వాడుయోజించుడు. వచ్చుచుండును. ఇంక నొకనిమిష మొచ్చుకొనుచుండని సమాధానము చెప్పి “అయ్యా! నాయొద్ద చిల్లరలేదు. అన్నియుకాగితములుగా యున్నవి. అవసరముగా కాలసిమున్నది నాలుగణాలు మీయొద్దనుంటె యివ్వండి చిల్లరలేక రూపాయిగాయుండినను యిచ్చండి మార్చి తెప్పించెదను” అని యుపాయముగా, వాడొకవేళవెళ్లునేమో యనుతలంపున ముందుగానే డబ్బునూడదీయును. “ఎపుడైన నివ్వవలసినదేకదా!” యని యామనుష్యుఁ డిచ్చివేయును. ఇంతలో పొయిపై పెట్టినదానిని మఱియొకడు ఉడికియు నుడుకక వార్చి దించి పెట్టును. వంటయగువరకును రావలదనిచెప్పియున్నందున, విస్తళ్లకై పోయినపిల్లవాడు తనకు చెప్పినగంటదనుక నెక్కడనోయుండి, కుట్టినవారు, గుమ్మడికాయ దూరకుంటేచాలు”న నెడి సామెతకు సరిగాయుండెడి పులెలు నాలుగైదుతీసికొని యాచిన్నవాడువచ్చును. ఆలస్యముగా వచ్చినందుకై వానిపై కోపపడిన ట్లభినయించి, అయ్యరుగారు వానినితిట్టి యచ్చట నుండు మెతుకులనైన యూడువక యొకయొర విస్తరివేసి, యామనుష్యునిఁ గూర్చుండఁబెట్టి పొచిబట్టిన కొయ్యతొట్టిలో బోసియున్న నీళ్లు తెచ్చి త్రాగుటకొకపాత్రములోయుంచును. అంతట లోపల వర్షటచే యునున్న యుత్తమబ్రాహ్మణుడు గుడ్డతోపట్టుకొని యన్నపుతట్టుట తెచ్చి యాయూడుకుకూడును విస్తరిలో కొంత గరిటతోతోసిపోవును, ఆయన్నపుటావిరి ముఖమునకు తగులగానే గచ్చుగబ్బుగొట్టును. కొందఱు నబ్బునీళ్లు చల్లినయన్నముఁ బెట్టుటయుంగలదు. ఎందుకనగా, ఆయన్నము తినుటవలన నెక్కుడగా తినుటకు హితవుగాకపోవునట. అట్టి యుడుకుబెడుకుకూడు విస్తరిలోబోసి పోయి శలవైపోగా మిగిలి యున్నపులుసుయొక్కయడుగుమడ్డిలో కొంచెమునీళ్లుపోసి పొయిరూద బెట్టియుండి వేడివేడిగాతెచ్చి సంగటివలె కొంతయు, నుడికియు నుడకక కొంతయునుగా యుండెడి యామన్నములో, సాంబారనిచ్చె

గరిటెతో యెత్తిపోయును. అన్నమునుచల్లాప్పుటకే కష్టమైయుండగా దానిలో నుడుకుచున్నపులుసునీళ్లు పోయగానే మఱియు వేడి యెక్కుడగును. ఆసాంబాదుతో ప్రయాసపడి యన్నముకలిపి నోటబెట్టుకొన్న నో, శుద్ధముగాచప్పిడి. దానిలో ఉప్పుపులుసు కారము యెక్కుడినుండి వచ్చును? నీళ్లుపోసికాచిన యుడుకునీళ్లేగదాయవి యింకరసము (చారు) దీనికిబృగానేయుండును. దానిరుచి భుజించువానికి పిమ్మటగదా తెలియను. భోక్త యన్నమును గలుపుకొని కనిపెట్టుకొని కూర్చుండియుండగా అయ్యగారు తాజాగాపాతికగంటకు నెయ్యి తెచ్చి నీట్టనిలువుగా నిలిచి, గంటెను నేతిలోముంచి రెండుమూడుసారులు వేయును. అతఁడువేసిన నేయియంతయు లొకవిల్లిగరిటెకులోపుగానేయుండును. ఆయన్నమును చల్లాప్పుకొనుటకంత తడవుట్టునని తెలిసియున్నదను కాఁజోలు నయ్యగారంత యాలస్యముగా నేయితెచ్చుటయని యెంచవలసియుండును. ఆయన సగము మీఁదఁబడునట్లుగావేసిన యానేతిపరిమళము చెప్పనలవిగాదు కడుపులోనిపేగు లపుడే వెలికివచ్చునేమో యనితోచును. ఆయన్నము కడుపులోనికిపోగానే యెన్నిసంకటములు చేయవలయునో యన్నియులజేయును. ఆవికారము భోజనముజేసియనుభవించినవానికే యెఱుకగాని యన్యులు తెలిసికొనఁజాలరు.

“ఇంక కూర, కూటు, చట్నీ, పెరుగువచ్చడి, మొదలై నవన్ననో యన్నియుంజప్పిడివే! నోటఁబెట్టుకొనినచో, మేము లోపలికిఁ బోఁజాలము. వెలుపలికేవచ్చెన”మని వచ్చునట్లుండును. మహాష్యులెక్కుడుగా వచ్చినకొలదిని పులుసులోను, చారులోను, ఉష్ణోదక మెక్కుడుగాచేరుచుండును. ఒకవస్తువుంగలుపుకొని తినినంతట యాచేయి యట్లేయెండి పోవువరకును మఱియొక వదార్థమురాదు కాచియుండవలసినదే! నీట్టనిలువుగానుండి పోయినపుడు కలుచున్న యాపులుసు కాళ్లమీఁదను, చేతులమీఁదనుచింది బొబ్బలులేచును. కావున నటువంటివి వడ్డించునమయమున భుజించువాఁడు జాగ్రత్తగాయుండి కొంచెమువెనుకకుజరుగకతప్పదు. అటులజరిగి అయ్యగారు పోయినంతట విస్తరిదగ్గఱకు మరల జరుగుటకులోపల, యాకులోనుండు కూడునుంగూరలుంగొట్టుకొనిబోయి భూమిపాలగును. అంతట తెరులుచుండే రసమువచ్చును. దీనిరుచి వర్ణనాతీతము. వ్యాధిగ్రస్తునకుగాపెట్టి యొసంగు కషాయ

మనియే చెప్పదగదు. ఇదివిస్తరిలోపడగానే మహాకోపముతో యిటు నటుం బరువూపవాటుచు నట్టివిలుపుట యాసాభ్యమైనవని ఈగండము లన్నిటిని తప్పించుకొన్నంతట, కడపట తక్ర దేవుడైనవేళించును. ఆయు త్రమండైన దేవుడు తన మొదటియావమును మార్చుకొని వేరే యా కారముచు దాల్చియుండును. వడిపెరుగులో కుండెడనీళ్ళుపోసిన యెట్లుండును? వాడిన కిచ్చిలికాయలు, కల్పిన మావిడికాయలు తరిగి యుప్పులో వేసిపెట్టిన తునుకలనాలుగు నంచుకొనుటకు వేయుదురు. ఏవదార్థమైనను మరల కావలయునని యడిగితమేని, విసుగుతోతెచ్చి వడ వేయుదురు. లేదా? కొనివచ్చుటకులోపల భోజమైపోవును. వీరుతెచ్చి వంటచేయు కాయలు, గడ్డలు, కూరలు, కల్పించెడి పిసకాలణా, నాలుగుదమ్మిడిలు వెలగలిగినవిగా యుండునేకాని మంచి దొకటియును గాదు. వె.చెదకి యృవానే నయముగాఁ గొనివత్తురు. ఏయేయంగ డిలో కాదుకూరలు విశేషముగాచెడిపోయి యుండుటయు నెటుంగవలెననినచో భోజనహోటలువారినిడిగిన స్పష్టముగా తెలుసుకొనవచ్చును. పూర్వజన్మమున భూరిపాపములు చేసినవారగును, వేటువిధముగా గతిలేనివారును, యీపూటకూళ్లు కుడువవలసి యుండునేమో తెలిసినదికాదు. వీరికి ధర్మచింతగాని, కనికరముగాని కోసిచూచినను కనుపడదు. వీరికి భోజనమునందలి మంచిచెడుగుల భేదమెక్కడిది? లోకోపకారమైన యీహోటల్ల పుణ్యపురుషులు కొంచెము చక్కనివారుగా యుండుస్త్రీలను తమయొద్దనుంచుకొని వచ్చిన పోకిలాలతో బేరము సాగించి డబ్బు గుంజకొనుటయుంగలదు. అయ్యో! భగవంతుడీ యన్న విక్రయము చేయుటకుపాల్పడి చేయరాని కపటతంత్రములు చేసివచ్చినవారియొద్ద నన్యాయముగా డబ్బులాగెడి పరమ పాపాత్ములైన హోటలులవారి కేగతి గలిగించునో, వీరలే నరకమున గూలునట్లుచేయునోగదా! వీరికి మేలుగలుగునా? అన్న విక్రయము, స్త్రీలమానవిక్రయము నొనరించువారికి నద్గతిప్రాప్తించునా? ఈఖలులకుడబ్బు గడించుటలోఁగల యాస నన్యాయము నందుజనింపదు. ఇది వీరికర్మమును, వీరియన్నముఁ దినెడివారి కర్మమునం గాఁజోలు.

ఆ. అన్నవిక్రయముననర్థంబుగడనజేయంగబూనిచేయరైన పట్టు దుష్టియలనొనర్చు దురితాత్ములు ఇట్లు, హాడుపాపిహాడుకుడువరాదు.

రోతయైన కల్లంగడులలోచేయు మోసము.

కల్లంగడులవలన దేశమునకు వాటిల్లుచున్న యనర్థము లిన్ని యని తెలుపుటకు సాధ్యముకాదు. దీనినిగురించి చక్కగా దూరాలో జనమొనరించి గాంధీమహాత్ముడు ముఖ్యముగా మన దేశములో త్రాగుడును మాన్పవలయునని సిద్ధాంతీకరించెను. సాధారణముగా పర్యాటకజనము జేసినపుడీ త్రాగుబోతుతనము జనులకు కలిగించు కష్ట నష్టము లిట్టివని ప్రతిపాదుచున్నవకుం దోచుచుండును. పేదలను కూడు నుగుడ్డయు లేక యల్లాడునట్లు చేయునదియు, బుద్ధినిమార్చి దుష్కస్థితి కిఁదెచ్చునదియు, దొంగతనము, కొల మొదలైన నదుష్కార్యములుచేయు టకు వలయు ధైర్యసాహసములు కలిగించునదియు, మఱియు నెన్నియో కష్టములును, దుఃఖములును, గలిగించునదియు, మన భరతదేశమును దారిద్ర్యస్థితికిఁ దెచ్చుచున్నదియు, త్రాగుబోతు తనమనెడి చెడునడత తప్ప వేరెఱుఁగియుండును. మధుసనగా తేనెకును, సారముమునకు నుం బేరులుచెల్లును, సురయన్ననో, యట్లే వేల్పునకును, కల్లుకును పేర గును. కావున కల్లుద్రాగినచో దేవతలసేవించినట్లుకునని యీత్రా గుబోతుల తలద్రుచ్చుకొంటారు. ఆ యానందము త్రాగియంగడి వెంబ డిఁబడి పొరలెడివాఁడే యెఱుంగును. ఏదిగాని మితిమీరిన చేటుదేక మానదు. అధికమైనపు డమృతమైనను, విషముగా పరిణమించును. “పట్టపగలు వచ్చేవానికి, తట్టగంపచాటు” అన్నట్లు మొగములు వస్త్రము లతో మాటుచేసుకొనియు, తలపైఁబెట్టుకొని పోవుచున్న బతువుమూ టకు వాకిటఁ బడవైచియు, “జాతిలో సెట్టియారు కుడిచేది మాల కూడు” అన్నట్లు మేము జాతిలో నెక్కుడు గౌరవము కలవారమని డంబముగా పలుకుకొనుచు యేడ్చెడి మహానుభావులును ప్రవేశించి సేవించిపోవుదురు మాలలు, మాదిగలు, దాసరులు, జంగాలు, జోగులు మంగలులు, చాకలులు, బోయలు, సాలెలు, సెట్లు, మొదలుగాఁగల జాతుల వారలును, నిద్రనుండి తెల్లవాటి లేవగనే కండునలుపుకొని, మద్యదేవతా భ్యానమును చేయుటవాడుకయైనది. ఇటువంటి జను లపై భగవంతుఁడు కరుణాదృష్టులు ప్రసరింపఁజేయునా? ఈత్రాగు బోతులు మొదలైన దేశము, సుఖముగా యుండునా? కల్లుపొంగు

విధముగా, త్రాగుడుగాండ్ర యాలుబిడ్డలు కూడుగుడ్డలు లేక యల్లాడు
టచే వారిదుఃఖము నయితము పొంగుచుండును. అయ్యో! పాపము!
వారేమి చేయుదురు? త్రాగి నాతనికి పొట్టనిండినలాగున నంగడివానికి
డబ్బు కో పెట్టెనించుచుండును ఆహా! దానిమహిమ కేమనవలయును?
భరణి దేశవాసులను గంజిత్రాగుటకై న గతిలేనివారినిగా జేయుచు
న్నదియు, నన్య దేశవాసులను, కోట్లకొలది ద్రవ్యముతో మహాదానం
దము నొందఁజేయుచుండునదియు, కట్టు వీపాయీలును, సారాయిసీసా
లునే యుచి యెఱుంగవలయును. ఇట్లు మన దేశమునుండి యనంతమై
నధనము నివ్వధముగా గడించికొని పోవుచున్న యితర దేశస్థులు నిర్దో
షులుగానే యెప్పుడుచున్నారు. వారియందు తప్పుకెప్పుట కేయాధా
రమున్నది? ఒకవేళ యెవఁడైన నెవఁసైన నడిగినచో, “త్రాగుఁడని
బలాత్కరించినామా?” యనియందురు. దానికిబదులుమాటయున్నదా?
దినేదిదే యంగట్లు వృద్ధిజుగుచున్నవేకాని తగ్గుటలేదు. వానికిగల
శోభ మితి దేనికినియుండదు. కడుశుభ్రముగాను, చూచుట కింపుగా
యుండులాగున నలంకార యుక్తముగాను, గంభీరముగాను యియం
గడులు కనుపట్టుచు, జనుల హృదయములను తమ వంకకాకర్షించు
చుండును. డబ్బువేయి పెట్టెకు పసుపుకుంకుమ గండములతో యలం
కరించి. కొంచెముగా పట్టుటకై లోపలమైనమో, లక్కయో యతికిం
చిన కొలతపాత్రములు వరుసగా దానిపై పెట్టి యంగడివాఁడు కడుడం
బముగా కూర్చుండియుండును. లోపలికి పోయినంతట బ్రాహ్మణులు,
మొదలియార్లు, సెల్లు, యితరజాతులకు చేరినవారును, కూర్చుండుటకు
వెనుకతడికలతో కట్టిన యరలుండును. గుఱుతు తెలియుటకై వాని
వానికి వ్రాతపలకలు తోలించి యుండుదురు. వచ్చినవాఁడుతనకెంతకా
పలయునో దానిక్రయము చెల్లించినంతట యంగడివాఁడా మోసపు
కొలతపాత్రము లో క్రమముగాక్రయమునకుతగినట్లొదానినితీసికొని,
బాడి బిరడాతీసి మధ్యమో కల్లోదానిలోబోయును అపుడాపొంగువలన
పాత్రమునిండి మీఁదికి వచ్చినట్లుండును. అని వుచ్చుకొన్నవాఁడా పొం
గుతగ్గినంతట పాత్రములో నాలుగవ వంతున నున్నదానిసీచూచి
“ఏమయ్యా! ఇంతతక్కువగా యిచ్చినారే! గొంతుకడకైనను జాటున
ట్టుండలేదే!” యని యడిగిన. “ఓహో! పొంగు లేకుంటే, రంగుబుట్టదు.

నీవు చూచుచుండగానేకదా! బోసినాను. పొంగుతో బోసినది ఘాటు యెక్కువ అందరికిని యుట్టేబోయదునుని తలంచితివి కాఁబోలు. మాకు ప్రియముగా నుండువారికి మాత్రమే! నుమా!" యని సమాధానముఁ జెప్పి సంతోషపడుచును. కొన్ని సమయములలో యజమానునకుబదులు గుమస్తా కొలిచియిచ్చును. యజమానుని కొలతకును, వాని కొలత కును సెంతయో భేదముండును. గుమస్తా యజమానుఁడే మేలనిపించును. ఏవఁడైన నొకఁడు యీదినమునే నొకప్రాద్దు కావునకొంచెము మేలైనదిగా వంచి పాత్రములోబోసి యివ్వవలసి"దని యడిగినచో తలయూచి తాను తాగినదో తత్పూర్వము నీచులు త్రాగిపెట్టియున్నదో యొక యెంగిలి పాత్రమును కడుగక తీసుకొని దానిలో బోసి యిచ్చును. త్రాగుడుగాఁడు తనకతఁడు పరిశుద్ధపాత్రములో యిచ్చినట్లుకలంచును. ఇట్లు త్రాగినపాత్రములన్నియు శుద్ధిచేయుట కాదు మనిషి యొకతెయుండును. అది మాలదియో, మాచిగదిగా నో యుండును. ఆస్త్రీ యన్ని పాత్రములు నొకటిగా నేకలిపి, ప్రక్కనయుండు మురికినీళ్లు గుంటకుకొనిబోయి యందు ముంచి తెచ్చి పెట్టును. ఆపాత్రములలో యడుగునపేరుకొనిన మట్టిపుస్త్రు అట్లేయుండును. ఏపాత్రమును చూచినను దుర్వాసన కొట్టుచుండును. బుద్ధిహీనులైన త్రాగుబోతులది తెలిసికొనుటయున్నదా? అ" యొక్కడిది? రామరామ. ఆవిషయమును గూర్చి వారాలోజింపనే యీలోజింపరు. ఆన్వర్గ మందిరమునకుఁ బోయినపుడచ్చటి మహాదానందమున వారికేదియుం దెలియదు. పేరుకుమాత్రము వేటువేటు చోటులేగాని యంతయు నేకముగానే యుండును. భేదమేపాటింపరు. కట్టులో, చీమలు, పురుగులు, పక్షియుండియవి తమకండ్ల యెత్తివేయుటను చూచుచుండియు, ననవ్యాయుండక, మహాప్రియముతో త్రాగుదురు. త్రాగుబోతు లధికముగాఁచిప్పనితోందటగా యున్నపుడంగడివాఁడా పురుగులను తీసివేయకయట్లేబోసిననుత్రాగుదురుగాని వానిని దామెనం దీసివేయనొల్లరు ఇది త్రాగుమవలననొడలెటుంగ బోవుటచేతనో, ప్రియాధిక్యతచేతనో, ఆతురముచేతనో, వారితలవ్రాతచేతనో, యేమనవలయునో, తెలియరాదు "ఓహపాళ్నులరైన త్రాగుబోతులారా! ఒకవేళ మీరుత్రాగుమనందలి యానందమునెంత యెఱింగియున్నవారైనను, దానియందును కొంచెముయినను

శ్రీభ్రతము నాచారమునునుండవలదా? ఇట్టి యనవ్యపునడవడి మీకు యుక్తముగానే తొంచుచున్నదా? ఇది మీపురాకృత కర్మఫలముగాక మఱియేమగును. మీయిండ్లలో భార్యలు బిడ్డలు కూడులేకతిట్టిడిల్లుచుండుట తలంపక సంపాదించినడబ్బును యీపాడుసారాయికిని కల్లునకును దారబోసి తప్పదాగి పొరలాడుచుండెడి మీయానంద మేమియానందము" కాఫిహోటలులో జరుగుచున్న యాచారమునుచూచి వీరును తమయంగడులలో యావద్ధతి నవలంబించి, మాలమాదిగలు జోగిజంగములు, పెల్లునాయకులు మొదలగువారి నందఱను భేదములేకుండా "నర్వంజగన్నాథం" అన్నట్లు యేకముఖమునకు త్రిప్పటకు ప్రారంభించినారు. రానురాను జాతిభేదమునునదియే లేకపోవుచున్నది. పూర్వము త్రాగుబోతులకు నంజకొనుటకు వచ్చిమిరపకాయలు, నిమ్మకాయలు మొదలయిన యూరుగాయలును పొగాకుచుట్టలు నిచ్చుచుండిరిగాని యిపుడనియన్నియు నిచ్చెడియాచారముపోయినది. సర్కారువారికొలత ప్రకారం యేర్పడియుండు కొలపాత్రములుపోయి నేరునకుమూడు పావుసేరులు పట్టుపాత్రములేర్పడినవి. అడిగెడివారెవరు? కల్లంగడివాని కియున్న పలుకుబడి మఱియెవ్వరికినిఁ గలుగదు. తాముకుమ్మరవానితో చెప్పి తమయిష్టానుసారముగా మట్టికొలతపాత్రములు చేయించుకొనెదరు. ఎవఁడైనను కొలత తక్కువయనిన తూనికెవేసి తీసుకొనుచుని మఱికొంతనీళ్లుచేర్చి యిచ్చెదరు. ముందువలె ముసిడికాయలు, ఉమ్మెతకాయలు, మొదలైనవానిని కొట్టితీసిన రసమును మైకమెక్కుడుగా కలిగియుండుటకై కలుపుచుండిరి. గాని దేవునిదయవలన సిపుడాపద్ధతి మాని గంజిగాని, కూటిసీళ్లుగాని చేర్చెదరు. ఇది కొంతవరకును పుణ్య కార్యమనియే చెప్పదగును. కల్లంగడులవాళ్లు యిపుడుపులిసిపోయిన కల్లును బాగుచేయుట కొకక్రొత్తపద్ధతిని తెలుసుకొని చేయుచున్నారు. ఏమనగా యూరపుదేశములో తయారుచేయబడివచ్చెడి 'చాక్రీ'యనెడి పాడర్ గోడుమగింజ ప్రమాణముతీసుకొని యొకపీపాయి పులిసినకల్లు లోవేసినయెడల పదునైదు నిమిషములలో యాకల్లు క్రొత్తదానివలె తీపుగలదియగునట. ఇది యెంత విచిత్రమైనవిషయమో చూచితిరా? మనదేశములో తాఁటిచెట్లనుండియు, పెంకాయచెట్లనుండియు, ఈతచెట్లనుండియు కల్లుదింపుదురు. వీనిలో మొదటి రెండుజాతుల చెట్లకంటె

ఈన కెట్లలోనధికముగా యుత్పత్తియగును. వీనిని మిశ్రమముచేసి త్రాగినచో, వాంతులు, భేదులు, మొదలగు వ్యాధులకులోనుగాక తప్పదు. కల్లంగడల వ్యాపారముఁ జేయుపుణ్యాత్ములకు గలిగిన మిక్కుటమైన ధనాశములమున దేశమున నిన్నియనర్థములు పుట్టుచున్నవి. కొందఱు అంగడివాండ్రు గుమాస్తాలములముగా వ్యాపారము జరిగించుట కలదు. ఈగుమాస్తాలుచేయు కుతంత్రములు చెప్పటకు సాధ్యమేకాదు. వీరు యజమానుని యుత్తరువునకారము కల్లు నిలువజేయుచు విక్రయించవలయును. అయినను యెవరికైనా యప్పుగాపోసినపుడు దానిని లెక్కలో వ్రాయనేవ్రాయరు. చెట్టుగీచువానిజీతము, ఇంటిబాడుగ, పనిచేయువారికూలి, పనివాండ్ర నెలబతైము, పెట్టుబడి మొత్తపువడ్డి, గుమాస్తానంబళము, యజమానుడు తీసుకొనియున్న యప్పులకు నెల నెలకుచెల్లించవలసిన వాయిదాహాకలు, మొదలయినవన్నియుంబోగా, శేషమును తేల్చి గుమాస్తా ముడుపుగట్టవలయును. ఇంక నడుమనడుమ యిగుమాస్తాలు పగపాడించులాభములో భర్తకగ్గులు, దీపము నెలవు, సిగరెట్లకగ్గు, బీటిబిరుగు పోలీసుబంధాతుకట్టుము, బిడ్డలకేదైనాతీసు బండములు కొనుకగ్గు యజమానునికి చేతవై, యిట్టివన్నియుం బెట్టుకొనవలయును, ఏదైనానానగగ్గుమునబట్టి కల్లుదించునాటారు, భాగముపెట్టుకొనియో జీతమునేర్పాటు చేసుకొనియో, తానేయంగడితీసికొనియో యొక్కొకప్పుడంగడియజమానుఁడై వచ్చిననురావచ్చును. పూర్వము యజమానుఁడుగా యున్నవాఁడే పిమ్మట గుమాస్తాగా యగుటయుంగలదు. యజమానునకు భార్యలిరువురుండిరేని సంజలుముగ్గురుండుదురు గుమాస్తాకన్ననో, భార్యయొకతెయు నైనదుగురుఁజలునుందురు. వీరికందఱికిని సమస్తవిధములకర్పులును కల్లంగడివలన రావడిలోననుండియే జరుగవలయును. అంగడియజమానుఁడు, మోటారో, కొలిబండియో, పెట్టుకొనిన, కూలికమ్మెడి గుమాస్తా, వేలూరుజట్కూ, రిక్తా, రేఖలాపెట్టుకొనియుండును. పయినివేనుకొనునవియు, ధరించునవియు' యజమానుని గుడ్డలకంటె వెలపొడుగై నవిగాయుండును. ఏవైనా పండుగవర్సములు వచ్చినపుడు కట్టుకొనునవి మఱియు శ్రేష్ఠములైనవి. పెండ్లివగైరాకార్యములు తటస్థించినకాలమున నెంతటికర్పునకుగాని తోనుదీయరు. జారిగానెలవుఁజేయుదురు. వారిదేమిసప్తము? లోకులనన్యాయము

యముఁజేసి సంపాదించినదియేదా! అప్పులెక్కడైనచో యికసారి వెకనీ పిటివక దాఖలుచేయుదురు. ఋణదాతలు వారియొద్ద సొత్తు దొరకక చెవులుజాడించుకొని పోవలసినదియే! ఏమిచేయుదును? ఒకకా సై నను నుండదు. ఉన్నసొత్తును ముందుముందుగానే నిక్రయించి పిటి వకదాఖలుచేయుటకుపూర్వము డబ్బునూటగట్టి దాచుకొనినచోయిగా కూర్చుంటుదురు నాలుగైదు నెలలు జరిగినతరువాత తాముదాచుకొన్న డబ్బునుపెట్టి భావమిదివేరుననో, మారువేరుననో, యెట్లునివేరుననో, మరలయంగడిప్రారంభింపుదురు. “మూడునాల్గునవానిసాహేబు ఆలు నాల్గుఫకీరుసాహేబు” అనుసామెత వీరియందున్నవ్యమగుచుండును. వీరి ధుండగముల సత్తెమాచి యోజించి సర్కారువారు వీరికిలిగియున్న యంగడల సంపూర్ణహక్కునుతొలగించి తగినకట్టుబాటులతో ఆబ్ కారిసిస్టం యేర్పాటుచేసినారు. అంతటితో వీరు మునుకువేసుకొన్నా రు. తదాదిగా, వీరు వేరువిధముగా బాధ్యతను సంపాదించినారు కొంత బుడ్డినగుకనియు, కొంతత్రాగుడు నగుకనియు, వీరు పెట్టుకొని, వాడుకదా రులకును కొనితీసుకొనిపోయి యింటత్రాగువారికిని వారివారికి తగినట్లు నరకునమ్ముటకును, ప్రతిదినమునుం ద్రాగవచ్చువారికి తామేకొలిచి పోయాటకును వీరికి హక్కుగలిగియుండును. ఈకల్లంగడులవారు కొం దటికి బహుమోసముచేయు వాడుకకలదు. దినముతప్పక త్రాగుటకు తమయంగడికేవచ్చుట, తనవెంటపాసమునకు మఱికొందఱిని పిలుచు కొనివచ్చుట, ఇతరులకప్పుగా తీసియిచ్చి యాక్రయమును తానుచెల్లిం చుట, ఇట్టివనులుచేయుచుండెడివారికి యేడాదికొకసారి కనముపండగ నాడు క్రయము తీసుకొనక తృప్తిగాకల్లుభోసి, యొకకోడియు, నా లుగునూపాయలువెలచేయు పంచెయునిచ్చిమర్యాదచేయుదురు. ఆవా డుక వర్తమానకాలమున క్రమముగా తగ్గిపోవుచున్నది. ముందుత్రాగ వచ్చువారి బాతులననుసరించి పాత్రములు వేటువేటుగా యుంచుచుం డిరిగాని, యిప్పుడు నాగరికతయు నాణెమును హెచ్చులుచేయదయునుం బోయి, యంతయునొకటియేయైనది. ఇటుల నకలబాతులవారికి నైకవ్య ముచే కూర్చుచున్న వీరి సంతపొగడినను పొగడదగును. అబ్ కారి సిస్టంయేర్పడి తమవంశానుగతబాధ్యత తొలగటవలనను, సర్కారు వారికి ప్రతిమోసమును, వేలసంఖ్య వన్ను గట్టవలసియుండుటవలనను,

చెట్లగు ముద్రవేయుటకు యెక్కుడుడబ్బు కర్షు పెట్టవలసి నట్లేర్పడుట వలననుకాబోలు యీకల్లంగళ్ల సత్పుగుఘలు పూర్వము రెండణాల కిమ్ముచున్న సేరుకల్లు యిపుడయిడణాలు, నాటణాలుచేసి, చిన్నవియుం పెద్దవియునుగా క్రయమునకు తగిన కొలపాత్రములఁ బెట్టుకొన్నారు. ముందు యేబది యణువదియంగడులున్నజల్లాలో యిపుడునూఱునూట యేబదియంగళ్లేర్పడినవి. త్రాగుబోతుల సంఖ్యయిప్పటికప్పటికి నెక్కుడగుచుండుటచే, నీరుకొలత తగ్గించుటయు వెలపొడిగించుటయు సంభవించినది. భగవంతుడా! ఈయంగడిదారుల యధికాశయు, త్రాగుబోతులకష్టమును తీరుటయెపుడో తెలిసినదికాదు. మత్తువదార్థములైన కల్లు, సారాయము, గంజాయి, అభిని, యట్టివి వాడు వాడుకనువిడిచి, మన దేశవాసులు పొరుగుదేశములలోనివారివలె నెన్నడువ ర్తింపుదురో యానాఁడుగాని భరతఖండమునకు మేలుగలుగనేరదు దేశక్షేమమును గోరి పాటుపడుచున్న పుణ్యాత్ములు పూర్వమునకంటె నెక్కుడు శ్రద్ధ వహించి సారాయి, కల్లుదుకాణములు బొత్తుగా లేకుండునట్లుచేసి, సర్కారువారికి యిందుమూలముగా వచ్చుచున్నలాభమును యితరవస్తువుల వ్యాపారమూలముగా పొందఁదగిన మార్గమును చూపిన యెడల, ప్రజాక్షేమమును గోరుచుండు దయామయులైన గవర్నమెంటువారంగీకరింపకపోజాల. అటులచేసినచో యిచటనుండి మత్తు పదార్థములమూలముగా యితర దేశములకు కొట్లకొలదిపోవుచున్నధనము మనదేశముననే మారుచుండును. ఈయనర్హమైన పారంపర్యహక్కు పోయినదనెడి వ్యసనమునువీడి కల్లంగడుల వ్యాపారముచేయువారి సంతతివారును, వేటొక తగినవృత్తి నవలంబించి గౌరవముతో సౌఖ్యమునుభవించగలరు.

“ఓ దేశీయులారా! కల్లు, సారాయివలన మీకుకలుగుచున్న మహోపద్రవము నాలోజించి యాదుర్వాడుకను విడిచిపెట్టుఁడు. ఇందుచే యెన్నోకష్టనష్టములుకలుగుచున్నను కొంచెమైనజంకక మీరుత్రాగుబోతులగుచుండుట కాలమహిమయో, మద్యదేవతామాయమో హవ్రభావమో తోచకున్నది. మహాపాపములలో యీత్రాగుబోతు తనమువలనగల్గెడి పాతకమెక్కుడైనదని తలంపుఁడు. ఓయంగడిధర్మకర్తలారా! ఇదిహీనవృత్తియని యెఱింగియు నెటుంగనట్లు ధనాశచే

యీ వ్యాపారముఁజేయుటమాని వేటొకనృత్తి నవలంబించితీరేని మీరు దేశమున కెంతయో మేలుచేసినవారలగుదురు త్రాగుబోతు లారా! కలిగిన యిల్లువాకిలినమ్ముకొని గతిలేక యల్లాడుచుండెడి వారినిచూచియు మీకుబుద్ధితేదా? ఎందఱుబిచ్చగాండ్రైనారు? మీయాలు బిడ్డలు శపించుశాపఫల మెవరికిఁబెందును! ఆలోచించి దుర్నడతయు, దుర్వాడుకయువిడిచి మీసంతతివారిని మేలొందఁజేయుడు. అప్పుడు గాని మీరుయోగ్యులరనెడి గౌరవమును పొందఁజాలరు.

ఆ. సకలదోషములకు శ సాధనమైహీన
దశయఁ గష్టములును శ దనరఁజేసి,
యపయశంబుఁగూర్చు శ నట్టిసురాపాన
నృత్తిచేటుఁదెచ్చు శ విడువరేని

బొల్లిభాగవతుల మోసము.

బొల్లియనఁగాటక్కు, కొందఱు రామానుజమతమునవలంబించి యున్నవారివలె కపటవేషములతో నటించి వైష్ణవమతప్రియులైన జనులమోసగించి పొట్టబోసుకొనుచుండుదురు. వీరి నడవడి వింతగా యుండును. ఈ మతావలంబులు గామొకరికంటె నొకరు, భక్తిపరులవలె నటించుచుండెదరు. ఒకని తవ్వమును మఱియొకఁడు కనుగొనఁజాలఁడు. వారిలో వారేయొకరినొక రేమరించుచుండెదరు. ఈమహానుభావులు, కాపలసిన మట్టుకును, మత్స్యచూంసములతో వేళకు సంతృప్తిగా భోజనముచేసి, వెలుపటికి వచ్చినపుడుమాత్రము కట్టుకొనుటకు (ఇంటిలో నున్నపుడు చింపినగుడ్డయే)గా పెట్టుకొనియుండు పట్టంచు ధోవతిని పట్కచ్చలతో ధరించి, తిరునాళ్లదినములలో యాశ్వాసులగుడిగోడకు తీర్చిన నామములవలె యొకనామము కోవునంతయుంగలిపి ముఖమునను, దేహమునను పెద్దపెద్దనామములుదిద్ది నడుమపనుపుపచ్చనామముఁ బెట్టుకొని భుజములపై నొకశాలువ వేసుకొని కడుడంబముగా బయలువెడలుదురు. అప్పుడు చూచినవారికి విష్ణుమూర్తిసాక్షాత్కరించెనో యని సందేహము కలుగునట్లుండును. అటులవచ్చునమయ

మున తమ కూటమునకు చేరినవాఁ డెవడైన గనఁబడినయెడల, యట్టే
కొగిలింతులొని పాదములపైఁబడి “అశహునంబి, అడియేన్ దాసాన
దాసన్” అనివలుకను మొదటివాఁడు “రంగనాథన్, అడియేన్ దా
సానదాసన్” అని బదులు నమస్కరించును.

అశహు:—పావనమాన పాదధూళి భాగ్యత్రయైందేధన్యనానేన్.

రంగ:—ఇదో! నంబ భవనం హేళుంగల్ హేళుంగల్.

అశహు:—మహాభాగ్యం ఇన్ రైక్కు శుభదివసం.

రంగ:—స్వామిఘల్ యిందయానన త్రిల్ హేళుంగల్.

అని బహు మర్యాదతో తనయింటికి తోడ్కొనిపోయి కూర్చుండబె
ట్టును. అంతటవారిరువురు కశలక్ష్యయైంతట ఇట్లునంభాపింపుదురు.

అశహు:—స్వామిఘల్ శ్రీరంగ త్తిరుక్కణ్రిరుందదాఘ కేళి రంగ
నాథన్ సేవైకిడై త్తదన్, ఇంద యడియేన్ మహాపాపి,
అవ్వళవు భాగ్య త్తక్కు కొడుత్తువైక్కవిల్లై ఆయిలుందానం
కొరికురవైయుం యిల్లై. ఎన్న ఉంగళై సేవిప్పదేపోదుం.

అనిఅందయేంబెరుమానె సేవిత్రపడియే యాఘుం దాసనికిందభాగ్యం
కిడై త్తదే నంతోషం. నాళైక్కి నాంచారుక్కు తిరుముడి కల్యాణం
నడక్కు పోగురుదు. స్వామిగల్ యెయ్నరుళవేణ్డం, ఇదుదాన్ దాసన్
ప్రార్థనై.

రంగ:—నరిసరి! నవ్వు యివ్వళవుప్రార్థిక్కువేండియయవశ్యమిల్లై. ఉంగ
ల్ యిష్టం పోలవే నడందుకొల్లరేన్ ఆగట్టుం. నాంచారుక
ల్యాణ త్రిల్ యేదావదు విశేషం ఉండో?

అశహు:—ఇల్లావయెన్న; తంగళుక్కు నర్యముం తెరిందే యిరుక్కు
రదు నాళైక్కుం విశేషన్దాన్ తాంగల్ నాళైక్కుం—

రంగ:—మహాభాగ్యం. వరిఘిరేన్ తదియారాధనై విశేషముండో?

అశహు:—యధేష్టమాఉండు. వడై, దోసై, దధ్యోధనం, పుళిహోరై,
ఎల్లాం.

రంగ:—ఎదావదు కాలక్షేపం నడక్కురదు ముందా?

అశహు:—అహా! వరదరాజ భాగవత్ కాలక్షేపం. శ్రావ్యమాయి
రుక్కుం.

రంగ:—నరి! ఆగట్టుం. అప్పడియే పరిఘీరేకా.

అశహు:—అడియేకా నమస్కారం.

రంగ:—దానకా నమస్కారం.

అని యొకరితో నొకరు మాటలాడుకొని తమకుత్పప్తిగా ప్రసాదములు దొరుకుచోటుచూరించి తెలుసుకొని యాదొంగలైనవై వ్యవ మతావలంబకును వేళకుసరిగా యాస్థలమునకు పోయిచేరి మహాభక్తులవలె విష్ణునామ సంకీర్తనమును భజనయుంజేయుదురు. అంతమాత్రమేకాదు. బృందావన విహారముని యొకయాట నాడుదురు. ఎట్లనగా వీరిలో కొందఱు గోపికల వేషములును, కొందఱు గోవుల వేషములును దాల్తురు. కొంచెము చాతుర్యముగలవాడొకఁడు కృష్ణ వేషముధరించుచు. ఇంక జెప్పవలసినదియేలేదు. వీరికుతూహలమును, కోహలాలమును హాలాలముపుట్టినప్పటి నముద్రనంతో భముపలె యుండుననవచ్చును. యమునాతీరవిహారము, జలక్రీడలు, విరహవేదనాదోధూయమాన హృదయలై ప్రజాంగనలు కృష్ణునిపెదకుట, కనుఁగొనట మొదలగునీలు ప్రదర్శించి రాసక్రీడకు ప్రారంభించికుప్పిగంతులువేయుచు; ఎగిరియెగిరి యూడియూడి కోలాటమువేయుచు పాటలుపాడుదురు. కొంతతడఁబులనాడిపాడి యైనంతట వారిలోకొంచెము పెత్తనము వేరుంగలవాడు తెరకులోపలను, మిగత యుండివాడు వెలుపలనుం గూర్చుండి, యాశంఠపూర్ణముగా ప్రసాదములుతని, ఆయాసముమించి పొరలాడుచుండుదురు, 'రామాయణములో పిడకల ప్రేట్లాట' యన్నట్లు, వీరిలో వీరికి నద్దోష్టి వేషక పోట్లాటకలుగును. అది మొదట వేషక యాటగాయుండి, క్రమముగా ముదిరి నిజమైన పోట్లాటగామారి కావలసినంతవరకును, చేసరములు జరుగును. ఈస్వాములు పగలంతయు ధర్మోపన్యాసములుచేయుచు, 'పాశురములు చదివి ప్రసంగించుచు, గడపి, చీకటిపడగానే మెడనన్నము గోవిందరాజు (సారాయిసీసా)ను నేవించి యేబాడ్నాలిదాని ప్రక్కనో వడియుండి యానందింపుదురు వీరిలో వైష్ణవము ముదిరిన కొందఱు భాగవతులు శ్రదాశివదూషణయు శైవమత నిరాసమునుం జేయుచు, "పెత్తనమొసఁగిన వారెవ్వరనిన, మూలనుండగానే నేతెచ్చి తలపై వేసికొంటి"ననినచందముగా దారినిపోవువారితో లేనిపోని ప్రసంగములు పెట్టుకొనికలహములుపెంచి తలమీఁ

దీకి దెచ్చుకొనుచుండుదురు, వీరవైష్ణవులని పేరొందుటకుకాబోలు. శ్రేష్ఠులను పరిహసించి జగదమును వెలయిచ్చికొన్నట్లు తెచ్చిపెట్టుకొందురు. ఈ వైష్ణవసాంప్రదాయమున, వడగల్ అనియు, తెంగల్ అనియు రెండువిధములవారుగలరు. ఎప్పుడును యీరెండుతెగలవారును నేదోయొకవిషయమునకలహించుచునేయుండెదరుగానియూరకుండువారుగారు. మేమేవిష్ణువునుండి యుట్టిపడినవారమని యొకగును, విష్ణుయూర్తియే మాసొమ్ముని మఱియొకరును వాదప్రతివాదములు జరిపి తునకు జుట్టువందెముగా పరిణమించి కాళ్లుచేతులునువిలుగఁగొట్టుకొని యల్లాడుదురు. పట్టసాదము, పుళిహోర, పొంగలి, మొదలగునవి మాకెక్కుడుగా రావలయుననియు మాకుముందుగా యివ్వవలయుననియు పోట్లాడుదురు. చిక్కగాచాది గొప్పగా నామములు వేసుకొనినచో యెక్కుడుగా ప్రసాదము లభించునని కాబోలు. యీమహాత్ములు చిఱతానూరి యుత్సవములో యేనుగులకువేసిన లాగుల బారెడేసి నామములుదీర్చి ప్రసాదసమయమునకు హాజరగుదురు. మేము శ్రీవైష్ణవులమనియు, శ్రేష్ఠులమనియు డంబముగా యాత్మస్తుతిఁ జేసుకొనెడివారు. తమ లోపములను తామెఱుంగజాలక యితరులను, యితరమతములను దూషించుచుండుదురు. “ఓవైష్ణవ స్వాములారా! నిజముగా మీరు విష్ణుభక్తులై యాసాంప్రదాయధర్మహాస్యము లెఱింగినవారేయై యున్నయెడల హరకేశవులక భేదమునుట గుర్తెఱిగి యన్యమత దూషణము మానియుండిన మీరుచు గౌరివింపబడుదురు.

గీ. పింజభోవతులనుగట్టి శ పెద్దపెద్ద
నామములుదీర్చి శివదూష శ ణంబుఁజేసి
వీరవైష్ణవులమటంచు శ విఱ్ఱవీగు.
వారి దుశ్శీలమిన్నగా శ వశముగాదు.

పెండ్లికిగాను తరగరిలుచేయు మోసము.

శాస్త్రపురి రాజధానియేందు రానురానువలె శిశుములనిచ్చువివాహములును, షడ్ధర్మమువనివాహములును, ఇతరమతములతోడ సంబంధముగల వివాహములు, ఇచ్చావివాహములును యెక్కుడైనవి. ఈకడపటిపద్ధతి యొకవేళయు క్రమైవదిగా యుండునేమోకాని, తక్కినవన్నియు కేవల మన్యాకుపద్ధతులని దృఢముగా చెప్పవచ్చును. వీనిలో నొక్కొకదానియందొక్కొక గొప్పనిపత్తు కలుగుటకు కారణములున్నవి. ఇట్టదుర్వివాహములు జరుగుటకును, జరిగించుటకును, తల్లిదండ్రులుచూత్రమేకాక వీరిని కుదుర్చుతరగరులు నయితము కారణమగుచున్నారు. ఈవృత్తిగో సంపాదించి జీవనముచేయు మహానుభావులు కొందఱుకలరు వీరికి తాముచేయించు వివాహమున దంపతులకు కలుగబోవుహానిషడ్ధర్మము గురించినవిచారము లేకముగాని యుండదు పెండ్లికుమారుని వంశనో, లేక పెండ్లికుమార్తె వారివంశనో, లేక రెండువంశాలను నయితమో తమకువచ్చెడి కమిషన్ లాభమును చూచుకొనుటయే వీరికి ముఖ్యము. పిమ్మట యానధూవగులు శపించు దూషణలకును, పాపమునకు తాము బాధ్యులగుట నించుకయుం దలంపరు, ఇటువంటివారిగా తన లోకమున యమధర్మరాజు వేటుగా నొకనరకమును సిద్ధముచేసి యుండుచుకాబోలు. ఈపాప మటువంటి నరకప్రాప్తిగలిగించి వీరి నలంఛక యూరకపోవునా?

వీరు చేయునదెట్లనగా—తాము నివసించుచున్న యూరియందును సాధారణముగా చుట్టుపట్ల చాలవరకును వీరు సరినయముగలవారై తిరుగుచుండుచురు. కావున వీరినందఱు నెఱింగిన వాగుగానేయుందురు వీరు దడబుడలుగా వేషముధరించి తిరుగుచుండుట చూచినపుడు లక్షాధిపతివలె కనుపట్టుదురు. బహు చాతుర్యముగా నమయానుకూలముగా ప్రసంగింపుదురు. ఇట్టివారిగొక తనగ్రామముననో, పొరుగుగ్రామనందో, యేయింటగాని కొంచె మించుమించుగా వివాహము చేయదగిన వయస్సుగల బాలిక యున్నయెడల, యేమోపనిగలిగి యాయూరికి వచ్చిపోవుచున్నట్లును, చూచిపోవుటకై గుర్రెఱింగియున్న కథమున నచ్చటికి వచ్చినట్లును తోచులాగున నఱింపుచు యచటికిపోయి టియజమానుడు చెప్పుటకుపూర్వమే సర్వస్వాంతంత్ర్యములుం గల వానివలె వారియింటిలో కుక్కిరియినో, బెంచీమీయినో, లేక మంచముమీయినో కూర్చుండి డైమలాభములను విచారించును. కుశల

ప్రశ్నానంతరం లోకాభిరామా యమును ప్రసంగించుచు, “వారటలచేసినారు, వీరిటలచేసినారు, నేనట్లుచేసితి నిట్లుచేసితి”నని యేవేవియో యడుగనివియు, ననావశ్యకములైనవియు నై న విషయములను గూర్చి మాటలాడును మొదలగా తనప్రసంగమును వివాహవిషయములలోనికిఁ దెచ్చి యాయుంటి యజమానునిఁజూచి “ఏమండీ! ఊరకున్నాను? మీబిడ్డకు వివాహప్రయత్నము చేయదలంచలేదా? యుక్తవయస్సుగానేయున్నదే! నవనాగరికులవలె మీరును రజస్వలవివాహమును చేయబోయెదరా? మీపుణ్యము. ఇంకనుకొన్ని నాళ్లు మనవూర్వాచారమును విడువకండి! వారు చేయునది కేవలము మొట్టాళ్లపని. కాదందురా? మనపూర్వీకులయేర్పాటులే సరియైనవి. ఇప్పుడుచేయబడుచున్నవివాహములు కేవలము ధర్మవిరుద్ధములైనవి. మీరటల చేయుటకు యత్నించబోయెదరునుమా! మహాపాతకము త్వోతముగా, యేదోయుక్తమైన చోటుగాచూచి, యన్నవస్త్రములకుగల సత్కుటుంబజాతుఁడైన యొకపిన్నవానికొనంగుడు. శాస్త్రవిధి ననుసరించి కన్యాదానముచేయుఁడు. అదియిహపరసాధకమైనపుణ్యకార్యము. ఇంకమీరుకాలయాపనముచేయుట బాగుగానుండదు. ఇదిమంచిసలయము యన్నముచేయండి”యని కడునిపుణతతోమాటలాడును. అదివిని,

యజమానుఁడు—బ్రాహ్మ! సరే! నిజమే! ఏమిచేయమంటారండి ఈయాడుపిల్లలుకలిగితే వీరికి పెండ్లిచేయడం యీదినాలలోచాలాకష్టముగాయేర్పడినది. కాలమహిమ యిట్లేచది. నేనున్నూయీవిషయమునుగూర్చి యోచించుచునేయున్నాను. ఎక్కడ విచారించినను తగినచోటుగా కనుపడలేదు. ఒకవేళ నెచ్చటనైననునొకపిల్లివాఁడు తగినవాఁడుగా యుండినదె, నని వానికి పైపైబడివేయిమంది తమకన్యలనిచ్చెదమనియు, నాలుగువేలు, నైదువేలు వరకట్నం నమర్పించి నడుచుమర్యాదలు సరిగా జరిగిస్తామనియు, పెండ్లికయ్యేకర్నలు మేమే పెట్టకొంటామనియుంజెప్పెదరు. ఇంక వారు మనబిడ్డను తీసుకొనుటకు సమ్మతించురా? మనము సామాన్యులము. అంతగొప్పకట్నములనిచ్చుటకు మనకు శక్తిలేదుకదా! ఇదే గొప్పసంకటము. ఇంక త్వరలోచేయదమనఁగా యెట్లు?

తరగరి:—ఏమండీ! ఇట్లుచెప్పెదను? లోకము గొడ్డుపడినదని తలంచినారా? మీరు కొంచెము ప్రయాసపడి నాలుగుచోట్లకుపోయి విచారించినయెడల యెచ్చలనో యొకచోట కుదురును. ఎందఱో బుద్ధిమంతులైన చిన్నవాండ్రున్నారు. దొరకక పోవడమెట్టిది? ఇంట గూర్చుండి యెక్కడను మనువు దొరక లేదనుచుండిన యీదినిముల వారుగావచ్చి యడుగుదురనుట యున్నదా? శ్రద్ధ పుచ్చుకొంటిరేని కాంక్షము కాగలదు. ఏదీ? ప్రయత్నింపుడు? ఏలకాదో చూతము.

యజమానుడు—అదియును యిటుల చెప్పెడివారేగాని యొకరును సహాయముజేయరు. నేను యత్నింపకున్నానని మీయభిప్రాయము కాఁబోలు. నావలన నైనంతవరకును విచారించుచునే యున్నాను. అనుకూల పడకున్నది. మీరు పదిచోటులఁ దిరిగే వారును, నదుగురిమంచిచెడుగులు నెఱింగినవారుగదా! ఎచ్చట నైన నొకమంచి సంబంధమును కుదుర్చుడు. మీరు పుణ్యంఁడుంటుంది. ఈవిషయములో కొంచెం శ్రద్ధపుచ్చుకొని ప్రయాస పడి యీశుభకార్యమును నెరవేర్చండి. మీప్రయాసము వృథా గాదులెండు. నేనుదానికితగినట్టుమీకు బహుమానము—

తరగరి:—దానికేమిలెండి! మీరు యివ్వనొకి తలంపుతో యోజించుచున్నానని మీయభిప్రాయము కాఁబోలు. కార్యము కావలయునుగాని కష్టమునకు తగినట్లు సమ్మానముఁ జేయుదురనుటనే నెఱుంగుదును.

యజమానుడు—సరేగదా! ప్రయత్నము చేయండి! వంశముమంచిదిగా యుండవలెను. అట్లుఁడుగాబోవు చిన్నవాఁడు కొంచెమువిద్యగలవాఁడుగా యుండవలయును. ఇంకొకమాట; వరదక్షిణ విషయంలో.

తరగరి:—ఆవిషయమంతయు మీరు చెప్పవలసినదిలేదు. నాసామర్థ్యమంతయు వినియోగించెదను. సరే! కానిండు. తగినచోటువిచారించి తెలుసుకొని శీఘ్రముగా వివాహం జరిగే యుపాయం చూచెదను. నేను మరలవచ్చి మీతో మాటలాడు వరకును, తొందరపడి మీరు యెచ్చటను యీవిషయమునుగూర్చిప్రస్తా

తరగరి:—అన్నివిషయములు బాగా విచారించి తెలుసుకొనకయున్నా నని మీయభిప్రాయమా? నేనన్నియు నెఱుంగుదును. ఎన్నోగొప్పగొప్ప సంబంధములువచ్చినవి. ఇప్పుడునువచ్చుచున్నవి. నారాయణమూర్తిగారు వదై నా గొప్పసంబంధము చేయవలయునని యపేక్షగలిగియున్నాను. కాని, వారిభార్యనమ్మతించకున్నది. ఏలననగా నవనీతముచాలావివేకి, నరదక్షిణ తానితరుల కమ్ముడుబోవుట యతనికిష్టములేదు. నుకూలతిగాయుండుకన్యను పెండ్లాడుటవలన సుఖముగలదని యతనితలంపు తన యభిప్రాయమును తల్లికి దృఢముగా తెలియజేసినాడు. ఆమెకు కుమారుని మతమునకువిరోధముగా చేయుటకు యిష్టములేదు. ఏకపుత్రుండగుటచే మతనిపై ప్రీయమామెకు కుమారునిమిక్కుటము, మాటయు నామెమాటయు నొక్కటియే! అందువలన మూర్తిగారి బాణముపాట లేదు.

యజమానుడు:—భార్యాపుత్రుల యిష్టానుసారముగా నారాయణమూర్తిగారు చేయగలరని మీకుదృఢమైన నమ్మకమున్నదా?

తరగరి:—అహో, లేకేమి? కుమారునిపెండ్లి విషయములో యతనిపెత్తన మేమియును లేదు. భార్యయిష్టము కొడుకుయిష్టము ఆయన జ్యోత్యము కలిగించుకొనుటకు మానుకొన్నాడు ఇదిదృఢమే!

యజమానుడు:—ఆమెనమ్మతించినదా? పెండ్లిచేసుకొనెడివాడొప్పుకొనవలయునుగదా! ఇదిమొదటిమాట అతడేమన నో;

తరగరి:—మీయదృష్టమండీ! ఆచిక్కును తీటిపోయినది. కాలమును కూలించినపుడన్నియు సరిగానే కూడివచ్చును. నేను పోయినపుడు వారికుమారుడు కూడా సేవో శలవులని వచ్చియుండినాడు. నేను అతనియభిప్రాయము సయితము గట్టిగా తెలుసుకొంటిని మీతోసంబంధముచేయడము వారికి మిక్కిలిసంతోషిగా యున్నది. ఇందు మఱియొకచిత్రము విన్నారా?

యజమానుడు:—ఏమివిశేషము విరుద్ధమేమియుగాదుగదా!

తరగరి:—విరుద్ధమా? అదేమిటిని? అటువంటివేమియునులేవు. ఇంకచిత్రమేది? యనగా, ఈవిషయంలోనారాయణమూర్తిగారు సైతమునమ్మతించినారు. మీవంశముచాలామంచిదనియు, పరంపరగా

యోగ్యమైన కుటుంబమనియు, బహుశః జ్ఞాపించినారు. నేను ప్రత్యేకముగా వారియభిప్రాయము తెలుసుకొనవలయునని మాట్లాడినాను. తనకుకూడా యీసంబంధము చేయడము సమ్మతమే యన్నాడుగాని—అయితే—

యజమానుడు:—ఇందులో 'అయితే' పెట్టినారే! అది చేసికొంటుకు? మరేమేమయినను చెప్పినారా? ఏమన్నాడు?

తరగరి:—అనడమేమియుగాను. గాని ఈకాలములో కేవలము వరదక్షిణలేకుండా పెండ్లిచేసుకొనుట నలుగురిలో పెలితిగా యంటుందని తమయభిప్రాయమును నూచించినారు. ఆమాటయే చెప్పవలదని నేను చాలాదూరము వాదించినాను. పదిమంది బంధువులును, “మూడు, నాలుగువేలు వరదక్షిణయిచ్చి నడుచు మర్యాదలన్నియు తామేభరించుకొని కనస్థకీచి పెండ్లిచేసెదమనెవచ్చినసంబంధములన్నియువిడిచి, తుద కేమియును లేక నే యెచ్చటనోపోయి పెండ్లిజరిగించినాడు. ఇతనికి నాగరికతయు, మర్యాదయుం గొంచెమైనం దెలియదు. వట్టిమూఁఢు” డనినిందించెదరనిగంచేపించుచున్నాడు. ఇదియొకటే ముష్టము.

యజమానుడు:—మీరేమిచెప్పినారు? ఆయనకోరునదెంత?

తరగరి:—ఏమియు నివ్వఁజాలమనియే నావాదము. నేనుమీతోమాట్లాడక త్వరపడి యేమైనా చెప్పివచ్చియుందు ననుకొంటిరా? వేయిన్నీ యైదువందలడిగినాడు. ఈమాట కుమారుడుకూడా విన్నాడు. అడ్డము చెప్పలేక మొగముముడుచుకొని కూర్చున్నాడు. అతనికిష్టములేదు. అయినను తండ్రుడా?

యజమానుడు:—సరే! తీర్మానమేమి? నీయిష్టమెట్లున్నది?

తరగరి:—అన్నియు ననుకూలమేకాని, ఇదినడుమ నొకటివచ్చి యడ్డుపడినది. మంచిసంబంధమనియు, చిన్నవాడు బుద్ధిమంతుఁడనియు విడవకూడదనియు, నావలన నై సంతకరించి జెప్పించినాను, వరదక్షిణలేకుండా తనకవమానము కలుగునట. నలుగురును పరిహసించురట.

యజమానుడు:—ఔను కాలమిట్లున్నది. ఏమియునివ్వకుండిన యెందతో వేలసంఖ్యగా యిచ్చెదమని వచ్చుచుండగా యవియన్ని

యవిడిచి మనవిడ్డనుతీసుకొనుట కొప్పుకొందురా? వరఁడుగా బోవునతనికెంత యిష్టములేకున్నను తండ్రిమాట విరాకరించుట ఁష్టమే! ఇంక నేమియుపాయము?

తరగరి:— ఓ దేవండీ! పచ్చినగొదవ పెండ్లాడువాని మాటయే యైన యెడల యెట్లైవఁదంటాలుపడవచ్చును కన్యకవిషయంలోకుమా

రుని యిష్టమైనను, దక్షిణవిషయంలోతండ్రిపట్టుపట్టియున్నాడు. యజమానుడు:— దీనికేమి చేయుదమో నీవే చెప్పుము.

తరగరి:— చెప్పడమేమిటి? ఏదోయొకవిధముగా యివ్వక తీరదు. ఏమైననగునుగాని యీసంబంధము విడువకూడదు. ఇటువంటిమంచి వరుడింక మీకు దొరుకుట దుర్లభము. ఎట్టో బిడ్డచేసుకొనిన పుణ్యమువలన తటస్థించినది.

యజమానుడు:— సరే! ఏమి యివ్వను నెదరో చెప్పండి, నాకక్షమీకు చెప్పియున్నానుగదా! ఎక్కువగా తూగవలెననినసాధ్యముకాదు.

తరగరి:— అదియంతయు నేనెఱుంగుదునండీ! కావుననే యోజనచేయుచున్నాను. నాయభిప్రాయ మేమనగా వారడిగినదానిలో సగమైనా—

యజమానుడు:— అబ్బా! సగమా? ఏడువందలా యాబైగదా? అంత పెద్దమొత్తం విచ్చుటయెట్లు? నేను. అయిదువందలయినయెడల నేదోయొకవిధముగా తంటాలుపడుతాను. అధికమివ్వజాలను.

తరగరి:— కాదండీ! మీకు తెలియదు. సగమైనా యివ్వకున్న వారు నమ్మతింపరు. ఏదైనా భూమియో, సొమ్మొయడముంచియైనా యిచ్చి యీపని జరిగించవలయును. దీనికికూడా నేను చాలకష్టపడవలసియున్నది. వారిని నమ్మతింపచేయవలయునుగదా! ఏమియుయోజించక యొప్పుకొనండి. ఇప్పుడు కష్టముగా తోచినను, ఇందువలనగలగునుఖము పిమ్మట తెలియును.

యజమానుడు:— సరే! దేవుఁడున్నాఁడు చూతము. సగముకెక్కుదైన నేనివ్వజాలను. ఆలాగేచెప్పి తీర్మానించుకొని రెండు. ముహూర్తముకూడినంత శీఘ్రములో యేర్పాటు చేయించండి. ఆలస్యముచేయకూడదు.

తరగరి:—బొంబి! నాయభిప్రాయమున్ను యిదియే! తటాలున జరిగించవలయును. కాలము జరిగితే యభిప్రాయము లెట్లుండునో, మనవలెనే యెందఱు వచ్చెదరో, యెట్లుచూఱునో వారములోపలకావలెను.

యజమానుడు:—మీకు తెలియనిదిలేదు. సర్వమును మీయిష్టమే!

తరగరి:—యంచిదికాని యొక చిన్నమాట.

యజమానుడు:—చెప్పండి. రహస్యమా?

తరగరి:—రహస్యమే! నూలురూపాయలు కావలయును. నేనొకపెద్ద మనిషికి నేడు సాయంత్రమునకు యిచ్చునట్లు వాయిదా చెప్పినాను. నాకురావలసినచోటకిపోయి తెచ్చియిచ్చుటకు వీలులేక నేనీ కార్యము నెత్తినను సాధించవలయుననెడి పట్టుదలతో ఈవనికిగాతిగుచున్నాను. ఇదియు ననుకూలించినదిగదా! మాటతప్పుట నాకు చాలాకష్టము. రేపు మీరు యివ్వబోయెడి వరదక్షిణ మొత్త మొత్తంలోకి జమపెట్టుచున్నాను. ఇయవడవలసినదిలేదు. దొరుకునా? నూలురూపాయలు చాలును.

యజమానుడు:—నూలురూపాయలు మాత్రమే నాయొద్ద నివుడున్నవి, ఇచ్చెదను పుచ్చుకొనఁడు. ఈరూపాయలు వరదక్షిణ మొత్తములో చేర్చుటకు మీరివ్వ నక్కఱలేదు. ఇవి మీరుపడినకష్టమునకుగా—

తరగరి:—ఆమాట యిప్పుడేలనండీ! చూచుకొందము వివ్సట. యత్నించిన కార్యమీను ముందుజరుగనిండు. అదిగదా ముఖ్యము.

యజమానుడు:—మీరు యత్నించిన పని కాకపోదని నే నెఱుంగుదును. కాని ఈరూపాయలు మీరు పెట్టుకొనఁడు. ఇంతేమీకు తలవవలదు. పెండ్లియెనంతట నాశక్త్యానుసారముగా—

తరగరి:—అబ్బే! అదేమి మాటండీ! మీస్వభావము నే నెఱుంగనివాడనా? సరే! మీయిష్టప్రకారమే కానిండు. నేనుపోయి నిశ్చయము చేసుకొని వచ్చెద!

ఇట్లుచెప్పి యాతరగరి మోసగాఁడు నూలు రూపాయలుం దీనుకొనిపోయి పెండ్లి చేసుకొనెడి చిన్నవానితల్లిదండ్రులతో మాటలాడి, వారిని సిద్ధపఱచి, యెవనికో నాలుగణాలుయిచ్చి యేదోయొకముహూ

ర్తము నేర్పాటుచేసి పత్రిక వ్రాయించి వట్టుకొని మఱి యెదాటుదినములకు మరొకప్పుడు కన్యతండ్రి మరియుదచేసి కూర్చుండ బెట్టినంతట శుభవత్రిక నొనంగును. తత్పూర్వమే యతఁడు పెండ్లి పనులుచేయించుచుండ ను. చెప్పవలసిన మాటలన్నియుంజెప్పి “పెండ్లి వారు యెక్కుడాడంబర మేమియులేక, సామాన్యముగానే రాగలవి వారిపద్ధతి యంతయు చాలచుట్టముగా యుండును. మీరును నెక్కుడుడంబముగా నేమియుం జేయవలదు. వారికితగినట్లు నటించుటయే మంచిది. నారాయణమూర్తి మహా సూక్ష్మబుద్ధిగలవాఁడు. మనమేమైన నధికమైన యాడంబరముం జేసినచో “లోనలోటారు, బయలుబటారు.” అనినట్లు మీరు వట్టి డుబాలకోరులుగా యున్నారు” అని తలంచును. అది మనకును మంచిదియే! కార్యము కావలసినది ముఖ్యముగాని వృథాసెలవులు పెట్టుకొనుటవలన ప్రయోజనములేదు. ఈవిషయమున జాగ్రతగా మెలంగవలయును అని దిట్టముచేసి, “నేను పెండ్లి వారితో కూడావచ్చెద. సిద్ధముగానుండి రాబట్టుకొను”డని చెప్పి పోవును. కన్యకగలవారు నకల కార్యములును సిద్ధముచేసి పెండ్లి వారిరాక కెదురుచూచు చుండుదురు. రావలసినకాలమునకు వారురాక దీనపదనుండై తరగరిమాత్రము ప్రత్యక్షమగును. అతని ముఖలక్షణములుచూడగా నే యాయితఁ యజమానునికి సం దేహము కలిగి “ఏమీ? పెండ్లి వారేల రాలేదు?” అనియడుగును గాని తరగరి యేమియుంబలుకకమానముగా నుండును. అపుడేదో యడ్డముకలిగినదనియెంచి యజమానుఁడు మరల మరల గ్రుచ్చిగ్రుచ్చి యడుగును. తరగరి విధిలేక చెప్పవలసినవానివలె నిట్టూర్పువుచ్చి “చాలా మోసముజరిగినదినుమీ!” అనును.

యజమానుఁడు:—ఏమీ? మోసమా? మానుకొనినారా?

తరగరి:—పూర్ణముగా, లేదు—కాని—అర్థమేమో, యదియే!

యజమానుఁడు:—ఎందువలన? కట్నము నొప్పుకొంటిమిగదా!

తరగరి:—ఆవిషయముననే వచ్చినది గొడవ. చాలదంట.

యజమానుఁడు:—వారడిగిన మొత్తములో నగమునకు సమ్మతించి నారని చెప్పితిమిగదా? మరల దీనికై గొడవయేమి?

తరగరి:—కలిగినసంకటమదికాదు. పరుఁడు చాలా యోగ్యుఁడనియు, చదువరియనియు, చూపరియనియుం జెప్పినానుకదా! కాఁ

బట్టి యతనికి కన్యనిచ్చుట కెందఱో వచ్చుచుండిరి. ఆచిన్నవాఁడు వరదక్షిణ తీసుకొని పెండ్లిచేసుకొనుటకు నమ్మతించకయు, ధనికుల బిడ్డలకు వివాహము చేసికొననొల్లనని పట్టుపట్టియుండుటచే తనకు యింతకాలము పెండ్లి కాకనిలిచియుండినది. ఇప్పుడు మనయొద్ద వరదక్షిణతో వివాహము చేసికొనబోవుచున్నారని యెట్లో తెలిసికొని, మితాదారుడగు గోపాలరావుగారు తనకు మార్తె నొసంగి పదివేలు కట్నమునిచ్చునట్లు స్వయముగావచ్చి చెప్పినారు. తీసుకొనుటకు పూనుకొన్నపుడు తక్కువతీసుకొనవలసినదేమి? యని నారాయణరావుగారు మిక్కిలి యాశ పోతుంటుండే నమ్మించినాడు. మనకు హస్తోదక మిచ్చినట్లే!

యజమానుడు:—ధనికుల బిడ్డను పెండ్లాడుటకు వరుడు నమ్మతింపలేదంటివిగదా! అతడిపుడు మాత్ర మేలాగున నొప్పుకొనెను? వింతగా యున్నది.

తరగరి:—ఏమివింత? మొండిపట్టుపట్టి యెట్లోనారాయణరావు దురాశతో కుమారుని మెడవిరిచి నమ్మతింపజేసినాడు.

యజమానుడు:—అయ్యో! ఎంతయో కర్చుచేసి పదార్థములన్నియు సిద్ధపఱచి, సర్వసన్నాహములునుం గావించితిమి. నలుగురిలో పరిహాసపాత్రులముగావలసినవచ్చినది. ఇంత ప్రయత్నము నొనరించియు వ్యర్థమైనది. ఏమిగతి? ఎంతనష్టము? ఇంక కర్తవ్యమేమి? దృఢముగా ముగిసినట్లేనా?

తరగరి:—సం దేహముకూడానా? నేనెన్నియో చెప్పి చూచినాను. కడపట వారు తొలుత యడిగిన మొత్తమునంతయునునయితము యిప్పించెదనన్నాను. పదివేలు వచ్చుచుండగా వారికి మనమిచ్చినది యెక్కుడుగా తోచునా? “ఆమాటలెవ్వయునింక చెప్పవలదు. మఱియొకచోలు చూచుకొనుండని ఖండితముగా చెప్పినాడు—అయ్యో! పాపము! మీరు నామాటలునమ్మి చాలా కర్చు పెట్టుకున్నారు. ఇదేనాకుచింతగాని, కొంచెమాలస్యమైనచో యెవఁడో యొకఁడు చిక్కనేచిక్కును. కులముగొడ్డునడినదా? పీరేగతియా? ఇటువంటి భుక్తాయలెందఱోయున్నారు. జరుగనే జరుగుతుంది.

యజమానుడు:—పాపము! నీవేమిచేసెదవయ్యా! సాధ్యమైనంతవరకును ప్రయాసపడినావు. ధనాశయే యామోసగాండ్రీటుల చేయుదురని నీవెఱుంగుదవా? ఇండు నీదోషమేమి? ఇదియంతయు మాదురదృష్టమేకాని వేఱుగాదు. సరే! మించిపోయిన దానినిగూర్చి యోజనములేదు. నేనొకమాట చెప్పెనను.

తరగరి:—మీరెన్ని మాటలు చెప్పుచున్నను, నాకమిక్కిలి మనోవ్యాకూలముకలిగి బాధించుచున్నది. “బేరా! పాపాత్ముడా! యోరి యాశిపోతువాడా! ఎంతమోసము చేసినావురా! నమ్మతింపకున్న కమారుని సయితము నమ్మతింపజేసినావు నీప్రజ్ఞ” ఏమండీ! వానిమాటలు తలంచిన హృదయము రగులుకొనిపోవుచున్నది. ఇటువంటిపనిని యోగ్యుడైనవాడెవడనుచేయును. మీబిడ్డను నేడుగాకున్న మఱియొకవాడు మఱియొకని కొనంగివివాహమును జరిగించెదరు. ఇపుడదిగాదు నాదుఃఖము. పరుగురును నన్నుచూచి నవ్వునట్లు చేసినాడుగదా! ఇదివరకెవ్వడను నేనుచేసిన కార్యములలో యిటుల మోసగించి యెఱుంగను. ఏకార్యమునైనను నేను పూనినయెడల తప్పక జరుగునని యందఱును నన్నే ప్రార్థించుచుండుదును. ఇపుడిదిజరుగకపోయినచో, నాకెంత యవమానమో, యోచన చేయండి బేమ్ బేమ్ మంచివనిచేసినాడు. కానిండు మించిపోలేదు. వానికితగినప్రాయశ్చిత్తము పెదకెదను.

యజమానుడు:—ఆవిషయము వెనుక యాలోజింతురుగాని, ప్రస్తుతస్థితిని గురించి నేను చెప్పడి దేమనగా:—విన్నారా?

తరగరి:—చెప్పండి చెప్పండి! వినుచున్నాను. ఆనారాయణరావుగారు పడబోవుపాట్లు వేతేయున్నవి. మీరు చెప్పండి.

యజమానుడు:—ఏమనగా, చాలాకర్చుపెట్టి పదార్థములన్నియు తయారుచేయించినాను, బంధుమిత్రులకు శుభ శేఖలుపంపినాను. ఇపుడు తటాలున యీ కార్యము నిలిచిపోయినచో మిక్కిలియవమానముకలుగును. నలుగురును పరిహాసముజేసి చేతులుతట్టి నవ్వుదురు. కాబట్టి మీరుప్రయాసపుచ్చుకొని యీముహూర్తముకే జరుగునట్లు మఱియొకని నెవరినైనను కుదుర్చవలయును.

నేను మీశ్వమునుంచుకొనను. ఇదిగో! కృష్ణుడీ యేబదిరూపాయలు తీసుకొనండి. ఎట్లైనను యీమహూర్తము జరిగితీతవలయును. నిలువకూడదు.

తరగరి:—బేనండీ! నేనదియే యోజించుచున్నాను. వారికండ్లుపొడిచినట్లు యీమహూర్తము జరిగించవలయుననియే నాకోరిక, మఱియొకచిన్నవాఁడున్నాడు. కాని, సామాన్యుఁడు. అయినను చాలాబుద్ధి పుంతుఁడు. నేనుచెప్పినచో నామాటను వారు త్రోయబాలగు. ఈతొందఱకు జరుగవలయుననిన, వాఁడు తప్పమఱి యెవ్వఁడును లేరు. అయినను, కాలమునుబట్టి వారుసయితము—

యజమానుఁడు:—వరకట్నమా? సామాన్యుఁడుకూడా, కోరునా?

తరగరి:—ఈదినములలో సామాన్యమెక్కడిది? అదేయుండేనండేహము. దానినిగూర్చియే, యెట్లా, యని యాలోచనజేయుచున్నాను. ఇవ్వకతీతదని తోచుచున్నది.

యజమానుఁడు:—నరే! విధిలేనపుడు యివ్వవలసినదేకదా! వారికిచ్చునట్లు నిర్ణయించుకొన్న మొత్తము నొసంగెదమనిచెప్పి యెప్పించి రేకటిముహూర్తమున బయలుదేరి వచ్చునట్లుచేయుఁడు. వ్యర్థముగా యోజింపుచు కాలము జరుపుటవలన ప్రయోజనము లేదు పోయిరండ. వారిస్థితియెట్టివో, యేమనెదవో, అదియు చూతము.

తరగరి:—చూడకమేమిటిది? నిరభ్యంతరమే! తప్పకజరుగును.

యజమానుఁడు:—నుంచిది యేర్పాటుచేయండి తడవులేదు.

ఇట్లు యజమానునిమాటతీసుకొని యాతరగరిపోయి, యెవఁడో, వీధులతిరుగుచు, శనిదానములు పుచ్చుకొనుచుండెడి యప్రయోజకు నొకని నలంకారముచేసి, యతనితల్లిదండ్రుల కేదోకొంచె మాళకలిగించి ప్రయాణముచేసి ముహూర్తమునకు పిలుచుకొనివచ్చి, విడిదిచూపి, కన్యగలవానియొద్దకువచ్చి “వరకట్నమును ముందుగానే కోరుచున్నాను. ఎప్పుడైనా యివ్వవలసినదేకదా! యితరులకు తెలియకుండా యిచ్చివేయుఁడు. అటులచేసినచో కట్నమివ్వకనే మనము పెండ్లిజరిగించినామని నలుగురుం దలంతురు. ఆగౌరవమైననుకర్కును” అని యుక్తియుక్తముగాచెప్పి యామొత్తమును వారికిచ్చెల్లించుటకై తానేతీసు

కొనిపోయియు యేబదియో నూటో వారిచేత బెట్టి తక్కిన మొత్తమును తానుదాచుకొని దాంట్లుదాంట్లుచేసి ముహూర్తమును జరిగించును. పెండ్లికివచ్చినబంధువులు పెండ్లికుమారునిజూచి తమలో “అయ్యో! బంగారువంటి బిడ్డను యీయంబేదకిచ్చుచున్నాడే! కట్నము లేదని సంతోషించినాడు. కాబోలు” నని నవ్వుకొనుచుండుదురు. తరగరిమాత్రము వరుని శుభలక్షణంబులును, గుణాతిశయంబులును నెక్కుడుగా వర్ణించుచుండును. కన్యాదాత యెవరేమిచెప్పినను చెవినిడక, తాను వడిననవ్వుకవ్వములకు లోలోనకుండుచు, విధిలేక తానుచేసినపనిని గూర్చి చింతించుటవలన లాభములేదని నిశ్చయించి యూరకుండును గాని తరగరి తనకుబహుమానపు కొఱవరావలసిన విషయముమాత్రము మఱచిపోక, సంవర్భాచారముగా ప్రస్తాపించి తాను మహత్కార్యమును కష్టపడి నెరవేర్చినట్లు డరబములు పలుకుచుండును. ఆహా! ఈపాపాత్ములైన తరగరులుచేయుమోసము నేమనిచెప్పవచ్చును? ఇట్లు వీరెందఱి నో మోసగించుచుండుదురు. ధనాశాపిశాచమావహించినవాడే దుష్కార్యముఁ జేయుటకు వెఱచును? అయ్యో! వీరిమాటలునమ్ని లోకమున నెందఱో చచ్చని తమబిడ్డల నప్రయోజకులపాలు చేసి పిమ్మట నలమఱించెదరు. ఇవ్విధముగా జరుపఁబడిన వివాహములలో వధూవరుల కనుకూలము లేకమైననుండదు. అయ్య యొకదారియు, నమ్మ యొకత్రోవయునగుదురు. దీనివలన నెన్నోయనర్థములు కలుగుచుండును. ఓజనులారా! మీరు స్వయముగాచూచి యేర్పాటు చేసుకొని మీకుమార్తెల యుత్తరకాలక్షేమమును యోజించి బుద్ధిమంతుడయిన వరునకొనఁగి పెండ్లిచేయుట మంచిదిగాని, దురాత్ములైన తరగతులమూలముగా ప్రయత్నించుట హానికరమైనవిషయము. ధర్మచింతాదూరులైన ఈతరగరులు తంత్రముచేసి, ఇతరజాతుల కన్యకలకును, యువకులకు ముడిపెట్టి కమిషన్ పొందుటయుఁగలదు. ఈదురాచారము బ్రాహ్మణులలో నచ్చటచ్చటవిశేషముగా జరుగుచున్నది. 5-6 సంవత్సరములకుపూర్వము నెల్లూరిలో యొక బ్రాహ్మణయువకు, దక్షిణ దేశపు బ్రాహ్మణుఁడొకఁడొక కన్యకనుదోడ్కొనివచ్చితనకుమార్తెయనిచెప్పి ఆయువకుయొద్దకొంతధనమునుపుచ్చుకొని వివాహముజరిగించియాక న్యనుభర్తయొద్దనేవిడిచిపోయెను. కొన్నాళ్లకుకన్యప్రాధమ్య

పునస్సంధానము జరుగుటవ్రయత్నించుచుండెను. ఆయువకుఁడు శ్రీశంకరాచార్యస్వామివశములో నుండువాఁడు. అచటికా కన్యక సజీంగిన వాఁడు బ్రాహ్మణుఁడొకఁడువచ్చుట తటస్థించెను. బ్రాహ్మణులయింట నభేదముగాయున్న యాచిన్నదాని నభేదముచూచిగుర్తించి “అయ్యో! ఇదిసూత్రజాతించిన్నది మా గ్రామమునబుట్టినదే! తల్లిదండ్రులు లేరు. మేనత్తయొద్ద పెరుగుచుండెను. ఎవడో మోసగాఁడొమెకు కొంతదబ్బు విచ్చియూచిన్నదానిందోడ్కొనివచ్చి యిచ్చట బ్రాహ్మణకన్యయనిచెప్పి పెండ్లిజరిగించి యెక్కువ మొత్తముఁ దీసుకొనిపోయినాఁ”డని దృఢముగాచెప్పెను. మోసముబయలుయినది. అంతటనుచ్చటి బ్రాహ్మణులాయువకుని బహిష్కరించెను. కాని తామతనికూడి యచ్చటచ్చటనపుడవుడుభుజించినందువలన గలిగినదోషపరిహారార్థముగా ధన్యశాస్త్ర విధులనువెదకి ప్రాయశ్చిత్తములుచేసికొని పునీతులైరి. పాపము! ఆయువకున కేశాస్త్రమందును నష్టాదువారికిప్రాయశ్చిత్తము కనుపడకపోయినది. పిమ్మటనందఱుంగూడియోజించినన్నాతో, యేనూతో, రూప్యములతనిచే పరివత్తునబెట్టించి నమారాధనఁజేయించి యాకంఠ పూర్తిగా భుజించి యాడబ్బును భాగములువంచుకొని యతనిని “నీవు మరలబ్రాహ్మణుఁడవై తి” వని యనుగ్రహించి త్రిశంకుస్వర్గములో నిలిపినారు. వధువును వేఱుయింటనునిచ్చి, యాయువకుఁడు సంరక్షించుటకు తీర్మానించుకొనెను. ఎచ్చటవిచారించినను, కన్యనుతెచ్చి పెండ్లిచేసినవాని జాడగాని, నివాసస్థలముగాని, యాకన్యమేనత్తగాని నేటివరకుండెలియనేలేదు. మోటారుబండలకువలె నిమిషములో యెటులత్రిప్పితే యటులతిరుగులాగున, సృష్టికర్త బ్రాహ్మణులకు శాస్త్రములుధర్మములును గల్పించి యిచ్చినాడుకాబోలు. వారు తలంపరా? నల్లకుక్కను తెల్లకుక్కగాను, గంగగోవుగానుఁ జేయగలరు. ఇటువంటినంకటములు తరగరులవలన జరుగుచుండుట నెన్నియోచూచియు, వినియునెటింగియున్నారము. కావున వరులనునమ్మి కష్టనష్టములపాలగుటకంటె మొదటనే జాగరూకతగలిగియుండుటయే మకరము.

క. వరులకు తగుకన్యకలకా, వరులను కన్యలకు గూర్చు వర్తకులైదు శ్చరితులుతరగరులెపుడు, దిరుగుదురదిజాలమనుచుదెలియంపజనుల.

మతసన్యాసులుచేయు మోసము.

కష్టమునకోర్చి యేదైన నొకవనిచేసి సంపాదించి పొట్టపోసుకొనుటకు వగలేని పనికిమాలిన సోమరిపోతులు మాయవేషములువేసి, బిచ్చమెత్తుకొనెడి యుద్యోగములో ప్రవేశింతురు. వీరుమధ్యాహ్నమువరకును, సటనిటందిరిగి బిచ్చమెత్తుకొని యదిమొదలు చావళ్లలోననో, చెట్లనీడలలోననో, హాయిగాకూర్చుండి పులిజాదము, దాయాలు నాడుచు కాలముగడుపుచుండుదురు. ఈతరగతిలో చేరినవారొందఱు చేయువనియేమిసగా, ఇరువురు జతకూడి ప్రాతగూడ్డలన్నియుంగూర్చి పాదములవరకునుజాటునట్లు కుట్టబడి యెట్టుపట్టిగీటిలోతడిపిన యంగరకాలు తగిలించుకొని, ముఖములకు దట్టముగా విభూతినిపూసి కనుబొమలనడుమ కుంకుమరేఖ గీర్చుకొందురు. దారములతో కట్టబడిన చొంబొక్కొకటి యొక్కొకడును భుజములకుతగిలించుకొనియుండును. వీరు స్త్రీలవలె తలయంతయు వెండ్రుకలు పెంచి సిగముడి వేసి దానికిరాగితాముతులుకట్టుకొని యుండుదురు. చెవులలో రుద్రాక్షములనుకూర్చిన రాగి నాగపడిగలుప్రేలాడుచుండును. మెడలలో రుద్రాక్షపుదండలు ధరించి, కొన్నికంకణములవలె చేతులకుగట్టుకొందురు. ఒక్కొక్కఁడొక్కొకచిన్నగంటను తుండుగూడ్డకొనకుగట్టి చేతబట్టుకొని పాయించుచుండును. ఇట్లు వేషముధరించి సూర్యోదయమునపూర్వమేగంజిత్రాగి బ్రహ్మంగారి మతస్థులమని పేరుపెట్టుకొని గ్రామములలోనికి ప్రవేశింతురు. ఒక్కొకనయములో ముగ్గురు, నలుగురు జతగూడి వచ్చుట యంగలదు. వారిలో యొకఁడు వీరబ్రహ్మంగారుచెప్పిన కాలజ్ఞాన వాక్యములలో యెచ్చటనో నాలుగుపదములునేర్చుకొని తనకవిత్యమును కొంతకలిపి, యాబ్రహ్మంగారిగౌరవమునైనను తలంపక, తమవెట్టి కూతల నాయనచెప్పినవాక్యములని, యొక్కొకవాక్యమును రాగముతోచెప్పును. తక్కినవారు ఆవాక్యపుతుదగంతుకొని కొఱసనుచెప్పి “హరహరా! మహాదేవలింగా!”యని ముగించుచుండుదురు. వారుచెప్పెడివాక్యములు క్రిందవివరించి లాగున నుండును.

→ బ్రహ్మంగారి వాక్యములు. ←

మొదటివాఁడు:—నత్యంబురా! గురుండ! నత్యంబురా! నత్యమైన మాట, నిత్యంబుబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—సత్యమేనిత్యంబు శూన్యంబు నిత్యమావస్తువు. నీవేను
బ్రహ్మం హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—అయువుండేవరకు నందఱునుమనవారు మాయదే
హంబు నమ్మగరాదు బ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—మాయదేహమునమ్మి మట్టిలోకలిసేరు. కాయంబు
సుస్థిముగదురా! బ్రహ్మం. హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—పోతులూరయ్య నద్భుద్భిమాటలువిన్న- ఖ్యాతిగామా
నవుండు కడతేగుబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—కడతేగుదారిగన లేకభూజనులు- వడరానివెతలొంద-
పా యిరిబ్రహ్మం హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—కాలమంతయు వేటుగామాటిపోగలదు. చాలచి
త్రంబులు జరుగవలెబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—చిత్రముల్లగునీ-తీ తినిధర్మంబుయే- మాత్రమునుగల్గ
దిక మఱుగొనుబ్రహ్మం హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—కడుకప్రములపాలు-గాగలరుమానవులు-కడలేని దుః
ఖముల్ కాంచెదరుబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—కాంచెదరుదుఃఖముల్-మించుశక్తులబాధ- సంచలించు
నుభూమి-సత్యమిదిబ్రహ్మం-హరహరా! మహాదేవలింగా.

మొదటివాడు:—పట్టణములగు చిన్నపల్లెలద్భుతముగా- పట్టణంబులు
పాడి పాడగును బ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—పాడగునుసర్వంబు- పాపమధికంబగును కీడొందిజన
ముల ల్లాడేరుబ్రహ్మం హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—అడవియూరును, గ్రామ మడవియుంగానొను కడ
నిష్ఠాదేశంబు గలియురాబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—దేశానకొకరాజు, దేవుడింటికొకండు. నైశాంతిలే
కుండునంతటనుబ్రహ్మం. హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—గ్రామగ్రామమునకును కడుగొప్ప దాకప్ప-స్వామి
వలెబండిపై జనుదెంచుబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—చనుదెంచురోగాలు-సంభవంబయ్యని- నినునమ్మిధన్యు
లై నిలిచేరుబ్రహ్మం. హరహరా! మహాదేవలింగా!

ఇట్లు పాటపాడుచు మెల్లగా వీధులలో వచ్చుచుండుదురు. ఈమహా భక్తులు బ్రహ్మంగారి శిష్యుకోటికి చేరినవారని మూఢులునమ్మి వీరికి బిచ్చము నేయుదురు. వీరు యింటింటికిని రచ్చి బిచ్చమడుగరు. వీధిలోనికి కొనిపోయి నే మవలయును. అదియు, వడ్లు, తవిదలు, జొన్నలు మొదలగు నవి వేయబోయినపుచ్చుకొనరు. పరిశుద్ధమైన బిశ్వమును వేయనలెను. మతమువారని తెలియుగానే నివేకములేని మనయిండ్లలోని రూడువారు దోసిళ్లతో బిశ్వమునుగొని బిరబిరబోయి వారికిఁ బెట్టుచుండుదురు. కొందఱు కానుకలు సమర్పించుటయుం గలదు. ఇటుల రెండుజాములు ప్రొద్దెక్కువరకునుండిగి, సులభముగా దినమునకు ఒకరూపాయకు తక్కువ భేకనంపాదిపుదుగు అంతట నెచటనైనను సాయాకాలమువరకును నుండి, తాము తెచ్చిన బిశ్వములో యెనిమిదవవంతు కూటికై యుంచు కొని తక్కిన బిశ్వమును విక్రయించి యాహుకలును, తమకు కానుకలు గావచ్చిన రూకలును చేర్చి మూటగట్టి సూర్యుండ స్త్రుంచగానే కల్లంగడికిపోయి ముడుపుచెల్లించి, ఆకంఠపూర్తి కాత్రాగివచ్చి, బ్రహ్మంగారి పాటలుపాడుచు, బ్రహ్మనందము ననుభవించుచు పొరలుచుండుదురు. ఇటుచంటి సోమకులయిన మోసగాండ్రకు బిచ్చము పెట్టుటకన్నను, దిక్కులేక కూటికిని గుడ్లకును గతిగానక రోడ్డలమీద గూర్చుండి యల్లాడుచుండెడి, కుంటి, గుడ్డి వారలకు ధర్మము చేసినయెడల, యట్టిపుణ్యాత్ముల కిహవరములయం దెంతయో సౌఖ్యముకలుగును? అయ్యో! మన దేశము నానాటికి బిచ్చగాండ్రచేనిండి బిచ్చపు దేనగుచున్నది. ఈమరదృష్టము భరతఖండమున కెపుడుతొలంగునో, ప్రజలెపుడు సౌఖ్యసంతులగుదురో తెలిసినదికాదు.

క. పేరగు వీరబ్రహ్మము

గారి మఠస్థలమటంచు కవటాత్ములలూ

రూచనకు బిచ్చమునకై

జేరుదురది నిజముగాడ శ్రీ వెడుగులువారల్.

పాలను అమ్మేడివారి మోసము.

గొప్పపట్టణములలో, జనసమృద్ధమును, కాఫిహోటల్లును నానాటికి నెక్కుడగుచుండుటచే, పాలునిశేషముగా కావలసివచ్చుచున్నది. కాబట్టి పాలవ్యాపారము చేసేవారిసంఖ్య యంతకంతకు మించినది. ఒకఁడొకఁడు నొకటియో రెండో యావులనుకొని, వానికి గానిగపిండియు, నులవపొట్టు మొదలయినవియుంబెట్టికొనినవిమ్మట ఆయావులను యింటింటికిం దోలికొనివచ్చి కొనెడివారికి తమసత్యముదెలియుటకై వారివాకిటనేపిండి యిచ్చుచుండుదురు. కాని, వీరుచేయుమోసము తక్కినమోసములన్నిటికంటె సధికమైనది. వాకిటికి తామావునుతోలుకొనివచ్చునపు డిరువురుగావత్తురు. ఒకనిచేత నిడుపైన టీకారేకు పాత్రమొకటియు, రెండవవానిచేత, యట్టివే పాత్రములు రెండుమూడును నుండును. ఒంటిపాత్రమువాఁడు తనచేతనుండుదానిలోపాలుపిటికి రెండవవానిచేత నుండుదానిలోపోయును. ఆపాత్రములలో మూడవవంతు వరకును నీరుండును. నిడుపుగానుండు పాత్రములగుటవలనను,యవిచేత బట్టుకొనియున్న వానిచాతుర్యమువలనను, వానిలో నీరుండుట యితరులకు తెలియరాదు. పాలుతీసుకొనెడివాఁడు పిండుచున్నపాత్రములోనీరు చేర్చుచున్నాఁడా? యని తచేకదృష్టితో వానివంకచూచుచుండునే కాని యితరునివంకచూడఁడు. రెండవవాఁడు తనచేతనుండుదాని యన్నిటిలోనను పాలుపోసినతరువాత, యంతయునొకపాత్రములోననో, అధికమయినయెడల రెంటిలోననో పోసుకొనును. అటులచేయవలసినయగత్యమేమైయుండుననుట సయితము కొనెడివాఁడు యోజింపఁడు. ఆలాగున నావును తెచ్చి వాకిట పిండినపాలనిచ్చినచో వెలయధికము. అవిశ్రేష్టమైనపాలని చెప్పబడును. నీరు 1కి-అట్టిపాలు రు 0-6-0లకు తక్కువ లేదు. ఆపాలనుతీసుకొనినయెడల మూడింట నొకభాగమునీళ్లు కలిసియుండును. తాము శ్రేష్టమైనపాలను తీసుకొన్నట్లుభావించి సంతోషింతురేగాని జనులీమోసమెఱుంగరు. ఇట్లే యెనుములను పెట్టుకొని వ్యాపారముఁ జేయువారునుంగలరు. కొన్నిసమయములలో ఎక్కువనీళ్లుచేర్చి చిక్కగా యుండుటకై దానిలోనొకవిధమైన పిండిగలిపి, నుంచిపాలనిచెప్పి, యెక్కువధర కమ్ముదురు. ఈపాలవాండ్రుండ్లకే

పోయి తీసుకొనువారు కొందఱుండుదురు. వారిస్థితి మఱియు సన్న్యాసు
ము, నీళ్లుచేర్చకుండా యిచ్చునట్లు యేర్పాటుచేసుకొని యుండుదురు.
అందువలన తామువచ్చినపుడే పాలుపితుకవలయుననిచెప్పుదురు. పాల
వాడూ యేర్పాటునకు సన్నుతించును. తీసుకొనెడివాడూ రాగానే
పాలవాడూ వట్టిపాత్రము నొకదానిని తీసుకొని ప్రక్కదొడ్డిలో కట్టి
యుండెడి యావునో, లేక యెనుమునుండియో పాలుపితుకుటకువచ్చు
ను. అప్పుడుకొనెడివాడతనిచేతిలోనుండెడి వట్టిపాత్రమునుచూచినీళ్లు
లేకుండుటసంతుష్టి నొందును. పాలవాడతనిజూచి పాలుపితుకుచోటు
నకు మీరురాకూడదు వాకిటనేయుండుండు. తెచ్చెద"ననిచెప్పితలుపుతె
ఱచి లోనికిరిగిమరలతలుపుమునుకొనికొన్నినిమిషములకు తానుకొని
పోయిన పాత్రమునిండుగా పాలుతెచ్చి యందలి నురుగుతోడనేకొలిచి
వచ్చినవాని పాత్రములోపోసి పొమ్మనును. అతను యింటికిపోవుటకు
లోపల యందలినురుగుపోగానే కొలత సగభాగముతగ్గిపోవును. కాచిన
చో సగమునీళ్లుకలిసిన పాలుగానుండునుగాని, యదియాపశువుపాల
యొక్క గుణమైయుండుననియు, తనయెడుటనే పాత్రముగొనిపోయి
నందున పాలవాడూ నీళ్లుచేర్చి యుండడనియుతలంచును. గాని వాడూ
జేసినతంత్రమును తెలిసికొనఁజాలఁడు. వేకువఝాముననే వేలుపాత్ర
ములో నీళ్లుకొనిపోయి దొడ్డిలోమఱుగుననుంచి తలుపువేసుకొనివచ్చు
ను. కొనెడివాడూరాగానే, యప్పుడేనిద్రలేచినవానివలె కండ్లునలుపు
కొనుచువచ్చి తలుపుతెఱచును. వానిచేత వట్టిపాత్రమొకటితప్ప మఱి
యేమియునుండదు. దొడ్డిలోతొంగిచూచినను, నేమియుంగానరాదు.
కనుక తీసుకొనువానికి పాలలో నీళ్లుచేర్చలేదను సమ్మకముకలుగును.
పాలవాడూ లోపలికిపోయి తలుపువేసుకొని లోపలికిరిగినతనచేతిపాత్ర
ములో కొంచెము యెచ్చుతక్కువగా యర్థభాగమునీళ్లుపోసుకొని
దానిలోపాలుపితుకుకొనియానురుగుతోయల్లెతెచ్చికొలతపాత్రముతో
కొలిచి వచ్చినవానికి పోయును. కొలతపాత్రము చూచుటకు పెద్దది
గానే యుండునుగాని లోపల సగభాగమునకే బిల్లయదకబడి యుండు
ను. దానితో చాతుర్యముగా కొలిచిపోయును, ఆపాల నింటికికొని
పోయి కొలిచినచో నేనునకు ఖండితముగా యర్థనేపాలెక్కకువచ్చును.
వాడూకొలిచి యిచ్చునపుడు తీసుకొనెడివాడూ, "పాలు చాలానీళ్లు

గాయన్న దే!" యని యడిగిన, మొగము చిట్టించుకొని "ఏమండీ! మీ యెదటనేగదాపిరికినాను. నీరునిచ్చేడి యావుల కూడా యుండునా ఇది న్యాయమునకు కాలముకాదు. ఎక్కువవెల మీయొద్ద తీసుకొనిన యెడల మంచిపాల నివ్వకుందుమా? మేమెంతగా సత్యమునకు కట్టుబడి న్యాయముగాచేసినను మిమ్ము నమ్మనేనమ్మురు. ఇదిపాడువ్యాపారము. పెద్దవాళ్ళు చేయుచుండిన వాడుకను విడివరాదనిచేయడమేగాని దీనివలన మాకు లాభములేదు. ఇష్టముమాత్ర మధికము. మీకుయీ యూరిలో యింతకంటె మంచిపాల నిచ్చువాఁడుండిన తీసుకొనుఁడు. నగమునకు నగమునీరుచేర్చి యిచ్చేడివారే మీకు మంచివారు. ఒక్కొక్కపసరము పాలొక్కొక్కవిధముగానుండును. కొన్నియావులపాలు మఱియుం బలచగా యుండును. అట్టివై నచో వట్టిసీళ్లేయని చెప్పేడివాఁడవే! ఇష్టమున్న తీసుకొనుము. లేదా? మానివేయుము. ఇటులచెప్ప వలదు. మాసొమ్ము మంచిదిగా యుండినచో తీసుకొని పోవువారలెందఱో రానేచ్చెదరు పోవయ్యా! పొమ్ము" అని దీర్ఘోపన్యాసముఁ జేసి నోరెత్తకుండునటులచేసిపంపును "సరే! పాలభేదము తెలియక నిన్నడిగినాను. కోఁము నొందకు"మని తీసుకొనువాఁడు మెల్ల గాతప్పించుకొనిపోవును. మఱి యెవఁడై సంగొనవచ్చి అబ్బా! వెలచాలాయెక్కువగా యన్నదే! అందఱును సేరుపాల నాటణాల కిచ్చుచున్నారు. సీవన్ననో యెనిమిదణాలు చెప్పుచున్నావు ఏమికారణము? అని యడిగిన యెడల "ఓహో! భేష్ భేష్. ఇవియాపాలవంటివిగావు. కావలసినయెడల నటువంటివే నేను సేరునాలుగణాలకేయిచ్చెదను. తీసుకొనుము. ఆతంత్రము మీరు తెలిసికొంటిరా? అందుమూడు పాళ్లుసీళ్లును, నొక పాలుమాత్రముపాలును కావున వాఁడురెండణాలకుభోసినను హాసికె నష్టము కలుగదు. మేమటులచేయనొల్లము. మాకు పెద్దమనుష్యుల యిండ్లయందును గొప్ప యుద్యోగిగనుల యిండ్లలోనను వాడుక యెక్కువ. వారికి పిరికినపాలు పిరికినట్లే యివ్వవలయును. లేకున్న యొకనాటికే మాపేరు చెడిపోవును. నాదముని పిల్లగారి పాలంటె యీపట్టణములో యెక్కడవినినను ప్రసిద్ధి యిందువలననే కలిగినది. ముఖ్యముగా నలుగురు గొప్పవారి పరిచయము కలుగుటకేకాని యీవ్యాపారము మేము లాభమునకై చేయుటలేదు. ఏదో

గొడ్డకు మేతకర్వులువచ్చిన చాలునని మేముత్పత్తి నొందెడివారము. నేరు యెనిమిదణాలనగానే భయపడుచున్నావు. ఆపాలకు మేము పడు ప్రయాసము చూచినగదా తెలియవచ్చును మీరెటుంగుదురు ఉదయము మొదలు సాయంత్రము వరకును వానిసేవచేసిననే యాబాటుజాటును. లేకున్న లేదు. అదియునుగాక, గడ్డియు, పిండియు. పొట్టును, పూర్వమునకంటె మూడురెట్లు వెలయెక్కువ. ఇవియన్నియునట్లుండ జీతగానికే నెలకు యిరువదిరూపాయలుయిచ్చి తీసువలయును. ఎన్నోసంకటములు. ఆకష్టము మూకుడెలియును. ఇట్లు సకలసంకటములును పొంది యొక నేరు పాలనుపితుకుటగగనము. అదియెనిమిదణాలంటిమా? అబ్బో! అంటారు. ఏమిచేయవచ్చును. మాయొద్ద సంతకొల్లగా లేనే లేవు. మానాడుకలకే హానిహానిగాయుండును. నేటిదినము మావాడుకవారిలో నొక రెచ్చటికో పోయినారు. ఆపాలు మిగిలియ న్నందున నిచ్చెదనన్నాను. వెలయెక్కువగా తోచినచో మీరు ఆటు అకాలకు యిచ్చేవారియొద్దనే తీసుకొనుడు. ఆవెలకు మాపాలు యివ్వజాలము. మీకు సమ్మతమైన యెడల నీళ్లుచేర్చి యాధరకే యిచ్చెదనని చెప్పును. ఈయుపన్యాసమును విని వచ్చినవాడు వెలవెలబోయి “ఇతనిపాలు శ్రేష్ఠమైననిగానే యుండియుండును. కానిచో యంతదృఢముగా చెప్పినచ్చిన బేరమును పోగొట్టుకొనునా?” యని వాని మాటలునమ్ని చెప్పిన వెలయిచ్చి తీసుకొనిపోవును. అందునాలుగింట నొకభాగము మాత్రమే పాలుండును తక్కినవిసీళ్లే! ఈప్రకారముగా లోకులను మోసగించి డబ్బునంపాదించి యొక్కొక్కడును, వదియు, సంక్రెండు నిండ్లుకొని బాడుగులకొనంగియు, నగలు చేయించుకొనియు కడుడంబముగా తిరుగుచుండుదురు. ధనవంతుడని పేరొందినవాడు సయితము తానొకయిల్లు సంపాదించుటకు డబ్బులేక నానాకష్టములొందుచుండును. వీరన్ననో, జానెడుభూమిగాని, మఱియేవిధమైన యాస్తిగాని లేకనే, రెండావులను పెట్టుకొన్నవాడు సులభముగా నైదాటుయిండ్లు సంపాదించును. ఇదియంతయు నన్యాయార్థితమైనడబ్బును పెట్టినచేకాని వేటుకాదు. వీరికిపాక్షితి లేకమైనను లేదు. తాముకొనిన యావులనుండియు, బట్టెలనుండియు, నని యకాశనదశలోయుండి పాలిచ్చుచున్నవరకును తీసుకొని, వాని మూలమున నెంతయో సంపా

దించి యవి ముసలివై యెత్తుబడినంతట యేదో యొకపెల కుదుర్చుకొని, వానిని కసానివాయి కమ్మివేయుదురు. ఉద్యోగస్థులుగా యుండేదివాగు సూర్యోదయమునకు ముందుగానే పాలు కావలయుననినచో, మొటిరాత్రి పితికి అమ్మగా మిగిలియున్న పాలను వెచ్చబెట్టి యుంచియుండి, వానిలో తగినంత నీళ్లుకలిపి తెచ్చిపోయుదురు. తీసుకొనెడివారు బాడపుడే పితికితెచ్చిన పాలుగా నెంచును. అపాలుతాగిన యెడల దేహమునకు జబ్బురాకతప్పదు. ఎవడైనను “అపుడే పితికి తెచ్చితివా? నిన్నటివి కాబోలు”ననినచో, “రామరామ! అట్లు సెలవివ్వకండి. మేము మాశువులను రెండవూటలు పితికెడి వాడుకయేలేదు అవి యటుల నివ్వనేయివ్వవు. మీవిషయములో యటుల చేయదుమా? ఉన్నమట్టుకు పరపుగా మీబోంట్ల కిచ్చిపచాలును. మోసముచేసియెక్కువగా సంపాదించెడియాశ మాకులేదు. ఇప్పుడే మీజ్ఞానకు పిండి తెచ్చుచున్నా” వేయినత్యములుచేయును. లోకులను మోసముచేసి అట్లు డబ్బుసంపాదించి విట్టవీగుచుండెడి వరమపాపాత్ములైన యీపాలవ్యాపారము చేయువారికి దేవుడు యేమిగతి గలిగించునో తెలిసినదికాదు ఈయన్యాయఫలమువలననే గాబోలు. వీరుయెక్కువగా వర్ధిల్లుటలేదు కొందఱు యీవర్తకము చేయుచున్నవారు మొదటమొదట చాలా విట్టవీగుచుండి నానాటికి తగ్గువలకువచ్చి తుదకుకూడు గుడ్డలేనీధులలో యల్లాసుచుందిరుగుచుండువారును, నేపట్టునునిల్లును, పొయ్యిపట్టున బూడిదయులేక పోయినవా రెండటో కలరు. అయ్యో! పాడుకాఫి మనదేశములో నధికమగుటచే, పాలవాళ్ళవంట పండినది. డబ్బుతీసుకొని వారలిచ్చెడి కొళాయినీరే గతిగాయేర్పడినది. ఈయన్యాయమునుగూర్చి యొకరైనను యోజించుటయే లేకున్నది. ఓకాఫీయహాశక్తి! నీమూలముగా దేశమున నెన్ని యోరోగములు ప్రబలి జనులునానాకష్టములు ననుభవించుచుచున్నారు. నీవీ దేశమును విడిచి పోయినచో పాలగిరాకితగ్గి మంచిపాలు దొఱకుట సంభవించును. అపుడెల్లవారును, నారోగ్యవంతులై యంకగలరు. శీఘ్రముగానుమఱియెచ్చటికైనను బోవలయునని వేడుచున్నాను.

ఆ. పాలలోననగముపాలునీరునుఁ జేర్చి, మంచివగునటంచుమామఁ జేసి యుక్రమంబటనకవిక్రయించెడివారి, యొద్దపాలుగొనుటయరవుగాదు.

చిల్లరవస్తువుల నమ్మడివారి మోసము.

చెన్నపట్టణములో యేషిధిమందుచూచినను చిల్లరసామానుల విక్రయించెడి మలిగలొకటియో, రెండో, అధికముగనోయుండును. ఒక్కొక్కయంగడివాకిటను, “మహాలక్ష్మీస్థారు. వేంకటేశ్వరవిలాసస్థారు కరారుధలయంగడి”యని యెన్నో పేరులతో వ్రాయబడినపలకలు వ్రేలగట్టియుండుదురు. ఆ పేరులుచూచి భ్రమనొందికొనుటకుపోయినయెడల, మక్కిపోయినవియు, పుచ్చినవియు, బూజుబట్టినవియు, మిక్కిలి ప్రాశగిలినవియు నైనవరుగులను కొత్తగోతములతో వరుసలువరుసలుగా పెట్టియుండుదురు. నడుమ గినువత్రాసును ముందునై పున వ్రేలగట్టుకొని యమ్మకముఁజేయువాఁడు యెత్తువీటపై కూర్చుండియుండును. యజమానుడు కుర్చీపై తేబిని ముందుకూర్చుండి. సామానులు కొనవచ్చిన వారడిగెడివస్తువులు వ్రాసుకొని వెలవేసి చీటియొసంగును దానికి కరారుధరలయంగడియనిపేరైనను, యితరులయంగడులకంటె రు1కి 0-2-0 వెల యెక్కువగాయుండును. ఆచీటిని త్రానుదగ్గఱకూర్చున్నవానిచేత యిచ్చినచో, అందువ్రాసియున్నప్రకారము వాఁడుతూది కాకితములలో పొట్లములు కట్టియిచ్చును. వస్తువులఁదెచ్చియిచ్చుటకుమఱియొకడుండును. తూనికవేయువాఁడా మోసఁకుడేదయినా వస్తువు తెచ్చినపుడు “చీ! అదికాదు, అదిగో! ఆమానుండు గోతములోని మొదటిరకమును తీసుకొనిరా! ఎవరికెటుల నివ్వవలయునో నీకు తెలియదు” అనికనరికెప్పుచుండును. ఆసాంకేతికమెరింగియున్న యామనుష్యుఁడు తెచ్చినవస్తువును గోతములోవేసి మఱియొక గోతములోనుండుదానిని తెచ్చియిచ్చును. తీసుకొనెడివాఁడు తనమరియాదనెరింగి మంచివస్తువును తెప్పించి యిచ్చినాఁడనితలుంచునుగాని, యది మొదట తెచ్చినదానికిరెండవరకముగానేయుండును. యజమానుఁడు చీటివ్రాసియిచ్చునపుడే క్రయము మొత్తముచేసి తీసుకొనియుండునుగాన, యావస్తువులు వంగించికొనవని మఱియొకచోటికిపోవుటకు వలనుగాదు. ఎవఁడైన “రూకలిచ్చివేయుడు నేనువేటుచోటునకుఁ బోయెద”ననెనేని యజమానుఁడు “ఆయాచార మిచ్చటనిదివరకును లే”దనికెప్పును. వస్తువులు మంచివిగాయుండలేదే!” యనినచో, “పీనికంటెమంచివస్తువులునీవీపట్టణములో నెచ్చట

నై నందెచ్చితివేని మేమువీనిక్రయముపుచ్చుకొనక యుచితముగా నిచ్చెద"మని వాదించుదురు. మనకు కావలసినవస్తువు దొరకుటయే దుర్లభము. వాకిటికిపోగానే, "రండిరండి! కూర్చుండండి! ఏమి కావలయును?" అనిమర్యాదచేసి యడుగుదురు. "అస్కాచక్రైయన్నదా?" యనియడిగిన "అదిలేదు ఇంకనులేలేదు బూరాయున్నది. చాలాశ్రేష్ఠమైనది. అస్కాచక్రైరకంటె శుభముగాయుండును. అస్కాచక్రైయని యుపదేశమేకాని దాని గివుడెవరును సంతగాతీయడమేలేదు. అందఱును ఈతెల్లబూరానేకొంటారు అస్కాచక్రైరలేకపోయినను మాకుఫరవాలేదు. కాని యీతెల్లబూరా లేనియెడల నిండాబ్బందిగాయింతుంది. మీరొకరడుగుచున్నారుగాని వచ్చినవారందఱును తెల్లబూరానే యడిగెదరు ఇదిక్రొత్తగా వచ్చినరకమండీ! చాలాబాగాయుండును. ఒకసారికొనిపోయి వాడుకొంటిరేని మరల వేరేరకముకోరజాలరు ఆపాడుచక్కరవలదు. దీనినేయివ్వవలసినదని కోరుదురు. ఇదిపరిశుద్ధముగా యుండడమేకాదు. తీవుకూడాయెక్కువయే! ఎంతకావలయును? రెండుపీసెలు కట్టమనెదరా?" యని యడుగుటకుపూర్వమే కాకితము పొట్లములోనొకటోరెండో పీసెలుతూచికట్టును. ఇంతదూరము వర్ణించియు, దానినిచూచుటకునగా తడవులేనట్లు తూచికట్టి ముందుబెట్టి "ఇంకేమికావలయును?" అనిత్వరచేయుదురు. "క్రొత్తచింతపండుకావలయును. ఉన్నదా?" యనియడిగినఅబ్బే! అదియెందుకండీ! పాడుపండు వట్టి చిత్తనములు, నీనెలుతప్పమఱియేమియునుండదు దానినితెచ్చినయెడల మాకుకర్చులేదు. మేముతెప్పించనే తెప్పించము. ఏమిచేయుటకు? మట్టిలోవేయవలసినదే! మాయొద్దనుండేపండు చిత్తగించండి, యొకచిత్తనముగాని యట్టిగానియుండిన వాషనుచేసి డబ్బుతీసుకొనండి. మైసమువలె నిగనిగలాడుచుండును. రేకుపండు మేమిచ్చేవస్తువులుకొనిపోయి మీరు వాడిచూడండి మీకే తెలియవచ్చును. మాయొద్దనుండేవస్తువులు చాలామేలని మేముపొగడుకొనుటలో స్రయోజనములేదు అన్నియు మొత్తీరకం వస్తువులేకాని, డామేజావస్తువులు తెప్పించము. మంచివస్తువులు దొరకుననియే మీపంటి గొప్పవాళ్లుమాడుంగడికే విసుగుచుండుదురు. ఎంతచింతపండు రెండుపీసెలు చాలునా?" యనివస్తువుల సందిచ్చువానితో "ఒరే! క్రొత్తగానిన్నవచ్చినదే! ఆపండు రెండుపీసెలుతీసుకొనిరా?"

యనిచెప్పి “అయ్యా! ఇది బంగారువంటి సరకండీ! ఇది మాయోద్దమా త్రమేయన్నది మంచిరచిగలది. ఇది కర్పవడినయెడల యింక నిలువంటినరుకేచిక్కదు. పిన్నుట వచ్చునది మీబోటివారికినన్నుకముగాచెప్పి యివ్వదగినదిగా యుండదు” అని మాటలాడుచునే చూపనైనచూపక తూచి కాకితములో చుట్టిపెట్టును. ఇంక మిరపకాయలనిన, నన్నియుం దొళ్లలే! విత్తనములును తొడిమలు నుండనేయుండవు. “ఏమి? యీ కాయలు తొల్లులుగాయున్నవే!” అనిన సవ్యచు “ఓహో! మీరుకొత్తమాటలు పలుకుచున్నారే! కొనిపోయెడివారు, విత్తనములుంటే వైత్య మెక్కుడగుననియు నవితీసివేయుటకు తమ యిండ్లలోనిస్త్రీలకు, యెక్కువ కష్టముగానుండుననియు, తొడిమలును విత్తనములులేనికాయలనే కోరుదురు. ఈ యప్రద్రవమావలన మేము మాయోద్ద నుండు కాయల కన్నిటిని కూలిమనిషినిజట్టి గింజలు తొడిమలు తీయించిపెట్టినాము. నుచి విత్తనములులేని కాయలలో యెక్కువ అది యట్టుండగా యింటిలోని యాడువారి కెంతయో నులభము. అట్టెకూర్చుండి వీనిని చక్కబడుచుకొనెడి కష్టము లేదు. ఇట్లే వాడుకొనవచ్చును. రెండవీసెలు కట్టదునా?” యనియడుగును. ఇంక నెయ్యి, నూనె వీనిని గురించి చెప్పవలసిందిలేదు “అయ్యా! నికరమైన నూవులనూనె కావలయునా? లేక శనగనూనె కలవటము కావలయునా! కలవటములేని నూనె వెలఁజుధికము వీసె రూపాయ నాలుగణాలు. ఏది కావలసియుంటే యదితీసుకొనుండు. నేయి నిన్న సాయంత్రముననే డబ్బాలు వచ్చినవి. మంచినరుకు, ఇతనరకును ప్యాకింగ్ పగులుగొట్టనేలేదని, అతికియుండిన డబ్బాలు చూపించును. తత్పూర్వముననే, పిసికిన యరటిపండ్లును, ఉప్పును తెల్లనితొల్చిన బూడిదయు నేటిలోకలిపి డబ్బీలలోపోసి ప్యాకి చేసి పెట్టియుండుదురు. మాదిరికిగా వేరేయొకపాత్రములోమంచినేయి కొంచెము పెట్టుకొనియుండి నేయికోరినవారికి దాని నేయిని పుడకమొంది తెచ్చిచూపుదురు. అదిమంచినానన కలిగియుండుటచే తీసుకొనువాడు వారొనంగిననేయి యంతయునటులనే యుండునని తలంచును. అది కొనిపోయి భోజననమమున చేతిలో వేసుకొనినచో దుర్గంధము గుప్పున మొగమునకుకొట్టి పేగులతోనయితము పెళ్లగించుకొని వాంఠికి వచ్చును. నూనెయందునుమడ్డియు, శనగకాయలనూనెయు, బూడిదయుం

గలిపి నికరమైననూవులనూ నె తుని నమ్మకముగాచెప్పి తగులగట్టుదురు. పెనలు, మినుములు, కంజులు, శనగలు, నీళ్లలోనానబోసి తీసియెండించి పప్పుచేయుదురు. ఆపప్పుదినుసులు చూచుటఘనముగను, నాణెముగను నుండునుకాని రుచియేముండదు ఒకసేరువప్పునుపొయిమీఁదపెట్టి యుడికింపబూనినచో ఒకగుండుకట్టెలు కావలసియుండును. అంతయుడికినను పప్పుమెత్తబడు. “మీరిచ్చినపప్పు చక్కగానుడుకలే”దని యడిగిన, యది నీళ్లదోషమనియో, కట్టెలదోషమనియో, పొయ్యిదోషమనియో, వంటచేయువారి తెలివి తక్కువలనననియో, తినెడివారి కర్తమనియో సమయానుగుణ్యముగా సమాధానము చెప్పిపంపుదురు. పప్పులు రుచిగాయుండవని మూడివిగానే తీసుకొనిపోయి తాము పప్పులు తయారుచేసుకొన నెంచి యెవరైనను కొనిపోయి చేయబూనినచో, సేరునకు పావుసేరుగింజలు నిలుచుటేకష్టము, రాళ్లును, యిసుకయు, తరకలును, పుచ్చినబుట్టలును. మూడుపావుసేరులు గట్టిగాయుండును. “మీయొద్ద వస్తువులన్నియు నుండినట్టు కనుపడలేదే!” యనిన “ఔ నండీ! ఎట్లునుట; స్తోమత్రాత్రగా యేర్పాటుచేసినాము. కూర్చుండి గదా వండుకొనవలయును. క్రమముగా చేర్చుకొనవలయునుగాని, తొండఱపడవచ్చునా? అదియునుగాక తక్కినవారివలె డామేజానరుకులు తెచ్చి పెట్టినట్లైన యెంతసరుకునో లేవచ్చును. మేమటులచేయుము. మేలైనవస్తువులుగాని కొనివచ్చి పెట్టము. మాకుగలదంతయు, నుద్యోగస్తులు సంపన్నులునైనవారితో వ్యాపారము. అడవసరుకు తెచ్చియిచ్చితిమేని మాపేరు చెడిపోవును. గౌరవము దక్కదు. మఱియొకసారి మీరు మాస్టారునకువచ్చితిరేని యవుడు మీకు తెలియగల”దని సమాధానముఁ జెప్పుదురు. వెలయందుగాని, సరుకు నాణెమునందుగాని కొంచెమైనను, ఈస్టారులు మొదలైన చిల్లరసామానులసమ్మేడిచోటులలో లాభ మించుకైనను కనుపింపదు. కాయభాగ్యములు కొలుచుటలో సేరుకు నవటాకు తక్కువయుండును. తూనికయన్ననో, వస్తువును తలాలన త్రాసులో పడవేయుదురు. ఆయురువడికి త్రాసుకట్ట క్రిందికిమొగ్గును. అది పైకిలేచుటకుముందె యందలివస్తువును తీసి కాకితములో పెట్టుదురు. తీసుకొనువాఁడు తనయందు గౌరవమునుంచి చాలామొగుగా తూచియిచ్చినారని తలంచును, గాని యింటికికొనిపోయి తూచి

ననో వీసెను ముప్పాతికవీసె గట్టిగాయుండును. ఎవడైన కొంచెము యెక్కుడుగా సామానులను తీయుటకు వచ్చినయెడల వట్టిప్రకారం అన్నియు పొట్లములుకట్టి యేదో యొకవస్తువును యివ్వక ముగించి బహుచాతుర్యముగా వస్తువులసంఖ్య సరిపోవునట్లు లెక్కించి తీసుకొనువానిబుట్టలో పొట్లములువేసి సరిపెట్టుదురు. అప్పుడు తెలుసుకొనలేక యింటికిపోయినతరువాత యొకవస్తువు నివ్వలేదనియెఱింగి మరలవచ్చి యిడిగినయెడల “ఏమండీ! ఇటువంటిన్యాయముకూడా యుండునా? మీ కంష్టయెడలనేకదా పొట్లములు లెక్కపెట్టివేసితిని మీరుచూచుచుండియు, మరలవచ్చి యడుగుచున్నారే! ఏమనవచ్చును. దారిలో నెక్కడనోపడవైచియుందురు. అంతేగాని మేము లెక్కప్రకారముగా నన్నియు నిచ్చినా”మని జవాబుజెప్పదురు. కొలతయొందును, తూనికయొందును, వెలయొందును, పనికిమాలినవస్తువులను మంచివనినమ్నించి యిచ్చుటయొందును చిల్లరసామానుస్తోరులందును, చిన్నయంగళ్లయందును, వారుచేయుమోస మనంతమైనదైయుండును. వీరితంత్రములును మాయలునుం బెలిసికొనుటకు సృష్టికర్తకునయితము సాధ్యముకాదు. ప్రజల నివ్వధముగా మోసముచేసి డబ్బుసరిపాదించి మిదైలుమేడలు గట్టుకొని తమకంటెలేరని ఐట్టవీగుచుండెడి ఈమహాపాతకులు యేనరకము ననుభవింపఁదగినవారో, వీరిగతి యెట్లుగునోతెలియదు. వీరెంత సమ్రతగా నాటలాడుదురో, యంత కష్టదుగలవాడై యుండుదురు. కావుననే “నచ్చుకుమంగడివానిని”యని సుమతిశతక కర్తచెప్పినాడు. జనులారా! మీరు సరకులుకొనుటకు పోయినపుడు బహుభాగ్రతగా యుండవలయునునుండీ! లేనియెడల వీరిచేటోపీవేయించుకొని రాకతప్పదు. పాపభీతిలేని యొకపటాత్ముమాటలను నమ్మినచో తప్పకనష్టముసంభవించును. ఎచ్చరికగలవాని కెప్పటికినిచేటుకలుగదు.

ఆ. చెడినసరుకులెల్ల १ జేచ్చియంగడిఁబెట్టి
మంచివనుచు జనుల २ మాయఁజేసి
తగులగట్టిపూని ३ ధనముగడింతురు
వస్తుచోము విడిచు ४ వారలెప్పుడు.

యాత్రాస్థలవాసులు చేయుమోనము.

తిరుపతి, చీరంబరము, రామేశ్వరము మొదలుగాగల మహాస్థలములలో కొందఱు బ్రాహ్మణులు ఎట్లొక రెండుమూడు యిందొకఁడొకఁడను సంపాదించియు కొన్నియిండ్ల వదివండ్లెండు సంవత్సరములకు మొత్తము చొకబాడుగకు తీసిపెట్టుకొనియు నుండుదురు. వీరియొద్ద గుమాస్తాలు కొందఱుండుదురు. ఈగుమాస్తాలలో యొక్కొకనియొద్ద యొక్కొక పెద్దపుస్తకముండును. అందు తత్పూర్వమాత్రత్రమునకు యాత్రకై వచ్చి తమయిండ్లలో బసచేసి పోయినవారుండు జిల్లా, తాలూకా, గ్రామము, వారియింటిపేరు, తాతపేరు, తండ్రీపేరు, అన్నదమ్ములపేరులు, వచ్చినవానిపేరు, వృత్తి, వచ్చి తారీఖు, పోయిన తేది, మఱియుం గుర్తింపదగినయంశములు వరుసగా వాయబడియుండును. గుమాస్తా తెల్లవారగానే సంతృప్తిగా కాఫి, దోసె, యిడ్డలి, ఉప్పుసిండి, భుజించి, యజమానుఁడు తమకుతీసియిచ్చియుండెడి నీజకాటిక్కట్లును, పుస్తకములుం దీసుకొని రైలునెక్కి, వాడుకయాత్రికులు వచ్చుచుండు దిశనుగూర్చి నలుబదియేబది మైళ్లవరకునుంబోయి, జంక్షనుగాయుండే స్టేషనులోదిగి యటునిటుందిరిగి యచ్చటికివచ్చి రైలుదిగుచున్నవారిని చూచి, వారియూరును, పోయెడిస్థలమును, విచారించుచుండుదురు. ఎవరైనను తిరుపతితో, రామేశ్వరమునతో పోవువారుగా తోచినయెడల, ఎక్కువవరిచయుము కలవారివలె వారియొద్దకుపోయి, వారినివాసస్థలమును, పేరులును, ఇంటిపేరులను విచారించి వారుచెప్పిన తాలూకా, గ్రామము, పూర్వమాగ్రామముననుండి యెవరయినను యాత్ర వచ్చియుండినయెడల యామనుష్యులపేరులు తమపుస్తకములో పెదకి చూతురు. గ్రహచారముచాలక, తత్పూర్వమెవడయిననొకఁడు వారుచెప్పిన గ్రామమువాఁడను, వారిలోయొకరిదేదో యొకయింటిపేరుగల వాఁడును నుండినయెడల “ఓహో! మీరుజగన్నాథరావు నాయుండుగారి యిలాకావారా? సరే! ఆలాగై తేమీరువారే! మీమొనలికొట్టుగ్రామము వారెవ్వరువచ్చినను వారుమాయొద్దకేవచ్చెదరు. జగన్నాథరావు నాయుడుగారితండ్రీ వరదప్పనాయుండుగదా! వారుముగ్గురన్నదమ్ములు. చాలాభూస్థితిగలవాఁడు, మంచివాఁడు, వారుమువ్వు

రును దైవభక్తిగలవారు. ఇచటికి యాత్రవచ్చి మాయిలాకాలో బస చేసి నెలదినములుండిపోయినాడు. వారి కేలాటిలోపమును కలుగకుండునట్లు మేము నష్టయిచేసి యినాములు నయితము వుచ్చుకొన్నాము. మీగ్రామమువారు విశేషముగా నెవ్వరునుయాత్రవచ్చుటలేదు. ఏమి? వారందఱును మేముగాయున్నారా? నన్ను తమగ్రామమునకొకసారి రమ్మనిచెప్పిపోయినాడు. కాని, ఈయంద్యోగములోనుండుతీరుబడియే యుండదు దినదినము నెండతోవచ్చుచుండును. మాకుసంబంధించిన యిండ్లలో బసచేసినయెడల సౌఖ్యముగా నుండుననియు తీర్థస్నానములు, స్వామిదర్శనమును చక్కగానగుననియు, మాల్మిస్తులోనుండువారలుమాత్రమేకాక, వారివలన తెలిసికొని శివారనుజాబులతో యెండతోక్రాంతవారునయితము వచ్చుచుండుదును. ఇదిగో! పుస్తకమును చూడండి. మీజిల్లాలోని వారలపేరు లెన్నియున్నవో తెలియును. వీరందఱును మమ్మెఱింగి మాయొద్దకువచ్చినవారే!” యని గడగడమని నూరుగ్రామములును, నూరుగురుగొప్పవారలుగా యుండువారిపేరులును, వారితాతలు, తండ్రుల పేరులును, నివసించుగ్రామముల పేరులును, చదువును. ఆయాత్రకులసంఘములో ముఖ్యుడుగా యుండెడివాడును, మఱికొందఱును బుక్కనందలిల్లిస్తునుచూచి నివ్వెటపోవుదురు. అపుడు ముఖ్యుడుగా యుండెడివాడా గుమాస్తానుచూచి “ఏమండీ! చాలా వివరంగా వ్రాసియున్నారే! ఇండుమీరుచదివిచెప్పినవారందఱును, మా జిల్లాలోనివారే! చాలాగొప్పవారు ఆలాగా? వారందఱును, బస చేయుడము మాయిలాకాలోననేనా? మంచిదికాని, మీరెవరండీ! మీ పేరేమి? ఇదేయంద్యోగమా? మీకు” అనియడుగును. గుమాస్తాయతనితో “మేముగుమాస్తాలమండీ! యజమానుడువేరేయున్నాడు. ఆయనయూరుడిచి వచ్చేవాడుకాదు. గొప్పధనికుడు. ఆయనకిదేవ్యాపారము. గుమాస్తాలమైన మేమే యన్నికనులు చూచుచుండుదుము. యజమానుడు హాయిగాయింటనుండి మీవంటియాత్రకులు వచ్చినపుడు తగినబసలుచూపి, వారికికష్టముకలుగనీయక, స్వామిదర్శనము, తీర్థములునేవించుట మొదలైనపనులు సుఖముగాజరుగునటుల తగినయేర్పాటులు చేయుచుండును. ఇటువంటి వ్యాపారముజేయువారు ఇంకనుపెక్కుండ్రుకలరు. ఒక్కొక్కరియొద్దను నలుగురు, నైదుగురు గుమా

స్తాలుండెదరు. వారునలువై పులకుంబోయివచ్చెడి యాత్రీకులను కలుసుకొని తమవీధులలో సుబంధించినవారిని స్వతంత్రముతోడను, లేక క్రొత్తవారుగాయుండినచో వారియిష్టముమీదను వెంటబెట్టుకొనివచ్చి తగినబసచూపి నష్టయిచేసి వారిదయ సంపాదించి ఒహుమానములు పొందుచుండుదురు. యజమానులకు యాత్రీకు లిచ్చునట్లు యేర్పాటు చేసికొనెడికట్టుమూలం గుమాస్తాలకు దమ్మిడియైననులభింపదు. యాత్రీకులయిష్టప్రకారముగా కూడాయుండి యాత్ర చక్కగాజరుగునట్లు చేసినచో కష్టపడినందుకుగా కనికరించి వారేదయినా యిచ్చునజే గుమాస్తాలకులాభము. లేకున్నచో యేమియునులేదు. యాత్రీకులను తెలిసికొని తోడ్కొనిపోయి బసచూపినది మొదలుకొని వారలను తమస్థానమునకు ప్రయాణమై రైలునెక్కువర్యంతము, వారితోకూడాయుండి వారికి కావలసినవన్నియు జాగ్రత్తగా నష్టయిచేయవలసిన భారమంతయు గుమాస్తాల తలమీదనేయుండును వారి కేమిలోపము కలిగినను యజమానుఁడు జీతములో జరిమానాక్రింద కొంతపట్టుకొనుటయో, లేకయజాగ్రత్తమనిషియని యటువంటిగుమాస్తాను తొలగించుటయో, యేదో యొకటిచేయును. కాబట్టి కడ జాగ్రత్తగా మెలంగవలసి యుండును. ఇటువంటిగుమాస్తాలు తక్కినవారి యందలియొద్దనుండు వారికంటె మాయజమానునియొద్దనధిము. పదిమందిగుమాస్తాలమున్నారము. మంచిపేరుపొందినాడు. కావున మాయజమానునియొద్దకు సంఘ మెక్కుడుగాచేదను. మాజేత్రములో యుండెడివారిలో, ఆయనకుగల మరియొక మఱియొక్కరినిలేదు' అనిచెప్పును.

ముఖ్యుడు:—మీరుగుమాస్తాగారా? మీకుజీతమునిచ్చెదరా?

గుమాస్తా:—ఔను జీతమే! నేను వారిగుమాస్తానే!

ముఖ్యు:—ఎంతజీతము నిచ్చెదరు?

గుమా:—నెలకుముప్పదియిచ్చెదరు. చాలాతక్కువ. మేముపడెడి ప్రయాసకు నూఱుపాపాయలివ్వనచ్చును. గాని, యిదియిచ్చుటకే వారికి యధికముగాతోచుచున్నది. అడిగితే యాత్రీకులు మీకు బహుమానమిచ్చుచుండలేదా? అంటారు. ఏమిజేయవచ్చును? ఈపనిని మానుకొనవలయునన్న మాదిపెద్దకుటుంబము. జరుగుబాటుతక్కువ. అదియునుగాక యెవడైన నొకగుమాస్తా యే

కారణముచేతనయినను, నిలిచిపోవునట్లుండిన నూలుగురుకనిపెట్టుకొనియుందురు. కాబట్టి మాస్థితి చౌకలోనికివచ్చినది. ఆజీతముమాట యెట్లుండినను, మంచివాడగుటబట్టి మేమాయనను విడువజాలకున్నాము. చాలాకాలమునుండి యిట్లే కాలము గడచుచున్నది.

ముఖ్యుడు:—మీరుమాకు దర్శనముచేయించడము మొదలై నవనులు శ్రద్ధగాజరిగించెదరా? కూడానేకదాయుంటారు నమ్మకమేనా? గుమాస్తా:—ఏచుండి? ఈలాగుననడుగుచున్నారు. మా యుద్యోగమే యనియైయుండగా, మాకు వేటువని యేమియున్నది. ఏమియు లోముకలుగదు.

ముఖ్యుడు:—సరే! కాని మీయజమానుడిగారియింట బసచేయుటకు మంచిపనతి కలిగియుండునా? మాకు కొంచెము విశాలముగా యుండవలెను.

గుమాస్తా:—దివ్యభవనములండి! మీబోటి గొప్పవారునివసించుటకు తగియుండులాగున యెంతోడబ్బువెచ్చుపెట్టి వేటువేటుగాకట్టిం చియున్నాడు. హాయిగాయుండవచ్చును. నీటికొళాయిలు, విశాలములై నదొడ్డు నకలమును కొరవ లేకయుండును. మీస్వంతమైనయింటిలోవలె నుండవచ్చును.

ముఖ్యుడు:—ఆయనకిండ్లు యెన్నియున్నవి?

గుమా:—వారునివసించునదిగాక యిరువదియున్నవి. అన్నియు నిర్మలముగానుండును. చూచి మీకెందునమ్మతమో యుండుండవచ్చును.

ముఖ్యుడు:—ఆయన కివ్వవలసినకట్న మెంతమాత్రముగానుండునో.

గుమా:—దానిని మేముచెప్పడమునకు సాధ్యముకాదు. మీయిష్టము, వారియిష్టము, ఎంతయిచ్చినను యివ్వవచ్చును. మహాక్షేత్రమునకు యాత్రవచ్చినవారి నింతమాత్రమివ్వవలసినదని వారడుగ నేయడుగరు. వచ్చినవారే తమ కాయసచేయు మరియాదను చూచి సంతోషించి నూతో యిన్నూతో యిచ్చిపోవుచుండుదురుగాని వారుగాయేమియునడుగరు. పేదవారై నచో దానికితగినట్లు—

ముఖ్యుడు:—మంచిదిగాని మీయజమానుల వారిపేరేమి?

గుమా:—వారిపేరు భేతాశభట్టు దీక్షితశాస్త్రిగారు ఈయిండియాదేశములో వీరిపేరు యెక్కడను ప్రసిద్ధియే! అందఱు సజీగియే యుందుడరు మహాయోగ్యులు.

ముఖ్యు:—అశ్వా! గొప్పపేరుగలవారే! ఇంటిపేరో?

గుమా:—పాతాశభేదివారు. మాఃట్టణములో యీపేరుగలవారు వీరిక్కరే! కావున నుభయుగా తెలిసికొనవచ్చును.

ముఖ్యు:—మీ యింటిపేరును తమపేరును నేనుండీ!

గుమా:—నాపేరు బొంకయ్యయంటారు. పుట్టినవిడ్డలు బ్రతుకకపోవు చున్నందున తల్లిదండ్రు లీపేరు బెట్టినారట. మాయింటిపేరు మాయాలవారు.

ముఖ్యు:—ఓహో! మాయలబొంకయ్యగారా? సరే! కాని—

గుమా:—రైలునకు టయంటయినది. ఇంక ఆలస్యము చేయకూడదు. టిక్కెట్లు తెచ్చునెదరా?

ముఖ్యు:—ఎన్నిగంటలకు చేరుదుము? చీకటివడునా?

గుమా:—ఇంక మీకావిచారమేల? ఏకప్రమును కలుగనీయక మిమ్ముతోఁజొనిపోవలసిన బాధ్యత నాయుండున్నది.

ముఖ్యు:—మంచిది. యిప్పుడు యేమిచేయమనెదరు?

గుమా:—చేయడమేమిటిది. టిక్కెట్లకు చార్జియివ్వండి తెచ్చెదను. అన్నిపనులును నేను చూచుకుంటాను. మీకేదియునక్కఱలేదు. డబ్బును కావలసినపుడు యిచ్చుచుండిన చాలును.

ఇట్లు కడుచాతుర్యముతో తనయందు నమ్మకముకలుగునట్లును, కనికరము పుట్టునట్లును, సమయోచితముగా మాటలాడి వానిజట్టి నంతయును, తనమాటప్రకారంవచ్చునట్లు చేసుకొనెను. యాత్రికులు 20, 40 మందియో యుండుదురు, స్త్రీలు పురుషులు బాలురు బాలికలు, యెక్కచేసి, తనతోకూడా ఇరువయ్యో ముప్పదియోనూపాయలు మొత్తము కావలయుననియు, “టిక్కెట్లయిచ్చేవానిచేత నేదై నా కొంచెముపెట్టని యెడల సంఘమునకంతయు నొకటేపాస్యను యివ్వెడు. వేఱువేఱుగా తీయవలెనంటే యాలస్యమగును. బండ్లలో జనమెక్కుడగుటచే స్థలము లేకుండును. మాటలు ముల్లెలుం బెట్టుకొని యెక్కడక్కడ నొక్కొక్కరు

కూర్చుండుటకు వలనుగాదు. అందఱు నొకబండిలోనే కూర్చుండవలయును. ఇదిగాక టిక్కెట్లు పరీక్షించువానికిని, గార్డునకును, కొంచెము చేత బెట్టవలయును. దానికి సం దేహించితిమా? యెన్నో చిక్కులు పెట్టుదురు. చిన్న చిన్న మూటలకును పెట్టెలకును నయితము చార్జి కట్టవలయుననియు పాలుతాగెడి బిడ్డలకు కూడా అర్ధ టిక్కెట్లు తీసుకొనవలయుననియు తొందఱ పెట్టుదురు. తటాలున మూటలు క్రింద వేసి మనుష్యులను దింపివేయుదురు. దుర్మార్గులండీ! మీవై వునజరిగినట్లు యిచ్చట జరుగదు. వీర గొప్పలంచగొండీలు. ఇదిగాక పోర్టులయు పద్రవ మొకటియున్నది. మూటలు బండ్లలో పెట్టటయు, గార్డు మాట ప్రకారం మనకుగా యొక బండి జనులు లేకుండచేసి కూర్చుండ బెట్టటయు వానిని. యేదో కొంచెము వారికిన్ని చెప్పవలయును. అంతమట్ట కునుమేలనండి! మేము వాడుకగా వచ్చుచుంబోవుచు యెఱిగియున్న వారమగుటచే ఒకమాదిరిగాపోతుంది. మీరేయైనచో యెంకోడబ్బు నూడబెటుకుదురు. రైల్వేయుద్యోగస్థులకు ధర్మచింతయు పాపభీతియులేదు" అనిచెప్పి ఆశ్చర్యలకుగా రెండో మూడోరూపాయలున్నూ టిక్కెట్లు మొత్తమున్నూ తీసుకొని, ఆ మొత్తములో రహస్యముగా మూటలాడి గార్డునకు రెండురూపాయలును, టిక్కెట్లు పరీక్షించువాని కొకరూపాయయునిచ్చి, ఏయిరువురుకూలివాండ్రకో నాలుగణా లిచ్చునట్లు నూట్లాడి యేదో యొక బండిచూచి యందు మూటలువేయించి యొకరిమీదనొకరుగా యండఱు అదే బండిలోన తొందఱ పెట్టి టిక్కెట్లు లేకనే యెక్కించి మహా ప్రయానబడిన వానివలె నిట్టూర్పులుపుచ్చుచు, వారిచ్చినరూపాయలన్నియు మూటగట్టుకొని తానును యెక్కును. తత్పూర్వమే యాబండిలో మనుష్యు లెక్కుడుగా కూర్చుండుటకు స్థలములేక గీ!గా! యనియటచి, యొకరితోనొకరు పోట్లాడుట కారంభముచేయుదురు. గుమాస్తాగారు సమాధానముచెప్పి మెల్లిమెల్లిగా నొక్కొకరినిగా మనుష్యులనందున నిరికించుచుండును. యాత్రికులా మహానుభావునిచూచి "ఏమండీ! మీ రడిగిన ప్రకారము డబ్బు నిచ్చితిమిగదా! ఈపాడబండిలో యెక్కించినారే! ఇచట నిలుచుటకు నయితము చోటు లేకున్నది. బండి కాలీచేసి యెక్కించెదరనిగదా చెప్పితిరి. ఏదీమఱి, కూర్చుండడమెక్కడ?" యని యడిగినయెడల "వారు మాత్రము యేమిచేయుదురండీ! పాపము! నేడేమో ప్రయాణికులనం

ఖ్యయొక్కవయినది. యీపాడుబండిలో యొక్కొకనాఁ డిట్లే తటస్తిం చును. ఇంతమట్టుకును మనకుదొరికినదానికే సంతోషింపవలయును. లేనియెడల రేపటివరకు నిచ్చటపడియుండవలసినదే! మనకుగా గార్డులు, టిక్కెట్టుకలెక్టరును చాలాప్రయాసపడి చాలామంది టిక్కెట్లు తీసుకొ న్నవారినిసయితము నిలిపి మనల నెక్కించినారు. మనము తడవుచేయక ముందుగానే వచ్చియుండవలసినది. నేనెంతత్వరపెట్టినను మీరు కదల రయితిరి. మనకంటె ముందువచ్చి టిక్కెట్లుతీసుకొని వీరందఱుచు వచ్చి కూర్చుండిరి. ఇటువంటివారిని దింపుటకు పాధ్యమగునా? సరే! కొంచె ముతడవుకష్టపడితిమే పోయిచేరెదము. కానిండు. ఏమిచేయుదము? ఈ నడుమ నొకనాఁడును నిట్లేజరిగినది. పాపము విశాఖపట్టణం జిల్లావారు చాలాధనికులు వచ్చినారు. ఆదినమును, నేనే వారిని పిలుచుకొనిపోవు చుంటిని ఈరీతిగానే బహుసమ్మర్దము నిలుచుటకయిన నిపు డొకింత వీలున్నది. నాఁడదానికిసయితము కష్టమయినది. కొంచెముస్థలముచూ పినచో యెంతడబ్బునడిగిననుయిచ్చెదమని నాచేతనేపదిరూపాయలిచ్చి గార్డుమొదలయినవారిని మంచిచేసుకొనుమనిచెప్పినారు. ఆపదిరూపా యలును కర్చుపెట్టినాను. దానితువకు ప్రయోజనము కలుగనేలేదు. కడవరకును పాపము! నిలిచియేయుండిరి. ఇబ్బందిసమయములలో యా యుద్యోగస్థులకును పాధ్యముకాకపోవును. ఇప్పటికిది. మేలని యెంచు చున్నా”నని సమాధానముచెప్పును. డబ్బు బోగొట్టుకొని కూర్చుండు టకుతావులేక వారునానాకష్టములననుభవింపుదురు. తాముదిగవలసిన స్తేషనునకు యీవలనుండెడి చిన్నస్తేషనులో నెందయినా యేదోవని యున్నవానివలె గుమాస్తాదిగి, యందలిమేష్టరునకు యెనిమిదణాలులం చమునిచ్చి యచ్చటనుండి చిన్నవాళ్లకులేకుండా, పెద్దవారలకుమాత్ర ము యేదో పదిటిక్కట్లు రహస్యముగాతీసుకొని జేబులో పెట్టుకొనివచ్చి కూర్చుండును. అక్కడ బండి యొక్కవకాల మాగనిచోపైసను డబ్బు తీసుకొనియున్నగార్డుగారు టిక్కెట్లు గుమాస్తా తీసుకొనియొక్కవరకును నిలువఁజేయును. ఆలాగు జరిగినతరువాత బండికదలిపోయి దిగవలసిన స్తేషనుచేరును. గుమాస్తా ముందుగానేదిగి తమకువాఁకగా పనిచేయు కూలివానినిపిలిచి మూటలు దింపుమని యాత్రికులను దిగువనిచెప్పి, శ్రీఘ్రముగాటిక్కెట్లుతీసుకొనెడివానిచే తానుతెచ్చినవదిటిక్కెట్టును రహ

స్వముగా నాలుగణాలునుం బెట్టి వారినందఱిని గేటువెలుపటికితోడ్చిని పచ్చును. కూలివాండ్రొద్దో ముగ్గురో మూటలు పెట్టుకొనివచ్చి వెలుపటబండ్లదొడ్డియొద్దదించి తమకుకూలియడుగుదురు. యాత్రికులలోముఖ్యుడైనవాడు. “కూలివానికెంతయివ్వవలయు” నని గుమాస్తా నడిగినచో “అనినేనుచెప్పకూడదు మేమందఱము నొకయూరిలోని వారమగుటచే మోమోటపడవలసివచ్చును. నేనివ్వఁబోయినయెడల యెక్కువయడుగును. కనుక, అదిమీరే యేదోయొకలాగున నిచ్చిపంపివేయు” డని యటువై పుటిరిగి తా నెఱిగినమఱియెవరితోనోమాట్లాడుట కారంభించును. కూలివాఁడు తొందఱచేయుచుండుటచే యాత్రికుఁడు “ఏమబ్బా! ఎంతయివ్వమనియెదవు? చెప్పుము?” అనియడుగగా వాడుకపడియున్నకూలీలు “ఏమిసామీ! మీకుచెప్పవలయునా? కష్టముచూచియివ్వండి. మఱి యెవ్వరియొద్దనయినా యెక్కువతీసుకొందుముగాని, అయ్యగారు పిలుచుకొనివచ్చినవారగుటచే మిమ్ము మేమధికముగానడుగఁజాలము. వారు మాపై కోపించుకొందురు. ముగ్గురుమనుష్యులముతెచ్చినాము. ఒకటిన్నరరూపాయలివ్వండి. అంతకెక్కుడుకోరము” అనిచెప్పదురు. “ఇదేమి? అన్యాయముగాయున్నదే! పగటిమోసగాండ్రుగా కనుపట్టుచున్నారు. రెండణాలుయిచ్చిన తీసుకొనివచ్చెడి యీమూటలకు రూపాయన్నర కూలియా? బేష్, బాగానేయున్నది. మేమంతయివ్వము. నాలుగణాలు, లేక అయిదణాలకంటె యెక్కువయిచ్చుటలేదు. తీసికొని పొం”డని చెప్పిన, వారొప్పుకొనక తగవులాడుట కారంభింతురు. అప్పుడు గుమాస్తా కూలివాండ్రతో “ఏమిరా! పోరు. మీకెప్పుడును దురాశయధికము. నమశుము గుర్తెఱుంగరు. మనుష్యుల నాణెమును తెలుసుకొనరు. ఎప్పుడును పెనగులాడుచుండెదరు. ఏదోయొకయణా యెక్కువయో తక్కువయో, తీసుకొనిపొం”డని పలుకును. వారు మేముయెక్కువగాయడుగలేదు సామీ! మిమ్ము చూచినంతట యటుల నడుగుదుమా? ముగ్గురము రూపాయన్నర యివ్వమంటిమి. అంతే! అదికూడా యివ్వనంటారు. మాకుయిచ్చే కూలిలోనా? అన్యాయముచేయడము. ఎంతోకర్చు పెట్టుకొనివచ్చి మానోట మట్టివేయడమా? మొన్ననొకలంజకొడుకు యాత్రకనివచ్చి మమ్మున్యాయముచేసిపోయినాఁడు. వాఁడు మట్టిలోకలిసి పోతాడు.

పేదవారమైన మమ్మనాయము చేసినవాఁడు బాగుపడునా? వీరినిచూడగానే సంతోషమైనది. యీమహారాజు లిట్లు చెప్పుచున్నా”రని వానిమీఁదను, వీరిమీఁదనుంబెట్టి నానావిధములైన తిట్లుం దిట్టుడరు. గుమాస్తా మధ్యస్థులుగా మాటలాడి యొకరూపాయ నిచ్చి పంపుడని తీర్మానించును. విధి లేక యాత్రికుఁడు మహాక్షేత్రమున నడుగుబెట్టగానే డబ్బుకర్చుపెట్టుటకు విఘ్నేశ్వరప్రార్థనచేసినలాగున వారికి రూపాయ సమర్పించును అంతట, బండ్లవాండ్లు ఒకరిమీఁద నొకరువడివచ్చి “ఏమండీ! సామానులు బండిలో పెట్టమనెదరా?” యని యడుగ నారంభింతురు. గుమాస్తా కనునంజు చేసి యాత్రికుల నాయకునింజూపి యెడముగా తోలఁగి యితరులతో సంభాషించుచుండును యాత్రికుఁడు బండివానిని “బాడుగయెంత?” యని యడిగినచో “ఎక్కడికి పోవుటకండీ, సత్రముదగ్గరకా? మఱి యేయయ్యగారియింటికైననా? చిటికెలో తీసుకొనిపోయెదను క్రొత్తగాకొన్నయెద్దు గుట్టమువలె పరుగెత్తును. బండిచూడండి” యనును. యాత్రికుఁడు అన్నియును బాగుగనే యున్నవి కాని బాడుగ మాటయేమి? యని యడుగును. బండివాఁడు, “పోవలసిన స్థలమును చెప్పినగదా! బాడుగమాట. యెక్కడ దిగెదరు? మీరీయయ్యగారియిలాకావారా?” అనియడుగును.

యాత్రికుఁడు:—బౌను, భేతాశభట్టు దీక్షిత శాస్త్రిగారి యింటికిపోవలెను.

బండివాఁడు:—నరే! అలాగైతే మామూలుయేర్పడియేయున్నది. ఇంక చెప్పవలసినదియేలేదు. ఆమామూలు ప్రకారమే యివ్వండి.

యాత్రికుఁడు:—మామూలెంత? మాకు నాలుగుబండ్లు కావలెను?

బండివాఁడు:—పదిబండ్లు తెమ్మనినను తెచ్చెదము. మాకు యిచ్చేమామూలు అయ్యగారికి తెలియదా? వారినిడగండి!

యాత్రికుఁడు:—సీవు చెప్పవోయి, వారి నడుగమనెదవేల?

బండివాడు:—ఈయయ్యగారియిలాకా చాలాతక్కువబాడుగ. చాలా దూరము బండికొకరూపాయ యివ్వవలెను.

యాత్రికుఁడు:—ఓయి బాబూ! అంతబాడుగా? దగ్గఱనేకదా?

బండివాఁడు:—ఎక్కడదగ్గఱండీ! ఒకటిన్నరమైలు పోవలయును?

యాత్రికుఁడు:—బండియొకటింటి కర్గరూపాయ యిచ్చెదము.

బండివాడు:—ఓహో? ఆలాగా! మేమురాజులము పొందు.

ఇట్లు మాటలాడుచుండగా గుమాస్తా వారియొద్దకువచ్చి యుభయల మాటలునువిని యాత్రికులకు తానేమోసహాయముచేయువాని వలె బండ్లవాండ్లకుకసరి తగవులాడువానినలె నభినయించి కోపముతో “ఓరే! అత్యాశవలన లాభములేదు బండికి ముక్కలురూపాయలు ప్పించెదను. యిష్టమున్నయెడల నాలుగుబండ్లు కట్టండి. లేదోపొందు. నేను ఊరిలోనికిపోయి వేరేబండ్లు కట్టించుకొని వచ్చెద”నని బహుఖం. డితముగా చెప్పును. “ఏమీసామీ! మమ్ముమీరిట్లు అన్యాయముచేసెదరు. ఏమిబాడుగండీ! ఈబాడుగలు తీసుకొని మేము జీవించడమేలాగుననండీ!” యని మిక్కిలి వేనటతో బండ్లుకట్టుదురు. గుమాస్తా వారరలను బండ్లపై మూటలతోకూడా యెక్కించి, తానుమందుగా యజమానునియొద్దకుపోవును. అతడు గుమాస్తానుచూచి ఈదినము వలలో మృగము లేనై నంజిక్కుకొనినవా? నిష్ఫలమేనా? అనును.

గుమాస్తా:—బయలుదేరిపోయినవేళ మంచిది. పెద్దజట్టిచిక్కినది.

యజమానుడు:—కొంచెము రక్తముగలజంతువులేనా!బక్కటిల్లినవా!

గుమాస్తా:—అధికమునుగాదు. తక్కువయునుగాదు. మధ్యము అయినను ఫరవాలేదు. వారిని పూర్ణముగా లోబఱచుకొన్నాను. మనమాడించినట్లెల్ల నాడులాగుచేసినాను. వచ్చుచున్నారు. ఇంకమీఁద మీయిష్టము. వారియొద్ద డబ్బు యెక్కువగాయున్నట్లే తోచుచున్నది. బహుచమత్కారముగా లాగవలయును. అది మీపని.

యజమానుడు:—అంతమాత్రము తెలిపిన చాలును. నాకు నేర్పవలయునా? ఎందఱో యిటువంటిరండాలు మనచేతులలోచిక్కి హజామత్ చేయించుకొనిపోయినారు వీరికలెక్కయా? ఏరీవారు.

గుమాస్తా:—పాపము! అబండ్లవాండ్లకు నాలుగురూపాయలు చిక్కునట్లు చేసినాను. వారటునిటుండిప్పి తీసుకొనిరాగలరు. వచ్చునమయమే.

ఇట్లు యజమానుడును గుమాస్తాయును మాటలాడుచుండగా, రైలుప్రేషనునకును, వారియింటికిని ఫర్లాంగు దూరమునకు తక్కువగానేయున్నను బండ్లవాండ్లు క్రొత్తవారైన యాత్రికుల నటునిటు రెం

డు వంకరటింకరవీధులుత్రిప్పి యాశాస్త్రులవారి వాకిటికివచ్చి బండ్లునిలుపుదురు శాస్త్రులువాకిట నరుగుపై చిటిచావవేయించియొరుగుదిండున కానుకొని కూర్చుండి తమలపాకులకట్ట ముందుబెట్టుకొని వక్కాకులు నమలుచుండును. యాత్రికులు బండ్లలోనుండిదిగుదురు. బండ్లవాండ్లు వామూటలు మొదలగు సామానులనుదింపి బాడుగకై నిలిచియుండురు. ఇంతలో గుమాస్తా యాత్రికుల ముఖ్యనియోజ్యకువచ్చి హస్తముగా “అదుగో! ఆయనయే యజమానఁడుపోయిమాటలాడం” డని చెప్పును. అతఁడును మఱికొందఱునుంబోయి శాస్త్రులవారికి దండములు బెట్టుదురు. వారుబిగ్గఱగా “ఓరిరామా! మెట్టాలో. ఎక్కడరా పోయినావు. శ్రీఘ్నుగా నాలుగుచాపలు తీసుకొనిరా!” యని చెప్పును. లోపలనుండి వడివడిగా నేవకుఁడొకఁడు చాపలుతెచ్చివేయును. శాస్త్రులవారు వారినికూర్చుండ నియోగించి, తేమలాభములును, వారికి సంబంధించిన బంధువులు మొదలైనవారు తత్పూర్వము యాత్రకువచ్చిపోయిన విషయములును, కొంతతడవుసంభాషించును. అతనివ్రనంగనుంతయు బహుళంభీరముగను, స్లాఘ్యముగనునుండును. తరువాత యాత్రికులలో ముఖ్యుడైనవానితో “ఏమండీ! మాగుమాస్తాను వెంటబెట్టుకొనిపోయి మాయిండ్లలో మీకెచటనుండుటకు నన్ను తమోమాడండి సామానులచ్చటికి చేర్పించెదము. ఒకటేసారి చెప్పుచున్నాను మీ కేమికావలసియుండినను, మాగుమాస్తాతో చెప్పినచాలును మీరేలాటికష్టమును పొందవలసినదిలేదు. అన్నియునతఁడు మీకు తెచ్చియిప్పించుచుండును. ఇచట మీన్వగృహములలో యున్నట్లే యుండవచ్చును. తక్కినవారివలె మేమువచ్చిన యాత్రికులకేలాటియిబ్బందియుం గలిగించెడి వారముకాము అన్నియుం జక్కగా యేర్పాటుచేసియున్నాము. ఏకాంతయునుండదు. మీకు దేవుని దర్శనముగాని, తీర్థస్నానములుగాని చక్కగాజరుగులాగునచేసెదము. ఎంతయోద్రవ్యమునుశలవుచేనుకొని ఈమహాస్థలమునకువచ్చినారు బాగుగా యాత్రజరిగించుకొనిపొండు” అనిచెప్పి బండ్లవాండ్రనుచూచి, “ఒరే! బాలయ్యా! రేపటినుండి వీరుమరల తమయూరునకువ్రయాణమైపోవువరకును నాలుగుబండ్లు రోజున్నూ కావలసియుండును. కంట్రాక్టుగాచెప్పండి రోజునకుబండియొకటింటికి యేమిబాడుగనడిగెదరు?” అనియడు

గునువారు “సామీచాలాకప్తమండి! తీర్థములకు పోవడమంటే చాలా దూరము. ఏమయినను మిమ్ము మేమెక్కువగా యడుగజాలము. రోజు కుబండి యొకటింటికి నాలుగురూపాయ లిప్పించవలయును. ఇదిచాలా తక్కువబాడుగ. మీమాటకుకట్టబడి యొప్పుకొనెద”మని కడుదై న్యముగా చెప్పుదురు యాత్రికులువారిమాటలువిని “ఓయిబాబో! నాలుగు బండ్లకును దినమునకుపదునాఱురూపాయలు. మనముపడునై దురోజులుంటిమేని యిన్నూటకలుబదిరూపాయలగును. బండ్లబాడుగయేయింతమొత్తమైనయెడల తక్కివసావులెంతయగును? దేవుడెప్పుడేమనకు దర్శనమిచ్చుచున్నట్లున్నదే! ఇంతబాడుగ నెక్కొప్పుగలరు?” అని తమలోగున గుసలాడుచుండదురు. శాస్త్రీగారుబండ్లవాండ్లనుచూచి “ఒరే! నృథా మాటలతో ప్రయోజనములేదు. నాలుగుబండ్లకును రోజునకుఱురూపాయలుచొప్పున నిప్పించెదను. మీకునన్నుశీమైనచోరేపుసూర్యోదయమునకుముందే బండ్లుకట్టుకొనిరెండు. లేదా? నేనువేరేబండ్లురప్పించెద”నని గట్టిగాచెప్పుచు. వారుతుదకు రెండేసిరూపాయలయిననిప్పించుడని కొంతతడవు పెనగులాడినట్టభినయించి తుదకు వారిమోమోటముచే విధిలేకయొప్పుకొన్నవారివలె తలలు వ్రేలవేయుదురు శాస్త్రీగారు యాత్రికులముఖ్యునిచూచి వీరికివదిరూపాయలడ్వానసయివ్వండి. లేనిచో మఱియెవ్వరయినను నాలుగణాలుయెక్కువయిచ్చెదమనినచో వారియొద్దకుపోవుదురు. వీరిసేనమ్మకూడదు అడ్వాననుతీసుకొని రాకపోయిరేని వీరిప్రాణములు తీసివేయుదును” అనిచెప్పి అడ్వాననురూపాయలుపదియు, రైలుదగ్గఱనుండి తొడ్కినివచ్చినబాడుగయుయిప్పించిపంపివేయును. అంతటగుమాస్తా వారికివారు యిచ్చవడినయింటిలో సామానులుచేర్చించి యందుచేర్చి, ఏమేమికావలయునోయడిగి, అప్పుడప్పుడు కావలసినవస్తువులు తెచ్చియిచ్చుచుండటకై, పిమ్మటలెక్కచెప్పెడి సూక్ష్మాటంతో యిరువదియో ముప్పదియో రూపాయల తీసుకొనిపోవును. రాత్రిభోజనానంతరము శాస్త్రీగారు యాత్రికులముఖ్యునిరావించి మర్యాదచేరికూర్చుండబెట్టి “మీరురేపటియుదయముననే లేచి, సనత్కుమారతీర్థమునకుగానికపిలతీర్థమునకుగానిపోయిన్నానమూఁజేసి ముందుగా యిచ్చటనుండు దేవాలయములకుపోయి స్వామిదర్శనముఁజేసుకొని గావలయును. రేపటిదినమంతయు నిచ్చటనే సరిపోవును.

జేబుల్లోండి యగడతోదముమున స్నానముచేసి కొండయొక్కవలయును. మీ పెంటమాగుమాస్తాయుండి మీకుదర్శనమునగై రావనులుజరిగించుచుండును. ఆవనులన్నియుం జక్కగానేజనుగునుగాని యింక మాకట్టము మాటయొకటి తీర్మానముకావలసియున్నది. ఇదివరకును నేనిటులనడిగెడి యాచారమేలేదు. వచ్చినయాత్రికులుతాముగా నేయేదోయొకవిధముగా గౌరవముగా నే మాకుకట్టమునిచ్చిపోవుచుండిరి. ఇటీవలయిద్దగు మగ్గునవచ్చిపోయెడినడియైననుమాకు తెలియకనేవెళ్లిపోయినారు. యాత్రకువచ్చి వాచుచేసిపోయినదనివిన్నారా? “ఓహో! ఇదివారికప్పుగాదు. మొదటనే యేర్పాటుచేసుకొనని తప్పుచునదేకదా!” యనియెంచి యది మొదలుగా రెండుమూడు మాసములుగా యీయేర్పాటు పెట్టుకొన్నాను ఇట్లుచెప్పడములో మీరున్నా వారివలనే చేసెవరనిచెప్పడము కాదు జరిగిందనిచెప్పినాను. “ఆమాటను మనమునిశ్చయము చేసుకొనడము ఉధయులకును మంచిదై యుండును” అనిచెప్పను. యాత్రికులముఖ్యుడనరే! ఆలాగే! చెప్పండి! దీనియందేమియుతప్పులేదు. “మేమిదివరకును వచ్చినవారముకాము. ఎక్కువధనికులమున్నాకాము. ఏదోయోజించిసలవివ్వండి. మీపరిచయముకావలయును కానిమేమిచ్చునదిమీకులెక్కలోనిదికాదు. ఎంతో మీకు ఇచ్చినేచ్చుచుందురు” అనును. శాస్త్రీగారు చిఱునగవుతో “చాలాబుద్ధిచుంతుడవును, గౌరవాగౌరవములెఱింగి మాటలాడువాడవునై కనుపెట్టుచున్నావు ఇటువంటివారినిచూచిన నాకుమిక్కిలి సంతోషము. మీచుంచి జనుగులన్నియు మాగుమాస్తా చెప్పినాడు. కనుక నేనుమిమ్ముయొక్కరైగా యిందనికోరడలంచలేదు. నాలుగవందలరూపాయలు యివ్వండి. ఇదివరకును నేనెవ్వరియొద్దనుయిటు సల్పుమొత్తమును తీసుకొనినదియేలేదు. చాలాతక్కువగా చెప్పినాను. ఇండు మాకు నాల్గవంతుమిగులుటయే గగనము. మేమెందరికో యివ్వవలయును. మిమ్ముకష్టపెట్టి తీసి యితరులకు దారపోయెడమకాని మఱి యేమియునులేదు. ఆకష్టము మాకు తెలియును. పాపాత్ములు పెరుగుకొనితింటారు” అనిచెప్పను. నాలుగువందలిమ్మనినమాట చెవినిబడగానే యాత్రికులముఖ్యునకు వేంకటేశ్వరుడు ప్రత్యక్షమైనట్లుతోచును. “ఓయబ్బా! యింతమొత్తమా? తెచ్చినదే యంతమాత్రముగాయున్నది ఉండిన మట్టుకును వీరికి నమ

ర్పించినయెడల యింక మాగతియేమికావలయును? దీనికాకష్టములు పొంది యింతదూరము మేమువచ్చినది” అని తనలో యోజించుచుండును. శాస్త్రిగారతనినిజూచి “ఏమండీ! పలుకకున్నారే యేమియోచన” అనెను.

ముఖ్య:—యోజన యేమియులేదు గాని మొత్తముచాలా—

శాస్త్రి:—దానినిగూర్చి మీరింక నేమియు మాట్లాడవలదు. మీస్థితి నిబట్టియే నేను మిక్కిలి తక్కువయడిగినాను. కానిచో, ఇందఱు యాక్రీకులు వచ్చినపుడు, కనీస మాటువందలై నను తీసుకొని యుందును.

ముఖ్య:—అంతమొత్త మిపుడు మాయొద్దలేకున్నది. కొద్దిమొత్తము తెచ్చినాము. వీరిలో నగముమంది నిరుపేదలు, ఏమియిచ్చినను తక్కినవారెవ్వరెను

శాస్త్రి:—మాకు మనుష్యులలెక్కగాని, వారి స్థితిగతులుకావు మీ యొద్దతగినంతడబ్బు లేదేని నొకయపాయముచెప్పెదను అటుల చేయఁడు. ఏకష్టమునునుండుదు.

ముఖ్య:—ఎట్లో చెప్పండి-ఏమి చేసినను మీరే చేయవలెను.

శాస్త్రి:—సరే! మీయొద్దనుండెడివానిలో యీ మొత్తమునకుచాలిన దేదీయో యొకనగనివ్వండి అది నేనెచ్చటనైన బెట్టి రూపాయలు తెప్పించెదను. మీరుమీయూరి కరిగినంతట రూపాయలుపంపుడు. వెంటనే ప్యాకీచేసి మీనగనుపంపెదను. మీసొమ్మునకేలాటి చెఱుపునుగలుగదు. మేము జబాబుదారులము.

ఇట్లు చెప్పినంతట మఱివేఱుగతిలేక యందఱునుగూడి యాలోజించి కష్టపడి యింతదూరమువచ్చినవారము యెట్లయిననుయాత్రపూర్ణముగా జరిగింక పోరాదనియెంచి తమయొద్దనుండెడి సొమ్ములలో గొప్పవిలువగలవి రెండు తెచ్చి శాస్త్రిగారిచేతనిచ్చి “స్వామీ! ఇందులో నొకటికడువయుంచి మీకట్నమును తీసుకొనుఁడు. రెండవదానినియుంచి నాలుగువందలరూపాయలు మాకు తెచ్చియివ్వండి మేముమాత్రము మమునకుపోయి యెనిమిదివందలనుపంపి తెప్పించుకొనెదము” అని చెప్పదురు. అవితీసుకొనిపోయి శాస్త్రిగారు యేవర్తకునియొద్దనో నూటికిమూడో నాలుగో వడ్డీయిచ్చునట్లుచెప్పి కుదువపెట్టి యెనిమిదివందల

రూపాయలు తెచ్చి తానునాలుగువందలుందీనుకొని నాలుగువందలు వారికిచ్చును. మఱునాడుగుమాస్తా వారినిపిలుచుకొనియదయముననే తీర్థస్నానములకుబయలుదేరును. తత్సార్వమే యేర్పాటుచేసిశాస్త్రీగారుతనయిలాకామనుష్యులను పంపియుండును. వారుపోయివీరిరాకకేమనుచూచుచుండుదురు. గుమాస్తాయాత్రికులఁబిలుకొనితమకుయేయేగుంటలలోనీళ్లుండునట్లు తెలిసియుండునోవానియొద్దకెల్లనుంబిలుచుకొనిపోయి వానికొక్కొక్కపేరుబెట్టి, 'ఇదిరామతీర్థము, కణ్వతీర్థము, దివ్యతీర్థము, సిద్ధతీర్థము' అనిచెప్పి వీనిలోస్నానముచేసిన వారికిమరలజన్మములేదు. ఇవి చాలాప్రసిద్ధమైనవి. ఇంతదూరము కష్టపడిపిలుచుకొనివచ్చి యితరులు యీతీర్థములలో స్నానముచేయింపనేచేయింపరు, మేమటుల కాదు మాయొద్దకువచ్చెడి యాత్రికులకు ఒకటియుంగొదవలేక శ్రద్ధతో యన్నితీర్థములకుం దోడ్కొనిపోవుదుము. మాపద్ధతియేవేరు. కానిండు ఇంకను నెన్నియోయున్నవి. శీఘ్రముగాసంకల్పముచెప్పకొని స్నానముచేయండి, నేడుకొఱవలేకుండా తీర్థములన్నియుం జూడవలయు"నని చెప్పును. శాస్త్రీగారిచేపంపబడినతీర్థవాసినల వేషముధరించి కూర్చుండియున్నబ్రాహ్మణుండు 'అయ్యా! తలకొకయణా యివ్వవలయును. లేనియెడలయీతీర్థములోస్నానముచేయకూడదుసంకల్పమునకుమనిషికిరెండేసియణాలు' అనిచెప్పును. తీర్థయాత్రికులు 'ఏమండీ! స్నానముచేసినందుకును, సంకల్పమునకును తలకుమూడణాలా? అన్యాయముగాయున్నదే అందఱికినిమొత్తముగా రెండురూపాయలు యిచ్చెదము సంకల్పముచెప్పండియనును. ఆతీర్థవాసి 'ఓహో! బాగానేయున్నది యీతీర్థము కంట్రాక్టుచేసి తలకు చేతులు తెచ్చుకొంటున్నాము. మాయొద్దవేయి రూపాయలు ముందుగానే యధికారులు వసూలుచేసుకొన్నాడు. క్రిందటిసంవత్సరమీ తీర్థముయేనూరురూపాయలకుకంట్రాక్టుకుయెత్తిగారు. పోటీలవల్లయాయేడు వెయ్యిరూపాయలైనవి. ఇదిశ్రేష్ఠమైన ప్రసిద్ధతీర్థమగుటవలన పోటీయెక్కున. మేమేమిచేయుదుము? యాత్రకువచ్చియెంతోకర్పుపెట్టుకొని తీర్థములోస్నానముచేయుటలో తీర్థవాసికి యిచ్చెడిదుడ్డునకు బేరముచేసెదరు. ఇదికూరగాయలబేరముకాదు. ఇది మాయేర్పాటు. మీరొకవేళ యధికముగాఇచ్చినను మేముపుచ్చుకొనము," అనిదృఢముగాచెప్పును. యాత్రికులు గుమాస్తావంకచూతురు

అతడుతలయాడించి 'ఇచ్చి వేయఁడు ఇక్కడ బేరమేమియును లేదు. ఇచ్చి యేకావలయును' అని చెప్పును. ఇంక ఇవ్వక తీరునా? నలుబదినుండికిని మనిషికి మూడణాలచొప్పున రు 7-8-11లు ఇల్లింపుదును. అంతట తీర్థవాసి వేషగాఁడు చిన్నపుడు బడిలో చదివిన బాలరామానుజశ్లోకములును, యెక్కడనైనా వినియుండి జ్ఞప్తికిరచ్చిన రెండుతప్పుదారు మంత్రములునుంగలిపి క్రిందుమీఁదుచేసి స్థలముపేరు తీర్థముపేరునుగట్టిగా చెప్పి సంకల్పముముగించి పాచిఁ బట్టిపురుగులతో నిండియున్న యాదుర్గంధపునీటిలో వారినిమునుంగుడనును. పాపము! తెలియనివారగుటవలన యాత్రికలాపాడుగుంటనీళ్లు "గొప్ప తీర్థముగా నేయుండును కాఁబోలు" ననివాఁమాటలుచెప్పియెట్లోదుర్వాసనకు ముక్కుబట్టుకొని యందును సుగుదురు. వారున్నానముచేసి గట్టునకువచ్చినంతట యానీటిపాచియు బురదయునంటి వారి దేహములును, వస్త్రములును, క్రొత్తవన్నెదాల్చి, పిశాచహాపములతో గనుపట్టుదురు. ఈరీతిగాచేసినగాని వారికర్పము తొలంగదుకాఁబోలు 'ఏమండి! ఇంతప్రసిద్ధమైతీర్థమైనయుండియునిండలివీరుగబ్బుకట్టి, పాచితోడను; పురుగులతోడను, బురదతోడనునిండియున్నదే! యేమికారణమండీ!' యనివారడిగిరేసి తీర్థవాసి వేషగాఁడు నవ్విఆవిషయముమీకు తెలియదా? ఇందున్నానముచేసివానిపాపములు వీక్షిసీటిలో కలియుచుండును. ఆపాపములు తొలఁగుటవలననే యీ నీళ్లు యిట్లుండును. ఏతీర్థమునందు పోనిపాపమైనను దీనిలో న్నానము చేసిరేసి పురుగులుగానో, పాచిగానో, బురదగానో, వారిపాప మీనీటిలోకలిసిపోవును. ఆదోషములన్నియుం జేరియుండుటచేతనే దుర్గంధముకూడా కలిగినది" అని సమాధానము తృప్తికరముగా చెప్పును. వారు నిజమేకాఁబోలు ననినమ్ముదురు. ఈప్రకారముగాచుట్టుపట్ల రెండుమైళ్లవరకునుండు గుంటల కన్నిటికిని తీర్థముల నామకరణముచేసి గుమాస్తా వారిని వెంటఁబెట్టుకొనిపోయి,తమ యజమానునిచే పంపఁబడి యచ్చటచ్చటనుండు తీర్థవాసి వేషగాండ్ర మూలమున డబ్బువసూలుచేయించిమూఢాభ్యాసముపరకును వారి నాగుంటలనీళ్లలోముంచి రెండుజాములవేళకు యిల్లుచేర్చును బండ్లవాఁడు రోడ్డుదాకి యావల నొకయడుగై ననుపరు గనుక రాళ్లునుముండ్లునుండ్రొక్కినశిచి యాత్రికులు నానాకష్టములననుభవించి యెండవేడినీకి బడలి డబ్బుఁబో

గొట్టుకొని, వీరుగ ముఖములలో “స్వామీ! ఎప్పుడెప్పుడు బసకు చేతుడు మా!” యని యెట్లోప్రాణములతోవచ్చి యింటఁబ్రవేశింతురు. దేవుఁ డప్పుడు వారికి సత్యక్ష మైన చందమున నంతవరకును నేమియు నాహార ములేమిచే కండ్లుమిటు మిట్లుగొలుపుచు భ్రమగలుగుచుండును. ఏలా గునో వెతకోర్చి యింతయన్నము పండుకొని యుడుకుబెడుకుగాతిని నీళ్లుత్రాగి విశ్రమింతురుగానిగుమాస్తామాత్రమువెంటనే దేవాలయము లకుపోయి యర్చకులతో మాట్లాడి యజమానునియిష్టప్రకారము కిమి షకకుదున్నుకొని శీఘ్రముగావచ్చి భోజనముచేసి యాత్రికులయొద్దకు వచ్చి “ఓహో! పక్షకొన్నారే! బాగానే యన్నది. ఇటులనైనయెడల యాత్రఫలము మీకెట్లు కలుగును? లేండులేండు పోవలయును. ఎన్ని గుడులకోపోయి నేనించిరావలసియున్నది. ఒకపూటకే మీరిట్లు డీలు పడినయెట్లు? ఇకముందు పోవలసిన స్థలము లెన్నోయున్నవి. వచ్చిన పుడు చక్కగా కొడువలేకుండా యన్నచోట్లకునరిగిరావలయును. వారి వీరివలె మాకుడబ్బు ముఖ్యముకాదు. వచ్చినవారి కన్నిస్థలములును చూపి వారికి యాత్రాఫలము సిద్ధింపజేయవలయుననియే మాకోరిక. డబ్బుదొకమాటకాదు. సంపాదించెదము. కర్పుపెట్టుదుము. వెనకడబ్బు లెక్కయూ? మంచికెడ్డ యోచింపవలెను. రండిపోవుదము” అని త్వర చేసి లేపివెంటఁబెట్టుకొని యంగడిపిధికిపోయి తాంబూలములు, పూవు లు పండ్లు కర్పూరము పెంకాయలు తీసియిచ్చి దేవాలయములకు పిలుచుకొనిపోయి యచ్చట పెట్టియుండు ప్రతిజిలా విగ్రహమునకును నొక్కదేవుని నామకరణములుచేసి, తమ యిలాకా మనుష్యుల మూలముగా నచ్చటచ్చట అణా, అర్థణా, కాలణా కాసుకలు వసూలుచేయించి పిమ్మట మూలస్థానమునకు పిలుచుకొనిపోయి యర్చకునితో, “వీరుచాలాదూర దేశమువారు. కష్టపడి యాత్రవచ్చినారు. శ్రద్ధగామీ రర్చన జరిగించవలయును” అనిచెప్పును.తత్పూర్వమేమాట్లాడి యేర్పాటునంతయుం దెలిసికొనియున్న యర్చకుఁడు. “అర్చనమొత్తముగానా? వేలువేలుగానా?” యని యడుగును. గుమాస్తా యాత్రికులతో రహస్యముగా, “మొత్తముగానంటే చాలా యెక్కువ కట్టము సడుగును. ఎవరికుట్టును వారు వేలుగా చేయించకమే మందిది”యని చెప్పును. ఆమాటనమ్మి వారు “నరే! ఆలాగే చేయమని దెప్పండి” యని నమ్ము

తింపుదురు. గుమాస్తా వేటువేటుగానే చేయుచుని చెప్పును. అర్చకుఁడు “మంచిది తాముబాలమును పెట్టండి దక్షిణ మనిషియొకటింటికి 0-8-0లు యివ్వండి యనును” గుమాస్తా “ఏమండీ! ఎక్కువగా పోవుచున్నారే!” యనును. అర్చకుఁడు. లేదులేదు. మీరు వచ్చినప్పుడు మేముయొక్కవగా నడిగి బ్రతుకటయుకూడాయుండునా? క్రమముగానే తీసుకొనుచున్నా”నని చెప్పును. గుమాస్తా యాత్రికులనుచూచి “మామూలేయిది. యధికముకాదు. యివ్వండి” యనును నలుబది మందికిని యర్చకుఁడు. యిరువదిరూపాయలు 5 సూలుచేసి యేవో మంత్రములని రెండుమాటలుచెప్పి కర్పూరము వెలిగించిశరగోపముపెట్టి రెండు పూవులును, రెండ గొబ్బెరచిప్పలు నొసంగి “అర్చనపూర్ణమైనది. మీరుమహారాజులుగా యుండవలయును, చాలాదూరము గొప్పత్రేత్రమునకు యాత్రవచ్చినారు. మాకేదైననుదక్షిణకొంచెముయివ్వవలయును. అర్చనకుగా యిచ్చినది దేవాలయాధికారులు తీసుకొంటారు. మీరే మైనను దయతలచి యిచ్చినదే మాకుదక్కును” అనిచెప్పి యొకటో రెండో రూపాయ లూడదీయును. అచ్చటనుండి గుమాస్తా మఱియొకదేవళమునకు తోడ్కొనిపోవును. ఈవ్రకారము నాడంతయు నెచ్చటగుడియుండునో, పాడువడి యున్నవై ననునరే! అచ్చటికి తోడ్కొని పోయి పూజా నైవేద్యములు జరుగనిచోట్లలో తమ యిలాకామనుష్యులనుంచి, యటనట నమయాను గుణ్యముగా మాటలుచెప్పి డబ్బులాగుకొనును. కనీసము సాయంత్రములోపల యేబది రూపాయలనైన కర్చుపెట్టింపక మానఁడు. ఎచ్చట నొకరాతిబొమ్మ యుండినను, దాని కాళ్ళొరనియో, మహాభక్తుఁడనియో, మహాముని యనియో, శక్తియనియో, పేరుపెట్టి వానియొద్ద నిలిపియున్న తమ మనుష్యులమూలముగా కానుకలక్రింద రెండణాలు నాలుగణాలు వసూలు చేయించును. తీర్థములన్నానము, సామాన్యమైన దేవాలయములకుపోయి వచ్చుట యీమాత్రమునకే వారిగుట్టు కూలిపోవును. “అప్పటికే చాలురా! అబ్బా! యీయాత్ర చాలు”నని వారికితోచును. గుమాస్తానుచూచినచో వారికి యమదూతను చూచినట్లుండును. “ఏవేళకవచ్చి మఱి యెచ్చటెచ్చటతిప్పి యెంతకర్చు పెట్టింపునో, వీనిచే బాగానే తగులుకొన్నామే!” యని డబ్బుచ్చువడు దుఃఖమట్లుండగా వానితో కూడా

రాళ్లుముట్లంద్రొక్కుచు నడుచుటకు శక్తిలేనివారై భయమొందుచుండుదురు. నామకార్థము బండ్లేకాని వారుపోవుచోట్లకెల్లను కష్టపడి నడిచియే కావలసియుండును. కన్నుమూసినపుడెల్లను వారికి గుమాస్తా కనబడినట్లు తోచి గడగడ వడంకుచుండుదురు. పాపము! అక్రూరాత్ముడు వారల విడుచునా? మఱుసటి తెల్లవారి కొండకు ప్రయాణము చేసి “మీలోదృఢ గ్రాతులుతప్ప తక్కినవారును స్త్రీలును బిడ్డలునుయొక్కజాలరు. అటువంటివారు డోలీలు పెట్టుకొని పోవుట మంచిది” అని చెప్పి డోలీకూలివాండ్రనుబిలిచి, రహస్యముగా కమీషను యేగ్వాటుచేసుకొని అయిదో ఆరో డోలీలు తెమ్మనును. వారు వచ్చినంతట యాత్రికులు, కూలియెంత? యనియడిగిన “అడుగో! అయ్యగారినిఅడగండి. వారికి మామూలు డైలినీయేయున్నది. వారితోకూడా వచ్చినపుడు యెక్కువగా మేముడుగము. డోలీయొకటింటికి యిరువురికంటె యెక్కువకు పీలుండదు ఒక్కొక్కదానికిని కూలి యాటురూపాయలు మామూలు. తరువాత మూకష్టముచూచి వదలెనామీదయ. డోలీయొకటింటికి దినమునకు నాలుగురూపాయలు దేస్థానమువారికి పన్నుగట్టవలయును. ఒక్కొక్కనాడు యెవ్వరును యెక్కుకుండిన మేముయింటి నుండియైవందెచ్చి కట్టితీయవలయును. ఏమిబ్రతుకండి మాబ్రతుకు, నాయంకాలము వరకును యిట్లు కష్టపడినయెడల యొకటో రెండోరూపాయలు మిగులును. నాలుగురోజులు సంపాదించిన యెనిమిదిదినములు దమ్మిడియై పనుదొరకదు. రెండుమారులు యీ కొండనెక్కి దిగునప్పటికే పునర్జన్మమెత్తినట్లుండును” అనిచెప్పదురు. కూలియెక్కువయని యాత్రికులు సంకోజించుచుండినయెడల గుమాస్తా మధ్యవర్తితనమునకువూని యాడోలీవాళ్లను అడలించియు కసరియు వారిపై చాలా కోపముఁ జెందినట్లునటించి “సరే! మీరుసమయాసమయములును, మనుష్యులగౌరవమును తెలియనిమూఢులు. ఈదినము డోలీలు చాలాతక్కువగాయున్నవి. దానివలన మీరాడినదాటయైనది. ఎట్లయినను మేము తీసుకొనిపోవుదుమని తెలుసుకొని యిట్లుమగుచున్నారు. ఈవిషయమును నేనుచుఱువనులేండి, ఏమనెదరు?” అని వేనటగాయడిగి న్యాయమునకూలి మూడురూపాయలై యున్నను, ‘నేనొకమాటచెప్పెదను, మీరుగునియకూడదు. డోలీయొకటింటి కైదురూపాయలచొప్పు

న నిప్పించెదను. అంతకేక్కుడుకాను నడిగినను ఇవ్వము. ఇవ్వముండిన రండు' అరును. ఇంకనాలుగణాలైనను యిప్పించుడని వారలుకొంచెము బతిమాలినట్లుకట్టించి తుదకొప్పుకొందురు. గుమాస్తా యాత్రీకులతో, రహస్యముగా 'మంచికాలము. ఈదిన మింతమాత్ర మొప్పుకొనిన దెంతయోమేలు. మొన్న మొన్నను మీరుచూచియుండిన భయము నొందుచురు డోలీయొకటింటికి పెదిరూపాయలు తీసుకొన్నారు. నేనేచూయొద్దకువచ్చిన వారికయిదుగురికి యేబదిరూపాయలు యిచ్చినాను. కూలి మొదటనేయిచ్చిడివాడు. యిచ్చివేయండి' యని తొందరపెట్టి కూలీ మొత్తం తానేతీసుకొని తనకమిషన్ పోనుమిగత వారికిచ్చి డోలీలలోయిక్కించును. అంతటకొండనెక్కుటకు ప్రారంభింతురు. డోలీల వాండ్రు ముక్కుచు మూలుచు దేహములనుండి చెమటలుకాటుచుండగా మహాప్రయానముతో యెక్కుటకు ప్రారంభింతురు. వారియవస్థగూచునపుడు యెక్కినవారికి "అయ్యో! యెందుకెక్కినామా!" యని తోచును. వారునిలిచినిలిచి 'పాపకూలియొప్పుకొన్నాము. ఒక్కొక్కరు రెండుతూములధాన్యము బరువుగలిగియున్నారు. చింతమొక్కలవలెను, గొప్పగుండ్రాల్లవలెను ఉన్నారు. వృథాకష్టమైనది. మనయునురు పీరికి తగులకపోదు' అనిమాషించి గొణుగుకొనుచు, మిక్కిలివినుగుతో పోవుచుందురు. అయినను గుమాస్తానహాయమువలన వారికికొంతయలుపుతీటుచుండును. అక్కడక్కడ నేరాతికినామములు పెట్టబడియుండునో, యెచ్చటనొకరాయి నాటబడిఉండునో, యచ్చట నెల్లయు డోలీయిదింపించి యాత్రీకులతో 'ఈయనతొండరప్పాడియాళ్వారు, ఈయనగరుడాళ్వారు, ఈయన పెరియయాళ్వారు, ఈయన ఆంజనేయస్వామి' యనిచెప్పుచు, 'యాత్రీకులు ముఖ్యముగా యీస్థలములలో కానుకలునమ్మించుట విధి లేనిచో వేంకటేశ్వరులదర్శనముచేయుటచే ఫలము లేదనియొక్కొక్కరిచే, యరణా, కాలణా కానుకలువేయించును. అచ్చట యాధర్మ కానుకలకై కూర్చుండియుండెడి మనుష్యు డాకానుకలువసూలుచేసి పుచ్చుకొనుచుండును. ఆమనుష్యుడెవరు? శాస్త్రులవారిచే పంపబడిన మహానుభావులే! ఆయాత్రీకులకంటె ముందుగా నేవచ్చి యచ్చటచ్చట సిందూరముపూసిన రాళ్లునాటియు, నామములుబెట్టియు, వానికాళ్వారులనామధేయములుబెట్టి యచటకూర్చుండియుండి పయనచెప్పినట్లు

చేయుదురు. ఇట్లు యాత్రకు లాభ్యాసులనేవింపుచు దేవాలయముచేత కరుగుదురు. వానిని దోలీలనుండి దింపుకొని, యచట తమయిలాకాశో కట్టబడియుండుచుంట నొకగదివారు బసచేయుటగాయేర్పాటుచేయును. ఆయిల్లు తమదికానట్లును, నన్యనిదె నట్లునుచెప్పి, యచట తమమనుష్యుని యాంటియజమాయనివలె నటించుచు ఒకటి కైదంతలు బాడుగ నిర్ణయించి యందువిడియించును. తరువాత, యాత్రకులతో “ఇంక మీరాలస్యముచేయుకూడదు. ఇచ్చటనువచ్చినవారు ముందుగా తీర్థములకుపోయి స్నానముచేసి స్వామినిదర్శించవలయును. ఎండవడుచున్నది. రండిరండి! సామానులుగదిలోయించి తలుపుబీగమువేసుకొనిబయలుదేరండి!” యని వేగిరపెట్టి వారిందోడ్కొని తీర్థములకై బయలుదేలును. ఒక్కొక్కనమయములో, యాత్రకు లటులపోయిన తరువాత మారుబీగమువేసి ఇచ్చటనుండెడి కాస్తులవారి మనుష్యులు, పెట్టెలలోనినగలు, డబ్బు, మంచివస్త్రములు సంగ్రహించుకొని యెరునగట్టుండుటగలదు. సొత్తుపోగొట్టుకొన్నవారు వారినిడిగినయెడల “అదేమోమాకు తెలియదు. మీరుబీగమువేసుకొని పోయినారుగదా? వేసినబీగమువేసినట్లేయుండగా, సొత్తులెట్లుపోవును? అదిదేవునకేయెరుక. మీసొత్తును మీరుజాగ్రతగాచూచుకొనవలయునుగాని, పూచీయెవ్వరు? మేమిచ్చట నెపుడును కనిపెట్టుకొనియుండుదుమా? మాకెన్నోపచులుగలవు. మేమేమియుజేయునదిలేదు. పోయినదినిజమేయైనచో దానికి మీ యజాగ్రతయేకారణ”మనిచెప్పి ముగింతురు. దేవునినన్నిధిలోనయితమిటువంటియక్రమములుచేయటకు వెనుదీయువారుకాదు. వారికిడబ్బేదేవుడు. దానికొఱకై యెన్నికష్టములైననొంది యెన్నితంత్రములైనంజేయుదురు. యాత్రకులం గొనిపోయిన గుమాస్తాగారాకొండవై తానెఱిగినచోట్ల నెక్కడెక్కడ చేరెడు నీళ్లుండునో వానికన్నిటికి నొక్కొక్క తీర్థమువేరుచెప్పి రాళ్లుముళ్లుకంపలు త్రొక్కించి యచటికికొనిపోయికానుకలు వసూలుచేయుట కారంభించును. అయ్యో! ఆహారములేకబాలురు, పృథ్వులు, ఎంశలో కంపలు రాళ్లు త్రొక్కి నడిచి నానాకష్టములు ననుభవించి సొక్కిసోలి యడుగిడజాలక “ఓదేవుడా! మేమిగుమాస్తాబానినుండి తప్పించుకొని మరల నలుగురితో కలియబోయెడి చూపుకనుపడకున్నదే! మమ్ము విడుచునట్లుండలేదే!” యని మహాదుఃఖము

తో యతనిజూచి “స్వామీ! డబ్బంతయు నై పోయినది. ఇంక కానుక లిచ్చుటకు మాయొద్దకేమియునులేదు. ఇప్పటికి చూచినతీర్థములుచాలును. ఇంతటితో మమ్ముమన్నించి, యనలు దేవుని దర్శనమగునట్లుచేయండి. పే.మింక నడవనెట్లుజాల”మని మొండిపట్టుబట్టి కూర్చుండిదురుగుమాస్తావారి చూచి “అవుడేనా? ఇంకను ముఖ్యముగాపోయిరావలసిన స్థలము లెన్నియోయున్నవి. ఇంతలోనేమీరు వెలవెలబోవుచున్నారు. ఇదియేమి యాత్రచేయడము? ఎంతదూరముననుండియో బోలెడుకర్చు పెట్టుకొని వచ్చినవారు. సాంతముగా నన్నియునే వించక పోవచ్చునా? డబ్బులేదనడమేల? నేను మీకెంత కావలసియున్నను యిప్పించెద. నూటికి నాలుగురూపాయలచొప్పున వడ్డీకియెంతకావలెనన్నను దొరుకును. దీనికై భయపడవలసినదిలేదు. మీకు యేయిబృదియుం గలుగకుండునట్లుచేసియు యాత్రయం దేలోపమును లేకుండా జరుగునట్లు చేయుటకేగదా! నేను మీవెంటవచ్చినది. డబ్బులేక పోవుటచే కొన్నిస్థలములకు తోడ్కొని పోలేదనుటవిచిత్రేని శాస్త్రులవారు నామీద మిక్కిలి కోపపడుదురు. నేను కార్యస్పందననిన వారినమ్మకము. ఆమరిచిపేరు పోగొట్టుకొనవలసినవచ్చును. సుదకు నానాకరికే మోసమువచ్చును. సందేహించవలదు. అన్నిటికిని నేనున్నాను లెండి లెండియని త్వరపెట్టుచు. యాత్రకులా మాటలువిని“అయ్యా! దేవుడా! ఈయమదూత మమ్మింతటితోనై నను విడుచునట్లుండలేదే! డబ్బులేదన్నను తానేయిప్పించెదననుచున్నాడు నూటికినాలుగురూపాయలు వడ్డీయట. యెంతయెనం దొరుకునట గొప్పవిపత్తునదగులుకొంటిమి. ఇటుల మనలదోచుకొనుటకేకాబోలు యిరువదిమైళ్లుండగానే యెదురుగావచ్చి యీపాపాత్ముడు లేనిపోని మాటలుచెప్పి తోడ్కొనివచ్చి బాగా చిక్కించుకొన్నాడు. ఆశాస్త్రులపేరు పెట్టుకొన్నవాడీ దొంగలకు నాయకుడుగా యున్నాడు. తెచ్చిన డబ్బంతయుబోయి నగలు కూడా చిక్కుకొన్నవి. యింకను వీరియొద్ద నవ్వుతీసుకొనవలయునట. చాలుచాలు. యాత్రాఫల మిప్పటికింతమట్టుకులభించినది. ఓవేంకటాచలవతీ! ఇంతడబ్బు శలవుచేసుకొని యిన్నికష్టములు నొందియు నింతవరకును సీదర్శనము కలుగకున్నది. మమ్మి యమదూతచేతనుండితప్పించుము”అని భయకంపిత గాత్రులై “అయ్యా! ఇంకరాజులము. యా

త్రయింతమట్టుకుఁ జాలును. మీకు నమృతముగా యుండినచో దేవుని దర్శనముఁ జేయింపుము. లేదేని మీదర్శనముతోనే తృప్తినిొంది మేము వెలుపలనుండియే స్వామికి దండముపెట్టి పోయెదము.” అని ఖండితముగా పలుకుదురు. గుమాస్తావారినిచూచి మిక్కిలి విసుకుతో “సరే! నాకేమి నష్టము? మీకొకయ్యే నేనింతకష్టపడినాను. యాత్రచక్కగా ప్రయాసపడి నెరవేర్చినయెడల సంతోషించి మీరేదైనా జహుమానము చేయుదురుగదా! యనెడి, యపేక్షతో నొకటియుం గొంతలే కుండునట్లు స్థలములు, గుహలు, తీర్థములు, మొదలైన వన్నియుందో డొనిపోయి మీకుఁజూపుటకు తలంచినాను. అటుల మీకిష్టములే నిచో మరలి పోవుదము. లెండు” అని విధిలేక యొప్పుకొనును. వారు “అయ్యా! మాప్రాణములు పోవునట్లున్నవి. చూచినంతవరకునుం జాలును. పోవుదముచదండి” అని మరలి మెల్లమెల్లగా మహాకష్టముతో నడిచి పునర్జన్మమునెత్తినవారివలె దేవాలయమునొద్దకువచ్చి చేరుదురు. అప్పుడు గుమాస్తా “మీరు వంటప్రయత్న మేమియుం జేయవలసినదిలేదు. ఇచ్చట మంచిప్రసాదము. కావలసినంత దొరుకును. నేనెఱింగినవారియొద్ద ఇష్టమైనవానినిప్పించెద. ముందు స్వామిదర్శనము చేసుకొనుఁడు రండు” అని పిలుచుకొనిపోయే వేంకటేశ్వరునకు కర్పూరహారతికనియు, సహస్రనామార్చనకనియు, నర్చకుని కట్టుమనియు, ద్వారముననుండు జవాను కట్టుమనియు, పరిచారకునిమామూలనియు, పూవులకనియు, పత్రికనియు, నేవేవియోచెప్పి కర్పలు మొత్తముజేసి వారియొద్ద నలువదియో యేబదియో రూపాయలు లాగుకొని, యచ్చటి మామూలుప్రకారముగా నొకటియో రెండోరూపాయలు కట్టి మొత్తముగా, నొకేయర్చనకును, నొకహారతికిని రశీదువుచ్చుకొనియాత్రికులతో “ఒకవిషయమును జెప్ప మఱచినాను. ఏమనగా, ఇచ్చట కొంచెము కర్పపెట్టవలెను. ఆలాగై నచో మనకు ముందు దర్శనము లభించును. అర్చనయు, హారతియు, నెచ్చుదిగా జరుగుతుంది లేనియెడల మంచి యధికమగుటచే మనకు చాలాకష్టము కలుగును” అని చెప్పి యొకటో రెండో తీసుకొని, నేఁడు జనమధికము. నేనుముందు లోపలవెళ్లి యేర్పాటుచేసివచ్చి మిమ్ముతోడొనిపోయెదనని యెట్లో తప్పించుకొని గేటుదాటి కొంతతడవా వెంటడి నెచ్చటనైనను నిలు

గుననుండి, స్వామి దర్శనార్థముగా జనులనందఱను మోతముగాతో పలికి విడుచునమయమునవచ్చి “రండిరండి! ఆలస్యము చేయనలదు. కూట మెక్కుడగును. నేటిదినిము సమూహముమెండు. అబ్బాచాలా ప్రయానపడినా”ననిచెప్పి వారిని వెంటకొనిపోయి తోద్రోపులు త్రొక్కిట్టుంబడి నలిగి మహాప్రయానముతో గుడిలోనికిపోవును. అచ్చట వీరిపని “నలుగురితోబాటు గోవిందా!” యనవలసియుండునేగాని వీరు డబ్బు నిచ్చినందున గలిగినయాధివ్యతయేమియునుండదు. యెట్లోకష్టపడిభగవంతుని దర్శనముజేసి, స్నానము చేసినట్లు దేహముల చేమటలుగాటుచుండగా, యర్చనయు, హారతియుం జేయుతురు. అపుడర్చకుండు కట్నమడుగును. ముందే యన్నిటికిని లెక్కచేసి గుహాస్థాచేయిచ్చియున్నవారు కావున వారతనివంకజూతురు. అతండు బోను మామూలుప్రకారముగా యివ్వకతప్పదు. యివ్వండి శీఘ్రముగానిండు లేనియెడల యర్చనయు, హారతియు జరిగింప”రని మరల వారిచేతనేదోకొంత యర్చకున కిప్పించును. అంతట యాత్రికులు స్వామిని సందర్శించిహారతిజరిగించిమరలకష్టపడి వెలుపలికిరుదెంతురు. ముందుగా గుహాస్థాభిరవిరవచ్చి, యచటదేశాంతరాగతులకు ధర్మముగాయిచ్చు ప్రసాదమునకుపోవక, అర్చకులుతమకువచ్చిన పులిహోగిరము, చక్కెరపొంగలి, ధద్యోనము, మనోహరము, కేసరి, దోసెలు, వడలు మొదలుగాగలపదార్థములు ముద్దలుచేసి విక్రయించుచున్నచోటికిపోయివారితోగునగునమాట్లాడి కమిషన్యేర్పాటుచేసుకొని యాత్రికులకెవరికేదేది యివ్వమో యదియంతయునిప్పించును. ధారాళముగా నటులనిప్పించిన ప్రసాదముధర్మముగా యివ్వబడినదనియెంచి, వారుకావలసినవరకుందీసికొనిభుజించిచేతులుకడగుకొనగానేయిచ్చినవాడుహనిక్రయమునిమ్మనియడుగును. యాత్రికులు క్రయమనగానే వెలవెలతోయి గుహాస్థానంకజూతురు. అతండువారితోలెక్క చేసినక్రమముగాచూచుకొనుచుంటిని. నేనుండగా డగాచేసి దమ్మిడియైనను పుచ్చుకొనుటకు సాధ్యముకానేరదు. సమూహమధికమగుటచేతదినిముకొంచెముగిరాకియెక్కువగాయున్నది అయినను మేమువాడుకదారులము. మాతోపచ్చినవారియొద్ద యెక్కువతీసుకొనఁజాలరు. నాలెక్కప్రకారముగా నందఱికినిఁజేరి పండ్లెండున్నరహాపాయలై నవి. ఇచ్చివేయండి”యనును. అర్చకుడ

తనిపై కోపపడినట్లభినయించి 'ఏమయ్యా! అన్యాయముగాయున్నది. గిరాకిసమయములలో నయితః ఖట్టుయిన్నడము మంచిదేనా! ఎప్పటికిని మీకొకటే వెలకు దొరుకుననుకొంటిరా? జట్టుపెద్దదిగా యున్నదనియు నేదోమాకు కొంచెములాభముగానుండుననియు మీమాటలువినిమేలయినప్రసాదమునిచ్చినాను. యిటులచేయుట తెలిసియుండిన దానికితగినట్లు యిచ్చియుండుదు ఇంతకేగించియివ్వడము సరి కాదు, నాలెక్క ప్రకారము పడునైదురూపాయలైనవి. రెండున్నర తగ్గించినాడు అని తకరారుచేయునుగాని గుమాస్తా యతనితో తగవుపెట్టుకొన్నట్లున టించి యాత్రికులనుచూచి 'ఏవీ? ఆరూపాయలిట్లునాచేతయివ్వండి. ఇతనుగాకుంటే మఱియొకడగునేమి? ఇతడే శాస్త్రమా? వాడుకగా యిచ్చుచున్నవాడుగదామని యితనియొద్దకువచ్చినాను మోమోటము లేకమాట్లాడుచున్నాడు.' అనును. వారు ఇచ్చుటప్రసాదమునుయాత్రికులకుభర్తానుగా యిచ్చెదరని వినియున్నాము. ఇట్లుకొనడమెందుకు? అనినయెడల 'అయ్యో! అది మీరు తినగలరా? మంచిదంతయు విక్రయమునకుఁ బెట్టుకొని యడుగుమాడుచెక్కలలో కొంచెముబెల్లమువేసి పిసికి యొక్కరికి నిమ్మకాయంతయిచ్చెదరు దానికైనను సంతతడవోకనిపెట్టుకొనియుండవలయును. అటులనుండినను వచ్చినవారికందటికి నిలభింపదు. అదినిమ్ముకొనినచో ప్రాణములుపోవలసినదే! ఎవరో, బైరాగులును, సంతకంటెవేఱుగతిలేనివారును దానికికాచుకొనియుండవలసినదేకాని సాధారణముగా నందఱును నిట్లే చేయుటవాడుక. అదియునుగాక మీకాప్రసాదమునిప్పించినది మాశాస్త్రులవారికితెలిసినా? పిమ్మటచెప్పవలసిదిలేదు. నామీఁదకోపమొందుదురు' అనిచెప్పివారియొద్ద క్రయమునుపుచ్చుకొని యర్థకుని చేతిలో పడవైచి "ఇవిగో! తీసుకొనుము. యింతకెక్కువగాయివ్వము, అటుమీఁద నీయిష్టము వచ్చినట్లుచేసుకొనుము. ఆత్రుఁడవుగాయున్నా"నని మహాకోపముగలవానినలె వారినచటనుండి పిలుచుకొనిపోయి బసఁజేర్చి మరలవచ్చి తనకమిషన్ తీసుకొనిపోవును. క్రమమైనవెల యతఁడిచ్చినప్రసాదమునకు నాలుగురూపాయల కెక్కుడుండదు. అంతటగుమాస్తా యాత్రికులయొద్దకుపోయి, యాస్థలములో జరుగునట్టి యుత్సవములను, చూడవలసిన విశేషములునువర్ణించి, 'మీరు, నేనుచెప్పినవానిలో నొకటై

నను తప్పకచూచి, యాత్రపూర్తిచేసుకొనకగాని యిచ్చటనుండిపోకూడదు. డబ్బుకావలసియుంటే యిప్పించెద' నని చెప్పను. ఆమూటలువిని వారుదిగులొంది. 'ఓయిబాబూ! ఇతడింకను మనలవిడుచునట్లుండలేదే మరల యత్నించుచున్నాడు. ఏలాగునైన నం దప్పించుకొంటిమేని బ్రతుకుదుము. లేదేని మనరక్తమును పీల్చి పిప్పించేయకమానడు. ఇతని బారినుండి తప్పించుకొనుటయే మనకు యాత్రాఫలముఘటించుట ఇంకనిమిషమైన నిచటనుండకూడదు. ఇంతదూరము వచ్చినందుకును, కష్టపడినందుకును, యెట్లోయొకలాగు స్వామిని సందర్శించినాము. ఇంతేచాలును' అని కలియబలుకుకొని గుమాస్తాతో 'స్వామీ! తుణమయినను మేమిచటనుండజాలము. ఇంతవరకునుం జూచినవిశేషములు చాలును. ఇంక ప్రయాణముకాకతప్ప'దని యతఁడెంతచెప్పిననువినక మూటలుచంకలనిడుకొని పయినమగుదురు. విధిలేక గుమాస్తాయున్న బయలుదేరును. ప్రాకారములు దాటివచ్చినంతట యతఁడు వారితో 'మీరుచాలా ప్రయాణపొందియున్నారు నడువజాలరు. డోలీలలో యెక్కండి'యని చెప్పుచుగాని వారు 'ఓయిబాబూ! చాలుచాలు డోలీలుమాకక్కఱలేదు. ఆసుఖముననుభవించియైనది. మేము మెల్లగానడిచియే వచ్చెద'మని నడువనారంభింతురు. మరలివచ్చునపుడు గుమాస్తాబాణమంతగా సాగకుండును. అతఁడు చెప్పెడిమాటలకన్నిటికిని వారు వ్యతిరీక్తముగాబలుకుచు, కష్టపడి మెల్లమెల్లగానడిచి కొండదిగి నత్వహీనులైవచ్చి శాస్త్రీగారొసంగినబసలో శరీరములనుబడవేయుదురు. గుమాస్తాతాను జరిగించినదంతయు శాస్త్రీగారికిచెప్పి తానుగడించినడబ్బులో శాస్త్రీగారి కివ్వవలసినభాగమునిచ్చివేసి, శేషించినది తానుతీసుకొనును. ఒకటిరెండుదినములు బడలికచే లేచుటకునయితము శక్తిలేనివారై యాత్రికులు పడియుండుదురుగాని గుమాస్తావలన యుపద్రవముమాత్రము వారికితప్పదు. అలమేలుమంగాంబను చూచియేతీరవలయుననియు, లేనియెడల యాత్రచేయవచ్చిన ఫలమేలేదనియు తొందఱపెట్టుచుండును. రెండుదినములుపడినవారు పడియున్నట్టుండి కొంచెమునమాళించుకొని, మంగాపురమునకుప్రయాణమై బండ్లనెక్కుదురు. వారిని ప్రయాణముచేసి గుమాస్తాముందుగానేపోయి చేయవలసినయేర్పాటులన్నియుంజేసి వీరిరాకనిరీక్షించుచుండును. యాత్రికులురాగానే

పుష్కరణిలో స్నానముఁజేయించి తోడ్కొనిగడికిపోవును. గానిస్నానము చేయునపుడు సంకల్పముచెప్పెడి బ్రాహ్మణులయుపద్రవమువారికితప్పకేతప్పదు. గుమాస్తావారికి మామూలనిచెప్పి వేటువేటుగాదక్షిణలిప్పించి తనకమీషన్ చేత వేయించుకొనుచు. దేవాలయమునకు పోయినతరువాత స్వామిగడిలో నడిచినయంతములయందొకటియైననుకొంతయుండదు. కొన్నియేర్పాటులు గుమాస్తాగారు క్రొత్తగాచేసిడబ్బునూడదీయటయుంగలదు. ఇంతటితో యాత్రికులయొద్దనుండిన డబ్బు జాడాయగును. ఇంక వేంకటేశ్వరఁజేగతియనియెంచి వారుమరిశాస్త్రీగారియింటికివచ్చి వారినిచూచి 'స్వామీ! దయచేసి మమ్ముమాయూరుచేర్చవలసినభారముమీయిండున్నది. మాయొద్దడబ్బుబాత్తిగాలేదు. మేముతెచ్చినదియు, మీయొద్దవుచ్చుకొనినదియు దమ్మిడియైననులేకపోయినది. మాకురైలుచార్జి సెలవులకు యేబదిరూపాయలు యిప్పించండి ఊరికిపోయి మీరుయిచ్చిన డబ్బంతయుంబంపి మానగలుగెప్పించుకొనెదము' అనియడుగుదురు. శాస్త్రీగారామాటలు విని నవ్వి "అయ్యో! ఈవిషయమును నిన్ననేచెప్పగూడదా? నాయొద్దనెప్పుడను డబ్బుసిద్ధముగాయుండునా? మీవంటివారువచ్చి యిచ్చినదేగాక మాకుచేరే యెచ్చటనుండివచ్చును? వేయిరూపాయలుండినవి. నిన్నసాయంత్రమే మీవంటివారే యొకరు చాలాయవసరముగా కావలయుననియడిగినందునయిచ్చినాను. ఇంక యాత్రికులెవ్వరైనను వచ్చిననే నాయొద్దడబ్బు. లేకున్నలేదు 'చేతనుండిన రూపాయలనిచ్చితినే, మనకు కావలసిన నెట్లా'యని నేనుదిగులుపడుచున్నాను. త్వరపడియిచ్చినాను, ఈవూరిలో నేనెవ్వరినియడిగెడివాడకలేదు. ఒకవేళయడిగినను నిచ్చువారులేదు. అందఱు సంతంతమాత్రములోనివారలే! అయ్యో! పాపము. నాయొద్దనుండిననిచ్చియుండును. మీకొసంగినభయమేమి? ఇట్లు సందిగ్ధముగాయేర్పడినది. 'నిన్నమాటమాత్రము కావలసినట్లు మీరు చెప్పియుండినచో నేనుయిచ్చియేయుండను. ఇప్పుడువ్యసనమొంది ప్రయోజనములేదు.' అని కొంచెమాలోచించి 'ఎటుచూచినను దారికనుపడలేదు. నేనొకయుపాయముఁజెప్పెద. నటులచేయండి. కాదేనిమీకుచాలాకష్టముకలుగును. ఏమనగా మీరుకుదువపెట్టించిన నగలకు పృథావడ్డి యచ్చుకొనుటయేల గానివానినివిక్రయించండి. వారికియివ్వ

వలసినదిపోను కేషించినది మీకు సెలవులకువచ్చును. అప్పుగాతీనుకొన్న ను వారికచ్చుకొనకతప్పదుగదా! ఆడబ్బుపెట్టి మరలచేయించుకోవచ్చును. క్రొత్తనగలుగానుండును. నష్టమేమియునుండదు. ఇదియేయిప్పటికి లాభకరమైనపని. వారివారియొద్దకుపోయి దేవులాడవలసిన యగత్యము లేదు. దీనినిమించినయుపాయమేమియు నాబుద్ధితోఁచున్నది” యనిచెప్పును. వారేమిచేయుదురు. కొంతతడవు తమలో తాము కలత నొంది. ఎట్లయినను నూఁకుచేరవలెనుగదా! విధిలేకయానగలను విక్రయించివేయుటకు సిద్ధపడి శాస్త్రిగారితో ‘అయ్యా! మేముక్రొత్తవారము. ఇచ్చట నెవ్వరినియెఱుంగము. ఆపనియుమీరేచేయండి, తగినవారియొద్ద వెలమతింపుచేయించి మాకుకొంచెము లాభముగానుండునట్లు చేయండి’ యనిచెప్పుదురు. శాస్త్రిగారు, వారితో, ‘ఆవిషయముమీరు చెప్పవలయునా? మోసముదగ్గ పనులు నాయొద్ద నెవఁడునుం జేయఁజాలఁడు. మీకంటే నాకుకావలసినవారెవరు? మీబోటివాడు పదిహెం దిమామొద్దకు వచ్చుచుండిననేకదా! మాకుజీసనము. మీరేమియుభయపడవలదు. నాతోకూడాయుండుడు. మీయెదుట నలుగురికిచూపి యెచ్చటవెలపొందుపడునో యచ్చటనే తీర్మానించుకొందము. ఒకరి మొగమొటము మనకుకావలసినదిలేదు’ అని తటాలునలేచి లోపలికి బోయి గుమాస్తాతో చెప్పవలసి విషయములుచెప్పి పచ్చికూర్పుండి కొంచముతడవ యేదోనూటలుచెప్పచుండి గుమాస్తానుపిలుచును. అతఁడురాగానే యెవఁడోయొకనిపేరుచెప్పి ‘యతఁడున్నాడేమోచూచి శీఘ్రముగార’హ్నినిచెప్పును. గుమాస్తాత్వరితముగా పోయివచ్చియున్నాడనిచెప్పును. అంతటశాస్త్రిగారు, యాత్రికులలో ముఖ్యుఁడుగాయుండు వానినివెంటబెట్టుకొని, తత్పూర్వమానగలుపెట్టుకొని తానేరూపాయలిచ్చినవాఁడుకావున యవియాత్రికులకు తెలియకుండునట్లు గుమాస్తా చేతయొసఁగి తనకుకావలసినవానియొద్దకు ముందుగనేపంపివెనుకతాను పోయి యామనుష్యునిచూచి ‘ఏమయ్యా! నీయొద్దనుంచిన నగలువిక్రయించదలంచినాము. కావలసియుంటే నీవేతీనుకొనుము, లేదా? యివితీనుకొని నరాబుయొద్దకురమ్ము విక్రయముచేసి నీకుచేరవలసిన మొత్త మిచ్చెద’మని యడుగును. తానే కుదువయంచుకొని రూపాయలిచ్చినట్లు నటించెడి యామనుష్యుఁడు “నరాబులయొద్దకు పోయినచో, నగ

ముకాజేయుదురు. ఏలనష్టపడెదరు. ప్రాతనగలకు కూలికట్టియిచ్చును తెలిసిన విషయమేకదా! నిరియైనవెల తీర్చియిచ్చినచో నేనేతీసుకొని నా బాకిపోను మిగత మొత్తము నిచ్చివేసెద"ననును. శాస్త్రి "నరే! తెమ్ము వన్నెచూచి యెంతవెలకు తీసుకొనెదవోచెప్పు" మనును. వాడానగలనింటిలోనుండి కొనివచ్చి యొరచిచూచి "అబ్బే! తగ్గువన్నె బంగారమే! నేను మంచిచని భ్రమపడినాను. పాపము! వీరు నవరలేయిచ్చి యుంటారుగాని, కంసలవాడు తగ్గుబంగారమును కలిపి చేసియిచ్చినాడు. అటువంటి మోసగాండ్రకే యిదిమంచికాలము. నాకక్కఱలేదు. మీరెచ్చటనైనను విక్రయించి నామొత్తమిచ్చివేయఁడు. మీరుతెమ్మనిన చోటునకు తెచ్చెద"నని పెరవులు విరుచును. శాస్త్రిగారు వానితో, "నీవెంతకు తీసుకొనెదవో దానింబలుకుమని యడుగును. ఆమనుష్యుఁడు "ఏమిటి! నే నడిగినయెడల మీకు కోపమువచ్చును. ఆనిష్ఠూరమెందుకు? ఇచ్చినడబ్బు వచ్చినచో యదియే చాలును. నేనయినచో—అనును.

శాస్త్రి:—నీయిష్టము దాచడమెందుకు? బయటఁ బెట్టుము.

ఆమనుష్యుఁడు:—బయట పెట్టవలయున్నది. ఎనిమిదినూఱుల రూపాయలుగదా! యీరెంటిమీఁదను నిచ్చియున్నాను. ఆమొత్తమునకైనచో నేనుపుచ్చుకొనెదను. ఇప్పుడే యమ్ముకొనుచున్నార గాన వడ్డితోసివేసెద. మఱియొకనికి విక్రయించినచో, నాకు వడ్డితో యివ్వవలసియుండునుగదా! నేనుపుచ్చుకొన్నచో మీకదిలాభము. ఇతరుఁడు కొన్నయెడల వడ్డి మీరు చేతినుండి యివ్వవలసియుండును.

శాస్త్రి:—అయ్యో! అంతేనా? పాపము! వీరు యెక్కువవెలయిచ్చి చేయించినారట. నీవిటుల నడుగుచున్నావు. ఇంకనేమైనను కొంచెము—

ఆమను:—ఇంక కొంచెములేదు గించములేదు. వడ్డినాకునష్టమే! వీరు యెక్కువవెల యిచ్చియేయుంటారు. నేను ముందే చెప్పినాను గదా! కంసలవాడు మోసము చేసినాడు. వీరికి తెలియదు. ఇంక సంతకుమించి వెలవడదు. మీరు యెవ్వరికైనఁజూపి ధర వచ్చిన యివ్వండి.

అంతట శాస్త్రిగారున్నూ యాత్రికులు నొకరిమొగ మొకరు చూచుకొని, నగలతో యామనుష్యునివెంటదోడ్కొని తనకనుకూలులుగా యుండెడి నలుగురైదుగురియొద్దకు పిలుచుకొనిపోయి నగలు చూపును. వారు వానిని యొరిసిచూచి పెదవులు విరిచి మొదటివాడడిగినదానికన్నను సూటురూపాయలు తక్కువగా నడుగుదురు. అప్పుడు శాస్త్రిగారు యాత్రికునిజూచి రహస్యముగా “కుదువఁబెట్టుకొనినవాని కివ్వడమే లాభముగా యున్నది. తనబాకి సరిపెట్టుకొనడమే గాక వడ్డీ తోసివేసెనదనుచున్నాఁడు. ఆదండుగ తప్పిపోవును. మీరు మీపూరికిపోయి రూపాయలుపంపి నగలు తెప్పించుటకులోపల నేనో టీనుయిచ్చి యాటుమూడుగా యేలమువేయించి యింకా బాకీయున్నదని దావాకూడాచేయును. ఈపూరివారలు కడుదుర్మార్గులు నమ్మకూడదు. బాకీతీర్చానం చేసుకొనుటయే మంచిది. మీకు రయిలుచార్జీలు కావలసియుంటే, ఖజీయేదో యొకనగను విక్రయించి డబ్బుతీసుకొని పోవుదురుగాక. ఈపీడనివ ర్తిచేసికొనండి” యని చెప్పి వారు జవాబుచెప్పటకు పూర్వమే తానే మొదటివానినిచూచి “రావయ్యా! వీరందఱును నడివీధి దోపిడిగాండ్రుగాయున్నారు. నీవుచెప్పినట్లు నీబాకీకి సరిపెట్టుకొని రజీదుయిచ్చివేయుము” అని చెప్పును. యాత్రికుఁడు యెంత నోవెలయిచ్చి చేయించిన నగలను సగముఖరీదైననులేక తుదకు రైలు చార్జీకి సయితము దమ్మిడియైనను మిగలకుండు వెలకవి విక్రయింపవలసివచ్చెగదా యని వ్యసనముజెంది చేయునదిలేక తానుతీసుకొనిన బాకి మొత్తమునకుచెల్లుగాయిచ్చివేయును. శాస్త్రిగారుతంత్రముగాచెప్పిచెల్లురజీదు మాత్రము కడుదృఢముగా వ్రాయించియిచ్చి “యింటికిపోవుటకుముందే ఖజీయేదేని యొకనగను విక్రయించి వయకము పుచ్చుకొనండి. దానికొరకు మరలనొకసారిరావలసిని యక్కఱలేకపోవును.” అని చెప్పి కొంచెము దూరముగాపిలిచి “యాయూరిలో వీడే కొంచెము యోగ్యుఁడు. మీరు విక్రయించబోయెడినగను వీనికేవిక్రయించుట మంచిది. ఇతరులకంటె నొకపావుసామ్ము వీరివద్ద లభించును” అని చెవిలో గుసగుసచెప్పును. ఒక్కొక విషయముగా చూచి శాస్త్రిగారి యడావడియు చార్జనముం దెలిసికొని యుండియు, శ్రాత్తచోట గుటచే తాను చేయునది యేమియునులేక, “యేమిసప్తమైనను నయ్యె

నింక యీదుర్మార్గుల బాఁడునుండి యూగుచేతుట మంచిది. వీరింక మమ్ము వీల్చి పిప్పిచేయక విడువరు. ఊపిరియుండినచో నగలెన్నియైనంత యింతుకొనవచ్చు”నని తెగువచేసి మరల నేదో యొకనగను విక్రయించి యాడబ్బు పెట్టుకొని నాడే రైలుకు ప్రయాణమగుదురు. శాస్త్రిగారు తానేమో వారికెక్కుడు సహాయము చేసినవానివలె వారిని చూచి “మాకట్నము చాలా తగ్గించినారు. సరే! కానిండు. మీకుజ్ఞాపకమున్న చాలును. ఇంకమీఁదట మీరుగాని మీయిలాకావారెవరుగాని వచ్చేయెడల యిచ్చటికే రావలసినది. ఇది మీన్వంతగృహమని యెంచండి. సుఖముగా పోయిరండు” అని యనుజ్ఞనొసంగి గుమాస్తాతో “నీవు వెంటపోయి వీరికందఱకును మొత్తముగా నొకటే ప్యాసుతీసియిచ్చి జాగ్రత్తగా రైలు నెక్కించి”రమ్మనిచెప్పుచు. వారిసామానులను వారిని బండ్లమీద నెక్కించుకొని గుమస్తా రైలుస్టేషనుకుపోయి దిగి, టిక్కెట్లు నిచ్చెడివానితో గుసగుసమాట్లాడివచ్చి యాత్రికులతో “విన్నారా? వేఱువేఱు టిక్కెట్లను కొనవలసినదే కాని మొత్తముగా ప్యాసు నివ్వననుచున్నాడు. యెంతయో బతిమాలుకొనగా తనకురెండురూపాయలు యిచ్చినట్లయిన ప్యాసునిచ్చెదనని చెప్పినాడు. పోనీ, వేఱువేఱు టిక్కెట్లే తీసుకోవచ్చునని యోజించిన 7-8 రూపాయలుచార్జి అధికమగునట్లున్నది. మీయిష్టము” అనును. వారు ఇంకను మనకు పట్టినశని విడవలేదు కాబోలు”నని వినుగుతో సరే! రెండురూపాయలును సమర్పించి ప్యాసేతీయండి!” యని చెప్పుదురు. అంతట గుమాస్తాపోయి నాలుగణాలు టిక్కెట్లు నిచ్చువానిచేతబెట్టి తక్కినది రొండి నిదోపుకొని ప్యాసు తీసుకొనివచ్చియిచ్చి తానుకొంగున కట్టుకొనివచ్చియున్న జమాకర్పు లెక్కకాగితమునుతీసి “అయ్యా! ఇదిగోలెక్క చూడండి! వచ్చిననాడు మీరు నాచేతయిచ్చినడబ్బుపోను మీకపుడపుడు సంగడులలో నేనెక్కువగాతీసుకొనివచ్చి ఇచ్చినసామానులకుగా మీరు వదులైదురూపాయలు యివ్వవలయును వారునన్నుతోందర పెట్టుదురు. అది ఫయినలుచేయండి!” యని వస్తువులపేరులేకనే తన యిష్టప్రకారము వ్రాసి పెట్టినపద్ధులనుచూపును. అది యాయాత్రికులుచూచి “అయ్యా! ఈయమదూత యింకను విడువలేదే! మరల డబ్బునిమ్మని తగులుకొన్నాడే! ఓవేంకటాచలవతీ! వీనిచేతులనుండి

మమ్ముతప్పించుటకు నీకును సాధ్యముకాకున్నదికదా!” యనిమహాభయముతో “యేమైన నయ్యెను. మన కాహంగమునకు లేకపోయినను వ్యసనములేదు. వీడడిగినట్లు వదునై మనూపాయలునిచ్చి శీఘ్రముగా పోయి రైలులోకూర్చుండి ప్రాణములు దక్కించుకొందము. ఆలస్యముచేసితిమే మజ్జీయు నేమేమిసాకులుచెప్పి డబ్బు దెచ్చునునో” యని యెంచి ఊరువలుకక వాని లెక్కప్రకారము రూపాయలనిచ్చి లెక్క కాగితమును చింపివై చి త్వరితముగా గేటులోఁగలిగిరుగుదురు. అపుడు వారు తమసామానులం గొనివచ్చుటకు కూలివాండ్రను చూట్టాడుకొనుచున్నను, వలదని యడ్డపడి పోర్టగులద్వారా యెత్తిని ప్లాటుఫారమునబెట్టించి యొకటికి నాలుగంత లధికముగా వారికి కూలి యిప్పించును. ఇదిజా స్తికూలిగాయున్నదే యనినచో “ఇచ్చటనిదిమామూలు. పోర్టరులతప్ప యితరులు లోపలరాకూడదు. అందుచే వారు యెక్కువగా కూలిచ్చుచుకొంటా”రని చెప్పను. యాత్రికులు గ్రుక్కురుమిక్కురుమనక యిచ్చి వేసి బండివచ్చుటకు కొంచె మాలస్యముగా నుండుట నెఱింగి “మరల వీడేమి యాలోచనజేయునో దై వమా! ఉన్నమట్టుకు నైపోయినదే! బండియునువచ్చుట కాలస్యముగాయున్నదే! ఇది మాగ్రహచారముకాబోలునని ప్రాణములు విడికిటఁబట్టుకొని యటునిటుఁగిరుగుచుండుదురు గుమాస్తాయాత్రికులబట్టనకు ముఖ్యుండగు వానియొద్దకు మరలవచ్చును. వానినిచూడగానే యాత్రికుఁడునోటతడియారివెల వెలబోయి ‘దై వమా; మరలవచ్చినాడే! ఏమిగతి? ఈసారియెంతమొత్తమునిచ్చునునో, ఎచ్చటదెచ్చి ఇవ్వఁగలను?’ అని తనలో తల్లటము నొందును. గుమాస్తా యతనితో విషయముగా ‘అయ్యా! మీరుగొప్ప వారు, చాలామంచివారు, ఎక్కువఁబట్టు సెలవుచేసి యాత్రజరుపుకొన్నార. వేరకలేళ్వరుఁడెపుడును మీకు సహాయమైయుండఁగలడు. నేను మీవిషయముగావడిన ప్రయానయంతయు నెఱింగియేయున్నాను. ఏదోయొకవిధముగా యూరికరుగునపుడు గొప్పబహుమానమును చేసి పోవుదురని కొండంతయాశఁ బెట్టుకొనియుంటిని. మీరు నామాటయే మఱచినట్లున్నది. చూచి కష్టమునుయోజించి సంతోషపెటిష్టోపడము మీకుక్షేమకరము’ అని కడునయముగానడుగును. ఆమాటవినగానేయాత్రికునితలపై బండబడినట్లుతోచి ‘అయ్యా! చచ్చితినే? మరలదగులు

కొన్నాడే! ఈపాడురై లింకనురాకున్నదే! ఎచ్చటనాశమైనదోకదా! ఇ
పుడుతప్పించుకొనడమేలాగు?' అనిదిగులొంది 'స్వామీ! మాయొద్దనేమి
యునులేదు. ఉన్ననగలతోకూడాముగించితిరి. ఇంకనుమాప్రాణముల
నైననునుగడనివ్వరాదనితలంచివారా! ఎక్కడతెచ్చి ఇష్టమనెదరు? చె
ప్పండి! ఇంతతోమమ్మునిడిచిపెట్టండి' యనిమహాకష్టముతోపలుకును. గు
మాస్తా, వేసటతో 'ఏమయ్యా! అన్యాయము. మీకుగా నేనంతప్రయా
సపడితిని? ఎఱిగియుండియు నేదో యొకవిధముగానంతోషపెట్టిపంపక,
యేమిలేదనెదవు నీకునోరెట్లాడుచున్నది? దైవసహాయముకలుగునాఇట్టి
యప్రయోజకులని యెఱుంగక కుల్లాయిబెట్టుదురనెడియాశతో నానా
కష్టములుపడినాను కడపటకుల్లాయిపెట్టియేపోవుచున్నారు. ఇదిమీకు
శ్రేయస్కరమైననీకాదు' అని యచ్చటనుండువారి నందఱను గుంపు
గూర్చి, తానువశినకష్టములన్నియు వర్జించిచెప్పి, తనకేమియునిష్కలపోవు
టనునివరించి "అయ్యలారా! పాలుఅన్నముతినిన మీరై నాచెప్పండి.
వీరుకృతఘ్నులుగాయున్నారు. నాచేత వసులుచేయించుకొని పరిహారము
గా నేదయినను నివ్వవలసినదని యడిగితే యెఱుఱుచున్నా" రని రచ్చ
చేయుటకారంభించును. అచ్చటనుండినవారాయాత్రికుఁడెన్నిచెప్పినను
విసక, గుమాస్తామాటలునమ్ని వానికనుకూలముగా 'పాపము! ఏదో
కొంచెముయివ్వండి. చాలాకష్టపడినాననుచున్నా' ఁదని యాత్రికునితో
చెప్పుదురు. రెండో మూడో రూపాయల నతఁడివ్వవచ్చినచో తీసుకొ
నక "ఇదేమిటిదండిబిచ్చము, నేనుబిచ్చమడుగుచున్నానా? రూపాయ
లులేకపోయినయెడల మీప్రేలియుంగరమైననివ్వండి. అదియేగొప్పగా
నెంచుకొనిపోయెద. ఏమిచేయవచ్చును?" అని మొండిపట్టుపట్టును.
ఏలాగుననైనను వానినుండితప్పించికొననెంచిన యాత్రికుఁడుంగరము
దీసియిచ్చును. అంతలొ రైలువచ్చును. అందఱును యెక్కుదురు.
గుమాస్తా వారినిచూచి, 'పోయినచ్చెదరా? గోవిందనామసంకీర్తనము
చేయండి' యనును. యాత్రికు లతనికి దండములుబెట్టి అయ్యా! గోవిం
దా! గోవిందా! ఊరినుండి తెచ్చినరూపాయలు, గోవిందా! యొడళ్ల
ధరించియుండిన నగలుగోవిందా! తుదకుచేతనుండిన యుంగరముపై
తము గోవిందా! మీబొంతుండి తప్పించుకొనిపోవుచున్నా' మని చెప్పు
చుండగా రైలు 'కూ' యని కూతవేసి పరుగెత్తును. జనులారా చూచి

తిరా? ఎంతయోద్రవ్యమును కర్చు పెట్టుకొని భగవద్భక్తిచేదూరదేశములనుండి వచ్చెడి యాత్రికులను పెరికితినెడి యీదుష్టరాక్షసులు చేయు దండగములిట్లుండును. ఈపాపాత్ములిట్లు చేయుచున్నను దేవుడునయితము వారికెట్టికీడునం గలిగింపకుండుటచిత్రము. భగవంతునకును వీరినిచూచిన భయముకాఁజూల. ఇది తిరుపతియాత్రకు వచ్చువారివిషయము. ఇంకరామేశ్వరము మొదలగు మహాస్థలములయందును నిట్టిదుష్టరాక్షసులు పెక్కుండ్రుగలరు. వీరు పుస్తకములను చంకలనిడుకొని ప్రతిరైలునందును సీజ్ కెట్టికెట్లుతీసుకొనితిరుగుచు, చిక్కినవారిని లొల్లెగాండ్రుజేసి పంపుచుండుదురు. యాత్రకువచ్చువారు వీరిమాటలునమ్మి మోసపోక తమయిచ్చానుసారముగ నెచ్చటనైనను బసఁగుదుర్రుకొని భగవంతునిసందర్శించి సేవించి ధన్యులగుటమంచిది. వీరితోనంబంధముకలిగెనా? హతముచేయకమానరు.

గీ. యాత్రికులఁగని తోడ్కొని శ్రయరిగిబసలు
చూపి బలుమాయలనుబన్ని శ్రీసామునూడఁ
దీసికొనెడి నేర్పగులై శ్రీమోసగాండ్రు
నమ్మకుండు వారినమ్మిన శ్రీనష్టమొదపు.

కలశముపెట్టి దొంగను కనిపట్టు మోసము.

ఇద్దరుముగ్గురు మోసగాండ్రు జతగూడి, ఎచ్చట దొంగతనము జరుగునాయని విచారించుచుండుదురు. ఏగ్రామముననైనను, ఎవరింటనైనను సొత్తులు దొంగతనముగాకొనిపోఁబడినట్లు తెలిసినేని వారిలో యొకఁడేదోపనికలిగి యా యూరికివచ్చినవానివలె ప్రవేశించి యటు నిటుందిరిగి, సొత్తులుపోయిన వివరమును తెలుసుకొని దారినిపోవువానివలె యాదొంగతనముజరిగిన యింటికివచ్చి “అమ్మా! కొంచెముత్రాగుటకు నీళ్లనిచ్చెదరా?” యని యడుగును. ఇంటిలోనివారిలో నెవరో యొకరుకూర్చుండుమనిమించినీళ్లు తెచ్చియొసంగుదురు. కొంచెముత్రాగి వాడుచాలాబడలినవానివలెవాకిటియరుగుపై కూర్చుండును. మంచి సీళ్ళనిచ్చినయాడుమనిషి. యతనినిచూచి ‘అయ్యో! ఏపూరు? ఎచ్చట

కలకము పెట్టి దొంగను కనిపట్టునట్లుచేయు మోసము. 223

నుండివచ్చెదవు? అనియడగును.

మోసగాఁడు:—మూదిగోగులపాలెము. ఒకగొప్పనంకటము తటస్తిం
చి తంటాలుపడుచున్నాను. మాగ్రహచారమువల్ల నిట్లువచ్చి
నాను.

ఆచుమనిషి:—‘ఏసుయ్యా! అంతటినంకటము? పాపము! చాలాకష్ట
పడినట్లుమాట్లాడుచున్నావే! చెప్పకూడదా?

మోస:—చెప్పకూడనిదేమియులేదు. కష్టమని మెల్లగాచెప్పెదవా?
ఆదేవునకేయెఱుక. బోలెడుసొమ్ము పోగొట్టుకొన్నాము.

ఆడు:—ఏమి? పోగొట్టుకొన్నారా? ఎట్లు? ఏలపోయినది.

మోస:—ఎట్లనిననేమిచెప్పుదును? దొంగలెత్తుకొనిపోయినారు.

ఆడు:—అయ్యో! ఏలాగుపోయినదయ్యా? నగలా? డబ్బుగానా!

మోస:—రెండును నాలుగువేలరూపాయలు వెంగలనగలు, వేయి
రూపాయలుగొక్కము. దేవుఁడు మాకొంపముంచినాఁడు.

ఆడు:—కన్నము వేసికొనిపోయినారా?

మోస:—బైను-ఎండకాలమగుటబట్టి యందఱమును చల్లగాలికొఱ
కు వాకిటపరుంటిమి. పెరటిలో కన్నమువేసి వారియిష్టప్రకార
ము. శాంతముగా పనిచూచుకొనిపోయినారు.

ఆడు:—ఇప్పుడీయూరికేలవచ్చినారు? పోబడి యేమైనంజిక్కినదా?

మోస:—ఇప్పటికేమియునులేదు. దానినికనిపట్టుటకే ప్రయత్నించుచు
న్నాము. దారినిపోవుచుండి మంచినీళ్లకొఱకీ గ్రామములోనికి
వచ్చినాను. మఱియేమియు గిచ్చటవనిలేదు.

ఆడు:—పోలీసులకు తెలియఁజేసితిరా? లేదా?

మోస:—ఏల? వారివలననేమగును? వారిమొగము.

ఆడు:—మఱియెట్లు కనిపెట్టఁదలంచినారు? రహస్యముకాబోలు.

మోస:—రహస్యమే! అయినను మీతోచెప్పినందువలన నేమిభయ
ము? మీరీమాట నెచ్చటచెప్పజోయెదరు?

ఆడు:—అదేమియులేదు. అసలుమీగ్రామమిచ్చటికి చాలాదూరము
మేమిదివనిగావచ్చి యెవరితోచెప్పుదుము?

మోస:—ఒకమహాప్రజ్ఞావంతుడైన మంత్రగాఁడున్నాఁడు. వానిసామ
ర్థ్యము జెప్పనలవిగాదు. వానిద్వారా సొమ్ముపోయినవిధమును,

గొనిపోయినవారినిం దెలుసుకొనదలచినాము. అతఁడొకచో
టనుండువాఁడుకాఁడు. ఆమాంత్రికునికొఱకు తిరిగితిరిగి నానా
కష్టములు నుపడి తుదకుకనిపట్టినాను. అతనితో మాట్లాడియే
యూరికిపోవుచుండి దాహముకొఱకు వచ్చినాను.

ఆడు:—ఏమి చెప్పినాఁడు? పట్టియిచ్చెదనన్నాఁడా?

మోస:—నం దేహమా? అతఁడు తలంచినయెడల దొంగయు, సొత్తు
ను పాతాళలోకములోయుండినను మనకువచ్చినట్లే! రేపునచ్చె
దనని చెప్పినాఁడు. ముందుగా పోయి కావలసినవస్తువులు తయారు
చేసి పెట్టవలయునని నేను పోవుచున్నాను.

ఆడు:—ఆలాగా? మాకుబట్టినదశయే నీకునుబట్టినదే! ఆమంత్రగాఁడు
మాకు కనబడునా?

మోస:—ఏమీ! అతనితో నేమిపని? మీయింట నేమైన పోయినదా?

ఆడు:—అయ్యో! ఆదుఃఖమునేమి చెప్పెది. నాయనా! అయిదారువేల
రూపాయలనగలు. అన్నియు పెట్టెలో పెట్టియుంటిమి మాదరిద్ర
ము. పెట్టెపెట్టెగా నేపోయినది. రిపోర్టుచేసినాము. ఏమియుప్ర
యోజనములేదు. దారబోసుకొని కూర్చుండియున్నాము.

మోస:—ఎన్నిదినములయినది? మంత్రగాం ద్రుడవరై సంజూచిరా?

ఆడు:—లేదు లేదు. మంత్రపుగొట మాకుతోచలేదు. ఆదుఃఖము
తో నేనరిపోయినది. అదియునుగాక పట్టిటక్కుపిక్కులేగాని తగి
నవాఁడున్నచోటు మాకు తెలియలేదు. ఇప్పటికి వదునైదుదిన
ములైనవి. పోగొట్టుకొని అల్లాడుచున్నాము.

మోస:—పది నైదుదినములేనా? అయితే ఫరవా లేదు. సొమ్ముయిప్ప
టికి నశించై యుండదు. నేను చెప్పినయామనుష్యునియెట్లయినం
బిలుచుకొని వచ్చితిరేని మీసొమ్ము గవ్వయైనను పోకుండా
వచ్చును. నిశ్చయము. నేనుదృఢముగా చెప్పగలను. కాని యతఁ
డు వచ్చుటమహాకష్టము. అతనినినమ్మతివరచుటకుగా నేనుపడిన
ప్రయాసయింతింతగాదు.

ఆడు:—అతఁడెక్కడయుండును? మేముచూడమెట్లు? మంత్ర

మోస:—నేను మాయూరికిపోయి యతఁడు చెప్పినవన్నియుం చ్చట
పెట్టి పిలుచుకొని పోవుటకుగా మరలవచ్చెదను. నేను వె

కొనిపోవునపు డిచ్చటకేవో యొకసాకుఁజెప్పి పిలుకొనివచ్చెద. అప్పుడుమీరుగట్టిగ్రహ్నించి నమ్ముతివడునట్లుచేసుకొనుఁడు. మీ రేపోయి యతనితో మాట్లాడవచ్చునుగాని, అతనిని మీరు కని పట్టజాలరు. మీకు మనిషి తెలిసినవాడుకాదు. చూచుటకు యే మియు తెలియనివానివలెయుండును. మీకంతటికష్టమేల? నేను తీసుకొనివచ్చి కనపరచెదను. అటుమీద మీయిష్టము.

ఆడు:—అయ్యా! దేవునివలెవచ్చినావు. కొంచెముకూర్చుండుము పోవుకపుగాని. మేమునునీవలెనే పోగొట్టుకొన్నాముగదా!

అనియాడుమనిషి బిరబిర లోనికరిగియింటిలోనివారికావృత్తాంతమును తెలిపి పిలుచుకొనివచ్చును. ఇంటియజమానుఁడును, తక్కిన యాడంగలునువచ్చి తమయరుగుపైఁ గూర్చుండియున్న మోసగాని యొద్దఁజేరుదురు. ఇంటికామందా మనుష్యుఁడు తత్పూర్వమాడుమనిషితోచెప్పినది వాస్తవమేనా యనియడుగును. వాడు నిజమేననిచెప్పును. అంతట యజమానుఁ డామంత్రగానిని జూపవలసినదిగా ప్రార్థించును మోసగాఁడు, యెబ్బండి యీమార్గముగా పిలుచుకొనివచ్చెదనని దృఢముగా వాగ్దానముచేసి, త్వరితముగా పోవలయునని వెడలిపోవును. ఆయింటివారు, ఒకరితోనొకరు, ‘మనసొమ్ము మనకు లభించుకాలము వచ్చినదికాఁబోలు. పిలిచినట్లుయీమనుష్యుఁడువచ్చినాఁడు; మంత్రగాఁడు చాలాసమర్థుడని చెప్పినాఁడు. ఆమాట మనకొఱకే చెప్పినదికాదు. మనయింట సొమ్ముపోయిన దతఁడెఱుంగునా? తనసొమ్ము పోగొట్టుకొని దానికొఱకుగా యామాంత్రికుని గనుఁగొనుటకువచ్చినాఁడు. ఏపుట్టలో యేపాముగలదో యెవరెఱుంగుదురు? నేవుఁడుమన పాలనుండుటఁబట్టి నేఁడితఁడువచ్చి యీమంచినమాచారముఁ జెప్పినాఁడు. చూతము’ అని మాటలాడుకొని మాంత్రికునిరాక కెరుగుచూచుచుండుదురు. మూడవనాఁడతఁడు మఱియొకని తమజట్టులోని వానిని వెంటఁబెట్టుకొని వారియింటికివచ్చి, తాను ముండగా లోపలికి పోయి ఇంటివారితో మాంత్రికుఁడు వచ్చియున్నాడనిచెప్పును. వారు తొట్టుపాటుతో వెలుపటికివచ్చి వాకిటనిలిచియుండెడి మాంత్రికవేషధారినిచూచి దండములుపెట్టి “అయ్యా! లోపలికిదయచేయండి! అచటనిలిచినారే! ఇది మీగృహముగానే భావించండి. రండిరండి” యని

మిక్కిలి మర్యాదగా యాహ్వానింతురు. వానిని వెంటబెట్టుకొనివచ్చి సమీపమును యింటివారికి సహాయముగా మాంత్రికునిజూచి “అయ్యా! దయచేయండి. ఎండ కొండముచల్లబడినంతట పోవుదము. వీరు నాకు తెలిసినవారు కొంతతడవిచ్చట విశ్రమించండి!” యని వినయముతో ప్రార్థించును. మాంత్రిక డచ్చటనిలుచుట తనకీష్టము లేనట్లును, వారి ప్రార్థనమువలన విధిలేక సమ్మతించినట్లును నటించి లోపలికరిగినంతట యింటివారు మర్యాదచేసి చాపపటచి కూర్చుండ బెట్టుదురు. అంతట యింటియజమానుడు విధేయశతో సమీపమునఁగూర్చుండి “నేను మిమ్మెప్పుడును చూచినదిలేదు. ఇటీవల మీప్రభావమునువిన్నాను. ఇప్పుడీ పుణ్యాత్మనిమూలముగా మీదర్శనములభించినది. లేనియెడల మీరుగోగులపల్లెకు వచ్చెదరని తెలిసినందున నచ్చటికివచ్చి దర్శనము జేయదలంచియుంటిని

మాంత్రి:—నాతోడ మీకింతటియగత్యమైన పనియేమి?

యజ:—పాపాత్ములు మాకొంపముంచిపోయినారు. దానికొరకు.

మాంత్రి:—ఎవరాపాపాత్ములు కొంపముంచడ మేటిది?

యజ:—ఎవరా? దొంగలంజకొడుకులు. ఉన్నమట్టుకు బాడాగాతీసు కొనిపోయినారు. పడునైదు దినములైనవి.

మాంత్రి:—మీయింట్లో దొంగతనము జరిగినదంటారా?

యజ:—ఔనండి అదే! సర్వము నెత్తుకొని పోయినారు.

మాంత్రి:—సరే! అయిన? దీనికి నేనేమి చేయగలను?

యజ:—ఏమిచేసినను మీరుచేయవలసినదే! మఱియొకరివలన యీకార్యము కానేరదు. బాత్తుగా బెడిపోయినాము మాయందుకరుణ యుంచి, ఏలాగుననైనను వానియున్నచోటు కనుఁగొని రాబట్టియివ్వవలయునని ప్రార్థించుచున్నాను. మీకీష్టము వ్యర్థమగునని తలంపకుండు మాశక్తికొలది—

మాంత్రి:—ఇప్పుడా విచారమెందుకు? నేనంత సామర్థ్యముకలవాడనుకాను. మఱియెన్నడైనం దగినవానినిపిలిపించి చూడమనుండు. నావలనకాదు.

యజ:—మీశక్తి తెలిసినవారిని మేము కనిపట్టబోయెదమా? తలం

చితిరేని యీపని మీకు లెక్కలోనిది కాదనుట మేమెఱుంగుదుము నమ్మినాము.

ఇట్లుల సత్యమచెప్పగా వానిందోడ్కోని వచ్చినవాడు. వినయముతో “అయ్యా పాపము! చాలాసొమ్మును పోగొట్టుకొనినారట, పుణ్యముఉంటుంది. ఉపకారముచేయండి. మీవంటివారు యిటులచెప్పినచో మఱియెవ్వ రిటువంటి కార్యమును సాధింపగలరు? దయయించండి” యని యింటివానికి సహాయముగా బలుకును. ఇంటివాడును మిక్కిలి దైన్యముతో ప్రార్థించును అపుడా మాంత్రికుడు మారుబలుకక కొంతతడవుయోజించి తనవెంట వచ్చినవానింజూచి “ఏమోయ్! దానిపొడుగునను నెన్నో యిటువంటివి యుండనేయుండును. వీనినన్నిటిని బాగుచేయుట కెవనితరము? ఏమో చాలా ప్రార్థించితివని కనికరించి నేను నీయింటిపనివిషయములో నమ్మించినాను. అదియిపుడాలోజింపగా తప్పగాఁ దోచుచున్నది. కాదా? నీవనిని నీవుచూచుకొనక యూరూరియందును, ఇంటింటియందును, నేవేవియో సాకులుచెప్పి పిలుచుకొనివచ్చి ఇట్లు సిఫారసులు చేయుచున్నావు. బాగా నేయున్నది. మాటలు చెప్పెడివాడవేకదా! నీకేమి? ఒకపనికి పూనుకొన్నచో, దానికిగా పడవలసిన కష్ట మెంతయోయున్నది. ఆకష్టము మీఁదెఱుంగజాలక నులభముగా మాటలాడెదరు. శక్తి నావాహనము చేసినపుడు జరుగవలసినవిధులలో యేదైనా కొంతవడినచో మాప్రాణము మీఁదికివచ్చును. అపుడుమీరు రక్షింతురా? పోదము లెమ్ము” అనును.

పిలుచుకొచ్చినవాడు:—అయ్యా! కోపముమానండి! మీరుదయదలచి చేయవలసినపనిగాని, బలాత్కరించువారముకాము. మీకుశక్తి నావహించుటలోయేకొంతయులేక యన్నియుం దగినట్లుచేసెదరు. పాపము! వీరినిచూచిన నాకెంతయుజాలిపుట్టుచున్నది. ఇట్లు చెప్పితివని నాయందాగ్రహ మొందకుండు.

ఇంటివాడు:—అయ్యా! ప్రార్థించుచున్నామేకాని, యధికార మేమియులేదు. మీదయ ఉపకారము చేసితిరేని మిమ్ముదేవునిగా భావించుకొనెదము. మీకు పుణ్యమున్నూ కలుగును. వినండి! మీరు పూజ చేయుదుము, కు కావలసినవెవ్వియైనను, తక్కువ

లేక సిద్ధపరచెదము. మీకు కష్టపడినందుకు మీయుణము పెట్టుకొనము. మాశక్తికిదగినట్లు మీకు గౌరవముగా మర్యాదతాంబూల మొసంగెదము. ఊమనవి నంగీకరించి ఈయపకారమును చేయండి.

పిలుచుకొనివచ్చినవాడు:—అయ్యో! పాపము! చాలా వేడుకొనుచున్నాను, మీరు కొంచెము కనికరించండి! ఈపని మఱియెవ్వరుం జేయజాలరు.

మాంత్రికుడు:—నేనిచటనుండినచో నీమరితివని యెట్లుగును?

పిలుచుకొనివచ్చినవాడు:—ముందుగా వీరిరితితో చూచి, పిమ్మట మాయింటికి పోవుదము. మరల నిచ్చటికి రావలసినపనియుండదు ఇచ్చట కార్యము పూర్ణమగువరకును, నేనును మీయొద్దనే యుండెదను. విడిచిపోయినచో మీరెట్లు పోవుదురో మిమ్ము కనిపట్టుట కష్టము నాపనికొనసాగక పోవును.

మాంత్రికుడు:—కొంచెమాలోజించి తన వెంటవచ్చినవానిం జూచి “నీవు నన్నిచ్చట చూడవలయునని సిఫారసు చేయుచున్నావు. నీవని వెనుకబడిపోవును. నీయిష్టము.

పిలుచుకొనివచ్చినవాడు:—ఎన్నాళ్లుపట్టును? చాలా ఆలస్యమగునా?

మాంత్రికుడు:—ఏమనుకొంటివి? మఱి పోయినసొత్తును, సొత్తునుకొనిపోయినవానిని తెలుసుకొనవలయునుగాదా! దానికిగట్టిగానాలుగుదినములు పట్టును అటుపిమ్మటనే మియింటికి రావలసియుండును. నీవును వుండెదవా?

పిలుచుకొనివచ్చినవాడు:—అబ్బో! చాలా ఆలస్యమగునే! అటుల నైన ముందు మాయింటివనిచూచి పిమ్మటనిచటికిరావచ్చును. ఇట్లులేదేమోగా యింటివాడు దిగులొంది యతనింజూచి “అయ్యా! కాదుకాదు. ఇదంతయు నీదయవలన జరుగుకార్యము. ఈమహానుభావుని మేమిపుడు విడిచితిమేని యింకవచ్చుననుట నిశ్చయము కాదు. మాయందు కనికరించి ఇచ్చటివనిచూచుకొని మియింటికి పోవుటమంచిది. అంతవరకును మాప్రార్థన నంగీకరించి నీవునుయిచ్చటనే యుండుము. ఏమియుం దక్కువయుండదు. ఇది మీగృహముగా నే భావింపుము. వేలు యోజనఁ చేయవల”దని మిక్కిలి వేడుకొనును.

వాడు విధి లేక నమ్మి తిండినవానివలె యచటికార్యమగువరకును మాంత్రికునితో కూడా యుండుటకు నమ్మించి, యతనితో “అయ్య చాలా దైన్యముతో ప్రార్థించుచున్నాను. నాకు జాలిగలుగుచున్నది. ఏమి చేయవచ్చును? ఆలస్యమైనను నయ్యెడుగాక. నేనును నిచ్చటనుండెద. మొదట యీపనినే చూడండి” యనును. మాంత్రికుడు తనకు నమ్మి తిలేనట్లును, నిష్పంధించుటచే యొప్పుకొనినట్లును, నభినయించి వినుగుతో సరే కస్తువులు సిద్ధముచేయండి. ఏది తక్కువయెనను కష్టమునంభవించును మీయిష్టము” అనిచెప్పును.

ఇంటివాడు:—ఏమేమి కావలయునో చెప్పండి తెప్పించెదను. కావలసిన వస్తువులన్నియు నొకపట్టికగా వ్రాసియివ్వండి. అన్నియుంజేర్చెద.

మాంత్రికుడు:—ఈపని రెండువిధములుగా చేయవలయును, ఎందువలనననగా చాలా ఆలస్యమైనది. సొత్తులు పోయినపిమ్మట రెండుమూడుదినముల లోనై యుండినచో, మీకింతకర్చును, నేనెక్కుడు కష్టపడవలసినదియు లేకయుండును. కాలముజరిపినారు. ఇప్పుడు దానిని గురించి విచారపడుటవలన లాభములేదు. ఎట్లును పూనినవనిని సాధించుట ముఖ్యము.

ఇంటివాడు:—బౌనాను. అంతేనండి! అదేమిగా కావలసినది. కాని, రెండు విధములని శలవిచ్చినారుగదా! ఎట్లు? ఏమేమి కావలయును? చెప్పండి. మిమ్ము మేమెఱుంగక పోవుటచే కాలమువృధాగా జరిగినది, దేవుడువచ్చినట్లువచ్చి, ఈయనమీప్రభావము చెప్పి తోడ్కొనివచ్చి పుణ్యముగట్టుకొన్నాడు.

మాంత్రికుడు:—సరే! ఎట్లో యొకలాగు జరిగినది. ఇంక చేయవలసిన విధానము వినండి. ఇంటిలో కలశముపెట్టవలయును. దానికి ముందుగానే రాత్రికాలమున గ్రామపాలిమేరయొద్ద యొక పనిచేయవలయును. ఆపనిని చేసినచో సొత్తులీ గ్రామములో యున్నదియు, మఱి యేగ్రామమునకు కొనిపోబడినదియుండెలియును. కలశపూజవలన సొత్తులు కొనిపోయిన మనుష్యుడు స్పష్టముగా తెలియును. ఇట్లు రెండువిధముల జేసినచో మీ సొత్తులు మీకువచ్చును.

ఇంటివాడు మాంత్రికుఁ డిట్లు చెప్పగానే యపుడే తనసొత్తులు వచ్చినట్లు తలంచి మహానంతోషముతో యతనిఁజూచి “ఏమిచేసినను మీరయ్యే! దేవునివలెనమ్మినాము. ఇంక కావలసినవానింజెప్పండి” అనును.

మాంత్రి:—ఆకును గంటముందెమ్మువ్రాసెరను. వెలుపటిచేయుపనికి కొంచెమధికముగా సెలవగును. ఇట్లుకర్చుపెట్టించుట నాకు బాత్తుగా యిష్టములేదు. ఏమిచేయవచ్చును? విధిలేకయున్నది. ఇదంతయు మీనేరమే!

ఇంటివాడు:—కానిండు. ఎంతకరైచ్చననునగును, వని నెరవేరినచాలును. పిలుచుకొనివచ్చినవాడు:—మీయదృష్టము మంచిది. ఇంకను సందేహమా. మీసొమ్ము మీకువచ్చినట్లే! త్వరితముగా, తాటాకును గంటముందెచ్చియివ్వండి.

ఇంటివాడు ఆకునుగంటమునుం దెచ్చియిచ్చును. మాంత్రికుఁ డు ఇంటిలోకలశము పెట్టుటకుగా పూజసామానులును, పొలిమేరచెంత చేయుపనికిని రెండువట్టిలునాయును. మొదటిదగుపూజపట్టిలోసామానులు యిరువదియాపాయలకు తక్కువవెలలోయుండవు. రెండవపట్టిలో నైతేనో, భేతాళకుట్టిశాతాక్షరహములకు కుంభముపోసి యూహుతియొసంగుటకుగా యీక్రిందవివరించినలాగున వ్రాసియొసంగును. అవి యేవనగా—

మాంత్రికుఁడు వ్రాసిన రెండవపట్టి.

కుంభమునకు మేలైనప్రాతబియ్యము	40 శేరులు.
సన్నచేయుటకు మంచిపెనలు	4 శేరులు.
బెల్లము-పానకమునకుగా	2 వీసెలు.
తమలపాకులు	1 కట్ట.
మంచివక్కలు	10 పలాలు.
కూరగాయలు	2 వీసెలు.
ఉప్పు	2 శేరులు.
మిరపకాయలు	1 వీసె.
చింతపండు	2 వీసెలు.
ఆవాలు	10 పలాలు.

మిరియాలు	5 పలాలు.
కర్పూరము	1 పలము.
సాంబ్రాణిపత్తులు	$\frac{1}{2}$ పలము.
నిమ్మకాయలు	1 వంద.
సారాయి	10 డ్రాములు.
ధోవతులచాపులు	1 జత.
నల్లనివెండ్రుకల మేకలు	1 జత.
తెల్లకోడిపెట్టలు	1 జత.
కోడిగ్రుడ్లు	$\frac{1}{2}$ వంద.
నేయి దీపమునకు	$\frac{1}{2}$ వీసె.
నూనె దీపమునకు	1 వీసె.

మఱియుం జిల్లరవస్తువు లవియువియుంగొన్ని ఇట్లు వ్రాసి సుమారు యేబదియిరువదిరూపాయలకు తక్కువలేకుండునట్లు పట్టియిచ్చును. అదిచూచి యింటియజమానుఁ డేమియుంబలుకజాలక యాప్రకారము తెచ్చుట కొప్పుకొనును. మాంత్రికునిఁబిలుచుకొని వచ్చినవాఁడు, 'నేడు సాయంత్రమునకే యన్నియు సిద్ధముచేయండి. ఈరాత్రికేపనినారంభించుటమంచిది వృథాకాలహరణముచేయవలదు ఈయననిలుచుటకష్టము. వెళ్లెనేని మనకు మరలదొరుకుటకల్ల' యనిఁజెప్పి ఇంటివానిని తొండిఱ పెట్టును. ఇంతలో మఱియొకమనుష్యుఁడు వారియింటికివచ్చును. అతఁడు క్రొత్తవాఁడగుటచే యింటివారు వానివంక నట్టెచూచుచు "యితఁడెవఁడు? ఎక్కడనుండివచ్చెను? ఇచ్చటనేమిపని?" యని యాలోజించుచుండుదురు. అతనినిచూడగానే మాంత్రికుఁడు, మొగముచిట్టించుకొని, తనకుసంబంధించిన మనుష్యుఁడని యితరులకు నృప్తమగునట్లుగా "ఏమీ? ఏలవచ్చినావు? నేనిచ్చోటనుండడమెట్లు తెలునుకొంటివి?" యని యడుగును. క్రొత్తవాఁడు మారుబలుకక నైఁగఁజేసి యేమోరహస్యముచెప్పెడివానివలె కొంచెము యెడముగాబిలిచి మాంత్రికునిచివిలో నేదియో గుసగుసబలుకును. మాంత్రికుడందలివిశేషమును గ్రహించినవానివలె, వెల్లబాటుజెందినలాగున నభినయించి, యట్టె యాలోజించును.

క్రొత్తవాఁడు:—ఆలోజించి లాభములేదు. రాకతప్పదు. ఇప్పుడారూ

పాయలను వారికిచ్చెల్లింపనిచో, వరపునక్కదు. ఊహునువెదకుచు తిరిగితిరిగి నాకాళ్లుబాబ్బలెత్తినవి. ఎట్లో విచారించుచు వచ్చికున్నాను. నాలుగుదినములకుముందే పంపునట్లుచెప్పి వచ్చినావట. వారికత్వవసరమట. వారుచేయుచున్న తొందఱచెప్పితీరదు నీవువచ్చి మఱియెచ్చటనైనను బదులుగానైనను తీసియిచ్చిరావలయును వారు నేటిసాయంత్రమే ప్రయాణమై పోయెదరట.

మాంత్రికుడు:—ఓహో! బేను! నేను చెప్పినచ్చినదినిజమే! ఆమాటయే జ్ఞాపకములేదు మఱచినాను. వారికార్యమున కాటంకము చేయుట మర్యాదకాదు. మరియుదమాట యెట్లుండినను అక్కఱపనియైయున్నది. ఇప్పుడెట్లు?

క్రొత్తవాడు:—పోదమురమ్ము. నీవువచ్చినచో యెచ్చటనైననుం దొరుకును. ఈయక్కఱపమయములో వారికిచ్చిపంపితిమేని, మనము పిమ్మట సమాళించుకొనవచ్చును. మనకుఐవలసినవాగు నయితమొకరైన నివ్వకున్నారు.

మాంత్రికుడు:—అయ్యో! ఇదియునిపుడే తటస్థించినదా? ఏమిచేయవచ్చును? ఇచ్చట, పాపము వీరిదొక గొప్పనినిపెట్టుకొన్నాను. నన్నునమ్మియున్నాగు. సామానులుకూడా తేబోవుచున్నారు. ఈరెండురోజులు ఇచ్చియెవల నేనువచ్చుటకు వీలుండును. నీవు వారిని సమాధానపెట్టిపంపజాలవా?

క్రొత్తవాడు:—బాగానేయున్నది. అక్కఱపనికివా రడగుచుండగా సమాధానపెట్టడమెట్లు? నావలన నగునట్లుండిన నేనితడూరమేలరావలసియుండును? ఈమాటలేలగాని ప్రయాణముగమ్ము. మఱియొక నాడువచ్చి ఇచ్చటవనులు చూచుకొనవచ్చును మునిగిపోయిన దేమియునులేదు.

మాంత్రికుడు:—దేమియుం బలుకజాలక తత్తఱపడుచున్నవానివలె కనుపట్టును. వారిప్రసంగమును వినుచున్నయింటివారు. మాంత్రికుడా మనుష్యునివెంట పోవునేమోయనియు, పోయినయెడల తమయత్నమునకు భంగముకలుగుననియు దలంచి దిగులొందుచుండుదురు. మాంత్రికుడు కొంచెముతడవట్టెయోజించి ఇంటివానితో “ఇతడు నామే

నట్లును నాకొకటై వెదకుచు చాలాకష్టపడివచ్చినాడు. నేను మాబంధువులొకరియొద్ద నొకయవనరమైనను నికలిగి నూరురూపాయలు బతులు పుచ్చుకొనియుంటిని. అరూపాయలు వారు పెండ్లికార్యమునకు పెట్టుకొనియుండిరి. కార్యమున కభ్యంతరములేక యిచ్చునట్లు నమ్మకముగా డెప్పి తీసుకొన్నాను. రే.టిదినము పెండ్లిముహూర్తమనియు, బయలుదేరిపోవలయుననియు, రూపాయలు కావలయుననియు తొందఱ పెట్టుచున్నారట. నమ్మించితిమిగాని వారికి వనికి భంగముకలిగించుట నన్యాయముకాదు. ఇచ్చియే తీరవలయును. ఏమి చేయవచ్చును? అనందస్థము తట స్తించినది. కాబట్టి నే నితనివెంటపోయి మఱి యెవ్వరినైనను యడిగి తీసుకొని వారికొసంగి పంపవలసినది యగత్యముగాయున్నది. నేను చెప్పక మేమనగా, ఇప్పుడీ ప్రయత్నమును మానండి. ఊరికిపోయి వసులు చూచుకొని మఱియొక నాడువచ్చి నాచేతనయిననహాయముజేసెద. ఆలస్యమగుటవలన ఈపనిని సాధించుట కష్టతరము. ఏమైనను నాటంకము కలిగినపు డేమిచేయుదము? నేనుప్రయాణమైపోయెద" నని చెప్పును. ఇంటివాడేమియుందోచక గుటకలుమ్రొంగుచు కళాహీనమైనముఖముతో చూచుచుండును. మాంత్రికుఁ డచటికి తన్నుబిలుచుకొని వచ్చినవానింజూచి 'అబ్బా! మీయింటిపనినయితము నేనుమరలవచ్చినపుడేచూచెదను. నీయొద్దనైననుతీసి యీయవనరమున కితనిచేతనిచ్చిపంపి, పిదప నమూలించుకొననిచ్చునని తలంచినను అదికానేరదు నీయూరిచ్చటికి చాలాదూరము. పాపము నీవెట్టివ్వగలవు? కానిండు మరియొకసారి వచ్చెదననును అప్పుడు వాడుదిగులొందినట్లు గాముఖమునంబులు కనవరచి మారువలుకక తటాలునలేచి యాయింటికిరానిక్లిష్టగఁజేసి వాకిటికి పిలుచుకొనిపోయి 'చూచితివా! పిడుగుపడినట్లుగా వీడొక్కఁడువచ్చినాడు. అనుకొనినవనిజరుగునుగదాయని సంతోషించితిమి. ఇప్పుడు మాంత్రికుఁడు పోయితివలయుననుచున్నాడు. ఈసమయములోవిడిచితి మేనియింక మరల నితఁడువచ్చుటయుం జేయుటయు నమృతగీనమాటకాదు. ఎంతోప్రయాసనొంది యిప్పుడు పిలుచుకొనివచ్చుటకే విశ్వప్రయత్నము చేసినాను. ఇతనినికనిపట్టుట మహాకష్టము. ఈనిన మిచటనుండిన రేపుకాళిలోయుంటాడు. చవలచిత్తుఁడు. ఇటువంటివాఁడు మనకు మఱియొకఁడు దొరకబోదు. ఇతనివలన మనకు దృఢముగా కార్య మనుకూల

మకుట నెటింగియే నేనింత ప్రయాసవడి పిలుచుకొనివచ్చితి. ఇప్పుడుమన మిని విడిచిపెట్టకూడదు విడిచితిమా? మనసొమ్ము మనకింకరానే రాదు. కాబట్టి నేనుచెప్పడమేనగా, ఇప్పుడు నీయొద్దముండినను, లేక మఱియొకచోట తెచ్చియొనను ఇతనికిపుడక్కరకలిగిన నూతురూపాయలును నీవిమ్ము. నేనేయిచ్చివేయుదునుగాని మాయూరిదికాదు. చాల దూరముగదా! ఒకవేళ నీసంతోందర యుండినచో, మీయింట పనికాగానే యితనినిపిలుచుకొనిపోవుదునుగదా! అప్పుడు నావెంటనొకమనిషిని పంపుము. నీరూపాయలనిచ్చి పంపెదను. పనిచేసినందుకై యితనికిబహు మోసవివ్వవలసియుంటుందిగనుక నేనుదానికి జెల్లుబెట్టుకొనియెద ఇతరముగా నేమియుయోజించవలదు. వెంటనేరూపాయలునిచ్చి, ఆచచ్చిన వానినివంపివేయుము. పిమ్మట నెట్లునకూలమో, ఆలాగుచేసుకొనవచ్చును. ఆలస్యముచేయువలదని చెప్పును. ఆమాంత్రికునివలన తమపోయినసొమ్మురాగలదని గట్టిగానమ్మియుండెడి యింటినాఁడా మనుష్యుడు ప్రోత్సహించుటవలన, నెట్లేనియు రూపాయలు తెచ్చియిచ్చి మాంత్రికుని జానివ్వక నిలువలయుననియు, ఒకవేళ యారూపాయలు మరల నివ్వకపోయినను, తమసొమ్మువచ్చినతరువాత సతనికిబహుమోసము చేయుట యొకటికలదుగదా, దానికై నంజెల్లుబెట్టవచ్చుననియు తలంచి తనతో మాట్లాడుచున్న మనుష్యునితో 'అయ్యా! మాంత్రికునివిడువడము నాకున్నా సమ్మతముగా నుండలేదు. పిమ్మట నీవునున్నదనంటివి అటుల కాకపోయినను, ఇతని కీరూపాయలే బహుమతిచేసినట్లయిన నగును. నాయొద్దహాజరులో నంతమొత్తములేదు. సామానులకే కొంచెమించుమించుగా నూరురూపాయలు కావలసియున్నవి. మఱియెచ్చట నైనను, బహులుగానైనం దెచ్చియిచ్చెద నీవు మాంత్రికునకునచ్చజెప్పి నిలుచునట్లుచెప్పుము' అనును. అప్పుడామనుష్యుడు. సరే! అతనితో చెప్పదమురమ్ము. రూపాయలివ్వబూనుకొనినంతట మనకుభయమేమి? వీనికొకకేదా తానుపోదలంచివాఁడు." అని యింటివానిని మాంత్రికుని దగ్గటకు తోడ్కొనివచ్చి 'అయ్యా! మేముక యోజనజేసినాము' అనిచెప్పును.

మాంత్రి:—మీరు యోజనజేయుచునేయుంటారు. ఆలస్యమగుచున్నది. చాలాదూరముపోవలయును. ఏమో మీరు మాట్లాడు

కొనుచుండగా చెప్పిపోవలయుననియుంటిని. ఇంక నేను పోయి వచ్చెదను. మీకు భయములేదులండి.

ఆమను:—త్వరపడకండి! మీవిషయమునుగూర్చియే యాలోచనఁజేయుచుంటిమి. మీరుపోవడము మాకిష్టములేదు.

మాంత్రి:—అయ్యో! పోకుండినయెట్లు? నన్నుగూర్చి మీరుయోచన చేయడమెందుకు? ఆయాలోచనయేమిటిది?

ఆమను:—విశేషమేమియునుకాదు. ఇప్పుడు మీకు అగత్యముగా కావలసినరూపాయలు మేమివ్వదలంచినాము. ఆరూపాయలుయిచ్చి మీమేనల్లుని పంపివేయుఁడు. వచ్చిపూనినకార్యమును నెరవేర్చక మీరుపోవడము సరికాదు. మిమ్మునమ్మియున్నాము. నిలువవలయునని మాప్రార్థనము.

మాంత్రి:—అయ్యో! పాపము! వలదువలదు. ఇంతవరకును నేనేమియుంజేయలేదు. వృథా మీవలన నూఁకరూపాయలు ముందుగనే తీసుకొనుట ధర్మముకాదు. ఇటులచేయడము నాకునమ్మతముకాదు. ఈప్రయాస మీకేల? ఊరికిపోయి యెచ్చటనో యొకచోట తీసియిచ్చి వచ్చెదను.

ఇంటివాఁడు:—అటులగాదు. దీనివలన మాకేమియుంబ్రయాసలేదు. ఎంతమాత్రమును ఈపనికాక మీరుపోకూడదు. రూపాయలు యిచ్చిపంపి మీరు నిలువవలెను. మిమ్ము మేము విడువము. కొండంతయాశపెట్టుకొనియున్నాము.

మాంత్రి:—మీరు చెప్పుచున్నారు గాని యీపని యోగ్యమని నాబుద్ధితోచలేదు ఈపని హఠాత్తుగా యడ్డమువచ్చినది. లేనిచో మీసొత్తులు రాబట్టి యివ్వకపోనేహను.

ఇంటివాఁడు:—మీరుచూవిషయమున నటుల భేదాభిప్రాయముపెట్టుకొనకూడదు. ఈరూపాయలు మీకుయివ్వడములో మాకేమియుంబ్రయాసములేదు. మామనవివినండి!

మాంత్రికుఁడు విధిలేక యొప్పుకొనవలసినవానివలె తలవేలవైచినట్లునటించి కొంచెమాలోజించి తనమేనల్లునివంకఁజూచి “ఏమిరా! మీరు నన్ను వదలననుచున్నారు. పాపము! చాలాప్రయత్నముచేసి నారు. గొప్పపని. నన్నునమ్మినాగు విడిచిరావడము నాకున్నూ సమ్మత

ముగా నుండలేదుగాని విధిలేకరాదలంచినాను. ఇప్పుడు మనము పెండ్లి వాండ్రకు యివ్వవలసినరూపాయలు వీరిచ్చెదననుచున్నారు. ఇవితీసుకొనిపోయి వారికిచ్చి పండివేయుము. ఇచ్చట పనులుచూచుకొని నేను వచ్చెద. ఇంతేగదా?' యనిచెప్పును. క్రొత్తగావచ్చినవాడు 'సరే! ఆలాగే తీసికొమ్ము. ఈతొందరలేనిచో యిప్పుడు నీవురావలసినయగత్యములేదు నీపనులుచూచుకొని రావచ్చును. నేనుపోయెద'ననిచెప్పును. మాంత్రికుడింటివానితో 'అయ్యాసరే! రూపాయలుయివ్వండి మీరు చాలాప్రార్థించుచున్నారు. పాపము! మీపని నెరవేర్చియే పోయెదను. రూపాయలకు భయపడవలదు. నాలుగురోజులు నిదానించినచో మీ రూపాయలు మీకు తెచ్చియిచ్చివేసెద'ననును. ఇంటివాడు. ఆమాట లిప్పుడేల? మీరుయిచ్చితీయవలయునని యిప్పు డెవరు నిర్బంధముచేసిరి. ఇదిగో! తెచ్చెదననిచెప్పి తనయొద్దలేకున్నను, భార్యమెడలోయున్న యేదోయొకనగను గొనిపోయి యవసరమునుబట్టి అడిగినంత వడ్డికొచ్చునట్లు ఒప్పుకొని కుదవబెట్టి నూలురూపాయలుండెచ్చి మాంత్రికునిచేత కొచ్చును. అతఁడారూపాయలను వారియెదుటనే మేనల్లనిచేతయిచ్చి "ఇంక శీఘ్రముగాపో! సమయానకు మనకిచ్చినారు. వారిడబ్బువారికి చెల్లించివేయుము. ఈపనులన్నియుంజూచుకొని నేనువారముదినములలో యూరుచేరెద. తడవుచేయక పో'మ్మునును. వాడారూపాయలు పుచ్చుకొని వడివడిగా యచ్చటనుండి కదిలిపోవును.

అంతట మాంత్రికుడు యింటివానితో "ఈపెద్ద యుపద్రవము తీతినది. ఇంక మీరుచేయవలసిన ప్రయత్నము చేయండి. నేటిరాత్రికే పని యారంభించవలయునని చెప్పును. ఇంటివాడు నానాకష్టములుం బొంది సాయంకాలమునకు మాంత్రికుడు చెప్పినప్రకార మన్నియు సిద్ధముచేయును. నాటిరంగులను రాత్రియు మాంత్రికుడును వానిం దోడ్కొనివచ్చినవాడు మద్రపోవేతముగా యచ్చటనే భోజనముచేసి, రాత్రి ప్రొద్దుపోయినతరువాత పొలిమేరయొద్ద చేయవలసినపనికిగా కావలసిన వస్తువులన్నియు నెత్తించుకొని రహస్యముగా బయలుదేరిపోయి గ్రామ యెల్లయొద్దబెట్టించి "ఇంకమీరుపోండు. ఎవ్వరను నుండకూడదు. ఇచ్చటచేయుపనిని చూచినచో ప్రాణహాని సంభవించుననిపంపి వేయును. మాంత్రికునిం దెచ్చినవాడు అచ్చట నెవ్వరిని నిలువనీయక

వెంట బెట్టుకొనివచ్చి గ్రామములో ప్రవేశించును. వేగుజామునకు మాంత్రికుఁడు తడిబట్టలతోడను, కుంకుమబొట్లతోడనువచ్చి యిల్లుచేరి యింటివానింజూచి “ఓయబ్బా! ఎన్నిచోట్లనో పనిచేసితినిగాని యంతకష్టపడి యెఱుగను. దినములుజరిగినందున నింత ప్రయాసపడవలసివచ్చినది. అయినను సాధించి తెలుసుకొన్నాను. ఇప్పటికి మీ సొత్తులెవ్వియు యెల్లదాఁటి పోలేదు. అన్నియు ఈ గ్రామములోనే యున్నవి. ఇంక ఫరవా లేదు. రేపు కలశము పెట్టి, సొమ్ములుండుచోటును, వానిని దొంగిలించినవానిని కనిపట్టెదను.” అనిచెప్పును. ఇంటివాఁడు చాలా సంతోషముతో “ఏమిచేసినను మీదయ్యే! నమ్మియున్నాము. మీరుమా పాలిటికి దేవుఁడనియే మాతలంపు” అనిచెప్పి కట్టుటకుపాడిఫోవతులు యిచ్చి పడక నమస్కును. వాఁడు హాయిగాపరుండి నిద్రించి మఱునాఁడు కలశస్థాపనకు ప్రజాత్మించి, యొకగది శుభ్రముగా శుద్ధిచేయించి యందొక యోర పీటపై కలశము పెట్టి మావిడియాకులు పెంకాయయు దానిపైనుంచి, పూవులు పత్రి గంధాక్షతులు మొదలైనవానిచే యలంకరించి పూజ చేసి, ధూపదీపములొనంగి, వారు చేసియుంచిన భక్త్యములును, పలురకముల వండ్లును నైవేద్యముచేసి, కర్పూరహారతి సమర్పించి తాంబూలము బెట్టి యింటివానింజూచి “ఓహో! అన్నియుసరిగానే చేసితివిగాని దక్షిణ పెట్టలేదే! ఏమి? మఱచితివా? కలశము పెట్టి నచో మామూలు దక్షిణ పదిరూపాయలు. ఇదివరకు యిరువది పెట్టిం చుచుంటిని గాని కొందఱు పేదవాండ్లు యివ్వలేరని సగముతగ్గించి ఈవాడుక నేర్పఱచినాను. శీఘ్రము తెచ్చి పెట్టుము” అనును. తనయొద్దనుండిన డబ్బంతయుకర్చుపడి చేత కాపైసలేకున్న యాయింటివాఁడు దక్షిణ పదిరూపాయలు కావలయు ననుటను వినగానే దిగ్భ్రాంతి “అయ్యా! దేవుడా! ఇంక నేమిగతి ఎవరిచెంతకు బోయిన నెవ్వరిచ్చెదరు? ఇవ్వకున్నచో యితఁడు పనిచేయునట్లుండలేదే!” యని తత్తఱపడుచు బిరబిర మరల నేదో యొకవస్తువుంగొనిపోయి కుదువబెట్టి రూపాయలు తెచ్చి దక్షిణ పెట్టును. అంతట మాంత్రికుఁడు పూజముగించి, ఇంటివానితో “అయ్యా! దీనికనిచెప్పక, దేవుఁడిపూజజరుగుచున్నది. తాంబూలమును పుచ్చుకొని పోదురు చనుడె” డని యూరిలో పడుగురినింబిలిచి తొడ్కొనిరమ్ము. మఱి యెనిరైన నిచ్చటివారుగాకున్నను, కను

పడినచో వారినిసయితము రమ్మనుము. ఎవరి దొంగతనములో సంబంధముగలిగియుండుదురో తెలుసుకొనవలయును. ఒకనినైనను విడువకూడదు. త్వరితముగా తోడ్కొనిరమ్మని చెప్పును అతడు పోయి యూరిలో యందఱింటిలిచి వచ్చునప్పుడు వీధిలో యెదురుపడిన క్రొత్తవాడైన యువకు నొకనిగని “అయ్యా! రమ్మ. మాయింటపూజదరుగుచున్నది. తాంబూలము పుచ్చుకొని పోవుదువుగాక” యని వాడుతానవ సరిముగా పోవలయునని చెప్పినను, విడువక బతిమాలి వెంటబెట్టుకొని వచ్చును. గ్రామస్థులును, “ఎవడో మాంత్రికుఁడువచ్చి ఫలానివారి యింట బోయినసొమ్ములను తెప్పించియివ్వనున్నాడట. ఆవంతయెట్లో చూచి వత్తముగాక” యని యందఱును వచ్చిచేరి మాంత్రికుఁడు చేసియున్న యాడంబరమును చూచి యాశ్చర్యముఁ జెందుచుండుదురు. వాడెదియో మంత్రించు చున్నవానివలె కొంతతడవు కండ్లుమూసుకొని పెదవులు గదల్చుచు, గొణుగుచు గూర్చుండియుండి పిమ్మట కనులుదెరచి, వచ్చియున్న వారినందఱిం జూచి, ఏమో తెలుసుకొనినవానివలె నభినయింపుచుం దలయూచి యింటితో “ఏమయ్యా! మీసగలు దొంగిలించిన మనుష్యునిం దెలుసుకొంటిని. అయినను, తెలిసియే తెలియకనో తప్పుచేసినవానిని త్వరపడి బయలుపరచుట మంచిదికాదు. నేటి రాత్రికా నగలు తెచ్చి యితిరులకు తెలియక నాచేత యిచ్చినయెడల నేను దొంగను బయలుపరచుట లేదు. ఆలాగు యీరాత్రికి జరుగనిచో రేపటిదినము మనుష్యుని చెప్పడమేగాక నగలుండుచోటును సయితము చెప్పివేసెద. మొదటనే యవమానము చేయుట మౌకు న్యాయము కాదు. “ఇతనికెట్లు తెలిసినది? ఊరక నె భయపెట్టుటకు తలంచి యిటుల చెప్పుచున్నాడు. నిజముగా దొంగయు, సొత్తులును నితఁడు కనుగొన్నాడా? ఇదియంతయు వట్టిమోసపు మాటలు” అని మీరందఱును నాలోజింతురు. నేనటువంటి మోసపు మాటలు పలుకువాడను కాను. మోసగాడను కాను. స్పష్టముగా యెఱింగియే చెప్పుచున్నాను. గొని పోయిన వానియందలి దయతో, యవమాన పరచరాదని నేనిపుడే చెప్పుకున్నాడను. ఆవిషయమును నేనెట్లు తెలిసికొంటినో, యాశక్తి నాకుఁ గలదో లేదో మీకందఱకును స్పష్టమగుటకుగా యిప్పుడు మీకొక దృష్టాంతమును చూపెద. అదికనుగొని, యటులనే నేను తెలిసికొంటినని

మీరు తలంపవచ్చును. “దొంగను తెలుసుకొన్నంతట నెవడో చెప్పక దాచనేమిటికి? ఏమిదాక్షిణ్యము?” అని కొందఱు తలంపవచ్చును. కొందఱు తెలివితక్కువచే నయితము ఏదో యొక కారణమున దొంగి లింతురు. అటువంటివారు పిమ్మట తాముచేసినపని తప్పుగా యె టింగి నశ్చాత్తాపముచెంది, తామూ విషయమును బయలుపేసిన శిక్షాపాత్రుల ముందునుని వెఱచి మిన్నకుండుదురు. అటువంటివారిని బయలుపరచకూడదు “ఈదొంగతనముజేసినవా రటువంటివాడేనా?” యనినచో, యావిచార మనావశ్యకము. “మొదటనే దొంగను బయలు పరచి యవమానించవలదు. దొంగలలో యవమానింప తగినవ రు ను కూడనివారును సయిత ముండుదురు. కాబట్టి త్వరపడక, వారిని తెలిసికొన్నవిధము వారికితోచునట్లుచేసి, దానికిని లోబడనిచో బయ లుపరచవలసినదని నూకు గురువాజ్ఞ చేసియున్నాడు. కాన ఈదినము చెప్పక రేపుచెప్పెదను నేను తెలిసికొంటిననుటకు పయినచెప్పినట్లు దృ ష్టాంతమునుచూడుండు. ఎట్లనగా, ఇచ్చటవచ్చియున్నవారిలో నెవఁ డైన నొకయ దొంగరమును నాచేతనొసంగుఁడు. దానినినేనీకలశమునొద్ద నుంచి వెల్లువఁగిదూరముగాపోయెద. అంతట నెవడోయొకఁడా యుంగ రమ, గతీసి దాచుకొని నన్నుపిలువవలసినది. నేనువచ్చి యందఱిచేతను, అతఁడ లిచ్చెదను. అవి యొకరొకరుగావచ్చి కలశముపై వేయవలసినది. అందఱును వేసియైనంతట యుంగరముతీసిపెట్టుకొనియున్నవాఁడు ఫలా నివాడని కనబరచెదను. అటులనే పోయి సొత్తులం దెలిసికొంటినని మీ రవుడు దృఢముగాతోచును” అనిచెప్పను. వచ్చియున్నవారాశ్చర్యపడి ‘అదిగొప్పవిషయమే! అదిచూడవలయు’ ననిచెప్పుదురు. వారిలో యె వఁడోయొకఁడు తన ప్రేలియుంగరముదీసి మాంత్రికునిచేతనొసంగును. వాఁడు దానినికలశముదగ్గఱ మంత్రించిపెట్టి ఇంక నేను బయటపోయెద మీలో నెవఁడో యొకఁడుంగరమునుతీసి రహస్యముగా దాచిపెట్టుకొని నన్నుపిలువ్రుండని చెప్పి ఇంటివెలుపటికిపోయి వీధిలో కొంతదూరమున నిలిచియుండును. ఇంతలో నచ్చటివారిలో నొకఁడాయుంగరముదీసి దాచుకొని యెటుగనట్టుండును. అంతట యింటివాఁడు మాంత్రికుఁ డిలువగా నతఁడులోపలికివచ్చి యెస్వరితోడను నేమియంబలుకక యం దఱిచేతను కొంచెముకొంచెముతలిచ్చును. ఒకఁడొకడుగావచ్చివారం

దరును నవి కలశముపై వేసి తొలగియుండుదురు. అందఱును వేసి కాగా నే, మాంత్రికుడు, రెండునిమిషములుకండ్లుమూనుకొని ధ్యానించుచున్నవానివలెకూర్చుండి పిచ్చుట లేచివచ్చి యాసమూహములో నిలిచి యున్నయుంగరముదాచుకొనిన మనుష్యునియొద్ద గుఱుతుగావచ్చి 'నేను కలశముదగ్గఱ పెట్టి నయుంగరమునిశ్చయము తీసుకొన్నాఁడు. అనియిప్పుడిత నియొద్దనున్నది' యనిచెప్పును. ఇతఁడే యుంగరముతీసినవాడని యందఱు నెఱుంగుదురుగాన, మాంత్రికుడతనిం దెలిసికొన్నందుకు మిక్కిలి యాశ్చర్యముఁజెంది 'ఓయబ్బా! ఇతఁడు సామాన్యుఁడుకాదు. పోయిన నగలును, దొంగయును, నికనికీనృప్తముగా తెలిసియుండడమునత్యమే కాని పాణ్డుగా'దనియెంచి మెచ్చి వానిని స్తోత్రముజేయుదురు. పిమ్మట మాంత్రికుడు "నేటిరాత్రికి నేను యింటివెలుపల పరుండియుండెద. కొనిపోయినవారు సొత్తులను రహస్యముగా తెచ్చి నాచేతయిచ్చిరేని, నేను వారిట్టివారని తెలుపుటలేదు. లేనిచో రేపు బయలుచేసి పోలీసు వారి యధీనముచేసి యల్లాడించిన నగలుతీసికొనునట్లుచేసెదను. ఇంకమీ అందరును పోవచ్చు"ననిచెప్పును. ఇంటివాఁడు మాంత్రికునిమహిమకు మెచ్చుకొని యతనిమూలమున తమసొమ్ము తప్పకరంగలదని మునుపటి కంటె నెక్కుడునమ్మకమును, నతనియందు గౌరవమునుంగలవాఁడై వచ్చినవారికందఱకును తాంబూములిచ్చి పంపివేసి మహాసంతోషముతోయుండును. ఆదినము మాంత్రికునకు విందుజరుగును.

తానుచెప్పినట్లే యతఁడు యింటివెలుపట పంచము వేసుకొని యొంటరిగా పడుకొనియుండును. దొంగిలించినవాఁడు కొంచెము పిరికిగుండెగలవాఁడుగా యుండినచో "మాంత్రికుడు తెలిసికొన్నాడు. రేపుబయలుపరచినచో యువద్రవము తటస్థించు"నని వెఱిగొంది యందఱును నిద్రించుచున్న సమయమున కొనిపోయిననగలు మూటగట్టి మెల్లగాతీసికొనివచ్చి మాంత్రికుని పడకపై పడవేసిపోవును. దానికి గానే కనిపెట్టుకొనియున్న మాంత్రికుడు నిద్రపోవుచున్న వానివలె యుండి ఆమనుష్యుడుపోయినంతట మూటతీసుకొని యచటలేచివచ్చుటకనువుగా తామేర్పఱచుకొనిన సంకేతచూరము పడుకొనియున్నతన సంగడికానిని మెల్లగాతట్టి మేల్కొలిపి వానివెంటబెట్టుకొని వెడలిపోవును. దొంగిలించినవాఁడు ధైర్యశాలిగాయుండి యావ్రకారము కొని

పోయినసాము నొకవేళ తెచ్చియివ్వకపోయినను తత్పూర్వము లభించి నంతటితోనే తృప్తిపొంది వారిపోవుదురు. ఎల్లపొలములో నేమోచేయు వలయునని కొనిపోయిన సామానులన్నియు నెట్లుపోయినవి? నందఱు నటించి వచ్చినతరువాత యామామకాండ జతలోచేసినవారు కని పెట్టుకొనియుండి వానియొద్దకువచ్చి యావస్తువులన్నియు మూటగట్టు కొని చనితేతస్థానమునకుఁ గొనిపోయి పెట్టియుందురు. మొట్టమొదట వానిదోడ్కొనివచ్చినవాఁడును, మేనల్లునివరునగల్పించుకొని యాపా యలడుగవచ్చినవాఁడును, పొలిమేరయొద్దనుండి సామానులుకొనిపోయి నవాఁడును, కలశముమీదయక్షతలు వేయునపుడు ఇంటివాడవీధినిపోవు చుండగాచూచి పిలుచుకొనివచ్చిన యవకుడును, అందఱునుమాంత్రి కుని జట్టులోనివారలేకాని యన్యులుకారు. ఉంగరమును కనిపట్టిచెప్పిన దెట్లనగా, మొదటనేవారుచేయువలసినపనులన్నియు నేర్పాటుచేసుకొని యుండుదురు గాన వారిలోయొకడు సమయము తెలుసుకొని తా నెచ్చట నుండియో పోవుచున్నవానివలె కలశముపెట్టించిన వానికెదురుగా వచ్చును. వీధిలో కనుపడినవారినందఱిం దోడ్కొనిరమ్మని మాంత్రి కుండు చెప్పియుండునుగాన వాడామనుష్యుని బతిమాలి పిలుచుకొని వచ్చును. ఇతఁడు తాను మాంత్రికునకు సంబంధించినవాఁడుగా తోఁచుకొండువిధంబున నటించుచు గ్రామస్థులతోచేరి యావంతను చూడ గోరినట్లు వారియొద్దనేయుండును. ఉంగరము దాచుకొన్నంతట మాంత్రికుఁ డంపటికిని యక్షతలిచ్చి యొకరొకరుగావచ్చి కలశముమీదవే యుండనిచెప్పును. అచ్చటనుండి యుంగరము తీసినవాఁడు ఫలానివాఁడని తెలుసుకొనియున్న యాక్రొత్తవాఁడు జాగ్రత్తగాయుండి, ఉంగరమును దాచుకొనినవాఁడుపోయి కలశముమీద యక్షతలువేయ గానే వాని తరువాత తానుపోయి వేసివచ్చును తన యిలాకావాఁడెపుడువచ్చి యక్షతలువేయునో యంతకుముందువచ్చి వేసిపోయిన వాఁడు వస్తువునుతీసి దాచి పెట్టుకొన్నవాఁడని మాంత్రికుఁడు తెలుసుకొనును. ఇది వారేర్పఱచుకొనియుండు మర్మమైనసంకేతము. కావున తప్పిపోవక యామనుష్యుఁడు వస్తువు దాచినవాడు వేసినతోడనే తానువేయును. ఆమనుష్యుని గుఱుతుపట్టియుండి యందఱును వేసియై నంతట దాచినవానిని మాంత్రికుఁడు ఫలానివాఁడని చెప్పును. అంద

ఋను ఆశ్చర్యము చెందుదురు. ఇప్పుడును క్రొత్తవాడైన యువకుఁ డ్వధముగా జేయుటకేసచ్చి తను చేయవలసినపనిని నెరవేర్చి మరల నచట నిలువక వెడలిపోయెను. మాంత్రికుఁ డుంగరము తీసిన వానిం జెప్పగానే యింటివానికి తననగలు సయితము మాంత్రికుడు తెలిసికొ న్నాడనియు, తప్పక తెప్పించుననియు నమ్మియుండును. అమోసగాం ద్రులో లోపల వడుకొనియున్నవాఁడు యింటివారు నిద్రించుచుండు సమయములో తనకు లభించిన పాత్రములు మొదలైన సామానులను జాగ్రత్తగా మూటగట్టుకొని మూంత్రికుఁడుగా యున్నవాఁడు పిలువ గానే యామూట నెత్తుకొని వానితోకూడి పొదిపోవును. ఇంక చెప్పవలసినది యేమిగలదు? తెల్లవారినంతట యింటివాఁడా మాంత్రి కుడుగాని, వానిం బిలుచుకొనినచ్చిన వాఁడుగాని కనుపడక పోవుటం జూచి బహిఃప్రదేశమునకు వెళ్ళియుండుచేమో యని తలంచుచుండు నుగాని వాకెంత తడవునకు రాకపోవుటవలన సంజేహముచెంది నెదు కనారంభించును. ఇంతలో యింటిలోనివారు, పాత్రలు మొదలైన సా మానులు కనుపడలేదని గోలపెట్టుదురు అమోసగాండ్రు జాడయైనం గనుగొనజాలక వారు జగజ్జాలగాండ్రునియు, యేమరించి తనయొద్ద డబ్బును యింటిలోని సామానులను సంగ్రహించుకొని పోయినార నియునమ్మి తామామర్నాథులచే మోసబోయినామనియు నిర్భయించు కొని, “సొమ్ములు దొంగలు గొనిపోయినది కాలక దాకివెడ్డిగా చేతు లార డబ్బుదారబోసుగొంటిమిగదా” యనియల్లాడుదురు. నగలమూట సయితము వారికిచిక్కినది యింటివారికి తెలియనే తెలియదు.

ఆతంత్రగాంధ్రు యీప్రకారముచేసి సంపాదించి గొనిపోయి నడబ్బును, నగలను, సామానులను, సంకేతస్థానమున జేర్చుకొని భాగ ములుపంచి వుచ్చుకొని మరల నేదేనియు సంపాదించి వ్రాసుకువర కును, భోజనసెలవులకును, సారాయి కల్లుద్రాగుటకును, తమ యింపు డుగతైల కిచ్చుటకును, వినియోగించుచు, క్రొత్తవ్యాపారమునకై య చట నచటందిరిగి విచారించుచుండుదురు. ఎచ్చటనైన నేదైన నిలు వంటి సందర్భము జరిగినట్లు వారిలోయెవడు తెలుసుకొనివచ్చినను, అం దఋనుచేరి యోజించి యున్నములో నటించదగినరీతిగా వేషములు వేసిపోయి మోసము చేయుచుండుదురు. పోలీసులతో చెప్పినను, వారి

వేషభాషలు మొదట సుండికట్టుగాక మాటుబాటుగా నటించుటఁ బట్టి కనుగొనుటకష్టము. సాధ్యమేకాదు. లోకుల నివ్వెధముగా మోసము చేసి దయాదాక్షిణ్యములు లేక తమ సుఖమునే సుఖముగాయెంచి డబ్బును సంపాదించి దుశ్చయముఁ జేయుచుండెడి యీ పాపాత్ములకు భగవంతుఁ డెట్టి శిక్ష విధించునో తెలిసినది కాదు. మన దేశము నపెక్కండ్రు పనిపాటులు చేసి సంపాదించుట కొల్లక సోమరులై యిటువంటిదుష్కార్యములు చేయుచుండుట మిక్కిలి శోచనీయము. అన్యాయమడు గంటినపుడే దేశము ఊమమొందును.

గీ. మంత్రవేత్తను నేరునా శ్రమహిమవలన
దొంగ కొనిపోయినట్టిసా శ్రత్తులనుమీకు
లభ్యవరచెదననిడబ్బు శ్రలాగుకొందు
రజ్జులనుమోసగించిదు శ్రరాత్ములవని.

నగలు చేయువారు మోసము.

ఎవరైనను నేదేనియు సొమ్ము చేయించుటకుదలంచి బంగారము తీసుకొనిపోయి యిచ్చి యేబంగారువని చేయువానినైనా తాముకోరిన నగను చేసియివ్వవలసినదిగా చెప్పినయెడల మంచిదని యాబంగారు నొరసిచూచి, యదియొక్కవపన్నెకలదై యుండినను, 'అబ్బే! ఇదిచాలామట్టపుబంగారే! దీనినిపెట్టి నగచేయడమువలన ప్రయోజనమేమి? వృథాకూలినష్టము. సొమ్ము నాణెముగాయుండదు. ఇట్టిదానితో చేసి ఇచ్చినచో మాపేరు చెడిపోవును. మఱియొక్కడనైనా చేయించుకొనండి. లేదా? వీనిలో నగమునవరబంగారుకలిపి చేయుమనినచో చేసెదను. ఎట్లును బంగారమును చేర్చియేతీరవలయును. ఏలననగా యిదిచాలదు. అటులకలుపునది నవరబంగారముగానే యున్నయెడల బాగాయుండును. మీయిష్టము. కలిగినమాటచెప్పినాను' అని యాబంగారమును యిచ్చినవారిచేత మరలయివ్వజోపును. సొమ్ము చేయింపవచ్చినవారు 'మఱియొకనియొద్దకుపోయినచు ఇటులనేకదా? చెప్పును. ఏమిలాభము?' అనియెంచి వానితో 'సొమ్ము బాగాయుండకున్న ప్రయోజనమేమి? సరే! నీయిష్టప్రకారము నవరబంగారముకలిపియే చేయుము. ఇది

యెంతయుండునో తూనికవేయుము' అనినచో 'ఇది ఇట్లేతూనికవేయ కూడదు. చాలానుష్ఠ్యకలదిగాయున్నది. కూర్చుండండి. కరగితూనికవేసే దే'నని యాబంగారమును మూసలో పెట్టి కరగనూని యుపుడపుడు నందలిమైలదీయువానివలె నీరుకాటుతో కలియబెట్టుచు కొంచెముకొంచెముగా కుంపటిలోవడునట్లుచేయును. పిమ్మట మూసనెత్తునపుడు తొణికించి కొంచెమునిష్ఠులలోపోసి తిన్నగాయెత్తి కడ్డిగాబోసిచల్లార్చి త్రాసులోపెట్టి తనయిష్టప్రకారము చేసిపెట్టుకొనియుండు తూనికకట్టు వేసి తూచును. అకట్టువరహయెత్తునకు ఖండితముగాపావుయెత్తుతక్కువయైనవైయుండును. వానితోతూచునపుడు 'నగచేయించువారు ఇదేమి! తూనికకట్టువెత్తుతక్కువగాయున్నట్లున్నవే!' యనినచో 'అబ్బే! అదేమిమాటండి! క్రొత్తకట్టుక్రిందటిసంవత్సరపుకట్టుగానుండినను మేమునాడము. లోకులునష్టపడుదురని ప్రతిసంవత్సరమును క్రమమైన క్రొత్తకట్టు తెప్పించుచుండుదుము. మాయొద్దకువచ్చువారందఱును చాలాగొప్పవారు. ఏమాత్రము పొరబాటుకలిగినను మాకుమాటవచ్చును. దానివలన మేముజాగ్రత్తగాయుండుదుము. మీకు సందేహముగా యుండినచో దీనినికొనిపోయి వేరేయంగడిలో తూనికవేయించండి. లేనిచోమఱియొకరియొద్దనుండిత్రాసును కట్టునుకొనిరండి అట్లుచేయడముమాకునుమంచిదియే! మాజవాబుదారి తప్పిపోవును' అని చెప్పుచు. బంగారముకలవాడు 'సరే! ఆలాగైనచో తూచు'మచునుగాని వాడుతూనికవేయక 'ఏమండి! సందేహముకలిగినతరువాత త్వరపడితూనికవేయవచ్చునా? మామాటసత్యము మీబోటివారికి తెలియవలదా? మీరుక్రొత్తవారగుటచేయడుగుచున్నారగాని మాయొద్దకు వాడుకగావచ్చువారు బంగారము తెచ్చి మాచేతనొసంగి ఫలానినగను చేయవలసినదియని చెప్పిపోవుదురు. తూనికెగిరిక వారుచూడనేచూడరు. నగచేసియైనంట ఇంతయెత్తని మేముచెప్పితిమేని మాయబలుకక సంతోషముతో కూలిఇచ్చినగతీనుకొని పోవుచుండుదురు వారికి మాయుండంతటి నమ్మికయుండును. మేమన్ననో, యటువంటివారి విషయములో నించుకైనను పొరబాటు లేకుండునట్లు చేసిఇచ్చుచుండుము. ఆపావపుణ్యము శాటివో మేముచెప్పినదితప్ప వారేమియునెఱుంగరు. మీరును నొకసారిచూచినచో రెండవతడవపలుకనేపలుకదు. ఈయూలో తక్కినవారు చేయు

చున్నట్లు మేముచేసినచో మామొగము నెవ్వరై నంజాతురా? న్యాయముగా ప్రవర్తించువారమనియే యుద్ధమును మాయొద్దకు వచ్చెదరు. సాధారణముగా బంగారపుపనిని చేసెడివారు మోసముచేయుచుండుట నిజమేగాని మేముటువంటివారముగాము. అటువంటివారివలన మాబోటి న్యాయవంతులకు నయితము పేరుచెడిపోవుచున్నది అయినను బుద్ధిమంతులు, గాడిదను, గొట్టమును నొకచోట వేసి ట్టక మంచిచెడుగులు తెలిసికొందురు. ఇప్పుడే మీకుదృష్టాంతమున చూపెదను. మీసంశయము తీయును' అని వారు 'జలదునలదు. తూనిక పేయుమనుచుండినను, తూచకనే తనయంగడిలో పనిచేయుచున్న పిల్లవానితో 'ఒరే ! కాళప్పా! శీఘ్రముగ పోయి, ప్రక్కయంగడిలో కీసరయుం ద్రాసునుంగొనిరమ్ము. పోయి!' యనిపంపును. సంకేతమెఱింగి మున్న యాపిన్నవాఁడు బోయి రెండుమూడు నిమిషములలో ద్రాసువగయిరాలు కొనివచ్చును. అవి ఇటువంటివారిని మోసగించుటకై పెట్టుకొనియుండునవియేకాని ఇతరముకాదు. ఇట్టివి ప్రతివానియొద్దనుండును. ఒకనియొద్ద మఱియొకఁడు తెప్పనిఁపును యిట్టిదానినేఇచ్చును. ఇదివారిసంకేతము. పిల్లవాఁడు తెచ్చిన కీసరయు ద్రాసునుంజూడగానే, యవిపుచ్చుకొని యంగడివాఁడు, వచ్చినవానింజూచి 'ఏమండీ! ఇవిగో! చూడండి. మీకేబోధపడు'నని ద్రాసులో నొకవైపున తనయొద్దనుండినకట్టును, రెండవవైపున తెప్పించిన కట్టును వేసితూచును. అప్పుడు తెప్పించినవి ప్రతికట్టును, వానియొద్దనుండువానికంటె యెత్తుతక్కువగాయుండును. అటులతూచి చూపి, యంగడివాఁడు "చూచినారా? ఇట్టివానితోతూచి లోకులను మోసగించెదరు. మేములుచేయుము. ఇంకను రెండుచోట్లనుండి తెప్పించెదను పరీక్షచేయుండి. మీకేబోధపడును. ఇది న్యాయమునకు కాలము కాదండీ! మోసగానికే మంచికాలము. అటువంటివారినే జనులునమ్మెదరు. వారికే జీవనముబాగుగాజరుగును ఏమయినను వారికాపాపము తప్పదు. మాకామోసములుగీసములునక్కఱలేదు. న్యాయముగా దేవుడిచ్చినదేదాలును. ఏమనియెదరు? ఈ తెప్పించినకట్టువేసి తూచమనెదరో, నాయొద్దనుండువానిని వేయుమనియెదరో, లేక మఱియొకరియొద్దనుండి ఇంకనుం దెప్పించమనియెదరో చెప్పండి' యనును. వచ్చినవాఁడు, కట్టునిట్లులో భేదముచూచి యాయంగడివాఁడు క్రమస్థుఁడుగానే

యన్నాడనియెంచి వానితో 'ఇంకనీవెచ్చటనుండియుం దెప్పించవలదు. తడవకుచున్నది నీయొద్దకుండు కట్టువేసితూచుము. నీవు న్యాయవంతుడనియేకదా! నీయొద్దకువచ్చితీసనిచెప్పును. అంగడివాడు 'బౌనండి! బ్రతుకునదనాలుగురోజులు, న్యాయముగా కాలమొగడవును మంచిపేరు సంపాదించవలయునుగాని పాడుడబ్బునకై చేయతగనిమోసములు చేసి గడించి యేరుప్రయోజనమండి! ఇదిగో! చూడండి' యని యాయన్యాయపుకట్టువేసియు గురిగించుటవేసియు నొకటిసగముగా తూచి ఇన్ని కరహాలయెత్తని లెక్కచెప్పును. ఆలెక్కశుద్ధమోసము. తప్పులెక్క. వచ్చినవాడు గొంచెముగడునువాడుగాయుండి 'మీలెక్కతప్పు. సరిగాచూడండి' యనినచో మరలలెక్కవేసి 'బౌన'ను. కూడికలోపొరబాటు ఇప్పుడుసరిపోయినది. ఒకవేళ మీరుగాని నేనుగాపొరబడి లెక్కతప్పిపోయినను భయములేదు. మేముమీరుపోయినంతట మరలతూచిగాని పనికి ప్రారంభింపము. అప్పుడు తెలిసికొందుము. మీరువచ్చినపుడు చెప్పుదుము. వీనికింతటికిని మీరుయోజించవలసినది లేదుగానినవరబంగారుకు రూపాయలివ్వండి యని తోచినట్లులెక్కచెప్పి రూపాయలుపుచ్చుకొని యతఃశీఘ్రముగా చేసి ఇచ్చుచినందుకు వారమురోజులోగా తయారుచేసి ఇచ్చునట్లుచెప్పి పంపివేయును. ఆమనుష్యునిబట్టిగానే కుంకటిచల్లార్చి యందు తానుపడునట్లుచేసి బంగారమును కరుగులోబోయునపుడు మూసలోనిలుచునట్లు చేసినబంగారమును తెచ్చినదానిలో సగమునకంటె ఎక్కువగానేనంగ్రహించును. తూచునపుడు బంగారుతెచ్చినవాడు 'అయ్యో! చాలాతగ్గిపోయినదే నేనుయిదివరలో తూనికవేయించగా చాలాఎక్కువగాయుండినదీ' యనినయెడల 'ఆలాగా? బౌను అప్పుడు మీరు ఉన్నదున్నట్లే తూనికవేయించినారు. అందువలన నెక్కువయుండినది. ఇప్పుడుకరిగించి తూచుటవలన తగ్గిబోయినది. ఎందువలన? అందలివాడుమప్పు పూర్ణముగా ఎగిరిపోయి అసలుబంగారమునూ త్రవ్వెనిలించినది. కావున యెత్తుకొనినది. ఐననేమి? పరిశుద్ధముగా ఏర్పడినది.' యనినమాధానము చేప్పించివేయును. ఇంకసొమ్మును శీఘ్రముగాతలంచినట్లు చేసి ఇచ్చునా! అదియెక్కడమాట? ఇచ్చినబంగారమును తానుస్వంతమునకువినియోగించుకొని రేపనిమావనియు నిచ్చినవానికి వాయిదాబుచెప్పును కనీసమాటుమాసములవరకును త్రివ్వును అప్పటికి మఱియెవడైనను ఇట్టివాడందొరికిన

ఎడల వాడిచ్చినబంగారునుతీసికొని దానిలో ముక్కలు భాగము కేవలము తక్కువగాయిండుబంగారముకలిపి లోపల టంకటముబెట్టి జాగ్రత్తగా యితికి యెట్టోయొకలాగు నగను తియ్యారుచేసి నాణెముగామెలుగుబెట్టి సొమ్ముగలవాఁడురాగానే తూరిక వేసి సరిపడునట్లు లెక్కచేయును తిరిగితిరిగి విసిగియున్న యామనుష్యుఁడు 'ఎట్టోయొకవిధముగా ఇచ్చినసొమ్ముమరలవచ్చినదిగదా! ఇదియే గొప్పయిష్టవ్యవస్థనితలంచి మారునలుకక యిచ్చినదానిని తీసుకొనుచు. ఇంక కూలి యెంతయనియడిగినచో 'మామూలు తెలిసియేయుండకేదా? మీయొద్ద నెక్కుడు పుచ్చుకొందు ననుకొంటిరా? ఇవ్వండి' యని యది చేయుటకు న్యాయమైనకు లి నాలుగు రూపాయలుగా యుండినను ఎనిమిదిరూపాయలకిచ్చి "ఏమియున్నదండీ! ఈవ్యాపారమునలన ప్రయోజనములేదు. వేలున్న త్తిలేక బోవుటవలనను, పూర్వమునుండి పరంపరగా యీపనియే మాకు జీవనాధారముగా నుండినందువలనను, విడువజాలక చేయడమేకాని, మా బ్రతుకు బాత్తుగా జెడిపోయినది. ప్రతివాఁడును యీపనిని నేర్చుకొని జేయనారంభించినారు. కావుననే ఇట్లు స్వేచ్ఛకూలికి జేయవలసివచ్చినది" యని దైన్యపుమాటలు వలుకును. అధికమైనకూలి తీసుకొనవలసినదానికి తాను తక్కువతీసుకొనబోవునట్లు వగచును. ఆమనుష్యుఁడు వానిమాటలువిని 'ఓయబ్బా! ఇంతకూలియూ? యెక్కిడనులేదే! మొన్న మావారు వీరాచారియొద్ద ఇదేమాదిరి నగనుచేయించినారు. దానికి నాలుగురూపాయలు కూలి యతఁడు పుచ్చుకొన్నాఁడు. నీవుజెప్పడము నగకరీదుకు నచుముగాయున్నది. దీనికింటె యీనగను మీకే యిచ్చిపోవడము మేలు' అని వినుకుతో పలికినయెడల వానికి లేకమైనను మనసుకరగదు. దయాదాక్షిణ్యములులేక యేమోబోగొట్టుకొన్న వానివలె చూచుచు, 'ఏమండీ! అన్నివిషయములుం దెలిసినవారు యిట్లుచెప్పెదరు? మీకు మనుష్యుల తరాతరములు తెలియవు. కావున తోచినట్లు మాటలాడెదరు. మీవారు చేయించిన నగను తెప్పించి దానిని దీనినిం జతగాబెట్టిచూడండి. అప్పుడు మీకు తెలియును. ఆతం త్రము తెలుసుకొనుటకు మీకు సాధ్యమగునా! అందు బంగారము నాల్గింట నొకభాగమేయుంటుంది. అందుచే యతఁడు యెంతతీసుకొన్నను నష్టములేదు. అంతయు మోసమే! మేనుటులచేయము. క్రమ

ముగా చేసియిచ్చియు తక్కువకూలినే పుచ్చుకొనుచున్నాము. కావున నే మాకు పూటగడచుట కష్టముగాయున్నది. ఈచుట్టము తెలిసినవారికి మాసత్య మెఱుంగనగుచుగాని, మీకేను తెలియునండి! ఇది మోసముచేయువానికేగాని మావంటి న్యాయప్రవర్తనగలవారికి కాలము గాదు. మీరిటుల తకరాకుచేయుదురని తోచియుండినచో మీయొద్ద యీవని పుచ్చుకొనియేయుండను. న్యాయము నెఱింగినవారుకదా యని తలంచినాను ఇది తక్కువయేకాని యెక్కుడుకూలిని యన్యాయముగా మీయొద్ద నేను తీసుకొనదలంచలేదు' అని తానుచెప్పినంత యు నివ్వవలసినదేమని పట్టుపట్టుచు. ఇంక చేయవలసినదేమి! నగ చేయించుకొనినవాఁడు 'తనలో అయ్యో! మొదటనే నిర్ధారణచేసుకొననిదోషముగదా యిది. వీనితోవాదించి ప్రయోజనములేదు. బుద్ధిలేక వీనియొద్ద యిచ్చినందుకు బాగుగా ప్రాయశ్చిత్తమైనది. ఇది స్వకృతాపహాదము. ఇచ్చితిరననినదేకాని తప్పదు. నష్టమైనను లాభమైనను ననుభవింపవలయు' అని విధిలేక వాఁడడిగినంతయు మారుబలుకక ఇచ్చి నగకొనిబోవును. పాపము! ఆసొమ్ము ఇంటికికొనిబోవుటకు లోపలనే, దారిలో వారువారు నాణెముచూచుచు నొకరినుండి యొకరుగైకొనుటచే, వారిచేతులుతగిలి దానికివేసినమెఱుంగుకొంచెమునుంబోయి తెల్లగా ఇత్తడివలెనగును. ఇంటికికొనిపోయిచూపినచో, స్త్రీలు దానినిచూచి వెలవెలబోయి 'నవరబంగారముగాదా? ఇట్లున్నదేమి? మనమిచ్చినది నవరకరఁగిన పరిశుద్ధమైన బంగారమై యుండగా దీనికి ఇత్తడిరూపమెట్లువచ్చినది? కంసలవాఁడు మోసముజేసినాఁడు. ఇంకేమిచేయవచ్చును? దీనినిధరించుటకన్న సూరకుండుటయేమే' అని పెట్టుకొనక యనమ్మితమును గనబరతురు. దానిని మరలజేసినవానియొద్దకు గొనిబోయి 'ఇది తెల్లగా చాలా తక్కువబంగారమువలె యున్నదేమి?' అని యడిగిన, వాఁడుకోపముతో "మంచివాడవే! చాలును బోవయ్యా! తక్కువకూలికి చేసియిచ్చినది చాలక వన్నెతక్కువ బంగారని మరల నడుగుటకు వచ్చినావు. బాగానే యున్నది. నీవుయిచ్చిన బంగారమును పెట్టి నీకు చేసియిచ్చినాము. మేము తింటిమనితలగచితివా? ఇటువంటి తగరాకువాడవని తెలిసియుంటే మేము తీసుకొనియేయుండము. బుద్ధివచ్చినది. ఎందఱికో యెన్నియో నగలుచేసి యిచ్చుచుండెదముగాని

నీవలె మమ్ము మఱియెవరు నిదినర కిటుల నాక్షేపించిగాని యడిగిగాని యెటుంగము. మోసగాండ్రైనచో మీకు తగియుండును. పొమ్ముపొమ్ము' అని నిరాకరించును. ఆనగనులెచ్చి యెట్టో యాడవారిని బతిమాలుకొని ఇచ్చిన వారు నాలుగుదినములు ధరించగానే యెక్కడి యతుకు లక్కడివీడి యనువయోగముగా యేర్పడును. మరల చేయించు కొనఁజలంచి దానిని మఱియొకనియొద్దకుం గొనిబోయి కరగించినచో వట్టిబంకముగాని బంగారుగాని, బంగారము వరహోయెత్తులో నాలుగవ వంతుప్రకారమైనను నులిడదు. ఉన్నయాస్వమైనను హీనమైన తెల్లబంగారముగానుండును. అప్పుడు నగచేసినవానిమోస మిట్టిదని! తెలిసికొని సొమ్ముచేయించుకొన్నవాఁడు లబలబలాడును. ఏమిఫలము? ఇటుల నష్టపడుచుండినచు మన దేశమున స్త్రీపురుషులు వివేక హీనులై బంగారు నగలుచేయువారితంత్రములును మోసములును కొంచెమైననుయోజింపక ప్రతిదినమును లెక్కలేని నగలు చేయించుకొనుచుండెదరు. ఇట్టి వారు తామిచ్చిన సొమ్ములో పుచ్చుకొనినది నగముమాత్రమే! ఈనగలు వెట్టి దేశమున నతీతయించుకొలఁదిని బంగారుచేయువారిదుకాణము లేపట్టణమందు చూచినను, యేపల్లెయందు చూచినను, లెక్కపెట్టతరముగాక మితిమీరి పోయినవి. ఒక కంసాలజాతిమాత్రమేగాక యితర జాతులవారు సయితము నగలుచేయుటకునేర్చుకొని, వీధివీధిని, సందుసందునను నంగళ్లు పెట్టి దినదినమును తమబుద్ధి కుశలతవలన నొక్కొక్కత్రొత్తమాదిరిని కనిపట్టి నగలుచేసి లోకులను భయింపఁజేసి, తమయొద్దకు సొమ్ము జేయించుకొనవచ్చుడి వారిని టోపీవేసి పంపుచుండుదురు. అన్యాయముగా స్త్రీపురుషులివిధంబున నగలకని తాము కష్టపడి సంపాదించినదబ్బు ప్రయముచేసి నష్టము చెందుటకన్నను, యాధనమును నత్కార్యములకు వినియోగించినచో, యిహమున కిర్తియుం, బరమున నానందమునుం గలుగునుగదా! ఎంతనష్టమునకైనను నమ్మితింపుదునుగాని, యట్టి మంచి కార్యములు చేయుట కొల్లనేయొల్లరు. ఈనగల వెట్టితనము మన భారతదేశముననేగాని యితర దేశములయందులేదు. ఒకవేళ యుండినను సత్యల్పము. ఇట్టి యవివేకము తొలంగినపుడుగాని దేశీయులు నుఖము నొందజాలరు. ముఖ్యముగా యీవెట్టితన మధికముగా ధనికులయందే కనుపట్టుచున్నది. విద్యా

బుద్ధులుగలిగి హానివృద్ధులెరింగినవారు నయితము దీనినిపయమై లేక
 కేసుము విచారించుటలేదు ఇంతకంటె విచారకరమై పరిషయ మేమియు
 న్నది? బంగారునగలు వెండిసొమ్ములు మొదలుగుపని చేసికొనారు లోకుల
 నివ్వధముగా మోసగించి ద్రోహముచేసి మితిచేసి డబ్బును సంపా
 దించెదరుకాని యన్నాచూర్జిత ముటచే యెంతగడించినను, వారికి
 మథ్యాహ్నదారిద్ర్యమే! ఏనాడు సంపాదించినది యానాడే కట్టునకో,
 మద్యమునకో, కాఫిహోటలునకో, వేశ్యలకో దారబోసి చేతులు కడు
 గుకొని మొరడుచచ్చిన ముండలవలెవచ్చి మరల యెవడు దొరుకునా
 యెవనికి టోపీవేయదుమాయని చూచుచుండుదును. ఎవరో నూటికొ
 కరిద్దరదప్ప సాధారణముగా యీరకములోని వానందమును తొత్తెగాం
 డ్రనియే చెప్పవలయును. వీరెట్లుచేయుచుండినను, వనులుతీగుడిలేకుం
 డనట్లు చచ్చుచునే యుండును. గినిర్కమెరుగువారి గొప్ప యూఫీసుల
 కొన్ని సెలవుదినములుండునుకాని, చుట్టంగారుపనివారి యంగిళ్లుకు,
 విశ్రాంతిదినమే యుండదు ఎక్కడ నేమింగడిమింగుమించినను, చి
 న్నలు పెద్దలు పెక్కండ్రు కూర్చుండి లేచుటబట్లు వను వాని యింట
 డుట నెప్పుడును మనము చూచుచుండువానమే! ఓభారతి యుగాగా!
 మీరు సంపాదించిన ధనమును నగల ను సరికర్పించి యొకటికొక సగ
 ముగా వుచ్చుకొని భరించి యాపదలించుటలన ప్రయోజనములేదు.
 అదియెకాక సంతోషమురాదు. అటుల సభ్యుల టకన్నను మీరు సెక్కు
 దుగా డబ్బు కలిగియున్నచో, దానిని ప్రభువు చేయబడు ముచ్చిరా
 ర్యము లెన్నితేవు? మీడబ్బును సద్వినియోగముచేసి కీర్తిపొందుట
 మరిచిది. మీరు చేయించి ధరించు రత్నభరణములన్నను, సత్కా
 ర్యములు నలుపుటవలన గలుగు, పుణ్యమును కీర్తిప్రసిద్ధిలను సధిక
 మై నవని తలంపుడు. అవి మహదలంకార యక్షములైన విలువలేని
 యాభరణములని యెఱుంగుడు. వృథాగా మోసగాండ్రైన నగలుచే
 యువారి కర్పితము చేయకుడు. ఎప్పుడును వారిని నమ్మరాదు. వీరితం
 త్రము లెరింగినవాడు కావుననే (నమ్మకు మగసాలివాని) నని మహా
 బుద్ధిమంతుడైన సుమతీశతక గ్రంథకర్త చెప్పియున్నాడు. ఇప్పటికై
 నను మిమ్ము వారివలలో దగులుకొని నష్టపడకుండునట్లు భగవంతుడు
 మీకు మంచిబుద్ధి బ్రసాదించుచుండు.

గీ. సగలు చేసెదమని పైడి ర నిఁగొని సగము
హరణమొనరించి దానిలో ర నదియునిదియుఁ
గలిపి కడునేర్పుతోయొక ర గతినొనర్చి
యొనఁగు సగసాలిదుర్గతి ర నొందకున్నె?

రసవాదము చేయువారి మోసము.

ప్రపంచమున మహాసమర్థులైన వచచకు లెందఱోగలరు. వారికి వరులను మోసగించి డబ్బునంపాదించుటయే ముఖ్యమైనవృత్తి. కష్టము నభోర్చి యేదేనియు నొక యోగ్యమైనవనిజేసి గడించినడబ్బుతో జీవనముచేయుటకు వారొల్లరు? బేను! సులభముగా సంపాదనముజేయు మార్గము కలిగియుండగా వారికి కష్టపడవలసిననిమిత్త మేమియున్నది? ఈవంశకులు యెప్పుటి కెటులకావలయునో యటుల సమయానుగుణ్యముగా వేషమునుదాల్చి బహుచాతుర్యముతో తగినట్లు నటించి వరులను సులభముగా మోసగింతురు. వారితంత్రములు తెలుసుకొనుట మహాకష్టము.

ఈరకములో చేరినవారియందొకడు శాటీ యంగరకాయున్న డ్రాక్షాక్షులవలడలును, కక్షసాలి కమండలములును ధరించి ముఖమున విభ్రాంతిభలుదీర్చి తాను చేయబోయెడి టక్కువసులకు కావలసిన వస్తువులు బాగ్రతగాచేసి సరిచిలోపెట్టుకొని, యుచటనచట గ్రామములలో తిరుగుచు, 'ఎవడొరకునా, ఎవరితలపై చేయినిడుదునా' యని చూచుచుండును. ఏయూరిలోనైననుం గొంచెము మంచీనంసారిగను, తనకుట సుదక్కెడివాఁడని గనుపెట్టెనేని, పిలిచినవాఁడుపోయి నలాగును యానంసారి ఇంటిబాటికిపోయి యరుగుమీఁదఁగూర్చుండి 'జేగురునాద్! జేశంకర్!' అని బైరాగివలెవలుకుచు సంకకుతగిలించు కొనియున్న చిన్ననంచిలోనుండి గంజాయిపొగత్రాగుచిలిమియు దాని కింజట్టుగుడ్డయు వెలికిదీసి ఇంటివానింగని 'బావాజీ! కొంచెము గురు నాభుడికి నివ్వుఇప్పించండి' యనియడుగును. 'పాపము ఎవడో' బైరాగిగా యున్నాఁడు. గంజాయిపొగ ద్రాగవలయును కాఁబోలు'నని నివ్వును తెప్పించిఇచ్చును. అతడు నివ్వుతెప్పించుటకులోపలనే బైరాగి కొంచె

ము గంజాయియాకును పొగాకునుచేర్చి తన మొద్దపాత్రములోయుండు నీళ్లువిడిచినలిపి చిలిమిలో పెట్టియుండును. నిప్పుతెచ్చి ఇవ్వగానే సంచి నుండి యరయంగుళము పొడవుగలదియు, గొడుగుకమ్మి మందముగల దియునైన రాగికమ్మి నొకదానిని తీసి యాచిలిమిలో వేసి పిమ్మట నిప్పువేసి, భగవంతునిభ్యానముజేసి, 'జేమహాదేవ్! శంకర్!' యని రెండుమూడుసార్లు పొగపీల్చి తలఎత్తిమీఁదికివిడుచును. ఇదియంత యు నాయింటినసారి కొంచెముదూరముతో కూర్చుండి చూచుచుండును రెండుమూడునిమిషములవరకును బైరాగి నిలిపినిలిపి పొగపీల్చి విడుచుచుండి తృప్తిపొందినవానివలె 'జేయ్! భగవాన్ గురునాథ్!' అని చిలిమిలో కొంచెమునీరువిడిచి యందలిబూడిదను చేతిలో క్రున్ను రించుకొని అందుండి తత్పూర్వము తానువేసినరాగితునుగను తీసుకొని యాబూడిద మరలచిలిమిలోపోసి గుడ్డలోచుట్టి సంచిలోపెట్టుకొనును. తరువాత యాముక్కను బాగుగాకడిగి వస్త్రముతో తుడుచును అపు డదియపరంజియై నిగనిగమెఱయుచుండును. ఆచిత్రమును చూచుచున్న సంసారి యాశ్చర్యమునొంది భ్రమించి యాబైరాగి మహాత్ముడుగాని సామాన్యుడుగాడని తలంచును. బైరాగి రెండునిమిషములవరకును నేనియుంబబుకకుండి, పిమ్మట సంసారినిచూచి 'బావాజీ! ఇదిగో! ఈ బంగారుతునుకనుకొనిపోయి యెవరికైన సమ్మివచ్చినడబ్బులో సగము నీవుతీసుకొని సగము నాకుదెచ్చిఇమ్ము. గురుప్రసాదం (గంజాయియాకు) కొఱకేగాని మఱి దేనికిని నాకు డబ్బుకావలసినదిలేదు. భగవాన్ కటాక్షం ఎప్పుడున్నా మాకుడబ్బుకలిగియేయుండును. నీవుమంచివాడవుగా కనబడుచున్నావుగనుక యొకపలము గంజాయియాకు క్రయమును నాకొనంగి తక్కినది నీవుపెట్టుకొను'మని యతఃపదగ్గఱకుపిలిచి బంగారుతునుకనిచ్చును. సంసారి యతని నచ్చట కూర్చుండియుండుమనిచెప్పి యాతునుకంగొని కంసలవానియొద్దకరిగి వన్నె చూడుమచును. వాడు దానినొరచిచూచి యపరంజిబంగారమనిచెప్పి తూనిక వేసి పదిరూపాయలు వెలచేయుననిచెప్పును. సంసారి యాతునుకందీసికొని తనలో 'ఇది యపరంజి, పదిరూపాయలువెలయని తెలిసినది. బైరాగి యొకపలము గంజాయికి తనకొనంగిన చాలుననిచెప్పెను. కాబట్టి యాబంగారము నిట్లేనేనుపెట్టుకొని యాశుభుకొరిసరూకలు నేనేఇచ్చెదను' అనితలంచి

యింటికివచ్చి బంగారమునుదాచుకొని, తన ఇంటనుండి రెండురూపాయలు తెచ్చి బైరాగిచేతిలోబెట్టును. అదితీసుకొని యతఁడు చాలాసంతోషించినట్లు కనబడి 'బావాజీ! చాలాసహాయము చేసినావు. నీవృద్ధయముమంచిది. దేవుఁడు నీకుమేలుచేయును. నీవు మిక్కిలి చిక్కులు వడుచుండెదననియు, నీకు కొంచెముసహాయము చేయవలయుననియు బుద్ధిపుట్టినది. గురునాథుని యాజ్ఞయైనది. కానిమ్ము. మఱియొకనాఁడు గురుప్రసాదం నీకులభించునుగాక. ఇంక నేనుపోయెద'నని లేవబోవును. సంసారి యతనినిపోనివ్వక కూర్చుండబెట్టి తనలో 'బంగారుచేయువిద్య యితనికి బాగుగా తెలిసియున్నది, ఇతఁడు గొప్పమహిమగలవాఁడు. ఎపుడుకావలయునని తోచునో యపు డెంతయెసంచేసికొను శక్తిగలవాఁడుగాయున్నాడు. ఇటువంటివారిదయ గలిగినచో దారిద్ర్యము తొలగినట్లే! సందేహములేదు. తానుగానే సహాయముచేయదలంచినా ననుచున్నాఁడు. గాని యది యిపుడుగాదట. మఱియొకనాఁడు వచ్చినపుడట. బైరాగులొకచోట నుండువారుగారు. ఇతనినిగనిపట్టుపెట్లు? ఇంకొకనాఁడు వచ్చునను లేమినిశ్చయము? పిలిచిన వచ్చినవానివలె యింటికివచ్చినవానిని విడిచి యెపుడోవచ్చునని యెదురుచూడడము వెట్టితనముగాని వేటుగాదు. ఇపుడేప్రార్థించి యెట్లయిన నితనివలన మేలుచెందవలయునుగాని విడువకూడదు" అనియెంచి 'స్వామీ! ఎక్కడికిపోయెదరు? అవసరమేమి?' అనును.

బైరాగి:-బావాజీ!మూఠొకచోటు నిశ్చయములేదు దేశమంతయుం దిరుగుచుండుదుము. ఫలానిచోటునకుబోయెదనని యెట్లుచెప్పుదును?

సంసారి:-అలాగై నచో నేఁడు మీరిచ్చటనే యుండరాదా? నిలువండి! మీకేమికావలసియుండినను తెప్పించి ఇచ్చెదను.

బైరాగి:-నీవు చాలాచుంచివాడవు గాని, యేమి నావశ్యములేదు. నాకేదికావలసినను గురునాథుని యనుగ్రహంవల్ల లభించును. నేనిచటనుండినందువలన నీకేమిలాభము? ఉన్నదా?

సంసారి:-మీరిచటనుండుటయేలాభము. మీబోటివారికి దయగలిగినయెడల ఎంతటిలాభమైననుం గలుగును. తప్పదు.

బైరాగి:- (నవ్వుచు) ఇపుడు నీకేమికావలయును? నీతలంపును దాచక చెప్పుము. గురునాథుఁడు నీయందనుగ్రహించిపోవును.

అతడట్లు చెప్పగానే సంసారి యానందముతో తనకుకలిగియుండు సంకటములు సంసారమునందలి ఇబ్బందులును, తగినంతధనములేక పోవుటయుండెలికి “స్వమీ! నాపాలిటి దేవునివలె పిలిచినట్లువచ్చినారు. ఇది నాకుమంచికాలమని తోచుచున్నది. వేదవాఁడను. నాయందు కటాక్షించి నాసంకటములు నివర్తియగునటుల చేయవలసినభారము మీయిండుంచుచున్నాను. మీకు మీరుగానే సహాయముచేయదలంచినట్లు సెలవొసంగినారు. మఱియొకసారి తామిచటికి దయచేయుటయనిన నదియంతదృఢముగా నమ్మదగియుండలేదు. దేశమంతయుం గిరిగనుచుండెడి మీరిదియొకగొప్పనిషయముగానెంచి నాకొఱకు గావచ్చుట శిశ్చయముకాదు. నాప్రార్థననంగీకరించి ఇప్పుడే భగవత్ప్రీతిగా యుపకారముచేసి నన్ను కృతార్థునిజేయవలయునని వేడుచున్నాను” అని విషయముతో ప్రార్థించి తటాలున నతనిపాదములు బట్టుకొనును. బైరాగి, యతడట్లుచేయుటచే జంకినవానినలె కొంచము వెనుకకు జరిగి “బావాజీ! వలదువలదు. పాదములుపట్టుకొననేమిటికి? మేము సర్వసంగపరిత్యాగులము సాధ్యమగునంతవరకును పరోపకారముచేయుటయే మాకువిధి. నీసంకటములని చెలిసికొని నీవడుగి కపూర్వమే నేనుగానే చెప్పితినిగదా! ఎంతో మఱియొకసంకటమున వచ్చినపుడు సహాయముచేయవచ్చునని తలంచితిని. అటులకూడనని నీవు నట్లుబట్టి వేడుచున్నావు. నిన్నుచూచి నీమాటలు నీగా బాలిబుట్టుచున్నది సరే! గురుకటాక్షం. నాశక్తికొలఁదియు నీకు మేలుచేసెదను. గాని మొదట నేను నిన్నుకొన్నిప్రశ్నలడిగెద. వానికిసమ్మతించి సరియగు సమాధానముచెప్పితివేని భగవంతుఁడు నీకు మేలుచేయును. అట్లుల చెప్పకపోయినయెడల నీవెంతప్రార్థించినను ప్రయోజనములేదు. నాదారిని నేనుపోయెదను. ఏమీ? సమ్మతమేనా? సరియైన సమాధానముం జెప్పెదవా? ఆప్రశ్నలెవ్వయెనదియుం బలుకుమనియెదరా?” యనిపలుకును. సంసారి సంతోషముతో “స్వమీ! సెలవిన్నండి! నాకు తెలిసినంతవరకును సరియైన సమాధానమును చెప్పెదను. తెలియనివై నచో యెట్లుచెప్పగలను?” అనును.

బైరాగి:— తెలియని వేవియును లేవుగాని వినుము. ఇప్పుడు నీకేమికావలయును? బంగారమా? అయినచో యెంత?

సంసారి:—అదియే నాకోరిక. ఇంతయనిమితి నెట్లుచెప్పగలను? మీద
య. నాదానిద్రవ్యమును తీటునట్లు చేయుడు.

బైరాగి:—సరే! ఇదిగో డరహాస్యమైనవిషయము. ఇప్పుడు నేనుచేసికొని
నట్లు గొంతెత్తెనచో భయములేదు. అప్పటికప్పుడు నిమిషము
లో చేయవచ్చును. నీవనియట్టిదికాదు. ఎక్కువగాకావలసియుం
డు అవలసనాలుగై దురోజులవట్టును. కాబట్టి నేనుండటకు రహ
స్యముగా నుండవలయును. కావలయును. ఏర్పాటుచేయగలవా?

సంసారి:—అభ్యంతరమేమి? ఇచటనే వెనుకవ్రక్క యొక యిల్లున్నది.
యదిబాగుచేయించెద. అచ్చోటికెప్పుడు రాజాలరు.

బైరాగి:—మంచిది దానికి కావలసినకర్పలు భరించుటకు నీకుశక్తి
యున్నదా? ఇదిముఖ్యవిషయము యోజింపుము.

సంసారి:—ఎంతమాత్రమునట్లు? చాలామొత్తము కావలయునా?

బైరాగి:—ఉబ్బుగా విశేషము కర్పపెట్టవలసినదిలేదు. కావలసినది
బంగారము. అదియవరంజిగాయండనలేదు నీవు యంతసెలవు
చేయుచువో, దానికిదగినంతఫలము నీకుకలుగును.

సంసారి:—అలాగే అదియెట్లు? వివరముగా సెలవివ్వండి.

బైరాగి:—టహా! ఇంతమాత్రము తెలియ గా! వేయిరూపాయలబం
గామును పెట్టివచ్చి, రాగిగని, రామగని, యేబదివేల
గూహాలాచెరునంత బంగారుగ చేయవచ్చును. నీయిష్టము.
ఎంత పెట్టుకొనినను పెట్టుకొనుము.

సంసారి:—బంగారము లేక చేయటకు సాధ్యముకాదా?

బైరాగి:—పెట్టిచాడవుగా యున్నావు. రసవాదరహస్య మనేకవిధ
ములు వానిలో చూకు యీవిధి గురుకటాక్షం అయినది.
అన్నివిధములలో ఇదియేయత్తముము. తక్కినవి దీనివలె నన్న
కముగా నగునవికావు. ఇదిభోగముమీ పులిప్పాణిని యామహా
త్ముడు మాగురునాథుని గురునాథునకు నుపదేశించినది. అది
క్రమముగా నొకరినుండి యొకరికివచ్చుచున్నది. నాయందుగల
దయచే నాగురునాథుఁ డీయోగమును నాకనుగ్రహించినాడు.
ఇతరులకెవ్వరికినిం జెప్పలేదు. పద్ధతిప్రకారము చేయకుండిన
యెట్లుగును. శాస్త్రమెఱుంగుదువా?

ఆ. వదింటనొక్కపాలు శ బంగారమునుగూర్చి
తనరలోహమైన శ దాక్షమైన
బుటము బెట్టి మదిని శ దిటవుగాగురు నెంచి
భస్మమింతవై వ శ వైడియగును.

ఇట్లు చెప్పియున్నాడు. నీకు శక్తి కలుగజేనా? పూనుకొనుము. లేకు
న్నయారకుండుము. నీయందు కనికరము చి నేనీవనిని చేయబోనినాను.
ఇతరము కాదు.

బైరాగి చెప్పినంత బంగారము తెచ్చుటకు తనకు శక్యముగాకు
న్నను, యామంచి యనకాశమును పోగొట్టు కొనరాదనియు, నెట్లు
ననుం బ్రయాసపడి తెచ్చినచో, మితిలేని భాగ్యము కలుగుననియు
నిశ్చయించి బైరాగింజూచి “అయ్యా! ఆలాగే! కానిండు. రేపటిది
నము పనికి ప్రారంభించండి యనిచెప్పను. బైరాగి, వానితో, “దీనికి
కొన్ని వసరులు కావలయును. ఆయాకులను సంపాదించుకొని వచ్చె
దను. నేను వచ్చుటకులోపల జేనపొడవును ముక్కలంగుళము మగద
మునుగల యిసుపతునుకలు పది పదిహేను తెచ్చిపెట్టుము. వానిని వస
రులో ముంచు తడిపియించవలయును. సూర్యాస్తమానమునకు వచ్చె
దను.” అనిచెప్పి వెడలిపోవును. “ఇంతదూరము చెప్పిన బైరాగి యిం
కరాకపోడను నమ్మకముతో యిసుపకమ్ములు విక్రయించెడి చోటున
కుంజోయి యతడుచెప్పిన కొలతగల తునుకలు యిరువది ముప్పది కొ
ట్టించి యొక పేసారిగా యవియన్నియు బంగారు కడ్డీలుచేసి పెట్టుకొనవ
లయుననెడి తలంపుతో యింటికి కొనివచ్చి యెంచి తనయొద్ద డబ్బు
లేకపోయినను భార్యసొమ్ములును, ఇల్లు వాకిలి భూమి పుట్రలు కుదవ
యించి, బైరాగి చెప్పినట్లు వేయి రూపాయలకును మేలైనయవరది
గొనివచ్చి మహాత్మునిరాక కెదురుచూచుచుండును. అతడేవియో కొ
న్నియాకులను గుఱుతు తెలియకుండులాగున నలిపి చేతబట్టుకొని చెప్పి
నకాలమునకు సరిగా వచ్చిచేరును. రాగానే తానుచేసిన పనులనుచెప్పి
యిసుప తునుకలు తెచ్చి ముందుపెట్టును. బయిరాగి వానినిచూచి
“ఓయబ్బా! ఇన్నియో? యివి యన్నియు బంగారముగుటకు మూడు
వేలరూపాయలు సెలవుచేయవలసి యుండును. మొదట కొంచెముగా
చేయుట మంచిది. వానిలో నగముచాలును” అనిచెప్పి యొక్కొక్క

టిగాతీనుకొని వానికి తాను తెచ్చినయాకులపపరుబూసియెండ బెట్టును. బైరాగి భోజనము జేయడు. అతనికి కావలసినవరకును పాలు, పండ్లు, చక్కెర తెచ్చియిచ్చువానిని భోజనము చేసినదానికన్నను సభిక్తమైనతృప్తికలుగునట్లు భుజించి బైరాగి నేలనేకయనించును. సంసారియన్ననో నిద్రకట్టక, తనకుకలుగజోయెడి భాగ్యమునుగూరించియు, బంగారపుకడ్డీలను రొక్కఁడుగా మాడ్చుటనుగూరించియు, వినియోగింపవలసిన రీతులనుగూరించి నవంతములైనయాలోజనలుచేసి గాలిలోమేడలుగట్టుచుండును. ఈవృత్తాంతమంతయుం దెలిసియున్న యతనిభార్య రహస్యముగా పెరిమిటియొద్దనువచ్చి బంగారుకడ్డీలలో నగలుజేయించుకొనుటకు రెండుతునక ఇచ్చియేతీఅవలయునని పట్టుబట్టి యతనిని నమ్మితింపఁజేసి వారములోపల తాను సమస్తాభరణములు ధరించి శ్రీమహాలక్ష్మీవలె సుండబోయెనని యిమితానందమునుజెందును. పాపమాదంపతులకీ యాలోచనలోనే యెంతప్రాద్దుజరిగినదియుం దెలియక పక్షుల యరపులవలన తెల్లవారిపదని కనుగొని 'బయిరాగియెపుడులేచునో ఎపుడుపుటముఁబెట్టునో'యని త్వరపడుచుండుదురు. ఇంతలోనతఁడును లేచి కాల్యకరణీయములు తీర్చుకొని సంసారితో 'బంగారము ఇప్పుడవశ్యములేదు. నీయొద్దనే యుంచుకొనియుండుము. అది కడపటిదినముకావలయును. నేనడిగినపుడు కొనిరమ్ము. అన్నివనులును నీవుముందటనేయుండి చేయవలయును' అని సమ్మతము బుట్టునట్లుచెప్పి రహస్యస్థమున చచ్చొకముగా నరగజమువెడల్పును, పాతికగజములోతును ఒల్లముత్రవ్వించి అడుగున యమకబోయించి దానిపై నొకయినుపతునకయుంచి మరలయుమకబోయించి యిట్లే యన్నియుం బెట్టించి పైన పిడకలువేసి పుటము బెట్టును. మరునాడు వానినితీసి ముందుదినమువలెనేచేయును. ఇట్లు రెండుమూడురోజులుజరిగించి ఇంటివానితో 'నేడు బంగారము చేర్చవలయును. ఇదికడపటిదినము రేపటికి మనము పెట్టినన్నయు నవరంజికడ్డీలుగానగును' అనిచెప్పి మరల పుటమువేసి దానికి ధూపదీపనై వేద్యము లొనంగి ప్రదక్షిణముచేసి కూర్చుండి ఇంటివానిని చెంతగూర్చుండబెట్టుకొని 'ఏదీ? నీవు తెచ్చినబంగారుకడ్డీని నిప్పులోబడవేయుము' అనిచెప్పును. వాడు దానిని తానేయాపుటముబెట్టిన నిప్పులో వేయును. అంతట బైరాగిలేచినిలిచి గురుభ్యానముజేసి 'జయశంకర్ భగవాన్ జయ'

గురునాథ్! యనిముమ్మారువలికి తననంచితో డబ్బి యందుంచుకొనియున్న యొకవిధమైన పొడిని కొంచెముయెత్తి యానిప్పులో వేయును. వేయగా యమితమైన పొగయు కాటునుంగలిగి యొకరిముఖ మొకరికి కనబడకుండులాగున దట్టముగా వ్యాపించును. అపుడాసంసారి యాకాటునకు దగ్గుచు, పొగలో కండ్లు తెరిచుటకుకష్టమై నిలువజాలక తటాలున లేచి కొంచెము వాకిటిపోయినిలుచును. అలవాటుపడియున్న బైరాగి కదలక ఇంటివాడుతొలగినతోడనే గుఱుతుగా వాడు నిప్పులోపడ వేసిన బంగారుకడ్డీని నీరుకారుతో త్వరితముగాయెత్తి తనయొద్దనుండు నీటిలోముంచి తీసి దాచుకొని, తాను తయారుచేసి పెట్టుకొనియున్న ఇత్రడికడ్డీని నేర్పుగా నిప్పులోజొనిపి మఱికొన్ని పిడకలుమీద వేయును. ఇంతలో పొగ కొంచెమడగును. సంసారివచ్చి యెప్పటివలె కూర్చుండును. బైరాగి వానినిజూచి “బావాజీ! ఏలపోయినాడవు? గురుభస్మము వేసినపుడు భయపడవచ్చునా? అది వేసినపుడే నీవు పెట్టిన బంగారు కర్రగి పొగరూపమునుదాల్చి పనరయొక్క మహాత్వమువలన నాకర్షింపబడి మనము పెట్టిన ప్రతియినుపకడ్డీయందునుండే తనరూపముగా మార్చివేయును” అనిచెప్పి నిప్పుకొంచెము తొలగించి యందు తానుంచిన యిత్రడినిచూపి “అదిగోచూచితివా? అపుడేబంగారై పోయినది” యనిచెప్పెను. వాడనిప్పులలో కాలి పచ్చగామెరియుచున్న ఇత్రడికడ్డీనిచూచి “ఔను. బాగా కనబడుచున్నదనను

బైరాగి:—నీవుచాలా అదృష్టవంతుడవు. గురురూపం నీయందుబాగుగా ప్రకాశించినది. రేపటికి నీపీస్థితీలో యుండవునుమీ!

సంసారి:—స్వామిగారూ! ఒకకడ్డీనూత్రము మనకు కనబడుచున్నది. తక్కినవి యడుగునయున్నవి. అవియన్నియునయితము పయిదానివలెనే మారియుండునా? లేక—

బైరాగి:—అరే! గురునాథ్. నీవుచాలా తొందరకాడవును. ఆత్రగాడవునుగాయున్నావు. ఒకటియైనపు డింకొకటికాకపోవునా?

ఇంటివాడు తానపుడే కుబేరుడైనట్లు తలంచి యానందవార్ధిలో మునిగిపోవును. బయిరాగి యాసంసారితో “బావాజీ! గురునాథుని యాజ్ఞచొప్పున ఈబంగారములో నాకు భాగమివ్వవలయును. ఇట్లు తీసుకొనినదానిని మేము మఠములు మొదలగు ధర్మకార్యము

అకు వినియోగింతుము. ఇప్పుడు యేబది యరువదివేలరూపాయలక్రయముగల బంగారము తయారైనది. దీనిలో నగము నేను పుచ్చుకొనుట విధి. కాని మొదట నుండియు నీకు మేలుచేయఁదలంచియున్నందున నీవుడు దీనిలో నర్థభాగము పుచ్చుకొనుట నాకు సమ్మతముగా నుండలేదు. గురునాళ్లు తప్పకూడదుగదా! దానికిగా యథోచితము అనగా యిన్నూరురూపాయలు గురుప్రీతిగా నాకొనంగి యంతయు నేవేయును భవింపుము.” అని చెప్పెను. అప్పుడా సంసారి తనలో “ఓహో! అర్థభాగ మితనికొనంగినచో మిగత నగపాలుమాత్రమేకదా నేను తీసుకొనవలయును. అదిసరిగాదు. ఇతఁడు కనికరముతో మంచి యుపాయమునే చెప్పినాఁడు. అడిగిన యిన్నూరు రూపాయలునిచ్చి యితనితో డును దప్పించుకొనినచో యంతయు నేనే పెట్టుకొనవచ్చును” అని దురాశా పిశాచ ప్రేరితుఁడై తన భార్యకా వృత్తాంతముం దెలిపి యామె యొద్ద మిగిలియున్న సొమ్ముల నడుగును. మరునాఁడే విలువలేనియాభరణములు ధరించుట సమయము రాబోవుచున్నదని తలంచుచున్న యామె నిరాటంకముగా నిచ్చును. ఇంటివాఁడు వానిని కొనిపోయి కుదువయుంచి ఇన్నూరు రూపాయలుం దెచ్చి బయిరానికి సమర్పించును. అతఁడవి పుచ్చుకొని సంసారితో “నేఁడు పుటము కదల్చకూడదు. దానికదిగానే చల్లారవలయును. రేఁపటిదినము ధూపదీపములు సమర్పించి టెంకాయలుకొట్టి నివేదనచేసి పిమ్మట పుటముకదలించి బంగారుకడ్డీలు తీసుకొనవలయును. రేపటిదినమా పనియంతయు నీవే చేయవలయునుగాని యింక నేను దానివిషయమై జోక్యము పుచ్చుకొనకూడదు. ఈదినమంతయు నిచటనేయుండి, రేపు నీవుకడ్డీలు తీసుకొన్నంతట నీయతిశయమైన సంతోషమును కన్నులారచూచి నేను పోయెద” అని చెప్పెను. సంసారికిమాత్రము బైరాగి యపుడే పోవుట మంచిదనియు రేపు కడ్డీలుచూచినంతట మరల నేమైన నిమ్మని యడుగునే మోయనియు యోజన కలుగును. అయినను తనతలంపు తెలియబడ నీక మిన్నగురిడును. బయిరాగి నాటిరాత్రి వాడుకప్రకారము పాలును, పండ్లునుం దృప్తిగా భుజించి వాకిట పండుకొని యందరును నిద్రించు సమయముఁజూచి మెల్లగాలేచి కమ్మిదీయును. తెల్లవారినంతట యింటివాఁడా బయిరాగిం గొనక మోసము నెట్లోపోయినాడనయు మరలరా

గలడనియు, నకేడు వచ్చునంతకులోననే తాను పుటమునెత్తివేసి కడ్డీలుతీసుకొనవలయు ననియునెంచి వేగిరపాటుతో పుటమునకు బయిరాగి డాప్పినప్రకారం చేయవలసిన కృత్యము లన్నియుంజేసి పుటమును దీసి చూచును. ఎవరైననువచ్చి తమ రహస్యముం దెలుసుకొందురే మోయని యతనిభార్య తలుపు లన్నియు బిగించి తనకు చెందిన వాగ్దానముమేరకు రెండుకడ్డీలును నపుడే తీసుకొనవలయుననడి తలంపుతో బిరబిర మగనియొద్దకు వచ్చును. అయ్యో! పాపము! ఆమెయిష్టమునె రవేరుట యున్నదా? యా సంసారి పుటముదీసి యందుంచిన యినువ తునుకలు పెట్టిగవి పెట్టినట్లుండుట నధికముగా యిత్తడితునుక యొకటి యుండుటయుం గనుగొని బయిరాగిచేసిన 'మోసము తెలుసుకొని "భగవంతుడా! ముంచినాడే! మొదలంటం జెకిపోయినానే నిజమని నమ్మితినే!" యని తలమీఁద గొట్టుకొని దుఃఖించును. తాను వచ్చుటకులోపల భర్త పుటముదీయుటయు నేడ్చుచుండుటయుంగని యతని భార్య తనలో తనకు కడ్డీలు యివ్వవలసివచ్చునని యటుల దుఃఖించుచు న్నాడనియెంచి దగ్గఱకువచ్చి "నీవెంత యేడ్చినను మొత్తుకొనినను నేనువదలను ఇచ్చియేటిపలయు"నని యాతురముతోపలుకును. "తరువాత మగడుచెప్పగా వర్తమానము నెఱింగి తానును, తమకు సంభవించిన గొప్పనష్టముం దలంచి యత్యాశనలన యీఫలము కలిగిన"దని వాపోవ నారంభించును. కొంతవడి దుఃఖించి సంసారి మహాకోపముతో బయిరాగిని వెదకునుగాని వాని బాడయే తెలియదు. నిరాశ జేసుకొని యల్లాడుచు నిల్లుజేసను. జనులారా! చూచితిరా? ఈబంగారముమీఁద యాశపడువారి దుస్థితి యెట్లుగుటయునుం దెలిసికొంటిరి గదా! ఐశ్వర్యమును భగవంతుండు కటాక్షించి యొసంగినచో కలుగవలయును గని యిట్టి పనులవలన లభించునా? వెట్టితనము. ఆశాపీడితులైనవారు మోసగాండ్ర మా యులలోజిక్కి లాభముం జెందుటకు మారుగా తమకు కలిగియున్నది సయితము పోగొట్టుకొని లొల్లెకాండ్రగుచుందురు. ఈభ్రమవలన నిరుపేదలై యల్లాడుచుండువా రెందఱోకలరు. ఉన్నదంతయుం బోయినంతటగాని యిటువంటివారికి బుద్ధిరాదు. ఈలాగున వరుల నేమరించి సమయమునకు తగినట్లు నటించి డబ్బుగడించిన పాపాత్ములును సౌఖ్యవంతులు గాజాలరు. ఆధనమును

దుర్వ్రయముచేసి తుద కథోగతిని చెందుదురు. బయిరాగులవలెను, గోసాయిలవలెను వేషములుధరించి వచ్చువారిని మహాత్ములనియు, వారికి బంగారుచేయు యోగముఁ జేయుచున్నట్లు నటించునపుడు చూచి తెలిసియుండునని భ్రమించి పెక్కుండ్రు వారినాశ్రయించి చెడిపోవుదురు. పయిన చెప్పినలాగున యా మోసగాండ్రు మంచిబంగారమును చిన్న తునుకగా జేయించి దానికి సరియగు రాగితునుక నొకదానినికూడా తమ దగ్గఱ పెట్టుకొనియుండుదురు. ఉపయోగించవలసిన స్థలము నిర్ణయించుకొన్నంతట ముందుగానే బంగారుతునుకను గంజాయిచిలిమియడుగునవేసి పెట్టి, తాము మోసగింపఁదలంచిన మనుష్యుఁడు చూచుచుండగా యాచిలిమిలో గంజాయినలిపి పెట్టి నిప్పువేసి, దానిపై తనయొద్దనుండు రాగిముక్కను పెట్టి నాలుగైదుసారులు పొగపీల్చి నిప్పుచల్లారునట్లు స్థిరపడిచి చేతిలో యందలి బూడిదను క్రుమ్మరించుకొనును. అపుడు చిలిమియడుగున పెట్టియున్న బంగారుముక్క చేతిలోపడును. పయిననుంచిన రాగిముక్క చేతిలోని బూడిద కడుగుననుండును. అంతట బంగారుతునుక దీసికొని రాగితునుకతోకూడా బూడిదను చిలిమిలోపోసి గుడ్డచుట్టి సంచిలో పెట్టుకొనును. ఆబంగారుముక్కను యెదుటచూచుచున్న వానిచేతనిచ్చి యమ్మి తనకుకొంచెముయిచ్చి శేషమతనిని తీసుకొనుమనిచెప్పును. ఇదియంతయుంజూచుచున్నందున యామనుష్యుఁడు భ్రమపడి యదినత్యచునియు, బంగారుకావలసినపుడంతయు నతఁడు చేయగలఁడనియు, కావుననే యపుడంత నిర్లక్ష్యముగా కొంచెము తనకొసంగి మిగిలినదానిని తీసుకొనుమనుచున్నాఁడనియు నెంచి యెట్లయినను వానినలన లాభముపొందవలసినదిగా యెంచును. తక్షణమే యాశాపిశాచమూవేళించి యామాయకాని పలలో చిక్కియున్నది పోఁగొట్టుకొని బిచ్చగఁడై కూటికి గుడ్డకు లేక యల్లాడుచుండును. కాబట్టి యట్టిమాయకాండ్రు నిజమైన మహాత్ములని నమ్మినచో చెడుటనిశ్చయము.

ఆ. పైడిచేయనేర్చురై రాగివలెవచ్చి, నమయమునకుదగినరచందమరసి
టక్కుజేసితమకురజిక్కినవారిచే, ధనముగొండ్రుమాయరతంత్రగాండ్రు.

భూమి తవ్వి ధనములీయు మోసము.

లోకములో తమకుభగవంతునిదయచే కలిగియుండెడి భాగ్యము తో తృప్తినిపొందకయు, దుర్వ్యయములు చేసియున్నది పోగొట్టికొనియు, ధనాశాపీడితులై ఎపుడును నదియే చింతతో యల్లాడుచుండెడి వారు పెక్కుండ్రుగలరు. వీరెపుడును తమకు గొప్పనిధి యొకటిదొరికినచో బాగాయుండునని పేరాశఁజెంది ఎవఁడైన ధనముగలచోటుఁదెలిసికొని యుదిలభించునట్లు చేయునాయని కనినవానితోనంతయు, నిదియే ప్రసంగముఁ జేయుచుండుదురు. ఇలుపంటివారు గాలిలో మేడలునిర్మించుటకు యోజింపుచు, ఇతరులసంపదనుచూచి సహింపలేక సదామనో వ్యాధివలన దుఃఖమనుభవించుచుండుదురు. వీరెపుడును నాలోచనయే! వీరితత్వమెఱింగిన మోసగాఁడు సన్యాసివేషముతో వారిలో నెవని యొద్దకోయొకనిపద్దకు దారినిపోవువానివలెనచ్చి కూర్చుండి కొంతతడవులో కాభిరామాయణమునుగూర్చి మాటలాడుచుండి ప్రార్థనంకచూచి 'ఓహో! అస్తమానమగు సమయముగాయున్నదే! చాలాదూరము పోవలయును. పోగలనా? దేవునివల్ల ఇచ్చటి కెంతదూరముండును!' అని యాపేరాసగాని పుచ్చును. అతఁడు 'ఓయబ్బా! సాయంత్రములో వల దేవునివల్లెకుపోవడమా? తెల్లవారునంతవరకును నిలువకనడిచినచు రేపటిసూర్యోదయమునకుగాని చేరుటకు సాధ్యముకాదే! ఇచ్చటికిరు పదియైదుమైళ్లున్నది అస్తమానసమయమైనది యీరాత్రికి ఇచ్చటనే యుండి వేగుజామున లేచిపోయినచో యెండబెట్టలేక సులభముగామధ్యాహ్నమునకు చేరవచ్చును. ఇపుడుపోయిన కష్టపడియెదరు. చీకటి దారి తెలియదు' అనును సన్యాసి కొంచెము యోజించి "నరే! ఈదినమగు కార్యము రేగును మించిపోయిన దేమియునులేదు. అంతదూరమని నేనుతలంచలేదు. నేటిరాత్రి యీరాత్రియందుండి నీవుచెప్పినట్లు వేకువజామునపోయెద" ననిచెప్పి మరలయాపేరాశగానియొద్దకూర్చుండి సంభాషింప నారంభించును.

పేరాస:—అయ్యా! దేవునివల్లెలో మీకుతెలిసినవారున్నారా?

సన్యాసి:—తెలియడమనగానెట్లు? ఇపుడుమీరు తెలిసినవారుకారా?

అందఱు నిటులనే! అచట నొకపెద్దమనిషియింటికి పోయెదను,

పేరాళ:—ఏమిపనియో చెప్పకూడదా? రహస్యమా? అట్లయినచెప్పవలదు.

సన్యాసి:—రహస్యమనుట నిజమేకాని, ఎచ్చటను బయలుపరచకుండునట్లయినచో చెప్పవచ్చును. అదివిశేషమైనవిషయము.

పేరాళ:—రహస్యమైన వృత్తాంతమును బయలుజేయుదునా? రామరామ! దేవునిమీదయాన, నేపటువంటి అయోగ్యుడనుకాను.

సన్యాసి:—ఔను. నీవుచుంచివాడవుగానే కనుపడుచున్నావు భయపడవలసినదిలేదు. అదిధనసంబంధమైనవిషయము. రహస్యము.

పేరాళ:—అనగానాకు తాత్పర్యము తెలియలేదు, ఎక్కడధనము?

సన్యాసి:—ఇంతమాత్రము తెలుసుకొనలేవైతివా! ఒకచోట భూమిలోయున్నది. యదియచ్చటనొక నిన్నువంటి పెద్దమనుష్యునకు తీసియిచ్చునట్లు వాగ్దానముచేసినాను. నేటిరాత్రి కచ్చటికి చేగునట్లు చెప్పియుంటిని దానికొకటి పోవుచున్నాను చెప్పిన ప్రకారం పోవుటకు లేకపోయినది. పాపము! అతఁడు సర్వమును సిద్ధముచేసుకొని నాకొకటై కాచియుండును.

ఇట్లుచెప్పగానే యాయాశ్చర్యోతు భ్రమించి తానుకోరుచుండిన ప్రకారము చేయదగినవాఁడు తలఁపనితలంపుగా తటస్థించుటకుమిక్కిలి సంతోషించి యేయుపాయముచేతనైనను నతినినిలుపుకొని తనకొక విధిని పెల్లగించి ఇచ్చులాగున ప్రార్థించవలయుననెడి తలంపుగలవాఁడై యతనిఁ దమయింటికిపిలుచుకొనిపోయి మరియొకచేసి కూర్చుండబెట్టి 'అయ్యా! మీనెచ్చటికినింబోవలదు. రాత్రి కిచటనేయుండుఁడు. మీకు కావలసినవన్నియు జాగ్రత్తపరచెద. రాత్రిభిక్ష ఇక్కడనే జరిగించండి' యని వినయముతో చెప్పినిలుపును. సన్యాసి విధిలేక నిలిచినవాని వలెనొప్పుకొనును. అంతట పేరాళగాఁడు తనయభిప్రాయము నతనితో చెప్పదలంచి సందర్భానుసారముగా తెలుపవచ్చునని సంభాషణకు ప్రారంభించును.

పేరాళ:—అయ్యా! భూమిలో యెక్కడచూచినను ధనము ఉంటుందనిచెప్పగా వినియున్నాను. నిజమేనా?

సన్యాసి:—సందేహమేల? నాస్తవమే! కాని అది ఎవనికి ప్రాప్తమో వానికిలభించును. ఆలక్షణమును తెలిసికొనియే నేను ఎవరికైనను

సహాయము చేయుచుండును. చూడగా నీమంథమునందు సైతము ధనలక్ష్మి విలాసలక్షణములు కనపడుచున్నవి. నీకున్నాలభింప వచ్చును.

పేరాళ:—అలాగా! అటులనైనచో అది నాకెటుల లభించును?

సన్యాసి:—నీకపుడపుడును, ధనముదొరికినట్లును లెక్క పెట్టినట్లును, యే వేవియో గొప్పకార్యములు చేసినట్లును, స్వచ్ఛములు కలుగుచుండును. ఇట్లుజరుగుచుండుటకలదా? లేదా? నిజముచెప్పుము

పేరాళ:—బేను! ఇదినశ్యమేనండి! కండ్లుమూసినచో నదియేమిమాయమోగాని ధనమువచ్చినట్లును, యెంచినంచులలో బోసినట్లును కనుపడుచుండును. అయ్యా! అటులనుండుట కేమికారణము?

సన్యాసి:—అది తెలియలేదా? నీకుధనము లభించుప్రాప్తమున్నది. ఈ సమీపమున నెచ్చటనో నిదియున్నది. అది నీకట్లు కనుపించుచున్నది. దానినికనిపట్టి తీయవలయును. ధనమును లేనదీయడమనగా సామాన్యమైనపనికాదు. మహాకష్టము మొదలు నుండుచో టును కనుగొనుట మిక్కిలికష్టము. మంచినేర్పటిగాని యెత్తజాలడు.

పేరాళ:—స్వామీ! మాయింటి వెనుకప్రక్క ధనమున్నదని పెక్కండు చెప్పియున్నాను కాని, నేనుచూచినదిలేదు. స్వచ్ఛములు మాత్రము కలుగుచుండును. మీరున్న యున్నదనుచున్నారు. అదియుండుస్థలమును కనుగొనవలయునని వేడుకొనుచున్నాను కరుణించండి.

సన్యాసి:—మంచిది రాత్రికిదీపముపెట్టి చూచి యుండెడిచోటు తెలుసుకొనిచెప్పెదను. కర్పూరమును పెంకాయయుం దెప్పింపుము.

పేరాళ:—అలాగే తెప్పించెదనుగాని, చూచి ఖలానిచోట నున్నదని చెప్పడమువలన ప్రయోజనములేదు దానినిలేవదీసి ఇవ్వవలసిన భారముకూడా మీయందేయున్నది. ఇది మీరుచేయకతప్పదు.

సన్యాసి:—అవిషయము పిమ్మట నాలోచింతము. ముందు తెలుసుకొనవలెగదా?

ఆపేరానగాఁడు, బిరబిర భార్యయొద్దకుపోయి వృత్తాంతమును

చెప్పి నేటికి మనకు మంచికాలమువచ్చినది. దేవునివలె వచ్చినాడు. ప్రాప్తకాలమువచ్చినపు డన్నియు నిజమై తమకుతామేననుకూడును ప్రక్కయూరి గేగుపాటిచలమయ్యెగాక భాగ్యమెటులువచ్చినదో తెలియు నానియిటులనే యొకమహాత్ముడువచ్చి పడమటింటిలో మూడుబిందెల బంగారుకానులు తీసివచ్చిపోయినాడు. తత్పూర్వము వారి కేమియుండినది? గంజీసీళ్లకుగతీ తేయిండిరి. ఇప్పుడుగదా మిదైలుమేడలు నగనట్రులు, మూడుగ్రహమాలలో భూములకలిగినవి. తమ పూర్వపు స్థితి మరచిపోయి ఐఱువీ సుచున్నాడు. ఎందుతో ధనము తనకుతానే లభించియున్నది. జగద్దనపంతులమాటఁ జెప్పుము. వినియున్నావుగదా! ఎట్లువచ్చినది? ధనము ఇంట్లోట్టుకొనుటకు ప్రయత్నించి గొడఁగుపెట్టుటకు కడగాలు క్రవ్యమండగా ఒకపెద్దబిందెయు మఱియొకటి చిన్నదియందొరికినవి. అది మొదలుకొని వృద్ధియైనది మిన్నగునాయుడుగారికిని పొలములోదొరికినదే? ఎందుకొదొరికినది. మనదురదృష్టమేమోకానిఎందరెంతోమనపెరటిలో నున్నదనిచెప్పుచుండదురుకాని యదిలభించినది కాదు. ప్రాప్తకాలమురా లేదుకాబోలు. ఇప్పటికిమంచికాలము తటస్థించినదనితోచుచున్నది. దేవునిదయవలన మనకీసన్యాసిమూలమున గొప్పబిందెదొరికెనేని, చెన్నకేశవస్వామివానికి వెండితేమను, గిరిశ్వరస్వామికిగాలిగోపురమును నిర్మింపజేసి నిత్యోత్సవముజరుగుటకు ఏర్పాటులుగావింపదలించినాను అని మహదానందముతో శిష్యును ఆమాటలుచినియామె మొగముచిట్టించుకొని 'బాగానేయున్నది. దొరికిన యారవంతయును నీవు తేమలకు గోపురములకు కర్ప పెట్టినయెడల నాగలమాట ఏమిచేయవలెనని తలంచినవి? నలుగురును దేహములనిండుగా నగలు ధరించి విఱువీగుచుండగా నేనుమాత్ర మిటులనేమియులేకుండుట నీకు సంకోచముకాబోలు' ననిసిలుగును. అతడు భార్యకునమాధానముగా చెప్పి పెంకాయయ్యం గర్పరమునుండెప్పించి సన్యాసికేఱిగించును. అతడు కాళ్లుచేతులునుం గడుగుకొనివచ్చి ఇంటిలో ఒకఅరయందుగూర్చుండి దీపము వెలిగించి పెంకాయగొట్టి కర్పరము వెలిగించికొంతతడవు తదేకదృష్టితో దీపమువంకసూచుచుండి తానేమో గ్రహించినవానివలె తలయూచుచు, చూచుటబాలించి ఇంటివానితో 'ఏమయ్యా! తెలుసుకొన్నాను. ఇంకనేమియుం జూడవలసినదిలేదు' అని చెప్పును.

పేరాశ:—స్వామీ! ఉండడమునిజమేనా? ఎక్కడ?

సన్యాసి:—సందేహమేలనండీ! ఉండిననుగొంచెముగాదు. గొప్పబిందె
యున్నది. అన్నియు బంగారపుకానులు. రెండులక్షలరూపాయ
లుండను.

పేరాశ:—అది యుండెడిచోటునుచెప్పండి. సాధ్యమా? అసాధ్యమా?

సన్యాసి:—మీ పెరటిలో బావికి రెండుబారలదూరములో యున్నది.
సాధ్యాసాధ్యములు మాట నెట్లుచెప్పవచ్చును? దానిదానికి తగిన
పనిచేయగలిగినచో యసాధ్యమేయిందదు. అన్నియుసాధ్యము
లేయగును. అటులచేయలేనపుడు సాధ్యమైనదియు ససాధ్య
మగును.

పేరాశ:—స్వామీ! మీరుచెప్పినట్లుజరిగించెద. ఎట్లయినను దానినివెలు
పరించండి. మీరుదప్ప మఱియొకరీపనినిజేయ నమర్థులుగాదు.

సన్యాసి:—ఇదిచాలా కష్టమైనది నాలుగుదినములుపట్టును. అంతకా
లము నేనిచ్చటనుండుటకు వీలులేదు. ఆయూరిలో పెద్దమను
ష్యునినమ్మించియున్నాను నాకోట కతడు కనిపెట్టుకొనియుం
డను. ఉండనిమ్ము. ఏమిమునిగిపోయినది? ఇంకొకనాడు వ
చ్చెదను.

ఇంటివాండా సమయమున సతనివిడుచుట కిష్టములేక 'దయచేసి
యాకార్యమును నెరవేర్చిపోవలసివ'దని బహువిధంబుల ప్రార్థించును.
అతనిమాటలకు తప్పించుకొనలేక లోబడినవానివలెనటించి సన్యాసి
యతనింగని 'నీవుపట్టినపట్టు విడువకున్నావు. నీవు మంచిమనస్సుగలవా
డుగానుండుటచే నీమాటసిరాకరింపజాలకున్నాను. సరే! కానిమ్ము.
ఏమైననగునుగాక. నిలిచి నీకీ యువకారమును చేసియేపోయెదను.
ఈవిషయములో మనకొక ఏర్పాటుండవలయును నేనెచ్చట లిబ్బిందీసి
నను మొదటనే ఏర్పాటుచేసుకొనుట వాడుక. ఏమనగా దానినివెలుప
రించుటకై కొంతకర్షులగును. ఏలననగా ధనమునాశ్రయించి శాస్త్ర
భూతములుండును. వారికిశాంతికలుగునట్లు తగినయాహుతి వేయవల
యును. అటులచేయకున్నయెడల నదిభింపదు. అందుకగు ప్రయమంత
యు నీవేభరింపవలెను. ధనమును వెలువరించినంతట దొరికినదానిలో
నగమునేనుతీసుకొందును. తక్కిననగభాగమును నీవుతీసుకొనవచ్చును.

ఇది నీకు నమ్మతమైన నిలిచెదను. నేను శ్రీశైలమున కావలయొక మతము గట్టించుచున్నాను. ఈ ధనము దానికి వినియోగించబడును. అందుకొకే నేనీటువంటివనులు గట్టవడి చేయుచున్నాను' అని చెప్పును. ఆయాశబోతు గానికి మనస్సులో నన్యాయానికి సగముయిచ్చుటకు ఇష్టము లేకపోయినను, ఇవ్వనినచో యతడు దానిని బయటదీయడను భయముగలవాడై తనలో 'నరే! తీసినతరువాతగదా పంచి ఇవ్వమనును. ఇది రహస్యమైనవని యగుటవలన ఇతరులతో చెప్పబోవునది లేదు. వీని కిచ్చటసాక్ష్యమెవరు? చూచుకొంద' మనితలంచి యతనితో 'మంచిది ఆలాగే! మీ ఇష్టప్రకారమే చేయండియని చెప్పుచు. అంతట నాటిదినమే ప్రారంభమని పూజసామానులు ఇరువదిముప్పదిరూపాయలకు వట్టిపర్పాటుచేసి ఇచ్చును. ఆశగాఁడుచెప్పిన ప్రకారం కొనివచ్చుచు ఆదినంరాత్రి పెరటిలో బావికినాలుగుబెరలదూరమున పూజచేసి యాస్థలములో రెండుగజములనిడివియు, గజమువెడల్పును, అరగజములోతునుంగల గోతిని త్రవ్వించి మరల పూజజరిగించి వారిని ఇంటిలోనికి పొమ్మని యచ్చటయుంచిన పండ్లు, ఫలాహారములు, భక్ష్యములు తనకు కావలసినంతవరకును నిద్రపై గాభుజించి భూతాహుతి కావించవలడినదని చెప్పి మిగిలినవానిని సంచిలో దాచుకొనును. ఇట్లు రెండుమూడుదినములు జరిగినంతట, వానిజట్టులో చేరినవాఁడును, పరస్పరముగానుండి యపుడపుడును నడుచువృత్తాంతమును తెలిసికొని నన్యాయాని తానుతినినదిపోను దాచియున్న మిగతను రహస్యముగా రాత్రులు కొనిపోవుచుండువాఁడునునైన మఱియొకఁడు నిశీధికాలమున నోరువెడల్పు ప్రాత తపితెనొకదానిని మెడవరకు కత్తరించి కొనివచ్చి తనరాకకై కనిపెట్టుకొనియున్న యాసన్యాసిచేత ఇచ్చి బాడతెలియకుండా వెడలిపోవును. ఇంటివారు నిద్రించుచుండగా యాసన్యాసి తనసంగడికాఁడు తెచ్చియిచ్చిన తపిలమూతింగొనిపోయి తాను త్రవ్వించిన గోతిలో నొక యడుగులోతునఁ బూడ్చి పెట్టి యేమియుండెలియనివానివలెనచ్చి పండుకొనును. మఱుసటిరాత్రి యాయుంటి దురాశాపరునింబిలిచి 'ధనముచాలా యధికముగాయున్నది. నేనుకొంచెమే ననుకొంటిని యొకదానిపై నొకటిగా నాలుగుబిందెలున్నవి ఈదినము బిందె కనువడితీతవలయును. గొప్పగ్రహములు నాశ్రయించియున్నవి. కావున నేఁడుకొంచెమెక్కుడుగా నానికాహుతి వేయవలయును. లేని

ఎడల ధనములభింపక పోవుటయేగాక మీ కును కాకును గొప్పయపాయము కలుగును. ఈదినము కడుజాగ్రత్తగాయుండవలయు'నని మరల నాటి పూజకుగా యేబదిరూపాయలకు లీస్టువాసి ఇచ్చును. నాలుగుబిందెలున్నవని యతడు చెప్పినమాట విన్నంత దురాశాపూరితుడు తనలో 'ఓహో! నాలుగింట రెండుబిందెలు వీడుతీసుకొని పోవడలంచియున్నాడుకాబోలు. అటులకొనిపోవకుండుటకు తగినయోజన చేయవలయు'ననియెంచి సన్యాసి చెప్పినట్లు సామానులు తెచ్చును ఆగాత్రీపూర్వమువలెగాక మఱికొంత యాడంబరముచేసి, మొట్టిబిందె మీడికి వచ్చియున్నది. తక్కినవి దానియనుగునయున్నవి. యొకటితరువాత యొకటిగా యెత్తవలయును. జాగ్రత్తగామన్నదీయు' మనిచెప్పెను. ఇంటివాడు పారతో నాలుగయిదు పారలమట్టి వేయగానే లోపలపూడ్చుబడియున్న తపిల మూతియొక్కయంచు కణిల్లుమని పారకు తగులును. అపుడా పేరాశగాడు 'ధనము బిందె వచ్చినది' యనియెంచి యానంద సాగరములో మునిగిపోవును. వానిభార్య దాపునచూచుచుండి యాశబ్రమువిని ఇంక తనకుకోరినన్ని సొమ్ములువచ్చునని యువ్విట్లొచుచుండును. శబ్దమువిన్నంతట సన్యాసి ఇంటివానితో 'ఉండుము. త్వరపడి ఇంకత్రవ్వవలదు. దానికి చేయవలసినది చాలాయున్నది. అటుల చేయనిచో తటాలున నది బావిలోనికి దిగిపోయినను పోవును. అలాగుపోయేనేని పిమ్ము నదిమనకు లభింపదు. ఇంతృప్తిచేసియు వ్యర్థమగును.' అని వారించి వానిని యీవలకు రమ్మని తానాగోతిలోదిగి, మంత్రాక్షతలు నాల్గదిక్కులకు, గుంటయందునుంజల్లి చేతులతో మన్నునిటు నటుం ద్రోయును. అపుడు తపిలమూతిస్పర్శముగా కనబడును. దానిని చూడగానే పేరాశగాడును వానిభార్యయు సుబ్బిపోయి సన్యాసి కడు మహిమకలవాడనియు, సతడు చెప్పినట్లు నాలుగుబిందెలు సుండుట సత్యమేననియుదలంతురు. అపుడా సన్యాసి యతనికిచూచి "అబ్బా! దీని మీద ఘోరభూత మాసహించి యున్నది. దానిని శాంతిపరచి తొలగింపక మనమేమియుం జేయకూడదు. కాబట్టి యిప్పటికిదీనినిట్లేనిలిపి, కావలసిన వన్నియు జాగ్రత్తచేసుకొని రేపటిదినము వెలువరింతము. త్వరపడకూడదు. అది చాలా యపాయ'మని చెప్పి యాతపిల మూతిపై మూతబెట్టి గట్టెక్కును. కండ్లార తపిలను చూచినంతట పేరాశగానికి

సమ్మక మెక్కుడై సన్యాసి యేమిచెప్పినను చేయుటకు తయారుగా యుండును. తరువాత యింటిలోని కరుదెంచి సన్యాసి పేరాశగలవానితో “అయనించినది. ఇంక ననంతమైన ధనము లభింపజేయుచున్నది. గ్రహమన్నచో కాలా క్రూరమైనది. యాశ్రయించియున్నది. దానిని తొలగించినచో మనకు డబ్బువచ్చినట్లే! అటుల తొలగించుట కొక హోమమును చేయవలయును. అదియిచ్చటచేయకూడదు. ఊరివెలుపట నెవ్వరును లేనిచోట రాత్రికాలమున చేయవలయును. దానికి సామానులును, కొన్నివిధముల సమిధలును కావలయును. ఇది యన్యథాకు తెలియకూడదు. కాఁజెట్టి మన మిరువురము రహస్యముగా నిర్వహింపవలయును. దీనికిగా నన్నూరురూపాయలు పట్టును. నేనపుడపుడుం దానిని చూచుచు నటునిటుం బోనివ్వక దిగ్బంధనము చేయుచుండవలసియున్నది వెలుపట పోవుటకు వలనుగాదు. కావున నీవుపోయి నేనుచెప్పెడి చెట్లచుండి సమిధలు నిరుచుకొనిరమ్ము. రూపాయలు నాచేతనిచ్చితివేని నీవునచ్చుటకులోపల నిచ్చటనే యుండెడువాడను గాన కావలసినవస్తువులన్నియు నేను జాగ్రత్తపెట్టి యుండెదను. చీకటిపడగనే పనికి ప్రారంభించవలయు”నని చెప్పును. కండ్లారగాబిందెనుచూచియుండుటచేతను, దొరికినదానిలో సగము తీసుకొనఁదలంచి యుండుటచేతను, సన్యాసి మోసగాఁడు గాఁడనియు, సతఁడు తప్పక నాఁటిరేయి ధనము తీయుననియునెంచి యతని నూటలు సత్యములనినమ్ని యాదురాశాపరుఁడు తనయొద్ద లేకున్నను యిల్లునైనం గుడువయుంచి యెచ్చటనైనను, నన్నూరురూపాయలుందెచ్చి సన్యాసిచేతనొసఁగి “మీరు సామానులు తీయండి. కావలసిన సమిధలు చెప్పితిరేని తెచ్చెద”ననును. సన్యాసి యేవేవియో నాలగైదు రకములుచెట్లు చెప్పి వానిపుడకలు వేలు వేలుగా నేకరించుకొని సూర్యాస్తమానములోపల రమ్ము”అని చెప్పును. అంతట మహోత్సాహముతో పేరాశగాఁడుపోవును. తరువాత సన్యాసి రూపాయలు మూటగట్టుకొని ఇంటియజమానురాలు పొరుగిండ్లకు పోజూచి అయిదాటు దినములుండి యంతయుం దెలిసికొని యున్నవాఁడు గావున బీగములున్నచోటు కరిగి తీసుకొని పెట్టెదెఱచి కలిగినమట్టుకు సగనట్రలు సంగ్రహించుకొని మెల్లగా యిల్లువెడలి యూరుదాఁటిపోయి యట గాచియున్న సంగడికాండంగూడి పాటిపో

వును. ఆమె యింటికివచ్చి పెట్టె తెరిచి యుండుటయు నందువస్తువులు
 తేకుండుటయు, సన్యాసి కనుపడకుండుటయుంగని దిగులొంది యన్య
 లతో చెప్పటకు వెఱచి తత్తొల్లుచుండును. ఇంతలో సాయంత్రమును
 టయు పేరాశగాఁడు వచ్చి వృత్తాంతమును విని, సన్యాసి సామాను
 లకుఁ బోయియుండుననియు రాగలఁడనియు, తన భార్య యజాగ్రత
 వలన నెవరో యింటవ్రవేశించి యున్నమట్టుకుం గొనిపోయి యుం
 డుదురనియుం దలంచి, యపారముగు భాగ్యము కలుగబోవుచున్నదను
 సంతోషముతో యావిషయమున సంతగా శ్రద్ధగై కొనక యుపేక్షించి
 సన్యాసిరాక కెదురుచూచుచుండును గాని యామాయకాని దర్శనమే
 మరల కాకుండును. ప్రొద్దుజరిగిన కొలదియు నింటివానికి సందేహము
 కలిగి తెల్లనాడువరకును రాత్రియంతయు నిద్రపట్టక యల్లాడుచుండి,
 మఱునటి యుదమువరకును సన్యాసి రాకపోవుటవలన నప్పటి కతఁడు
 మోసగించి పోయినాఁడని తెలుసుకొని తాము త్రవ్వినగుంటలో బిం
 దెయున్నదో పోయినదో యని యచ్చటికరిగి పాఱితో మట్టి చుట్టునుం
 ద్రవ్వగానే, బిందెయంచు లేచినచ్చును. అంతట “యత్యాశచేయున్నది
 సయితము పోయినదిగదా! పాపాత్ముఁడు మోసగించి పోయినాఁ”
 ఁని మహా దుఃఖముతో యితరులతో చెప్పవెఱచి యాశలు నిరాశలు
 చేసుకొని తన యవివేకమును తానే నిందించుకొనుచు గుక్కురు మి
 క్కురుమనక యుండును. మోసగాడా డబ్బుంగొని చెలికాండ్రతో
 గూడి కులాసాగా మద్యదేవత సేవజేసి యానందించును.

గీ. ధనముఁదీయుడు భూమిలో శ్ర త్రవ్వయనుచు

వచ్చి యత్యాశగలిగిన శ్ర వానిఁజేరి

నమ్ముదగినట్లు తంత్రమొ శ్ర నర్చిమాయ

కాండ్రగొనిపోదు రర్థంబుఁ శ్ర గానరాక.

వైద్యము చేయువారి మోసము.

మన పూర్వీకులు వైద్యముచేయువాఁడు మిక్కిలి యనుభవముగలవాఁడుగను, విషయము చక్కగా గుర్రెఱింగినవాఁడుగను, నాడీశత్ర్యము తెలుసుకొను వివేకము గలవాఁడుగను, యత్యాశ లేనివాఁడుగను, హస్తవాసి గలవాఁడుగను నుండవలయుననియు నటువంటి వానియొద్ద నే 'షధము' పుచ్చుకొనుట శ్రేయస్కరమనియు బలుకుచుండెడివారు. యోగ్యుఁడని తోచిననేగాని వారు మందు పుచ్చుకొను వారుకారు. అటుల తెలివిగల వైద్యునియొద్ద నౌషధముఁగొని యారోగ్యముఁ జెందుచుండిరి. ఆనియమ మడుగంటినది. ప్రస్తుతకాలమువేలు విధముగా పరిణమించినది. ఎవఁడుచూచినను వైద్యుఁడే! ఏవీధినిగన్నను బోద్దులే! లెక్కపెట్టుటకే సాధ్యముకాదు. సాధారణముగా నూటికిఁ దక్కువగా చంపిన వైద్యుఁడు వీరిలో నొకఁడైన నుండఁడు. ప్లేగు వ్యాధి, కలరా, మసూచి మొదలైన వ్యాధులకంటె యీవైద్యులు ప్రజలపట్ల నెక్కుడు క్రూరవ్యాధులని తలంపవచ్చును. జనాభాయెక్కువగా యుండు గ్రామములో ఈతరగతి వైద్యుని రెండుమాసములుంచి నయెడల యాయూరు తన సామర్థ్య విశేషమున నిర్జనముగావించి భూభారమును తక్కించును. సాధారణముగా మరణములసంఖ్య యితర దేశములకన్నను, మన దేశమున సధికము. ఎందువలన? ఈకొఱగాని వైద్యులే కారణము. తమ కేమియుండెలియకున్నను, నాయుర్వేదశాస్త్రముం బదివినామనియును, గొప్పకట్టణములను పొందినార మనియు డంబముగా చెప్పుచు 'వైద్యరత్న, భిషగ్నిరోమణి, ఆయుర్వేదభూషణ,' ఇత్యాది బిరుదు పేరులుదాల్చి "అమృతాశ్రమము—ధన్వంతరి వైద్యశాల—ఆయుర్వేద నిలయము—ఆరోగ్య భవనము—సుఖాధారసదనము" మొదలయిన పేరులతో గొప్పకట్టణములలో వీధివీధియందును నొక్కొక యింటివాకిట వటములు వ్రాయించి వ్రేలగట్టియుండుదురు. ఈ తరగతి వైద్యులు చేయునది యేమనగా—జననమ్మర్దనముగల కట్టణములలో పసతియైనచోట నేదైనాయొకయిల్లును బాడుగకుతీసుకొని యందు రెండు పెద్దవైనయద్దములుతాపిన బీరువాలుతెచ్చిపెట్టి వానిలో చిన్నవియుపెద్దవియునుగా నేడెనిమిది రూపాయలకు వివిధములైన సీసా

లుకొని పరుసలుపరుసలుగా పెట్టియుండుదురు. కొన్నిటిలో పలురంగులుగల భస్మములును, కొన్నిటిలో పెక్కువిధములమాత్రలును, మఱి కొన్నిటిలో తేహ్యములును, ఇంకంగొన్నిటిలో తైలములునునుండును. కొన్ని సత్తుడబ్బిలలో మైనములు వగైరాయుంచి, యన్నిటికిని యౌషధముల పేరులు ముద్రింపబడిన చీటిని సంపించియుండుదురు. పేరులుమాత్రము శాస్త్రమున జ్ఞాపకమైన గొప్పయౌషధముల పేగాని మందులు నిజముగా నవికానేకావు. ఇట్టిక రాళ్ల పొడియు, సోడా ఉప్పును, బొగ్గు మార్గమును, వస్తుకాళితము చేసి యవియే నేచియో భస్మములని చెప్పుదురు. మాత్రలమాత్రము వామము, కనక కాయము, శోంఠి, మిరియాలు మొదలైన యుష్ణవస్థులతో నలుతెలుగుల చేసి పెట్టుదురు గాని బంకమట్టియుండలుం గొన్నిటిలో వేసి యుండుటగలదు. తేహ్యములు యేవేచియో వేసి బెల్లము వేసి నూరిపెట్టుదురు. తైలములు గొబ్బెనూనెతో నను మంచినూనెలోనను రంగులుగలిపినవేకాని యవ్యములుకావు. ఇవివిధమున నౌషధశాల నేర్పాటుచేసి, తమ పేగును విశదమునుం దెలియునట్లు ఈకిందవివరించిన విధముగా ప్రకటనము వ్రాయించిన పలకను వాకిట ప్రేలగట్టుదురు.

(ప్రకటనము)

ఇందుమూలమున సకలజనులకు ౧ దెలియజేయునది ఏమనగా:— వైద్యశిఖాణి పద్మం నాథం ౨ ఈ సకలవిధరోగములను చికిత్స చేయుట యందును, రోగముల లక్షణములు తెలుసుకొని యా యా వ్యాధులకు తగినవియు నాయుద్వేదశాస్త్రానుసారముగ మిక్కిలి ధనముప్రయముచేసి తయారుచేసినవియునగు దివ్యౌషధమునిచ్చుటయందును గుహాప్రఖ్యాతి గడించినవారు. ఈవైద్యశాల జనోపయోగార్థము స్థాపించి క్రింద పేర్కొనినలాగున సకలవ్యాధులకును, చికిత్సజేయుదురు. వివరము.

1. వ్యాధిగ్రస్తులను చక్కగా పరీక్షించుట, ఆయా రోగములకు తగిన లేహ్యములు, భస్మములు, మాత్రలు, మొదలైన వానిని, అసలు కరీదునకే రోగులకొసంగి యారోగ్యవంతులను జేయుట, రోగినచోయొక రూపాయ నీజా ఇచ్చినయెడల రోగులను వారియింట్లకే పోయిచూచుట ముఖ్యవిషయములు

2. పరీక్షించుటకుగాని, వైద్యసంబంధమైన విషయములను

మాట్లాడుటకుగాని, ఉదయము 7½ గంటలనుండి 9 గంటలవరకును. సాయంకాలము 5½ గంటలనుండి 7 గంటలవరకును, వచ్చి మాటలాడ వచ్చును.

3 నిరుపేకతైనవారికి యుచితముగా మందులొసంగి ధర్మముగా చికిత్సలు చేయుటను అటువంటివారు ప్రతిదినము నుదయముననే రావలయును.

4 ఏయాషధమునకైనను, దానినిచేయుటకైన కర్మనకంటె యెక్కువగా చార్జివి యెంతటి ధనికులవలనగాని వుచ్చుకొనబడదు.

5. వైద్యులంకకుదురదనివిడిచిన రోగుల వ్యాధులుసయితము యిచ్చటనుండెడి యమూల్యద్రవ్యషధములు సేవించినచో యసతికాలమున నారోగ్యముకలుగును.

వైద్యశిఖామణి పద్మనాభం,

ఆయుర్వేద వైద్యశాల.

ఇట్లు ప్రకటనలువ్రాయించి కట్టియుండుటను చూచి యెవడైనను, వ్యాధిగ్రస్తుడు లోపలికిపోయినయెడల నచ్చటనుండు నౌకరు విచారించి యతనిని వైద్యుండు కూర్చుండియున్న మఱియొకగదిలోనికి పిలుచుకొనిపోవును. ఒకటేబిలు ముందువేయించుకొని వైద్యశిఖామణి గారు కుర్చీపై కూర్చుండి రోగిని కూర్చుండుమని విచారించి యతడు చెప్పెడి మాటలసందర్భములో వ్యాధియిట్లుండునుగదా యని గ్రహించి నాడీక్షణము తనకు తెలియకన్నను, చేయిపట్టి కొన్నినిమిషములు నిదాసమును గనిపట్టుచుండి ఏమో గ్రహించినవానివలె దలయూచి “నరే! నీకు బాగుగాకాలమున కాకలియుంటుందా?” యని ప్రశ్న గావించును.

రోగి:—లేదండీ! బాత్తుగా నాకాకలియే లేకపోయినదండీ!

వైద్యుండు:—ఔను, ఆవిషయమునాడిలో స్పష్టముగా తెలియమనే యున్నది. ఆకలియండనేయుండదు. ఏమిచెప్పడచో యని యడిగినాను. కాలప్రవర్తి సరిగాఁగోగుచుండునా? ఆకలిలేనపుడది మాత్రమేలయగును? బద్ధకముగానేనా?

రోగి:—అయిదారు దినములనుండి ప్రవర్తి కావడమేలేదు.

వైద్యుండు:—అది నేనుమొదటనే తెలుసుకొంటిని. వాతపితృశ్లేష్మము

లుమూడును నన్నే శసమై యున్నవి. ఇది ద్వంద్వ వ్యాధి నిద్రపట్టుచుండునా?

రోగి:—అయ్యో! కంటినిండుగా నిదురపోయి మూడుమాసములయినది. ఎప్పుడును కండ్లుమంట తలనాడుగా నొప్పిగా యుంటుంది. అమితదాహము

వైద్యుడు:—అ!—నరే! నేనేయేలక్షణములు కలిగియుండునని తలంచితినిో యవియునున్నవి. ఇట్లుండట నాడీ స్పష్టముగా చెప్పుచున్నది. ఇంతేగదా? ఇదివరకే నీవుచూయొద్దకు వచ్చియుండవలసింది ఎక్కడెక్కడి పాడుమందులతో తినితని దేహతత్వమును చెడగొట్టుకొన్నావు. అయినను భయములేదు. దీనికి నలుబదిదినములు మందువుచ్చుకొనినయెడల నీకారోగ్యము కలుగును.

రోగి:—స్వామీ! ఆలాగే పుచ్చుకొనెద. నావలెటికి మీగుదేవుడని తలంచుకొనెదను. దయచేసి శీఘ్రకాలమున స్వస్థతలుగఁజేయండి.

వైద్యుడు:—ఆవిషయము నీవుచెప్పవలసినదిలేదు. మాయాషధములు తిక్కినవారి మందులవంటివికావు. తప్పుక గుణమునిచ్చును. ఇటువంటి గొప్పశాస్త్రీయములైన మందులగుటచేతనే బజారులో విక్రయించు బూటకపువానివలెగాక మాయాషధములకు వెలయెక్కుడుగానుండును. ఈపట్టణములోనే వైద్యునియొద్దగాని మామందుకు సమాధానమైనది యొక్కటియైననుండదు. అన్నియు టక్కుమందులే! కావుననే యక్కడక్కడచూచి యేమియు లాభము లేకపోవుటవలన తుదకు మాయొద్దకువచ్చి యారోగ్యవంతులగుచుండెదగు. ఒకసారి మాయాషధ ప్రభావమును తెలుసుకొనినవాఁడు మఱియొకనియొద్దకు పోజాలదు.

రోగి:—నరే! గాని, స్వామీ! మందుకరీదు యెంతయగును?

వైద్యుడు:—అది నీవువిచారింపవలసినదియేలేదు. మేమివైద్యశాలను లోకోపకారార్థము యేర్పాటు చేసియున్నాముకాని లాభముకొఱకు పెట్టినవారముకాము. ఎవరియొద్దనయిననునరే! మందుకు తగులుబడియైన అసలుకరీదుతప్ప దమ్మిడియైన నెక్కుడువు

చుచుకొనము. ఔషధము నేవించి ఆరోగ్యవంతులై సంతట సంతోషముతో వారుగాపిలిచి యేమైనను బహుమానమొనంగినచో పుచ్చుకొందుమేగాని లేనిబోని మాటలుచెప్పి డబ్బుపుచ్చుకొనుట మావనిగాదు అటులచేయువారుచుంగలరు. వారులేదు. మాకదిగిట్టదు.

రోగి:—అయ్యో! తెలియక చాలాడబ్బు కర్చు పెట్టినాను. ఎన్నిమారులు. ఎందరువైద్యులు. ఏమియుంబ్రయోజనములేదు. వృథా యైపోయినది.

వైద్యుడు:—ఔను. అటుల మోసపుమాటలుచెప్పి డబ్బులాగువారికే ఇది మంచికాలము. నిజముచెప్పినచో నమ్మనేనమ్మరు.

రోగి:—నమ్మకపోవడమేమిగాని మందుఖరీదులశలవివ్వండి.

వైద్యుడు:—నలుబదిరోజులు పుచ్చుకొనవలయును. వ్యాధి దేహమున బాగుగా నాటుకొని యుండుటవలన దానికి తక్కువకాలముపుచ్చుకొని యుపయోగములేదు. అంతవిశేషముగా నగునదేమియునుండదు. నీకు దినమునకు 1రూపాయకరీదు మందుచాలును. పూర్ణముగా నారోగ్యముకలుగును.

ఇట్లు చెప్పగా రోగి నలుబదిదినములకును నలుబదిరూపాయలు కావలయునుగదామని కొంచెముసంశయించి విధిలేకనమ్మతించి యౌషధమునిండని రూపాయల నిచ్చివేయును. అవి తీసుకొని యేదోయొక సీసాలోనిభస్మమును చిన్నచిన్న కాకితపుతునుకలలోకొంచెకొంచెముగావేసి పొట్టములుగామడిచి వానికొనంగి 'ఈయౌషధమే ఇతరులయొద్దనుండినచో యీనలుబదిదినములకును ఇన్నూఱురూపాయలు పుచ్చుకొనియుండుదురు. మేమటుల యెక్కువకోరుటలేదు. నీభస్మమును ఉదయమున సాయంత్రమున వెన్నలోకలిపి పుచ్చుకొనుచుండవలయును. దినము విడిచిదినము చక్కగా మంచినూనెనుకాచి బాగుగా తలకంటించుకొని స్నానముచేయుచు జీర్ణమగు మంచివస్తువులం దినుచుండవలయును. పాలు మంచిపండ్లు కావలసినంత భుజింపవచ్చును ఇట్లుచేయుదువేని త్వరలో గుణముకలుగును' అని చెప్పి పంపివేయును.

ఆరోగి యడిచినదేమో మహాషధమని తలంచికొనిపోయి వద్దతివ్రతారముగా పుచ్చుకొనును. వ్రతిదినముచు నింటిలోనివారు చేసె

డియపచారముల ట్లను, విడువక శింస్నానము చేయుచున్నందున యుష్ణము కొంత యుశ్మినుచుట చేతను, అప్పువై నయాహారమును, మంచివండ్లునుం దినుట చేతను, యేదోయొకవిధముగా నించుకతత్వముమాటి యనుకూలముగా మున్నట్లు తోచి రోగి యావిషయమును వైద్యునకు చెప్పినయెడల, తనయొక్కయు తనమందుయొక్కయు ప్రభావమును కడుడంబముగావర్ణించుచు ‘బౌనండి! ఎటువంటివ్యాధియైనను తగినయోషధము నుపయోగించిన గుణమునొసంగకుండునా? ఏవేవియో పనికిమాలిన మందులిచ్చినచో డబ్బు నష్టమేగాని లాభమేకలుగదు. మందొకదారియు, రోగ మొకదారియునై యుండును. నెలరోజులకుక్రిందటయొకనికి శూలవ్యాధి కలిగియున్నందుకుగా వైద్యులందఱును తమవలననైనవరకునుం జకించిచేసి సాధ్యముగాదని మానినారు. మాయొద్దకువచ్చినాడు. విచారించండి మూడేపూటలు. ఒకమందునిచ్చితిని. నెమ్మదియైనది. సంతోషించి నన్నుపిలుచుకొనిపోయి రెండు సిల్కుకండువాలను, నూలురూపాయలును మహాసంతోషముతో తాంబూలములతో పెట్టియిచ్చినాడు. మొన్నటిమాట చెప్పండి! వారముదినములైనది. పక్షిపాతముకలవాడు. ధనికుడు. నాయొద్దకువచ్చి “అయ్యా! ఎంతయోకర్చు పెట్టినాను ఫలములేదని దుఃఖించినాడు. దానికొకమందుక్రొత్తగా తయారుచేసియిచ్చినాను. రెండుదినములకే వ్యాధి నెమ్మదిచినది కాని యింకను కొంతవఱుండు పుచ్చుకొనుమనిచెప్పినందున తీసుకొనుచున్నాడు. బాగుగా తన కారోగ్యమైనంతట నన్నూలురూపాయలనిచ్చునట్లు చెప్పియున్నాడు బౌషధము మంచిదైనయెడల నెటువంటిరోగమైనవేమి? నీవ్యాధి శరీరమున బాగుగా నూరియున్నది. ఇప్పుడుపుచ్చుకొనినమందు చాలదు. ఇంకను నలుబదిదినములు త్రొక్తోడనేసేవించితివేని సంపూర్ణారోగ్యముకలుగును” అనిచెప్పి మరల నలుబదిదినములమందుకు కరీదుపుచ్చుకొనియిచ్చును. వానికి మంచికాలముగాయుండి యేదోకారణమువలననైనను నదికొంచెము నెమ్మగించెనేని మేలే! యటుల నెమ్మదిగాక యట్లేయుండినను, నెక్కుడైనను నడిగినచో, పథ్యమునందలి లోపమనియో పటియేదియో సాకులుచెప్పి యాషధమును మార్చవలయునని మరల నూతో యేబదియో యూడదీసి యేదోయొకటియిచ్చును. వాడదిపుచ్చుకొనియు లాభములేకపోయినచో

మరల వైద్యునియొద్దకుపోయినచో మందుమాగ్నవలయుననిచెప్పి డబ్బు దెప్పునునని భయపడి భగవత్సంకల్పప్రకారము జరుగునని యావంక చూపుటయే మానుకొనును. వైద్యుడని యెఱింగియు నెఱుంగనట్లుండును.

ఈతరగతిలో చేరిన మఱికొందఱు భిషగ్గుణులు తమయొద్దజీతములిచ్చి కొందఱు స్త్రీలనుంచుకొని యుండుదురు. వారెచ్చటచ్చట పరస్పరముగా యేయింటనైన నెవరికేనియు రోగము కలిగియున్నదా? యని విచారించుచుండి యెచ్చటనైన నటుల కలిగియుండినట్లు తెలిసినచో, గొప్ప ధనవంతుల యింటిస్త్రీవలె యొకమంచి చీరనుగట్టి బంగారుగిట్టువేసిన నగలుధరించి రోగియున్న యింటికిపోయి యటునిటుంజూచుచుండును. ఇంటివారు చూచి క్రొత్తమనిషియైన యామెయెవ్వరో యేలవచ్చినదో యని దగ్గఱనువచ్చి “అమ్మా! మీరెవరు? ఏలవచ్చినారు? ఎవరిని చూచుచున్నారు?” అని యడిగినచో “ఇచ్చటికెవరైనా వైద్యుండు వచ్చినాడా? ఎవరో యావైపునఁ బోవుచుండి మీయింటికి వచ్చినట్లు చెప్పగా నిజమని వచ్చినాను. ఇచ్చట కనుపడలేదు” అనును. “ఆవైద్యుడెవడు? ఇచ్చటికేల వచ్చినాడట?” యని వారడిగినచో “మీయింట నెవరికో దేహము స్వస్థముగాయున్నదనియు, వచ్చినాడనియు వింటిని. నిజమో కాదో నేనెఱుంగను. ఆయన మీకు తెలిసియే యుండువాఁడు అనుకొంటాను. సుందరమూర్తియనెడి పేరుగలవాఁడు, ఎపుడును సులోచనములు ధరించియుండును. సుమారు ముప్పదియేండ్లుండును. చామనచాయదేహము. పెద్దజుట్టుముడికలదు. ఎవరో చెప్పినమాటనమ్మి వచ్చినాను కోపించు కొనకు” డనును. వారాస్త్రీనిచూచి “ఇంతమాత్రమునకే కోపమా? కాని యెందఱో వైద్యుఁడగు యాయననే వెదకుకొనిరావలయునా? మఱియెవ్వరునులేరా?” యనినయెడల ‘వైద్యులెందఱోయన్నారగాని యేమిలాభము? అతనికి క్తివేటు. యెంతమొండివ్యాధియైనను సరే! అతఁడు తప్పకకుదర్చగలఁడు. అతనిది యమృతహస్తము. మందు పుచ్చుకొనుటలోకాని, వ్యధమందుగాని రోగి కేలాటి కష్టమునునుండదు. అదియునుగాక యితరులవలె యత్యాశగలవాఁడుకాదు. చాలా యోగుఁడు. నాకు తెలిసినంతవరకును సతఁడు మందిచ్చినవారలలో నొకరికైనను

గుణము కలుగకపోయినదిలేదు. మే మతనియొద్దనేగాని మఱియొకనిదగ్గరవుచ్చుకొనము. ఇప్పుడు మాకోడలికి కొంచెము జబ్బుగాయున్నది. దానికొకటై తోడ్కొనిపోవుటకువచ్చినాను” అని బహుచాతుర్యముగా చెప్పును. తమయింట రోగియుండుటవలన, వారాస్త్రీమాటలునమ్మి ‘అమ్మా! ఆయన యిచ్చటికి రా లేదుగాని, మాయింటిలో రోగియొకడున్నాడు. చాలా బాధపడుచున్నాడు. యెన్నోమందులుపయోగించినాము గుణముకలుగలేదు. నీవుచెప్పెడి వైద్యుడు గొప్పవాడుగా నుండునని తోచుచున్నది. దయచేసి యతని నిచ్చటికి వచ్చునట్లు చేయవలెను’ అని బతిమాలుదురు. ఆమాయలాడి వారినిచూచి “సత్యమే! ఆయన చూచినాడన్ననో, తప్పక యారోగ్యముచెందినట్లే. అమ్మా! ఆలాగే! కనుపడినచో చెప్పెద”నని యచ్చటనుండి వెడలిపోవును. దానిని విచారించి వైద్యుడు వారియింటిలోనివిషయములన్నియుం దెలిసికొన్నవాడై నాటిసాయంత్రమో, మఱుసటిసము ఉదయముననో, యాయింటికి పోవును. అతని నింటివారుచూచి క్రొత్తమనిషిగాయుండుటవలన సంశయించి యీ వైద్యుడుగానే యుండునేమోయని “అయ్యా! రండీ! మీరెవరు?” అని మరియాదగా యడుగుదురు. అతడు “నేను వైద్యుడను, నిన్న పరశురామనాయకుడిగారితోబుట్టినామెతో మీరు నన్ను రమ్మని చెప్పినారట. ఆమె చాలా గట్టిగాచెప్పినది. ఇప్పుడు నేను జడ్డిగారియింటికి పోవుచుండి యీ దారినివచ్చినాను. ఆమెచెప్పినమాట జ్ఞాపకము వచ్చినది” యని చెప్పును. “అతను చెప్పిన పరశురామనాయకుడు చాలా ప్రసిద్ధపురుషుడగుట వారెటుంగుదురు. తమ యింటికివచ్చినది యతని తోడబుట్టినామెయని యతడు చెప్పగా విని అయ్యా! ఎవరోయని తలంచినాము. తెలిసియుండిన సెంతో మరియాదచేసి యుండుదుము. ఆమెయున్న విధమును చూడగా మాకామెయంతటి గొప్ప యింటిమనిషియని తోచలేదు. ఔను గొప్పవారు డంబముగా నుండుదురా? ఏమియు లేనివారికే యధికడంబము. ఆమెనుచూడగా సాధారణమైన యింటిస్త్రీవలె యుండినది. ఆహా! ఎంతజ్ఞాపకము? మామాట మరువక మీతోచెప్పి పంపినది కదా! గొప్పవారికి గొప్ప గుణములు” అని వ్రాసింది “రండీ! రండీ!” యని యతనిని లోపలికి పిలుచుకొనిపోయి కుర్చీమీద కూర్చుండు

డని తామపలికిపోయి యొండొరులు రహస్యముగా “ఒరకురామనా యాడు న్యలులను దగ్గఱచేర్చువాఁడు కాఁడు. అతనియింట వైద్యము చేయువాఁడనిన గొప్పవాఁడుగానే యుండవలయును. జడ్డీగారు మొదలైనవారు సామాన్యులుగాయుండువారిని పిలిపింపరు. ఈవైద్యుడు గట్టిగానే యుండును. కాబట్టి మనవానికి తనయొద్ద మందునిప్పించుట యుక్తమా గా యుండు.”నని కలియఁబలుకుకొని నిర్ధారణచేసి, వైద్యుని యొద్దకువచ్చి “అయ్యా! మాయంట నొక చిన్నవానికి కాయలాగా యున్నది. దయచేసి చూడండి” యని యతనిని రోగి వండుకొనియుండుగదిలోనికిఁ బిలుచుకొనిపోయి చూపుదురు. అతఁడు రోగి నెగదించి బాది పరుండియున్నవానిని కూర్చుండుమని చేయిపట్టుకొని యెదునిమి వంబులు నాడీ పరీక్షచేసి, నాలుక చూపుమని పరీక్షించి యింటివారి వంకతరిగికని “ఇతని కిప్పుడు మందు నిప్పించుటలేదా?” యని యడుగును.

ఇంటి:—ఎన్నో పుచ్చుకొన్నాఁడు. ఇప్పించి విసికిపోయినాము. ఇప్పుడు యిరువదిరోజులనుండి మందులేదు. ఊరకనే యున్నాఁడు.

వైద్యు:—ఊరకున్న యెట్లు? మంచిమందు యిప్పించవలెను. ఇదివరకును వ్యాధికి తగిన యావధము పుచ్చుకొన్నట్లుండలేదు. వృథాగా అదియునిదియుం బుచ్చుకొనుటవలన లాభముగలుగదు. పైగా వ్యాధి యెవయగును. ఇది శుద్ధరోగము.

ఇంటి:—ఔను ఏమి చేయగలము. వచ్చిచూచినవైద్యులందఱును నాలుగురోజులలో నెమ్మదించు ననడమేకాని గణముమాత్రము లేదు. ఎంతయో కర్మపెట్టినాము.

వైద్యు:—నిజమే! అటుల పలుకుదురు. ఒకఁడైనను వ్యాధిలక్షణమును కనిపెట్టి యుండఁడు. అది తెలుసుకొనుటయే వైద్యునినేర్పు. రోగము తెలిసికొనుట చాలా కష్టపుపని.

ఇంటి:—నిజమేనండీ! ఇదివరక నొకఁడును ఇది యీరోగమని తెలుసుకొన్నదియేలేదు. ఏదోయొకటిచెప్పి తమకుదోచినమందునిచ్చి డబ్బు లాగుకొనిపోవడముతప్ప మితేమియులేదు. అయ్యా! మీరుచూచినారుగదా! ఎట్లున్నది? ఈరోగము మీకేమిగాత్రోచుచున్నది? సాధ్యముగాయుండునా?

వైద్యుఁడు:—తగినమందు నుపయోగించినయెడల నెటువంటిరోగమైన ను సాధ్యముకాకపోవునా? ఇంతవరకును మంచియందు తగిలినది కాదు. ఇదిచెడ్డవ్యాధియగుటచే క్రమక్రమముగావలువిభములు గా మాత్రీ తుదకపాక్షస్థితిలోవిడుచును. ఇప్పుటి కింకను సాధ్యములో నేయున్నది.

ఇంటి:—ఇదియేమి వ్యాధి యనియెదరు? తెలుసుకొంటిరిగదా?

వైద్యుఁడు:—రోగము నే తెలుసుకొనకపోయిన, నింకమందునిష్పక్షమెట్లు? ఇది మేఘవైత్యోష్ణవాయువువలన కలిగినది. ఇప్పుడిది యొకక్రొత్తరోగ మారంభమైనది. ఈవ్యాధిగలిగినవారిని నేను నలుగురైదుగురిచూచినాను. వైద్యులందఱును కుదరదనినతరువాత, నేనే మందుఇచ్చి నెమ్మదిపఱచినాను దీనికి ముఖ్యలక్షణము లేవనగా—ఆకలిమందముగానుండుట, పాలుమాలిక, కడుపులోవికారము, తలతిరిగినట్లుండుట, కాలమునకు ప్రవర్తికాకుండుట, కండ్లుమంటలు, నిద్రనరిగా లేకపోవుట, మూత్రమువిడుచునపుడు మంట, కాలుచేతులునొప్పి, బలహీనత, దాహము, నోరుచప్పగానుండుట యీ మొదలయిన లక్షణములు కలిగియుండును. అపుడపుడు నివి పలుతెఱంగుల మాటుచుండును. దుర్వాస్యధిగాని యితరముకాదు.

ఇట్లుచెప్పగా యావ్యాధి సమయంలో నేనియోకొన్ని లక్షణములయినను రోగికి కలిగియుండకపోవు. కావున, రోగి 'బౌనాను. అట్లనే యుండు' నని తనకు కలిగియున్నవానికిని లేనివానికిని యొప్పుకొనుచుండును. వైద్యుఁడు వ్యాధిలక్షణములన్నియు బాగుగాకనిపట్టినాడని ఇంటివారు భ్రమపడి యతనిని యకావధమునిచ్చి యారోగ్యము కలిగించవలసినదిగా ప్రార్థింతురు. వైద్యుఁడుయోచించి 'నరే! కానిండు. దీనికి ప్రస్తుతము నాయొద్ద మందులేదు. తయారుచేసిఇవ్వవలయును. ఇటీవల జయదేవరావుగారి తమ్మునికి దేవ్యాధికలిగి నన్ను పిలిపించినాడు. నేను పోయిచూచి మందుతయారుచేసి యిచ్చినాను. అతనికి వారమురోజులలో నెమ్మదించి యిపుడుకులాసాగాయున్నాడు. ఆమందులో నాకువైద్యభాగమువచ్చినదికాని మఱి యిరువురకిచ్చినాను. అందువలన నైపోయినది. మీరు చేసిఇవ్వమనినచో తయారుచేసెదను. ఆయావధమును

హారముదినములుపుచ్చుకొనగానే స్వస్థమగును. ఏన ననుమానముకూడ
దు. ఇప్పుట నొకవత్సరముదినములు తీసుకొనుటమంచిది ఏమియుంగవ్వము
తోచదు. ఇచ్చాపథ్యము. మీయభిప్రాయమును చెప్పండి. నేనుగంట
ప్రకారముజడ్డిగారి ఇంటికి పోవలయు"నని వలకును. ఇంటివా రాలో
జించుకొని 'అయ్యా మంచిది. మందుతయారుజేసి యివ్వండి. యీవ్యా
ధి మీవలననే బాగు కావలయును మీకష్టమునకు తగినట్లు నెప్పునియై
నంతట తాంబూలము నమర్పించెదము.' అని వినయముతో చెప్పుదురు.
వైద్యుడామాటలకు తలఁచుచుండి 'దానికేమిలెండి మీరుగాక
యెవ్వరివ్వబోయెదను. నేనుమందునిచ్చినందు కితనికి శీఘ్రముగానారో
గ్యము కలుగవలయునుగాని మీరు నాకష్టము గుర్తెఱిగి సహృదయము
జేయకపోయి నేను వ్యసనపడలేదు. గుణముకావడమే నాకుముఖ్యము.
మంచిది. మందుకర్చులకుఇవ్వండి. ఆలస్యమగుచున్నది. పోవలయును.
ఇంటి:—ఎంతకావలయును? చెప్పండి.

వైద్యు:—ఇదిపరకు నలుగురుచేయించి పుచ్చుకొనియున్నారు. మీరు
వారినడిగియివ్వండి. ఇప్పుడుతొందఱలేదు. రేపుతీసుకొనిపోయి
ప్రారంభించెద. ఇంతలో నేమిమునిఁగినది?

ఇంటి:—విచారించడమేల? మీరు పొట్టుచెప్పుదురా? వలదువలదు.
మీరుచెప్పడమేచాలును. మాకుసన్నకమే!

వైద్యు:—దానికి కావలసినవస్తువుల కొకటియేరేటండి! హెచ్చుకా
దు. తక్కువయుంగాదు. ఎచరికైనను నొకటియేషడ్ధి. నూలు
నూపాయలుపట్టుచు. ముత్యములు, పగడములు, మంచిబంగార
ము, కస్తూరి, మొదలగు వెలపొడుగువస్తువులు కావలయును. ఈ
నూలునూపాయలకును వస్తువులుతీయవలయును. ముదురు నూ
రులకు కూలి యెదునూపాయలుపట్టును.

ఇంటివారికా మొత్త మధికముగాతోచి కొంచెము సందేహిం
చినను రోగియిచ్చి చేయించవలసినదిగా పట్టుబట్టును 'వ్యాధివచ్చినవాడు
వెట్టివాడునొకటియే!' యందురుగదా! పాపము తనకారోగ్యము కలు
గునని యతనిభ్రమ. విధితేక యింటివారు మందుకర్చునకును, కూలికి
రు105లు నొసంగుదురు వైద్యుడవిపుచ్చుకొని 'ఇంకనాలుగురోజులలో
మందు తెచ్చియిచ్చెదను. చేయుటకంతకాలముపట్టును. మీరుభయపడ

వలదు. ఇతనివ్యాధి నివర్తిచేయుభారము నేను వహించుచున్నానని నమ్మబలికి బయలు వెడలి జడ్జిగారియింటికి పోవుదాఁబట్టి కొంచెము దూరముపోయి యుచుంటుంటే స్వగృహముచేరును. మఱినాలుగురోజులుగడిచినంతట యేదోయొకటితెచ్చి మిక్కిలివిలువగల దివ్యోషధమని చెప్పి ఇచ్చిపోవును. అదిచూరోగిపుచ్చుకొనునుగాని లేకమైననుగుణము కనబడదు. నైద్యునిగంచి యడిగినపక్షమున 'అతనితత్వముసకామందు సరిపడలేదు. వేతేయొకమందు చేసియివ్వాలెను. దానినిచేయుటకు యిన్నూరురూపాయలువట్టుకు. అది చాలాగొప్పయోషధ' మని చెప్పును. వారగినిని 'చాలుచాలు యిప్పుటికి యిచ్చిననూఱునుచాలక, మఱలయిన్నూఱు తెచ్చునుచున్నాఁడు. రూపాయలుపోవడమేకాని గుణముమాటనున్న. భగవత్సృకల్పప్రకారము జరుగునుగాక, ఇంకయియ ప్రయోజకులయిన నైద్యులమాటలునమ్మి వీరోసంగడిమందులు పుచ్చుకొనుట యవివేకము. ఏదో మనకు తెలిసినట్లు మనమేచికిత్సచేసికొనుటమంచిది' యని తలంచి సురలసతనీమఃఖమును చూడనొల్లక పోయి నంతవరకుంజోయినదని మిన్నకుండదురు. అవయిద్యుఁడు వారు తన యొద్దకు రాకపోవడమే గొప్పయదృష్టముగా తలంచి సంతృప్తుతరంగులై మఱియొకచోటు వెదకును.

ఈతరగతిలోనివయిద్యులు మఱికొందఱుచేయుట యెట్లునగా— తమకునాడీపరీక్షించుటకు రోగలక్షణములు కనిపట్టుటకునుం దెలియక పోయినను సర్వముందెలిసియున్నట్లు నటించుచు, ఏవయిద్యుఁడయొద్ద నైనను నేవోనాలుగుమందులు ఖరీదునకుఁదీసుకొని, వానిని చిన్నచేతి పెట్టెలో నుంచుకొని యేయింటనైన వ్యాధులుగలవారుందురాయని విచారించుచుండి యటువంటి యిట్లు తెలిసికొని తానే యచ్చటికిపోయి, ఇంటివారినిచూచి 'చంద్రశేఖరంనాయుడుగారి స్వహమిదేనా?' యని యడుగును. ఇంటివారతనినెఱుంగక, యేలవచ్చెనోయని 'బేను! ఇది యే! అయ్యా! మీరెవరు? ఏమిపనిగలిగివచ్చినారు?' యని యడుగక పోరు. అటులనడిగినప్పుడు 'నేనువయిద్యుఁడను, నాపేరు విశ్వనాథరావం టారు ఎక్కడనుంబ్రసిద్ధియే! మీరువినియుండదుకాఁబోలు. నేనీవారిని పోవుచుండగా, ఆయన యెవఁడోగాని, చామనచాయగ యుంటాఁడు, తల ప్రాపుచేసుకొని, స్పర్తికల్గువేసుకొనియున్నాఁడు. ఎపుడో యొక

మారు నాయొద్దః తనువచ్చిన జ్ఞాపకమున్నది. ఆవరిచయమువలన నన్ను గురుతుఁబట్టి 'అయ్యా! ఇదిగో ఈవీధిలో నె 112రు యింటిలో నుండువారలు మాకుబంధువులు. వారియింట నొకయాడుమనిషి యస్వస్థముగా యున్నది. చాలామందివయిద్యులు చూచినారుగాని నెవ్వరికీలుగలేదు. తమబోటివారివలనగాని యావ్యాధి నివర్తికానేరదు. కాబట్టి దయచేసి ప్రయానయనక కొంచెము నాయందుదయించి యటుపోయి చూడవలయునని కోరుచున్నాను. నేనుచు మీవెంటవచ్చి యింటద్వ్యాన చేసి వత్తునుగాని తొందఱపనిపై వెళ్లుచున్నాను. ఆలస్యమైనయెడల యాపనిచెడిపోవును. ఫరవాలేదు చారుమిక్కిలి యోగ్యులు మీరేపోయిచూడవచ్చును. పాపమామనిషి మిక్కిలిబాధపడుచున్నది. కనుకనిరాకరింపక పోయిచూడండి'యని చాలదూరము ప్రార్థించి తొందఱగావెళ్లినాడు. ఆపెద్దమనిషి యంతదూరము ప్రార్థించినంతట చూడకుండుట మరియాదగాయుండదని తలంచినవచ్చినాను. 'వ్యాధిగ్రస్తురాలినిపిలిపించండి చూచిపోయెద' నని చెప్పును. ఆయింటివారతనిమాటలువిని, తమకుబంధువును; తనయందంతటిప్రియముతో తానుగానే వయిద్యనింబనిచినవాఁడునునైన యామనుష్యుఁ డెవఁడుగాయుండునో యని తమలోతాము కొంచెముతడవాలోజించి నిర్ధారణచేయజాలక కడవట ఎవఁడైననేమి? ఇందువలన గలిగిననష్టమేదియునులేదు. మనమును, నెవనినైననయిద్యనింబిలిపించి రోగిని చూపవలయుననియే యెంచుచుంటిమి గదా! ఇప్పుడేమిచెడినది? వ్యాధిగ్రస్తురాలిని తనకుఁగనబఱచి, యేమిరోగమనిచెప్పనో చూతమని యెంచి, మఱియేమియుంబలుకక రోగిని బిలుచుకొనివచ్చి యతనియెదుటనిలుపుదురు. వయిద్యుఁడామెనెగదిగఁజూచి తలయూచి కూర్చుండఁబెట్టి ధన్వంతరితానేయని వారికిందోచునట్లుగా, తెలివిగలవయిద్యులు రోగులనుబరీక్షించునపు డచ్చటచ్చటంజూచియున్నవాడుగావున, యావ్రకారముగానే తానునునభినయించును, నాడీలక్షణము గుర్తించువానివలె కొంతతడవు కుడిచేయియుం గొంతతడవు యెడమచేయియుంబట్టి మార్చిమార్చిచూచి, నాలుకయు, కన్నులును, మూత్రమునుబరీక్షించి పఱియు నెన్నోనిదానములుగనుచుండును. అప్పుడింటివారు తమలో 'ఈ వైద్యుఁడుచేయు పరీక్షలు చూడగా యితఁడు సమర్థుఁడుగానే తోచుచున్నది ఇదిరకు పచ్చినవయిద్యలేవో

రెండుమాటలుచెప్పి తమకుతోచిన రెండుమాత్రలు చేతఁబెట్టి పోవు చుండిరేగాని, ఇతనివలె నింతశ్రద్ధగా యిన్నివిధముల నొక్కఁడై ననుం బరీక్షించిన వాఁడుకాఁడు. మన మితనియొద్దనే యాపదము నిప్పించుట యుక్తము. చాలా యోగ్యుడుగా నుండుటబట్టి తప్పక యితనివలన గుణముకాఁగలదు” అని యాలోచించుచుండుదురు. నైద్యుడు పరీక్షించుటచు చాలించి ఇంటివానింజూచి “ఈవ్యాధి చాలా యుష్ద్రవకరమైనది. దానికి తోడుగా తెలిసియుం దెలియనివారు తమకు తోచినమందులన్నియునిచ్చి వ్యాధిని తగ్గించుటకు మాటుగా యెక్కుడగునట్లుచేసినారు. ఆమందులవలన మొదటి రోగతత్వము వేటువిధముగా మాటి నది. దానివలన బాధ యతిశయించినది. ఇప్పుడు దీనికి శీఘ్రముగాతగిన యాపదము నివ్వకున్నయెడల ప్రాణాపాయము సంభవించుట నిశ్చయము. ఎప్పుడుగాని నైద్యుడు యోగ్యుఁడైనదియుం దెలిసికొనక, ఇటువంటి గొప్పరోగములు గలవారికి మందులిప్పించుట మిక్కిలి హానికరమైనవిషయము. యోగ్యతా యోగ్యతలు యీకాలమున విచారించువారెవరు? రోగముల సంఖ్యకన్న నైద్యులసంఖ్య నూఱురెట్లు మించిపోయినది. ఎక్కడచూచినను నైద్యులయములే. ఎక్కడ చూచినను నైద్యులే! ఏమిప్రయోజనము? యటువంటి యల్పజ్ఞులందఱును నైద్యస్మృతి నవలంబించుటవలననే నైద్యముయొక్క గౌరవముచెడిపోయినది. మాబోటివారలకు జీవనహాని యేర్పడినది. సమర్థుడైన వయిద్యునిగుర్తించుటయే కష్టముగా యేర్పడినది. అయినను, బంగారమిలువ యెప్పుడునుం దగ్గిపోనేరదు. బుద్ధిమంతులైన మీబోటివారు మమ్ము తెలుసుకొనుచునేయున్నారు. సరే! ఇంక యీమాట వలన లాభములేదుగాని, ఈమెకు నన్ను మందునివ్వమంటిరేని యిచ్చెదను. లేదా? మీయిష్టము. మఱియొకనియొద్ద ఇప్పించుచున్నను, మీరు నాయొద్ద నే 'షధమును పుచ్చుకొనకపోయినయెడల నష్టములేదు గాని యొకవిషయమునుమాత్రము మీరు జాగ్రత్తగా గమనించుట మంచిది. ఏమనగా వయిద్యుడని పేరుఁబెట్టుకొని వారి యందఱియొద్దను మందునిప్పించుకొను. సమర్థుడుగా నుండువానిని గుర్తించి వానివలన నిప్పించితిరేని మీకు లాభముకలుగును. ఇదియే నేను మీకుఁ జెప్పదలంచినది. ఆలస్యమైనది. పెక్కుచోటుల కరుగవలసి యున్నది. ఇంక

జోయెద"నని లేవనుంజును. ఇంటివారు న్యాయముగా తోడుచు
న్న యతనిమాటలు విని యాలోజించి యతనియొద్దనే మందునిప్పించు
టకు తీర్మానించుకొని మరల సతనిఁగూర్చుండఁజెట్టి "అయ్యా! మీరే
సమర్థులని మాకుదృఢముగాతోచినది. కాఁబట్టి శ్రద్ధపుచ్చుకొని యా
షధమును మీరే యివ్వండి. చేతగానివారండఱును మందులిచ్చి తుద
కు రోగమును పెద్దదిగా జేసినారు. ఇంక నటువంటివారి యాషధము
లు మేము తీసుకొనజాలము. ఈవ్యాధి మీహస్తమువలననే తీఱవల
యును" అని వినయముతో ప్రార్థింతురు. వైద్యుఁడు వారలఁజూచి "న
రే! నన్ను యివ్వమనినచో యిచ్చెదనని మొదటనే చెప్పినానుగదా!
అభ్యంతరము లేదు. యిచ్చెదను. త్వరితము నివారణయగునట్లు చేసెద
ననినయితము దృఢముగా చెప్పగలను. కాని ఇప్పుడీమెకు యివ్వవలసిన
యప్రషధము తయారుచేసి యివ్వవలయును. నాయొద్దనున్నదికాని యది
మఱియొకరికిగా చేసినది అది యిచ్చుట న్యాయముకాదు. వ్యాధితీ
వ్రముగా యుండుటచే దీనిని మీకిచ్చినచో వెంటనే వారికి మరలచేసి
కొనిపోయి యివ్వవలసి యుండును. ఈవిషయమున మీయభిప్రాయ
ముఁజెప్పండి" యనును. యింటివా రాలోజించి "హాజరుగా యుండు
మందు నిప్పించుటయే మంచిది. చేయడమనినచో తడవగును. మనకు
దగ్గఱనుండు మందునిచ్చి వేరే తయారుచేసి యదియివ్వవలసిన వారి
కిచ్చుట యుక్తమని చెప్పెద"మని నిశ్చయించి అదేప్రకారముచెప్పి మం
దుచేయుటకుఁజట్టు కర్చు నడుగుదురు. వయిద్యుఁడు వారితో "ఇదిగొప్ప
యప్రషధము ఈయోగమితరులకు తెలియనే తెలియదు. ఇటువంటి
మందు నివ్వకున్నయెడల యిప్పటి తత్వము మాఱి వ్యాధి యభిముఖ
ముకానేరదు. దీనిని చేయుటకు యేబదిరూపాయలు ఁట్టును. తక్కువ
కానేరదు" అని ఖండితముగా చెప్పును. అతఁడుచెప్పినది యెక్కువగా
తోచినను, సిద్ధముగాయున్నమందు నిప్పించకపోవుట ప్రయోజనము
కాదనియెంచి యతనికి మందుకర్చునకుగా యేబదిరూపాయలును సమ
ర్పణఁజేయుదురు అవితీసుకొని తనపెట్టె తెఱచి అందు తానుకొని మహా
పదిలముగా పెట్టుకొనియున్న యేదో యొకయప్రషధమునుతీసి "ఇది
దివ్యోషధము. దీనినిచేయడము మిగులకష్టమైనవని. ఇంత యుత్తమ
మైనమందును పుచ్చుకొనియుండినయెడల యీమెరోగ మిదివర కెన్ని

దినములకుపూర్వమో స్వస్థమైయుండెడిది” యని వారికొనఁగి తీసుకొనవలసినమితమును, అనుపానమును, వధ్యమునుంజెప్పును. ఆవద్ధతులు తనకు మందొనంగిన వయిద్యునివలనఁ దెలిసికొనియుండకపోవుటచే ఇష్టమువచ్చినట్లును తత్కాలమున తోచినట్లుంజెప్పి రెండుమూడు రోజులకొకసారి వచ్చిచూచి పోవుచుండదు” నని నమ్మబలికి వారివలన మర్యాదలుచెంది వెడలిపోవును. కాని మరల సతనిదర్శనమా యింటి వారికి సిద్ధిండు. అతఁడిచ్చినమందునకును వ్యాధికిని యనుమతము సంబంధము లేకపోవుటచే యేదోయొకమందును పుచ్చుకొనుచున్న కారణమున రోగివ్యాధి మఱియొకవిధముగామాటి యధికమై తత్పూర్వమునకంటె బాధ యెక్కుడగుచుండును. ఆవిషయమునుగురించియడిగి యేమిచెప్పినో తెలిసికొనవలయుననెడి యుద్దేశముతో యెంతవెదకినను వానిజాడ తెలియదు. ఇతరవయిద్యులవద్దకుపోయి తమతో యతఁడుచెప్పినపేరునుచెప్పి యతని నిఁసించుచోటు నడిగినయెడల యాపేరు గలవాఁడు మేమెఱింగినవయిద్యులలో నొక్కఁడునులేదని చెప్పుదురు. అంతట వారు వానినిఁబ్బి మందుపుచ్చుకొనిన తమబుద్ధిజాడ్యమునకై చింతింపుచు మరలిపోవుదురు. ఇంకచేయదగిన దేమికలదు?

ఇట్లేవచ్చి మఱికొందఁడో యొకటి చేతఁబెట్టి డబ్బులాగుకొని పోవుదురు. వారుఇచ్చినదానినిపుచ్చుకొనినపుడు పూర్వము తమకుకలిగినరోగబాధ యట్లుండగా పేరుదుర్గణములపుట్టును. అపుడు వారిని కనుఁగొని యడిగినచో ‘నేనుఇచ్చినమందు నీతత్వమునకు నరివడలేదు. మఱియొకటి చేసియివ్వవలయు’నని మరల నొవధముచేయు కర్వులకు గా డబ్బులాగును. అపుడును నేదోయొకటిఇచ్చును. దానివలననయితము కుదరనిచో మఱియొకటి చేయవలయుననిచెప్పును. వ్యాధిగలవారు యీప్రకారము రెండుమూడుసారులు చేయించి పుచ్చుకొని, డబ్బుపోవుటయేకాని వేటుగుణములేకపోవుటవలన సతనివలన నివర్తికానేరదని ఇప్పటికి బుద్ధితెచ్చుకొని మానుదురు.

ఈతరగతిలోనివారు మఱికొందఱు అరచేతిలో బై కుంతముజూపువారివలె రోగి చావనిద్దమైయుండినను, నాడీవరీక్షించి ‘ఫరవాలేదు. ఇప్పుడు మంచిమందువాడినయెడల రోగమభిముఖముకాగలదు. మందు మాత్రము తగినదిగాయుండవలెను, అటులచేసినచో ప్రాణభయము

లేదు ఆలస్యముచేయక వెంటనేనుండుచేసి వేయవలయును' అనిదృఢముగాచెప్పి మందుకుగా నూతో యేబదియో కచ్చుపట్టునని బెట్టుగా వారియొద్ద డబ్బువుచ్చుకొనును. పాపము! రోగము నివర్తించి రోగి జీవించున నెడియాశతో ఇంటివారు తమకది వివత్సమయమగుటవలన 'యోచనచేయక వాఁడడిగినంతయు నిచ్చి 'అయ్యా! శీఘ్రముగా తయారుచేసియివ్వండి' యనిప్రార్థింతురు. వాఁడుయింటికిపోయి, యంగడిదిననులెట్టియో బోలెటాకుదెచ్చి మెత్తగానూరి దానినిపదిలముగా డబ్బిలోపెట్టుకొని వచ్చియిచ్చును. అదియిచ్చి వాఁడువాకిలిదాటుటకు లోపలనే పోగి మృతినొందును. ఇంటివారాదుఃఖముతో నుండునమయమున యాఘనవయిద్యుఁడు మెల్లగా నచటచుండిజాటి తక్షణమే చేసినచో యింటివారేమిచెప్పుదురోయని బిరబిరకదలిపోవును.

జనులారా! ఇప్పుడు మనదేశములో వయిద్యులమని పేరుబెట్టుకొని తిరుగడివారితో నూటికి తొంబదిమంది ఇటువంటివారతే! వారికి రోగలక్షణములు కనుగొనుశక్తిగా నాడిపరీక్షచేయుటకుగాని యప్రవధములుచేయుటకుగాని బాత్తుగాతెలియదు. అయినను సర్వముదెలిసియున్నటులునటింపుచు నమయానుగుణ్యముగా మాటలాడి జనులనునమ్మించిధనార్హణకు దారివెదకుచుండుదురు. మిక్కిలిధిగ్గువేత్తలవలె బలుకువారిమాటలు నిజముగానుండుననినమ్ని రోగులువ్యర్థముగా ధనప్రయముఁ జేసికొనుచుండెదరు. అంతమాత్రమేగాని లాభమేదియుంగలుగదు. అటువంటివాగు చెప్పేమాటలుగాని, వారొసంగువుందులుగాని, వట్టిమోసమేగాని వేఱుకాదు. కాబట్టి అప్రవధము వుచ్చుకొనదలంచి నపుడు, అనుభవముగలవాఁడును, హస్తవాసిగలవాఁడును, దురాశావగుఁడుగానివాఁడును, బుద్ధిమంతుఁడునునైన వయిద్యుని విచారించి యతనియొద్ద వుచ్చుకొనుట శ్రేయస్కరము. వయిద్యనామధానులందఱును తెలిసినవారలేయనినచి వారిచే మందుదీసికొనినవక్షమునడబ్బుబోయెడిమాట యట్లుండగా యామందువలన మఱికొన్ని దుర్గణములు కలిగి వానిచే బాధపడవలసివచ్చును. ఇదిదృఢమైనమాట. ఈవిషయమున జాగరూకత కలిగిమెలంగినచో అప్రవధములవలన సుగుణముగలుగును, ఆరోగ్యవంతులగుదురు.

గీ అశ్వినులవంటి వయిద్యుల శ్రమనుచుజెప్పి
యొక్కటియుఁ దామెఱుంగక శ్రయిన్నఁగాని
తెలిసినట్లునటించిరో శ్రగులకుమందు
లొనఁగియుర్భంబుఁగొనువారి శ్రదెనఁగనకఁడు.

జోణంగులుచేయు మోసము.

మహమ్మదీయులలో జోణంగులనుజాతి యొకటికలదనుట నందఱు నెఱుంగుదురు ఈజాతికిచేసినవారు, పాత్రసామూహులను విక్రయించుట ముఖ్యవ్యాపారముగా చేయుచుండెదరు. వీరలుచేయుతంత్రములు తెలిసికొనుట మహాకష్టము గొప్పపట్టణములందును, గ్రామమాలయందునుందిరిగి, ప్రాతవగు ఇత్తడి, రాగి, కంచు, ఇత్యాదులగు పాత్రములను, క్రొత్తవానిని నిచ్చి మార్చుకొనిగాని, ఖరీదునిచ్చిగాని తీసుకొందురు. వీరుయితరులయొద్ద కొనునపుడు నై లోహములు సాధారణముగా విక్రయింపబడుచుండువెలలో యెనిమిదవవఁతుఖరీదు. అనగా బజారులో క్రొత్తయిత్తడి సేరు ఎనిమిదిఅణాలుగాయుండినయెడల ఆధరపైతమలాభముఁజేర్చి సేరు ఐదియణాలప్రకారము లెక్కచేసి క్రొత్తపాత్రములిచ్చి యాఖరీదునకు చెల్లుగా సేరునకొకటిన్నరయణాలలో, రెండున్నరయణాలలో లెక్కట్టి యాల్పప్రకారముగా రావలసిన ప్రాతయిత్తడిని కొనుగోలుచేయుదురు. సైతిలోహము విషయమునను, వీరిటులనేగావింతురు. సాధారణముగా మనగృహములలోని యాడవాండ్రు తరమనవేసి మెఱుగుపెట్టి వీరుకొనివచ్చువివిధములైన పాత్రములునుంజూచి వానింగొనవలయుననెడియాశతో, తమకుఁగలిగెడి నష్టమును కొంచెమైనయోజింపక. యెట్టిగట్టిపాత్రమైనను సరే! యెచ్చోటనైన నొక్కింత రంధ్రముకలిగియుండినయెడల దానినొకయణానిచ్చి యతికించినచో యెన్నిదింకములో వాడుకొనవచ్చుననుట మఱచి జోణంగులకు మార్చి క్రొత్తవితీసుకొనుటకు యత్నింపుదురు. అపుడువదిసేరుల తూనికగలదయిన ప్రాతతపిలెసేరు 1కి రు 0-2-0లు ప్రకారముగా ధరకట్టి రు 1-4-0లు అనిచెప్పి తాముతెచ్చినగిన్నయో, మఱియొక చిన్నపాత్ర మేదియో యొకటిరెండుసేరుల తూనికగలదానిని సేరు 1-కిరు 0-10-0లు

ప్రకారం తెక్కచేసియిచ్చి సరిపెట్టుదురు. “ఏమి సాయబూ! అంగటి వాండుసేరు మంచియిత్తడి యాటకాలుప్రకార మిచ్చుచుండగా మీరు పదియకాలని చెప్పెరుగు. చాలా వ్యత్యాసముగాయున్నది. ప్రాతయిత్తడి వాగుసేరు నైదకాలవంతున తీసుకొందురు. మీరురెండకాల కెక్కుడు పుచ్చుకొనుట లేదనెదరు. రెండువిధములును మాకు చాలా నష్టముగా యున్నచే!” యని యడిగినచో నవ్వచూ “ఎన్నాంగో! అప్పిడివొల్లిగిరీశ్వరే! అదుంయిదుం సూడండి అవర్ సుద్దమోనం. ఇది యప్పిడిలేదు. గట్టియుగుక్కుం, కరచ్చికయ్యివా లేయడిచ్చి చేసినపాత్రం ఇది యదియెంగికెగే, అందమోశక్కార్ కొడుప్పూర్గల్. మేము కొడుక్కలేదు. ఇష్టమాయురుందాల్ కొనండి. లేదన్నాల్ విడుంగల్. బలాత్కారం యిట్టై” యని యటవమును తెలుగునుంగలిసి యర్థముకానట్లు మాటలాడుదురు. వారి మాటల నవ్వడినిబట్టి యభిప్రాయముందెలిసికొని, ముచ్చటగాయున్న వారుతెచ్చిన పాత్రములనువిడువమనసురాక, ఇంటిలోయున్న యింఁచుక ప్రాతగిలిన జోలెలన్నియుం దెచ్చి వారికర్పించి తమకుకావలసిన వేవియో కొన్ని చిన్నచిన్నపాత్రముల తీసుకొని యిచ్చినదానికిని తీసుకొనినవానికిని సరిపెట్టుకొందురు. కొందఱు తాముయిచ్చిన ప్రాతపాత్రములు కరీదుకొనిన క్రొత్తపాత్రముల కరీదునకు సరిపోవక బాకీయేర్పడి కొఱవకు డబ్బునిచ్చుటయుంగలదు. జోగంగులీ ప్రకారముగా యోహపాత్రములు సంపాదించికొని పోయి వానిలో కొంచెము దృఢముగా నుండువానికి స్పృహలేకుండునట్లుతట్టి తెలియకుండులాగున వానికిగల రంధ్రములదికి, కావిపూసి, సొగసుగా తరిమని గీరలుపట్టి చూచుటకు క్రొత్తపాత్రమువలె నుండునట్లుచేయుదురు. వానిని క్రొత్తపాత్రముల వెలకట్టి, ప్రాతయిత్తడికో, కరీదునకో పూర్వమువలెనే యమ్ముదురు. ఆపాత్రమును వాటికి వ్రల్లు క్రయమునకు యిచ్చినవారే మరల దానినే యధికక్రయమునకుకొనుటయుంగలదు. ఆపాత్రము వారు క్రొత్తగాచేసి తెచ్చినదని నమ్మి తీసికొందురు. కొందఱి దినములలోనే యాగుట్టు బట్టబయలగును. పాత్రముపైఁబూసిన కావిరంగుపోయి యది ప్రాతదని తెలియవచ్చును. మఱి నాలుగురోజులకు దాని యతుకులుపోయి నీరుకారుట కారంభించును. కనుపడినపుడు వారిపడినచో “ఎన్నాపేచ్, యెంతో యాహ

రం సేనురోం, యారుం సెప్పలేదు. మేము మోసకారనా? ఇది మరి యాదయిల్లె, నూసిదాకా వాంగినీర్ కాదూ? ఇది యెన్నాయని సెప్పు తారు” అని జగడమునకు దొడంగుదురు. వారితోడ పోరాడజాలక తమ యవివేక మటులనై నదని గ్రుక్కిట్లుమింగి మిన్నక పోవుదురు. సంపాదించిన ప్రాతనరుకులో పైనిచెప్పిన ప్రకారముగా నువయోగించినవిగాక తక్కిన లోహములకర్గించి యవియన్ని వేటువేటురకములుగా విషిధములగు పాత్రములు తయారుచేసి మఱియొక జట్టుగోతములో యాపాత్రములువేసి వీవులకుకట్టుకొని గ్రామములలో విక్రయింతురు. వీరుచేయునది ముందుచెప్పినవారివద్దతికాదు. ఇదివేటు, ఎట్లనగా—వీరు వాయిదాపెట్టుకొని పాత్రము లప్పుగాయిచ్చి లెక్కవ్రాయించి తీసుకొనిపోవుదురు. అప్పుచిచ్చెరని తెలియగానే ఇంటింటియిమ్మలక్కలును వారినిచుట్టుకొని తమకుతమకు కావలసినవానినితీసుకొని, న్యాయమైన ఖరీదుకంటెకూడారెట్లయెక్కుడుగా వారుచెప్పినప్రకారం ధర తీర్చానించుకొని సమయిండ్లలో నుగవారికి తెలియకున్ననుకారిపేగులుకొన్ని లెక్కవ్రాయించి ఇచ్చి పాత్రములు కొనిపోవుదురు. రెండుమాసములలో, మూడునెలలలో, యేర్పాటుచేసుకొనిన గడిపు ముగియగానే జోణంగులు బాకీలు వసూలు చేయుటకువచ్చి నాంగుగో యెదుగుగోవాకిటకూర్చుండుదురు. వారలంగని యుంకపడుకును నేదియు నొలుంగని యింటి యజమానుడు “ఏలవచ్చితి”రని యడిగినచో “బాకీ కొడుక్కవేలుం. ఇదిగో కణ్కునూడండి” యని తనపేరటవ్రాసియుండులెక్కజావుదురు. తా నెఱుంగని యావిషయమును గురించి, యతఁడాశ్చర్యమొంది, లోపలికరిగి భార్యనుజూచి “ఈజోణంగు లేలవచ్చిరి? వీరికి బాకీయెక్కడిది? నాపేరిటలెక్క నెవ్వరు వ్రాయించినారు?” అనియడిగినచో యామెమొగము చిట్టించుకొని “ఇది బాగానేయున్నది. ఈమేళమెప్పుడు నుండునదియేకాని క్రొత్తగాదు మీరు పాత్రములు తేకున్నచో యెట్లుజరుగుననుకొన్నారు! అకష్టము మీరెఱుంగుదురా? ఇప్పుడు వంటచేయుచున్న తపిలయు కళాయిపూయించిన పెద్దగిన్నెయు, నెచ్చటినుండి వచ్చినవనుకొన్నారు? కష్టమున కోర్కెజాలక యీయూరి వారండలుం దీసుకొనుచుండగా, యెన్నో కావలసియుండియు మీరే ముందురో యని సం దేహించి ముఖ్యముగా కావలసిన యారెండును

మాత్రము తీసుకొన్నాను. లెక్కమీపేరటగాక యాడుదాననగు నా పేరటనా? వ్రాయించవలసినది. ఏదైనను ఇచ్చినవారు బాకీయడుగవచ్చినయెడల యీపోరు సదాకలిగి యుండునదియే ! యేదో యొకవిధముగా వారిబాకీ గుట్టుగాయిచ్చి పంపివేయండి” యని కడువేనటతో పలుకును. యజమానుడా మాటవిని “అయ్యో! ఈవిషయమును నేటివరకును నాతో చెప్పనేలేదే! ఇది నేనెఱుంగనే! ఇప్పుడు తటాలున వచ్చి వీరు వాకిట గూర్చుండిన నేనేమి చేయుదును? నాయొద్దనివుడుడబ్బులేదు. మఱియొక నాడు రమ్మని నీవే సమాధానముఁజెప్పినంపివేయుము. పిమ్మట చూత”మనిన యామె మహాకోపముతో “బేరా! మీమాటలు విచిత్రముగా యున్నవి. మీతో యీవిషయమును చెప్పడమునకు మఱచినాను. అది గొప్పనేరమైనది కాఁబోలు. నేనేమియుంజేయరాని కర్మలుచేసి మిమ్ము ముంచివేయలేదు. ఇంటికి కావలసిన వస్తువులు తీసుకొన్నది తప్పవనియని మీవలె మఱియెవ్వగుం జెప్పఁజాలరు. పైగా, బాకీదారులను సమాధానపఱచియో, బాకీచెల్లించియోపంపక, యాడుదాననగు నన్నుపోయి వారిని పంపివేయు ముందున్నారు. ఈమాటవివగా నెంతో సిగ్గుగాయున్నది. మీరు మగవారై యుండి యిట్లుచెప్పడము నెవరైన వినిన నవ్విపోవుదురు. చాలుచాలుగాని వారినిసమాధానము చెప్పిపంపండి. లేదాఇవ్వండి. ఇది మీపసిగాని నాపసిగాదు” అని గట్టిగాచెప్పును. ఇంటివాడు చేయునదిలేక జరిగిన విషయమును గురించి భార్యతో పెనగులాడుటవలన ప్రయోజనము లేదనియెంచి జోణంగులయొద్ద కరిగి “అబ్బా! ఇప్పుడు నాయొద్దకబ్బులేని సమయము. మఱియొక దఫావచ్చితేనేని మీబాకీ వూర్తిగాయిచ్చెదను కోపవడిక పోయిరండు” అని చెప్పినయెడల, వారు వానిమాటలకు సగ్గుతంపక “ఎన్నానామి! యీవస్తారు. అడిగిడివల్లునుదు. ఇచ్చివేయండి. నాంగళ్ దూరంపోవాల, వరమాట్టోం నాలుగుమాసములు అయ్యింది. ఎన్నెన్నెంతాగు? మగుబడిలేదు. అది ముడియీదు. ఇదిగా, ఇహ దేవుం” అనికడుమూర్ఖముగా బలుకుదురు. సమయము సగు డబ్బులేక యిట్టితోయిచ్చుటకు వీరు లేదనియు, మఱియొకవారి వచ్చినపుటగాని వలనుకావనియుం జెప్పినచో కోపముతో ‘పోవుమాట్టోం, నాపాడుయొచ్చుమట్టుంపోడు. ఇక్కడుంబురున్నో”మని మొండి

తనముగా రచ్చ చేయుచు కూర్చుండుదురు అన్నము బెట్టియైన సమాధానపఱచి పంపవచ్చునని యెంచి పెట్టబూనినయెడల వచ్చిన నలుగురైదుగురునుం గూర్చుండి తృప్తిగా భోజనముచేసి యంతటనైనం బోవక పైపంచలు పఱచుకొని వాకిట పరుండుదురు. అల్లరిజేయుదురు. ఇంటియజమానుడా యల్లరికి సిగ్గుపడి యింటిలో నుండడి వస్తువులలో యేదో యొకటి కుదువబెట్టి వారికిచ్చవలసిన మొత్తమునిచ్చి గుట్టుగా యిట్లుజొచ్చును. అంతవరకును వారువిడువరు. ఇటువంటి దుర్మార్గుల యొద్ద తెలివిలేని యాడువాండ్రు పాత్రములు తీసుకొని నష్టపడము మాత్రమేగాక వారువచ్చిన సమయమున బాకీయిచ్చుటకు డబ్బు లేక యల్లాడిరచ్చవడి ఇంటిలోని మగవారికి సయితము కష్టము నవమాన ముంగలుగునట్లు చేయుచుండుదురు. ఇది యెంతయు నవివేకమువలన జరుగుచుండును. పాత్రలు కొనదలంచినపుడుగాని ప్రాతదానిని మార్పదలంచినపుడుగాని కంచర దుకాణములకుపోయి తెలిసినవారిని మందటనుంచుకొని, ఇత్తడిమార్చియో కరీదునిచ్చియో తమకుకావలసిన పాత్రములకొని తెచ్చుకొనుటమంచిది. కాని యిటువంటి యవ్యక్తపు బేరములు చేయుట యుక్తముకాదు. ఒకటికి ఒదంతను లాభమునుతీసుకొనియు పాత్రములు మంచివై ననివ్వక మనయొద్ద కొనిపోయినవానినే చక్కబరచి రంగుబూసి తెచ్చి మరల మనకే విక్రయించుచుండు మహామోసగాండ్రైన ఇటువంటివారితో బేరముచేసి పాత్రములు కొనుటను మానుట శ్రేయము.

గీ. ప్రాతపాత్రములకుఁగాని శ్ర వరగఁబూసి
తరమనంబెట్టితెచ్చికొ శ్ర త్తవియటంచు
నక్రమంబనియెంచక శ్ర విక్రయించు
కుటిల జోణంగి పాత్రముల్ శ్ర గొనగరాదు.

వి. పి. కంపెనీలలో చేయు మోసము.

గొప్పనట్టణములలో యెక్కడచూచినను, పుస్తకములు, మందులు, వస్త్రములు, గిట్టనగలు, వేయేల సకలవస్తువులును కోరినవారికి యితరచోట్లకు తపాలుద్వారా వి-పి (వ్యాపారపేట)గా పంపునట్టి కంపెనీలు లెక్కకెక్కుడుగాగలవు. ఏవీధిలోచూచినను, 'వేంకటేశ్వర అండ్ కో', లక్ష్మీనిలాసం అండ్ కో, శారదాభవనం, భానుదయంకం 'పెనీ, రాధానూధవ విలాసం బుక్ డిపో, సత్యాలయం.' అని యిటుల నే వేవియో పేరులు పెట్టి బోర్డులు వ్రాయించి ప్రేలగట్టుదురు. కంపెనీ ప్రారంభించ బూనినవాడు స్వంతగృహముకలవాడై యున్న తనయింటను, లేనివాడై న నొకయిల్లునద్దెకు పుచ్చుకొని యందునుచూపున కేవియో నాలుగుసామానులు తెచ్చి పెట్టుకొనిమిక్కిలి డంబముగాబోర్డుల వ్రాయించి వాటిపగట్టి యెచ్చటనైన యేబదిరూపాయలేదో యొకతింతముచేసి యప్పుతెచ్చి, యితరులయొద్దను బజారులోనను దొరుకు వస్తువుల పేరులన్నియు సేకరించి కేటలాగుగా ముద్రించి, పోస్టేజికివెను దీయక యాకావ్యటలాగుల నూహురునకును తానుగానే గ్రామమునన బులపేరనో, కరణములపేరనో, వినిగాని కనిగానియుండిన మఱియే ప్రసిద్ధుడగు పెద్దమనుష్యునిపేరనో పంపును. వారాకావ్యటలాగులను చూచినచో "యందు మాయొద్దదొరకు సకలవస్తువులును, మిక్కిలి శ్రేష్ఠమయినవియు, సమృద్ధమయినవియునునై చూచుటకు నాణెము మించియుండును. ఇవియన్ని నితరులయొద్దదొరకు బూటకపు వస్తువుల వలెగాక మేముస్వయముగా యాడగుయిచ్చి మాకొకటకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయించి, ఇంగ్లండు, జర్మనీ, అమెరికా దేశములనుండిరప్పించబడిన యుత్తమమైనవి. మానరకునాణెమును, మాసత్యమును నందఱునుంచలియటకై మేముపంపెడి సామానులపై లాభ మవేయింపక యీసెలాఖరువరకును తెప్పించుకొనువారల కసలువెలలకే పంపుచున్నాము. త్వరపడి తెప్పించుకొనుడు. లేనిచో ఆశాభంగముకలుగును. ఈమంచినమయమును కోలుపోవకుండు' అనిముఖపత్రమున వ్రాయబడియుండును. మఱియొకపుటలో కంపెనీహుల్లులు ఈక్రిందివిధముగా వ్రాయబడియుండును.

1. మాయొద్దవస్తువుగాని, గ్రంథములుగాని కావలయునని

కోరినవారికి, వారు ఆర్థరుపంపిన వెంటనే తడవు చేయక, వి.పి పోస్టుద్వారా యాసామానులను జాగ్రత్తగా ప్యాకీ చేసిపంపుదుము.

2. ఏదిగాని మాయొద్దనుండి రప్పించుకొనెడివస్తువు ఒకరూపాయకుతక్కువ వెలగలదిగా యున్నయెడల యట్టిదానిని, వి. పి. గా పంపజాలము.

3. ఏదిరూపాయల కెక్కుడు వెలగల సామానులుకోరెడివారువారి యార్డరుతోకూడా అయిదురూపాయలు అడ్వాన్సనుపంపవలయును. లేని ఎడల సామానులుపంపబడవు. అడ్వాన్సనుపంపినచో సామానులకరీదుల మొత్తములో పంపినదిపోను మిగతడబ్బునకు వి. పి. గా పంపబడును.

4. సామానులకు ఆర్డరు వ్రాసిపంపి, మేమువంపెడి పార్సులును త్రిప్పి వేయకూడదు. అందువలన మాకు తపాలుచార్జిదండుగయ్యెను. కావున అటుల త్రిప్పి వేయువారలు వ్రాయకుండుటయే మంచిదనియెంచవలయును.

5. మా క్యాటలాగులో కనపరచియుండునవి గాక తెప్పించుకొనఁదలంచినవారికి మతియేసామానులు కావలసినను పంపగలము.

6. 25 రూపాయలపై గా మా కార్డరు యిచ్చువారికి ఒకరూపాయ వెలచేయు పొంటనుపేనాగాని, సిగరెట్లుపెట్టెగాని, సబ్బుబిళ్లలుగాని, చలువకంటి యద్దములుగాని, వీనిలోకోరినదానిని యినాముగా పంపుదుము. అటులనేవియుంగోరనిచో మొత్తములో యొకరూపాయ తగ్గించి మిగతరూపాయలకు, సామానులను వి. పి. చేసిపంపుదుము.

7. మాయొద్ద తెప్పించుకొనెడి యేవస్తువునకుగాని యదిమంచి దికాదని ఋజువుచేసినయెడల క్రయము వాపనుచేయుదుమని వూచి యివ్వగలము. తెప్పించుకొనినవస్తువు మంచిదిగా యుండినచో క్రయము వాపను యివ్వబడదు.

8. 50 రూపాయలకుగాని యంతకుయెక్కుడుగాగాని తెప్పించుకొనువారికి నూటికి రు 5లుగాని, యంతవెలచేయు గడియారముమొదలగు వస్తువులలో నేదోయొకటి బహుమానముపంపుదుము.

9. రిజిస్టరు చేయబడినమానంపెనీ కేటలాగుకోరినవారికి ఉచితముగా పంపబడును. కేటలాగులో కనబఱచిన సామానులను మా యొద్దదొఱకును.

10. వస్తువులకు వ్రాయువారలు మాకంపెనీరూల్సును చక్కగా చూచి యిందుచెప్పబడిన నియమములనుసరించి, తమ పేరును, గ్రామమును, తపాలాపీఠమును, జిల్లాయును తాలూకాయును, వివరముగా వ్రాసి పంపవలయును.

ఇట్లు రూల్సువ్రాసియుండుదురు. ఇంక సామానులమాటచెప్పవలసినదియేలేదు. శరచరంపరులుగాయున్నవియు, లేనివియు, పేరులు మాత్రమెక్కినవియు నందు కనబరచియుండుదురు. వానిలో కొన్నిసామానులకు వాని గుణవిశేషములనుగురించి వర్ణించి వ్రాసియుండును. అదియెట్లనగా—క్యాటలాగులో వస్తువురూపమును తయారుచేయించి ముద్రించి ఒక్కొక్కచిత్రము పేరునువ్రాసి దానిక్రిందయావస్తువునుహీమను తెలియబరచియుండును.

అత్యద్భుతమైనది! వెన్నెల్పుము!! ఫలమధికము!!!

ఎక్స్‌క్రీక్ బంగారపు గజ్జలయొక్కాణము.

ఈయొక్కాణము మంచి పవిత్రసముకలిగి, క్రొత్తమోస్తరుగా తయారుచేయబడి బంగారపుకీట్టు యివ్వబడినది. మిక్కిలియందముగను చిన్నవారును, పెద్దవారును సరిపడునట్లు మరలమర్పబడినదిగను, నాజూకుగా గజ్జలయొక్కాణమును దీనినిచూచి వారు అసలుబంగారవ్యాణమేయని భ్రమింపవలదు బంగారముతో చేయించి ధరించుటకశక్తిలేనివారి కావచ్చుకొనట కిది మంచిసమయము. ఇవిజర్నలలో సైమనుగా శయ్యించేమంచి తెప్పించినారము. ధనికులుసయితము వీనినామముల చూచికొని వాడుచున్నారు. అప్పుడే తెప్పించినవానిలో మూడుభాగములు కర్చవడినవి. కొలదిమాత్రమేయున్నవి. కర్చవడినవారికి లభించగలవు. ఇట్టివిదివరకును మీరుచూచియేయుండరని దృఢముగాచెప్పగలము. మాయొద్దనొకమారు తెప్పించుకొనినచో మాసత్యాసత్యములు తెలియును. ఇప్పుడేయొకదాని కార్డుయివ్వండి. పదునాల్గుకార్డురట్ల బంగారమునకు మేముపూజియివ్వగలము. పోస్టేజిగాక వెలరు 8 మాత్రమే!

ఈప్రకారముగా నొక్కొకదాని క్రిందనువ్రాసి, మురుగులు, గొలుసులు, నాగవడగలు, జడవిళ్లలు, ఉంగరములు, వంకీలు, చంద్రహారములు, కనులదండలు, రాళ్ళుగలకమ్మలు, అడ్డీగలు, ఇవియవి

యననేల? యెన్నెన్నివిధములగానో నగలును, గ్రంథములును, సిల్కులు, చీరలు, రవికలు, పేనాలు, బూట్లులు, గొడుగులు, పోటోగ్రాఫు పెట్టెలు, యెలక్ట్రిక్ దీపములు, చొక్కాయలు, మొదలుగాగల నమస్త సామానులును. వానివానిరూపములతోనను, గుణవర్ణనలతోడను, చదివెడివారి కపుడే యాశకలుగులాగున ప్రకటించియుండుదురు. వానివలన గేమైనం బ్రయోజనముకలదా? యని చూచినయెడల, అయ్యో! అదుఃఖము వ్రాసితీకునట్టిదికాదు. ఎవడైన కాటలాగునందలి ప్రవాత సుచూచిభ్రమించి, యేదయిననొక నగనుపంపుడని వ్రాసి తెప్పించిన యెడల నదియిత్తడిమీఁద గిల్లుచేయుబడిన దగుటచే నాలుగుదినములు కొంచెము మినమినలాడుచుండి పిమ్మట యాతల్కుపోయి యనలయి త్తడిబయలుపడును. అటుమీఁదట దానిని పారవేయ వలసినదియేగాని దేనికినుపయోగింపదు. అసలుదానినెల యొకగూపాయయో, యొకటిన్నరగూపాయలో యుండునుగానియెక్కువయుండదు. దానిని 7-8 గూపాయలకుపంపుదురు. పైగా తపాలు, వి. పి, కర్చులునయిత మచ్చుకొనవలయును. అటుల తెప్పించినను పదిదినములైన నవియుపయోగింపవు. వానివీషయమై పంపిన కంపెనీవారికి వ్రాసినయెడల జవాబువ్రాయనే వ్రాయరు. దూరస్థలములనుండి తెప్పించుకొనినవారు, రైలుచార్జీలు పెట్టుకొనిపోయి వారినడుగుటకు శక్తిలేకయు, శక్తియుండినను, మొదటనర్పించినదిచాలక దానికొరకై మరలకర్చులు దండుగ బెట్టుకొన నొల్లకయు మిన్నకుండుదురు. ఒకవేళ స్వయం యాకంపెనీయున్నచో టునకు పోవలసినపని తటస్థించినచో, ఆపట్టణమునకుపోయినపుడు కంపెనీయున్నచోటు విచారించి తెలుసుకొని పోయి వారినిచూచి, యడిగినపక్షమున వారుచెప్పెడిదేమి? “ఔనండీ! మీకు దానిని వాడవలసిన పద్ధతి తెలియదు. మీయొద్దలోనివారు, అసలుబంగారునగలువలె ధరించవలెనంటారు. అటులచేసినమనునా? బంగారునగయేయైనను, యెప్పుడును వాడుచుండిన మెటుగునిలుచునా? వేడుకగా యెప్పుడోయొకప్పుడు ధరించి జాగ్రత్తగా యుంచుకొనవలయును. మాయొద్ద నందఱో తెప్పించుకొన్నారగాని యిదివరకెటుల నడిగినవారులేని అదిమీలోపమేగాని మాలోపముకాదు” అని నమాధానము చెప్పి ముగింతురు వచ్చినవాడమాటలువిని చేయునదిలేక “మీయొద్ద తెప్పించుకొనినవారి

యందలి గణము నిట్లేయుండును. కాకుండా ఇంతకెక్కుడు లాభమును పొంది యుండవలగు" అని తనలోగొలుగుకొనుచు వెడలిపోవును. పాపము! ఏ విచేయము? ఇట్లే ఏనస్తువుగాని యార్జగుచున్నప్పుడోడనే, యంగడిపిధికి గాని, ముత్యముక కంపెనీదారులయొద్దకుగానిపోయి తమకుకావలసినవస్తువునడి తీసుకొని దానిక్రయముగో తమకుకలుషకపోను మిగతలనుచ్చి కొనిపెట్టు. దానినిజమైనవెల ఒకరూపాయపైయున్ననో క్యాటలాగు లో నాలుగురూపాయలు వేసియుండుదురు. ఆప్రకారముకోరినవారికి బంతుగురు. వాడు, మాత్రెయెవ్వడైన నవివొరుకుచోటునకు పోవునపుడు చెప్పించుకొనుట లాభమనుటయోజంపక, ఒకరూపాయక్రయము గలుగియు, పనికిచాలిన రకములోచేరినదియు, పైతమకుచే భ్రమింప జేయునదియైన నూవస్తువునకు దండుగగా నాలుగురూపాయలు, దానికి నష్టి యునిమిదలాలు తపాలుకార్చి యునిచ్చి తీసుకొని పిమ్మట తన యవివేకమునక్కి చింతనొందును. ఇది నగలు మొదలగుసామానులవిషయము. ఇంక మందుగనిషయమునుగూర్చి విచారించితమేని యదియంతకంటె మించినమోస మనవలసియుండును. వీనికి తక్కినవస్తువులకంటె వర్ణనయధికము. ఒక్కయోషధమే వేయిరోగములుమాన్యుశక్తిగలదిగా వ్రాయబడియుండును. మందులపేరులన్ననో; ధన్వంతరి, అశ్వినీ దేవతలు, అగస్త్యుడు, పులిప్పాణి మొదలైనవారనయిత మెటింగియుండరనితోచును. వానిగుణములు స్రత్యక్షరూపములుదాల్చి యెదుట నిలిచినయునే తోచును 'కామానందము, మన్నధవిలాసము, రామ భాగము, నకలషేఘచిధ్వంసిలి, కానరోగనివారణి, కఫవిచారణి, పైత్యరోగశమిని, దద్దనాశని, జ్వరాంతకము.' యిట్టి పేరులు వ్రాసియుండును. లేహ్యములు, భస్మములు, మాత్రలు, కైలములు, ద్రావకములు, లెక్కపెట్టుటకు సాధ్యమేకాదు. వానిని గూర్చిన ప్రకటనలొక్రింద వ్రాసివ్రాసియుండును.

→ అజీర్ణరోగ నివారణ గుళిక. ←

ఈమాత్రలు రసగంధకపాపాదాదులగు వస్తువులు చేర్చబడక నూటయిగునది వనమూలికలును కొన్నియంగడి వస్తువులుండేర్చి తయారుచేయబడినవి. ఇదియుక మహాత్మునికృపవలన మాకు సిద్ధించినది. యిటువంటి యోషధము మఱియొకటి లేదని ఖండితముగాచెప్పగలము.

గుణములేదని గుజువుచేసినవారికి నూలుగుహాయ లొసంగెదము. ఈమూత్రమున, ప్రతిదినమును నుదయముననొకటియు సాయంకామున నొకటియు నోటవేసుకొని కొంచెము వేడినీళ్లుపోసుకొని మ్రింగుచుండినయెడల, నెటువంటి యజీర్ణమైనను, నెంతకాలమునుండి కలిగియున్నను వారముదినియే గో నివర్తియై రాళ్లుతినినను జీర్ణించుకొనునంతటి శక్తికలుగును. విషవక్రముప్రకారముగా గుహామూత్రము నలుబదిదినములు వాడినయెడల నదీర్ణ దురిందువున నెకలవ్యాధులును సిశ్శేషముగాహరించి మాధుమ్యమునకు చేరుచును, మనోల్లాసమునుంగలుగును. రక్తము బరితు భవగును. పనిమీద నివర్తియగు గోగము తెచ్చిచునగా, భుజించినపదార్థము జీర్ణించకుండుట, కడుపు ఉబ్బరము గానుండుట, పులితేవులువచ్చుట, గూహ మెక్కుక్తయుండుట, కడుపులోనంకటముగానుండుట భండిశముగా నివర్తించును. ఈమూత్రము తెప్పించుకొని నేనించి గుణములేనినవారు మాకనేకులుయోగ్యతా వశ్రమములు వంపియున్నారు. సాధారణముగా తమమందులగలదు మించి నదిలేదని కొందఱు ఉంబముగా ప్రకటించుచుండుదురుగాని వానివలన లాభముఁ జెందజాలక యనేకులు మోసపోవుచున్నారు. ఇకయు, టుచుంటిదికాదు. సర్వుకన్నెన దివ్యోషణము. నేనే యొకసీసా తెప్పించుకొనుటకువ్రాసి పాడుటకు ప్రయత్నింభుడు. బూటకపు మందులు కొని డబ్బు పోగొట్టుకొనక, మామనస్స నొకసారి తెప్పించుకొని పరీక్షింపుడు. దీనికి పథ్యములేదు. చిన్నవాండ్లును పెద్దవాను నిర్భయముగా వాడవచ్చును. నలుబది దినములకు నరిపోవు యెనుబదిమాత్రము కలిగిన సీసా 1-3 వెల పోటీగాక 5-10-0లు. 10 మాత్రముగల చిన్న సీసా పోటీగాక 11-2-0లు.”

ఈప్రకారముగా ప్రకటించియుండుదురు శుభ్రవాతముక్క ఉంబమునుచూచి, నిద్రవగుగా యుండునని భ్రమనొంది యెవఁడె నను ఒక సీసా మాత్రము తెప్పించుకొని వుచ్చుకొనినచో, యేమియు వానివలన ప్రయోజనముకలుగదు. ఒక్కొక సమయములో పూర్వము కలిగియుండిన నంకటమేగాక ఎఱుఱియొక లక్షణము కనిపించుటయుం గలదు. అంతకంటె యధికముగా గుణమునిచ్చుటకు వానియందు విశేషమేమియుండును. ఏవో యతిగడివస్తువులు నాలుగుశాత్రునూరి మాత్రము

చేసి యెండించి సీసాలలో లెక్కప్రకారం వేసి మూతులకు కార్కుబి గించి లక్కముద్రవేసి చూచుటకు డబ్బముగా కనుపడులాగున ముద్రించిన కాకితములనంటించి సిద్ధము చేసి పెట్టి లోకులను మోస గించి దివ్యోపధములని పంపుదును. ఒకసూపాయపన్నువులు తెచ్చి నూరి సిద్ధము చేసిన మాత్రలు యిగువదిసూపాయలకు విక్రయింపుదును. లేహ్యములు ద్రావకములు, తైలములు, భస్మములు సన్నియు నిటువంటివే గాని వేలుకావు. ఏమందైనను సరే నూరువ్యాధులను పోగొట్టునని ప్రాముదును. ఆర్జునయిచ్చినవారి కాయా మందునకు తగినట్లు తగరపు డబ్బిలును, సీసాలును, కాకితపు డబ్బిలును, నువయోగింతును. ఈ వి. పి. కంపెనీ వారిమందులలో నొకదానివలననే యిన్నిరోగములు కు దుగుటయే నిజమైయుండినచో లక్షలకొలదిగా ద్రవ్యము వెచ్చించి సర్కారువాగు లెక్కలేనన్ని యానుపత్రులు లోకుల క్షేమమునకై యుంచవలసిన కష్టము వారికిలేకపోవునుగదా! ఈమహానుభావులమూ లముననే ప్రజల నారోగ్యవంతులఁ జేయించి వీరినెంతయో గౌరవిం తురుగదా! అటుల జేయుచుండుట కేమికారణము? వీరి ప్రభావము వారెఱుంగుదురు, ఇటువంటి మోసము నుతి యేవ్యాపారమునందును నుండదు.

పుస్తకముల మాట చెప్పవలసినదియేలేదు. “మొండిమగఁ డు—దండగ పెండ్లాము—బంగారుచిలుక—రతిరహస్యములు—మో వాప్రభమము—ఇనకత్కడి పేడతక్కడి—మొదలుగాగల పేగులతో పుస్తకములు ముద్రింపించి వానినిగూరించి యెంతెంతయో జ్ఞాఘనలు చేసి ప్రాసిప్రకటించుదును. పుస్తకమునొక బకలా యైనయెడల ఆరు అణాలు అని ఖరీదు వేసియుండుదును. ఈపేగులచూచి యేమో వింతగాయుండునని యెఱచెడి సందెప్పించి చూచినయెడల నిరుపయో గపు విషముమీగాని లేశమైనది బ్రయోజనము కలుగదు. ఇట్టి పుస్తకములు చూచుటకును భూనాభివృద్ధికి బదులుగా దుర్గుణములుపట్టుపడుట తప్ప వేలులాభముకలుగదు. ఈ వి. పి. కంపెనీలవారలు తాము మహాన్యాయప్రవర్తకులనలెను, యిగులు మోసగాండ్రునలెను, ప్రకటిం పుచుండుదురు. ఇది ఈకంపెనీల పారికంపితమును పొడుకయైన విష యము. ప్రతివాడను, యిగులయందు తప్పులుచూపుచుండును. అం

దుశలన నొకరిపై నొకరు కోపగించుకొనుటలేదు. ఇందలి రహస్య మూలోజించినపక్షమున వీరిలో నొక్కడును న్యాయ ప్రవర్తనగలవాడు లేడని గట్టిగా చెప్పవచ్చును. వీరి వ్రాతలుగాని, వీరి నడవడిగాని, వీరుఁంపుసామానులుగాని, ఒకటియు నమ్మకూడదు. అంతయు మోసమే! ఈ ప్రకారము లోకులను మోసపుచ్చి యన్యాయముగా నొకటికివదిరెట్లు వెలలేర్పఱచి వారివలన డబ్బుసంపాదించి మిద్రెలు మేడలుంగట్టించుకొని ఇంటిలో యాడవాండ్రకు కావలసినసన్నిగలు చేయించి మోటారుకారులు, గుఱ్ఱపుబండ్లుం బెట్టుకొని కడుడంబముగా తిరుగుచుండుదును, వీరి యైశ్వర్యమంతయుం ప్రజలనేమరించి సంపాదించుటవలన గలిగినదియేకాని, కష్టపడిగడించినది ఒకదమ్మిడియైన నుండదు. ఈకంపెనీదారుల మోసపుప్రకటనలుచూచి నీజమని భ్రమ పడినమ్మి ముఖ్యముగా పల్లెటూళ్లయందలి యమాయికులైన జనులు, తాముజమటజాతి కష్టపడిగడించినడబ్బును, కొఱమానిన సామానులకుదారబోసి, తెప్పించుకొని, తన్నూలముగా వీరిని ధనికులుచేసి, తామునష్టముపొంది యల్లాడుచుండదు. వి. పి. కంపెనీలవారిమాయా తంత్రములు గుర్రెఱింగి వీరివలన జనులకు కలుగునష్టము లొలగదగిన మార్గమూలోజించి యనేకములయిన కట్టుదిట్టములను, ధర్మపాలకులయిన సర్కారువారు యేర్పఱచియున్నారకాని, అయినను, అయేర్పాటులవలన నేదోయొకింతలాభముతప్ప వీరీదార్జన్యముపూర్ణముగా నడంపబడలేదు. కాలానుగుణ్యముగా యుక్తులుపన్ని కంపెనీలు యథా ప్రకారము సాధించుచునేయున్నాడు. అయ్యో! అన్యాయముగా జనులను మోసగించి తమసుఖమునే యధికమైనదిగావించి పట్టివీగుచుండు వీరిపాపమునకు భగవంతుడేమి దండనవిధించునో యదియెట్లుతీరునో తెలిసినదికాదు. జనులారా! మీరేదయిన నొకవస్తువును కొనవలసినచినియెడల యదిదొరుకుచోటునకు స్వయముగాపోయియో, లేకనమ్మకముగలమీబంధువులు, మిత్రులు మొదలగువారిమూలముననో, క్రమమైన విలువకుదీనుకొని ఉపయోగించుకొనుడు. ఈ వి. పి. కంపెనీ దారులయొద్దనుండి తెప్పించినయెడల ఒకరూపాయి వెలగలదానికి యెనిమిదిరూపాయలు నమర్పణచేసి నష్టపడుటతప్ప లాభమేమియును లేదు. వీరుకంపెనీవస్తువయైనను మంచిదిగానుండునుగదాయని యెంచి

సను, అదియునులేదు. వట్టినిష్ప్రయోజనమైనది. మీరు కష్టపడి సంపాదించినడబ్బును యీ మోసగాండ్ర పాలుచేయుటవలన ప్రయోజనములేదు

గీ. నకలవిధ వస్తువులును శ్రీ బుద్ధకముతావ
ధములు జనుల కధికమైన శ్రీ ధరలుకట్టి
పంపి డబ్బులాగుదురునే శ్రీ ర్వురులుచాల
వీ. పి. గా నేదిగాని తె శ్రీ ప్పింపవలదు.

వంటచేయు వానివలె వచ్చువారి మోసము.

ఎవడైనా దండ్రగాఢాకండు తానేజాతివాడో, యాజాతిలోనివాడైన, గొప్పయిదోష్టగంధునింటికిగాని ధనికునిఇంటికిగాని పోయి ఇంటియజమానునితో “అయ్యా! నాదిఉత్తరదేశము, ఒరంగల్లునివానుడను, పూర్వమీజిల్లాలోయుండిన ఇచ్చటివారనుగాని మాతాతగారు మాతండ్రిచిన్నవాడుగాయున్నపుడు ఇక్కడజీవనోపాయముగానక యెట్లొయచ్చటికిపోయి నివాసమేర్పరచుకొని ఏదోయొకవిధముగా కాలము సుపాయముగాగడపుచు మాతండ్రికి వివాహముజరిగించి ఆయన వ్యవహారదశకు వచ్చినతరువాత కాలధర్మమునొందెను. మాతండ్రియిచ్చటివారినాశ్రయించి కాలముగడపుచుండి నేనుజన్మించి పదునాతేండ్లవాడనై సతరువాత చనిపోయెను. తరువాతనేనునునాతల్లియు నచ్చట నిర్వహించబడక యిల్లుపాకిలినిక్రయించుకొని మరల నిచట నెందైనో జేరి యేదోయొకవృత్తి నవలంబించి జీవించవచ్చునని వచ్చుచుండగా మార్గమునమోతల్లికి హఠాత్తుగాయొకజబ్బుకలిగి చనిపోయినది. నావద్ద నుండినయల్పధనము తత్కార్యములకు సరిపోయి యెంటరినై యచ్చటచ్చట గొప్పవారగు మీబొంట్లయిండ్లలో వంటచేయువనిని నేర్చుకొని దానివలన జీవించుచున్నాను. ఊరూరుందిరిగి యేసంతర్పణకో, పెండ్లికోవంటచేయకములో సుఖము లేకున్నది. అవిఎపుడునుందోరుకు వసులుకావు. కాబట్టి మీవంటివారియిండ్లలో నెచ్చటనైనను నెలజీతము

నేర్పటమకొనియుండట ముంచిదనియెంచి ఇచ్చటికివచ్చినాను. మధ్యాహ్నము సత్రములో భోజనముచేసి కూర్చుండియుండగా యొక పెద్దమనుష్యుడు నానృత్తాంశమును విచారించి బాలిపడిమీయిల్లు మీపేరువిలాసము వ్రాసియిచ్చి మీకువంటమనిషి కావలసియున్నదనియు, నిచట నేర్పాటుచేసుకొనవచ్చుననియుం జెప్పివంపినాఁడు. దయచేసి తమయొద్ద నిలుపుకొనుపక్షమున మీయిష్టానుసారముగా ప్రవర్తించుచు మీయొద్దనుండెదను” అనివినయముతో చెప్పును. ఇంటియజమానుఁడు వాని మాటలువిని యాలోచించి, తనయొద్ద కతనినివంపిన పెద్దమనుష్యునిం బెలిసికొనజాలక తనలో ‘ఎవడైన నేమి? నన్నెఱింగినవాఁడుగా నేయుండవలయును. కాదేనియచటికేల వీనినివంపును? ఆవిషయమెట్లుండినను, వంటవాఁడు మాకుకావలసియేయున్నది. ఈమనుష్యునింబూడగా చాలావిధేయుఁడుగా కనుకట్టుచున్నాఁడు. వంటయును బాగుగాచేయగలుగుననియే తోచుచున్నది. కాబట్టి యింటికివచ్చినవానిని విడిచి మఱియొకని వెదకనేమిటికి? వీనినే యేర్పాటుచేసుకొనవచ్చు’నని నిశ్చయించి వానితో ‘బాను మాకువంటవాఁడుకావలయును. నిజమే! కానిజీతమెంతయెడిగెదవు?’ అని ప్రశ్నించును. వంటవాఁడు వినయముతో “అయ్యా! తమకు తెలియనిదేమికలదు? కష్టమును గుర్తెఱింగినవారికి నేనుచెప్పవలయునా? తమయిష్టము. ఎంతయివ్వదగునని తోచునో యంతయివ్వండి. మీవంటివారియొద్దనుండి మంచిపేరును సంపాదించినయెడల మఱియొక చోటునకుపోయినను, వారునన్ని దగ్గజజేర్తురు. మీదయ యుండవలయునుగాని జీతము పెద్దవిషయముకాదు” అనును. వానివినయమునకు సంతోషించి యింటియజమానుఁడు “నెలకు పదునైదు రూపాయలనిచ్చెదను. దానికధికముగా యిప్పుడు ఇవ్వజాలను. నాలుగుమాసములు జరిగినంతట నీనడవడిం దెలిసికొని జీతము నెక్కుడు చేసెదను. మాయింట సంతగావనులధికమైనవిలేవు. ముఖ్యము మాకు కావలసినదినమ్మకము. నీవుజాగ్రతగావడుచుకొనుచుండినయెడల యుత్తరకాలమున నావలనమేలుపొందుదువు” అనిచెప్పును. వంటవాఁడు యజమానునితో “అయ్యా! నాయోగ్యతను నేనుపొగడుకొనుట ప్రయోజనముకాదు. నడవడికపై తమకు తెలియగలదు. మీవంటిగొప్ప వారికింతమాత్రము దయకలిగినదే కోటివరహాలువచ్చినట్లు. సరే! తమ

ఇష్టప్రకారముగానేయివ్వండి. మీయండనుండెద'నని నమ్మించును. శిశువర్షము వంటవారినివిచారించి నెండు ముప్పదిసలుబదిరూపాయల డిగినిండున ఇవ్వనొల్లక యాలోచించుచుండిన యాపెద్దనునుమ్యండు హుటాహుటగా తనకు సదుపయిదురూపాయలకే వంటవాడు కుదిరినందు కు స తసిరిచి కానిని తమయింటనుంచుకొనిను. వాడు వారియింట తేలినదొంగలవలు యజమానునినెరి యింటిలోని యాడవారికిని మిక్కిలి విధేయుడై బహుశ్రద్ధగా ప్రసలుచేయుచు చేరనతగువాత నెలదిన మొలకులోపలనే వాంకితనయిందు గట్టినన్నకము కుదుగునట్లు నటించు ను. వంటచేయుటనూత్రమేకాక యజమానుడు మఱియేమిచెప్పినను వినుకుకొనక చేయుచుండుటవలనను, ఇంటివారు యేదయినా వస్తువు నజాగ్రత్తవలన పెట్టి మఱచినచోదానిని తనసొమ్మువలె కడుజాగ్రత్తగా తెచ్చి వారికియిచ్చుచుండుటవలనను, ఇంటపదార్థములు స్వంతగాని ఎలె మితముగను, సేర్పుగనువాడుచు, గృహకృత్యములన్నియుం దానే నెరవేర్చుచుండుటవలనను, వానినై నింటివారి కందఱకును నమ్మకము ను, స్రీయమును నధికనుగును. ఒకటి రెండవలలు జరుగగానే వాడే యింటియజమానుడేమోనని యితగులకుతోచునట్లునటించుచుండును. అప్పుడు ఇంటిలోనిస్త్రీలు వేళకుభోజనముచేసియిరుగుపొరుగున నమ్మ లక్కలనుచేర్చుకొని సంబంధముకలవియు లేనివియునగు ప్రసంగములు చేయుచు, అట్టివనుయములలో తమకేదైనం గావలసినయెడల లేచి పోయి తెచ్చుకొనుటకు పాలుమాలికగలవారై పెట్టెబీగములువంట వానిచేతికిచ్చి యానస్తువుందెప్పించుకొనుచుండుదురు. వాడుచు జాగ్ర తగా యానస్తువుదెచ్చిఇచ్చుచుండును. క్రమముగా వానియు త్రమమైన నడవడినిచూచి సం దేహములేనివారై పెట్టెబీగములుసైతము తమయొ ద్దనుంచుకొనుటకుచాలనిసోమరులై బీగములు వంటవానియొద్దనే ఇచ్చి పెట్టుదురు. ఏదైనా కావలసినపుడు, యింటివానివలె మహాస్వాతంత్ర్య ముతో పెట్టెకొని వాడేతెచ్చియిచ్చును. డబ్బుగాని, నగలుగాని, మఱియేవస్తువుగాని తెచ్చియిచ్చుటయు, కొనిపోయిదాచుటయు, వా డేచేయుచుండును. ఇట్లు రెండవమూడుమానములవరకును వారికిగాఢ మైవనమ్మకము కలుగునట్లుచేసి, మంచివయముచూచి, రాత్రివేళ యందఱును నిద్రించినపిమ్మట, నెమ్మదిగా పెట్టెతెరిచి యున్నమట్టుకు

ను సొమ్ములును, డబ్బుచుసంగ్రహించి మూటగట్టికొని పారిచి త్తగించును. తెల్లవారిసంతట ఇంటివాగుచంటవానినిగానక వెలువడికెక్కడ యైనంబోయి యుండు నేరమాయని కొంతతడవు తలంచుచుండుదుగు. కాని, వాడెంత నీటికిని రాకపోవుటవలన వారికి సంతయోమోకలుగును. ఇంతలో పెట్టెయున్న గదిలోనికిపోయి లదియామోసగాడు పోవునపుడు మూయకున్నందున యట్లే తెరవబడియండుటయు, అందుడబ్బుగాని, నగలుగాని లేకుండుటయు, వంటవానిబాడయే తెలియకుండుటయుం జూచి “నమ్మకముగా మెలంగుచుండి యాదుర్బాగుఁడున్నవరకును సంగ్రహించికొని పోయినాఁ”డని తెలిసికొని యాడవారలు శోకవరాని రాగము నాలాపన జేయవారంభింతురు. వారివలన జరిగిన వృత్తాంతము నెఱింగి యింటియజనూనుఁడు దిగులొండి, “అన్యమనుష్యుని నమ్మి వానివశమున పెట్టెవీగములనిచ్చి కొంఁముంచితి”రని వారినిట్టి బిర బిరబోయి, పోలీసువారికెఱింగించును. వాగుతమసామర్థ్యమంతయాను వినియోగించినవానిని కనుగొనజాలరు. ఒకవేళ వానినికనిపట్టినను పుష్కలముగా తనయొద్దడబ్బును, నగలునుం గలిగియున్నందున యామోసగాఁడు యేదోయొకవిధముగా కచ్చుపెట్టి తప్పించుకొనిపోవును. పోగొట్టుకొనిన పెద్దమనిషి పోలీసువారినిగని యా జాకుచిక్కలేదా? యని యడిగినచో “ఇంకనుం దొరకలేదు. విచారించుచున్నా”మని చెప్పదురేకాని లేశమైనను లాభములుగదు. పోగొట్టుకొన్నవాఁడు తిరిగితిరిగి నిరాశచేసుకొని కృష్ణార్పణమని తనబుద్ధిహీనతకు చింతించి నోరుమెదల్పక ఇంటికిపోవును. చూచితిరా? మోసగాండుచేయుమాయలు. ఎంతబుద్ధిమంతఁడైనను వారితంత్రములలో చిక్కుకొని యపరిమితమైన నష్టమునుపొందియోల్లాశుచుండును. కావున శ్రాంతవారిని దగ్గఱచేర్చునపుడు వారియోగ్యతను చక్కగా గమనించికొని చవవునొసంగరాదు.

- ఆ. వంటచేయువాని శ్రవణవచ్చిధనికుల
 చింతఁజేరివనులు శ్ర చేయుచుండి
 తనకుదొరినంత శ్రయును దాచికొనిపోవు
 చెడుగులను గృహమునఁ శ్ర జేర్చితగదు.

డాఫరులు చేయు మోసము.

దేవదాసీలమని, దేవాలయములకు ముద్రలు వేయించుకొని, చేవునిసేపదప్ప వ్యభిచారాదులైన దుర్వృత్తులను తా మవలంబించుట లేదని కడు పంబముగావలకుచు, ఆలయములలో యుత్సవాదులుజరిగినపుడును, చేవునకు గ్రామమున నూరేగింపు జరిగినపుడును, సకలాలంకార శోభిశ్చై దేవునియుందు నాట్యముచేయుచు, తమకు దేవాలయమునవచ్చు రాబడియే జీవనాధారమని చెప్పుచుండు వేశ్యజాతిమహా తల్లులు సాధారణముగా నచ్చటచ్చట పట్టాములందును, పల్లెలయందును నుండుట యందఱు నెఱింగినవిషయమే! వీరు తాము చెప్పుచున్న ప్రకారము నటించుచుండెడివారని నమ్ముకూడదు. సాధారణముగా వ్యభిచారవృత్తియందుండువారికంటె వీరియందే దుర్వృత్తియధికము. వ్యభిచారమే వృత్తిగాగలవారు, ఏధనికునినో, యేయుద్యోగస్థునినో గుత్తగా యుంచుకొని వానికి తమమీఁద విడువరాని మోహమును గలిగించి డబ్బులాగి తన్నూలమున తామును తమకు సంబంధించినవారును జీవించుచుండుదురు. ఈ దేవదాసీలన్ననో, యటులకాదు. వీరి తంత్రములు, నడవడికయువేఱు, శక్తివారివలె నివర్తించినచో తమ గుట్టు బయలగునని యెంచి బహుచమత్కారముగా డబ్బు సంపాదించుదురు. ఇట్లు చేయుటకు వీరియొద్ద కొందఱు డాఫరుల తార్పుడు గాండ్రనుపెట్టుకొని యుండుదురు. ఈడాఫరులకు జీతములేదు. తమరా బడుఁబొమ్ములో గూపాయకు నాలుగణాలచొప్పున కమిషన్ యిచ్చుచుండుదురు. ఇట్టి కమిషనువలననే డాఫరులు నెలకమ్ముచి నలుబది గూపాయలవంతున సులభముగా సంపాదించు కొనుచుండుదురు. వీరు యితర కార్యములు కష్టపడి తామేదియుం జేయనొల్లరు. ఇదియే తమకు సుఖమైనవృత్తియనియు, పదుగురితో పరిచయము గలిగించు గొప్ప యుద్యోగమనియు భావించి దాసీ, వాకిళ్ళగాచియుండుదురు. వీరుచేయువని యేమనగా-పదైన యొక దాసీయింటి డాఫరువాఁడు ప్రొద్దుననే కలిగినమట్టుకును భోజనముచేసి నానెమైనవియు, కావలసినపుడు వేషము వేసుకొనుటకుగా తయారుచేయించి పెట్టుకొని యున్నవియు నైన యుడుపులను ధరించి యేమోపనిగలిగినవానివలెను, ధనికునివలెను, పట్టణములో నాలుగు వీధులుం దిరుగుచు, తనచేత జక్కందగిన

వాడెవ్వడైన నుండునేమోయని వెదకుచుండును. ఎచ్చటనైననుకొంచెము మంచిస్థితిగలవాడుగాతోచు యువకులు సలుగుదురేని కులాసాగామాటలాడుచుండుట కనుపడనేని తానును నేదో పనికిలిగి యావైపునకు వచ్చినవానివలె మెల్లగా వారియొద్దకు చేరును. వారి ప్రసంగముతో తనకెట్టి సంబంధమును లేకున్నను, తానుగానే కల్పించుకొని మాటలాడుటకు ప్రారంభించును. కొంతతడవు మాటలాడి, స్నేహితునివలె వారిపరిచయము కలిగించుకొని వానిస్థితిగతులన్నియు నేర్చుకొని చారింబి తెలుసుకొని వారివెంటనే నిరగుచుండును. అప్పుటిలో తానొకగొప్ప యింటివాడని వారికి నోచునట్లు జేసికొనుచుండి యొకసారి పాద లిపిపూర్వీ, సిగరెట్లు, దీక్షలు, సోడాబుడ్లు, తాంబూలము మొదలగు వానినితీసి బారీగా వలదన్నను బలాత్కరించి వారల కొసంగియు, కాఫీ హోటల్లకుపోయి ఫలహారములు వుచ్చుకొనునట్లు చేసి వారికి యివ్వలసివది తానే యుచ్చియు, వారి మనస్సులను తనచంకకు మరల్చుకొనుట కెన్నితంత్రములు చేయవలయునో, యన్నియుం జేయును. వారిని విడిచిపోవుటకు మనసురానివానివలె సాయంకాలము వరకును వారినిగూడి తిరుగుచుండి యస్తమాన సమయముదాదాపుగా కాగానే ప్రసంగవశమున స్త్రీలప్రసక్తిని గూించి సంభాషింపుచు వారికిమిక్కిలి యుత్సాహముఁ గలిగించుచుండి యేదో నెపము సమయానుగుణ్యముగా కల్పించి సూర్యుఁ డస్తమింపగనే వారిని దోడ్కొని విలాసముగా మాటలసందడిలో యాయువకులను, తానుండెడి వేశ్య నివసించు వీధికి దోడ్కొనివచ్చి, యాయంటియొద్దకు రాగానే “మిత్రులారా! ఇదిగో! ఈమిద్దెటిల్లు చూచినారా? ఇది యొక వేశ్యనివాసము. ఈయింట నుండునది యీపట్టణములో కడుద్రవసిద్ధురాలు, సూపమునను, నాగరికత యందును, మరియుదయందును దీనిని మించినది మఱియొకటిలేదు. వేశ్యయైనను చాలా గుణవంతురాలు. వ్యభిచార మేజీవనముగా కలిగినదికాదు. దేవాలయమునకు ముద్రవేయబడినది. కావున గౌరవముగా కాలముగడుపుచుండును. అయినను, యోగ్యులైన మనవంటివా రెవ్వరైనను కోరినయెడల తగినడబ్బు నిచ్చినయెడల యటువంటివారికిమాత్రము సకృతుగా తనయొద్దకు వచ్చుట కనుమతించును. అనుచుతించినను నది పరమ రహస్యము. ఇతరులకు తెలియన

ట్లుండవలయును, ఏమైన నేమి? పురుషజన్మము నెత్తినవాఁడు తుణకా
లము దానియొద్దనుండిన చాలును. జన్మము పాపనమై నటులనే! గాని
వేఱుగాదు. ఆహా! దాని విలాసమును, ఆశృంగార చేష్టలును, తనయొ
ద్దకువచ్చిన పురుషునివట్ల నది సటించువిధముచు, ననుభవించి చూచి
తీరివలయునుగాని మాటలచలనఁ బ్రయోజనములేదు. నెలయొకటికియి
న్నూరు మున్నూరు గూపాయలనిచ్చెద మనియు, తమయొద్ద నుండవల
సినదనియు నెందఱో ధనికులు కబురుబంపినను, తన నియమమునకు
భంగముగా నుండుననియు, తనకు ధనము ప్రధానముకాదనియు, గు
త్తగతైగా నుండుటకు నమ్మతింపక నిరాకరించెను. ఎంత బుద్ధిమంతు
రాతై యుండునో దీనినిబట్టి గ్రహింపవచ్చునుగదా!” యని, దాని
గుణములును, నడవడికయు, మరియాదయు, రూపమును, కడుచాతుర్య
ముతో వర్ణించి వారి చిత్తములు మోహయత్తములగునట్లు చేయు
ను. ఉదయమాదిగా తమతోకూడాయుండి మనసుగలిసియున్న యామ
నుష్యుని మాటలన్నియు, సత్యములనియు, యావేశ్యయొక్క పృథ్వాంత
మంతయును వాఁడు బాగుగా యెఱింగియున్నాఁడనియు, వాని మూల
ముననొకనాఁడురాత్రి దానియొద్దనుండి రావలయుననియు వారికిబుద్ధిజ
నించును. అంతట హఠా డాఫరుగానింజూచి “మిత్రుడా! నీవు నర్వ
విషయములుచక్కగా యెఱింగియున్నట్లు తోచుచున్నది. దీనిపేరేమి?”
యని నవ్వుచు నడుగుదురు.

డాఫరు:—దీనిపేరు మోహనం రూపమునకు తగినట్లే కుదిరినదిపేరు.

యువకులు:—నీకు చాలాపరిచయముకాఁజోలు. ఎప్పుడై నా—

డాఫరు:—అమాటలెందుకుగాని మీలో నెవఁడై నా నేటిరాత్రికి—

యువకులునవ్వుచు, ఔను? ఎట్లులభించును. ప్రస్తుతముమాయొ
ద్దచాలినంత డబ్బులేదు “పయికంటేనివాఁడు పరస్మీవర్తితుఁడు” అని
నామెతకలదుగదా! ‘ఏమిచేయవచ్చును? మఱియొకనాఁడు చూచుకొం
దము’ అనిచెప్పుదురు డాఫరు. “అట్లుకాదు. దానినిమీలో నెవఁడోయొ
కడునేమచూచి తీరవలయును. శంకారచూచినపుడుగాని నామాటలుస
త్యము మీకు తెలియదు.” అనిచెప్పి వారిలోకొంచెము హుషసుగల
వాడైన వానినిచూచి “నీవునేఁడుపోయిరమ్ము. డబ్బునకై యాలోచిం
పవలదు. ఇదినుంచినను ముందు. ఇతరులతో అనుభవించకున్నయెడలనే

మిశ్రయోజనము? సరే! కాని నీయొద్ద నెంతడబ్బున్నది?

యువకుడు:—నేను నాలుగురూపాయలుమాత్రము తెచ్చినాను. అవి

యే నాయొద్దనున్నవి. దానికికట్నమెంతయివ్వవలయును?

డావరు:—అదికొంచెమధికముగానే యడుగునని తలంచెదను.

యువ:—ఎంతమాత్రమగునని తోచును? చెప్పుము?

డావరు:—కనీసము యేబదిరూపాయలై న నివ్వవలసియుండును.

యువ:—అబ్బా! యేబదిరూపాదీల! ఎక్కడనున్నవి?

డావరు:—నెధవరూపాయలు. యేబదిరూపాయలనగానే భయపడెద

వేల? డబ్బును మనమునంపాదించెదముకాని యేబదిమనలనంపా

దించునా? అయిననేమి? నూఱురూపాయలిచ్చియైనను నొకరా

త్రి దానియొద్దనుండివచ్చినవానిదే పుణ్యము, నేనీగుకావలసిన

పాయలనిచ్చిపంపుదునుగాన మాయిల్లు చాలాదూరముననున్న

ది. నీయొద్దనాలుగురూపాయలున్నవిగదా. ఈతక్కినవారియొద్ద

నేమైననుండునా?

యువకుడు స్నేహితులమొగముచూచినవ్వును. వారాయవ

కునితో “నవ్వడమెందుకు. ఇష్టమున్నయెడల రాత్రికిపోయియుండి

రమ్ము” అనిచెప్పి “నాయొద్దనైదురూపాయలున్నవి కావలసిననిచ్చెద”

ననియొక్కడును “రెండురూపాయలున్న”వని యొక్కడును, తనయొద్ద

“నాలుగురూపాయలున్న”వని యొక్కడునుంజెప్పుదురు. డావరు వేళ్ళిం

టికి పోదలంచినవానినిచూచి. “నీయొద్దయున్నవరకునుం దీనుకొను

ము పదునైదురూపాయలై నవిగదా? ఇదిగో నాయొద్ద నైదురూపాయ

లున్నవిఇచ్చెదను. అవి జారీగాజేబులోనుండితీసి వానిచేత ఓట్టును. తక్కి

నవారలును తమయొద్దనుండినంతవరకు నొసంగుదురు. అంతట డావరు

తక్కినవారింజూచి ‘మీరుయిండ్లకుపోండు. నేనితనికూడాయుండి మా

ట్లాడి కుదురుబాటుచేసి పంపిపోయెదను. రేపటియొడయము యేడుగం

టలకందతిమును. ఈదినముండిఫచ్చినతోటలో కలుసుకొందమనిచెప్పి

పంపివేయుదురు. పోదలంచిన యువకునికిడిచి తక్కినవారుపోవుదురు.

డావరుతనవలలోచిక్కిన యువకునింజూచి ‘నీవిచట నేనిలిచియుండుము.

క్రాంతవాడవగుటచే త్వరపడిలోపలికరిగినయెడల, యెవరై నంజూతు

రనిమోహనం కోవకడును. నేనువాడుకగా పచ్చుచుం పోవుచుండు

వాడనగుటచే నన్నుచూచి యెవ్వరునుసం దేహింపరు. నేనుపోయియే
ర్పాలుచేసుకొనివచ్చి నిన్నుతోడ్కొనిపోయెద 'ఏవీ! ఆరూపాయలనిటు
లనిమ్ము' అనిరూపాయలుతీసుకొని వానినివీధిలో ప్రక్కఇంటియరుగు
పై గూర్చుండబెట్టి తాను వేశ్యయింటికిపోవును. ఆయువకుఁడు బిక్కి
కాయలు దినినకొతివలె నచటగూర్చుండి పండ్లగిలించుకొనుచు, వాని
రాకకునిరీక్షించుచుండును. అరగంటసేవటికా జాపరుమరలివచ్చి యువ
కునిజూచి, నిస్పృహజెందినవానివలె నభిసయింపుచు మాటలాడక
చెంతఁ గూర్చుండును.

యువకు:—ఏమీ? కాయయా, పండా! నరేనన్నదా?

జాపరు:—కాయయుగాదు, పండునుగాదు. అటునిటుగాని స్థితిలోయు
న్నది. ఏమిచేయవచ్చునా? యనియోజించుచున్నాను.

యువకు:—జరిగినవ ర్తమానమేమిటిదో చెప్పుము. పిమ్మటగదా యో
జన—

జాపరు:—జరగడమునకేమియున్నది? అంతయుడబ్బువలననేగదా జరు
గును. ఇదువదిరూపాయలు సమ్మతింపలేదు. మొదటనూఱురూ
పాయలడిగినది. ఎంతదూరమోచెప్పి యేవేవియో యాసలు
గలిగించి కడవట యేబదిరూపాయలకు కుదిర్చినాను. అప్పటికి
తలప్రాణం తోకకువచ్చినట్లయినది. ఈగొడవవలననే యింత
యాలస్యమైనది. ఇంక యేబదియు నివ్వకున్నచోలాభములేదు.

యువకు:—ఇప్పుడు మనయొద్ద కంతడబ్బులేదు. పోనీ! ఏమిమునిగినది.
మనచేతనుండునపుడే యొకనాఁడురావచ్చును. నేనుపోయెదను.
పాపమునాకొఱకు చాలాప్రయాసపడినావు. ఆరూపాయలేవీ?
నీరూపాయలు నీవుతీసుకొని తక్కినవియిమ్ము చాలాప్రొద్దగు
చున్నది. త్వరితముగా యిల్లుచేరెద.

జాపరు:—రూపాయలు దానిచేతనే యిచ్చివచ్చినాను. ఏదోయుపా
యముచేసి తక్కినరూపాయలతో నిన్నుపంపవచ్చుననెడి యుద్దే
శముతో యాలాగుచేసినాను, దానితో యదేమాటచెప్పివచ్చి
నాను. మరలపోయి దానిచేతయిచ్చినరూపాయల నడుగుటచా
లా హీనత్వముగానుంటుంది. అదినాకునెప్పుతముగానుండలేదు.

యువకు:—అయ్యో! ఆరూపాయలకూడా దానిచేతచిక్కినవా? ఇం

క నెట్లు? ఏమి చేయదలంచి నావు? డబ్బు లేనపుడిటుల యోజించి నచో ప్రయోజన మేమైననుండునా?

డాఫరు యేదోయోజించినవానివలె నటించుచు రెండునిమిషములు పలుకకకూర్చుండియుండి పిమ్మట తాను తగినయూపాయను నిశ్చయించినటుల తలయూచి నిట్టూర్పుపుచ్చి యువకునింజూచి 'నేనుచెప్పనదేమనగా యింతదూరము ప్రయత్నించి మనమునిష్ఫలముగా పోవుట యుక్తముకాదు. ఏవిధముగాని తలంచినకార్యమును సాధించితీరివలయును. విడువరాదు' అనిచెప్పుచు. యువకుడు 'సరే! ఇప్పుడేమిచేయగలము? డబ్బు నెవ్వరిచ్చెదరు?' అనును.

డావరు:—ఇటులగాదుగాని, నేనొకయుక్తిచెప్పెదను. ఆలాగుచేయుటకు సమ్మతించెదవా? అదియీసమయమునకు తగినయుక్తి.

యువకు:—ఏమి? చెప్పుము. చేయదగినదియైన చేయుదుము.

డావరు:—విశేషమేమియునులేదు. నీచేతులలోని బంగారుమురుగుల జతను యెచ్చటనైనం గుదువపెట్టి రూపాయలు తీసుకొనివచ్చి యిచ్చి యీరాత్రీదానియొద్దనుండుము. రేపటియందయమున నేను మాయింటినుండి రూపాయలుతెచ్చి కుదుపవిడదలచేసి యిచ్చెదను. పిమ్మటమనముక్రమముగా సవరణచేసుకొందము. ఇదితప్ప యివ్వుటికి తగినపని వేతొకటిలేదు. ఆలోచింపక చేత యుండినరూపాయలునయితము దానిచేత పెట్టి వచ్చినాను. ఏమనెదవు?

యువకునికటులచేయుట కిష్టములేకున్నను, నింతసేపుకాది వృథాగా పోవుట సరికాదని తోచుటవలనను, ఆయువతియొద్ద నుండవలయుననెడి కోరిక యతిశయించుటవలనను, తమచేతిలోని డబ్బుకొంతవేళ్ళచేతచిక్కుకొనియుండుటవలనను, యెట్లయిననునగును. అప్పటికాపనియైనం జేయవలయుననియెంచి డావరుచెప్పినలాగున నొసరించుటకు సమ్మతించును. ఆమోసగాడు. వానిచేతి మురుగులను దీయించి తనకు తెలిసిన యొకరియింటికి బిలుచుకొనిపోయి వానినివాకిటనిలిపి తానులోనికరిగి, ముప్పదిరూపాయలు కావలసినదానికి యేబదిరూపాయలు తీసుకొని, వెలుపటికి వచ్చుటకులోపలనే ఇరువదిరూపాయలు దాచుకొని ముప్పదిరూపాయలు వానికిచూపి, అవితానేచేతబట్టుకొని ముందుగా

వేళ్ళయింటికిలోనికిపోయి తత్పూర్వములెక్కలో చేర్చిన తనతాలూక నాపాపములైదునుం నానుగొని మిగతనూపాయలు పడునైదును, కుదు వశ్యావనూపాయలలోనివి ముప్పదియు వెనసి నలుబదియైదు నూపాయలును, నూదాసీదానిచ్చితబెట్టి నూపాయయొటికి నాలుగణాలవంతున కమియించును, రెండునూపాయలు యినాముగాను దానివలన దీనుకొని యువకునియొద్దకువచ్చి 'అన్నియు నేర్పాటుచేసినాను. ఇంకనీవులోపలికి పోవచ్చును. నేటిని శుభకాలము మనముకూర్చుండిన తోటయొద్దకి వచ్చితివేని రేపటియందయము నేనునిన్నుకలుసుకొనెదను. నేనుపోయె ద'ననివానికిధయిర్వముచెప్పి తానువెడలిపోవును. యువకుడు లోపలికి పోగానే యచ్చటనుండువేళ్ళమర్యాదచేసి కురిచీపైకూర్చుండబెట్టును. దానినిచూచి తనతో డాఫరువాడుచెప్పిన చక్కదనముగాని, లక్షణములుగాని దానికి లేకుండుటందలంచి, యామనిషివేటొకతెగా యుండుననియు, తనకు మరియూదచేసినది నాయకురాలికి పరిచారికగా యుండుననియు, సాక్షిపిచ్చుట రాగలదనియుం దలంచును గాని మఱి కొంత తడవునకు నడవడినిబట్టి యసలునాయక యనియేనని తెలుసుకొనును. అప్పుడుతనలో 'అయ్యో! దీనినా? యతడెటుల నర్థించినాడు. ఈమొగముగా యేబదిరూపాయలు.' అనితలంచును. పిమ్మటనది యతనియొద్దకూర్చుండి, నగలమాటలు పలుకుచు లాలనజేయ నారంభించును. దానిచేష్టలా యువకునకంతగా శృప్తికరములుగాకున్నను, 'ఏబదిరూపాయలు దారబోసినపుడు, యెట్లో వచ్చినవాడను యీరాత్రిగడపి వెడలిపోవుటమంచి'దనియెంచి దానితో సమానుగుణ్యముగాఁబలుకుచుండును. అదియొట్టికప్పటికి నతనినమిపించి తటాలున నాలింగన మొనర్చి ముద్దుబెట్టుకొని, తత్పూర్వ మెన్నిదినములనుండియో తనయొద్దకు వాడుకగా వచ్చుచుండిన మనుష్యునియొద్ద సఠించినలాగున న్యతంత్రముగా సంభాషించుచు, మోహముగలిగించి, తత్పూర్వము స్త్రీలతోలియే యొగని యాయువకుని చతురతతో వశీకృతునింజేసికొని "ఏదీనీప్రేలిలోయంగరము నాప్రేలికివట్టునో వట్టదోచూడెద"నని తీసి తనప్రేలధరించి నవ్వుచు 'సరిపోయినది. ఇదినాదేశాఁజోలు. నాదిగావుననే, నాయొద్దకువచ్చినది' నట్లాపము బలుకుచుండును. దానిచేష్టలవలన నివ్వెఱునొంది యితడేమియుం బలుకజాలక శిలావిగ్రహ

మువలెనుండును ఇటులనుండు సమయములో పనికి తై బకటి రోజుచుప
రుగై త్రివచ్చి యావేశ్యనుచూచి 'అమ్మా! మోసము. ఆయనవచ్చుచు
న్నాడు మోటారునుండి దిగి వాకిట నెవరితోడనో మాట్లాడుచున్నా
డు. పైన నీయిష్టము' అని చెప్పను. ఆమాటవినగానే, యామాయ
లాడి యులికిపడి యువకునిచూచి వేగిరపాటును భయమును సతిశయిం
చినట్లు నటించుచు, యువకునిచూచి "అయ్యా! మేము దేవధానీలము.
మేము వ్యభిచారవృత్తి నవలంబింపకూడదని నియమము ఐననుప్రపంచ
ముగదా! యావనసుఖము నెపుడైననొకనాడైన సనుభవింప వలయు
ననికోరికపుట్టును. దానికొకటి ఎవరైన మిఠ్యాటియోగ్యులైనవారిని
రహస్యముగాచేరి మాకోరిక దీర్చుకొనుచుండుదుము. ఇటీవల నొక
పెద్దమనుష్యుడు నాయాటపాటలు చూచి నాయందు మోహము
గొని చెప్పిపంపెను. నేను మాకట్టుబాటును తెలిపితిని. ఆయన తాను
ప్రతిదినమును వచ్చుట లేదనియు నాలుగైదురోజుల కొకనాడు ప్రొద్దు
పోయినంతట రహస్యముగావచ్చి తెల్లవారుటకు పూర్వమే పోవుచుం
డుననియు, నాయందు తనకు యెక్కుడు ప్రీయముగలవనియు, నేను
కోరినంతడబ్బు నిచ్చుచుండుటకు సమ్మతించుననియు నెన్నెన్నియోయు
క్తులుపన్ని తుదకు తనకులోబడుచుకొన్నాడు. చెప్పినట్లే 5-6 రోజుల
కొకసారివచ్చుచుం బోవుచుండును. అతడురానిదినములలో మీవంటి
వారలెవ్వరైన నపేక్షించిచో విరాకరింప జాలక సమ్మతించుటకల
దు. నేడురాడని తలంచి నాను. తలవనితలంపుగా వచ్చినాడు. లోపలికి
రావడము ఇతరులకు తెలియకూడదుగాని వాకిట నెవరోకనుపడగా వారి
తోమాటలాడుచున్నాడట, మాటలాడుచున్న వాడటుపోగానే లోపలికి
వచ్చును. అతడు కడుదుర్మార్గపు స్వభావముకలవాడు. మనలచూచెనా?
యిరువురకును ప్రాణముమీడికివచ్చును. కోపమొందక శీఘ్రముగా య
తనికంట వడకతప్పించుకొని ఇంటికిపోండు. రేపుగానియెల్లుండిగానిమఱి
యొకనాడు మీరురావచ్చును. ఆలస్యముచేయవల'దని త్వరపెట్టును.
పరిచారిక మరలవచ్చి వచ్చుచున్నాడనిచెప్పను. వేశ్య మఱియుభీతిచెం
దినదానివలె యతనినిచూచి 'లేవండి లేవండి! ఇంకనాలస్యముచేయ
వల'దని పరిచారికతో "పాపము! చాలాయోగ్యుడు. వచ్చినందుకు
నేడుప్రయోజనము లేకపోయినది. అయినను ఘరవాలేదు. మఱియొక

నాడు రావచ్చును. మునిగిపోయిన దేదీయును లేదుగాని, క్రొత్తవాడగుటచే కనుంగొనజాలదు. కావున వేగిరముగా నీయనను పెరటిదారి నుండి తొడ్కినిపోయి వీధిలో విడిచిరమ్ము, పోపో" యని చెప్పును. యువకుడు మోసాదాపుదలంచినను, మూటలాడనీయక తొందరచేయును. ఇంతలో దాపగువాడు, వారుచెప్పిన మనుష్యుడు లోపలికి వచ్చుచున్నట్లు తోనులాగున నడికలిగించును. ఆచప్పుడువిని యటువంటి కడగండ్లువడి యెన్నడును యెఱింగియుండని యాయువకుడు భయమొంది ప్రాణములు తప్పించుకొని బ్రతికినచాలునని పరిచారికవెంట బిరబిర నెడలిపోవును. వారుచేయు తొందరవలనను, భయమువలనను, అప్పటిలో తానుయచ్చిన గూసాయులుగురించి కాని తన ప్రేమియందలినుకొనిన యుంగిరమునుగురించి కాని తలంపడు. పరిచారిక యతనిని వీధిలోనికివంచి దొడ్డి తలుపువేసికొని లోపలికిపోవును. పిచ్చుట వారు హాయిగా నడుకొని నిద్రింతురు. ఆయువకుడు గూసాయును, చేతిమురుగులను, ప్రేమి యుంగిరమునుం బోగొట్టుకొని యప్పటి చాలారాత్రి యగుటవలన నొంటిగా చిక్కులుపడి యెట్లోయిల్లుచేరి జెల్ల వారునంతవరకును, తనకు సరిభవించిన కష్టకష్టములను గురించి తలపోయుచు నిద్రకట్టక యల్లాడుచుండును. మఱునాటి యుదయమున తనయింటిలోని పెద్దవాండ్రు మురుగులు నుంగిరమును చేతుల లేకుండుటదగాచి కోపింతురని భయపడి దొంగలరా ముడైన దాపగుచెప్పిన సంగీశస్థుముసకుపోయి అప్పటికిని వాడొక ధనికుల యింటివాడనియు, చెప్పినలాగున గూసాయులు తెచ్చి యిచ్చుననియు, ఆగూసాయులుయచ్చి చేతిమురుగులను తీసుకొని యుంగిరము స్నేహితులకిచ్చినానని యింటిలో చెప్పనచ్చుననియు నెంచి నిరిక్షించుచుండును. గాని వాని దర్శనమే మరలకానేరదు. మఱి కొంతతడవునకు మొగనాటి సాయంకాలము చేసుకొనిన యేర్పాటుప్రకారమా యువకుని స్నేహితులచటికివచ్చి జరిగిన నృతాంతమంతయు వానివలనఁ దెలిసికొని వెలసెల బోవును. వారలో బుద్ధిచుంతుడగువాడా విషయమును గురించి యోజించి తక్కినవారింజూచి "ఇది యంతయు మహామోసముగా తోచుచున్నది. ఇంక దీనినిగురించి ప్రయోజనములేదు. ఎవరి తోడనైన నంజెప్పుట కనుయోగ్యమైన విషయముగా నుండలేదు. పోయి

నది పోయినట్టేగాని దానినిగూర్చి వ్యసనపడుట నిష్ఫలము. ఇప్పుడు ముఖ్యముగా పాపము! ఇతని సొమ్మువచ్చుమార్గము చూచుటవలసింది. ఆ మోసగత్రైచేత యిచ్చిన యుంగరమును నూపాయలును మనకు లభింప బోవునదిలేదు. కాని మురుగులైన నతెచ్చి యితనికి పెద్దవాండ్రచే యుపద్రవముచేయుట కర్తవ్యమనిచెప్పును. అంతట వాడు నానా చిక్కులుంబడి ముప్పదిరూపాయలు జమచేసి మురుగులు కుడువయుంచిన యింటికిపోయినయెడల తమయొద్ద తీసుకొనినది యేబదిరూపాయలుగాని ముప్పదికాదనియు, మొత్తమంతయు నిచ్చిననేగాని మురుగులజత నివ్వజాలమనియుంజెప్పి డాపరు న్రాసియిచ్చిన లెక్కచూపుదురు. “ఆమనఃశూన్య డెండో మీకు తెలియునా?” అని యడిగినయెడల వానిని తామెరింగినవారయ్య తమయొద్ద వాడుకగా యట్టివ్యాపారముఁ జేయుచుండటవాడగుటవలన, వారా డాపరువానిని ఫలానివాడని చెప్పనేచెప్పును. “అతడెవరో మేమెఱుంగము. మేనిాయువకునిచూచియే యిచ్చినాము” అని పలుకుదురు. అంతట వారలు మరలిపోయి పడరాని కష్టములుఁడి స్నేహితుఁడైన యాయువకుని రక్షించుట ముఖ్యకార్యముగానెంచి కొఱవ నూపాయలుతెచ్చి వడ్డితోచెల్లించి మురుగులం దీసికొని దొంగకు తేలుకుట్టినచూదమున గుక్కురుమిక్కురు మనక దాదాపుగా నూరురూపాయలు పోగొట్టుకొని యిండ్లకు పోవుదురు.

ఆవేశ్య యింటిలోనుండి వెడలనను ప్రయత్నించినపుడు దాని కొఱకు పోయినవాడు కొంచెము ధైర్యవంతుఁడును, బిరుసుదనముగలవాడునుగాయుండి దానితో “నాడబ్బును నాకిచ్చివేయుము. లేనిచో పోజాలను. నేనెవ్వరికిని భయపడవలసిన నిమిత్తము లే”దని కొంచెము ముష్కరముగా బలికెనేని, యట్టి నమయాములలో నుపయోగించుటకై తయారు చేసుకొనియుండు పోదాలనురావించి చక్కగామర్దించి మఱియు నేమైనా వానియొద్ద నుండినచో లాగుకొని, యుక్రమముగా లోపల ప్రవేశించినాడని మెడబట్టి వెలుపటికి నెట్టించుటయో, తమయింటిలోని దొక పాత్రముతోకూడా వానిని పట్టుకొనిపోయి ఈ పాత్రమును దొంగిలించినాడనిచెప్పి పోలీసువారి కొప్పగించుటయో యేదోయొకటి చేయుదురు. అది వేశ్యయగుటచే దాని మాటకుగల

విలువ ఇతరుల మాటకుకలుగదు. అందఱును దానికే యనుకూలముగా బలుకుదురు. అప్పుడు డబ్బుపోయినది చాలక నలుగురిలో నవమూసము సయితము' సిద్ధించును. పాపాత్ముడైన యాడాఫర్ యివ్విధముగా మోసముచేసి డబ్బు నూడదీసి వేశ్యకిప్పించి తానును సంపాదించుకొని, మఱునాఁడా వేషమునుమార్చి వేరువిధముగాధరించి మరల నటువంటివారిని చిక్కించుకొనుటకై తిరుగుచుండును. ముందు తనవలన మోసగింపబడినవా రెవరైనం గనబడినయెడల వారికిమొగముచూపక తప్పించుకొని జాతిపోవుచుండును. ఎటువంటివాఁడైనయీడాఫరుల మాటలనునమ్ని వారివలలోచిక్కి మిక్కిలి నష్టమును పొందుదురు. ఇటువంటి పాపాత్ములైన డాఫర్ మోసగాండ్రుప్రతివేశ్యాగృహమునను యిద్దరుగాని ముగ్గురుగాని కాచుకొనియుండుదురు. వీరికి లేశమైనను ధర్మచింతగాని కనికరముగాని యుండనేయుండదు. ఇటువంటివనులు గొప్పఁటణములలో నదా యెన్నో జరుగుచుండును. దూరస్థలములనుండి వచ్చినవారును వివేకహీనులైన పల్లెటూండలవారును వీరిచే మోసగింపబడి డబ్బుగోల్పోయి యల్లాడుదురు. కాబట్టి బుద్ధిమంతులు యిట్టి క్రూరులమాటలు సత్యముగానమ్ని వీరివెంట పోవక జాగ్రత్తగా యుండుటమంచిది. కొన్ని సమయములలో వీరిమూలమున ప్రాణహాని సయితము తటస్థించుటయుం గలదు.

గీ. దేవదాసీలమని నిక్కు శ్రీ తెఱవవిండ్ల
డావరులుజేరిమర్చుంబు శ్రీ గా పరులును
వారితోగూర్చు మనిగొని శ్రీ వచ్చిదనము
గుంజుకొని వంపుదుష్టులఁ శ్రీ గూడతగదు.

నగలవర్తకులుచేయు మోసము.

గొప్పవట్టణములలో నగలవ్యాపారమువిశేషముగా జరుగుచుండును. “రాజనున్నారు నెట్టి అండ్ కంపెనీ, సోమనాథఅయ్యర్ అండుకో, బాలాజినేట్ అండ్ సన్సు, నగలవ్యాపారం,” అని యిట్లుబోర్డు పలకలువ్రాయించి ప్రేరగట్టుదురు. దశసరివట్టలమీఁద ‘ఇచ్చట విక్రయించబడు నగలకు, బంగారునకును, రత్నములకును పూచీయిన్వబడును. నమూనాయిచ్చినవారికి వాయిదాప్రకారము నాణెముగను, కూలిసరసముగను, సొమ్ములు తయారుచేయించి యివ్వబడును. మేలైన సవరము బంగారముతోఁ గ్రొత్తమొస్తరు, వివిధములైన యాభరణములును, దొరుకుచోటు’ అని మఱియు నేమేమియోవ్రాయించి యవియునుం గట్టియుండుదురు. ఇంటికి లోపలపోయినయెడల కడువిమర్శగా యద్దముల బీరువాలుంచి, క్రింద రత్నకంబళ్లును, జమకాణాలును పరచియుండురు. ఎలక్రిక్కుదీపములు వెలుగుచుండును. విననకట్టిలు తిరుగుచుండును. బీరువాలలో, వివిధములైనబంగారు వెండిసగలును, రాళ్లుచెక్కినసొమ్ములును, విశేషముగా యమరికగా దానిదానికితగిన వెల్యెట్టుపెట్టెలలోయుంచి మూశలుతెరిచియుండదురు. దీపములవెలుగువలన యాసొమ్ములు కండ్లుమిరిమిట్లు గోలుపుచుండును. గాని వానిలో నిజముగా బంగారముతో చేయబడినవియు, మంచిరాళ్లు కట్టినవియునైన నగలుపదింట నొకపాటునకంటె యధికముగాయుండవు. తక్కినవి జనాకర్షణమునకై చూపునకుఁ గంభీర్యముగాను, డంబముగాను తోచుచుండుటకై బంగారుగట్టువేసి మెళుగుపట్టించబడిన యిత్తడి సొమ్ములును, అద్దపుబిళ్లలు, స్ఫటికపురాళ్లుంగట్టి తయారుచేసిన నగలు నేకాని యితరములుకావు. అవిచూచి జనులుప్రమించి తాముపోయినయంగడి చాలాగొప్పదనియు, విశేషముగా వ్యాపారము జరుగుచుండుననియుం దలంతురు. అదివట్టిభమ. ఏయంగడికిపోయినను, అట్లైతోచును. సాధారణముగా మనదేశములో స్త్రీలు తమకు విశేషముగా సొమ్ములు కావలయుననిమల్లాడుచు, కష్టసుఖములను తలంపక తదర్థమై పురుషులను బాధించుచుండుదురు. ఈవెట్టితన మితరదేశములకన్న ను యిచటనేయధికము. వారిబాధకు సహింసలేక యెవడైననొకడు,

భూములనడమానము బెట్టియో, గొడ్డుకోదలను విక్రయించియో, ఇల్లు కుదువయుంచియో డబ్బువీసుకొని యేదైనా సొమ్ముకొనుటకై భార్యను వెంటబెట్టుకొని యీ నగలవ్యాపారుల యంగడులలో నెందైననొక దానియందువొచ్చి నేని, యంగడి మేనేజరుచూడగానే బహుమరియోదగా 'రండిరండి! దయచేయండి యింగో కుర్చీపై కూర్చుండండి! అమ్మగానూ! ఏమికావలయును? శ్రొత్తమోస్తరుగొలుసులు, గాజులు, కానులదండలు, నరకులు, వివిధములయిన మెడగొలుసులు, రవలయడ్డీగలు, కమ్మలు, ఉంగరములు, మాటీలు, మీకేళన్తువు, యేరకములో, యెంతవెలలో యుండవలయునో మీరు కోరినవియున్నవి చూడండి. పిండికొలదిగొట్టెదా! మీరు యెంతడబ్బు పెట్టెదరో దానికితగినట్లుయిచ్చెదము. మాయొద్ద తక్కిన యంగడులందువలె దగా, మోసము, తంత్రములు యేవియునులేవు. మంచిరాళ్లకును నవరబంగారునకును గాఢరంటీవ్రాసి యిచ్చెదము. మానగలు శ్రేష్ఠమైనవని మేము చెప్పుకొనుట వలన ప్రయోజనములేదు విచారించండి. గొప్పనండ్లనాధీశులు, అర్థరుయిచ్చి తెప్పించుకొనుచుండుటయే మీకునిదర్శము. వారు మానమృకమునుబట్టి తాముచాకనే జాబువ్రాసి మేముపంపినంతట పయిలముమణి యార్జుచేయుదురు. ఏదైనను మిట్టికుజరిగినయెడల పంపుదురా? మాకు లాభముప్రధానముగాదు. గొప్పపరిచయము కావలయును' అని యడుగకయే తనకుతోచినట్లంతయు, తమయొక్కయు, తనసొమ్ములయొక్కయు, యతిశయమును పొగడి పలుకుచుండును. వచ్చినయామె యీ నగలనన్నిటింజూచుచు, వానిలో తనకు కావలసినదేదో యొకటి చూచి, దానిం దీయుండని చెప్పినయెడల మేనేజరు గుమాస్తాతో 'ఏమిరా! అమ్మగారేమో యడుగుచున్నారు. వెలుపటికికొనివచ్చి కనవలచుము. అట్టెనిలిచియున్నావేమి?' యని యదలించును. వాడు బీరువ తెరిచి వెల్లెట్టుపెట్టెతో నగనుతెచ్చి యామెచేతయిచ్చును. ఆమెనంతోషముతో దానిని భర్తయొద్దకుతెచ్చి 'ఏమి? చూచినారా? నిండాబాగాయున్నది. శ్రొత్తమోస్తరుపని. మొన్న మన పొరుగింటిసీతమ్మకు యీమోస్తరుదేతెచ్చివారు. కాని, అబ్బే! అదిబాగాలేదు. మోటుపని. ఈకాలమునకు తగినట్లుండలేదు. ఇది యిప్పటికి తగినమాదిరి. దీనినితీసుకొందునా? ఏమనెదరు?' అని యడుగును. ఆమెకోరిన

యానగయేమనిన, రవలుకట్టిపెట్టినయడ్డిగ, దానినిచూడగానే, పచ్చినా
యనగుండెలు జల్లుచునును. భార్యచూచి 'ఓయబ్బా! ఇంతవెలపా
డుగు సొమ్ముతీసుకొనుటకు డబ్బుమనయొద్దనున్నదా? ఇట్టిదిగొప్పధని
కులు తీయవలసినదిగాని మననంటివారికి శిశ్యుమగునా? మనకుతగినదే
దియో చూడవలయునుగాని దురాశచెందుటవలన లాభములేదు' అని
చెప్పినయెడల యామెమొగము చిన్నబుచ్చుకొని 'బోసాను, నేనేదై
వంగావలయుననిన మీకుడబ్బులేకపోవును. మీకుకావలసిన పనులకెం
తైననుంటుంది. ఇట్టినగనుధరించి మీముందు తిరుగుచుండిన చూడ
డమునకును, సంతిసింతుటకును మీకుయిష్టములేదుకాబోలు. తీసుకొ
నదలంచినపుడు యేదోయొకటి తీసుకొనినను పడుగురిలో ఘరానాగా
యుండవలయునుగాని, పనికిమాలిన వెన్నియైన నెందుకు? అడ్డుపలుకక
దీసిని తీసియివ్వండి దీనిపై మోజుగాయున్నది. అటులఇష్టములేనియెడల
మరేవియునేనొల్లను. లెండి పోవుదము. ఎన్నిదినములనుండియో బతి
మాలగా ఇప్పటికి నమ్మితింబితోడ్కొనివచ్చినారు. ఏమిఫలము? ముం
చిసామన్లుపెట్టుకొనుప్రాప్తము నాకులేదు. నేనిటులనుండవలసినదాన
నే! ఇంకచాలును. కొనియివ్వడమును, నేనుధరించడమును, అయ్యెను.
లేవండి!' యని చింతతోపలుకును. అంగడిమేనేజరు వారిప్రసంగమును
విని యామెకునహాయముగా యామెభర్తతో 'ఏమండీ! పాపము! ఆశ
పడినది తీసియిచ్చుటకు రానేవచ్చినారు. ఆమె కోరినదేతీసియివ్వండి!
తక్కువధరలో తీసుకొన్నందున కలుగులాభమేదియునులేదు. శీఘ్రకా
లములో చెడిపోవును. ఇదియన్ననో, శాశ్వతమైనసొమ్ము. ఎన్నాళ్ళకు
నుంజెడదు ఎప్పటికిని యిపుడున్నట్లేయుండును. మీకువలదని పోచి
నపుడెవరికి విక్రయించినను, పదిహాపాయలు ఇంచుమించుగా మీనూ
పాయలు మీకువచ్చును. తీసుదలంచినపుడు దీనినేతీయండి అమ్మగా
రికోరికతీరుటయు, ఇచ్చినసొమ్ము చెడకుండుటయు మీకుదీనివలనరెం
డులాభములుకలుగును. అంతగా యెక్కుడుధరయునులేదు. అమ్మగా
రు ధరించినయెడల నిండాబాగాయుండును. అమ్మా! అయ్యగారాలా
గు పలుకుచుందురుగాని నామాటనువిని మీరు దీనినే తీసుకొనుఁడు.
నేను మీకు మనస్ఫూర్తిగాయిచ్చెదను. దీనిని ధరించినపుడంతయు
నన్ను దలంచుచుండగలరు' అని యెత్తిచెప్పను. వర్తకునిమాటలువిని

యామె మునుపటికంటె యాశ యధికమై భర్తతో 'ఊరకున్నా'రేమి? చెప్పండి! నేను దీనినేతీసుకొనెదను. ఇది నాకుమిక్కిలితగియున్నది. ఇట్టిదానినిధరించి మీముందుకు పంపిమిరపములుంజూపుచు తిరుగరాదు' అంటావా? అయ్యా! నేను దీనినేతీసుకొనెదను. కాని మీరువెలచెప్పండి. ఈయనయెప్పుడును నిట్లే పలుకుచుండును' అని వ ర్తకునినడుగును. ఆవ ర్తకుణాయననుచూచి, 'ఏమండీ! నమ్మతమేనా?' యనును. పచ్చిన మనుష్యుడు భార్య ప్బుదలనుచూచి, 'ప్రేమాతిశయమువలనబడులుగలుక లేక'నరే! కష్టముఖము లాడవాండ్లకు తెలియవు ఇంకవిడువదు. ధరచెప్పండి' యనిపలుకును. వ ర్తకుడు అతనితో 'చెప్పడమునకు మీకు తెలియని దేమియున్నది. చేటలో వెలగకాయలేకదా! అందఱు నెఱింగిన విషయమే! కూలి నలుబదిరూపాయలు. ఇంక బంగారము రవల. తూనిక యెంతయగునో దానిప్రకారము నవరలధర మీరెఱింగినదియే! రవల నూటయన్ననో, తోడుగాయేర్పఱించిన మేలైనది. ఇది వేరేయొకరి కొరకుసర్పాయిషీగా చేయించబడినది. అర్థరుగిచ్చియున్నారు. వారు ఇంకారాలేదు అమ్మగారు కోరినారుగనుక వీరికియిచ్చి వేరేచేయించి యార్జునవాళ్లకుయిచ్చెదము.' అని మాటలాడుచు, ఏవేవియో తనకు తోచినకట్టువేసి, తూచి వ్రేలితోముల్లుతట్టినరీతిచూచి 'చూడండి! క్రొత్తకట్టువేసి తూచినాను. ఈకట్టుయితరులు వేసేమాచరు. మాకుమోనముకూడదండీ! చేయవలెనంటె యేలాగునైనైనా జేయవచ్చును. మీరు తెలుసుకొనబాలరు. నమ్మితినుకొనివెళ్లుదును. పిన్నట నేదైనను లోప మైనచో నొందింపుదురు. మాపేరుచెడిపోవును.' అని రాష్ట్ర యిన్నిరతుల కింత క్రయమనియు, బంగారుక్రయ మింతమాత్రమనియు లెక్కచేసి కూలితోమొత్తముచేసి, వేయియో, వేయిన్నియేనూరో అనునదని చెప్పును. కొనవచ్చిన పెద్దమనిషి 'అబ్బ! చాలధరగాయన్నదే! మొత్తముచాలాఅయినదే!' అనిన 'ఏమండీ! ఇదియెక్కువయనియో మీ యభిప్రాయము. రవలచొకధరలో తీసికట్టించినందున యీక్రయము నకుతీసినది. యిప్పుడుకొని కట్టించండి తెలియును. ఇదియే రెండువేల రూపాయలకు మతింపుగాగలదు. ఆయాశను మీవిషయములో నేను పెట్టుకొనలేదు. అప్పటి వెలప్రకారముగానే లెక్కచేసినాను.' అని చెప్పును. కూలియెక్కువగా యున్నది యనినయెడల 'ఏమీ? ఎక్కువయా?

మీరు చేయించినారనినచో యేబదిరూపాయలు తీసుకొందురు. మేము జీతములిచ్చి పెట్టుకొనిన పనివాండ్రగుటబట్టి యీమాత్రమునకు గిట్టి నది. సరే! ఇంకాయుండేయంగడులలో విచారించండి. అక్కడివిషయములుగూచినంతట మీకే తెలియవచ్చును. మీపంటివారితో సొర బాటుచెప్పరాదని గేను ఖండితమైన తీర్మానమునుచెప్పినాను. సూపాయకుఒక అణాలాభము మాకుదొరికినచాలును. తక్కినవారివలె యంత టికంతలాభమును మేముకోరెడివారముకాము. వృథామాటలవలనబ్రయోజనము. మంచిసామ్మ. ఇదిమీకుప్రాప్తమైనది తీసుకొనుడు. ఇష్టములేకున్న మానివేయుడు బుసంతములేదు. అసలు ఇది ముఖ్యముకరిగా చేయించినది. అమ్మగారు మోజుపడినారని యివ్వదలంచినానుగాని, లేనియెడల యివ్వనేయివ్వను 'అని స్వముగాచెప్పును, అమ్మగారుదానినేతీసియివ్వవలయుననిపట్టుబట్టియగనిగూచి యింక మొగముపెట్టును. అప్పుడతడు విధిలేక నాలుగునగలకుగా దెచ్చినసామ్మను యాద్యంకదానికేయిచ్చి దానినికొని భార్యకంతమున ధరించుకొనజేయును. అంతట వారుస్వస్థలమునకు పోయినతరువాత, రెండుమూడుమాసములలో దారిరాళ్లు తళుకుమాసి నల్లబడును. బంగారు జేల్లగానగును. "అయ్యో! ఇంతమొత్తము బెట్టికొనియు నిదియిట్లాయన" యని మరల యంగడివానియొద్దకుపోయి యడిగినచో "ఏమండీ! ఇదివరకును మాయొద్దకొన్నవారెవ్వరును యిట్లుచెప్పినదిలేదు. విచిత్రముగాయున్నది. రాళ్ళనగలు జాగ్రత్తగా వాడవలయును. లేనియెడల యంతమంచిరాల్లయినను, నీరుదిగి మాసిపోవును. మీవారియజాగ్రత్తవలననే యటులనైయుండునుగాని వేఱుకాదు. మీకదియిష్టములేనియెడల, తీసుకొనిరండు. నీరుతీయించి మరలకట్టించియిచ్చెదను. 'కూలియేబదిరూపాయలకుతగ్గదు' అనిచెప్పును. అతడదివినితనలో "ఆడవాళ్ళబాధపడలేక ఋణము తెచ్చి తీసుకొన్నందుకుయీగతిపట్టినది దానికి వడ్డీగామరలయేబదిరూపాయలుకావలయునంట, ఇంతమట్టుకును సమర్పించినదిచాలును' అనియెంచి మాటువలుకక వెడలిపోవును. నగలవ్యాపారము చేయువారి యంగడులలో కొన్నిమంచివి లేకపోలేదుగాని మూడుపాళ్ల యంగళ్లుపెనవ్రాసినవలక్షణములు గలవి. సుయగును. ఈయంగడివారలు, ఎవడైనను గ్రహచారముచాలక తమచేతచిక్కినయెడల, సమయమునకు తగినలా

గున మాటలాడినవచ్చినవారిని మఱియొకచోటుచకు పోనివ్వక, యెట్లో
 పొందింట్లుచేసి తమమోద్యమండు బేవోలుసాచ్చును తగులగట్టి డబ్బు
 గుంజుకొందురు. వాగునూలుకూపాయలు వెల తీర్కొనించిన సొమ్ము
 నకు వారికిగలబడి యేలనికూపాయలకు పైననుండదు. తీసుకొని
 పోయిననగను రెండవ నెలునాడుకొని యవసరములిగి మరలవిక్రయం
 చుటకు నగాలు మోద్యమమైచ్చినకొలల యివి ఇమిటేషన్ గాల్గనియు,
 తక్కువనకూ పుష్కలరాగములనియు, వన్ని తక్కువబంగారనియుండెన్ని
 ఇగురనికూపాయలో ముప్పదికూపాయలో మతింపువేయదురు. చూచి
 తిరా? మనఇండ్లలోనిస్త్రీలు నగల తమకు పెట్టుకులుచూచి వానికొనుట
 వలన కలుగునష్టము ఇవ్వనముగాయుండును. తమలింసమునే చూచు
 కొందుకూని వెయ్యకలుగునష్టమునుయోజింపకు. మోసగాండ్రమా
 టావచ్చి డబ్బుపోగొట్టకొందురు. పుగుమలైనను యిదిషయమును
 యోచింపక యాడవాండ్రనై తమకుగల్గియియితెయుమున వారికిలో
 బడి వాగునూల తీర్చుటకై చెప్పినట్టుతయంజేసి యపారమైననష్టమును
 చెంది పిచ్చుట దింతింపుదురు. కాబట్టి బిశేషధనికులుగా యుండెడివారొక
 వేళ తమకు కలిగెడిలోటుకను వెఱచకున్నను, సామాన్యజనులు ఋణ
 గ్రస్తులై యల్లాడుదురు. నగలుకొనివలంచినచో నానివిషయముచక్కగా
 ఎఱింగినవారిని వెంటగొనిపోయి, యోగ్యుడైన వర్తకుని యంగడిలో
 నాగుకూపాయలు వెలయధికముగాయుండినను తీసుకొనుటనుంచిది.
 యటులచేసినచో కొంతవరకైనను మరలసొమ్ము చేసుకొనవచ్చును.
 జనులారా! మహామాయకాండ్రైన నగలవ రత్నము యటులవిని
 మోసపోవక జాగ్రతగా యుండుదురేని యదిమీకెంతయు ష్టుకురమై
 యుండును జాగ్రత.

జనానునుండి వచ్చు వస్తువుల మోసము.

[illegible]

యారకములో చేరినవే, బెట్టును, మొదలట్టలు, తుచాలాను మొదలు గాగలవియు నిట్టిబూటకమైనవేగాని దృఢమైనదోటియునులేమి జపానువస్తువులన్నియు సత్వోపక్రయముగలవిగానే యుండును. సూదులు, పిన్నులు, బట్టనులు మొదలుగాగల వస్తువులు సర్వమునులేంప్రముగాజేయబడి చూచుటకుమాత్రము మిక్కిలియందముగాయుండును. ఏవంకపోయినను ఎందఁతెందఁతో జనకూటముచేరు ప్రదేశముయందును. హోరోడ్లయోరలయందును యిట్టి వస్తుసముదాయమును గూర్చుబెట్టుకొని అమ్ముచుండుదురు. కొందఱు శ్రోవుడుబండ్లపై పిధినిధికించెచ్చి విక్రయింతురు. నివిధములైనగిన్నెలు, సబ్బునునులు, చెందఱు, బిళ్లలాట్టాడుకొను వస్తువులు. డజ్జబకయనాకు యెక్కువయండుదు కొన్నిసమయములయందు. దానికినితక్కువగానే దొరుకును కొన్నిసమయములలో మొత్తముగా నేలమువేయుదురు. అప్పుడు తీసినవారికి మిక్కిలిచౌకగాలభించును. ఇటువంటి విక్రయనాకులను చెప్పిపురిలో యేవంకబోయినను ప్రతిదినమును నెందఱి నోచూడనచ్చును. ఒకఅశాయించ్చి టపానుపెట్టె నొకదానిని తీసుకొనివచ్చి నిల్లవాండ్రకు ఉచ్చినయెడల, వానిలో మందుకలిగిప్రేలి శబ్దమునిచ్చునని ఇరువదియండనా? అది మిక్కిలి మంచిరకము, తక్కినటపానులన్నియు నిరుపయోగములైనవి. బంకమట్టి గట్టింపబడియుండును. అవియెట్లుకాలును, వేయేల? జపానునిష్పపెట్టె నొకదానినికొంటిమేని, వెలసరసమేగాని దానిలో మండేడిపుడకలు సగమునకు తక్కువగానేయుండును. తక్కిన పుల్లలకు మంచేయుండదు. అవియట్లున్నవని యెచరిననుగవలయును? అంగడివాడు జవాబుదాడడుఅగునా? ఇది యందఱు నెఱింగిజవిషయముకదా! అన్నియు నిట్లేశుద్ధమైనమోసము. చీచ్చుబుడ్డనియు, చక్రములనియు, పూవుబాణములనియు, మత్తాబుగల్తునియు, నులుతెలుగులపురుగులవలెను, సకీన్పుసములవలెను, నేర్పడుతెగలనియు, పిట్టలు ఏనిరకములు వేయింటికధికముగాయుండును. కొన్ని కట్టికొగితిములతో చేయబడియుండును. ఇంతకుపూర్వము మనదేశమునజర్గనీసామానులు మితిమీరి విక్రయించి యసంఖ్యధనము గానిబోవుచుండిరి. మహాసంరంభమునకు పిమ్మట యెచటనుండి సామానులువచ్చుట జగ్గవయ్యెనది. ఆయవకాశమునుకనిగొని జపానువారు, కడునేర్పుకొలుకుపిస్తువులను

తయారుచేసి, మన దేశమునకుగొనివచ్చి నిక్రయించి కోట్లకొలది ధనముగొనిపోవుచున్నారు. వారివస్తువుల నాణెమునకు వింతపడి, తమకు కలుగునష్టమును యోజింపక తాత్కాలికలాభమునుచూచుకొని వివేకహీనులై యావస్తువుల నన్నిటినిగొని యట్టి మోసము వస్తువులను మన వారి కేవిక్రయించి ఈ దేశస్థులు, ప్రజలను మోసముచేసి నష్టములపాలు చేయుచున్నారు. ఇదియెంతయుశోచనీయమై విషయము. ఇతర దేశస్థులు యేని తెచ్చినను, మన దేశవాసులు కష్టపడి గడించిన డబ్బులు దారబోసి వానినికొని తామునష్టపడుటయేగాక తమకోడివారినినయిక్రమము, నీడ వారింజేయుచుండ, మాయనరకులనంటగట్టి మిక్కుటముగా ధనముం గొనిపోయి పొరుగుదేశములవారు సంపన్నులై సకలభోగములు ననుభవించుచుండెదరు. ఇట్టి నిరుపయోగమైనవానికోరికు డబ్బు వెచ్చపెట్టుటవలన నిష్ప్రయోజనముగాని లాభములేదు. ఎండతోపెదలు కూడు గుడ్డలు లేక వీధులలోయల్లాడుచుండగా, అటువంటివారికి ఇహపరసాధకమనితలంచి శక్త్యానుసారముగా ధర్మముచేయుటకొల్లక, విలాసముపేరిట వ్యర్థముగా యీ మాయవస్తువులకు డబ్బుదారబోయుటచూడగా, ఇట్టిబుద్ధులు వీరికికలుగుట దురదృష్టమనవలయునుగాని ముఖ్యముకటికాదు. ఈదుర్వాడుక యెన్నడువోలెను, నాడుగాని భరతఖండమునకు మేలుచేకూడదు. నిశ్చయము.

కంపెనీలలో ధనము పెట్టినవారికి మోసము.

గొప్ప నగరములలో ప్రఖ్యాతిగా వడ్డీవ్యాపారము జరుగుచుండుకంపెనీలు యెన్నో యుండును. వానిలో యితరులు తమయొద్దనుండు డబ్బు గొనిపోయి తమ యుత్తరకాలమున కవసరము కలిగినపుడు తీసుకొను వరత్తులతోకట్టి వచ్చుచుండుదురు. అటువంటి కంపెనీలలో పయికము కట్టినవారికి కంపెనీదారులు యిచ్చువడ్డీ చాలా తక్కువ రు100కి 0.5-0.0లకుయెక్కువ యివ్వజాలరు. అయినను, అడిగినపుడు తాము తెచ్చుకొనవచ్చునను నమ్మకముతో జనులు యొత్తములుగా గొనిపోయి కట్టిపెట్టుకొనుచుండుదురు. ఇవిధముగా రాబడిన రూపాయలతో కం

పెనీదారులు వేరే వ్యాపారములు సాగించి యెక్కువధనమును సంపాదించుదురు. గూపాయలు కట్టునప్పుడు, యేయాజుంకమును నుండదుగాని యేదైనా యవసరము కలిగి కట్టినవారు తాము ఇచ్చినడబ్బుతోనూతో, యిన్నాతో కావలయునుని కోరినయెడల యిడిగిన వెంటనే యివ్వరు. ఇచ్చుటకు వారయొద్ద యుండదు. ద్రవ్యమంతయు నితరవ్యాపారములపై వినియోగించబడును. కాబట్టి తమతంత్రము యితరులకు తెలియనీయక కంపెనీ మెలబరులందఱుంతేరి ప్లానుచేసి బిల్లు యిచ్చిననేగాని గూపాయలు యిచ్చుటకువలనగాదని రెండుమూడుసారులుత్రిప్పి తుదకెట్లో నమూనాచి యిచ్చివంపుదురు. ఈలాగున క్రమముగా జనులుకట్టుచుండు డబ్బు మొత్తముధికమైనంతట రెండువిధముల లెక్కలు తయారుచేయించి, నష్టమైన లెక్కను పెట్టుకొని రెండవదానిని దాచి, ఉన్నట్టుండి కంపెనీ దినాలా యెకట్టు ప్రకటించి, యిల్లు తాళమువేసి ముద్రించి పెట్టుదురు. డబ్బుకట్టినవారిలో నూటికి యేపదిమందియో తప్ప తక్కిన వారందఱును దివాలామూట వినగానే దిగులొందిపోయి యిడిగినయెడల జవాబు ఇచ్చడము నయితము కష్టము తమకుగలిగిన నష్టమునకై ధనమును కట్టినవారలుచేరి కోర్టులో వ్యాజ్యము తెచ్చినయెడల తప్పులెక్కలను దాఖలుచేసి, కంపెనీదివాలాతీముటకు యేవేదియో హేతువులుచెప్పి, వదివేలో యిరువదివేలో నిలువ గనబఱతురు. కోర్టువారు అగూపాయలు గూపాయలుకట్టినవారికందఱికిని దామాషా ప్రకారము భాగించి యొసంగవలసినదిగా యుత్తరువు చేయుదురు. అటుల భాగించగా, వేలగుగూపాయలుకట్టినవారికి వదునైదో యిరువదియో గూపాయలు వచ్చును. అవి వ్యాజ్యకర్చులకైన మొత్తము యొక్కవడ్డికి నయితగూ కాజూదు. ఏమిచేయుదురు? తలపై చేతులు జెట్టుకొని “అయ్యో! సర్కారు సేవింగు బ్యాంకిలో కట్టియున్నయెడల నడ్డి తక్కువయే యైనను, అనలు సొమ్మునకు చెటుపుగలుగదు గదా! ఈ పాపాత్ములైన కంపెనీదారులుమాత్రము యెక్కువ వడ్డి యిచ్చుచుండిరా? బుద్ధిలేకపోయేనే! తంత్రగాండైన కంపెనీ యేజంటుల మాటలనున్న యున్నడబ్బును పారకర్పణముచేసి యల్లాడుటకు పాలైతిమి!” యని దుఃఖాశ్రాంతులై తమ దారింబోవుదురు. కొందఱికి మనోవ్యాధికలిగి వెట్టిపట్టుటయు, కొందఱు అనే దుఃఖముతో

మృతినొందుటయు సమతము సంభవించును, అన్ని వ్యవహారములును తీర్తానమై పిమ్మట కంపెనీ భాగస్థులు తాము దాచిన డబ్బు నాలుగు లక్షలో యొదులక్షలో రహస్యముగా సమభాగములుచేసి వుచ్చుకొని, ఆ డబ్బు పెట్టి, తమ మామల పేరుననో, యల్లుండ్ల పేరుననో, బావమరుదుల పేరులతోడనో వేటువిధముగా వ్యాపారమును సాగింపుచు కడుడంబముగా, సులోజనములును, వెలపొడుగు చొక్కాయలును, బంగారు గొలుసులు తగిల్చిన గడియారములు, బూట్సులునుధరించి మోటారు కారులలో తిరుగుచుండుదురు. ప్రజల ఘోషవలన తమకును నటువంటి దుఃఖమునంప్రాప్తించుట ననుట వారుతలంపరు. వీరిని మించిన పాపాత్ములును, మోసగాండ్రును మఱియెవ్వరు? బుద్ధిలేని జనులు తమకుకలిగియున్న డబ్బును, నర్కారుబ్యాంక్లలోననో, నమ్మకమైన యోగ్యులైన గొప్పవారియొద్దనో దాచుకొనక యీపాప పాపాత్ములమాయ కంపెనీలలో పెట్టుకొని తుదకు పోగొట్టుకొని ఫకీరులై యల్లాపదురు.

ఆ. కంపెనీలలోన శ్రీ కలధనంబు నొనంగి

యవిదివాలయైన శ్రీ యంతమీద,

వెట్టివారిభంగి శ్రీ వెతనొంది దుఃఖంతు

రజ్జులైన మనుజు శ్రీ లవనిలోన.

పొగాకు పొడిచేయువారి మోసము.

హిందూదేశములో అధికముగా వినియోగింపబడు వస్తువులలో పొగాకును యొకటి దీనిని జనులు చుట్టుకొని చుట్టలుగాను, పొడిగాను, నన్నగా కత్తిరించి బీడిలుగా చుట్టియు, నోటిలో వేసికొని నమలి పుక్కిట బెట్టుకొనియు, మఱియునలుకెఱంగుల నుపయోగింపుదురు. దీని మహత్వ మెట్టిదియో కాని సకలజనులును దీనియం దధికమైన ప్రీతిగన పడవుదురు. పొగాకు నుపయోగించు విధములలో, ముక్కుపొడిముఖ్యముగా నెన్నవచ్చును. గొప్ప షట్టణములలోననేగాక యిండుక పెద్దవిగా యుండు యూశ్మలో పైతము పొడియంగల్లు పెట్టియుండుదురు. ఈ బేరముచూచుట కల్పముగా కనుపట్టును. గాని దీనివలననచ్చులాభ

ముం దెలిసికొనినచో యత్యధికము. ఆశ్చర్యము గలిగించును. పట్టణ స్థలములలో పొడియంగడులుపెట్టి దానివలన మిక్కిలి ధనికులైనవారు పెక్కుండ్రుగలరు. తమకు మొదటినుండియు సధికమైన మేలుగలిగించి నదటచే ధనికులైనను వారు, ఆవ్యాపారమునే చేయుచుండుదురు గాని మొదటికంటె యెక్కువగా సాగింతురు

చెన్నపురిలో పొడియంగట్లవిశేషముగాగలవు. కొన్ని కడుడంబము గా పదుగురుయిరువది పనివాండ్రును గుమాస్తాలునుపెట్టి సాగింప బడుచుండును. చెన్నపురిరాజధానిలో కట్టంపొడియనిన దానికి యెక్కువమతింపుగలదు. ఈవ్యాపారముచేయువాగు పొగాకుమంచిదిగా పైరు చేయబడు తూర్పుజిల్లాలనుండి మేలైనపొగాకురప్పించి, దానిని కాడలును, ఆకును వేటువేటుగాచీల్చి కత్తిరించి వేటువేటుగా నిప్పుబకుంప టిపై పెనుములుపెట్టి హ్వయుగావేయించి, మంటిపాత్రములలోవేసి కొయ్యోకొల్లలోనూరి పొడియైనంతట పదింటికొకభాగము మంచి నేయియు, నట్లే కొరుగలనున్నమునుచేర్చి కలియనూరి బాడీలలోనింపి బిరడాలుపెట్టియుంచుకొని నన్నిని యినుసగరితెతో నుడిగినవారికి ఇచ్చుచుండుదురు. ఇట్లుచేయబడినపొడి ప్రసిద్ధమైనదనిపేరు. ఇంకకొన్నియంగడలలో జనుగువిధమువేటు. తక్కువకరీదు పొగాకునుతెప్పించి పొడిచేయించి యది ఘాటుకలిగియుండుటకై యందు నవాసారముగాని, సారాయిగాని, మిరియాలుగాని, యెక్కుడు సున్నముగానిచేర్చి నూరి పెట్టుదురు. ఈపొడి వీల్చినయెడల నుట్టునునికపాలమునకెక్కును. నవాసనగాయుండుటకై కొంచెమువాసనపొడిచేర్చి యుండుటయుంగలదు. తెలివిలేనిజనులు పొడి ఘాటుగలిగి యుండుటనుబట్టి దానిలో మోసమెటుంగబాలక మిక్కిలి మంచిననయని భావించి కొనిపోవుచుండుదురు. ఇతరగ్రామములనుండి వచ్చినవారు, కాలువీసె, యరవీసె, డబ్బీలలోనను, సీసాలలోనను వేయించుకొనిపోవుదురు. పొడియధమమైనదిగా యుండినను వెలమాత్రము తక్కువగాదు. మంచిపొడికిగల ధరయేయుండును. కొందఱు నేయివేయుటకుబదులు పొడిలో నూనెవేసినూరుదురు. ఘాటుకొఱకు ముందుచెప్పినవేగాక మఱి యెన్నోవస్తువులను కలపుదురు. ఇటువంటియంగట్లు లెక్కకుమిక్కుటమైయుండును. ప్రతియంగడియందును వాడటవలకలుగట్టియుండుదురు. వానిలో “మేలైన

పట్లము అమ్మెడిస్థలములు యగ, యన్. సోమమందరం” అనియు, “మ
న్నారనాయక” పొడియంగడి. మొదటిరకంపొడి ఇచ్చట నివ్రయించ
బడను” అనియు ‘శ్రేష్ఠమైనపొడియు, హాసనపొడియు దొంగకుచోటు.
టి. ఆరుముగంసెట్టియాక్’ యగియు పొద్దుపల్లెపైబడిగల సేకులుకంట
ముగా వ్రాయించియుండుదురు. ఈ త్రహారావలకలయందలి పంట
మైనవ్రాతలుచూచి మరిచిపొడిదొంగునునతలంచి యచ్చటికిపోయి
మాదిరిచూచుటకై యొకచిటికెడు సవ్యనుడిగినయెడల వేటిపొడిలో
యంచుకొని, మాదిరికొఱకై పెట్టియున్నపొడిని చిటికెడువేయుదురు.
ఆపొడి శ్రేష్ఠమైనపొగాకుతో పక్కకుగా చేతులకిచ్చి పండువ పోయి
గానే తగినంతఘాటును మరిచినువాసనముం గలిగియుండును. కొన
వచ్చినవాడు. పొడియంతయు నలులనేడుండుననియెంచి తనకు సో
వలసినంతరకును, సీసాలో ఘానివేయిగచుకొని తమయూరికికొనిపో
వును. అచ్చటికిపోయినంతట యాపొడితీసివేసుకొనిన, చురాలునకపా
లమునకెక్కి ముక్కులు మంటబుట్టి నీరుగాదుట కారణించును. వికట
మయినవాసనగొట్టుచుండును. ఒకటిరెండువర్షాయములా పొడివేసు
కొన్నంతట మరిల వేసుకొనుటకు సాధ్యముకాదు మంట యధిమ
గును ఆభాధను పొగొట్టుకొనుటకు వేలు నై ద్వము వెదుకవలసినచ్చు
ను. ఇట్లు జనులను మోసముచేయు దుష్కిల వ్యాపారముచేసి, లక్షల
కొలది ధనమును సంపాదించుచును. పట్రికలయందు, తమపొడిముక్క
శ్రేష్ఠత్వమును, తమఘనత్వయుం బ్రచురించు చుండుదురు. కొందఱు
కరపత్రము లచ్చువేయించి జనులకు యిచ్చుచుండుదురు. ఈయాడంబ
రముచూచి దూరస్థలములలో యుండెడి పెద్దమనుష్యులును, పల్లెలలో
విక్రయించెడి యంగళ్లవాళ్లును, రెండుమూడవసేలు పంపవలసినదిగా
ఆర్డరులుయిచ్చి వి. పి. తపాలు ద్వారా తెప్పించుకొనుచుండుదురు.
వేరు పట్లంపొడియని యుండుటవలన, పల్లెలో సాధారణమైనపొడియని
దమ్మిడికి నాలుగుగరిటెలువేయుదురుగాని యిది రెండుగరిటెలకెక్కువ
వేయరు. ‘అయ్యా! చాలా తక్కువయే!’ యనిన ‘మేమేమిచేయుదుము.
ఇదిగో! చూడండి! ఈచిన్నడబ్బాలో వచ్చినపొడి రెండువీసెలుక్రయం
అయిదురూపాయలు తపాలుచార్జి వేటు. ఇదియంతయుంబోను మాకు
లాభము చూచుకొనవలయును. ఈపొడితెప్పించుటవలన ప్రయోజన

ములేదు. ఎవరైనను మీవంటివారు కోరుదురని తెప్పించడమేగాని
లాభము బొత్తుగాలేదు. ఒక్కొక్కసారి అసలునకే లోటునవచ్చును' అని
సమాధానముఁజెప్పుదురు. కొందరు తంత్రగాంతైన వట్టెటూళ్ళవారు
పొడితెప్పించిన వెలయధికమనియెంచి తామేపొడితయారుచేసి ప్రత్యే
కముగా యొకజాడీలో పోసి పెట్టి వట్టంపొడియని యమ్ముదురు. ఇటు
వంటిపొడిని వాడుటవలన కపాలమునకు ప్రసరించి మెదడుకెడి పలు
విధముల రోగములుకలుగును. ముఖ్యముగా దీనివలన నేత్రదృష్టితగ్గు
టయు, పీనసవ్యాధికలుగుటయుం దట స్తించును. కొందరికి నాసికా
రంధ్రము పుండ్లై యెప్పుడును నీరుగారుచుండును. పొడివాడుటయే దు
ర్వాడుక. అందును యిటువంటి చెడునన్యము నుపయోగించినవారి దు
స్థితి చెప్పవలసివదియేలేదు. ఇట్టికష్టములకు లోనగుచుండియు జనులు
విడవక నానినుపయోగించుచుండుటచూడగా, పొగాకునందు గొప్పమ
హిమయేదియో కలదని యాలోచింపవలసియున్నది. పొగాకునుహిమ
కన్నను, పొడితుంగళ్లవారల ప్రభావము మఱి సధికమయినదని చెప్ప
వచ్చును. సారాయి, కల్లు, గంజాయి, మాజనము మొదలగు మత్తువస్తు
వులుపయోగించినవిధముగానే, సిగరెట్లు, నీడీలు, చుట్టలు, పొడి యివి
వాడుటయు, దుర్వాడుకయేకాని క్షేచుకరములు కావు. వీనికొరకై
చేయుకర్పు నిష్ఫలమోజనమైనది. కాబట్టి బుద్ధిమంతులైనవార లిటు
వంటి చెడువాడుకలు విడిచియుండుట యెంతయుశ్రేయస్కరము. కొం
దలు పొడివేసుకొనకుండిన తలనొప్పి కలుగుననియు పనితోఁచదని
యు, తిక్కబుట్టినట్లుండుననియు నేమేమో సాకులుచెప్పుదురు. అవిఃజ
మేయైనను మొదటనన్నియుం బొడి యలవాటుచేసుకొన్నందున గలిగి
నవియేకాని వేఱుకాదు. ఏదేనియు నుపాయాంతరములచేత యీచెడ్డ
యలవాటును విడిచినవారు నుఖపడగలరు. ఆహా! ఈపొగాకు నుహా
ప్రభావము వర్ణనాతీతమైనది. ఇది జనాకర్షణముచేసినటుల మఱియొక
టిచేయబాలదు.

ఆ. చెడుపొగాకువేచి రేపొడిజేసియందులో
చెడ్డవస్తువులను రేచేర్చికలిపి
మంచిపొడియటంచు రేవంచకలమ్ముదు
రదియెఱింగియోగ్య రేమైనఁగొనుఁడు.

ఇమిటేషన్ రత్నముల మోసము.

శాస్త్రసమ్మతములై ధనికులును, సంస్థానాధిపతులును, ధరించుటకర్హమైనవి నవరత్నములు. జగత్ప్రసిద్ధములని యందఱు నెఱుంగుదురు. అటువంటి రత్నములను సామాన్యజనులుకొని యాభరణములు చేయించుకొనజాలరు. భగవత్ప్రసాదమైన యీ వజ్ర, వైడూర్య, నీల, గోమేధిక, పుష్కరాగ, మరకత, మాణిక్య, ప్రవాళ, మాంత్రికముల నెడి నవరత్నములకును బదులుగా యిప్పటి కలికాలానుగుణ్యముగా మనుష్యసృష్టియైన యిమిటేషన్ రాళ్లు వెలువడి ప్రపంచంబున నెచ్చటచూచినను విశేషముగా వ్యాపించినవి. అసలురత్నములకంటె యీమాయ రాళ్లు కాంతియు నాణెమును గలిగియుండును. చూచుట కందముగా యంత్రములవలన వివిధములుగా నట్లు తీర్చబడి, తరగతివారిగా వానికీతగిన పెట్టెలలో పెట్టియుండును. అందుగా యిగువదేసిరాళ్లు యేరియోత్తి దిశనరి రంగుకాకితములలో పొట్టుములు మడిచియుంచుచుండుదురు. ఇవివదిరాళ్లుగలపొట్లము ఒకకొడిగయని చెప్పబడును. ఒక్కొక్క పెద్దపొట్లములో నెదియునువది కొడిగల రాళ్లుండుటయుండును. పొట్లమునొప్పించూచినయెడల వానికాంతి గనులు మిగుమిట్లు గొలుపుచుండును. వాని ప్రకాశమును, సాగసుసంజూచి మంచి రత్నములమాటను అచి సామాన్యజనులేగాక ధనికులుసైతము వానినేకొని, కమ్మలు, అడ్డిగలు, హారములు, జడబిళ్లలు, పతకములు, నత్తులు, ముక్కరలు, పుడకలు, మొదలైన యాభరణములను చేయించుటకు ప్రారంభించిరి. అందువలన నిజమైనమణులకన్నను, ఇమిటేషన్ రాళ్లకు నెక్కువయెక్కువయైనది. వనగలయంగడికిపోయినను, మంచిరాళ్లతో చేయబడిన నగలొకభాగమున్నయెడల ఇమిటేషన్ రాళ్ల నగలు తొమ్మిదిభాగములుండును. అద్దపునిలుపు పెట్టెలలో యిట్టిసొమ్ములు పెట్టియుండుటచూచిన స్త్రీలు వానిపై మోజువడి, తమయొద్దనుండు మంచిసొమ్ములను విక్రయించియైన వానింగొనుటకుతలంతురు. ఈరాళ్ల వ్యాపారము చెన్నపురి మొదలైన నగరములలో యెక్కుడుగా జరుగుచుండును నూరురూపాయలు పెట్టి మంచిరాళ్లుకొనవలసిన యగత్యముకలిగినపుడు, పదిరూపాయలకే కావలసిన యిమిటేషన్ రాళ్ళువచ్చును. కాంతియు, నందమును

నిజమైనవానికన్న యివియే యధికముగా గలిగియుండును. వెల చౌక యు, నాణెమెక్కుడును నగుటవలన నందఱును వీనినేకొనెదరు. కాని పిమ్మట విక్రయించినపుడు తమకవిసొమ్ముగనా? లేదా! యని యోచింపరు. ఈరాళ్లు విశేషముగా యేర్పడుటవలననూ, చౌకగాదొరుకుటవలనను, బీదవారికినయితము రాళ్ల నగలు మించిపోయినవి. పాకీదొడ్లవారికికూడా రాళ్లతోకట్టినసొమ్ములు లభించదొడంగినవి. ఇవి యెక్కుడైనకొలఁదిని మంచిమణులనియు, ఇమిటేషన్ రాళ్లనియుం దెలిసికొనుటకు కష్టముగాయేర్పడినది. చాలా అనుభవముగలవారికేగాని భేదమయితరులకు తెలియదు కొనుటకు పోయినయెడల ఇమిటేషనురాళ్ల నేమంచిరాళ్ళని యేమనించి యొసంగుదురు. మనమొకనియొద్దకు రాళ్లు తీయుటకుపోయినయెడల 'రండిరండి! కూర్చుండండి! ఏమి కావలయును కెంపులా? పువ్వురాగములా? మాయొద్ద క్రొత్తగావచ్చిన మేలైనరాళ్లుగలవు. మీకు సన్నములుగావలసియున్నను, తరువులు కావలసియున్ననుదొరుకును పచ్చలు, నీలములు, మంచిస్పటికములునున్నవి. చూడండి వెలసరనముగాయిచ్చెదము." అని మనముడుగకపూర్వమే పదివిధములు గలవి పదిపొట్లములువిప్పి ముందుబెట్టుదురు. అవిత్వప్తికరముగాలేవనిన, వేరురాళ్లుచూపెదమని మఱికొన్ని పట్లములుచూపుదురుకాని యవియు మొదటచూచిన రాళ్లవంటివే! వానిని వెలపొడుగురకమని బలుకుదురు ఒకకోడిగ పువ్వురాగములో, కెంపులో యేర్పటచి వెలయెంత యని యడిగిన, "మీరు ఉన్నవానిలో మేలురాళ్లుపర్పటచినారు. ఇట్లుంబచ్చినయెడల నరుకు నాణెముచెడును. వీనికి వెలయెక్కువ" యని యొకటికి పదివంతు లధికముగా జెప్పదురు. ఏదో యొకవిధముగా బేరముచేసిచేసి తీర్మానించుకొని వానిని కొనివచ్చి కమ్మలో, పతకమోకట్టించితిమేనినాలుగుమాసములలో నూనెయో నీరో దిగి పూర్ణముగా యారాళ్లు తను తళుకును విడనాడి చూచుట కసహ్యమైన వేటొకరూపమును దాల్చును. మంచిరాళ్లు పెట్టి కట్టించినసొమ్మున నీరుదిగినయెడల వానిని విడదీసి మలినముఁ బోఁగొట్టి మరల కట్టించినయెడల యవి తమ పూర్వతేజము గలిగి ప్రకాశించును. గాని ఇమిటేషన్ రాళ్లు నీరుదిగినచో మరల నువయోగింపవు. తీసి పాటవేయవలసినదే! ఇదిగాక ఈ ఇమిటేషన్ రాళ్ల కట్టించినసొమ్ము నూలురూపాయలు తగు

అబద్ధియైనదిగా యుండినను, అక్కడగలిగి యెవరియొద్దనైన కుదువ యుంచబోయినచో వారా రాళ్లను లెక్కచేయరు. నగయతిదుండుబంగారము ముత్యముచూచుకొని ఒదియో యిగువదియో యిచ్చునప్పటికి గగనమగును. ఈరాళ్లనగలు యేర్పడినంతట మంచితత్వములతోకట్టించినవి కొనిపోయినను, కుదువయుంచుకొనెడివారు నమ్మరు. కాలగతి యిట్లేర్పడినది. ఎవడైనను నిజమైన పువ్వురాగములు కొనవలయునని యీరాళ్లవ్యాపారము చేయువారి యొద్దకుపోయి యడిగినయెడల, తమయొద్ద లేకున్నను, ఉన్నట్టుచెప్పి కూర్చుండజెట్టి ఇమిటేషన్ రాళ్ల పొట్లమును విప్పిచూపి “ఇవి మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన పువ్వురాగములు, కమ్మలకుగాని, హంస బిళ్లలకుగాని, పతికములకుగాని యివి వేసినయెడల నద్భుతముగాయించును. ఎవరైనను మీవంటివారలకు గుదురని మేము మేలైనవిగా కొలదిగా తెప్పించెదము. ఇప్పుడి పాడు ఇమిటేషన్ అధికమైనది. మంచిరాళ్లకు కర్బుతక్కువ. ధనికులు నయితము ఇమిటేషన్ తీయుట కారంభించినారు. ఏమి ప్రయోజనమండీ! ఎప్పటికైనను రాజురాజే! బంటుబంటే! తపస్సుచేసినను, వీని కవి సరివచ్చునా? గుణము తెలిసిన మీబోంట్లు మాయతత్వకుల యాచికారిరాళ్లను చేతులతో నయితము ముట్టుకొనరు. మీకు దేనికి? కమ్మలకా లేక యడ్డిగలకా? ఇంకను ఉరువులో గావలసినను ఉన్నవి” అని పదిపొట్లములుతీసి పువ్వురాగములని చూపుదురు. అన్నియు మాయరాళ్లే వాని గుణానుభవములేని యామనఃస్వరూప వారిమాటలునమ్మి, పువ్వురాగములేయనితలంచి వెలయడిగిన ‘కోడిగ 15 రూపాయలనియో 20 రూపాయలనియోచెప్పుదురు. నెల యెక్కువయని యతడు మఱియొకయంగడికిబోవుట లేవబోయినయెడల కూర్చుండజెట్టి ‘అయ్యా! వెళ్లుతారేమండీ! ఇంకొకగుమాత్రము మీకుఉచితముగాయిచ్చెదరా? మేముచెప్పగానే భయపడెదరే? అడగండి! చెప్పినంత యివ్వబోయెదరా? నేడు మొదటితేరమిదియే! ఏదో విధముగా తీర్మానముచేసుకొని పాపు యెక్కువయో తక్కువయో, తీసుకొనండి! మంచిరాళ్లు, ఇట్లుమీకుకావలసినతోడు మఱి యొకరియొద్ద దొరకవు. వచ్చిన బేరగాండ్రను నమ్ముతివరచి యేదో విధముగా యిచ్చి వంపవలయును గాని, పోనివ్వరాదు. మీరంతకడిగెదవట్టి చెప్పండి” యని చెప్పుదురు. ఇరువదిరూపా

యలుచెప్పినరాళ్లను, వచ్చినవాడు పదిరూపాయల కడుగును. అంగడి వాడునవి “అయ్యా! ఇది పంకాయల బేర మనుకొంటిరా? సగము నకు సగముగా నడిగినయెట్లు? మాయొద్దలేవు. మీయిష్టప్రకారము మఱియొకచోట చూడండి. ముమ్మాటికిని యిష్టముగా యుండినయెడల మొదటి బేర మగుటవలన అసలు ధర కోడిగ వదునైదు రూపాయలకిచ్చెదము. ఇష్టములేనియెడల పోవచ్చును. అనిచెప్పదురు” కొనచ్చినవాడు పదిరూపాయలధికముగా నైనయెడల నాకువలదని లేచినా లుగడుగు లటుపోవగానే ‘ఇదిగో! ఒకమాట ఇటులరండు. కడపటిమాట పదమూడురూపాయలు’ అనిపలుకుదురు. వారుచేయు తొందటకులోబడి యామనుష్యుడు తుదకు పండెందురూపాయ లిచ్చెదననును. అంగడి వాడు ‘రండి!’ యని మరల కూర్చుండబెట్టి “వన్నెండున్నరరూపాయలు యివ్వండి! చాలా ఇష్టము’ అని గోజారి కడపటవన్నెండున్నరరూపాయల కును యామాయరాళ్లను వాని కంటగట్టును. వాని యసలుధర యొక టిన్నరరూపాయల కధికము ఉండదు. తెలియని యా బేరగాడు, “ఇరు పదిరూపాయలు చెప్పినవానిని వన్నెండున్నరవరకు తీసినాముగదా! బాగ్రతగా బేరము చేయుటవలన ఏడెనిమిది రూపాయలు మిగిలినవి. చెప్పినట్లే యైనయెడల యన్నిరూపాయలుంబోయి యుండు” నని తన సామర్థ్యమునకు తానే సంతోషించుచు బోవునేగాని ఇమిటేషన్ రాళ్లను మంచివని తగులగట్టి యొకటికి పదియంతలు డబ్బుగుంజకొనిటో వీవేసినది తెలుసుకొనజాలడు. ప్రక్కయంగడివాళ్ల కా తంత్రముతె న్నియుండియుం జెప్పనొల్లరు. అది వారి వ్యాపారపు కట్టుబాటు. ఒక వేళ వారిలో నెవనికైనను తాను తీసినరాళ్లను చూపినయెడల “చాలా మేలైనరాళ్లు, ధరయును చౌకయే!” యని పలుకుదురు. ఇటులనే ఈ ఇమిటేషన్ రాళ్ల వ్యాపారములో జరుగు మోసము లనంతములు లోకుల నివ్వధముగా వంచించి రాళ్ల వ్యాపారులు లక్షలకొలది ధనము నార్జించి నిట్టవీగుచుండుదురు. అంగడివీధికిపోయి చూచినచో, “మేలైనరత్నములకు పేరొందినచోటు అనియు, నిచ్చటనమ్మకమైనవలు, కంపులు, వచ్చలు వగైరాలు, విక్రయించబడుననియు, మాయొద్దరత్నములు కొనువారికి యవి మంచివి కావని రుజువుచేసిన డబ్బువాపసుయి వ్వబడుననియు, ఖరారువెలలకు పరిశుద్ధమైన మణులు విక్రయించున

లము అనుము పెక్కువిధములు వ్రాసి కట్టియున్నపటముల నెన్నియో గనవచ్చును. ఎందుబోయినను, మోసము లేనిచోటు లేనవలయును అనలు రత్నములు కొనఁదలంచినవారు వర్తకులయొద్దకు పోయినపుడు గాని రాళ్లనగలు తీయదలంచినపుడుగాని అనుభవము గలవారి ద్వారా వానిని పరీక్ష చేయించి తీసుకొనుట మంచిది. లేనియెడల ఇమిటేషన్ రాళ్లనే తీసుకొని తమ తెలివిలేమికి పిమ్మట విచారము చెందవలసివచ్చును. ఈయిమిటేషను రాళ్లవర్తకమువలన ధనికులైనట్లే, బుకా పక్షియైనవారును పెక్కుండ్రుగలరు. పరుల మోసగించిన పాపమునకు భగవంతుఁడు తగినదండన చేయక మానఁడు.

క. ఇమిటేషన్ శ్ర వ్యాపారం
బమితంబై భరతఖండ శ్ర మందలమిగొనెన్
క్రమ మెఱుంగ శ్ర రాదుకడుమో
నముమంచివి గొనఁదలంచిన శ్ర జాగ్రతవలయున్.

వకీళ్లయొద్ద జరుగు మోసము.

బుద్ధిహీనతవలననో, గ్రహచారక్రూరత్వమువలననో, ఏగ్రామములోగాని యేకుటుంబములోగాని యేదయినను వివాదముసంభవించి తమలోతాము మధ్యస్థులద్వారా తీర్మానించుకొనుటకు ప్రయత్నించ కోర్టులలో వ్యాజ్యముజరిగించదలంచి, ఎవడైనను, న్యాయస్థానము గల చోటునకువచ్చి వకీలును యేర్పాటుచేయుటకుదలంచి యే వకీలు వాకిటికై నను పోయినయెడల యచట కాచియుండు వ్రయివేటు వచ్చి నవానినిచూచి “అయ్యా! ఏమిచూచెదరు? వకీలుకావలయునా? ఏమి వ్యాజ్యము?” అనివిచారించును. ఆవ్యాజ్యగాడు, వకీలునేర్పాటులేను కొనుటకే వచ్చినాననియు, వ్యాజ్యస్వభావమిట్టిదనియుం జెప్పును. వ్రయివేటు “నరే! ఇది గొప్పవ్యాజ్యముగ యున్నది. విషయములన్నియు నీకనుకూలముగానేయున్నవి. కాని మంచివకీలుపెట్టి జాగ్రతగావాదము చేయించవలయును. అటులచేసినయెడల నీకు తప్పకజయముకలుగును. ఇచ్చటనుండు వకీళ్ళలో సందరికన్నను, ఈ బాలనుందరంఅయ్యోర్